

พ่อแม่ครูจารย์

❀ ชีวิตประวัติ คติธรรม ปฏิปทา ❀
(ฉบับสมบูรณ์)

พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน)

❀ โดย : พระมหาธีรนาถ อัครสิโร ❀

พ่อแม่ครุจารย์

❖ ชีวประวัติ คติธรรม ปฏิปทา ❖

(ฉบับสมบูรณ์)

คณะศิษย์ขอน้อมกตัญญูกตเวทีกุณถวายบูชาแด่

พระธรรมวิสุทธิมงคล

(หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)

วัดป่าบ้านตาด

ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

พ่อแม่ครูจารย์

ชีวประวัติ คติธรรม ปฏิปทา (ฉบับสมบูรณ์)

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

มหาธีรนาถ อคฺคธีโร.

พ่อแม่ครูจารย์ ชิวประวัติ คติธรรม ปฏิปทา (ฉบับสมบูรณ์) : นครราชสีมา :

วัดป่าภูผาสูง, ๒๕๖๗.

๔๗๖ หน้า.

๑. พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมปนฺโน), ๒๕๕๖-๒๕๕๕. I. ชื่อเรื่อง.

๒๕๕๔.๓๐๙๒๒

ISBN 978-616-616-866-2

ชื่อหนังสือ : พ่อแม่ครูจารย์: ชิวประวัติ คติธรรม ปฏิปทา (ฉบับสมบูรณ์)

ผู้เขียน : พระมหาธีรนาถ อคฺคธีโร

ที่ปรึกษา : คุณพินิจ วุฒิพันธุ์
คุณศรีประภา คล่องคำนวณการ
คุณลีลา กุลวานิชย์

ปีที่พิมพ์ : พ.ศ.๒๕๖๗

จำนวนพิมพ์ : ๓,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย : วัดป่าภูผาสูง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
โทร. ๐๘๑ ๖๒๓ ๙๘๕๖-๗

พิมพ์ที่ : บริษัท พีเพรส จำกัด โทร. ๐ ๒๗๔๒ ๔๗๕๔-๕

ติดต่อ E-mail: pupha123@gmail.com

ดูข้อมูลหนังสือได้ที่ : พุทธญา : <https://buddhapupha.com>

พระธรรมวิสุทธิมงคล
(หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)

ถ่ายภาพที่ Gatmoor Sri Lanka ๒๐-๐๙-๖๗

พระมหาธีรนาถ อคฺคธีโร
ผู้ได้รับอนุญาตจากหลวงตาให้เขียนประวัติ

น เต ห้ อานนท	ตถา ปรกุกมิสฺสามิ
ยถา กุมภกาโร	อามเก อามกมตฺเต
นิคฺคยฺหนิคฺคยฺหาหิ	อานนท วกฺขามิ
ปวยฺหปวยฺหาหิ	อานนท วกฺขามิ
โย สारो,	โส จสฺสติ.

- อานนท! เราไม่พยายามทำกะพวกเธอ อย่างทะนุถนอม เหมือนพวกช่างหม้อ ทำแกหม้อ ที่ยังเปื่อย ยังดิบอยู่
อานนท! เราจักขนาบแล้ว ขนาบอีก ไม่มีหยุด
อานนท! เราจักชี้โทษแล้ว ชี้โทษอีก ไม่มีหยุด
ผู้ใดมีมรรคผลเป็นแก่นสาร ผู้นั้นจักทนอยู่ได้.

(มหาสุยฺยตฺตสฺสคต อุปฺปรี.ม. ๑๔/๒๔๕/๓๕๖)

พ่อแม่ครูอาจารย์
ชาวประเวศ คตธรรม ปฏิปทา (ฉบับสมบูรณ์)

พระธรรมมคฺติ

คจ. ๒๕๓๗/๑๕๖

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ท่านเจ้าคุณพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) เจริญนามาอย่างสวัสดิมาครบ ๕๕ ปี ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๑ นี้ นับว่าเป็นจุดทั้งดงามในพระพุทธศาสนา ท่านเจ้าครองผ้ากาสาวพัสตร์อันศักดิ์สิทธิ์ทั้งดงามสูงส่งดามรอยพระพุทธรบาทองค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทำคุณประโยชน์ในพระพุทธศาสนาตลอดมาโดยเสมอต้น เสมอปลาย

พระธรรมคำทรงสั่งสอนในสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นรัตนะแก้วมณีมีค่าสูงสุด และควรเทิดทูนรักษาด้วยการปฏิบัติด้วยดีให้เต็มสติปัญญาความสามารถไม่ว่าจะเป็นผู้ใด มีอาชีพใด จะถึงความสำเร็จดงามได้ด้วยปฏิบัติ มีพระธรรมคำทรงสอนแห่งองค์สมเด็จพระบรมครูเป็นหลักชีวิตอย่างแท้จริงเท่านั้น สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ทรงรู้แจ้งโลกถูกต้องดามความเป็นจริง ด้วยพระองค์เอง และด้วยพระมหากรุณาอันหาที่เปรียบมิได้ ได้ทรงแสดงความไปสู่ความพ้นทุกข์อย่างสิ้นเชิง ที่ทรงตรัสรู้ แก่โลก เป็นเหตุให้ท่านผู้ปฏิบัติดามได้พ้นทุกข์อย่างแท้จริง ตั้งแต่ทุกข์เพียงเล็กน้อย จนถึงทุกข์สิ้นเชิง คือพระนิพพาน พระพุทธศาสนาจึงเป็นศาสนาแห่งปัญญา

ขออำนาจกุศลที่ พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) ได้กระทำบำเพ็ญมาแล้วทั้งปวง จงสัมฤทธิ์ สุขวิบากวิญญูผลโดยสมควรแก่ฐานะนิยม และขอฝากคติธรรมนี้ไว้เป็นเครื่องเตือนใจท่านผู้เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ทั้งหลาย จงเตรียมตัว เตรียมใจ และปฏิบัติธรรมให้มากขึ้น เพราะหนทางยังอีกยาวไกล พวกเรามีบุญแล้ว ที่ได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนาที่ประเสริฐสุดแล้ว ฟังถือเอาประโยชน์ให้เต็มสติปัญญาความสามารถเถิด.

วัดบวรนิเวศวิหาร

พ่อแม่ครูจารย์
ชาวประวดี คติธรรม ปฏิปทา (ฉบับสมบูรณ์)

พ่อ ให้เกิด ซึ่งคน คุณธรรม
แม่ เลิศล้ำ เปี่ยมล้น น่านมศีล
ครู ประศาสน์ วินัย เป็นอาจิณ
อาจารย์ ประสิทธิ์สิ้น ทุกวิชา
หลวง น้ำใจ ยิ่งใหญ่กว่า ทะเลหลวง
ตา ทิพย์กว้าง ล่วงรู้ ทุกอณูหมาย
มหาบัว มหาบุรุษ ภูชาติ ให้รอดตาย
ญาณสมฺปนฺโน ภพสุดท้าย วิมุตติญาณ ฯ

อ. ชุตินันท์

๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๑

พ่อแม่ครูจารย์
ชา่วะวัต คติธรรม ปฏิปทา (ฉบับสมบูรณ์)

ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

ที่มาของชื่อ “พ่อแม่ครูจารย์”

“พ่อแม่ครูจารย์” ชื่อของหนังสือเล่มนี้เป็นบทสรุปที่สุดแห่งคำพูด และที่สุดแห่งการกระทำในกิจของสมณะ

คำว่า “พ่อแม่ครูอาจารย์” หรือ “พ่อแม่ครูจารย์” เป็นถ้อยคำสำนวนที่องค์พระหลวงตามหาบัวใช้เรียก “หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต” ซึ่งเป็นอาจารย์ของท่านด้วยความเคารพรักศรัทธาเลื่อมใสยิ่งนัก

คำว่า “พ่อแม่ครูอาจารย์” หรือ “พ่อแม่ครูจารย์” จึงเป็นศัพท์ที่พระกรรมฐาน ท่านใช้เรียกผู้ที่ท่านรักเคารพศรัทธาเลื่อมใสที่สุด สุดชีวิตจิตใจ ดังเช่นพระกรรมฐานยุคนี้ใช้เรียกองค์พระหลวงตามหาบัว ญาณสมปนโน ว่า “พ่อแม่ครูอาจารย์”

บทว่า ที่สุดแห่งคำพูด คือ จะหาคำพูดใด ๆ เทียบเทียมหรือเหมาะสมยิ่งกว่า คำว่า “พ่อแม่ครูอาจารย์” นี้ไม่มีอีกแล้ว

คำพูดของท่านจะเป็นคำพูดยกย่องชมเชยเปรียบเปรยหรือ
ห้ามปรามก็ตาม ล้วนเป็นเสมือนคำพูดคอยชี้บอกทางแห่งขุมทรัพย์
อันประเสริฐ

ดังเช่นโอวาทของหลวงปู่มั่นที่ให้แก่ศิษย์ในตอนที่กราบลา
ไปเที่ยวธุดงค์ว่า....

**“ไปทำเถอะ ทำอยู่ที่ไหนก็ได้ ขอให้ปฏิบัติตัวเองให้ดี
นั่นแหละคือการปฏิบัติ พระพุทธเจ้าระลึกถึงท่านด้วยการระมัดระวัง
ตัวให้ดี นั่นแหละคือการระลึกถึงพระพุทธเจ้า ถึงพระธรรม ถึงพระสงฆ์
พระสงฆ์ท่านปฏิบัติได้อย่างไร เราปฏิบัติคืออย่างนั้น นั่นแหละคือการ
บูชาพระสงฆ์”** (๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๗)

คำพูดเหล่านี้จึงเป็นที่สุดแห่งคำพูด

บทว่า **ที่สุดแห่งการกระทำ** คือ ได้กระทำตามคำสอนที่
พ่อแม่ครูอาจารย์ได้ให้ไว้ จนสุดความสามารถสุดสติปัญญาสุดชีวิต
จิตใจแล้ว เหมือนผู้พยายามตาม แสวงหาซึ่งขุมทรัพย์อันล้ำค่า
ที่อาจารย์ชี้บอก แล้วก็พบขุมทรัพย์อันประเสริฐคือธรรมนั้นด้วย
ความพากเพียรพยายามบากบั่นมุ่งมั่นแห่งตน

ดังนั้น คำว่า **“พ่อแม่ครูอาจารย์”** จึงเป็นบทสรุปลงแห่ง
คำพูดและการแสดง การวาระธรรมอย่างยิ่งใหญ่

องค์พระหลวงตาใช้สื่อความหมายที่ออกมาจากหัวใจว่า
“พ่อแม่ครูจารย์มั่น” ด้วยความเคารพเทิดทูนอย่างถึงใจฉันใด

พวกเราซึ่งเป็นศิษยานุศิษย์ก็ใช้สื่อความหมายที่ออกมาจากหัวใจว่า “**พ่อแม่ครูจารย์ หลวงตามหาบัว**” ด้วยความเคารพเทิดทูนอย่างสุดหัวใจฉันนั้นเหมือนกัน

สมดังคำที่หลวงตาพูดถึงหลวงปู่มั่นผู้ซึ่งเป็นบูรพาจารย์ของท่านว่า...

“...พ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านเป็นทั้งพ่อทั้งแม่เรา ทุกอย่างรวมอยู่ในท่านหมด ท่านให้อรรถให้ธรรม ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นสิริมงคลสิ่งใดไม่ดีปิดเป่าออกไปด้วยคำสอน

พ่อแม่ครูจารย์มั่น เราเคารพท่านสุดขีด กราบท่านซึ่งใจไม่มีวันจืดจาง เป็น มหาบุญมหาคุณครอบหัวครอบกระหม่อม ในหัวใจของเรานี้มีมอบให้พ่อแม่ครูจารย์มั่นหมดเลย

เราพูดจริง ๆ ในบรรดาครูบาอาจารย์ทั้งหลาย เราไม่ได้ประมาทท่าน เราไม่ได้ คบค้าสมาคมฝากเป็นฝากตายสนิทติดจมกับท่านจริง ๆ เหมือนพ่อแม่ครูจารย์มั่น

ท่านเป็นจอมปราชญ์ เป็นพญาราชสีห์ เป็นแม่เหล็ก เป็นเครื่องดึงดูด เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร ทำให้เรามีจิตใจประกอบความพากเพียรเอาเป็นเอาตาย หนักเบาออกมาจากท่าน ได้รับการศึกษาจากท่าน ทุกสิ่งทุกอย่างท่านแนะนำเต็มภูมิ และพาปฏิบัติเต็มกำลังทุกด้าน สอนละเอียดลออเต็มเม็ดเต็มหน่วยให้ซึ่งถึงใจเราที่สุดคือ “**พ่อแม่ครูจารย์มั่น**” ซึ่งพ่อแม่ของเราไม่สามารถที่จะนำมา

สอนได้ รูปร่างท่านจริง ๆ ไม่โต แต่โตเพราะคุณธรรมและมารยาท
เหมือนว่าไปที่ไหนดับโลกไปเลย”

หนังสือเล่มนี้จึงเป็นเครื่องส่องแสงให้เห็นความเอื้อ
อาทร ความจงรักภักดีความลงใจอย่างสุดส่วนต่อท่านผู้มีพระคุณ
ซึ่งสืบทอดกันมาเป็นสายป่าน

นอกจากนั้นยังนำเรื่องที่องค์พระหลวงตาเล่าให้บรรดา
ลูกศิษย์ฟังจนเพลินใจ

มีทั้งชีวประวัติ คติธรรม และปฏิปทาจากที่ต่าง ๆ ซึ่งเป็น
คำสอนและแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องที่สุด นำมาร้อยเรียงรวมกันเป็น
หมวดหมู่

ถ้อยคำสำนวนคงไว้อย่างเดิมมิมีการเติมแต่งให้เป็นที่สนใจ

“พ่อแม่ครูจารย์” จึงเป็นคำก่าซาบดวงใจด้วยความรัก

เปรียบเหมือน..คนหิวกระหายปางตายระหกระเหินเดิน
หลงป่ามานานวัน พลันโชคดีมาเจอผู้มีเมตตา มอบอุทกธารา
อันสดใสพร้อมด้วยถ้อยคำที่ให้กำลังใจในยามเหนื่อยล้าและ
หมดหวัง ประกายแห่งความหวังย่อมต้องลุกโชติช่วงขึ้นมาในทันใด

หัวใจที่เคยเหี่ยวเฉาเหนื่อยล้าแห้งผากมาช้านานป่าน
ประหนึ่งว่าจะปริมบานในวันพรุ่ง

บัดนี้ **“พ่อแม่ครูจารย์หลวงตามหาบัว ญาณสมปนโน”**
ครบรอบอายุ ๙๕ ปี ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็น

ผู้เฒ่าชราามากแล้ว ยังต้องทำหน้าที่สงเคราะห์ เทวดา มนุษย์ และสรรพสัตว์ทั้งหลายอย่างหนัก

พระมหาเถระผู้เฒ่าปุนนี้ต้องลำบากตรากตรำอดทนสู้ เป็นผู้นำ ก็ด้วยอาศัยใจที่มีกำลังและธรรมสุขวิหารเท่านั้น

ส่วนด้านร่างกาย ย่อมต้องบอบช้ำ เหนื่อยล้า อ่อนเพลีย หมดเรี่ยวแรง วิงเวียนโซเซ สุดที่จะต้านทานยับยั้งชนาบคาบค้ำ ให้คงทนได้นาน องค์ท่านได้กล่าว ไว้ว่า...

“คำสอนของเรานี้เป็นคำสอนที่ตายใจได้แล้ว คือ

๑) ออกมาจากความประพฤติของเรابرสิธุริ้เต็มที เรา ไม่มีอะไรที่ตำหนิติเตียน

๒) ธรรมของเราก็คือบริสุทธิเต็มหัวใจ สามารถที่จะสอนได้ สามแดนโลกธาตุ

...เราเฒ่าแก่เท่าไรยิ่งงานยุ่งนะ วันหนึ่ง ๆ ไม่ว่าง งานยุ่งที่สุดเลย พวกวิวพวกควายแก่แล้วเขาปลดคราดปลดไถ ขำราชการแก่แล้วปลดเกวียน พระนี่แก่แล้วยิ่งใช้ดีไม่มีวันเกวียนเลย” (๒๕ กันยายน ๒๕๔๘ และ ๘ มกราคม ๒๕๕๑)

หนังสือเล่มนี้จึงสรุปสิ่งที่ถูกต้องและดีที่สุดที่สุดในประวัติศาสตร์ ชีวิตของท่าน

อีกทั้งเราจะเห็นภาพมุมกว้างแห่งวิถีชีวิตขององค์ท่านได้ ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

พ่อแม่ครูจารย์

เจ้าประวัตติ์ คติธรรม ปฏิปทา (ฉบับสมบูรณ์)

เพราะทุกสิ่งทุกอย่างล้วนมีเกิดขึ้นและดับลง มีร้อนแล้วก็
มีเย็น มีเหตุ มีผล มีทุกข์ มีสุข

...มีชีวิตที่เกิดขึ้นมาท่ามกลางความยุ่งยากและสับสน

แต่จบลงด้วยบรมสุขที่ถาวรมั่นคง คือ พระนิพพาน

วิถีจิตเยี่ยงนี้ย่อมควรแก่การแซ่ซ้องอนุโมทนาสาธุการไป
ตลอดกาลนาน

ควรมิควรประการใด แล้วแต่ “พ่อแม่ครูจารย์หลวงตา
มหาบัว” จะพิจารณา เพราะคณะผู้จัดทำ... ยกเทิดความเคารพบูชา
ไว้เหนือเศียรเกล้า แต่ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ย่อมอาจมิได้เป็นแน่แท้ฯ

ศิษยานุศิษย์

๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๑

ความนำ

สิ่งที่ควรเข้าใจก่อนอ่าน

นับเป็นเวลา ๑๐ ปีมาแล้ว ที่หนังสือ “พ่อแม่ครูอาจารย์” ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๑ ได้ออกสู่สายตาประชาชนจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ทางคณะศิษย์เห็นว่าสมควรแก่กาลเวลาที่จะนำเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ทรงคุณค่ายิ่งของพ่อแม่ครูจารย์หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน มาประมวลรวมเล่มให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

หนังสือ “พ่อแม่ครูอาจารย์” ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒ นี้ ได้เติมเต็มความพิเศษ แปลกใหม่จากเล่มเดิมอีกหลายประการ ทั้งเนื้อหาสาระ การรวมคำสอน ชีวิต คติธรรม ปฏิปทา ธรรมปฏิบัติ และผลงานขององค์ท่าน ที่เป็นทั้งศาสนา ปรัชญา และวิธีการครองชีวิตทางโลกและในเพศพรหมจรรย์ที่ทำทนายด้วยธรรมภายในอีกแบบหนึ่ง

นอกจากนั้นยังได้รวบรวมภาพถ่ายในอิริยาบถสบาย ๆ น่ารัก น่าเคารพ อันเป็น กิริยาพระอรหันต์ดังที่องค์ท่านพูดไว้ว่า
“ไม่ต้องตัดไม่ต้องแต่ง องค์ท่านเป็นอย่างใด ก็ให้เป็นอย่างนั้น เพราะทุกท่วงท่ากิริยามีแต่เป็นมหาคุณต่อโลก”

“พ่อแม่ครูจารย์หลวงตามหาบัว ญาณสมปนฺโน”
เป็นพระมหาเถระผู้ทรงคุณธรรมเลิศล้ำ เป็นรัตตัญญู เป็นผู้นำ
หมู่คณะพระกรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ได้อย่าง
สง่างาม ไม่ครั้นคร้ามหวั่นไหวในโลกธรรมที่มาถึงเข้า รักษาแนวทาง
ของพระอริยสงฆ์ธรรมฐานและเป็นศูนย์รวมจิตใจของพระกรรมฐานทั่ว
สังฆมณฑล

ท่านทำในสิ่งที่บุคคลอื่นทำได้ยาก กิจอันใดไม่ว่าน้อยหรือ
ใหญ่ท่านพากเพียรสู้ จนสำเร็จเป็นปาฏิหาริย์ ท่านเล่าว่า “เดิมจริง ๆ
ท่านเคยปรารถนาพุทธภูมิ แต่มาพิจารณาเห็นว่าจะเป็นการ
เนิ่นช้า จึงถอนความปรารถนานั้นเสีย มุ่งตรงเข้าสู่แดนความ
พ้นทุกข์ในปัจจุบันชาติ”

ข้อมูลบางส่วนที่นำมาเพิ่มเติมในฉบับนี้ได้นำมาจากหนังสือ
“หลวงตามหาบัวมหัศจรรย์มหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่” ซึ่งเป็นหนังสือ
สื่อบอกเรื่องราวการช่วยชาติของท่านได้อย่างสมบูรณ์ชัดเจน และ
ภาพซึ่งหาได้ยากจากหนังสือ “เหตุผลเหนือชีวิต” ซึ่งเป็นหนังสือ
ภาพสีสีเล่มแรกที่ถูกตีพิมพ์ขึ้นแสดงวิถีแห่งธรรมะขององค์ท่าน

ดังนั้นจึงทำให้เราเห็นภาพมุกกว้างทั้งในอดีตและปัจจุบัน อันเป็นอัตตลักษณะของ องค์ท่านได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

...นอกจากนั้นเรายังจะเห็นความเปลี่ยนแปลงของโลกของผู้คน ของวัดวาอาราม แม้ของผู้ปฏิบัติธรรมเอง ซึ่งได้เปลี่ยนไปตามกาลเวลา แต่องค์ท่านมิได้เปลี่ยนไป วัดป่าบ้านตาดยังคงเป็นวัดป่าบ้านตาด องค์ท่านยังเป็นองค์ท่านที่สมณะสันโดษ ไม่ยอมให้วัตถุธาตุโลกเข้าไปเหยียบย่ำหัวใจพระเนตรภายในวัด แต่บุคคลผู้มีได้เข้าไปสัมผัส ย่อมไม่ทราบชัดถึงปฏิปทาข้อนี้

...ท่านได้สร้างเกียรติประวัติไว้ในวงศ์พระพุทธศาสนาตลอดระยะเวลายาวนานถึง ๗๔ พรรษาแห่งการครองผ้ากาสาวพัสตร์ ปฏิบัติธรรมบรรลุผล จนกระทั่งออกมาช่วยชาติสงเคราะห์โลก

มโนปณิธานขององค์ท่านยังคงเหมือนเดิมจนลมหายใจและร่างกายสุดท้ายมอดไหม้ ก็ล้วนเพื่อสงเคราะห์ชาติและพระพุทธศาสนา มิได้เปลี่ยนไปตามกระแสโลกที่พัดผันเลย แม้แต่น้อย มิแต่แสดงความเป็นผู้เสียสละและมอบให้ไม่รู้จบ

ผู้เรียบเรียงขอยกตัวอย่างที่เห็นด้วยตามาแล้วดาดื่นในด้านวัตถุและคุณธรรม ที่องค์พระหลวงตาสงเคราะห์โลก พร้อมทั้งเทวโลก จนระบือนามถึงขั้นพระมหาเถระแห่งภาคอีสานคือ พระธรรมไตรโลกาจารย์ (รักษ์ เรวโต) ยกย่ององค์พระหลวงตาว่า "เป็นพระสิวลีในยุคปัจจุบัน"

อนึ่งถ้ามองหนังสือเล่มนี้ในภาพรวมทั้งหมด จะเห็นความเป็นเอกภาพ แต่ถ้าจะแบ่งย่อแบ่งได้ ๒ ภาค

ภาค ๑ แสดงเรื่อง ชีวิต คติธรรม ปฏิภา ธรรมปฏิบัติ ในขณะที่ท่านออกธุดงค์กรรมฐาน ศึกษาธรรมกับท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต จนถึงการบรรลุธรรม ขั้นต้นจนถึงขั้นสูงสุด

ภาค ๒ แสดงเรื่องโดยมีนัยต่าง ๆ กัน หลังจากท่านบรรลุธรรมแล้ว โดยแสดงถึงพระคุณของท่านที่มีต่อเราและต่อโลก พร้อมทั้งเทวโลก

แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดของหนังสือเล่มนี้ ก็เพื่อให้ท่านสาธุชนทั้งหลายได้หลักฐาน ค้นหาแนวทางปฏิบัติธรรมที่ถูกต้องเพื่อการค้นพบหลักสัจธรรม โดยเอาท่านเป็นเนติแบบอย่างสร้างกำลังใจในการปฏิบัติธรรมและดำเนินชีวิต เพื่อหลุดพ้นจากกองทุกข์ทั้งปวงตามแบบอย่างที่ท่านพาดำเนิน

๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๑

❖ สารบัญ ❖

หลวงตาเล่าประวัติ

	๑
บิดามารดาสุบินนิมิต/โยมตาทำนายฝัน	๒
สายรกพันคอบ่งบอกทาง ๓ แพร่ง	๕
วัยเรียน	๗
คติธรรมในวัยเด็ก	๑๐
ได้ครูดีเรียนจบ ป.๓	๑๐
เป็นเด็กชอบแกล้งคน	๑๑
ขโมยอ้อย “ป่าฝ้าย”	๑๓
ไม่กินของดิบ	๑๖
ใจบุญใจบาป	๑๗
ลูกขาวนา/ฐานะ/หมอดูทาย/นิสัยดี	๑๘
ชอบเล่นกับหมา	๒๑
รักผู้หญิง	๒๓
เมาสุรา	๒๔
ลำเสียงดีเหมือนแม่	๒๖
ก่อนบวชได้ฟังเทศน์ “ยายปากเปราะ	๒๗
บิดามารดาหวังพึ่งร่มกาสาวพัสตร์	๓๐
ก่อนแห่งรัก	๓๓

❖ สารบัญ ❖

แม่สอนก่อนเข้านาค	๓๔
๓ หมัดที่เคยแพ้	๓๕
นาคบัว...ผู้ซอมซ่อ	๓๗
เลี้ยงลูก ปลุกโพธิ์	๓๘

พรรษาที่ ๑ (พ.ศ. ๒๔๗๗) ๔๓

จำพรรษาที่วัดโยธานิมิต

ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

อุปสมบท	๔๓
ซึ่งในรสพระธรรม	๔๕
นิสัยชอบภavana	๔๗
บวชได้หนึ่งพรรษาต้องเทศน์	๔๘
บวชใหม่โดนอำ	๕๑
เขากลัวเราจะเป็นบ้า	๕๓

พรรษาที่ ๒-๖ (พ.ศ. ๒๔๗๘-๒๔๘๒) **๕๕**

จำพรรษาที่วัดสุทธจินดา

ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์สอนปริยัติ **๕๕**

ขอเงินโยมแม่ซื้อหนังสือ **๕๗**

เพื่อนพระนักศึกษานักแซว **๕๘**

กลอน ๓ อย่างจำฝังใจในวัยเรียน **๖๑**

พรรษาที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๘๓) **๖๓**

จำพรรษาที่วัดเจติยหลวง

ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

คำอธิษฐาน **๖๓**

ได้เห็นพระอรหันต์ **๖๔**

ฟังเทศน์หลวงปู่มั่นครั้งแรก **๖๖**

เรียนปริยัติ ๗ ปี จิตรวมได้ ๓ หน **๖๙**

ตั้งสัจอธิษฐานที่วัดบรมนิวาส **๗๐**

นิมิตครั้งที่ ๑ “เหาะรอบเมืองทองคำ” **๗๑**

❖ สารบัญ ❖

พรรษาที่ ๘ (พ.ศ. ๒๔๘๔) ๗๓

จำพรรษาที่วัดป่าจักรราช

อำเภอจักรราช จังหวัดนครราชสีมา

เวทีแรก ๗๓

ได้พบกัลยาณมิตร ๗๕

ให้ร่มเป็นทานแก่สองสามีภรรยา ๗๗

นิมิตครั้งที่ ๒ “ตาปะขาวบอก ๙ ปีสำเร็จ” ๗๘

จิตเสื่อมที่บ้านตาด ๘๑

เขาว่า “หลวงปู่มันดุเก่งมาก” ๘๒

พรรษาที่ ๙ (พ.ศ. ๒๔๘๕) ๘๕

จำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านโคก (วัดสุทธินิคมาราม)

ตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

อาจารย์ผู้เป็นดั่งดวงประทีป ๘๕

สุขกายสุขใจในสำนักป่าบ้านโคก ๘๘

บทธรรมครั้งแรก ๙๐

อุทานและสัจจอธิฐาน ๙๑

ฟังธรรมภาคปฏิบัติ ๙๒

นิมิตครั้งที่ ๓ “โรงเลี้ยงหมู” ๙๕

สุบินนิมิตครั้งที่ ๔ “ลอดกอไผ่หนา” ๙๗

❖ สารบัญ ❖

จิตสงบเริ่มเข้าใจ	๑๐๐
จิตเสื่อม	๑๐๒
สู้ไม่ถอย	๑๐๓
หลวงปู่มั่นกับอาจารย์เจื้อย	๑๐๕
หลวงปู่มั่นบุญบันดาล	๑๐๖
หลวงปู่มั่นเสียงกังวาน/ตาไก่ป่า	๑๐๘
วัดของหลวงปู่มั่น	๑๐๙
หลวงปู่มั่นถ่ายภาพ	๑๑๐

พรรษาที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๔๘๖) ๑๑๓

จำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านนามน (วัดป่านาคนิมิตต์)

ตำบลตองโขบ อำเภโศโคศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

ความเพียรกล้า	๑๑๓
หลวงปู่มั่นขอใส่บาตร	๑๑๕
หลงป่า	๑๑๖
ยาที่ถูกโรค	๑๒๐
นิสัยหลักความ	๑๒๑
ปัญญาอบรมสมาธิ	๑๒๓
หลวงปู่มั่นแก้จิต ๓ วาระ	๑๒๔

❖ สารบัญ ❖

“อากาศดินะโยม”	๑๒๙
๘๐ ปี จะนิพพาน	๑๓๐
พรรษาที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๔๘๗)	๑๓๓
จำพรรษาที่เสนาสนะป่าอย่างบ้านท่าบ่อสงคราม	
ตำบลท่าบ่อสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม	
“ความรักของนกเขียน”	๑๓๓
บาปบุญนรกสวรรค์	๑๓๔
สอนเศรษฐีบ้านนอก	๑๓๕
สอนพญานาค	๑๓๘
นิमितครั้งที่ ๕ โยมพ่อตาย	๑๔๐
จำนองสาวไม่ได้	๑๔๑
พรรษาที่ ๑๒-๑๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๙๑)	๑๔๓
จำพรรษาที่วัดบ้านหนองผือ	
ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร	
ข้อวัตรปฏิบัติ ณ วัดหนองผือ	๑๔๓
ความเปลี่ยนแปลงของหมู่เพื่อน	๑๔๕
ฉันในบาตรไม้ไผ่ซ้อน	๑๔๗

❖ สารบัญ ❖

สุดยอดแห่งความเคารพ	๑๔๙
จุดตั้งหลักทางถูกหลัก	๑๕๐
แรงกรรม “เอาชีราดทางเดินหลวงปู่มั่น”	๑๕๒
นักรบธรรม	๑๕๓
นางเทพธิดาถวายอาหารทิพย์	๑๕๕
สัลเลขธรรม ๑๐ ประการ	๑๕๗
ยายกั้ง...อุบาสิกามีญาณพิเศษ	๑๕๙
ท่านพ่อลี มานมัสการหลวงปู่มั่น	๑๖๔
ลาหลวงปู่มั่นออกจุดตั้ง	๑๖๕
พระตายไปอุบัติในพรหมโลก	๑๖๘
หลวงปู่มั่นรู้ล่วงหน้าว่าพระจะตายอีก	๑๗๐
เป็นไข้มาลาเรีย	๑๗๒
จุดตั้งยาเหวตา	๑๗๓
หลวงปู่มั่นเอาผ้าห่มมาให้	๑๗๕
ถวายเปลือกน่อง	๑๗๖
เมตตาสุดขีด	๑๗๙
เที่ยวกรรมฐาน “เสือกินควาย”	๑๘๒
หลวงปู่มั่นฟันหลุดแย่งกัน	๑๘๕
พระอรหันต์ก็ฝันได้	๑๘๖
เรื่อง “หมู หมู” กับหลวงปู่มั่น	๑๘๗

❖ สารบัญ ❖

พรรษาที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๔๙๒)	๑๔๑
จำพรรษาที่วัดบ้านหนองผือ	
ตำบลนาใน อำเภอพรหมนิคม จังหวัดสกลนคร	
หลวงปู่มั่นป่วยครั้งสุดท้าย	๑๔๑
ไปหาของดี ๆ มาเพื่อถวายหลวงปู่มั่น	๑๔๓
ตัดครองแทนหมู่เพื่อน	๑๔๕
ไม้กวาดด้ามหนึ่ง	๑๔๘
คิลานุปัฏฐากหลวงปู่มั่น	๑๔๙
หลวงปู่มั่นป่วยเป็นวัณโรค	๒๐๑
หัวใจแทบสลาย หลวงปู่มั่นมรณภาพ	๒๐๒
อาลัยอาวรณ์สลดสังเวชสุดประมาณ	๒๐๕
“ของกลาง” หลวงตาโดนว่าแผ่ปลา	๒๐๘
ถูกตำหนิว่า “ไม่ช่วยงานศพหลวงปู่มั่น”	๒๑๒
ขอขมาหลวงปู่มั่น	๒๑๓
สามเณรระลึกชาติ	๒๑๔
กรรมบันดาล	๒๑๗
พิจารณากายทะเล	๒๒๑
จับมหาโจรภายใน	๒๒๒
จิตสว่างไสว	๒๒๔

❖ สารบัญ ❖

ปัญหาธรรมเกิด	๒๒๗
ป่วยหนักครั้งแรก	๒๒๘
ธรรมโอสถแก้โรคร้าย	๒๓๐
เจ้าคุณธรรมเจดีย์ไปรุดงค์ด้วย	๒๓๒
ตีปัญหาธรรมแตก	๒๓๒
วิมุตติญาณทัสสนะ	๒๓๕
รื้อถอนภพชาติ ๕ พุ่มแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๖	๒๓๗
หมื่นโลกธาตุดุวันไหว	๒๓๘
ญาณสัมปันโนภิกขุทาน	๒๔๐
ย้อนดูปฏิปทา	๒๔๒
สยบโรคฝีดาษ	๒๔๓

พรรษาที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๔๙๓) ๒๔๗

จำพรรษาที่วัดบ้านหนองผือ (วัดป่าภuritัตตดิรวาส)

ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

ย้อนกลับหนองผือ	๒๔๗
พ่อตายพ่อยัง	๒๕๐
ป่วยหนักครั้งที่ ๒ “ตาย ๙๙%”	๒๕๒

พ่อแม่ครูจารย์
เจ้าประวัตติ์ คตธรรม ปฏิปทา (ฉบับสมบูรณ์)

❖ สารบัญ ❖

สมมุติ-วิมุตติ	๒๕๖
ความบริสุทธิ์ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน	๒๕๘
พรรษาที่ ๑๘-๒๑ (พ.ศ. ๒๔๙๔-๒๔๙๗)	๒๖๑
จำพรรษาที่วัดห้วยทราย	
อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร	
กรรมฐานยุคห้วยทราย	๒๖๑
โปรดแม่ชีแก้ว	๒๖๔
ธุดงค์จันทบุรี	๒๖๖
สุบินนิมิตครั้งที่ ๕ “สรองน้ำพระพุทธรูปทองคำ”	๒๖๗
ต้องบวชโยมมารดา	๒๖๙
หลงตากับหนู	๒๗๐
พรรษาที่ ๒๒ (พ.ศ. ๒๔๙๘)	๒๗๓
จำพรรษาที่วัดไถ่สถานีทดลองการเกษตร	
(ปัจจุบันวัดซากใหญ่)	
หมู่ ๑๑ ตำบลพลั่ว อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดจันทบุรี	
หลงปุ่เจียะนิมนต์	๒๗๓
นิมิตครั้งที่ ๖ “ทางไม่สะดวก”	๒๗๕
นิมิตครั้งที่ ๗ “หลงปุ่มนั้พาไปปิณฑบาต”	๒๗๘
อยู่จันทบุรีท่านพ่อลีเมตตา	๒๘๑

❖ สารบัญ ❖

พรรษาที่ ๒๓ เป็นต้นมา (พ.ศ. ๒๕๕๕)	๒๘๓
จำพรรษาที่วัดป่าบ้านตาด	
ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี	
ดินแดนอริยธรรม	๒๘๓
ความเป็นมาของวัดป่าบ้านตาด	๒๙๒
จำฝังใจผู้เฒ่าสี่	๒๙๔
พระเจ้าแผ่นดินเสด็จมาสนทนาธรรม	๒๙๗
นิมิตครั้งที่ ๘ “ยิ่งได้ก็ยิ่งถูก”	๒๙๙
สนองคุณพระอุปัชฌาย์	๓๐๒
โดนด่าว่า “บักหัวโล้น”	๓๐๕
โยมแม่ชมเชยว่าเขียนหนังสือเก่ง	๓๐๖
สอนโยมแม่จนวาระสุดท้าย	๓๐๙
ไม่สนับสนุนการสร้างวัดถุรุหุรา	๓๑๓
พระบ้าน พระป่า ก็คือ พระ	๓๑๖
อุปัฏฐากหลวงปู่ขาวอาพาธ	๓๑๗
สนทนาธรรมกับหลวงปู่ชอบ ฐานสโม	๓๒๐
เผยแผ่ธรรมต่างแดน	๓๒๓
หมอดูทายที่เขาวงพระจันทร์	๓๒๕

❖ สารบัญ ❖

โรคหัวใจกำเริบ	๓๒๗
แม่อาพาธหนัก หลึงไม่ควรถูกต้องพระ	๓๒๙

สวนแสงธรรม ๓๓๑

สวนแสงธรรม (พ.ศ. ๒๕๒๗) พุทธมณฑล สาย ๓
เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ
สร้างสวนแสงธรรม

๓๓๑

โครงการช่วยชาติ โดย หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ปฐมเหตุในการช่วยชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๐)

ประเทศไทยถูกโจมตีทางเศรษฐกิจ	๓๓๓
นิมิตครั้งที่ ๙ “ช่วยชาติไทย”	๓๓๖
“นกตอ” เหตุเริ่มต้นช่วยชาติ	๓๓๘
“เราได้พยานแล้ว”	๓๔๑
เปิดตัวในบุญประทายเป็นปลื้ม	๓๔๒
ประสบอุบัติเหตุ	๓๔๓
ฟ้าหญิงนำพานดอกไม้ถวายเยี่ยม	๓๔๔
จะตายหลายครั้งแต่ไม่ตาย	๓๔๖
เปิดโครงการช่วยชาติ	๓๔๘

❖ สารบัญ ❖

สายกรรมในชาติปางก่อน	๓๕๐
ชะตากรรม ๓ อย่าง	๓๕๒
ต้นเหตุนำทองคำเขาค้างหลวง	๓๕๓
ศิษย์น้ำตาคลอ	๓๕๔
ฟ้าหญิงขอเป็นลูกบุญธรรม	๓๕๖
ฟ้าหญิงฟังเทศน์จิตรวม	๓๕๗
คลังหลวง	๓๕๙
พ.ร.บ.สงฆ์ หลวงตาบัวออกสนามเอง	๓๖๑
สังฆสามัคคีครั้งที่ ๑	๓๖๒
สังฆสามัคคีครั้งที่ ๒	๓๖๓
ไม่มีหลวงตา ไม่มีวันนี้	๓๖๗
โอวาทของหลวงตาในพิธีปิดโครงการช่วยชาติ	๓๗๐
วัดอุดมคงคาสงฆสงคราม	๓๗๒

หลวงตานิพพาน

๓๗๗

หลวงตาอาพาธ	๓๗๗
ป่วยแต่กายจิตไม่ป่วย	๓๗๙
บอกวันตายล่วงหน้า	๓๘๑
ธาตุขันธ์เริ่มอ่อนลง	๓๘๓

❖ สารบัญ ❖

ปลงอายุสังขาร	๓๙๓
โปรดเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย	๓๙๕
คำสอนก่อนนิพพาน	๓๙๘
กลับวัดป่าบ้านตาด...ถามหาปู่ลี	๔๐๐
อายุ ๙๘ ปีก็พอแล้ว	๔๐๑
ถวายเป็นการรักษาอาพาธหนัก	๔๐๔
อานาจารธรรมหลวงตา	๔๑๐
ปัจฉิมเทศนา การเห็นครั้งสุดท้าย	๔๑๒
หลวงตาใกล้ละสังขาร	๔๑๕
หลวงตานิพพาน	๔๑๙
มหาวิปโยค	๔๒๖
ประทับอยู่ในหัวใจไทยตลอดกาล	๔๓๖

หลวงตาเล่าประวัติ

...เรื่องประวัติตัวเองนั้นความจริงหลวงตาไม่สนใจนะ
ใครมาขอประวัติของเรามากต่อมาก
แม้แต่ใหญ่ที่สุดก็เคยมาขอประวัติ แต่ไม่เคยให้
ไม่ว่าผู้ใหญ่ที่สุดหรือเล็กที่สุด เราไม่ค่อยชอบ
แต่ส่วนมากในหลักธรรมชาติแล้ว
การเขียนหนังสือ การเทศน์ที่อัดไว้ในเทป
ก็แสดงเอาตัวของตัวออกมาเหมือนกัน
เพียงแต่เราเป็นคนรู้เราเป็นคนเห็นเท่านั้น
แต่หลักความจริงที่ออกจากใจก็ออกจากนี้เอง
หนังสือถ้าเป็นประวัติของหลวงตามักจะมีผาดโผนอยู่
นิสัยเรามักจะผาดโผนอยู่ตลอด แต่ก็ไปในทางที่ดี
เมื่อมีผู้ถามเรื่องประวัติ เราก็ตอบให้ฟัง

(มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับที่ ๙๓๓ หน้า ๑๖)

❖ บิดามารดาสุบินนิมิต/โยมตาทำนายฝัน ❖

โยมตามีลูกสาวคนเดียวคือแม่ (นางแพงศรี โลหิตติ)
ท่านรักของท่านมาก.. พ่อ (นายทองดี โลหิตติ) ของเรา
เป็นนายพราน มีชื่อเสียงโด่งดังมาก มาแต่งงาน กับแม่ มีลูกด้วยกัน
๑๖ คน เราเป็นคนที่ ๒

โยมแม่เล่าให้ฟังว่า..ลูกทุกคนที่อุ้มท้องผ่านมานี้ ไม่มี
ใครลำบากเหมือนเรา มีเราคนเดียวที่ทุกอย่างผิดปกติไปหมด
ไม่ได้เหมือนใคร กว่าจะได้เกิดมีเหตุการณ์ให้กระเทือนไปหมด
ทั้งครอบครัว

เวลาเราจะมาเกิด แม่บอกว่ามีเรื่องแปลก ๆ เช่น *ตอนอยู่ในท้อง บางครั้งไม่ติดไม่เดิน นิ่งเงียบเชียบสนิท เหมือนคนตายแล้ว แต่บางครั้งกลับติดเดินเสียงจนนึกว่าจะตายแล้วเหมือนกัน ยิ่งจนใกล้วันจะคลอดเข้ามาเท่าไรยิ่งแสดงอาการหนักทุกอย่างเลย จนสุดท้ายเวลาจะคลอดมันก็ไม่ยอมคลอด*

บางครั้งโยมแม่ต้องร้องเรียกหาโยมตาของเรา ว่า

“อ๊พ่อ! มาคลำเบิ่งท้องข้อยแห่น ลูกข้อยบ่แมนมันตาย
ในท้องละบื้อ มิดออนซอนอยู่หลายมื่อ มิดอั้งตั้งอยู่หลายวัน
บ่มีดินมีด้อยเลย บ่อแมนลูกข้อยตายละบื้อ?”

(แปลความว่า “พ่อ...มาคลำดูลูกในท้องให้หน่อย ลูกของฉันมิใช่มันตายในท้อง แล้วหรือ? เจ็บสนิทอยู่เป็นเวลาหลายวัน ไม่ไหวติงเลย”)

โยมตาก็ว่า “เฮ้ย! มันบ่เป็นหยิงดอก เขามีลูกกันทั้งบ้านทั้งเมืองเขาไม่เห็นเป็น หยิง?” (แปลความว่า “ไม่เป็นอะไรหรอก คนเขาก็มีลูกกันทั้งบ้านทั้งเมือง เขาก็ไม่เห็น เป็นอะไร?”)

โยมแม่ก็ตอบว่า “มีมันก็บ่คือข้อยั่วล่ะ” (เขามีลูกกันมันก็ไม่เหมือนลูกของฉัน)

หลังจากลูกในท้องนี้เจ็บเสียบสนิทอยู่หลายวัน ในที่สุดก็ดิ้นสุดแรงเกิด โยม แม่ก็เรียกหาโยมตาของเราอีกว่า...

“โ้ย! ข้อยจะตายละอิพ่อ มาคลำเพ็งท้องข้อยแห่ เวลาลูกในท้องมันดิ้น มันดิ้นหลายเดี๋ยวนี้ มันบ่ดิ้นธรรมดา มันดิ้นเสียจนเหมือนกับว่าท้องจะระเบิด ลูกข้อยมันตายแล้วมัง”

(แปลความว่า “พ่อ...ฉันจะตายแล้ว มาคลำดูลูกในท้องให้ฉันด้วย พอลูกในท้อง ฉันดิ้น มันก็ดิ้นจนเกินไป มิใช่ดิ้นธรรมดา ดิ้นเหมือนว่าท้องจะระเบิด ลูกฉันไม่ใช่ ตายไปแล้วหรือ”)

โยมพ่อกับแม่เมื่อฝัน ท่านทั้งสองยอมฝันขัดแย้งกันตลอด

โยมพ่อฝัน มักฝันแต่เรื่องของผู้ชาย เช่น ฝันว่าได้ป็น หรือเห็นผู้ชายถือปืน

โยมแม่ฝัน มักฝันแต่เรื่องของผู้หญิง เช่น ฝันเห็นตลับขี้ผึ้ง หรือเครื่องแต่งเนื้อแต่งตัวของผู้หญิง

ถ้าหากฝันขัดแย้งกันอย่างนี้ เป็นที่แน่ชัดว่าพอลูกเกิดมาก็เป็นผู้ชายทุกคน

ในที่สุดถึงคราวที่เราจะมาเกิด

โยมพ่อฝันว่าได้ “มิดโคก” คือ มิดที่มีด้ามเป็นงา ฝักมัน
เป็นเงิน มีปลายแหลมคม

โยมแม่ได้ฟังดังนั้นจึงพูดแย้งขึ้นว่า

“อ๊วย! ฉันไม่ได้ฝันอย่างนั้น”

ฉันกลับฝันว่า “ได้ต่างหูทองคำ เวลาใส่ต่างหูอันนี้ อ๊วย!
มันช่างงดงามหยดย้อย อะไรวุ่นวายนั่น งามมากถึงขนาดอดใจที่จะ
ไปส่องกระจกดูตัวเองไม่ได้ เมื่อส่องดูก็ยิ่ง สวยงามแวววาวประทับใจ

..โยมตาได้ทำนายฝันของโยมพ่อโยมแม่ไว้ว่า

“เออ! ลูกมึงคนนี้ ภู่วามันต้องเป็นผู้ชาย มันเกิดมามีทางเดิน
ให้เลือกอยู่ ๒ ทาง

๑) ถ้ามันไปทางชั่วแล้วพังหมดเลยว่ะ ความโหดเหี้ยม
มหาโจรสลัดมันไม่ได้ มันยังเป็นนาย เป็นหัวหน้ามหาโจรอีก จะให้จับมัน
ไปเข้าคุกตะรางไม่มีทาง ต้องฆ่ามันเท่านั้นถึงจะจับได้ แล้วมันจะไม่
ยอมตายอยู่ในเรือนจำนะสู มันจะตายแบบไม่มีปาช้า สู้กับเจ้าหน้าที่
อยู่ในป่าในเขา ต้องตายอยู่ในป่า พัดกันกับเจ้าหน้าที่เขาเพียงเท่านั้น

๒) ถ้ามันไปทางดีแล้วถึงไหนถึงกัน จะดีแบบสุดโต่ง ตรงกันข้ามกับฝ่ายชั่ว

(วัดป่าบ้านตาด ๑๑ มกราคม ๒๕๔๔ และ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๓)

❖ สายรกพันคอบ่งบอกทาง ๓ แพร่ง ❖

โยมแม่เล่าว่า... “พอเราตกคลอดออกมาแล้ว (ตรงกับวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๖ วันอังคาร ขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๙ ปีฉลู ณ บ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี) ...มีสายรกพันคอ เจียบเฉยไม่มีเสียงร้องแม้แต่หน่อย ผิดกับเด็กทั่ว ๆ ไป เขาจึงเอาน้ำสาตใส่ในดินหนึ่ง แทนที่มันจะร้อง กลับไม่มีเสียงออกมาเลย แม้แต่หน่อย

โยมตาได้ทำนายความเป็นไปไว้ ๓ อย่าง คือ ๑. สายโซ่ ๒. สายกำยำ หรือ สายสะพายปืน ๓. สายบาตร

๑. “สายโซ่พันคอ” หมายถึง ไปทางโจรขโมย สมัยเป็นหนุ่มน้อย เราเคยไปคบเพื่อนไม่ดี กำลังจะไปค้าฝิ่นกับเขา เขาชวนไปขายฝิ่น แต่ยังไม่ได้อายนะ ซื้อฝิ่นมาแล้ว เตรียมตัวจะนำไปส่งขายครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ ก็ยังทำไม่สำเร็จ มีเหตุลบนันดาลให้ไม่ได้ทำ พอดีกับตอนนั้น พ่อค้าตำรวจขอให้ออกบวช เรื่องค้าฝิ่นจึงปิดทึบตันที่ไม่ได้สนใจ และไม่เคยกถามถึงจนกระทั่งปานนี้ ฝิ่นไม่ได้อยู่กับบ้าน อยู่กับจุดศูนย์กลางกับเพื่อน นี่คือ ทางสายโซ่ ถ้าหากไปขายฝิ่นต้องติดคุกติดตะราง

๒. “สายกำยำ” หรือ “สายสะพายปิ่นพั่นคอ” หมายถึง เราโตเป็นหนุ่มก็เดินตามรอยพ่อ เป็นพรานเหมือนพ่อ ปิ่นก็อยู่กับบ้าน ไปไหนฉวยจับไปเลย เริ่มออกยิงสัตว์แล้วแต่ยังไม่มาก เป็นแต่เพียงเริ่มฆ่าเท่านั้น นี่คือ **ทางสายกำยำ** หรือ **ทางสะพายปิ่น**

๓. “สายบาตรพั่นคอ” หมายถึง จะได้ออกบวชเป็นพระ พอเราตกคลอดออกมา มีสายรอกพั่นคอ โยมตาเห็นดั่งนั้นจึงรีบ แกะไคล้ด สะเดาะเคราะห์ให้เป็นมงคลอย่างยิ่ง โดยแก่ว้งพุทไ้ให้พร ในทางดีแก่เราขึ้นทันทีว่า “โอ้! รอกพั่นคอ นี่เป็นสายบาตร สายบาตร สายทางธรรม นี่สายบาตรๆ สูดูนี้! สายบาตร สายบาตรๆ เด็กน้อยคนนี้นั้นจะได้บวชเป็นพระ แล้วก็จะได้เป็นนักปราชญ์ นี่คือ **ทางสายบาตร**”

ในที่สุดมันก็ลงมาทางสายบาตร นี่ละนะที่โยมตาทำนายไว้
ก็ไม่ผิด

(วัดป่าบ้านตาด ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑)

❖ วัยเรียน ❖

...พ่อกับแม่ของเรา แม่มักจะขี้บ่นมากกว่าพ่อ พ่อนาน ๆ จะบ่นซักที พ่อพ่อบ่น แม่ก็จะมีเสียงวักขึ้นมาบ้าง บางทีพ่อ กับแม่ทะเลาะกัน เราเป็นกรรมการผู้ตัดสินให้

เราบอกว่า “ใครเป็นคนผิดคนถูก ก็รู้กันนี้ ทำไมทะเลาะกัน เด็กเขาก็รู้ เป็น ถึงพ่อคนแม่คน ต้องรู้ว่าใครผิดใครถูก”

พ่อกับแม่ได้ฟังดังนั้นก็แตกหนีกันไปคนละทิศละทาง... ไม่พูดอะไรกัน... เงียบเลย

พ่อแม่เรามีลูกตั้ง ๑๖ คน ตายไปแต่ยังเล็ก ๆ ๖ คน ยังเหลือ อยู่ ๑๐ คน

พูดถึงพ่อแม่เรา...ลูกหลายคนเท่าไรพ่อแม่ยิ่งจะตาย ใ้ลูกน้อยคนค่อยยังชั่วหน่อย ใ้ลูกหลายคน แหม! ไม่ทราบจะวิ่ง หาใครต่อใคร จะช่วยใครต่อใคร

...พ่อแม่มีลูกหลายคน แต่ไปเรียนหนังสือพร้อมกัน ๓ คน สมัยนั้นเด็กอายุ ๑๐ ปี เขาให้เข้าโรงเรียน ถ้าต่ำกว่านั้นเขาไม่นับเข้าในบัญชี...เรายังไม่ลืมนะ เขาให้เป็นลูกเสือ ไปซื้อชุดลูกเสือ...เราเป็นน้องก็จริง แต่เรียนสูงกว่าพี่ พี่ได้ชุดลูกเสือ เราเป็นน้องเรียนชั้นสูงกว่าพี่ ก็ควรจะได้เช่นเดียวกัน

ตกลงเราทั้งสองก็ได้พร้อมกัน ราคาฟาดเสียตั้ง ๗ บาท ๗ บาทในสมัยนั้น ไม่ใช่เล่น ๆ ฝังใจลึกมาก พ่อบอกว่า “อู๊ย! กูก็มีเงินเท่านั้นแหละ กูหามาได้สองสามวัน สู้ก็เอาไปหมด” เรายังจำฝังใจไม่ลืม

เวลาไปสอบ ไร่เราได้พี่หนึ่งเสมอ

ส่วนบักคำไพรผู้เป็นพี่ชาย ขาดเพียงคะแนนเดียวก็จะสอบผ่าน คือว่าคะแนน ถึงสิบจึงจะสอบผ่าน มันสอบได้เพียงเก้าคะแนน จึงสอบตก เราจึงแข่งขันไปเรียนชั้น สูงกว่า พี่ชายเราเชื่อ ๆ นะ เวลาไปเรียนหนังสือ

วันหนึ่ง...พี่ชายไปเรียนหนังสือ แล้วครูให้ไปเข้าแถว ใครเป็นคนที่ยืนอยู่อันดับแรกก็นับ หนึ่ง สอง สาม ไปตามลำดับ พี่ชายเราอยู่คนที่สิบเอ็ด พอนับถึงสิบเอ็ด บักคำไพรนั้นมันอ้าปากค้าง อ้า...อ้า... อ้าปากค้าง...อยู่อย่างนั้น มันนับไม่ได้หน้าไม่ได้หลัง เราเป็นเด็ก ไปอยู่แถว ๆ นั้น จึงตะโกนบอกว่า “สิบเอ็ด สิบเอ็ด สิบเอ็ด ตอบเร็ว ๆ ๆ ๆ สิพี่”

“สิบเอ็ด ค ด ด” พี่มันตอบ

“มันทำเรื่องขายหน้า ๒ ครั้ง ตอนอยู่โรงเรียน เราเรียน
ชั้น ป.๑ ส่วนมันยังไม่ได้หน้าได้หลังอะไร ที่นี้เวลาครูถาม เรื่องง่าย ๆ
มันน่าจะคิดได้ แต่มันกลับคิดไม่ได้ ทำให้เป็นเรื่องยาก ครูถามว่า
“ค้ำคาว ภาษาอีสานเรียกอะไร?”

มันตอบว่า “เรียกว่า เจีย”

ที่นี้ครูถามย้อนกลับอีกว่า “เจีย ภาษากลางเรียกว่าอะไร?”

แทนที่มันจะตอบว่า เรียกว่า “ค้ำคาว” มันก็ย้อนกลับ
ไม่เป็นนะ มันโง่จะตาย เพื่อนเขาหลอกให้ตอบแบบไหน มันก็ว่า
ไปตามเขาหมด

ครูถามย้ำ ๆ “เจียเรียกว่าอะไร เจียเรียกว่าอะไร เจีย
เรียกว่าอะไร?”

พวกเพื่อน ๆ ที่นั่งอยู่นั้นหลอกมันแอบกระซิบบอกเรียกว่า
“ดั่งหวิก”

มันเหลียวมองโน้นมองนี้ แล้วก็ตอบตามเขาเรียกว่า “ดั่งหวิก
(จุมกวิน)” เสียงหัวเราะสนั่นโรง

เราเป็นน้อง เราคิดได้แล้วนะ คำให้แปลย้อนหลังเท่านั้น
มันก็ทำไม่ได้คนเราน่าโมโห!

(วัดป่าบ้านตาด ๑๕ กันยายน ๒๕๓๗)

❖ คติธรรมในวัยเด็ก ❖

แต่ก่อนเราเป็นเด็กเรียนหนังสือ อันไหนที่มันติดใจมันจำได้
ไม่ลืม ที่เป็นคติธรรมได้ดี เราพอจำได้ว่า ในสมัยนั้นโรคอหิวาต์ระบาด
ครูเขาเขียนไว้สอนนักเรียนให้ท่องจำ เราจำได้แม่นยำว่า

“อหิวาต์กำเริบ ล้างมือก่อนเปิบ ด้วยน้ำประปา
ผักดิบผักสด งดเสียดีกว่า หากใช้น้ำท่า จงดัมเสียดก่อน
อาหารหวานคาว เมื่อกินทุกคราว เลือกแต่ร้อนๆ
อาหารสำส่อน จำไว้ใครสอน กินไม่ดีเอ๋ย”

...ให้ล้างมือก่อนเปิบนะ เวลาจะกินข้าว รับทานข้าว พูดว่า
กินข้าวนั้นแหละถูก ภาษาดั้งเดิมของเราเป็นแก่นเป็นสาร ใ้คำว่า
รับทานๆ นี่ระดับกิเลสให้เพราะพริ้งไปต่างหาก

รับทานนั้นรับทานนี้ กินเท่านั้นพอ ถ้าภาษาอังกฤษเขาว่า
“อีท” (eat) ถ้าภาษาญวน “อันเกิม” เป็นยังงั้นละ

(วัดป่าบ้านตาด ๙ ตุลาคม ๒๕๕๐)

❖ ได้ครูดีเรียนจบ ป.๓ ❖

ถ้าครูอาจารย์ดีแล้วซึ่งใจลูกศิษย์มากนะ ครูของเรา
เป็นคนดี เราเป็นนักเรียนชั้น ป.๓ เห็นไหมล่ะ เราเรียนจบ ป.๓
ใช้เล่นเมื่อไหร่ ครูดีครูไม่ดีเรารู้ อย่างว่าแต่นักเรียนตินักเรียนไม่ดี
อย่างเดียว ครูสำคัญมากเป็นแบบพิมพ์ เป็นต้นตำรับทีเดียว

ครูชาลี สิงห์สุริยะ เป็นครูใหญ่โรงเรียนประชาบาลบ้านตาด
ในสมัยนั้น เป็นครูที่เราเคารพมากที่สุด

ถ้าครูเกะกะเถลไถลหาเหตุหาผลหาหลักฐานเกณฑ์ไม่ได้แล้ว
นักเรียนก็ว่าแหว่ นักเรียนเสียอกเสียใจ นักเรียนไม่ใช่มีคนเดียว
ครูคนหนึ่งนักเรียนมีกี่คน จะเกิดความเดือดร้อนเสียหาย เพราะ
ครูไม่ดีเพียงคนเดียว ครูปฏิบัติดีเพียงคนเดียว ลูกศิษย์ลูกหา
มีความร่มเย็นมาก ครูให้ตั้งใจอยู่ในฐานะของครู จึงจะเป็นที่ร่มเย็น
เหมือนเป็นพ่อเป็นแม่ของนักเรียน นักเรียนเป็นเหมือนลูกเต้า
เหล้ากของครู

(มรดกล้ำค่าของชาวพุทธ หน้า ๑๕๑-๑๕๒)

❖ เป็นเด็กชอบแกล้งคน ❖

...จิตเวลามันมีดมันก็ให้ยินดีกับความมืด กิเลสเข้าตรงไหน
ก็กล่อมใจให้ หลงตามได้ทั้งหมด ชี้เกียจโมโหโทโส รักชังกล่อมใจ
ได้ทั้งนั้น ส่วนทางดีมันจะไม่กล่อมให้ไป มีแต่กล่อมให้ไปทางลงนรก
แต่มนุษย์ไม่เช็ดหลาบในการถูกกิเลสกล่อมล่อลวง

ตอนเราเป็นเด็ก ผู้ใหญ่เขาตัดต้นมะอึก เป็นต้นไม้พุ่มมีหนาม
กอใหญ่ ๆ ทั่วไ้วข้างทาง เราเป็นเด็กเล็ก มันก็คิดสนุก จึงไปลาก
กิ่งไม้มะอึกที่มีหนามมาขวางทางเดินไว้

“มึงจะทำอะไรนี่” เพื่อนรุ่นพี่ที่ไปด้วยกันถามขึ้น

“เอามาขวางทางคนเดินนะสิ” เราตอบ

“มึงเอามาหาพ่อมึงอะไร มึงไม่รู้จักหรือว่าไม่มันมีหนาม
มันกีดขวางทางคนเดิน?”

“รู้..แต่กูจะทำ คนเขาเดินมา เขาจะด่าก็ช่างหัวเขา กูสนุก
ของกู” เราตอบเขาว่าอย่างนั้น คิดดูชิประสาเด็ก ๆ ของเรา

“มึงเอาออกไปเดี๋ยวนี้” หนุมรุ่นพี่ เขาขู่เราให้เอาออกนะ
ในที่สุดเราก็เป็นผู้เอาออก เรายังจำได้ไม่ลืม
เราไปด้วยกันกับเขา คนโตเขารู้เรื่อง เด็กไม่รู้เรื่อง จึงทำ
อย่างนั้น

จิตใจของคนมันเป็นขั้น... เป็นขั้น...

เวลาออกไปบวชก็เริ่มเปลี่ยน ธรรมะเริ่มเข้าสู่ใจ

ตอนเป็นฆราวาสญาติโยม เขาเหมือนเรา เราเหมือนเขา
ไม่นึกถึง พุทโธ ธัมโม สังโฆ หนักเบาอะไร ๆ ไม่นึกถึง มันเดินไปตาม
กิเลส ที่เป็นนิสัยดั้งเดิมของมันเอง

นิสัยของมันเอง ก็คือ นิสัยกิเลสนั่นแหละ

(วัดป่าบ้านตาด ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕)

❖ ขโมยอ้อย “ป้าฝ้าย” ❖

...เป็นเด็กใจมันดีติดันเลยชอบเขตของเด็กยอมไม่น่าดู
ตอนเด็กไปทางหนึ่ง แล้ว พอโตเป็นผู้ใหญ่แล้วมันจะไปทางไหน

ตอนเป็นเด็กอายุ ๖ ปี พี่ชายอายุ ๗-๘ ปีอยู่บ้านตา
ไปขโมยอ้อยเขามากิน เราจำได้ทุกอย่าง

...วันหนึ่งเดินผ่านออกไปทางบ่อน้ำ แล้วก็ไปทุ่งนา ผ่านสวน
อ้อยแม่ป้าฝ้าย มันอยู่ข้าง ๆ ทาง อ้อยก็ลำใหญ่่นากินเสียเหลือเกิน
เราจึงชวนพี่ชายว่า “พี่...ขโมยอ้อยเขาไปกินกันเถอะ”

จึงพากันลอดรั้วเข้าไปขโมยตัดอ้อยแม่ป้าฝ้าย ดึงกระชาก
ลากออกมาคนละลำ ป้าฝ้ายกับเราเป็นญาติกัน แกเป็นสาวสวยงาม
มาก ผิวขาวเหมือนฝ้าย คนเขาจึงเรียก “ป้าฝ้าย” แกมีกิริยา
นัมนวล แกมาเจอกับเด็กอย่างเราคือเด็กตัวขโมยนี้อีกด้วย

ขณะที่เรากับพี่กำลังกุลิกุลอลอดรั้วกลับออกมา แกมาพบ
เข้าพอดี จึงถามขึ้นว่า “เด็กเหล่านี้สูทำไมมาขโมยอ้อยกุหล่ะ”
แกพูดแล้วก็อึ้งย้ม เพราะเรายังเด็กเกินไปที่แกจะถือสาถือสา

เราก็ตอบไปแบบ “โวหารเด็ก โวหารโจร” ว่า “ผมไม่ได้
ขโมยอ้อยป้านะ ผมเดินผ่านไปผ่านมา ผมเห็นอ้อยผมอยากกิน
อ้อยมาก จึงให้พี่ชายเข้าไปตัดอ้อย ตัดแล้วจะแบกไปบอกป้าแล้ว
จึงจะกลับไปบ้านกัน เผอิญป้าผ่านมาพบพอดี ถ้าอย่างนั้น
ป้าก็เอาคืนไปเสียเถอะ”

“โอ้ย กูไม่เอาละ สู้ตัดมาแล้ว สู้ก็เอาไปกินเสีย” ป้าพูดใจดี
อย่างนั้น เรากับพี่ ยิ้มแต่เลย พอกลับไปบ้าน ก็ไปขอวัดโยมตาละซิ
ว่า “ได้ไปขโมยอ้อยป้าฝ่ายกับพี่ชาย”

พอโยมตาได้ทราบดังนั้น... วันต่อมาก็เดินด้อมไปหาป้าฝ่าย
ไปบ้านเขาก็เพราะ กลัวหลานของตัวเองจะเสียคน ถ้าส่งเสริมเดียวหลาน
มันจะกลายเป็นขโมย

เพราะฉะนั้น โยมตาจึงไปบอกเขาว่า “เด็กเหล่านั้นมันไป
ขโมยอ้อยสูเมื่อวาน สู้รู้ไหม?”

แม่ป้าฝ่ายตอบว่า “รู้.. แต่พวกเด็กเขาไม่ได้ขโมยนะน้ำ
เขาบอกว่าเขาหิวอ้อยมาก เขาตัดอ้อยแล้วเขาจะแบกมาขอที่บ้านนี้
ก่อน แล้วพวกเด็กถึงจะไปบ้านเขา”

โยมตาก็อวว่า “พวกเด็กมันขโมยอ้อยสู สู้รู้ไม่ทันมัน มันพูด
กับกูชัดเจนแล้วว่ามัน ขโมย มันโกหกสู

ทางฝ่ายแม่ป้าฝ่ายแกก็ไม่ถือสาอะไร แกบอกว่ “โอ้ย!
ช่างหัวมันเถอะ ประสาเด็ก”

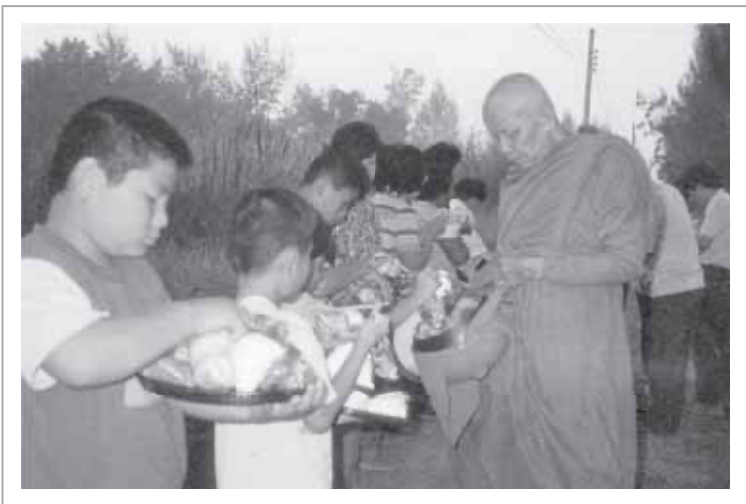
ทางฝ่ายโยมตา ได้เอาเรื่องขโมยอ้อยนี้มาขู่ตักต้อนเรา
ด้วยเสียงแข็ง ๆ โดย แกล้งบอกพวกญาติ ๆ ว่า “พวกสูไปหา
พวกเครื่องอาหารการบริโภคใส่พกใส่ห่อไว้ ให้เด็กสองตัวนี้ซิ
เดียวตำรวจเขาจะมาจับมันมัดไปตีตคูก เพราะมันไปขโมยอ้อย
เขามา”

เราได้ฟังดังนั้นเกิดความกลัวจึงวิ่งร้องห่มร้องไห้ กระโดดขึ้นไปหลบบนบ้านเข้าห้องปิดประตู พอเข้าไปซุกอยู่ในห้องคิดว่า “อยู่ในห้องแคบ ๆ นี้นะ..ตำรวจเขายังจะมาจับเอาตัวไปได้ง่าย” พอคิดได้แบบนี้ ทีนี้กระโดดลงบ้านฟาดวิ่งเตลิดเปิดเปิง ลงทุ่งกลางนาหาที่หลบซ่อนตัว

โยมตาตัดสินใจสัสนัดาน กลัวเราจะเสียคน ถ้าไปส่งเสริมแล้วเด็กจะเสีย ธรรมดานิสัยเราอย่างนี้ไม่มี มีตอนเดียวคือตอนหิวอ้อยเท่านั้นแหละ หิวอ้อยเท่านั้นพาให้เป็นแล้วโกหกเขาเก่งด้วยนะ บอกว่าไม่ได้ขโมย

(วัดป่าบ้านตาด ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๘)

❖ ไม่กินของดิบ ❖

นิสัยดั้งเดิมของเราอีกอันหนึ่งก็คือ “ไม่กินของดิบ” มันเป็น
เองไม่มีใครสอน ของดิบกินไม่ได้ พวกปลาพวกก้อย แม้ที่สุดปลาชีว
ตัวเล็ก ๆ ก็กินไม่ได้

กินของดิบได้แต่กุ้ง แต่ต้องกุ้งตัวเล็ก ตัวใหญ่กินไม่ได้
มันคาว

เขาปนกุ้งนี้กินได้ นอกนั้นปลาชงปลาชีวกินไม่ได้เลย

ทุกอย่างนี้เป็นเอง อันนี้ไม่มีใครบอก มันเป็นในนิสัยเอง
ไม่มีใครสอน จนขนาดว่าโยมพ่อทดลองดูทุกอย่าง อาเจียนออกมา
ต่อหน้า

วันหนึ่งโยมพ่อฆ่าไก่ป่า แล้วเอามาทำเป็นเหมือนป่นปนน้ำ
เหลว ๆ เรากินดู พอกินลงไปเท่านั้น โห้ย มันยังงៃไม่รู้ณะ มันพุ่ง
เข้าไปข้างใน อาเจียนแตกออกมา วันนั้นยุ่งใหญ่เลยไม่ได้หลับได้นอน
โยมตาเห็นเช่นนั้นเกิดสงสารหลาน ได้ผูกแขนผูกมือเรียกขวัญ
ให้ ๓ ครั้ง ๓ หน จึงดีขึ้น

(วัดป่าบ้านตาด ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑)

❖ ใจบุญใจบาป ❖

...เราเป็นเด็ก ผู้ใหญ่เขาพูดกัน เป็นเชิงที่เล่นทีจริงอะไรทำนองนั้น

คนหนึ่งเป็นคนใจบุญ คนหนึ่งใจบาปชอบเข้าป่าเข้าเขาหาyingเนื้อ หาจับปูจับปลา เป็นประจำอยู่อย่างนั้นตลอด

คนที่ใจบุญ ก็ชอบทำบุญทำทาน วันพระวันเจ้า ถ้าวัดใกล้บ้าน ไม่มีพระก็ไปทำบุญทำทานวัดอื่น ในวันพระไม่เคยละเว้น

ทีนี้เวลาเขาจะไปวัด เขาก็เลยมาชวนเพื่อน

“เพื่อน... เพื่อน วันนี้เราจะไปวัด ไปวัดด้วยกันไหม”

“อู๊ย! ๆ วันนี้กูไม่ไปแหละ มึงไปวัดแล้วมึงได้บุญกุศล มึงไปสวรรค์แล้ว ถึงจะได้ไม่มาแย่งหาสัตว์ หาฆ่าเนื้อฆ่าปลากับกู กูจะสนุกหาตกปูตกปลาไม่มีใครมาแย่งกู”

เวลาเขาตายแล้ว เขาก็ไปดู แก่ไปหาจับปูจับปลาที่ไหน ไม่มีคนแย่ง ก็ไม่เห็น แก่เลยนะ แก่ไปทางไหนไม่รู้

เราเป็นที่แน่ใจว่า คำพูดเช่นนี้ จะดังไกลไปนรกโดยไม่ต้องสงสัยเลย พระพุทธเจ้าตรัสไว้คำเดียวเท่านั้น ไม่มีสองเลยให้พากันระมัดระวัง

นี่แหละใจมันหยาบ มันนำวาจาออกมาอย่างนี้แล้วกระเทือน

ทั้ง ๆ ที่เราเป็นเด็กนะ ทำไมมันจึงไม่ลื้ม สิ่งที่ไม่ลื้ม
ไม่ลื้มเลยนะ คำพูดอย่างนี้เราได้ยินจริง ๆ เต็มหูเราเลย

เราอุทานในใจ “โอ้ย! ผู้เฒ่าทำไมพูดอย่างนี้”

ทั้งโลกเขารักบุญรักกุศล รักการให้ทาน เอ๊ะ! ทำไมแกจึงพูด
อย่างนี้ได้ จะเป็นลักษณะคำพูดมันมีที่เล่นที่จริงก็ตาม แต่มันก็ไม่น่า
จะเอามาพูด คำพูดอย่างนั้น มันเป็นความเสียหาย

คำพูดอย่างนี้อ่าให้เข้ามาใกล้มนุษย์เรา มนุษย์เราซึ่ง
เป็นชาวพุทธเสียด้วยลูกศิษย์ตถาคตอย่าให้สิ่งเหล่านี้เข้ามาเป็น
ของแปดเปื้อนในหัวใจ ตลอดถึงวาจาเป็นวาจาที่สกปรก ลมปาก
ที่สกปรก ไปโดนหูใครเข้าล่าง ๕ วันก็ไม่สะอาด

ลมปากชนิดนี้ให้พากันระมัดระวัง แล้วเวลามันเข้าในใจ
ของเรานั้นนะ มันยังล้างไม่ออก ถ้าไม่เอาจริงเอางี้ ให้พากันเข้าใจนะ

(สวนแสงธรรม ๒๗ มิถุนายน ๒๕๓๓)

❖ ลูกชานา/ฐานะ/หมอดูทาย/นิสัยดี ❖

...เราเป็นลูกชานา พ่อแม่ทำอะไรทำนา ไม่ได้พาซื้อพาขาย
อะไร จึงไม่ได้ชำนาญในเรื่องตลาดภาษาิตภาษาสังคมต่าง ๆ
คือ ไม่ค่อยเข้าใจ พวกกันก็ต้องพูดภาษาชานาไปเลย (หัวเราะ)
คือเห็นคนเขามีลูกมีเมีย ก็คิดอยากได้ลูกได้เมียกับเขาบ้าง

อันนี้พูดถึงนิสัยวาสนาก็น่าคิดอยู่นะ พูดกันตามความจริง

เรื่องความเคารพในศาสนา เลื่อมใสในพระในเณรนั้น
เราเลื่อมใสมาโดยตลอด ไปใส่บาตรแต่เด็กก็ไปกับผู้ใหญ่ เวลาโต
ขึ้นมาความเลื่อมใสในศาสนาก็มาก แต่ กิเลสมันก็มากเหมือนกัน
เขามีลูกมีเมีย ก็คิดอยากได้ลูกได้เมียกับเขา

แต่มันแปลกอันหนึ่งนะ ถ้าคิดจะเอาเมียที่ไร มันปรากฏมี
สิ่งขึ้นมากิดขวาง ๆ จนได้ หรือแม้กระทั่งเราบวชแล้วก็ตามเถอะ
ผู้หญิงที่เรารักกับพี่ชายเขาตามหาเรา แต่ไม่พบกัน เพราะเราออก
เดินทางไปก่อนแล้ว นี่ถ้าได้พบกันมีหวังเราจะบวชมาจนทุกวันนี้
ไม่ได้แน่ ๆ มันคงจะมัดคอติดกันไปเลย

สกุลของเราถ้าพูดถึงแม้จะเป็นสกุลชวานาก็ไม่ได้ต่ำต้อยนะ
จะเป็นอันดับหนึ่ง ในหมู่บ้านก็ไม่น่าจะผิด...แต่ก่อนพ่อแม่ของเรามี
เงินหลายซัง ๆ เงินซังแต่ก่อนไม่ใช่เล็กน้อย เป็นเงินหมื่น ๆ ทุกวันนี้
มีเงินหลายซังในครัวเรือนของเรา

ได้พูดแล้ว ก็พูดเสียเถอะ ถ้าพูดถึงเรื่องฐานะก็ไม่ได้ต่ำต้อย
ฐานะของเราดีทุกอย่าง โยมตาของเรามีอะไร ๆ หุ่มาให้ลูกสาว
หมดเลย เงินเป็นซัง ๆ ซังหนึ่งแปดสิบบาท เป็นเงินเหรียญนะ
หุ่มาให้โยมแม่หมด เพราะมีลูกสาวคนเดียว แม่ก็รักษามาด้วยดี
แม่เป็นคนประหยัดมัธยัสถ์ ไม่เป็นคนสุรุ่ยสุร่าย

พ่อกับแม่เรามีเงินหลายซังและให้เห็นเฉพาะลูกชายสองคน
เท่านั้น ลูกคนอื่นไม่ให้เห็นเลย เดือนเมษายน พอถึงตรุษสงกรานต์

ก็เอาเงินใส่ขันใหญ่ ๆ ออกมาให้ลูกดู ลูกจะได้สร่งน้ำ รู้กันแค่สองคน นอกนั้นไม่ให้มาเกี่ยวข้องเลย

ทีนี้ตอนเราเริ่มเป็นหนุ่ม มีตาคนหนึ่งมาเยี่ยมที่บ้านเพื่อน เราก็ได้พบกับแก เพื่อนคนนั้นพูดว่า “อยากจะบวช” แกคงจะรำคาญพร้อมกับจับมือออกมาดูว่า

“ไหนให้พ่อขอดูลายมือสักหน่อย จะบวชจริง ๆ เหรอ โอ๊ย! จ้างก็ไม่ได้บวช นี่คู่ของมันติดอยู่นี่” แกว่างั้น

เราก็จิตใจคึกคักอยากจะถาม เพราะกำลังอยากจะไ้เมีย เราไม่ได้หวังว่าจะบวช พอเพื่อนคนนั้นออก เราก็เข้าไปให้ดูลายมือ

“เอ้อ! คนนี้เป็นคนที่จะได้บวช อยากไ้เมีย จ้างก็ไม่ได้ สายบวชมันเต็มแล้ว จะได้บวชในอีกไม่นาน”

เราฟังดังนั้นแล้วก็หน้าซีดเพราะยังไม่อยากจะบวช (หัวเราะ) เราอยากไ้เมีย ยิ่งกว่าอยากบวชเสียอีก

พูดถึงเรื่องพระพุทธรศาสนาเราก็เลื่อมใสอยู่ แต่เวลานั้นมันอยากไ้เมียมากกว่า

...เราถึงเคยพูดให้ลูกศิษย์ลูกหาฟัง พูดเพื่อเป็นคติเพราะเรามันมีนิสัยอันนี้

พูดถึง “นิสัย” ถ้าว่่า “ดื้อ” มันคือจริง ๆ

แต่มันดื้ออยู่อย่างหนึ่งที่ว่า **“ความดื้อที่ว่านี้ เราไม่เคยทำใครให้เดือดร้อน”**

หมายถึงว่า จิตนี้มันจริงจัง ถ้าสมมุติไปในทางที่ชั่วขาดสะบั้น
จริง ๆ เลย แต่ส่วนมากมันไม่ไปนะ ทางที่ชั่ว ไม่เอนไปเลย เช่น ฉก
เช่น ลัก ไม่เคยเลย

แม้แต่เพื่อนฝูงคนใดที่นิสัยไม่ดี เราไม่คบนะถึงคบก็ไม่นาน
นั่นมันเป็นอย่างนั้นนะ มันเป็นอย่างอยู่ในใจนี้ มันชอบคบกับพระ
กับอะไรไป ตั้งแต่สมัยเป็นฆราวาส

อ้อ! อีกอย่างหนึ่งคือ เราเป็นคนชอบหัวเราะ หัวเราะเก่งนะ
ถ้าในพระธรรมวินัยห้ามพระหัวเราะ เราก็คงจะบวชไม่ได้ นี่ไม่มี
ห้ามไว้!

(มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับที่ ๙๓๓ หน้า ๑๖ และ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑)

สวนแสงธรรม ๑ ธันวาคม ๒๕๓๑)

❖ ขอบเล่นกับหมา ❖

เราชอบเล่นกับหมาเป็นประจำ นิสัยกับหมาถูกกันแต่ไหน
แต่ไรมาน จนกระทั่งโตเป็นหนุ่มก็ยังเล่นอยู่อย่างนั้นแหละ

หมาจะเรียบร้อยขนาดไหนครั้งนั้นมาได้รับการอบรมจากเรา
แล้วดีหมด

เล่นกับหมาจนกระทั่งมันเหนื่อย มันเพลีย พอหลุดมือ
เราปั๊บวิ่งหนีเข้าป่าเลย คือ ลูกหมา เขาไม่ยอมเล่นกับเรา

เขาเหนื่อย แม่มาเห็นก็ว่าขึ้นเลย ว่า “เลี้ยงหมาตัวไหนไว้ มีเท่าไร
เท่าไร ดื้อเหมือนกันหมด หยกแต่กับหมา เล่นแต่กับหมา”

เราฟังแม่พูดแล้วก็เฉย เพราะมันก็เป็นอย่างที่เราว่าจริง ๆ
ก็เราเล่นกับมัน จะไม่ให้มันดื้อได้อย่างไร

...เรารักหมา เขาเอามาปล่อยให้เลี้ยง รักมัน สงสารมัน
หมาตั้งสิบกว่าตัว มันสงสาร น่าสงสารนะ เท่าดีตัวนี้เท่าดี
เขาต้อนรับ พอเห็นมาเขาต้อนรับ ปีนขึ้นรถเลย น่าสงสาร

ตอนมาอยู่ที่วัดนี้ เราเข้าไปในครัว ก็ถือไม้เรียวเล็ก ๆ เท่านี้
ละติดมือไป มันเข้ามาคลอเคลีย เราเอาไม้เรียวตีแป๊ะเท่านั้นละ
โอ๊ย! เป็นเดือตเป็นแค้น เท่าใหญ่เลย เจอเราทุกวันนี้ก็ยังเท่า
อย่างไรงั้น กุหยอกเล่น มึงทำไมทำจริงไฉนนะ มันไม่สนใจเท่าเลย
เพราะฉะนั้นเราจึงได้บอกพระในวัดนี้ว่า งูยั่วเยี่ยนะในวัดเรา มีงู
ทุกประเภท บางองค์ไปเจอมันเข้าแล้วหยอกเล่นกับมัน เราเลย
บอกพระ สั่งหมดเลย ห้ามไม่ให้หยอกให้เล่น เขามาเราก็เดินไปเฉย ๆ
แล้วเขาจะนิ่ง ถ้าไปหยอกไปเล่นแล้ว สัตว์เหล่านี้เขาไม่รู้จักรว่า
เล่นนะ จะมีแต่จริงทั้งนั้นแหละ มันจะกัดเอา

นี่แหละจิตวิญญูณดวงหนึ่ง ๆ มันอยู่ในตัวของสัตว์
ของหมา ของคน ของอะไร ๆ ไป จิตดวงนี้ละไม่ตาย แต่มันมี
เชื้อของวิญญูณให้พาเกิด แก่ เจ็บ ตาย อยู่ในตัวของใจ ใจจึงต้อง
เวียนว่ายตายเกิดไม่ถอย นี่ตายมากี่กัปก็กลับไม่ดับนะ

ถ้าแก้มไม่ตกด้วยอำนาจของธรรมแล้ว จะตายกันไปอย่างนี้
เกิดกันไปอย่างนี้ ทั้หมกันไปอย่างนี้เป็นกับเป็นกัลป์

ถ้าแก้มตกก็แก้มด้วยธรรม แก้มด้วยบุญด้วยกุศล นอกจากนั้น
ไม่มีทางแก้ม

(วัดป่าบ้านตาด ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๖, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๑)

และ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๑)

❖ รักผู้หญิง ❖

...เราเกิดกับโลกนี้มานาน เห็นอะไรดีเห็นอะไรชั่วจะลืม
เนื้อลืมตัว มันก็เห็นมาแล้ว มันก็เคยเป็นมาแล้วจิตดวงนี้

ตั้งแต่เป็นฆราวาส ถ้าพูดถึงเรื่องรักผู้หญิง เราก็คเคยพูดให้
หมู่เพื่อนฟัง รักจนกระทั่งนอนไม่หลับ รักจนจะตาย คนที่รักก็เป็น
เครือญาติวงศ์เดียวกัน

พวกญาติอีกฝ่ายหนึ่งก็เห็นดีเห็นงามว่า “เฮ้! ดีแล้ว
เป็นญาติเป็นวงศ์เป็นสกุลเดียวกัน ได้กันก็ยิ่งเป็นกันเองก็ยิ่งง่าย”

พวกญาติอีกฝ่ายหนึ่งก็หักท้วงว่า “พวกแกจะมาทำลาย
วงศ์สกุลกันหรือนี่ คนนี้ชื่อว่าอย่างนั้น คนนั้นชื่อว่าอย่างนี้
เรียกกันว่าอย่างนั้น ทีนี้จะมาให้เรียกคนนี้เป็นปู่ คนนี้เป็นย่า
คนนี้เป็นอย่างนั้น มันเรียกกันได้ลงคอเธอ จะมาถือเอาสิริมงคล
อะไร จากการทำลายญาติ”

พิจารณาดูทางเหตุผลแล้วเราก็ออม “เฮ้า! ถ้าอย่างนั้น
ก็ตัดใจ มันจะตายก็ยอม เอามาแล้วมันไม่เกิดประโยชน์ ลงได้
ขวางผู้ใหญ่ขวางญาติขวางวงศ์สกุลแล้ว เอาประโยชน์อะไร
จากสิ่งเหล่านี้ เอามาแล้วมันก็ติดก็ขวางอยู่อย่างนั้นแหละ
หาความเจริญไม่ได้ เพราะเราเพียงเท่านั้นทำความเสียหาย
แก่วงศ์สกุลมากมาย ไม่มีใครเห็นดีด้วยแล้วเอาไปทำไม” มัน
จะตาย เพราะหัวใจมันรัก แต่ก็ต้องตัดรักลงอย่างขาดสะบั้นหัวใจ

ต่อมาก็ได้มาหัวเราะเรื่องของตัวเองเหมือนกัน แต่ก่อนมัน
เหมือนไม่มีญาติมีวงศ์ ไม่มีพ่อแม่ มันก็มีแต่มันคนเดียวเก่งกว่าพ่อ
กว่าแม่กว่าญาติกว่าวงศ์กว่าใครทั้งหมด จะให้ได้ตั้งใจ

เวลาเรื่องทั้งหลายมันจบแล้ว เหตุผลเพราะเราไม่ต้องการ
จะเป็นคนเลวขนาดนั้น จะทำได้ลงคอหรือ มันก็ต้องยอม ยอมทั้ง ๆ
ที่ตัวกิเลสมันไม่ยอม เห็นแก่วงศ์สกุลฟาดมันขาดสะบั้น

(วัดป่าบ้านตาด ๒๑ สิงหาคม ๒๕๒๒)

❖ เมาสุรา ❖

...ในสมัยที่เราเป็นหนุ่มฉกรรจ์ กำลังจะเป็นนักสูรอย่าง
สุดขีด

...เพื่อน ๆ เขามาชวนไปทานเลี้ยงที่อำเภอภูเวียง จังหวัด
ขอนแก่น

เราไม่เคยคิดไว้ก่อนว่าในงานนั้นจะมีอะไรบ้าง เพราะไม่ใช่บ้านเกิดเรา แต่เป็นบ้านเพื่อน ๆ ซึ่งอยู่ห่างกันคนละจังหวัด จึงไม่ทราบว่าจะประเพณีเขาเป็นอย่างไร

พอถึงบ้านที่จัดงานเลี้ยง ต่างคนต่างนำขวดอะไร ๆ มาวางไว้บริเวณรอบ ๆ เราเกิดความสงสัยจึงถามเขาว่า ขวดอะไรมากมายนัก เขาต่างก็บอกเราเป็นเสียงเดียวกัน ว่า “น้ำอ้อยป่า” แต่ความจริงเป็นเหล้าเถื่อน เรานึกรู้ทันทีว่าเป็นน้ำบ้านั่นเอง เพราะเท่าที่เห็น ๆ มาใครดื่มน้ำประเภทนี้เข้าไป โดยมากต้องเป็นบ้ากันแทบทุกราย ก็เรากำลังตกอยู่ในที่จนตรอกเสียแล้ว ไม่ทราบจะหาทางออกได้อย่างไร

อีกไม่นานนักต่างคนต่างรินน้ำอ้อยป่านั้นยื่นมาให้เราดื่มแบบหาทางหลบหลีกไม่ได้ เราเป็นเพียงพูดออกอุบายว่า

“เพื่อน...เราปวดศีรษะไม่ค่อยสบายอย่าให้ดื่มเลย”

เขาไม่ยอมฟังเสียงแต่กลับจะให้ดื่มท่าเดียว โดยให้เหตุผลว่า นี่คือน้ำยาสำหรับแก้ปวดศีรษะโดยตรง ดื่มแล้วไม่ต้องไปหาหมออะไรมาแก้ เขาเป็นคนหมั่นมากและเป็นคอสุราแบบเดียวกันด้วย เราคนเดียวไม่สามารถจะต้านทานได้ จำต้องยอมรับโดยปริยาย

พอผ่านไปไม่นานนัก เราชักจะเปลี่ยนท่าทางและอาการทุกส่วนเปลี่ยนไปเสียแล้ว เพราะไม่เคยมาก่อน ความคิดไว้เดิมว่าเพื่อรักษามารยาทและไม่ตรีจิตกับเขานั้น ได้กลายเป็นว่าทำลาย

มารยาทและไมตรีจิตปกติของตนเสียสิ้นไม่เหลืออยู่เลย ที่ปรากฏอยู่ชัดแจ้งในเวลานั้นก็คือ มารยาทของคนขี้เมาล้วน ๆ เท่านั้น ร้องลำทำเพลงทั้งคืน ไม่มีทางทราบเรื่องดีชั่วของตัว และสุดท้ายนอนแผ่อยู่ที่นั่นอย่างไม่มีอาลัยกับอะไร ๆ พอรุ่งเช้าจึงรู้สึกตัวขึ้นมา เกิดความละอายเพื่อน ๆ และคนในบ้านอย่างมาก รีบกลับบ้านเพื่อนอีกคนหนึ่งทันที นับแต่วันนั้นมา ถ้าใครจะมาเชิญชวนไปบ้านคนอื่นอีกเป็นไปไม่ได้เด็ดขาด เพราะความเข็ดหลาบเป็นกำลัง

(คำถามคำตอบ หน้า ๒๕๔-๒๕๕)

❖ ลำเสียงดีเหมือนแม่ ❖

...เราร้องเพลงเก่งนะ เสียงหยดย้อย เราไปร้องเพลงที่ไหนเพื่อนฝูงชอบมากมักชมว่า “มึงทำไมจึงล่ำม่วนเท่านี้อ” (แกทำไมถึงร้องหมอลำไพละจัง)

ไม่เฉพาะแต่หนุ่มสาวเท่านั้น แม้แต่คนเฒ่าคนแก่ในหมู่บ้าน เขาก็ยังชมว่า “เสียงมึงดี คือเสียงแม่มึงเน้า”

แม่เป็นคนเสียงดี ไปลำที่ไหนคนติด มันหากเป็นของมันนั่นแหละ

จากนั้นไปไหนเขามักขอร้องให้ลำ ไปเที่ยวสาวที่ไหนกับเพื่อนกับฝูง ผู้สาวจับคอเรามัดให้ลำ ไม่ลำออกจากนั้นไม่ได้ เขาต้องให้ลำเสียก่อน เราไม่ลืมนะ

ขนาดพ่อได้ยินเสียงร้องลำในหมู่บ้าน ยังหลงชมกับแม่ว่า
เสียงไครนะ ช่างไพเราะ มากเหลือหลาย คือพ่อจำเสียงเราไม่ได้
หลงเสียงลูกของตัวเอง

แม่อีย้ายพ่อไปว่า “นั่น... เสียงบักบัว ลูกชายเจ้านั่น
แหละ..ร้องลำ..จำเสียงมัน ไม่ได้หรือ?”

พ่อบอกคิดไม่ถึงว่า เราจะเสียงดีอย่างนี้

ตั้งแต่เป็นเด็กมาจนโต เราก็ได้ยินแม่ร้องลำมาตลอด
แม่ชอบร้องหมอลำมาก เวลาไปทุ่งนา เสียงแม่ร้องลำลั่นทุ่ง
เสียงแม่ไพเราะมาก”

(วัดป่าบ้านตาด ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๐)

❖ ก่อนบวชได้ฟังเทศน์ “ยายปากเปราะ” ❖

...ตั้งแต่เราเป็นเด็กหนุ่ม เราไปฟังเทศน์พระกรรมฐาน
อาจารย์องค์นั้นท่านชื่อ “พระอาจารย์ดี”

ท่านเทศน์ถึงเรื่อง “อียายปากเป็น อียายปากเปราะ”

ตอนนั้นเรายังไม่รู้เรื่องราวเพราะกำลังหนุ่มอยู่ จวนใกล้
จะบวชแล้วแหละ

พระกรรมฐานท่านเที่ยวมา มาพักอยู่ที่ราวป่าบ้านตาด
เราไปฟังท่านเทศน์ มันจึงจำได้ละสิ ท่านเทศน์ท่านยกนิทานชาดก
ขึ้นว่า..

“...อียายปากเปราะนี้ ชาตีก่อนแกเกิดเป็นเต่าจุ่มง่าม ๆ คีบคลานอยู่ตามบึง อาหารการกินไม่บริบูรณ์ หงส์สองผัวเมียบินมา เทียวหากินในบึงนั้น มาพบเต่าเข้าก็เกิดความสงสาร จึงอุทานออกไปว่า “โอ้! นี่อาหารก็ไม่มีจะทำยังงัย น้ำก็ไม่มี น้ำก็หมด สถานที่สมบูรณ์บริบูรณ์มีอยู่ ฉันจะพาแกลไป แกลจะไปกับฉันมั๊ย?”

“ฉันจะไปกับพวกแกลได้ยังงัย ฉันไม่มีปีกบินเหมือนพวกแกลนี่นา”

“เพียงแกลรักษาปากแกลให้ดี แกลก็ไปกับพวกเราได้

“รักษายังงัย รักษาปาก” เต่าถาม

หงส์สองผัวเมียจึงว่า “คือว่าเราทั้งสองจะป้อนำไม้มา แล้วตัวหนึ่งจะคาบปลาย ไม้ไว้ด้านหนึ่ง อีกตัวหนึ่งจะคาบที่ สุดไม้ อีกข้างหนึ่ง ให้แกลคาบตรงกลางไม้ไว้แล้ว เราทั้งสองนี้จะคาบไม้พาแกลบินไป ให้แกลเอาปากคาบไม้ไว้ให้ดี แล้วเราจะบินไปส่ง แกลจะสามารถรักษาปากของแกลได้มั๊ย?” หงส์ทั้งสองถามขึ้น

“รักษาได้ ของง่าย ๆ” เต่ารับปากอย่างนั้น

“เฮ้อ! ถ้าอย่างนั้นเราจะไปด้วยกัน”

หงส์สองผัวเมียก็ไปเอาไม้มาให้เต่าคาบ เต่าคาบแล้ว หงส์สองผัวเมียก็โฉบบินผ่านไปกรุงพาราณสี คนในพระราชวังมองเห็นก็ร้อง

“โห้ย! มาดูสิ หงส์หามเต่า หงส์หามเต่า หงส์หามเต่า”

ใคร ๆ ก็รู้แล้วว่าหงส์มันมีปีกเข้าใจหรือเปล่า มันก็บินได้
มันก็หามเต่าได้ละสิ

ไอ้เต่า ไอ้ปากเปราะนี่สิมันสำคัญ ไม่มีปีกแต่อยากอวดดี

บินผ่านไปทางไหน คนก็ร้องว่า “หงส์หามเต่า หงส์หามเต่า
หงส์หามเต่า”

ฝ่ายเจ้าเต่าก็เกิดโมโห จึงอ้าปากจะพูดว่า “โคตรพ้อ
โคตรแหมมึง ไม่รู้หรือว่าเต่าหามหงส์”

พ้ออ้าปากออกไม้เท่านั้นแหละ ไม้ยังไม่จบประโยค ก็ตกตุ้ม
ลงกรุงพาราณสี ร่างแตกกระจุยกระจาย

กระดองไปทางหนึ่ง ตัวไปทางหนึ่ง หัวไปทางหนึ่ง ขาไป
ทางหนึ่ง ตายทันที

...แล้วตายจากชาตินั้น จึงมาเกิดเป็นอียายปากเป็นคนนี้
อียายปากเป็นนี้ ไปไหนแกชอบพูดยุยงส่งเสริมให้คนนั้นคนนี้
แตกร้างจากกัน ให้คนนั้นหย่าร้างกัน ถ้าเป็นสามีภรรยา ก็ยุยงส่งเสริม
ให้สามีภรรยาทะเลาะกัน แล้วหาเรื่องราวสามีไปมีเมียคนอื่น ภรรยา
ไปมีผัวคนอื่น เอาเรื่องทั้งสองมาตีกันยุ่งไปหมด

นิทานเรื่องนี้จึงสอนให้รู้ว่า “ให้พากันรักษาปากนี้ให้ดี”

เรายกมาเป็นอุปมาข้อเปรียบเทียบ เพราะมันมีอยู่ในชาดก

ความปากเปราะไม่ดี ให้ระมัดระวัง พูดอะไรไปที่จะเป็นไปเพื่อความเสียหาย แก่คนอื่น จงหยุดอย่าพูด ให้ระมัดระวังไม่อย่างนั้นจะเป็นอียายปากเป็นตกลองกรุง พาราณสี กระดองแตก หัวแตก ขาขาดไปคนละทิศละทาง

อันนี้ก็เหมือนกัน ไปที่ไหนคนแตกกระจัดกระจายไปคนละทิศละทาง เข้ากับ ใครไม่ได้คนประเภนี้ ให้ระมัดระวัง แล้วก็ให้เป็นผู้มีใจเสียสละแก่กันและกัน ให้มีความให้อภัยกัน อันนี้สำคัญมากนะ

(จริงกับปลอมอยู่ด้วยกัน ๔ สิงหาคม ๒๕๒๒)

❖ บิดามารดาหวังพึ่งร่มกาสาวพัสตร์ ❖

สาเหตุที่เราจะได้ออกบวชซึ่งเป็นเหตุไม่เคยคาดฝันมาก่อน คือ...เย็นวันหนึ่ง ครอบครัวเรามีพ่อแม่และลูกชายหญิงหลายคน ร่วมรับประทานอาหารร่วมกันอยู่อย่างเงียบ ๆ ขณะนั้นพ่อพูดขึ้น ชนิดไม่มีอะไรเป็นต้นเหตุเลยว่า...

"...เรามีลูกหลายคนทั้งหญิงทั้งชาย ลูกเหล่านั้นกูก็ไม่ว่ามันแหละ ส่วนลูกผู้หญิง กูก็ไม่เกี่ยวของมัน ลูกผู้ชายกูก็มีหลายคน แต่นอกนั้นกูก็ไม่สนใจอะไรพอจะอาศัยมันได้ แต่ไอ้บ้วนีสี่ ที่กูอาศัยมันได้นะ

ไอ้สิ่งมันได้ทำการทำงานอะไรแล้ว ภู่วิไลมันได้ทุกอย่าง
ภู่ายังสู้มันไม่ได้ ลูกคนนี้ภู่วิไลที่สุด ก็มีไอ้นี้แหละเป็นคนสำคัญ
แต่ตอนภูขอให้นับบวชที่ไร มันไม่เคยตอบไม่เคยพูดเลย
เหมือนไม่มีหูไม่มีปากนั่นเอง บทเวลาภูตายแล้ว จะไม่มีใคร
ลากภูขึ้นจากหม้อนรกเลยแม้คนเดียว ถ้าภูอาศัยไ้บวชนี้ไม่ได้แล้ว
ภูก็หมดหวัง เพราะลูกชายหลายคน ใจภูหวังอาศัยไ้บวชเท่านั้น”

ปกติพ่อไม่เคยชมเรา อะไร ๆ ไม่เคยชมมีแต่กดลงเรื่อย ๆ
นิสัยพ่อกับแม่เราเป็นอย่างนั้นมาโดยตลอด

พอพ่อว่าอย่างนั้น น้ำตาพ่อร่วงปุปปิบ ๆ พ่อแม่มองเห็นพ่อ
น้ำตาร่วงเท่านั้นแม่ก็พลอยน้ำตาร่วงตามอีกคน

เราเห็นอาการเช่นนั้นก็เกิดสะเทือนใจ หนดูอยู่ไม่ได้ จึงโดด
ออกจากที่รับประทาน ไปนั่งคิดอยู่คนเดียว

นำเรื่องบวชไปคิดอยู่ตั้ง ๓ วัน ไม่ยอมออกมารับประทาน
ร่วมกับพ่อแม่ ได้คิดอยู่ไม่หยุดไม่ถอย คิดเทียบเคียงถึงชีวิต
เพื่อนฝูงที่เขาบวชกัน ตลอดถึงครูบาอาจารย์ ที่บวชเป็นจำนวนมาก
ท่านยังบวชกันได้ทั่วโลกทั้งเมืองไทย

คิดว่า “การบวชนี้ก็ไม่เหมือนการติดคุกติดตะราง แม้เขา
ติดคุกติดตะรางตลอดชีวิต เขาก็ยังพ้นโทษออกมาได้ หมู่เพื่อน
เขายังบวชได้ และครูบาอาจารย์ทั้งหลายที่ท่านบวชจนเป็น
สมภารเจ้าวัดท่านยังอยู่ได้ เหตุใดเราเป็นคนทั้งคน พ่อแม่

เลี้ยงมาเหมือนคนทั้งหลาย อย่างอื่น ๆ เรายังอดได้ทนได้ แต่การ
บวชนี้มันเหมือน ติดคุกดิตตะรางเขี้ยวเหรือ เราถึงจะบวชไม่ได้ทน
ไม่ได้ เราทำไม่ถึงจะด้อยเอาเสียนักหนา ตำข้าเอานักหนากว่า
เพื่อนฝูงทั้งหลาย ถึงขนาดพ่อแม่ต้องน้ำตาร่วงเพราะเรา
ไม่สมควรอย่างยิ่ง”

เมื่อคิดดังนั้น จึงตัดสินใจในทันทีว่า

“เฮ้า! ทำไมจะบวชไม่ได้ ตาย ก็ตายไปสิ เขาบวชกัน
มาไม่เห็นตาย พ่อแม่ก็ไม่ได้บอกให้บวชจนถึงวันตายหรือบอก
ให้บวชถึงปี ๒ ปี แล้วทำไมถึงจะบวชไม่ได้ล่ะ เราก็คอน ๆ หนึ่ง
แท้ ๆ เราต้องบวช”

เมื่อพิจารณาเป็นที่ลงใจแล้ว จึงได้มาบอกกับแม่ว่า เรื่อง
การบวชจะบวชให้ แต่ว่าใครจะมาบังคับไม่ให้สักไม่ได้นะ บวชแล้ว
จะสึกเมื่อไรก็ได้

แต่ผู้เป็นแม่ยอมฉลาดกว่าลูก จึงกล่าวขึ้นว่า

“โง่ลูก! แม่ไม่ว่าหรอก ขอให้ลูกไปบวช ให้แม่เห็นต่อหน้า
ต่อตา แล้วสึกออกมาทั้ง ๆ ที่คนไปงานบวชยังไม่กลับบ้านก็ตาม
สึกต่อหน้าต่อตาคนมาก ๆ นั้นแม่ก็ไม่ว่า”

ก็ใครเล่า! จะเป็นพระหน้าด้านมาสึกต่อหน้าต่อตาคนมาก ๆ
ไม่บวชเสียเลย มันยังจะดีกว่า (หลวงตาเล่าแล้วก็หัวเราะ)

(คนจริงย่อมถึงธรรมความจริง ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๒)

❖ ก้อนแห่งรัก ❖

เพราะความรักเป็นของสำคัญมาก ความรักอันเกิดจากเลือด
ในหัวอกของตัวเอง รวมแล้วก็ก่อให้เกิดเป็นความรัก

ถ้าจะเรียกว่า “ลูก คือ ก้อนแห่งรักของพ่อแม่ทุกคน
ก็ไม่น่าจะผิด”

ไม่ว่าคนมีคนจน เศรษฐีกรรมพื อยู่ในสถานที่ใด ๆ ก็ตาม
ย่อมถือสมบัติ คือ ลูกของตัวเองแต่ละคน ๆ นี่เป็นสิ่งที่รักมาก
ที่สุด สละชีวิตสละทุกสิ่งทุกอย่างได้ ไม่มีอะไรเหลือในหัวใจของ
พ่อแม่เลย เพราะความรักบุตรซึ่งออกจากเลือดในหัวอกของตัวเอง
เพราะฉะนั้น จึงต้องได้เสียสละทุกอย่าง

สรุปความลงว่าการที่เราได้บวชนี ก็เป็นเพราะพ่อแม่รักที่สุด
ลูกทุก ๆ คน ท่านเลี้ยงอย่างเอาเป็นเอาตายเข้าว่า

รักอย่างไรบ้างพิจารณาเอาทุกคน รักออกมาจากหัวดับ
หัวปอดพ่อแม่เอามาให้ลูก ไม่เสียตายอะไรทั้งหมด แม้ชีวิตจิตใจ
มอบให้ลูกหมดเลย

นี่จึงเรียกว่า “ความรัก”

(วัดป่าบ้านตาด ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๑)

❖ แม่สอนก่อนเข้านาค ❖

เริ่มแรก..ท่านพระครูฯได้เดินทางมาทำบุญประเพณีที่วัด
ในหมู่บ้านตาด คือ บริเวณที่ตั้งสถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน
ในปัจจุบัน

พ่อกับแม่ของเราจึงได้ฝากให้เราเป็นนาคเตรียมของเดินทาง
ไปพร้อมท่านใน บ่ายวันนั้น

ก่อนไป ด้วยความที่แม่เป็นห่วง จึงเข้ามานั่งใกล้ ๆ แล้ว
กล่าวกระซิบกระซาบว่า...

**“...นี่! แม่จะบอกนะลูก สำหรับลูกแล้ว แม่ไม่มีที่ต้องติ
ในหน้าที่การงานอันใด**

**แต่เวลาลูกได้นอนแล้วหลับเหมือนตาย ถ้าแม่ไม่ปลุกแล้ว
ไม่เคยลุกเลย**

**ออกไปบวชแล้ว แม่ไม่ได้ตามไปปลุกนะลูก อย่าทำให้
ขายหน้าแม่นะ**

**ไม่ใช่ว่าพวกพระเณรท่านไปบิณฑบาตรในบ้านในเมือง
กลับมาแล้ว ต้องไปปลุกท่านบัวมาฉันทันทีด้วย เพราะท่านยัง
นอนไม่ตื่น**

อย่าให้แม่ได้ยินคำ ๆ นี้เลยนะลูก แม่จะเอาหัวมุดดินตาย”

เราฟังเฉย แต่จิตมันฝังลึกมาก ...คือแต่ก่อนเราจะไปไหน
แต่เช้า ๆ ส่วนมาก มีแต่บอกแม่ให้ปลุก แล้วก็ล้มนอนตมเหมือนตาย

ทอดอาลัยหมดเพราะคิดแล้วว่าแม่ จะปลุก ไม่สนใจเรื่องการตื่นนอน พอถึงเวลาแม่ก็ปลุกเอง แม่คงจะเห็นอย่างนั้น จึงเป็นห่วงในเวลา ไปบวช เพราะผัดกันกับพี่ชาย ถ้าว่าพรุ่งนี้เช้าให้แม่ปลุก แต่แม่ยัง ไม่ได้ปลุกเขากลับตื่นเสียก่อน ไปก่อนแล้ว

นี่เป็นข้อหนักใจของแม่ แม่เอาเรื่องนี้ไปวิพากษ์วิจารณ์กับ คนอื่นว่า “แม่อยากให้เราเป็นผู้หญิงเสียเองแม่จะได้เบามือ นี่พ่อ แส่นสบายเพราะมีคนช่วยให้เบามือ ส่วนแม่ทุกข์จะตาย”

(คนจริงย่อมถึงธรรมของจริง ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๒)

❖ ๓ หมวดที่เคยแพ้ ❖

โยมแม่ก็พูดถูกแหละ ที่วิตกวิจารณ์เวลาเรานอนแล้ว เหมือนตาย เข้ากันได้ที่ท่านสั่งเสียเราตอนเราจะไปบวช พอบวช แล้วเราก็เป็นจริง ๆ แพ้เสีย ๓ หมวดเลย คือ

หมวดที่ ๑ ...อยู่ที่วัดเจติยหลวง จังหวัดเชียงใหม่ ตอนนั้น จวนจะสอบเร่งดูหนังสือ ดีสองลูกขึ้นแล้วดูหนังสือเหนียวมาก ที่นี้ดีห้ากันอนยัดเส้นเปลี่ยนอริยาบถ นอนยัดเส้นที่ไรต์ดเราทุกที ไม่ลืมนะ เสียท่ากัตอนนี้แหละ หมู่เพื่อนบิดทบาทกลับมา ต้องมา ปลุกเราไปฉันทังหันด้วย

หมวดที่ ๒ ...ตอนอยู่วัดไถ่สถานียทคลองที่จันทบุรี นั่ง ภาวนาตั้งแต่ตีสามจนกระทั่งถึงเริ่มสว่าง นกร้องจึกแจ็ก ๆ คิดว่า

จะยึดเส้นแล้วก็จะไหว้พระ เสร็จแล้วถึงจะไปศาลา พอยึดเส้นแล้ว
กลับไปเลย แต่นี่ไม่นานนักก็ตื่นขึ้นมา ท่านเพิ่งไปรออยู่ประตูแล้ว
หมู่เพื่อนไปบิณฑบาตกันหมด ยังเหลือแต่สายของเราสายเดียว
ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ ก็พอดีทันไปบิณฑบาต

หมัดที่ ๓ ...คราวนี้อยู่ที่วัดป่าบ้านตาด ตอนนั้นท่านสิงห์ทอง
ไปเที่ยวทางอำเภอมุกดาหาร จากกันไปดูเหมือนได้พรชากว่ามั้ง
ท่านกลับมาคุยกันสองต่อสอง ไปเที่ยวทางมุกดาหาร ไปทางไหน ๆ
ก็มาเล่าให้ฟัง

คุยกันไปคุยกันมา เริ่มตั้งแต่สองทุ่มจนกระทั่งถึงตีสี่
มันเพลินเพราะพูดถึงเรื่องวิถีของจิตความรู้ความเห็นของจิตที่มัน
รู้ยังงเห็นยังงๆ ดุณาฬิกา โอ๊ย! นี่มันจะสว่างแล้ว เดือนมิถุนาฯ
ตี ๕ มันก็สว่างแล้ว ก็เอายามไปวางไว้ที่ที่นอนแล้วยึดเส้นสักนิดหนึ่ง
คิดว่าถ้าเสร็จแล้วก็จะไปเดินจงกรม

เราเคยฝึกหัดอนามัยร่างกายเราตลอดนะ ยึดเส้น ดัดเส้น
ทุกอย่าง ดัดท่านั้นท่านี่ พอดัดท่าสุดท้ายก็นอนหงายยึดเส้น ในที่สุด
เลยหลับเลย หลับจริง ๆ นะไม่ทราบหลับยังงมันเร็วขนาดไม่รู้ตัวเลย
ไม่ใช่ธรรมดา

ท่านสิงห์ทองท่านก็ไม่นอนเพราะไม่ใช่เวลานอนแล้ว
พอเช้าท่านก็ไปบิณฑบาต กลับมาแล้วเรายังไม่ตื่น ยังยึดเส้น
หลับอยู่ท่านั้นนะ

ท่านสิงห์ทองต้องไปสะกิดนิ้วเท้าปลุกเราไปฉันทจันทัน ปูบปั๊บ
ลุกขึ้นมา คือ ผม ขโมยหลับนี่นา เราก็อว้าน ดัดเส้นมันไปใหญ่ ตั้งแต่
บวชมานี้มีสามหน เราไม่ลืมนะ เสียท่ามันแพ้มันตรงไหนก็ต้องบอก
มี ๓ หมัดนี้แหละ

(๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔)

❖ นาคบัว...ผู้ซ่อมช่อ ❖

ตอนเป็นนาค เรานอนอยู่หน้าโบสถ์กับเพื่อนนาคด้วยกัน
๓ คน ส่วนท่าน พระครูวัดโยธานิมิตท่านจำวัดอยู่หลังพระประธาน
ทุกเช้าตอนตีสี่ เราเห็นท่านลงมาเดินจงกรมเป็นประจำ ท่านจริงจัง
มาก

พอสว่างก็กลับเข้ามาทำวัตร ทำวัตรเสร็จแล้วก็ไปบิณฑบาต
เราได้เห็นท่านเดินจงกรม จึงกราบเรียนถามท่านว่า “อยากจะเดิน
จงกรม อยากจะนั่งภาวนาจะต้องทำยังไง” บริกรรม “พุทโธ” สิ
เราก็บริกรรม “พุทโธ”

“แล้วท่านพระครูเดินจงกรมเดินยังไง” เราถามท่าน

ท่านตอบว่า “เราก็เดิน บริกรรม “พุทโธ” นั่นละ”

“แล้วท่านพระครูนั่งภาวนาสวดมนต์หะ”

“อ้อ! เราสวดมนต์หลายบทหลายสูตร” ท่านว่าอย่างนั้น
ทางเราก็จับใจความได้ทันทีเลย แล้วนำไปทำ

ทีนี้พอถึงวันจะบวช... พวกนาคนั้นทั้งหลายเขานั่งแต่งเนื้อ
แต่งตัวเรียบร้อย เราก้เตรียมพร้อมแล้วที่จะบวชในวันนั้นเช่นกัน

ท่านพระครูฯ วัดโยธานิมิต ท่านเดินเข้ามาหา มองเห็นเรา
แต่งชุดนาคขอมซ่อจึงดูเอาทั้งพ่อทั้งแม่ ท่านว่าเอาแบบเจ็บ ๆ แสบ ๆ

ท่านทว่าว่า “อีแพงศรี... บักทองดี! สู้ไม่มีเหร่อ อะไรๆ
สู้ก็ไม่มีเหร่อ ดูซิ! นาคบ่าวเดินอยู่ในวงของนาคทั้งหลาย ขอมซ่อ
อยู่นั้น สู้เห็นไหม ไม่มีสง่าราศีอะไรเลย

นาคทั้งหลายเขาแต่งตัวทุกอย่างเรียบร้อย สวยงาม
น่าดูทุกอย่าง แต่ดูนาคบ่าวสิ! แต่งตัวขอมซ่อ ถ้าสู้ไม่มี ภูจะหา
มาให้”

พอท่านว่าอย่างนั้น ทั้งพ่อทั้งแม่จึงรีบไปยกตะกร้าใหญ่ ๆ
ใส่เครื่องแต่งตัวทุกอย่างของเราที่เตรียมมาให้เราแต่ง แต่เรา
ไม่ยอมแต่ง เอาออกมาให้ท่านพระครูฯ ดู

พร้อมก็กราบเรียนท่านว่า “นี่! เครื่องแต่งตัวนาคบ่าว
เตรียมมาให้ลูกบวช มีทุกอย่างจัดมาให้พร้อมบริบูรณ์ แต่มัน
ไม่สนใจ”

ท่านพระครูสั่งว่า “บอกให้มันมาเอาไปนุ่งเดี๋ยวนี”

ได้บอกแล้วมันกลับพูดว่า “นุ่งอย่างนี้ ถืออย่างนี้ ใคร
จะมาจับ” พอมันว่าอย่างนั้นแล้วมันก็เดินหนี มันไม่สนใจเลย
มันจึงเป็นอย่างนั้น แต่งตัวขอมซ่อกว่าใคร ๆ

ท่านพระครูฯพอฟังทราบเหตุผลแล้วก็กล่าวว่า “เออ ๆ !
**ไอ้นี้! คนอย่างนี้หละมันจะทรงพระศาสนา เอาหละเข้าใจ
กูเห็นด้วย เป็นอริยาศัยของตัวเอง ไม่ฟังเพื่อ”**

ท่านว่าอย่างนั้นแล้วก็หันหลังเดินกลับ แสดงความดีใจยิ้ม
แย้มแจ่มใส กิริยาท่านเราก็ไม่ลืม แทนที่จะดูไม่คุ้นะ กลับชมเชย

เรารักสงวนเนื้อหนังของตัวเองมาตั้งแต่เป็นฆราวาส ถ้าเป็น
เสือเป็นผ้าหรือเป็นอะไร ๆ ที่แม่ทอออกมาชิ้นนี้หมดเลย ไม่ไปซื้อ
ให้เสียเงินเสียทอง

นี่เราพูดเรื่องการแต่งเนื้อแต่งตัว เรื่องรักสงวนเนื้อหนัง
ของตัวเอง ของคนอื่น ไม่เอามาใช้ ไม่จำเป็นนะ เราผลิตขึ้นได้เราใช้
ของเราเอง ดีไม่ดี ดีกว่าที่ซื้อเขา ของที่ไปซื้อไปหามานี้ไม่ค่อยสนใจ
พวกเพื่อนฝูงเขาซื้อชุดโก้เก๋หละ เราไม่โก้เลย ๆ เป็นอย่างนั้นหละ

(วัดป่าบ้านตาด ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑)

❖ เลี้ยงลูก ปลุกโพธิ์ ❖

“ธรรม” จึงสร้างคนให้เป็นคนดีมานับกับนับกลับไม่ได้แล้ว
คนเราดีด้วยธรรมดีด้วยการประพฤติปฏิบัติ สัตว์ทั้งหลายดีด้วยเนื้อ
ด้วยหนัง มีคุณค่าราคาด้วยเนื้อหนังกำลังวังชาของมัน อย่างที่โบราณ
ท่านว่า “เลี้ยงลูก ปลุกโพธิ์”

คำว่า “เลี้ยงลูก” ก็คือบำรุงรักษาความรับผิดชอบเต็มตัว ทั้งพ่อทั้งแม่ญาติวงศ์ นี่เรียกว่าเลี้ยงลูกให้เติบโตขึ้นมา

คำว่า “ปลูกโพธิ์” คือ สอนความเฉลียวฉลาด สอนกิริยา มารยาท ส่งเข้าโรงเรียนทั้งเพื่ออนาคตของลูก มีเท่าไรก็ทุ่มลงไป ๆ เพื่อให้ลูกได้ศึกษาเล่าเรียนเต็มเม็ดเต็มหน่วย อนาคตจะได้มีความแน่นอนหนามันคง ขนาดนั้นแลพ่อแม่ของคน

เวลามีโอกาสได้บวช ก็ทำให้พ่อแม่ดีอกดีใจแทบจะหาจะบินด้วยความปิติยินดี ใจสะอาดอีกสะอาดเพราะความตื่นตันท่าตา ร่วงไหล นับแต่วันลูกเกิดมาก็มีวันได้บวชลูกนั้นแล เป็นชีวิตจิตใจ ที่มีคุณค่ามากเป็นประวัติการณ์ในชีวิตของพ่อของแม่

เพราะก่อนเลือดทั้งก่อนนี้ ประคับประคองทะนุถนอมเลี้ยงดูมาตั้งแต่อยู่ในท้อง จนกระทั่งบัดนี้ ทุกข์ยากขนาดไหนก็อดทนเอาด้วยความรักสงสาร แล้วได้เนื้อก่อนนี้ คือเราทั้งคนนี้เข้ามานุชา พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ด้วยการบวชการ ประพฤติปฏิบัติ อรรถธรรม ด้วยร่างกายและจิตใจที่แสนเลียงยากนี้ ซึ่งจัดว่าเป็นความถูกต้องดีงามอย่างยิ่งแล้ว จึงเป็นที่ยินดีแก่บิดามารดาวงศ์ คณาญาติเป็นอย่างยิ่ง

ความยินดีของพ่อแม่ที่มีต่อเรา ความปิติซาบซ่านทุกชุมชน นับแต่บนศีรษะลงมาถึงเท้าก็มีวันนี้ ความสุขมหาศาลที่ได้รับจากลูก ก็มีวันที่ลูกบวชนี้

ตลอดเวลาที่ลูกได้ประพฤติปฏิบัติตัวเกี่ยวกับความเป็น
นักบวชนี้แล พ่อแม่มีความภาคภูมิใจมาก ไม่มีสมบัติใดเสมอเหมือน
ไม่หวังเอาอะไรจากเราแหละ ท่านหวังแต่อยากให้ลูกเป็นคนดี
สมบูรณ์ด้วยศีลด้วยธรรมในตัวตลอดไป

อยากให้ลูกเป็นคนดี อยากให้ลูกมีความรู้วิชาทั้งทางโลก
ทางธรรม เฉลียวฉลาดเพื่อรักษาตน หากไปเป็นฆราวาสจะได้มีหน้าที่
ที่การงานเป็นหลักเป็นฐาน มีฐานะความมั่นคงในอนาคต ไม่อยาก
พบเห็นลูกตกนรกทั้งเป็น ด้วยความเห็นผิดคิดนอกกลุ่มนอกทางและ
การกระทำที่เลวทรามต่าง ๆ

ผู้มั่นคงในเพศของพระ ท่านก็หวังพึงใบบุญแห่งคุณธรรม
ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบของลูก แม้ถึงคราวตาย ตาก็หลับสนิท
ไม่ห่วงใย

นี่เป็นความมุ่งหมายอันใหญ่หลวงของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ๆ

การที่จะตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ด้วยสมบัติเงินทองเป็นต้นนั้น
ส่วนมากพ่อแม่ไม่ค่อยสนใจคิด ยิ่งกว่าอยากให้ลูกเป็นคนดีมีฐานะ
มั่นคงทั้งทางโลกทางธรรมซึ่งเกี่ยวข้องกัน

ฉะนั้นเราจึงพยายามเพื่อความเป็นคนดีพระดี หากทน
ต่อกระแสของโลกไม่ไหว เพราะความจำเป็นบังคับที่ต้องสีกออกไป
ก็ให้นำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติตัวเอง ตามเพศของชาวพุทธที่ดี
อย่าลดละปล่อยวางตลอดอวสานแห่งชีวิต

(เข้าสู่แดนอวกาศของจิตของธรรม หน้า ๒๓๕-๒๓๖)

จิตที่มีศีลแล้ว จิตจึงเป็น
ใจเรื่อ ก่อถนอมอยู่ตลอดเวลา
ทรงต่อกัน ศีลแล้วแม่พระพุทธเจ้า
เวลาออกก็เป็นทนต์ จึงนอนหลับ
นอนนิบัติ ศีลแล้วก็มีสติปัญญา
นี้แหละพอพูดพอแน่วแข็งกัน

พรรษาที่ ๑

(พ.ศ. ๒๕๓๗)

จำพรรษาที่วัดโยธานิมิต
ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

❖ อุปสมบท ❖

....เราบวชที่วัดโยธานิมิต ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง
จังหวัดอุดรธานี เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๗
เวลา ๑๔ นาฬิกา ๔๕ นาที

โดยมี พระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล)

เป็น พระอุปัชฌาย์

พระครูปลัดอ่อนตา เขมังกโร

เป็น พระกรรมวาจาจารย์

...พอบวชแล้วก็เตือนตนเองทันทีว่า...

“...เอาละนะที่นี่ไม่มีใครจะตามแนะนำตักเตือน ตลอดถึง
การหลับการตื่น ไม่มีใครปลุกละนะ เราต้องเป็นเราเต็มตัว
ตั้งแต่บัดนี้ไปไม่หวังพึ่งพ่อแม่ตั้งแต่ก่อนอีกแล้ว ทำความเข้าใจ
กับตัวเองราวกับว่า อตตะ หิ อตตโน นาโถ”

อ่านหนังสือถึงเวลาตีสองตีสามเป็นประจำ มีถึงสี่สัปดาห์
เป็นบางวัน แล้วถึงนอน ถึงนอนตึกมันก็ตื่นทันที มันตั้งท่าของมัน
อย่างจริงจังไม่เคยพลาดเลย บางทีก็นอนตีห้าบ้างเป็นบางครั้ง ตีห้า
ก็สว่าง เดือนมิถุนายน กรกฎาคม พอสว่างก็ลงทำวัตรแต่เช้าแล้วจึง
ค่อยออกบิณฑบาต

เรื่องทำวัตรนั้นในพรรษานี้ตั้งสัจอธิษฐานไว้เลยว่าจะไม่ให้
ขาดทั้งเช้าทั้งเย็น

การทำวัตร ได้กราบเรียนท่านพระครูไว้ด้วยว่า หากจำต้อง
ไปตามกิจนิมนต์ ขอให้ท่านรองจนกว่าเราจะกลับมาถึงค่อยทำวัตร
เราขอท่านไว้อย่างนั้น

นี่ หมายถึง ทำวัตรส่วนรวม ส่วนที่กุฏิ เราทำอีกทีหนึ่ง

นี่ เราอธิษฐานไว้เป็นส่วนรวม ทำวัตรส่วนรวมไม่ให้ขาด
ทั้งเช้าและเย็นในพรรษา

(คนจริงย่อมถึงธรรมของจริง ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๒)

❖ ซึ่งในรสพระธรรม ❖

การอ่านหนังสือนี้สำคัญมาก เราได้เป็นหลวงตามานำพี่น้องทั้งหมดทุกวันนี้ เพราะหนังสือประวัติพระพุทธเจ้า และประวัติพุทธสาวก อ่านแล้วจิตหมุนตัว ปลุกจิตใจได้ถึงขนาดนี้

พุทธประวัติดูตื้นซื้นซาบเข้าถึงใจ ๆ เป็นกำลังใจหนุนออกมา ๆ

อ่านประวัติของท่านแล้วซึ่งถึงกับน้ำตาร่วง

น้ำตาร่วงเหตุเบื้องต้นก็คือ สงสารพระองค์ท่านที่สลับสไลถึง ๓ หน พระพุทธเจ้า กว่าจะได้ตรัสรู้ทรงทรมานแสนสาหัสถึงขั้นสลับ ๓ หน เราก็น้ำตาร่วง

พอท่านได้ตรัสรู้ถึงแดนอัศจรรย์แล้ว ก็อัศจรรย์ท่านอีก น้ำตาร่วงอีก

น้ำตานี้เป็น “น้ำตาที่มีคุณค่ามากที่สุด กระเทือนหัวใจถึงกับได้บวชไม่สึก”

พอบวชได้ ๔ พรรษา กลับไปเยี่ยมบ้านโยมพ่อได้ถามเราว่า

“ไม่อยากสึกบ้างเธอ” เราได้แต่นั่งนิ่งไม่ตอบว่าอะไร

ไอ้เรื่องสึกไม่คำนึง มีแต่หมุนตัวเข้าสู่ธรรมของพระพุทธเจ้า การอ่านหนังสือจึงไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย

ตอนสำคัญก็คือ ไปอ่านประวัติของพระพุทธเจ้า ดูว่าท่านดำเนินอย่างไร

จากนั้นก็ดูประวัติของพระสาวก ออกมาจากสกุลไหนก็ตาม
สกุลพระราชามหากษัตริย์ เศรษฐี กุฎุมพี พ่อค้า ประชาชน
คนธรรมดา เวลาบวชได้รับพระโอวาท จากพระพุทธเจ้าแล้ว
องค์นั้นเข้าอยู่ในป่านั้น องค์นั้นในเขาลูกนั้น องค์นั้นอยู่ในถ้ำนั้น
เงื้อมผานั้น ไม่สนใจไยดีในเรื่องสมบัติเงินทองซึ่งเคยเป็นเศรษฐี
กุฎุมพี และเจ้าอำนาจวาสนามาแต่ก่อนนั้นเลย สลัดทิ้งทั้งหมด
เข้าอยู่ในป่าในเขา อยู่อย่างไรก็ตาม กินอย่างไรก็ตาม ขอแต่ให้ดำเนิน
ทางธรรมะให้เต็มหัวใจด้วยความอยากนี้

อยากพ้นทุกข์ อยากเหลือประมาณ อยากมากเท่าไร
จิตยิ่งหมุน เราก็ก่อนนั้นมาเทียบ

ทีนี้พอเห็นท่านในตำรับตำรา องค์นั้นตรัสรู้ องค์นั้น
บรรลुธรรมที่นั่น ๆ เราก็ก่อนนั้นมาเทียบ

ตั้งใจไว้ว่า “เราจะเอาให้เป็นพระอรหันต์ให้ได้ เราจะเรียน
เสียก่อนพอให้รู้แนวทาง แล้วเราจะออกปฏิบัติ เอาให้เป็น
พระอรหันต์องค์หนึ่ง ไม่ได้เอาให้ตายเลยเชียว”

พอเรียนจบขั้นที่ตั้งสัจอธิฐานไว้แล้ว ทีนี้เกิดความสงสัย
พอจะเอาจริงเอางังกิเลสมันปิดตาปิดใจ ถ้าหากว่าเราปฏิบัติ
ไปแทบล้มแทบตาย สละกำลังชีวิตจิตใจทุกด้านลงไปนี้ ไม่มี
มรรคผลนิพพานเป็นเครื่องต้อนรับแล้ว เราจะไม่ขาดทุนไปหรือ
จึงเกิดข้อข้องใจขึ้นมา

(สวนแสงธรรม ๒๙ ธันวาคม ๒๕๔๑)

❖ นิสสัยชอบภาวนา ❖

บวชมาใหม่ ๆ แต่นิสสัยชอบภาวนา นิสสัยอันนี้มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม ไม่มีใครสอนมันหากเป็นอยู่ในจิต มันแปลกมากเรื่องนี้

พอหยุดจากอ่านหนังสือจะเหลือเวลาไว้ ๑ ชั่วโมง ทุก ๆ คืน สมมุติว่าเราจะนอนตอนตี ๑ พอถึงเวลา ๖ โมง เราหยุดอ่านหนังสือก่อน คือเวลา ๖ โมงถึงตี ๑ ต้องทำสมาธิภาวนา ตั้งใจพุทโธ ๆ ไปเรื่อย ๆ

ตอนแรก มันไม่ได้เรื่องเพราะคนไม่เคย วันไหนไม่ได้เรื่อง ก็ช่างมัน เราได้ภาวนาได้บุญก็เอาหลายครั้งหลายหนสุมไปสุมมา เหมือนสุมหาปลานะ สุมหลายครั้งหลายหนก็ไปเจอเอาจนได้ จิตสงบเข้ามาข้างใน เหมือนเราตากแหไว้แล้วดึงจอมแห ขึ้นแห มันก็หัดเข้ามา ๆ

นึกพุทโธถี่เข้าไป ๆ แล้วกระแสของจิตค่อยสงบเข้ามา ๆ ความสงบของกระแส จิตนั้นก็ เป็นจุดที่ทำให้เกิดความสนใจอีกจุดหนึ่งเหมือนกัน ยิ่งพุทโธถี่เข้าไปเท่าใด กระแสของจิตรวมเข้ามา ๆ เท่านั้น โลกภายนอกเหมือนไม่มี มันขาดจากกันหมด เรื่องโลกสงสาร มีอันเดียวเท่านั้นเป็นของอัศจรรย์ จึงเป็นเหมือนว่า เกาะในท่ามกลาง มหาสมุทร “อัศจรรย์ อัศจรรย์จริง ๆ” เพราะเราไม่เคยเห็นนับแต่วันเกิดมา มาเจอเอาวันนั้นในเวลานั้นด้วย ตื่นเต้น มันไม่เคยเห็นความสุขความอัศจรรย์ ความแปลกประหลาด

อย่างนั้น มันก็ตื่นเต้น ความตื่นเต้นเลยไปกระเทือนความสงบเสีย
จิตจึงถอนออกมา

นี่พูดย่อ ๆ นะ เวลามันรวมนั้นมันอัศจรรย์จริง ๆ มันเหมือน
เกาะอยู่ในท่ามกลางมหาสมุทรทะเลหลวง เป็นจุดที่สงบอัศจรรย์
และมีความสุขอยู่ในนั้น ความแปลกประหลาดอยู่ในจุดนั้นหมด

(หลักธรรม - หลักความจริง หน้า ๒๑๗-๒๑๘)

❖ บวชได้หนึ่งพรรษาต้องเทศน์ ❖

หลวงตาบวชใหม่ ๆ ได้พรรษาเดียว ยังไม่ได้เรียน
นักธรรมตรี เรียนแต่สวดมนต์ สวดพระปาฏิโมกข์จบหมดแล้ว

ออกพรรษาแล้วฤดูเขาจะเอาข้าวขึ้นยั้งขึ้นฉาง ภาษาอีสาน
เขาเรียก “ฟาดข้าว” ฟาดข้าวเสร็จเรียบร้อยแล้วเขาก็นิมนต์พระ
ไปทำบุญที่ “กองประทายข้าวเปลือก” เขาไปทำบุญแล้วเขาจึง
จะขนขึ้นบ้านขึ้นเรือน

เขาจึงมานิมนต์ ท่านพระครูฯ วัดโยธานิมิต

ท่านก็ให้เราเป็นหัวหน้า เราเพียงบวชได้พรรษาเดียว
“มันไม่มีพระจะทำอย่างไรไปฉลองศรัทธาให้เขาหน่อยสิ” ท่านว่า
อย่างนั้น

จึงตกลงให้เราเป็นหัวหน้า เราก็ได้หนังสือเทศน์ อันหนึ่ง
ประมาณ ๑ กัณฑ์จบพอดี ดิดย่ามไป หากเวลาจำเป็นก็ต้องเอา
ออกเทศน์

เราก็ก๊ไป... ไปก๊ไปนอนค้างคืนที่บ้านหนองแขวงตะวันออก
บ้านดงเค็ง

พอไปตอนกลางคืนสวดมนต์เรียบร้อยแล้ว ตอนเช้า
ฉันจึงหันเสร็จ เขานิมนต์ให้ขึ้นเทศน์ เทศน์ตอนแรกก็ได้ นะสิ
มันมีหนังสือเล่มหนึ่งบาง ๆ ก็นั่งเดี่ยวความว่า “จิตเต สงกิลิฏฺเฐ
ทุกคฺติ ปาฏิภงฺขา” **เมื่อจิตเศร้าหมอง ทุกคติเป็นอันหวังได้**

เทศน์จบกัณฑ์นี้แล้ว ต่อมาพวกหลังแห่กันมาอีก มาขอ
ฟังเทศน์

ทีนี้ไอ้ตัวศรัทธาเจ้าภาพก็ว่า “ท่านเทศน์ให้ฟังก็ได้จะยาก
อะไร?”

เขาไม่ยากนะสิ เรามันจะตายเอา (หัวเราะ) มันเหงื่อแตก
นี่หนาว ๆ นะ โถ! เราอยากฆ่าเผื่อนั้น เรายังไม่ลืมนั่น เฒ่าที่ว่า
“**ยากอีหยัง เทศน์**” โธ! ยากบ่ยาก โอ้! คนเรามันจนตรอกจริง ๆ
มันเทศน์ได้เด้อสิว่าเด้อ มันสิตายมันเทศน์ ได้ (หัวเราะ) เหงื่อขึ้นไหล
เอางังมาใส่สักสิบถึงนี้เต็มหมดแหละ

พอเทศน์เสร็จก็ออกมา เพื่อนพระมาด้วยกัน มาพูดหยอก
ล้อว่า “โถ! เวลาเทศน์ก็เทศน์ดีนะ”

“อยากตายดี.. อยากตายอย่ามายุ่งเด้อวะ อย่ามาล้อเด้อวะ”
เราว่า

“ฮ่วย! เจ้าเทศน์ดีอีหลีตัว” (ท่านเทศน์ดีจริง ๆ)

“ช่วย! อย่าตายอีหลีตีเดียวนี” (ไม่อย่าตายอย่ามาล้อเลียน)
เรามันโมโหนี้วะ เหง้อย่างแตกอยู่บ่เซา (เหงื่อไหลไม่หยุด) เข้าใจ
ไหมละ

ฉันเพลข้าวโป่งแผ่นเดียวก็ฉันไม่หมดมันสิตาย มันแค้น
(จุกในอกกินไม่ลง) โน่นนะ

พอไปถึงวัด จึงหาคันคัมگیرเอามาท่องกัณฑ์เทศน์เลย
คันหนังสือเทศน์ท่านเจ้า คุณอุบาสีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนโท)
คันเอากัณฑ์เทศน์ท่านที่เราชอบใจ ท่องขึ้นใจคล่องปากยิ่งกว่า
ท่องพระปาฏิโมกข์เสียอีก เลยไม่ถูกนิมนต์เทศน์อีกเลย

เคียดแค้นยังไม่หายเวลานี้ เดินผ่านเข้าไปบ้านหนองแขวง
ดูเปิดดูไก่อ ดูหมูดูหมา ผู้คน เราจะเอาให้แหลกหมดเลย เราเคียดแค้น
มันโมโหจนกระทั่งปานนี้ยังไม่หายนะ นี่ละมันขบขันเรื่องคนอกจะ
แตกเทศน์ไม่ได้ แต่มันก็เทศน์ไปได้ มันก็แปลกอยู่

เราไม่เคยมีจนตรอกจนมุม มีครั้งนี่ครั้งเดียว จากนั้นไม่เคย
มีปรากฏ

ในชีวิตของพระเรามีครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่เราฝังลึกมาก
อันนี้ก็ไม่มีลืมจากนั้นมา แล้วก็ไม่มีอะไร เรื่อย ๆ ธรรมดาไม่เห็น
มีอะไรขัดข้อง

การเทศนาว่าการเรียนหนังสืออยู่มันก็มี การเทศน์ก็เทศน์
เรื่อยธรรมดา แต่เทศน์ทางด้านปริยัติ ๆ ไปธรรมดา พอออกปฏิบัติ

แล้วไม่เทศน์เลย แต่มันก็หากมีบ้างในบางครั้ง ไปพักอยู่ข้างบ้านเขา เขามีงานในหมู่บ้านเขาก็มานิมนต์เราไปเทศน์

ที่นี้ออกปฏิบัติมันเป็น “มหา” แล้วนี่

เราบอก “โอย เทศน์ไม่เป็นเทศน์ไม่ได้”

“โอย อย่าพูดเลยว่ามหาเทศน์ไม่เป็นไม่มีใครเชื่อ” เขามัดคอเราเอาตรงนี้ มหาที่มัดคอนะ ลงเป็นมหาแล้วเทศน์ไม่เป็นนี้ ไม่มีใครเชื่อแหละ เขาก็มัดคอไปเทศน์จนได้มันมีเป็นครั้งคราว

(กรรมฐานกล้วยเส้น-เข้าถ้ำ วัดป่าบ้านตาด ๒๙ มกราคม ๒๕๓๖

และวัดป่าบ้านตาด ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๓)

❖ บวชใหม่โดนอา ❖

พอสูบบุหรี่เราก็ระลึกถึง “พระทอง” ที่วัดโยธานิมิต ท่านเกิดปีเดียวกันกับเรา เป็นเพื่อนกันตั้งแต่เป็นฆราวาส ท่านอยู่บ้านโนนทัน หนองตุ้ม นิสิย์ท่านชอบตลก เรายังไม่ลืมนะ ท่านบวชก่อนเราพรรษาหนึ่ง อายุเท่ากัน คือท่านบวชเป็นเณร พออายุถึงพระท่านก็บวชเลย เราบวชตอนอายุ ๒๐ ปี ๙ เดือน

ที่นี่เวลาบวชแล้วไปคุยกันที่กุฏิท่าน ท่านเป็นคนนิสิย์ชอบพูดตลก เหมือนจะหัวเราะหากไม่หัวเราะ มันทำให้คนอื่นหัวเราะจะตาย เราไปก็ไม่เคยคิดเคยอ่านเพราะเคยสูบบุหรี่อยู่บ้างแล้ว เห็นหมู่สูบกี่เลยสูบกับเขา จับบุหรี่บีบมาจุดสูบ

พระกองท่านเห็นอย่างนั้นท่านก็ว่า “ไอ้พระบวชใหม่ บวชมานานไม่มีธรรมมีวินัย บุหรืนี้ได้พันทุอิชฐานแล้วหรือยัง ก็ไม่รู้ สุบสุ่มสี่สุ่มห้า เตียวอาบัติกินหัว”

ว่าแล้วเฉยนะ ใครก็ไม่เคยคิดว่าบุหรืจะต้องพันทุอิชฐาน เหมือนผ้า เรากีสุบไป เห็นหมู่เพื่อนสุบก็ไม่เห็นองค์ไหนพันทุอิชฐาน แล้วมาว่าให้เราซึ่งเป็นเพื่อนกัน

ท่านพูด เราก็จื่อละซี คนหนึ่งพูดหน้าตาซังซังเหมือนเราผิดจริง ๆ นี่นะไม่ใช่ธรรมดา หน้าเคร่งขรึมนะ นี่ละเวลาจะตลกนะ

“อ้าว! บุหรืยังต้องพันทุอิชฐานด้วยหรือ?”

“อู๊ย! นี่ยังไม่รู้หรือบวชมาขนาดนี้แล้ว ยังไม่รู้พระวินัยอีกหรือ บวชมาขนาดนี้แล้ว” เราฟังแล้วก็ยิ่งร้อนใหญ่เลยนึกว่าเราผิดวินัย

“แล้วบุหรืนี้มันพันทุอิชฐานว่ายังไง” เราถามเพราะไม่รู้ นี่นาเพิ่งจะมาทราบเตียวนี้

“โอ๊ย! บวชมาขนาดนี้ยังไม่รู้พันทุอิชฐาน ตาย ๆ นี่เป็นอาบัติมาเท่าไรแล้ว พระใหม่นี้ละ” ยังขู่เราอีกด้วยนะ ไม่มียัมนะ ยังขู่อีก

“นี่บวชมานานเท่าไร มันเป็นอาบัติมาเท่าไรแล้ว”

“แล้วมันพันทุอิชฐานว่ายังไง?”

บทเวลาบอกคำอิชฐานนี้ที่มันขบขันนะ พอขู่เราเต็มเหนี่ยวแล้ว

“คำพิณทุอิชฐฐานเท่านี้ก็ได้ มันจะไปยากอะไร มันไม่
ยี้ดยาวอะไรเลยยังไม่ได้อีกหรือ คำสั้น ๆ เท่านี้ก็ว่าไม่ได้” วาจันนะ
“ไม่ยากแล้วมันว่ายังไง?”

“อิมัง ควันถมตัง อิชฐฐามิ”

ควันถมตังคือควันถมจุมกเข้าใจไหม ท่านว่าแล้วก็แสดง
หน้าตาเฉยด้วยนะ นี่มันน่าโมโห คนหนึ่งจะตายร้อนเป็นไฟ
เราโมโห เลยไม่ลืมจนกระทั่งบัดนี้

เพราะคำอธิฐานเหล่านี้นั้นจะมีมาจากที่ไหน ก็ท่านว่าตั้ง
ขึ้นหลอกอำเราซึ่งเป็นพระใหม่ให้ตกใจเล่น ๆ

(๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔)

❖ เขากลัวเราจะเป็นบ้า ❖

เริ่มต้นตั้งแต่บวช...เราตั้งใจเรียนหนังสือจนเขาไปฟ้อง
ท่านพระครูเจ้าอาวาสวัดโยธานิมิต คือ ช่างเขาไปทำหน้าที่ต่างกฤ
ชั้นสอง เราพักอยู่บนนั้น เขาไม่เคยเห็นเวลาเรานอน เราก็ไม่ทราบว่
เขาสังเกตเรา เพราะเราไม่ได้สังเกตอะไรใคร นอกจากเรียนหนังสือ
เท่านั้น

สุดท้ายเค้าไปฟ้องท่านพระครูว่า “ขอให้คุณบวช ท่านพักผ่อนบ้าง
ดูท่านไม่มีเวลาพักผ่อนเลย เท่าที่สังเกต ไม่ว่ากลางวิากลางวันไม่สนใจ
กับใคร ออกจากห้องมา แล้วถือหนังสือจ้อมาอยู่นั้น นอกนั้น

เข้าห้อง ๆ ไม่เคยสนใจกับใครมาเป็นประจำ กลางคืนท่านไม่ทราบ
ท่านนอนเวลาไหน มองเข้าไปช่องหน้าต่าง เห็นแต่ไฟอยู่อย่างนั้น
สักเดียวไฟล่อออกมาแล้วเข้าไป ท่านนอนเวลาไหน นี่กลัวท่าน
จะเป็นบ้า”

ท่านพระครูท่านก็แก้ตั้นะ “โยม! คุณบ้วนอนหนุนหมอน
หรือหนุนมะพร้าว เรานี้นอนหนุนมะพร้าว สมัยไปเรียนสนธิ์เรียนมูล
(การเรียนของพระในสมัยโบราณ) ที่จังหวัดอุบลฯ เราหนุนมะพร้าว
พอมะพร้าวกลิ้งตก เราลุกทันที อันนี้คุณบ้วนอนหนุนหมอน หรือ
หนุนมะพร้าวหละ”

“ท่าน...นอนหนุนหมอน” โยมตอบ

ท่านพระครูจึงว่า “เออ! ถ้าอย่างนั้นไม่ต้องห่วงท่าน ถ้าไป
บอกท่าน ท่านจะเสียกำลังใจ”

อันนี้คนอื่นมาเล่าให้ฟัง ท่านพระครูท่านไม่พูดหรือ
ท่านเฉยเลย

(วัดป่าบ้านตาด ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๒)

พรรษาที่ ๒-๖

(พ.ศ. ๒๔๗๘-๒๔๘๒)

จำพรรษาที่วัดสุทธจินดา
ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

❖ อาจารย์สอนปริยัติ ❖

ทางด้านปริยัติมีพระราชกวี (ภายหลังดำรงตำแหน่งเป็น
สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า พิมพ์ ธมฺมธโร) สอนทางด้านปริยัติที่
วัดสุทธจินดา โคราช ท่านเป็นพระนักเสียสละ ไม่มีอะไรติดเนื้อ
ติดตัว เราอยู่กุฏิเดียวกับท่าน เป็นผู้ดูแลของทุกอย่างของท่าน
เป็นผู้สั่งจับสั่งจ่ายสิ่งเก็บอะไร ๆ ทั้งหมด เพราะฉะนั้นจึงรู้จัก
ท่านได้ดี ท่านมีเท่าไรให้หมด ท่านเด่นมากในทางเป็นนักเสียสละ

พ่อแม่ครูจารย์มั่นเป็นองค์ที่ ๑ ท่านเป็นองค์ที่ ๒ ที่นั่งอยู่
ในหัวใจของเรา

นอกนั้นเราไม่ได้ประมาท เราไม่ค่อยได้สนิทสนมกับท่าน
นักจึงไม่ค่อยรู้ แต่สำหรับพระราชกวี (สมเด็จพระมหาวิรวงศ์
พิมภ์ ธมมธโร) นี้ เราอยู่กับท่านเวลาเรียนหนังสือ ท่านเป็นผู้สอน
ฝ่ายบาลีให้เรา

ขณะเรียนหนังสืออยู่ ถ้าเราทราบว่ามีการชุมนุมท่านมา
อยู่ในวัด หรือมาอยู่ที่ไหน ๆ เราจะต้องเข้าไปหาท่านจนได้ เวลาฟัง
ธรรมะกรรมฐานรู้สึกว่าการธรรมะมันกล่อมใจเคลิ้มไปเลย เราจะเป็น
นิสสัยอย่างนั้น

เรามาอยู่ วัดสุทธจินดา โคราช ตั้ง ๕ ปีเต็ม เรียนหนังสือ
อยู่ที่นี้ก็เรียน ออกปฏิบัติกรรมฐานไปทางเขาใหญ่ ป่าเขาทางอำเภอ
ปักธงชัย ที่ไหนไปทั้งนั้น ไปเที่ยว ภาวนาเวลาว่าง คือเวลาหยุด
โรงเรียน

พี่น้องชาวโคราชเลี้ยงมาเป็นเวลา ๕ ปี หากไม่ได้ขบได้ฉัน
อาหารอะไรเลยใน ๕ ปีนี้ อย่างว่าแต่เนื้อหนังเลย กระดูกก็ไม่มีเหลือ

(สวนแสงธรรม ๑ ธันวาคม ๒๕๓๑)

และ วัดป่าสาละวัน ๑ กันยายน ๒๕๔๑)

❖ ขอเงินโยมแม่ซื้อหนังสือ ❖

สมัยเรียนหนังสือได้เขียนจดหมายมาขอเงินกับโยมแม่เพื่อซื้อหนังสือเรียน โยมแม่จะมอบให้ครูชาลีเป็นคนส่งเงินให้เราตลอด

เงินที่ขอพ่อแม่มานี้ เราเห็นเป็นคุณค่าอย่างยิ่ง นำไปซื้อหนังสือทุกบาททุกสตางค์ใช้เฉพาะเรื่องของตัวเอง ไม่ขอทานที่ละมาก ๆ เราก็อประหยัดของเราเหมือนกัน คือ **เห็นอกพ้ออกแม่ เพราะขอมานี้ไรส่งปั๊ปป๊าไปเลยไม่มีอดมีเอื้อน** ขอเท่าไรให้ไปทันที ๆ เรื่องเงินนี้เราจึงไม่จ่ายทางอื่นเลย

นี่พูดถึงเรื่องเรียนหนังสือขอเงินจากทางบ้านไปเรียน เพราะเราเรียนหลายสำนัก ออกจากสำนักนี้ไปสำนักนั้น ออกจากสำนักนั้นไปสำนักนั้น มันถึงได้รู้ได้เห็นทางด้านปริยัติทั่วถึง วัดใหญ่วัดน้อย วัดราษฎร์วัดหลวงไปหมดเลย

ที่นี้เวลานั้นผ่านมาหมดแล้วก็พูดได้ตามที่รู้ที่เห็น

พอหยุดจากการศึกษาเล่าเรียนก็เลิกขอเงินเลย

ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาไม่เคยขอเงินแม่แม่สตางค์แดงเดียว

(วัดป่าบ้านตาด ๑ มิถุนายน ๒๕๔๔)

❖ เพื่อนพระนักศึกษาแซว ❖

ในระยะที่อยู่วัดสุทธจินดา โคราช ก็มีวัดป่ากรรมฐาน เช่น
วัดป่าศาลวัน วัดป่าศรัทธารวม เป็นต้น

พอวันไหนว่างจากเรียนหนังสือ เราจะไปฟังเทศน์ท่าน
อาจารย์สิงห์ ขนตยาคโม ที่วัดป่าศาลวัน ท่านจึงพบเราบ่อย
เราก็ไปตามประสาของเราที่นิสัยชอบภาวนา

ท่านอาจารย์สิงห์ยังชมให้พระฟังว่า **“พระหนุ่มองค์นี้
สำคัญนะ นั่งภาวนาเหมือนหัวตอ”** เพราะเราไปฟังเทศน์ของท่าน
ตลอด

ตอนนั้นเราภาวนายังไม่เป็น ยังไม่ทราบว่าท่านเทศน์มี
บทหนักบทเบาขนาดไหน เรื่องวิถิจิตที่ท่านแสดงนั้น เรายังไม่เคย
ได้ยินมาก่อน

ไปวัดนั้นวัดนี้เขาก็ทราบว่าเป็นวัดกรรมฐาน แต่เราบอกว่า
ไปดูหนังสือ ความจริงไปดูหนังสือใหญ่ คือ ภาวนาไม่ให้ใครทราบ
มันหากเป็นอยู่ลึกๆ ถ้าหากพูดออกมาหมู่เพื่อนขัดทันที จึงไม่พูด
เฉยดีกว่า เขาเป็นลิง เราก็เป็นลิง เขาเป็นอะไรก็เป็นกับเขาไป

คำว่า **“ลิงค่างด้านปรียัติ”** นั่นคือ กิริยาหยอกเล่นกัน
ธรรมดา แต่ไม่ให้ผิดจากหลักธรรมหลักวินัย เราเรียนหนังสืออยู่
ใครมาดูถูกพระกรรมฐานไม่ได้นะ แต่ก็มีน้อยมากที่ปรียัติจะถูก
พระกรรมฐาน ถ้าเขาพูดออกมาในเชิงดูถูกอะไรๆ เอาแล้วเรา

รักกรรมฐานรักอย่างนั้น แต่ส่วนมากท่านชมเชย ท่านปฏิบัติได้ เราปฏิบัติไม่ได้ แสดงว่ายอมตนชมเชย บางทีไปแอบเดินจงกรม ตอนดึก ๆ เจียบ ๆ แล้วเพื่อนฝูงก็เดินผ่านมาเจอเข้าเขาถามว่า “ทำอะไร?”

เราเฉลยบอกไปว่า “เดินจงกรม”

“เหอ! จะไปสวรรค์นิพพานเดี๋ยวนี้หรือเพื่อน คอยกัน หน่อยนะ คอยกันเสียก่อน เรียนจบแล้วค่อยไปด้วยกัน” เขาพูดหยอกล้อกันเล่น

ตั้งแต่นั้นมาเซ็ด เวลามารู้จักกันกลางคืน ขณะเรากำลังเดิน จงกรม มีพระเพื่อนเดินมา ถามว่า “ทำอะไร เดินทำไม?”

“โ้ย! ผมเปลี่ยนบรรยากาศ นั่งดูหนังสือหน่อย จึงออกมาเดินเปลี่ยนบรรยากาศบ้าง” เราต้องตอบอย่างนี้จึงผ่านไป

ทางภาคปฏิบัติละเอียด ภาคปริยัติหยาบกว่ากัน หากอยู่ในขอบเขตของหลักธรรมวินัยด้วยกัน เวลาเราเรียนหนังสืออยู่นี้ ทำตัวเหมือนไม่เคยภาวนา เก็บเจียบเลย แต่อันหนึ่งมันฝังอยู่ลึก ๆ ไม่จี๊ดจาง มันรักมันสนิทมันติดใจในเรื่องกรรมฐาน เรื่องมรรค เรื่องผลเรื่องนิพพานจากทำกรรมฐานจากภาวนา หากไม่แสดงต่อใครให้ทราบ

และที่วัดป่าสาละวันนี่เองเราได้พบและสนิทสนมกับท่าน
อาจารย์คำดี เราก็ได้บอกกับท่านว่า “พอจบจากการเรียนตาม
คำอธิษฐานแล้ว จะออกปฏิบัติเพียงเท่านั้น”

กาลเวลาผ่านไปมาจนกระทั่งไม่ทราบว่าเป็นกี่ปี ถึงได้มาพบ
กับท่านอีก ท่านพูดด้วย ความตื่นเต้นมากกว่า “โห! ท่านมหา
ผมไม่ลืมนะคำพูดท่านนะ ทำไมพูดมีความสัตย์ ความจริงอย่างนี้
ตอนท่านไปเรียนหนังสืออยู่โคราช ได้บอกกับผมไว้ว่า เมื่อเรียน
จบตามความมุ่งหมายแล้ว จะออกปฏิบัติ ก็ออกปฏิบัติจริง ๆ”

จากนั้นก็ได้เกี่ยวข้องกับท่านมาโดยตลอด ได้สนทนาธรรม
ตอนสำคัญกับท่าน สุดท้ายท่านก็บอกกับลูกศิษย์ว่า “ท่านมหาบัว
เป็นอาจารย์ของอาตมา” เราสะดุ้งเลย เพราะเราเคารพท่าน
ส่วนธรรมก็ยกไว้เสียก่อน ไม่อยากให้ท่านพูดอย่างนั้น

(วัดป่าบ้านตาด ๖ มิถุนายน ๒๕๔๘ และ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๐)

❖ กลอน ๓ อย่างจำฝังใจในวัยเรียน ❖

สมัยเรียนมีภาชิตคำกลอนสอนใจที่ท่านแสดงไว้ในที่ต่าง ๆ
อันไหนดี เราก็อ่านจำ จนขึ้นใจไม่เคยลืม เช่น...

๑. ไบลานมักบังพระธรรม

ทองคำมักบังพระพุทธร

สงฆ์สมมุติมักบังอริยสงฆ์ฯ

๒. อันโคควายเลี้ยงไว้ใช้งานไถ

เมื่อตายไปเนื้อและหนังยังให้ผล

วิสัยพาล พาลเพียร เบียดเบียนคน

ประพฤติดนเลวร้ายยิ่งกว่าควายฯ

๓. วัดจะดีไม่ใช่ดีเพราะโบสถ์สวย

หรือร่ำรวยด้วยทรัพย์อสงไขย

แต่วัดดีเพราะพระเณรเก่งเคร่งวินัย

ยึดหลักชัยอรหัตต์เป็นสันดานฯ

ความหมายว่า ๑) ผู้ที่ถือคัมภีร์ไบลานความจดจำมาเป็นมรรคเป็นผลมันไม่เกิดประโยชน์อะไร ธรรมแท้ไม่ใช่ไบลานธรรมแท้ออกมาจากพระทัยของพระพุทธเจ้า ภาวปริยัตินี้เกิดขึ้นมาหลังจากพระพุทธเจ้านิพพานแล้วตั้งหลายร้อยปี จึงมาจดจารึกเป็นคัมภีร์พระวินัย พระสุตฺร พระปรมัตถ์

คนเอาทองไปปิดพระพุทธรูป ก็ตื่นทองที่ปิดกันเสีย พระพุทธรูปคือองค์ที่หล่อหลอมขึ้นมาให้ระลึกถึงพระพุทธเจ้า คนไม่ได้คิดกัน

สงฆ์สมมุติ ก็อย่างที่เราเห็นเต็มบ้านเต็มเมือง มีแต่หัวโล้นๆ ครองผ้าเหลือง จิตใจนั้นเหมือนเปรตเหมือนผีก็มี ไปไหนก็โอ้อ่า พูฟ่า ถึงใครเขาตั้งให้ได้เป็นพระ สมุห์... ใบฎีกา... ปลัด... เจ้าฟ้า... เจ้าคุณ... จนถึงขั้นสมเด็จพระเจ้า ก็หลงยศจนเป็นบ้าไปเลย นี่มันทำให้คนเสียอย่างนี้ ลืมธรรมในหลักธรรมชาดที่ท่านบรรลु ที่ท่านสำเร็จ พระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์ นี่คือพระอริยสงฆ์

ไม่สนใจปฏิบัติ กอดแต่คัมภีร์ เป็นหนอนแทะกระดาษ มีแต่เรียน ความยุ่งเหยิงวุ่นวายกลับมากกว่าเขาเสียอีก ผู้เรียนมากๆ นั้นแล เรียนแล้วไม่สนใจประพฤติปฏิบัติ มีแต่ลมๆ แล้งๆ มันก็ได้แต่ความจำ ไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย

๒) คนเลวเป็นอย่างนี้นะ ถ้าจิตใจเราเลวร้ายมันจะแข่งควาย

๓) สร้างวัดด้วยอิฐ หิน ปูน ทราย ได้เห็นพระอรหันต์ ก็เป็นมงคลอันสูงสุด สร้างหัวใจด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา ใครได้เห็นพระอรหันต์ ก็เป็นมงคลอันสูงสุด

(วัดป่าบ้านตาด ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๕)

พรรษาที่ ๓

(พ.ศ. ๒๕๔๓)

จำพรรษาที่วัดเจติยหลวง ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

❖ คำอธิษฐาน ❖

แม้ว่าเราจะยังไม่เคยพบเห็นท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต มาก่อนเลยก็ตาม แต่ความที่เคยได้ยินกิตติศัพท์กิตติคุณของท่าน ฟุ้งขจรมาจากจังหวัดเชียงใหม่เป็นเวลานานแล้วว่า ท่านเป็นพระสำคัญรูปหนึ่ง

โดยมากผู้ที่มาเล่าเรื่องของท่านให้ฟังนั้นจะไม่เล่าคุณธรรม ขึ้นอริยภูมิธรรมดา แต่จะเล่าถึงขั้นพระอรหัตภูมิของท่านเลยทีเดียว

จึงเป็นเหตุให้มั่นใจว่าเมื่อเราได้ศึกษาเล่าเรียนให้เต็มภูมิ คำสัตย์ของตนที่ตั้งไว้แล้วอย่างไรเราจะต้องพยายามออกปฏิบัติ และไปอยู่สำนักของท่านและศึกษาอบรมกับท่าน เพื่อจะตัดข้อ

ข้อใจสงสัยที่ฝังใจอยู่ขณะนี้ให้จนได้ว่า มรรคผลนิพพานยังมีอยู่จริงหรือไม่ นึกตั้งสัจจอธิษฐานว่า “ขอให้เราได้พบครูบาอาจารย์องค์ใดองค์หนึ่งมาชี้แจงในเหตุในผล เรื่องของมรรคผลนิพพานว่า ยังมีอยู่ด้วยเหตุ นั้น ๆ ให้เราได้ถึงใจเท่านั้นแหละ เราจะมอบกายถวายตัวต่อครูบาอาจารย์องค์นั้นด้วย และเราจะมอบหัวใจเราลงสู่รหัดผลนั้นด้วย ตายก็ตาย ยังไม่ได้ก็ตามให้ตายอยู่ในสนามรบ”

(แว่นดวงใจ หน้า ๒๒๑-๒๒๒ และ คำถามคำตอบ หน้า ๑๒๐ - ๑๒๑)

❖ ได้เห็นพระอรหันต์ ❖

ครั้นเมื่อเดินทางไปถึงจังหวัดเชียงใหม่ ก็พอดีบังเอิญท่านพระอาจารย์มั่นถูก ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ จังหวัดอุดรธานีอาราธนานิมนต์ให้ท่านกลับไปพักจำพรรษาที่ จังหวัดอุดรธานี ท่านกำลังออกเดินทางออกจากป่ามาพักอยู่ที่วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ ไล่เลี่ยกันกับเรานี้ไปถึง

พอเราได้ทราบที่ท่านมาพักอยู่วัดเจดีย์หลวงเท่านั้นก็เกิด ความยินดีเป็นล้นพ้น

ตอนเข้าไปบิณฑบาต กลับมาได้ทราบจากพระเฒ่าให้ฟังว่า “เขานี้ท่านพระอาจารย์มั่นออกบิณฑบาตสายนี้และจะกลับมาทางเดิม” ดังนี้ ก็ยิ่งเป็นเหตุให้มีความสนใจใคร่อยากจะพบเห็นท่านมากขึ้น แม้จะไม่ได้พบท่านซึ่ง ๆ หน้าก็ตาม เพียงขอให้ได้แอบมองท่านก็เป็นทีพอใจ

พอรุ่งสางเช้าวันใหม่ ก่อนที่ท่านจะออกบิณฑบาต เราก็รีบไปบิณฑบาตแต่เช้า แล้วกลับมาถึงกุฏิก็คอยสังเกตตามเส้นทางที่ท่านจะผ่านมา คอยจ้องดูอยู่ไม่นานนัก ก็ได้เห็นท่านเดินผ่านมา จึงรีบเข้าไปในห้อง แล้วจึงส่งสายตาสอดส่องดูท่านอย่างลับ ๆ ด้วยความหิวกระหายใคร่พบท่านมาเป็นเวลานานแสนนาน เมื่อได้เห็นองค์ท่านจริง ๆ ก็ยิ่งเพิ่มความศรัทธาเลื่อมใสในองค์ท่านขึ้นอย่างเต็มที่

คิดในใจว่า “เราไม่เสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์ ได้เห็นพระอรหันต์ในคราวนี้เองแล้ว” ทั้ง ๆ ที่ไม่มีใครบอกว่าท่านพระอาจารย์มันเป็นพระอรหันต์

ในขณะที่ได้เห็นท่าน ใจมันยังลึกลับเชื่อแน่วแน่งไปอย่างนั้น พร้อมทั้งเกิดความปีติยินดีจนขนพองสยองเกล้าอย่างบอกไม่ถูก ทั้ง ๆ ที่องค์ท่านก็ไม่ได้มองเห็นเรา

(แว่นดวงใจ หน้า ๒๒๒)

❖ ฟังเทศน์หลวงปู่่มั่นครั้งแรก ❖

ในคราวนั้นได้ฟังเทศน์ของท่านใน “วันวิสาขบูชา” ด้วยความสนใจอย่างยิ่ง ท่านแสดงธรรม ๓ ชั่วโมงพอดีถึงจบกำหนด

ท่านเทศน์เป็นที่จับใจอย่างฝังลึก ยังไม่มีวันลืมเลือนตลอดมาถึงปัจจุบัน

ใจความสำคัญของธรรมที่ท่านแสดงในวันนั้นมีว่า...

“...วันนี้ตรงกับวันพระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน เราเรียกว่า “วันวิสาขบูชา” พระพุทธเจ้าเกิดกับสัตว์โลกเกิดต่างกันมาก ตรงที่ท่านเกิดแล้ว ไม่หลงโลกที่เกิดที่อยู่และที่ตาย มีหนายังกลับรู้แจ้งที่เกิดที่อยู่และตายของพระองค์ด้วยพระปัญญาญาณโดยตลอดทั่วถึง ที่เรียกว่าตรัสรู้นั่นเอง

เมื่อถึงกาลอันควรจากไป ทรงลาชั้นรัที่เคียดอาศัยเป็นเครื่องมือบำเพ็ญความดี มาจนถึงขั้นสมบุรณ์เต็มที่แล้วจากไปแบบ “สุคโต” สมเป็นศาสดาของโลกทั้งสาม ไม่มีที่น้ำตาหนีแม้แต่เดียว

ก่อนเสด็จจากไปโดยพระกายที่หมดหนทางเยียวยา ก็ได้ประทานพระธรรมไว้ เป็นองค์แทนศาสดา ซึ่งเป็นที่น่ากราบไหว้บูชา คู่พึงเป็นพึ่งตายถวายชีวิตจริง ๆ

เราทั้งหลายต่างเกิดมาด้วยวาสนา มีบุญพอเป็นมนุษย์ได้อย่างเต็มภูมิดังที่ทราบอยู่แก่ใจ แต่อย่าลืมตัวลืมวาสนาของตัว โดยลืมสร้างคุณงามความดีเสริมต่อภพชาติของเรา ที่เคยเป็นมนุษย์

จะเปลี่ยนแปลงและกลับกลายหายไป ชาติดำทราวมที่ไม่ปรารถนา
จะกลายมาเป็นตัวเราเข้าแล้วแก้ไม่ตก

ความสูงศักดิ์ ความดำทราวม ความสุขทุกข์ขึ้นจนถึงบรมสุข
และความทุกข์ ทุกข์ขึ้นจนเข้าขั้นมหันตทุกข์เหล่านี้ มีได้กับทุกคน
ตลอดสัตว์ถ้าตนเองทำให้มี อย่าเข้าใจว่าจะมีได้เฉพาะผู้กำลัง
สวยอยู่เท่านั้นโดยผู้อื่นมีไม่ได้ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสมบัติกลาง
แต่กลับกลายมาเป็นสมบัติจำเพาะของผู้ผลิผู้ทำได้

ฉะนั้น ท่านจึงสอนไม่ให้ดูถูกเหยียดหยามกัน เมื่อเห็นเขา
ตกทุกข์หรือกำลังจน จนน่าทุเรศ เราอาจมีเวลาเป็นเช่นนั้น หรือ
ยิ่งกว่านั้นก็ได้ เมื่อถึงวาระเข้าจริง ๆ ไม่มีใครมีอำนาจหลีกเลี่ยงได้
เพราะกรรมดีกรรมชั่วเรามีทางสร้างได้เช่นเดียวกับผู้อื่น จึงมีทาง
เป็นได้เช่นเดียวกับผู้อื่น และผู้อื่นก็มีทางเป็นได้เช่นที่เราเป็นและ
เคยเป็น

ศาสนาจึงเป็นหลักวิชาตรวจตราดูตัวเองและผู้อื่นได้อย่าง
แม่นยำ และเป็นวิชาเครื่องเลือกเฟ้นได้อย่างดีเยี่ยม ไม่มีวิชาใด
ในโลกเสมอเหมือน นับแต่บวชและปฏิบัติ มาอย่างเต็มกำลังจนถึง
วันนี้ มีได้ลดละการตรวจตราเลือกเฟ้นสิ่งดีชั่วที่มีและเกิดอยู่กับตน
ทุกระยะ มีใจเป็นตัวการพาสรางกรรมประเภทต่าง ๆ จนเห็นได้ชัด
ว่า กรรมมีอยู่กับผู้ทำ มีใจเป็นต้นเหตุของกรรมทั้งมวล ไม่มีทางสงสัย
ผู้สงสัยกรรมหรือไม่เชื่อกรรมว่ามีผล คือคนลืมตนจนกลายเป็นผู้
มีคบอดอย่างช่วยอะไรไม่ได้

คนประเภทนั้น แม้เขาจะเกิดและได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่มาเป็นอย่างดี เหมือนโลกทั้งหลายก็ตาม เขามองไม่เห็นคุณของพ่อแม่ว่าผู้ให้กำเนิดและเลี้ยงดูตนมาอย่างไรบ้าง แต่เขาจะมองเห็นเฉพาะร่างกายเขาที่เป็นคนซึ่งกำลังรักโลกอยู่โดยเจ้าตัวไม่รู้เท่านั้น ไม่สนใจคิดว่าเขาเกิดและเติบโตมาจากท่านทั้งสอง ซึ่งเป็นแรงหนุนร่างกายให้เป็นอยู่ตามกาลของมัน การทำเพื่อร่างกาย ถ้าไม่จัดว่าเป็นกรรมคือการทำ จะควรจัดว่าอะไร สิ่งที่ร่างกายได้รับมาเป็นประจำ ถ้าไม่เรียกว่าผล จะเรียกว่าอะไร จึงจะถูกตามความจริง

ดี ชั่ว สุข ทุกข์ ที่สัตว์ทั่วโลกได้รับกันมาตลอดสาย ถ้าไม่มีแรงหนุนเป็นต้นเหตุอยู่แล้ว จะเป็นมาได้ด้วยอะไร ใจอยู่เฉย ๆ ไม่คะนองคิดในลักษณะต่าง ๆ อันเป็นทางมาแห่งดีและชั่ว คนเราจะกินยาตายหรือฆ่าตัวตายได้ด้วยอะไร สาเหตุแสดง อยู่เต็มใจที่เรียกว่าตัวกรรมแล ทำคนจนถึงตายยังไม่ทราบว่ามันทำกรรมแล้ว ถ้าจะไม่เรียกว่ามีดบอด จะควรเรียกว่าอะไร

กรรมอยู่กับตัวและตัวทำกรรมอยู่ทุกขณะ ผลก็เกิดอยู่ทุกเวลา ยังสงสัยหรือ ไม่เชื่อกรรมว่ามี และให้ผลแล้วก็สุดหนทาง ถ้ากรรมวิ่งตามคนเหมือนสุนัขวิ่งตามเจ้าของ เขาก็เรียกว่าสุนัขเท่านั้นเอง ไม่เรียกว่ากรรม นี่กรรมไม่ใช่สุนัข แต่คือการกระทำดีชั่วทางกายวาจาใจต่างหาก ผลจริงคือความสุขทุกข์ที่ได้รับกันอยู่ทั่วโลก กระทั่งสัตว์ผู้ไม่รู้จักกรรม รู้แต่กระทำคือหาอยู่หากิน ที่ทางศาสนาเรียกว่ากรรมของสัตว์ของบุคคล และผลกรรมของสัตว์ของบุคคล”

กัณฑ์นี้เราได้ฟังด้วยตัวเองอย่างตั้งใจดังที่ไผ่ผืนในองค์ท่าน
มานาน

คราวนั้นท่านพระอาจารย์มั่นพักอยู่ที่วัดเจติยหลวง
ได้ไม่นานนัก จึงเดินทางมายังจังหวัดอุดรธานีกับคณะลูกศิษย์
ของท่าน

(ประวัติพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ หน้า ๒๑๓ – ๒๑๕)

❖ เรียนปริยัติ ๗ ปี จิตรวมได้ ๓ หน ❖

เราตั้งใจเรียนหนังสือ เพราะเรานิสังข์เป็นคนเอาจริงเอาจังมา
แต่ไหนแต่ไร

ขณะเรียนได้ตั้งกฎกติกาเอาไว้ว่า “**จะเรียนเพียงจบมหา
๓ ประโยค ก็น่าจะพออยู่พอกิน กับการปฏิบัติของเรา วิชา
ขนาดเป็นมหาแล้วไม่จนตรอก**”

สอบเปรียญตกอยู่ ๒ ปี ปีที่ ๓ จึงสอบได้ นักธรรมตรี
ธรรมโท ธรรมเอก ก็ได้ไปพร้อมกัน

เรียนหนังสืออยู่ ๗ ปี จิตนี้รวมได้ ๓ หน

เรียนหนังสือก็รู้ว่าหนักจนสมองท้อ ใคร ๆ ก็เรียนเหมือนกัน
คงจะทราบเหมือนกัน เราเอาจริงเอาจังจนกระทั่งสมองท้อ
ไม่ทำงาน ก็ไม่หนัก ถ้าไม่ได้มีภาคปฏิบัติเข้ามาเกี่ยวข้อง

ที่นี้พอมีภาคปฏิบัติเข้ามาเกี่ยวข้อง ภาคนี้เป็นภาคสละตาย
ภาคไม่มีเวล่ำเวลา ภาคต่อสู้ไม่มีการให้น้ำกัน จึงหนักมาก

(มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับที่ ๙๓๓ หน้า ๑๖

และหลักธรรม-หลักความจริง หน้า ๔๐)

❖ ตั้งสัจอธิฐานที่วัดบรมนิวาส ❖

จากวัดเจติยหลวงเชียงใหม่มาก็มาวัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ

...ระยะนั้นเจ้าคุณพระราชาวิ (พิมพ์ ธรรมธโร) ท่าน
เดินทางไปต่างจังหวัด เราจึงได้โอกาสเข้ากราบลาเจ้าประคุณสมเด็จพระ
มหาวิรวงศ์ (ติสโส อ้วน)

ก่อนจะไปได้ไหว้พระสวดมนต์และตั้งสัจอธิฐานต่อหน้า
พระรัตนตรัยอย่างแน่นมั่นในเวลาค่ำคืนดึกสงัดนั้นว่า...

๑) ถ้าหากว่าข้าพเจ้าออกไปปฏิบัติธุระดงค์กรรมฐานแล้ว
จะได้สำเร็จตามความมุ่งหมายโดยสมบูรณ์ ขอให้อิฉิตนี้แสดงนิมิต
อย่างน่าอัศจรรย์ซึ่งไม่เคยรู้เคยเห็น ให้สมกับภูมิธรรมที่ข้าพเจ้า
มุ่งหมายเถิด

๒) ถ้าหากข้าพเจ้าออกไปปฏิบัติธุระดงค์กรรมฐานแล้ว
ไม่สำเร็จตามความมุ่งหมาย ก็ขอให้อิฉิตนี้แสดงนิมิต เป็นข้อ
เทียบเคียงว่าออกไปแล้ว ก็เกล่เกล่ไม่ได้เรื่องได้ราวอะไร
ให้ทราบเถิด

๓) ถ้าหากข้าพเจ้าจะไม่ได้ประสบผลทั้ง ๒ อย่าง คือไม่ได้
ออกปฏิบัติธุดงค์กรรมฐานด้วย หรือออกไปปฏิบัติธุดงค์กรรมฐาน
แล้วไม่ได้เรื่องได้ราวอะไรด้วย ขอให้จิตนี้แสดงนิมิตให้ทราบ
ด้วยเถิด

ด้วยอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย ขอให้นิมิตแสดงใน
๓ วาระนี้ จะพึงแสดงให้รู้ โดยทางนิมิตภาวนา หรือจะพึงแสดง
ให้รู้โดยทางสุบินนิมิตก็ได้”

❖ นิมิตครั้งที่ ๑ “เหาะรอบเมืองทองคำ” ❖

จากนั้นจึงเข้าที่เจริญสมาธิภาวนา และเข้าพักอิริยาบถ
จำวัด เวลาประมาณ ๖ ทุ่ม ได้เกิดสุบินนิมิตอย่างอัศจรรย์ว่า...

“...เราเหาะปลิวขึ้นไปในอากาศอย่างสะดวกสบาย
เหาะเหินวนเวียนรอบพระนครหลวงอันเป็นพระนครอัศจรรย์
ดังเมืองสวรรค์ชั้นฟ้า

มองไกลโผนสุดสายตา กว้างขวางสุดประมาณราวกะว่า
เมืองไทยเราทั้งเมือง เป็นเมืองหลวงโดยสิ้นเชิง ตึกรามบ้านช่อง
เป็นประดุกหอปราสาทราชมณเทียร

มิใช่เป็นบ้านเป็นเรือนของผู้คนธรรมดา มีความสง่าผ่าเผย
ประดับด้วยแสงสีทองอร่ามแวววาวพร่างพราวระยิบระยับ

เป็นประหนึ่งว่าลูกนัยน์ตาของชนผู้ที่ย่อมเห็นจะถึง
ซึ่งอาการถนอแตกออกเป็นเสี่ยง ๆ เพราะแสงสว่างแพรวพราว
เจิดจรัสของสีแสงแห่งเมืองนั้น

ยิ่งเพ่งมองเข้าไปเท่าใด ยิ่งเหมือนกับว่า เป็นเมืองแห่ง
ทองคำทั้งแท่ง ตึกรามบ้านช่องเป็นประดุจทองคำธรรมชาติ
ส่องทอลำแสงกระจายกราดกล้า

เราได้เหาะวนถึง ๓ รอบแล้วก็ลง”

นิมิตนั้นยังติดตาตรึงใจเสมอมาไม่มีวันลืมเลือน

พูดสรุปง่าย ๆ เราแน่ใจแล้วว่าคราวนี้อย่างใดต้องได้ออก
ปฏิบัติกรรมฐานอย่าง แน่นนอน และแน่ใจว่าจะต้องประสบผลสำเร็จ

พอตื่นขึ้นมาเข้าไปกราบลาเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาวิรรวงศ์
(ติสโส อ้วน) ท่านก่อนอนุญาตทันที เราก็นั่งไปในเวลานั้นเช่นเดียวกัน
พูดถึงที่วัดบรมนิวาสนี้ เราก็นึกขึ้นมาได้ว่า หลังจากที่เรากลับปฏิบัติ
แล้วเราเคยมาพักที่นี่ พระผู้ใหญ่ของวัดให้เราไปพักกุฏิที่มีผีเปรตอยู่
เพราะไม่มีใครอยู่ได้ พอเราไปอยู่ก็เงียบไม่มีอะไรเกิดขึ้น ท่านถึง
กับพูดว่า

“กรรมฐานเก่ง ธรรมเหนือผีเปรต”

(หลวงตามหาบัว มหัทธจรรย์มหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ หน้า ๔๑ และ

วัดทุ่งสว่าง จังหวัดหนองคาย ๒๒ มกราคม ๒๕๔๘)

พรรษาที่ ๘

(พ.ศ. ๒๕๘๔)

จำพรรษาที่วัดป่าจักรราช อำเภอจักรราช จังหวัดนครราชสีมา

❖ เวทีแรก ❖

จากกรุงเทพฯ ก็มาจักราช โคราช ...ตอนแรกท่านเจ้าคุณ
ราชกวี (สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (พิมพ์) ท่านได้เขียนจดหมาย
มาบอกว่า “ให้เรากลับไปกรุงเทพฯ และสังฆวันนั้นวันนี้จะมารับ”
เราก็ไม่กลับ เราได้จำพรรษาที่วัดป่าจักราช โคราช

ออกพรรษาแล้วท่านจึงมารับเรากลับคืน บังคับให้ขึ้นรถไฟ
ไปพร้อมกับท่านด้วย ท่านว่า “ไม่ได้มหาบัว มหาบัวต้องกลับ
กรุงเทพฯ”

ท่านพูดยังไม่ทันได้สักก็ประโยค ก็เรายังไม่ได้ตอบสักคำ
พอดีรถไฟกำลังเคลื่อนตัวออกจากสถานีจักราช เราได้โอกาส
ก็กระโดดลงพื้นตัวไป เรียกว่า “รอดตัว”

ออกมาปฏิบัติที่แรก... ก็แรงความเพียรทันที ทำทั้งวันทั้งคืน ไม่ยอมทำงานอะไรทั้งนั้น นอกจากงานสมาธิภาวนาเดินจงกรม อย่างเดียว ตามประสาของคนล้มลุกคลุกคลานไม่นานจิตก็ได้ รับความสงบลงได้

นิสสัยเรานั้นจริงด้วยไม่ใช่เล่น ๆ ถ้าปักลงตรงไหนแล้วต้องเป็น อย่างนั้น

พอออกปฏิบัติแล้วมีหนังสือปาฏิโมกข์พกอยู่เล่มเดียวเท่านั้น ติดยามไป มอภกายถวายชีวิตต่ออรรถต่อธรรมด้วยข้อปฏิบัติอย่าง ไม่มีอะไรเหลือหลอเลย ตายก็ตายไปกับข้อปฏิบัติ ไม่ได้ตายด้วยความถอยหลัง จิตมันปักลงเหมือน “หินหัก” เอามาต่อกันให้ติด สนิทไม่ได้อีกแล้ว

วัดป่าจักรราช จึงเป็นวัดที่ทรงบุญทรงคุณต่อเราอยู่มาก เป็นที่เริ่มต้นแรงความเพียร การออกจากกรุงเทพฯ เรียกว่า “ขึ้นเวที” จักรราชเป็น “เวทีแรก” หนักมากไม่ใช่เล่น หนักในการฆ่ากิเลส

เพราะฉะนั้นพูดจึงไม่จิตไม่จาง พูดเผ็ดๆ ร้อนๆ มีรสมีชาติ ในหัวใจตลอดไป ความหนักในเรื่องความเพียรของเรานี้ เริ่มพรรษา ๘ ที่หนัก หนักจนกระทั่งถึงที่ว่า ๔ ปีเต็ม

(เข้าสู่แดนอวกาศของจิตของธรรม หน้า ๖๐

และ วัดป่าบ้านตาด ๑ ธันวาคม ๒๕๔๖)

❖ ได้พบกัลยาณมิตร ❖

ขณะที่พักจำพรรษาอยู่ที่วัดป่าจักรราช มีเพื่อนพระรูปหนึ่งชื่อว่า “ชานาญ” ตอนนี้ท่านเสียแล้ว ท่านเก่งอยู่นะ เจตนาท่านเป็นธรรมมาก

ท่านพูดเป็นธรรมน่าฟัง เราไม่ลืมจนกระทั่งบัดนี้

ท่านว่า “บิณฑบาตรได้อาหารมานี้จะจัดใส่บาตร อันไหนดีเจ้าของไม่เอา อันไหนดีต้องเอาไปแจกคนอื่น ๆ เจ้าของแล้วแต่บุญแต่กรรม เพื่อนฝูงจะให้อะไรก็เอา บาตรเจ้าของไม่มอง”

ท่านเป็นธรรม เราฝังใจลึกไม่ลืม

ท่านองค์นี้ อธิกกลายเป็นพระธาตุ ท่านเป็นธรรม อายุเท่ากันกับเรา ตั้งใจออกปฏิบัติ

ออกปฏิบัติที่แรกท่านภาวนาดีนะ ไปจำพรรษาที่อำเภोजักราช เราก็ออกจากกรุงเทพมาจำพรรษา ท่านความเพียรดีจากนั้นมาท่านคิดอะไรก็ไม่รู้นะ ท่านก็ตั้งใจ ภาวนาดีอยู่ เวลาจะจากกันไป ท่านบอกว่าคิดว่าจะกลับไปเรียนเสียก่อน

“เรียนหาอะไร ผมก็เรียนมาแล้วจนเป็นมหาจึงออกมาปฏิบัติ ท่านไปเรียนหาอะไร” เราว่าท่านอย่างนี้

“ก็อยากเรียนให้มันรู้ทั้งปริยัติรู้ทั้งปฏิบัติ อันนี้ท่านก็รู้ปริยัติมาแล้ว ทางปฏิบัติกำลังปฏิบัติอยู่นี้มันก็พูดได้ละซิ คนหนึ่งยังไม่เรียนยังไม่ได้ปล่อย”

ท่านก็กลับไปเรียนจริงๆ นะ พอท่านได้ “เป็นมหา” ก็กลับ
เข้าป่าทันที

ท่านเป็นธรรมนะ เป็นเพื่อนกัน เกิดปีเดียวกัน ออกปฏิบัติ
คราวนี้เอาจนกระทั่งอัฐิกลายเป็นพระธาตุ

สถานที่ที่ท่านอยู่เขาเรียก “ภูทอก” “ภูทอก” คือภูเขาที่มี
ลูกเดียว อยู่กลางโคกใหญ่ๆ มันมีเขาลูกเดียวขึ้นไป เขาเรียก
“ภูทอกภูโตน”

ท่านก็ไปเสียอยู่ที่นั่น ท่านบอกกับเพื่อนฝูงสังวไร่เรียบร้อยว่า
“เราตายคราวนี้เป็นครั้งสุดท้ายของเรา เราจะไม่กลับมาเกิดอีก”

เราขึ้นไปดูสถานที่ที่ท่านมรณภาพ พระที่นั่นบอกว่าอัฐิ
ของท่านกลายเป็นพระธาตุ ท่านจริงจังมาก ท่านกับเราสนิทกัน
มากจริง ๆ องค์กรไหนเป็นธรรมไม่เป็นธรรม เราจะเก็บไว้ในหัวใจ
ภูทอกนี้ไปนี้ก็ผ่านไปทางทิศใต้ วัดภูหินร่องก้อน แลภูหินร่องก้อน
มันอยู่ข้าง ๆ นั่นละ มีเขาลูกเดียว เขาเรียก “ภูทอก”

(วัดป่าบ้านตาด ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๐)

❖ ให้ร่มเป็นทานแก่สองสามีภรรยา ❖

คือ... มีผู้หญิงคนหนึ่ง แก่เป็นคนไม่เห็นแก่ได้ แก่มา กับสามีแก่ ไปทำงานที่ภาคกลาง เป็นไข้ ตะเกียกตะกายมา วัดป่าจักรราช อำเภोजักราช

พอดีเป็นปีที่เรารอกปฏิบัติ เราได้ร่มสวยงามมากมา จากจังหวัดเชียงใหม่คันหนึ่ง

ร่มคันนั้นรู้สึกรู้ว่าเป็นร่มอันดับหนึ่งในภาคเหนือ เขาถวายมา ได้นำติดมา แต่ว่าเรายังไม่ได้ใช้

พอดีสองสามีภรรยานี้มาขอร่ม เขาบอกว่า “โยมผู้ชาย เป็นไข้ มาจากภาคกลาง ตะเกียกตะกายมานี้ เวลาฝนตกฟ้าลง ไม่มีร่มกัน หนาวตัวลั่นตลอดมา ก็เลยเป็นการเพิ่มไข้เข้าไปอีก”

เราบอกว่า “มี” แล้วเราก็คว่าเอาร่มคันนั้นมาให้เลย “เอ้า! เอาร่มนี้ไป”

ร่มก็เป็นร่มใหม่ ๆ เขาจะไม่ยอมรับ

เราบอกว่า “ให้ด้วยความพอใจ ขอให้รับไปด้วยความพอใจ เพื่อไปบรรเทาทุกข์นะ” เขามองดูหน้าเราเล็กน้อย แล้วก็มองดูร่ม เราก็บอกว่า “เอ้า เอาไป”

เขาจะไม่เอา เขาไม่เห็นแก่ได้อย่างเดียว เขายังเห็นแก่เราอีก

นี่ละธรรมต่อธรรมเข้าถึงกัน เขาไม่ใช่เป็นคนขี้โลก ทั้ง ๆ ที่เขามาขอนะ แต่ เวลาเราให้ของดี ๆ เขาไม่ยอมรับ เราก็ต้องบังคับ ให้เขาเอาไป เขามองหน้าเราแล้ว แล้วมองร่ม

“เอาไปบรรเทาทุกข์ เรามีภูมิแล้ว ร่มในวัดนี้ก็พอมิ ถึงยังไ
ก็ตามเถอะ ผู้ที่เป็นอย่างนี้มีความจำเป็นมากกว่าผู้อยู่ในวัด เอาไป
เถอะ”

เราบอกให้แล้วด้วยความเต็มใจ บังคับให้เอานะไม่จำเป็น
จะไม่เอา เราก็เลยไม่ลื้ม เรายังไม่ได้ใช้แหละร่มคันนี้

อย่างนี้ละน้ำใจ เขาคงจะไม่ลืมนะ ที่เขาได้รับจากเรา
เราให้เขาเรายังไม่ลื้ม เขาจะลื้มได้ยังไง นี่ละจิตใจนี้มันไม่ลื้มกันนะ

หลวงตาบวชตายหรือไม่ตายเขาก็ไม่รู้ เขาตายหรือไม่ตาย
เราก็ไม่รู้ แต่ความระลึกถึงกันด้วยอรรถด้วยธรรมนี้ไม่ลื้ม

นี่ละธรรม ฟังเสียท่านทั้งหลาย เรายกมาเป็นเอกเทศที่มัน
เข้ามาสัมผัสนี้ เราก็เลยนำออกมาพูด

(วัดป่าบ้านตาด ๑๘ กันยายน ๒๕๔๗)

❖ นิमितครั้งที่ ๒ “ตาปะขาวบอก ๙ ปีสำเร็จ” ❖

เราอนภาวนาอยู่เกิดนิमितแปลกประหลาด ที่จักราช
จังหวัดโคราช

ตอนนั้นจำได้ถนัดนอนภาวนาจิตรู้สึกมันสงบ ค่อยๆ ยุบยับ ๆ
เข้าไป หดตัวเข้ามา ๆ รู้สึกสงบ แต่ไม่สงบมากนัก พอสงบรู้ได้ว่า
สงบ ปรากฏว่า ...มีตาปะขาวคนหนึ่งเดินมายืนต่อหน้า ประมาณ
สักวาหนึ่งเศษ ๆ ตาปะขาวนั้นอายุประมาณสักห้าสิบ หรืออย่าง

สูงก็ไม่เลยหกสิบ มีรูปลักษณะพอดี ทุกส่วนสัดส่วนดีทุกอย่าง แต่ผิวพรรณนั้นรู้สึกจะมีสีเนื้อค่อนข้างขาว พอมานั้นมายืนตรงหน้าเรา เราก็ดูแก่แล้ว พอมองมาทางเราแล้วก็ก้มลงและนับข้อมือให้เราดู

พอถึงข้อที่เก้า รู้สึกว่าหนักมือตรงนี้ เขาเงยหน้าขึ้นมาดูเรา แล้วบอกว่า ๙ ปีสำเร็จ”

พอจากนั้นจิตของเราก็ถอยออกมา จึงพิจารณาว่า “นี่เราก็บวชได้ ๗ ปีแล้ว ทำไมสำเร็จง่ายนักนะ ใช้หรือภาวนา ๙ ปีสำเร็จ มันก็ภาวนาเอาใหญ่เลยจะให้ ๙ ปีสำเร็จ

พอครบพรรษาที่ ๙ ออกพรรษาแล้ว จิตมันยังเจริญแล้วเสื่อมเจริญแล้วเสื่อม อยู่อย่างนั้น สำเร็จได้ยังไง จิตคนมันเป็นบ้าอยู่อย่างนี้ เอาอะไรมาสำเร็จ

เอ! หรือจะเริ่มนับตั้งแต่ ๙ ปีที่เราเริ่มออกปฏิบัติ พรรษาที่ ๘ เป็นพรรษาแรก ที่ออกปฏิบัติ

ที่นี้พอมาถึงพรรษา ๑๖ เอ้า! สรุปละ พอพรรษา ๑๖ ล่วงแล้วตอนนั้นปัญญา เป็นธรรมจักรอยู่นะ เร่งเต็มที่ ในขณะนั้นเรื่องความเพียรเป็นอัตโนมัติแล้ว สติ ปัญญาในขั้นนั้น มันก็ยังไม่สำเร็จ

ทำไมเรื่องนิมิตที่มาบอกมาแสดงเหตุให้เราเห็นว่า ๙ ปีสำเร็จนั้น เราก็คาดมาแล้วหนหนึ่งมันผิดคาดหนที่สองนี้ก็ ๙ ปีในการ

ออกปฏิบัติ ก็นี้ออกพรรษาแล้วในวันนี้ ยังไม่เห็นสำเร็จเลย แม้จิตจะละเอียดขนาดไหนก็ยังมียกเลสอยู่ จะเรียกสำเร็จได้ยังไง

คำว่า “สำเร็จในนิมิตนั้นบอก คือ สำเร็จถึงที่สุดของธรรม” ไม่ใช่จะสำเร็จธรรมดาขึ้นนั้นขึ้นนี้ “เอ! ทำไมจึงเป็นอย่างนี้” เราอุทานในใจ

ทีนี้ชักไม่แน่ใจ ได้มีพระพวกเดียวกัน อุบายของท่านดี เรานั้นได้ยกบูชาอุบาย ของท่านจนกระทั่งปานนี้ นิสสัยเราไม่ลืมนิสสัยใคร เรื่องเห็นบุญเห็นคุณคนนี้ ความกตัญญูนี้เราซัดอยู่ในใจของเรา เนรคุณคนไม่เป็น เป็นนิสสัยกตัญญูกตเวทิต์ฝังใจจริง ๆ

พระเพื่อนองคนี้เราก็กเล่าให้ท่านฟัง คือเก็บมาได้ ๙ ปีอันนี้ ไม่บอกใครเลย วันนั้นมันหมดหวัง จึงเล่าให้ท่านฟังว่า ผมได้แบกนิมิต ที่ฝังไว้ภายในจิตนี้ได้ ๙ ปีแล้ว ผมจะเล่าเรื่องความเหลวไหลของผมให้ฟัง แต่ผมพูดเฉพาะท่านนะ ท่านอย่าไปพูดให้ใครฟัง ผมเก็บฝังไว้ในหัวใจนี้และเชื่อแนด้วย ผมมันก็เหลวไหลเสียจนต้องมาเล่า เรื่องความเหลวไหลความโกหกของผมให้ฟัง”

ท่านก็บอกว่า “เล่าสิจะเป็นอะไร”

เราจึงเล่าไปตามเรื่องนิมิต ทั้งหมดให้ท่านฟัง

“มันไม่ใช่อย่างนั้น” ท่านว่างั้นนะที่เราไม่ลืมนิสสัย

“คือคำว่า ๙ ปีสำเร็จนี้ ๙ ปีนี้ต้อง ๙ ปีตั้งแต่ออกพรรษานี้ไปจนพรรษาหน้า” ท่านว่าอย่างนี้ละ “ตอนนี้ยังเป็นโอกาสของ

๙ ปีอยู่ เมื่อถึงเข้าพรรษาหน้าวันไหนก็ วันนั้นละถึงจะหมดเขตของ ๙ ปีนี้”

“อย่างนั้นหรือ” เราถาม

ท่านก็ตอบว่า “ก็อย่างนั้นแหละ”

“ถ้าจะดำหนินิมิตตัวเอง ก็ดำหิได้ แต่เวลานี้ยังไม่ควรดำหิ ยังอยู่ในเกณฑ์” ท่านย้ำว่าอย่างนั้นนะ

เราก็ “หือ! วา่งั้นหรือ” มีกำลังใจขึ้นอีก ทั้ง ๆ ที่ใจก็หม่นตัวอยู่แล้วละ มันก็มาเพิ่มกำลังใจอีก ฟาดเข้าอีก เอากันอย่างหนักเลย

(อริยสัจจริงอย่างนี้ หน้า ๑๔๒ - ๑๔๓)

❖ จิตเสื่อมที่บ้านตาด ❖

หลังจากที่เราณิมิตอยู่ที่จักราช จังหวัดโคราช เรื่องที่ตาปะขาวบอก ๙ ปีสำเร็จแล้ว ระยะต่อมาพระผู้ใหญ่พยายามจะให้กลับเข้าไปเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ อีก และท่านอุตส่าห์เมตตาตามมาสั่งแล้ว ก็เลยไปต่างจังหวัด ขากลับมาท่านจะให้ไปกรุงเทพฯ ด้วยเรารู้สึกอึดอัดใจ

จากนั้นเราก็เดินทางมาจังหวัดอุดรธานี เพื่อตามหาท่านพระอาจารย์มั่น ใจที่มีความเจริญในทางด้านสมาธิ ก็ปรากฏว่าเสื่อมลงที่บ้านตาดซึ่งเป็นบ้านเกิดของตน

การเสื่อมทั้งนี้เนื่องจากทำลดคั่นหนึ่งเท่านั้น และการมาอยู่บ้านตาดยังไม่ถึงเดือนเต็ม จิตรู้สึกเข้าสมาธิไม่ค่อยสนิท เหมือนที่เคยเป็นมา

บางครั้งเข้าสงบได้ แต่บางครั้งเข้าไม่ได้ พอเห็นท่าไม่ดี จะฝืนอยู่ไปก็ต้องขาดทุน จึงรีบออกจากที่นั่นทันทีไม่ยอมอยู่

ตอนนั้นสมาธิไม่ใช่เล่นเหมือนกันนะ แน่นปึ้งเลยเทียว แน่ใจว่ามรรคผล นิพพานมีแล้ว เพราะจิตมันแน่นยังไม่สะทกสะท้าน กับอะไร

แม้ขนาดนั้นก็ยังเสื่อมได้ แค่ทำลดหลังเดียวเท่านั้น

(แว่นดวงใจ หน้า ๒๒๔)

❖ เขาว่า “หลวงปู่มั่นดุแก่มาก” ❖

การจากนครราชสีมา มาจังหวัดอุดรฯ คราวนี้ จุดประสงค์ ก็เพื่อจะมาให้ท่าน ท่านพระอาจารย์มั่น ซึ่งจำพรรษาอยู่ที่วัดป่าโนนนิเวศน์ อุดรธานี แต่ก็มาไม่ทันท่าน เพราะท่านถูกนิมนต์ไป จังหวัดสกลนครเสียก่อน จึงเลยไปพักอยู่ที่วัดทุ่งสว่าง จังหวัดหนองคาย ประมาณสามเดือนกว่า

...พักอยู่กับท่านอาจารย์ภู ธมมทินโน ต้นปี พ.ศ. ๒๔๘๕ มันเป็นทุ่งกว้างขวาง แลวนั้นมีแต่ทุ่ง ทุ่งนาล้อมรอบหมด วัดทุ่งสว่าง

ก็เป็นเกาะท่ามกลางทุ่งนา ท่านอาจารย์ภู ท่านอยากให้เราอยู่ด้วย
ไม่อยากจะไปไหน

ขณะนั้นมีพระองค์หนึ่งชื่อว่า “สินวล” ท่านมาจากบ้านนามน
ซึ่งเป็นสำนักของ ท่านพระอาจารย์มั่น มาพักอยู่วัดทุ่งสว่าง
จังหวัดหนองคาย เราถามท่านว่า “ทราบว่าเป็นท่านพระอาจารย์มั่น
ท่านจริง ๆ จัง ๆ ใช่ไหม ท่านดีดีมาก ดุมากใช่ไหม”

“โอย! ไม่ต้องมาสงสัยละเรื่องนี้ อย่าว่าแต่เด็ด แต่ดุเลย
พอไล่หนีจากวัด ท่านก็ไล่หนีเลย” ท่านตอบอย่างขึงขัง

ทางเราก็กึกกัก หมายความว่าเอาตัวเจ้าของนี่เป็นพยานเลย
จึงพูดกับตัวเองว่า...

“...ตั้งแต่เรายังเป็นเด็ก พอรู้เพียงสภาวะ ก็ได้ทราบ
กิตติศัพท์กิตติคุณของท่านพระอาจารย์มั่นแล้ว ท่านจะดูคำ
ด้วยเรื่องเหตุผลกลไกอันใด ให้เราได้ยินด้วยหูของเรา เพราะว่า
ท่านมีชื่อเสียงโด่งดังทั่วประเทศไทย ท่านจะดูคำว่ากล่าวหรือ
ขับไล่ไล่ส่งใครต่อใครโดยหาเหตุผลไม่ได้ ยิ่งยอมเป็นไปไม่ได้

เพราะฉะนั้น เราจะต้องไปหาท่านในเร็ว ๆ นี้ ท่านจะ
ว่ายังไง ก็ให้เห็นต่อหน้าต่อตา ถ้าท่านจะขับไล่ เรานี้เป็นองค์
หนึ่งล่ะ ให้ท่านเห็นว่าขับไล่ด้วยเหตุผลกลไกอะไร ด้วยหลัก
ธรรมหลักวินัยข้อใด

ครูบาอาจารย์ถึงขนาดท่านนี้ จะไปเที่ยวดูตัวว่ากล่าวใคร
ต่อใครด้วยอารมณ์ ด้วยอำนาจแห่งความโทสะโมหะ เอากิเลส
มาใช้ มันยอมเป็นไปไม่ได้ ยังไงเราจะต้องไปให้เห็นด้วยตา”
คิดแล้วจึงไป พอไปถึงจริงก็โดนท่านดูจริง ๆ แต่ดูตรงไหนมีแต่
ผลบวกทุกครั้ง

(แว่นดวงใจ หน้า ๒๒๔)

พระพุทธรูปแท้ ธรรมาแท้ ธัมม์แท้
มรอุปัชฌาย์ กวีเชว ลังมรอุปัชฌาย์
พระภิกษุแท้ มรเฝ้าดูใจตรึงเอบลวบ
มรปณิธา ลังมรแท้แท้พระแท้
พระธรรมา พระสงฆ์อันแท้จริง

พรรษาที่ ๕

(พ.ศ. ๒๔๘๕)

จำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านโคก (วัดสุทธธีรธรรมาราม)

ตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

❖ อาจารย์ผู้เป็นดังดวงประทีป ❖

...พอถึงเดือนพฤษภาคม ๒๔๘๕ ก็ออกเดินทางจาก
หนองคายไปจังหวัดสกลนคร และเดินทางต่อไปถึงวัดท่าน
อาจารย์มั่น ที่ตั้งอยู่บ้านโคก ตำบลตองโขบ อำเภอเมือง
จังหวัดสกลนคร (แฉ่งดวงใจ หน้า ๒๒๔)

คนเรานี้เสาะแสวงหาอะไร มันก็มักเจออันนั้น

ไปถึงเสนาสนะป่าบ้านโคก ในตอนกลางคืน มองไม่เห็นทาง
ชาวบ้านเขาบอกว่า ให้เดินไปตามทางนี้แหละ ไปแล้วก็จะถึงวัดเลย
เพราะทางมันพอเป็นด่าน ๆ พอไปถึงเห็นเสนาสนะ นึกในใจว่า

“เอ! นี่มันเป็นศาลาหรือเป็นกุฏินะ ถ้าเป็นกุฏิกรรมฐาน ก็โตเกินไป
ถ้าเป็นศาลา ดุมันจะเล็ก”

แล้วองค์ท่าน ก็เดินจงกรมอยู่ข้างศาลา เราเดินซ่อมซ่อม ๆ
เข้าไป องค์ท่านกำลังเดินจงกรมอยู่ข้างศาลาเล็ก ๆ ศาลาหลังนั้น
ท่านกั้นห้องอยู่

ท่านเห็นเราก่อน จึงหยุดยืนดู พอเราเดินเข้าไปใกล้ ๆ
ตรงหน้าศาลา

“ใคร” ท่านว่าอย่างนั้น

“ผม” เราตอบท่าน

“อันผม... ผม... นี่ แม้แต่คนหัวล้านมันก็มีผมตรงที่มัน
ไม่ล้าน” นั่น! คำพูดท่านหาที่แย้งไม่ได้ เป็นปราชญ์สมคำล่ำลือ
ทางเราก็กะใหม่ทันทีว่า “ผมชื่อพระมหาบัว”

“ต้องอย่างนั้นสิ ถึงจะรู้เรื่องราวกัน อันนี้ผม...ผม...ผม...
แล้วใครจะรู้”

หลังจากนั้นท่านก็ออกจากที่จงกรมขึ้นไปจุดตะเกียง ตะเกียง
มีแก้วเล็ก ๆ ครอบ เหมือนดอกบัว พอได้ยินเสียงท่านขู่เราเท่านั้น
พระเณรที่เดินจงกรมอยู่ในเวลานั้นก็ หลังไหลมานะสิ พอท่านจุดไฟ
แล้วพระก็ขึ้นมา

จากนั้นมา เสียงท่านแผดอะไร ท่านดูเรื่องอะไร ฟังแล้ว
ถึงใจนะ เพราะเราฟังเพื่ออรรถเพื่อธรรมแท้ ๆ ดุมากเท่าไรยังมี

แต่ธรรมะล้วน ๆ เรียกว่า “เป็นยอดธรรม” ออกมา เราไม่อยากจะยินเลยคำที่ว่ามันเต็มแล้ว รับไม่ได้แล้ว กลัวว่าหัวของมันจะแตกถึงขนาดนั้น

หลังจากนั้นท่านก็ว่า “นี่พอดีนะนี่ เมื่อวานนี้ ท่านเนตรไปจากนี้ แล้ววันนี้ท่านมหากีมา ไม่เช่นนั้นก็ไม่ได้อยู่ กุฏิไม่ว่าง”

อ้อ! เราฟังแล้วมันเสียวจะตายเข้าถึงหัวดับโน่นนะ ทั้ง ๆ ที่จะได้อยู่กับท่าน

เพียงคืนแรกที่เราไปถึงท่านเท่านั้น ปัญหาที่เราคิดไว้ทั้งหมดเต็มอยู่ในหัวใจนี้ เหมือนกับท่านได้บันทึกไว้หมดทุกแง่ทุกมุมแล้ว ท่านแจ้งออกในขณะนั้นเลย เหมือนกับว่า “นี่นามรรคผลนิพพาน หลงบ้าไปไหน รู้ไหมมรรคผลนิพพานอยู่ตรงนี้ ๆ ๆ เห็นไหม ๆ ๆ”

ฟังเท่าไรยิ่งซึ้ง ๆ จนกระทั่งหายสงสัย ทั้ง ๆ ที่กิเลสยังมีอยู่เต็มหัวใจนะ หากหายสงสัยแล้วว่ามรรคผลนิพพานมีหรือไม่มีแต่ความแน่ใจว่ามรรคผลนิพพาน มีอยู่อย่างสมบูรณ์ ดังที่ท่านได้ชี้แจงให้เราทราบอยู่ขณะนี้ เหมือนกับว่าท่านถอดออกมาจากหัวใจของท่าน ถ้าเป็นวัตถุก็เหมือนกับว่าท่านถอดออกมา

นี่นาเห็นไหม ตาบอดเหรือ!

ถ้าคนไม่ตาบอดเราเอาวางไว้ฝ่ามือนี้ต้องเห็นเสมอ นี่เห็นแล้วหรือยัง ๆ

เราก็อยากจะพูดให้มันเต็มปากว่า ไม่เห็นยังงี้ก็วางอยู่บน
ฝ่ามือ คือความเชื่อ

มันเชื่อแล้ว เชื่อท่านเพราะท่านถอดความจริงออกมาจากใจ
ให้เห็นชัดเจน

เรื่องทั้งหลายที่ว่าความอยากอันนี้มันรุนแรง ความอยาก
ยังสงสัยผลอยู่ยังมี เรียกว่าความอยากยังไม่สมบูรณ์ พอท่านแสดง
เรื่องมรรคผลนิพพานให้ฟังแล้ว เอาละทีนี้ท่านอธิบายถึงขนาดนี้แล้ว
เชื่อแล้วยัง เชื่ออย่างถึงใจ

(ความลึกลับซับซ้อนของจิตวิญญาณ หน้า ๓๔๐

และคำถามคำตอบ หน้า ๑๕๑)

❖ สุขกายสุขใจในสำนักป่าบ้านโคก ❖

เมื่อท่านได้เมตตาไว้แบบท่อนซุงทั้งท่อน ไม่เป็นท่าเป็นทาง
อะไรเลย อยู่กับท่านแบบทัพพีไม่รู้รสแกง คิดแล้วน่าอับอาย
ขายหน้าทีที่พระซุงทั้งท่อน ไปอยู่กับท่านผู้ฉลาดปราดเปรื่องเลื่องลือ
ระปือทั่วทั้งจักรวาลเบื่องบนเบื่องล่าง

ท่านพาหมู่คณะจำพรรษาที่สำนักป่าบ้านโคกด้วยความผาสุก
ทั้งทางกายและจิตใจ ไม่มีการเจ็บไข้ได้ทุกข์ตลอดพรรษา

ขณะที่พักอยู่ทั้งในและนอกพรรษามีการประชุมธรรม
เป็นประจำ ๖-๗ คั่นต่อครั้ง

การแสดงธรรมแต่ละครั้ง นับแต่ ๒ ชั่วโมงขึ้นไปถึง ๔ ชั่วโมง

ในขณะที่ฟังธรรมผู้ฟังนั่งทำจิตตภาวนาไปพร้อม
อย่างเพลิดเพลินลิ้มเห็นตื้นเขินเมื่อยล้า แม้องค์ท่านเองก็
รู้สึกเพลิดเพลินไปด้วยในการแสดงธรรมแก่พระเณรแต่ละครั้ง
ท่านแสดงอย่างถึงเหตุถึงผล และถึงใจผู้ฟังซึ่งมุ่งมั่นต่ออรรถธรรม
จริง ๆ

ขณะที่ฟังท่านแสดงทำให้จิตประหวัดถึงครั้งพุทธกาลที่
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงแก่อภิกษุบริษัทโดยเฉพาะเป็นที่
แน่ใจว่า พระองค์ทรงหยิบยกเอาแต่ธรรมมหาสมบัติ คือ มรรคผล
นิพพานออกแสดงล้วน ๆ ไม่มีธรรมอื่นแอบแฝงอยู่ในขณะนั้นเลย

(ประวัติหลวงปู่มั่น หน้า ๒๓๗ - ๒๓๘)

❖ บทธรรมครั้งแรก ❖

...ท่านพระอาจารย์มั่น ได้แสดงธรรมให้ฟัง ในบทธรรมที่ท่านแสดงให้ฟังในคืนวันที่ไปถึงที่แรกนั้น จะนำใจความย่อเท่าที่จำได้มาเล่าให้ท่านผู้ฟังทราบ และเป็นบทธรรมที่ฝังลึกอยู่ในใจจนบัดนี้ว่า...

“ท่านมหาก็นับว่าเรียนมาพอสมควรจนปรากฏนามเป็นมหา ผมจะพูดธรรมให้ฟังเพื่อเป็นข้อคิด แต่อย่าเข้าใจว่าผมประมาทธรรมของพระพุทธเจ้านะ

เวลานี้ธรรมที่ท่านเรียนมาได้มากได้น้อยยังไม่อำนวยประโยชน์ให้ท่านสมภูมิที่เป็นเปรียญ นอกจากจะเป็นอุปสรรคต่อการภาวนาของท่านในเวลานี้เท่านั้น เพราะท่านจะอดเป็นกังวลและนำธรรมที่เรียนมานั้นเข้ามาเทียบเคียงไม่ได้ในขณะที่ทำให้สงบ

ดังนั้นเพื่อความสะดวกในเวลาจะทำความสงบให้แก้ไข ขอให้ท่านที่จะทำใจให้สงบยกบูชาไว้ก่อนในบรรดาธรรมที่ท่านได้เรียนมา ต่อเมื่อถึงกาลที่ธรรมซึ่งท่านเรียน มาจะวิ่งเข้ามาประสานกันกับท่านด้านปฏิบัติและกลมกลืนกันได้อย่างสนิท ทั้งเป็นธรรมแบบพิมพ์ซึ่งเราควรจะพยายามปรับปรุงจิตใจให้เป็นไปตามด้วย

แต่เวลานี้ผมยังไม่อยากจะให้ท่านเป็นอารมณ์กับธรรมที่ท่านเล่าเรียนมา อย่างไรจิตจะสงบลงได้ หรือจะใช้ปัญญาคิดค้นในขั้น

ก็ขอให้ท่านทำอยู่ในวงกายนี้ก่อน เพราะธรรมในตำราท่านชี้เข้ามา
ในชั้นนี้ทั้งนั้น แต่หลักฐานของจิตยังไม่มี จึงไม่สามารถนำธรรม
ที่เรียนมาจากตำรานั้นเข้ามาเป็นประโยชน์แก่ตนได้ และยังจะ
กลายเป็นสัญญาอารมณ์คาดคะเนไปที่อื่น จนกลายเป็นคนไม่มีหลัก
เพราะจิตติดปริยัติในลักษณะไม่ใช่ทางของพระพุทธเจ้า

ขอให้ท่านนำธรรมที่ผมพูดให้ฟังไปคิดดู ถ้าท่านตั้งใจปฏิบัติ
ไม่ท้อถอย วันหนึ่งข้างหน้า ธรรมที่กล่าวนี้จะประทับใจท่านแน่นอน”

(แว่นดวงใจ หน้า ๒๒๔ - ๒๒๕)

❖ อุทานและสัจจอิชฐาน ❖

เราก็ออยู่กับท่านด้วยความพอใจจนบอกไม่ถูก แต่อยู่ด้วยความ
ความโง่งมอย่างบอกไม่ถูกอีกเหมือนกัน เฉพาะองค์ท่านรู้สึกมี
เมตตาธรรมานุเคราะห์ทุกครั้งที่เราเข้าไปหา ท่านชี้แจงแสดงเรื่อง
อะไร ไม่ว่าดูท่านทางตา ฟังท่านทางหู อะไรไม่มีคลาดมีเคลื่อน
จากหลักธรรมหลักวินัย พูดอะไรตรงไปตรงมาเป้ง ๆ ลงใจถึงกับ
ออกอุทานว่า “โห้โห! นี่ละอาจารย์ของเรา”

เชื่อแน่ว่ามรรคผลนิพพานมีอยู่ร้อยเปอร์เซ็นต์

ถามใจตนเองว่า “เอาละทีนี้เราจะจริงไหม”

ได้คำตอบผุดขึ้นมาทันใดว่า “จริงซี ไม่จริงให้ตายเสีย
อย่าอยู่หนักศาสนาและหนักแผ่นดินต่อไป”

ตั้งแต่บัดนั้นมาก็ปิดกันใหญ่เลย

จากนั้นมาก็ตั้งสัจอธิษฐานว่า “ถ้าหากว่าท่านยังมีชีวิต
อยู่ตราบไต่แล้วเราจะไม่หนีจากท่าน จนกระทั่งวันท่านล่องไป
หรือเราล่องไป แต่การไปเที่ยวเพื่อประกอบความพากเพียร
ตามกาลเวลานั้นขอไปตามธรรมดา แต่ถือท่านเป็นหลัก เหมือน
กับว่าบ้านเรือนอยู่กับท่าน ไปที่ไหนต้องกลับมาหาท่าน”

(แว่นดวงใจ หน้า ๒๒๕)

❖ ฟังธรรมภาคปฏิบัติ ❖

...ขณะที่อยู่กับพ่อแม่ครูจารย์มันระยะแรก ได้ฟังท่านเทศน์
เรื่องสมาธิ เรื่องปัญญา ไม่ว่าชั้นไหน ไม่รู้เรื่องเลย เหมือนกับร้อง
เพลงให้ควายฟังนั่นแล

แต่ตัวอย่างหนึ่งที่ไม่เคยตำหนิตีเตียนท่านว่า “ท่านเทศน์
ไม่รู้เรื่องรู้ราว”

แต่ย้อนกลับมาตำหนิเจ้าของว่า นี่เห็นไหม ท่านอาจารย์มัน
ชื่อเสียงท่านโด่งดัง กิตติศัพท์กิตติคุณท่านลือกระฉ่อนไปทั่วโลก
มาเป็นเวลานาน ตั้งแต่เรายังเป็นเด็ก เรามีความพอใจที่จะได้พบได้
เห็นได้ฟังโอวาทของท่าน

บัดนี้เราได้มาฟังแล้ว ไม่เข้าใจ เราอย่าเข้าใจว่าเราฉลาดเลย
นี่เราไม่โง่แค่ไหนรู้หรือยังที่นี่

เราเคยฟังเทศน์ทางด้านปริยัติ ฟังจนกระทั่งเทศน์ของ
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เราเข้าใจไปหมด แต่เวลามาฟังเทศน์ท่านอาจารย์มั่น
ซึ่งเป็นองค์ประเสริฐทางภาคปฏิบัติและจิตใจ แต่ไม่เข้าใจ เราเชื่อ
แล้วว่าท่านเป็นพระประเสริฐที่ปรากฏชื่อเสียงมานานถึงขนาดนั้น
เรายังไม่เข้าใจ

นี่ เห็นแล้วหรือยัง ความโง่ของเรา

ครั้งฟังท่านไปนาน ๆ เราก็ปฏิบัติไปทุกวี่ทุกวันทุกเวลา
ฟังเทศน์ท่านค่อยเข้าใจ จิตค่อยได้รับความสงบเย็นเข้าไป เย็นเข้า
ไปเป็นลำดับ

ทีนี้รู้สึกว่ามีค้อยซึ่งเพราะฟังธรรมเทศนาของท่านก็เข้าใจ
พูดถึงเรื่องสมาธิแล้ว ใสแจ๋วภายในจิตใจ

จากนั้นก็เริ่มเข้าใจโดยลำดับ ๆ ซาบซึ่งโดยลำดับ ๆ เลยกลาย
เป็นคนสูงส่งไป

“คนสูงส่ง” คือ นอกจากท่านแล้ว ไม่อยากฟังเทศน์ของ
ใครเลย เพราะเทศน์ไม่ถูกจุดที่ต้องการ เทศน์ไม่ถูกจุดของกิเลส
ที่ชุ่มช้อนตัว เทศน์ไม่ถูกจุดของสติปัญญาซึ่งเป็นธรรมแก่กิเลส
เทศน์ไม่ถูกจุดแห่งมรรคผลนิพพาน

ธรรมที่ท่านแสดง เหมือนกับเหนื้ำล้างสิ่งสกปรกภายใน
จิตใจเรา ซึ่งมันไม่ยอมเข้าใจรรธธรรมอะไรง่าย ๆ ทั้ง ๆ ที่เป็น
ธรรมอันประเสริฐ แต่จิตมันไม่ประเสริฐ จิตมันยังสกปรก จิตมัน

ยังเป็นของไม่มีคุณค่า ธรรมแม้จะมีคุณค่า ใจก็ไม่ยอมรับ เพราะสิ่งที่ต่ำกับสิ่งที่สูง มันเข้ากันไม่ได้

ขณะที่มันโง่ มันจะเอาความฉลาดมาจากไหน

ขณะที่มันเผลอหมอง มันดำ มันจะเอาความแจ่มขาวมาจากไหน ต้องอาศัยการชะล้างเรื่อย ๆ มันก็ค่อยสะอาดขึ้นมา ๆ ใจปรากฏเป็นของมีค่าขึ้นมา อะไร ๆ เมื่อจิตเริ่มมีคุณค่าเสียอย่างเดียวกันนั้น สิ่งที่มาเกี่ยวข้อง ก็ค่อยมีคุณค่าขึ้นมาโดยลำดับ

แม้ที่สุดได้ยินเขาร้องไห้ เขาต่ำกัน ทะเลาะกัน ถกเถียงกัน ก็ยังนำเข้ามาเป็นอรรถเป็นธรรมได้ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าขึ้นได้จากสิ่งที่ไม่พึงปรารถนานั้น ๆ

นี่แหละ ความเปลี่ยนแปลงของจิต เปลี่ยนแปลงไปอย่างนี้จากการประพฤติปฏิบัติ จากการอบรมตนอยู่เสมอ นี่คือการสร้างวาสนาสร้างอย่างนี้”

(ธรรมชุดเตรียมพร้อม หน้า ๒๘๐ - ๒๘๒)

❖ นิमितครั้งที่ ๓ “โรงเลียงหมู” ❖

กลางวันวันหนึ่งซึ่งเราไปถึงใหม่ ๆ กำลังกลัวท่านเป็นกำลังเพื่อยืนเอนกายลงเคลิ้มหลับไป ขณะที่หลับไปนั้นปรากฏว่าเห็นภาพท่านมาดุใหญ่กว่า “ท่านมานอนเหมือนหมูอยู่ทำไมที่นี่ เพราะที่นี่มิใช่โรงเลียงหมู ผมจึงไม่ส่งเสริมพระที่มาเรียนวิชาหมู เดี่ยววัดนี้จะกลายเป็นโรงเลียงหมูไป” ดังนี้

เสียงท่านเป็นเสียงตะโกนดุด่าขู่เชิญให้เรากลับเสียด้วย จึงสะดุ้งตื่นทั้งหลับ และโผล่หน้าออกมานอกบานประตูมองหาท่าน ทั้งตัวสั่นใจสั่นแทบเป็นบ้าไปในขณะนั้น เพราะปกติก็กลัวท่านแทบตั้งตัวไม่ติดอยู่แล้ว แต่บังคับตนอยู่กับท่านด้วยเหตุผลที่เห็นว่าชอบธรรมเท่านั้น แลเห็นท่านยังนำยาปราบหมูมารอกเข้าอีก นี่กว่าสลบไปในเวลานั้น

พอโผล่หน้าออกมามองโน้นมองนี้ ไม่เห็นท่านมายืนอยู่ตามที่ปรากฏ จึงค่อยมีลมหายใจขึ้นมาบ้าง

พอได้โอกาสจึงไปกราบเรียนความเป็นไปถวายท่าน ท่านก็เป็นอุบายปลอบโยนดีมาก แต่เราคิดว่าไม่ค่อยดีนักในบางตอน ซึ่งอาจทำให้คนสนใจประมาทเมื่อได้รับคำปลอบโยนที่เคลือบด้วยน้ำตาลเช่นนั้น

ท่านอธิบายนิमितให้ฟังว่า “เรามาหาครูอาจารย์ใหม่ ๆ ประกอบกับมีความระวังตั้งใจมาก เวลาหลับไปทำให้คิดและฝันไป

อย่างนั้นเอง ที่ท่านไปดูว่าเราเหมือนหมูนั่น เป็นอุปายของพระธรรม ท่านไปเตือนไม่ให้เรานำลัทธินิสัยของหมูมาใช้ในวงของพระ และพระศาสนา โดยมากคนเราไม่ค่อยคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ ของตัวว่ามีคุณค่าเพียงไร เวลาอยากทำอะไรทำตามใจชอบ ไม่คำนึง ถึงความผิดถูกชั่วดี จึงเป็นมนุษย์เต็มภูมิได้ยาก

ที่โบราณท่านว่ามนุษย์ขาดตาเต็งตาซังไม่เต็มบาทนั้น คือ ไม่เต็มตามภูมิของมนุษย์นั่นเอง เพราะเหตุแห่งความไม่รู้ลึกตัวว่า เป็นมนุษย์ที่มีคุณสมบัติสูงกว่าสัตว์จึงทำให้มนุษย์เรต่ำลงทาง ความประพฤติจนกลายเป็นคนเสียหายที่ไม่มีอะไรวัดระดับได้ เหลือแต่ร่างความเป็นมนุษย์ เจ้าตัวยังไม่รู้ว่าตนได้เสียไปแล้วเพราะ เหตุนั้น ๆ ผู้ที่ควรจะมีสติปัญญาพิจารณาตามได้บ้าง

ถ้าท่านมหานำอุปายที่พระธรรมท่านมาเทศน์ให้ฟังไปปฏิบัติ อยู่สม่ำเสมอ ใจท่านจะสงบได้เร็วพลัน ดีไม่ดีอาจถึงธรรมก่อนพวก ที่ปฏิบัติมาก่อนเหล่านี้ก็เป็นได้ นิमितที่เตือนท่านมานั้นดีมาก มิใช่ นิमितที่สาบแช่งแบ่งเวรในทางไม่ดี

จงกลัวบาปกลัวกรรมที่จะนำทุกข์มาเผาผลาญตนให้มากกว่า กลัวอาจารย์ ผมเองมิได้เตรียมรับหมื่นคณะไว้เพื่อดูดาเขียนดีโดย ไม่มีเหตุผลเท่าที่ควร

อย่าลืมนิมิตอันดีงามซึ่งเป็นมงคลอย่างนี้ไปเสีย จงระลึกถึง อยู่เสมอ ลัทธินิสัยหมูจะได้ห่างไกล มรรคผลนิพพานจะนับวันใกล้

เข้ามาทุกเวลานาที แดนแห่งความพ้นทุกข์จะปรากฏเฉพาะหน้าใน
วันนี้หรือในวันหน้า อย่างแน่นอน

ผมยินดีและอนุโมทนาด้วยนิมิตที่ท่านมหาอย่างจริงใจ แม้ผม
สั่งสอนตัวเองก็สั่งสอนแบบเผ็ดร้อนทำนองนี้เหมือนกัน และชอบ
ได้อุบายต่าง ๆ จากอุบายเช่นนี้เสมอมา จึงจำต้องใช้วิธีแบบนี้บังคับ
ตัวตลอดมา แม้บางครั้งยังต้องสั่งสอนหมู่คณะโดยวิธีนี้เหมือนกัน”

นี้เป็นคำแก่นิมิตที่ท่านใช้ปลอบโยนเด็กที่เริ่มฝึกหัดใหม่ ๆ
กลัวจะเสียใจและทอดอวยปล่อยวางความเพียรไปเป็นมิตรกับหมู่
ท่านจึงหาอุบายสอนแบบนี้

❖ สุปินนิมิตครั้งที่ ๔ “ลอดกอไผ่หนา” ❖

ไปอยู่กับท่านได้ประมาณสัปดาห์ ๔-๕ คืนเท่านั้นกระมัง ความฝัน
นี้ก็มีความฝัน เรื่องอัศจรรย์เหมือนกัน

ฝันว่า “ได้สะพายบาตร แบกกอด ครองผ้าด้วยดีไปตามทาง
อันรกร้าง สองฟากทางแยกไปไหนไม่ได้ มีแต่ขวากแต่หนามเต็ม
ไปหมด นอกจากจะพยายามไปตามทางที่เป็นเพียงด้าน ๆ ไปอย่าง
นั้นแหละ รกรุงรัง หากพอรู้เงื่อนไขพอเป็นแถวทางไป

พอไปถึงที่แห่งหนึ่งก็มีกอไผ่หนา ๆ ล้มขวางทางแน่นหนา
หาทางไปไม่ได้ จะไปทางไหนก็ไปไม่ได้ มองดูสองฟากทางก็ไม่มีทาง
ที่พอจะไป

เอ! นี่เราจะไปยังไหน

เสาะที่นั่นเสาะที่นี่ไป ก็เลยเห็นช่องทางเดิน เป็นช่อง
นิดหน่อยพอที่จะบิกบินไปให้หลวมตัวกับบาตรลูกหนึ่งพอไปได้

เมื่อไม่มีทางไปจริง ๆ ก็เปลื้องจีวรออก เอาบาตรออกจากบ่า
แล้วก็คืบคลานไป แล้วก็ดึงสายบาตรไปด้วย กลดก็ดึงไปไว้ที่พอ
เอื้อมถึง พอบินไปได้ก็ลากบาตรไปด้วย ลากกลดไปด้วย แล้วก็ดึง
จีวรไปด้วย

ทางรกมากพอไปประมาณสัก ๑ เส้นเท่านั้น สะพายบาตร
แบกกลด ครองจีวรไป ตามองไปข้างหน้าเป็นที่เว้งว่างหมด
คือข้างหน้ามันเป็นมหาสมุทร มองไปฝั่ง โนนไม่มี เห็นแต่ฝั่ง
ที่ตัวเองยืนอยู่เท่านั้น และมองเห็นเกาะหนึ่งอยู่โน้น ไกลมาก
มองสุดสายตาพอมองเห็นเป็นเกาะดำ ๆ ทะมิน

นี่เราจะไปเกาะนั้น พอเดินลงไปฝั่งนั้น เรือไม่ทราบมา
จากไหน เราก็ไม่ได้กำหนดว่าจะจะเป็นรถยนต์เรือแจวเรือพายอะไร
เรือมาเทียบฝั่ง เราก็ขึ้นนั่งเรือ

คนขับเรือเขาก็ไม่ได้พูดอะไรกับเรา พอลงไปในเรือแล้วก็
เอาบาตรเอาอะไรลง วางบนเรือ เรือก็บึ่งพาไปโน้นเลยนะ โดยไม่
ต้องบอก มันอะไรก็ไม่ทราบ บึ่ง ๆ ๆ ไปโน้นเลย ไม่รู้สึกว่ามี
ภัยอันตรายมีคลื่นอะไรทั้งนั้นแหละ ไปแบบเงียบ ๆ ครูเดียว
เท่านั้นก็ถึง

พอไปถึงเกาชนั้นแล้วเราก็นั่งของออกจากเรือแล้วขึ้นบนฝั่ง
เรือก็หายไปเลย ไม่ได้พูดกันสักคำเดียวกับคนขับเรือ เราก็นั่งพาด
บาตรขึ้นไปบนเกาชนั้น พอขึ้นเขาขึ้นไป ๆ ก็ไปเห็นท่านอาจารย์
มันกำลังนั่งอยู่บนเขา บนเตียงเล็ก ๆ กำลังนั่งตำหมาก จ๊อก ๆ อยู่
พร้อมกับมองมาดูเราที่กำลังขึ้นเขาขึ้นไปหาท่าน

อ้าว! ท่านมหามาได้ยังไงนี้ ทางสายนี้ใครมาได้เมื่อไหร่
ท่านมหามาได้ยังไงกัน

กระผมนั่งเรือมา ขึ้นเรือมา

โอ้โฮ! ทางนี้มันยากนา ใคร ๆ ไม่กล้าเสี่ยงตายมากันหรอก
เอ้า! ถ้าอย่างนั้นตำหมากให้หน่อย ท่านก็ยื่นตะบันหมากให้ เราก็นั่ง
ตำจ๊อก ๆ ๆ ได้ ๒-๓ จ๊อก ” เลย์รู้สึกตัวตื่น แหม! เสียใจมาก อยาก
จะฝืนต่อไปอีกให้จบเรื่องค่อยตื่นก็ยังดี

พอตื่นเข้ามาจึงได้ไปเล่าความฝันให้ท่านฟัง ท่านพูดทำนาย
ได้ดีมากว่า

“..เอ้อ! ที่ฝันนี้ เป็นมงคลอย่างยิ่งแล้วนะ นี่เป็นแบบ
เป็นฉบับในปฏิปทาของท่านไม่เคลื่อนคลาดนะ ให้ท่านดำเนิน
ตามปฏิปทาที่ท่านฝันนี้ เบื้องต้นจะยากลำบากที่สุดนะ

ท่านต้องเอาให้ดี ท่านอย่าท้อถอย เบื้องต้นนี้ลำบาก
ดูท่านลอดกอดไผ่มาทั้งก้อนนั้นแหละ ลำบากมากตรงนั้น เอาให้ดี
อย่าถอยหลังเป็นอันขาด พอพ้นจากนั้นไปแล้ว ก็เว้งว่างไปได้
สบายจนถึงเกา

เป็นกับตายท่านอย่าถอยตรงนี้ ครั้งแรกนี้ยากที่สุด พอพ้นจากนี้แล้วท่านจะไป ด้วยความสะดวกสบาย ไม่มีอุปสรรคอันใดเลย มีเท่านั้นแหละ เบื้องต้นเอาให้ดื้ออย่าถอยนะ ถ้าถอยตรงนี้ไปไม่ได้นะ เอ้า! เป็นก็เป็น ตายก็ตาย ฟาตมันให้ได้ตรงนี้นะ ในนิมิตบอกแล้วว่าไปได้นี้ มันจะยากแค่ไหน มันก็ไปได้นี้ อย่าถอยนะ” ท่านว่าอย่างนั้น เราฟัง เราฟังจริง ๆ นี่มันถึงใจ ๆ จำได้ ฟังใจ ดีใจ พอใจ ถึงได้ดำเนินตามนั้นเรื่อยมา

(เข้าสู่แดนอวกาศของจิตของธรรม หน้า ๖๒-๖๓)

❖ จิตสงบเริ่มเข้าใจ ❖

พ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านเทศน์เรื่อง “ปัญญา” แม้เจ้าของจะยังไม่สามารถก้าวเดินทางด้านปัญญาได้ ก็รู้สึกว่าจะไปตาม ๆ ท่าน เพราะจิตเริ่มรับธรรมปฏิบัติแล้ว เมื่อจิตมีฐานสมาธิได้ดีแล้วยังรับธรรมได้ดี ถ้ายังไม่มีฐานจิตก็ไม่ค่อยรับ ไม่ค่อยเข้าใจ

การฟังเรื่อย ๆ การปฏิบัติโดยสม่ำเสมอ เป็นการขัดเกลาจิตโดยตรง

ผู้ปฏิบัติธรรมเมื่อก้าวถึง “ขั้นปัญญา” แล้ว อยู่ที่ไหน ก็ฟังธรรมอยู่ตลอดเวลา มีอะไรมาสัมผัสก็พิจารณาเป็นธรรมทั้งสิ้น เพราะสิ่งที่มาสัมผัส เป็นเครื่องเตือนสติให้ ระลึกรู้ ปัญญาที่วิ่ง

ตามทันที ๆ โดยอัตโนมัติ พิจารณาอย่างรวดเร็ว ไม่ต้องถูกบังคับ เหมือนขั้นเริ่มแรก

ดังที่พระมหาเถระ (สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ติสโส อ้วน)
เรียนถามปัญหาท่านว่า

**“ท่านอยู่คนเดียว เวลาเกิดข้อข้องใจขึ้นมาท่านปรึกษา
ปรารภกับใคร?”**

พ่อแม่ครูจารย์มันตอบว่า

“ฟังเทศน์อยู่ทั้งกลางวันกลางคืนไม่ได้หยุดหย่อนเลย”

พระมหาเถระก็ไม่กล้าค้านท่านว่ายังไง เพราะอาจไม่เข้าใจ
ก็ได้ประการหนึ่ง

ประการที่สอง ท่านพูดออกมาจากความจริง ก็ไม่กล้าจะ
ค้านท่าน

ที่ว่า “ฟังเทศน์อยู่ทั้งกลางวันกลางคืน” ก็คือการที่พิจารณา
สิ่งที่มาสัมผัส ปลูกสติปัญญาอยู่ตลอดเวลาตนเอง จนเป็นที่เข้าใจ
ไปโดยลำดับนั้นแล คือ การฟังธรรม ทั้งกลางวันกลางคืนทางด้าน
ปฏิบัติ เพราะสติปัญญาขั้นนี้เป็นขั้นอัตโนมัติ ทำงานเพื่อธรรม
ล้วน ๆ ไม่มีโลกเข้าแอบแฝงเลย ด้วยเหตุนี้ ท่านจึงสอนให้ทำจิตให้
มีความสงบ เมื่ออบรมสมาธิให้ได้รับความสงบแล้ว ก็พิจารณาทาง
ด้านปัญญา

เรื่องสมาธิกับปัญญา จึงแยกกันไม่ออก ผู้ปฏิบัติจำต้องนำมาใช้ตามกาลอันควร ของแต่ละประเภทอยู่เสมอ แม้แต่ท่านที่เป็นพระชินาสพแล้ว ท่านก็ยังต้องใช้สมาธิเป็นเรือนพักผ่อนหย่อนใจ ในเวลายังครองชั้นธัญอยู่ เพราะสมาธิเป็นเครื่องประสมประสานหรือเป็นเครื่องสมัคสมานระหว่างชั้นธัญกับจิตได้ดี

(ธรรมชุดเตรียมพร้อม หน้า ๓๓๗ - ๓๔๐)

❖ จิตเสื่อม ❖

...ในพรรษาแรกที่จำอยู่กับพ่อแม่ครูจารย์นั้นเป็นพรรษาที่ ๙ จิตมีแต่เจริญกับเสื่อมทางด้านสมาธิ

ออกพรรษาแล้วก็ขึ้นบนหลังเขา จิตมันยังไม่ได้เรื่องได้ราว ต้องฝึกฝนอย่างหนัก กิเลสมันถอยไครเมื่อไร พอจากพ่อแม่ครูจารย์มันไปได้ ๒-๓ วัน จิตมันติดมันตื้น หาเขียงสับยาเพื่อเป็นอาหาร กิเลสอย่างเห็นได้ชัด

ถึงขนาดได้ดำหิตตนเองว่า “อ้อ! เรานี้ มันกาจับภูเขาทอง เวลาอยู่กับครูบาอาจารย์จิตสงบร่มเย็น พอออกจากท่านมาแล้ว ไม่ได้เรื่องได้ราว ทำความเพียรก็เดินไปเฉย ๆ ไม่มีอุปายอะไรที่จะแก้กิเลสได้สักตัวเดียว มีแต่ความฟุ้งซ่านภายในใจ นับวันรุนแรงขึ้นทุกวัน ๆ ถ้าเป็นอย่างนี้อยู่ห่างท่านไม่ได้ หนีจากครูบาอาจารย์ไม่ได้”

เมื่อเป็นแบบนี้ เรายังกลับคืนไปหาท่านทันที แต่เดชะบุญ เวลากลับคืนไปองค์ท่านไม่เคยตำหนิติเตียน ไม่เคยขับไล่ไล่ส่งเลย

บางคืนไม่ยอมหลับนอนตลอดรุ่งเพราะกลัวจิตจะเสื่อม ถึงอย่างนั้นก็ยังเสื่อมได้ เฉพาะอย่างยิ่งเวลาจิตเริ่มก้าวเข้าสู่ ความสงบความเพียรก็ยิ่งริบเร่เพราะกลัวจิตจะเสื่อมดังที่เคย เป็นมา แม้เช่นนั้นก็ยังฝืนเสื่อมไปได้ ต่อมาก็เจริญขึ้นอีก แล้วก็ เสื่อมลงอีก ความเจริญของจิตนั้นอยู่คงที่ได้เพียง ๓ วัน

จากนั้นก็เสื่อมลงต่อหน้าต่อตา เจริญขึ้นไปถึงเต็มที่แล้ว เสื่อมลง ๆ

(แฉ่งดวงใจ หน้า ๒๒๕)

❖ ผู้ไม่ถอย ❖

หลังจากได้อุบายอันแยบคายจากพ่อแม่ครูจารย์มั่นจึงนำมาตั้งเป็นข้อสังเกตขึ้น แล้วก็ตั้งคำมั่นสัญญาขึ้นมาอีกว่า ถึงอย่างไร เราจะต้องนำบทปริกรรมมากำกับจิตทุกเวลา ไม่ว่าเข้าสมาธิ ออกสมาธิ ไม่ว่าจะไปที่ไหน อยู่ที่ไหน แม้ที่สุดปิดกวาดลานวัด หรือทำกิจวัตรต่าง ๆ จะไม่ยอมให้สติพลั้งเผลอจากคำปริกรรม คือ พุทโธ นี้เลย

ขณะนั้นจะนึกพุทโธหรือไม่ก็ตาม แต่ความรู้ที่อยู่ในความสงบนั้นปรากฏเป็นพุทโธ ตายตัวอยู่แล้ว และไม่มี ความปรุ่งแต่งอะไร ทั้งนั้น

ตอนหยุดบริการ พอจิตจะเริ่มขยับตัวถอนขึ้นมาคือมีอาการ กระเพื่อมนิด ๆ ก็รีบจับคำบริการมอดเข้าไบทันทีเพื่อให้จิตติดอยู่กับคำบริการ

ทำเช่นนั้นพร้อมทั้งตั้งความสังเกตว่า จิตจะมีความเสื่อมได้ตอนไหน และทอดอาลัยในความเสื่อมกับความเจริญของจิต จิตจะเสื่อมหรือเจริญไปถึงไหนก็ตาม แต่คำบริการในระยะนี้จะไม่ยอมปล่อยวาง

ในระยะต่อมาจิตที่เคยเจริญและเสื่อมมาเป็นลำดับมาก็เลยไม่เสื่อม จึงเป็นเหตุให้รู้เรื่องราวของจิตว่า “อ้อ! จิตที่เคยเสื่อมบ่อย ๆ นั้น เสื่อมเพราะขาดคำบริการมอดคงจะผลออกจากจิตไปในระยะนั้นแน่นอน”

แต่นั้นมาก็ตั้งคำบริการมาเป็นลำดับ ไปไหนมาไหน อยู่ที่ไหน ไม่ยอมให้ผลอ เป็นกับตายจะไม่ยอมให้ผลออกจากพุทโธ จิตจะเสื่อมไปไหนก็ให้รู้กันที่นี้เท่านั้น ไม่ยอมรับรู้ไปทางอื่น จิตก็เลยตั้งหลักลงได้ เพราะคำบริการคือ พุทโธ

(หลักของใจ หน้า ๒๘-๒๙)

❖ หลวงปู่มั่นกับอาจารย์เจี๊ยะ ❖

ท่านเจี๊ยะกับพ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านเหมือนพ่อแม่กับลูกนะ
เราสังเกต ทำไมท่านถึงสนิทกันนักหนา

ก็ไปถึงวัดบ้านโคกใหม่ ๆ เรากำลังเดินจงกรมอยู่ในป่า
ท่านเย็บผ้าอยู่สององค์ ท่านอาจารย์เจี๊ยะกับท่านนั้นแหละเย็บผ้า
ท่านปะท่านซุนผ้าเช็ดมือ ท่านประหยัดมาก ท่านไม่ลืมตัว

นี่เย็บผ้าไปเย็บผ้ามา ฟังเสียงบั้งเบ้ง ๆ ขึ้น เอาแล้วทีนี้
อะไรน้ำ เราก็ไปอยู่ใหม่ ๆ เสียงลั่นศาลาเล็ก ๆ เนี่ย แต่ว่าเสียงมัน
ไม่เล็กละสิ เสียงลั่นกระเทือนไปหมด เรายืนฟังอยู่นั่น หากได้ยิน
ไม่ได้ศัพท์ได้แสง ยืนไปยืนมาเลยตัวสั่นโดยไม่รู้ตัว ตัวสั่นอยู่ในป่า
โน่นนะ ดูสินะ มันเป็นบ้าอยู่ในป่าคนเดียว ท่านไม่ได้ดูเรา เรายัง
เป็นบ้าไปได้

คราวนี้พอเงียบเสียงไปสักครูหนึ่ง เราก็ออกมา พอขึ้นไป
ท่านกำลังเลิก เก็บอะไรต่อมิอะไร กำลังเลิกกันประมาณ ๑๑ โมงเช้า
พอเก็บของอะไรลงมา

“ท่านดูอะไรตะกี้ นี่ ท่านดูใคร”

เราถาม “ก็ดูผมละสิ” อาจารย์เจี๊ยะตอบ

“แล้วทำไมท่านถึงดู”

“ก็ผมเย็บผ้าผิดนี่” ท่านพูดสินะอาจารย์เจี๊ยะ ท่านพูด
ตรงไปตรงมา

เราสังเกตดู เราไปอยู่ใหม่ ๆ ท่านอยู่ก่อนเราแล้วนี่ อะไรก็ตาม อะอะอะอะไรๆ ดุอาจารย์เจี๊ยะนี้ก่อน ทางนั้นก็ไม่ถอยนี้ ชัดกันเลย ชัดที่ไร อาจารย์เจี๊ยะหน้าผากแตกทุกที สู้ท่านไม่ได้ ก็ท่านเป็นอาจารย์ฉลาดแหลมคม

ในสมัยปัจจุบันใครจะเหมือนพ่อแม่ครูจารย์มัน

(สวนแสงธรรม ๑๗ ธันวาคม ๒๕๓๔)

❖ หลวงปู่มั่นบุญบันดาล ❖

พ่อแม่ครูจารย์มันนี้ทำให้เราคิดไม่รู้กี่ครั้งก็หนละ เหมือนว่าเทพคอยแทรกอยู่ตลอด คอยรับทราบความเคลื่อนไหวของท่าน อย่างไม่อยู่与您ที่แรกผ่านวิสาขบูชา แล้วเราก็ไปที่นี่วันเข้าพรรษา ปี พ.ศ. ๒๔๘๕ นั้น ผ้าห้ายาก สงครามญี่ปุ่น กำลังเริ่ม พวกผ้าไม่มี อดอยาก

ปีนั้นก็มีพระ ๙ เณร ๒ อยู่จำพรรษที่บ้านโคกนามนด้วยกัน เป็นปีแรกที่เรจำพรรษาอยู่กับท่าน

ฉันจึงหันเสร็จแล้วก็จะแจกผ้า ผ้านี้ไม่มีครบพระ ดูเหมือนขาดอยู่ผืนเดียว ท่านก็เลยไปคว้าเอาของท่านมา เพราะพระเอาผ้าอาบนํ้า ผ้าขาวไปวางไว้ในห้องท่าน

ท่านอาจารย์กงมา พูดขึ้นว่า “อันนั้นก็สำหรับแจก ท่านอาจารย์ต่างหากนี่ เอามาทำไม ขาดก็ขาดไปลิจะเป็น

อะไรไป ขอให้ครูบาอาจารย์ได้เถอะ องค์ไหนก็เป็นทีพอใจ
ท่านอาจารย์จะมา ท่านเป็นคนตรงไปตรงมา พูดอาจหาญมากนะ”

พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านก็พูดมีเหตุมีผลนี่ “โห้ย! เรามันเป็น
ผู้ใหญ่เมื่อไรมันก็ได้ ผู้ใหญ่ได้อยู่เรื่อย ๆ อะไร ๆ ก็ได้ ใครเอามา ๆ
ก็ให้แต่ผู้ใหญ่เองแหละ เอาละ บุญมีหากได้เองแหละ” ท่านว่า

คำพูดนี้เราก็จับปုပ်ไว้เลยนะ “บุญมีหากได้เองแหละ”

ในตอนค่านั้น มีโยมชียาคนหนึ่งแกลไปสกลนครมา แล้ว
พวกบริษัทแม่หนุ่ม ชูวานนท์ นี่เขาฝากผ้ามาโดยเสียค่าจ้างให้
เพราะคนชียาเมื่อจ้างมันแล้วจะให้ส่งถึงไหน มันก็ส่งได้ ขอให้ได้
กินยาฝิ่นเท่านั้นเป็นพอ

แม่ของคุณแม่โยมหนุ่มเป็นโยมอุปถัมภ์อุปัฏฐากพ่อแม่ครู
จารย์เสาร์ และพ่อแม่ครูจารย์มั่นมาดั้งเดิม ท่านเหล่านี้เป็นคนสำคัญ
ที่อาราธนานิมนต์ท่านมาสร้างวัดสุทธาวาสทุกวันนี้ ก็เพราะท่าน
เหล่านี้ละเป็นผู้สร้าง

พวกนั้นเขาก็คัดคะเนเอาเลย เพราะถามใครก็พูดอย่างงู ๆ
ปลา ๆ ว่ามี ๙ องค์ หรือ ๑๐ องค์ เขาหาผ้าขาวด้ายเทศ ไม่ใช่
ผ้าขาวด้ายบ้านที่เราทอนะ เป็นด้ายดิบอย่างดี เนื้อมันก็แน่นเท่ากัน
ได้จากสกลนคร ๑๑ ผืนเลยนะ เขาก็ให้ค่าจ้างอย่างแพงด้วย

โห้ย! ถ้าลงให้ค่าจ้างแพง ๆ มากกว่านั้นมันสะพายได้คน
ชียานี้ จนกระทั่งค่าไปถึงวัด โห้! หนักไม่ใช่เล่นนะ ผ้ายี่ ๑๑ ผืน

จากสกลนครมาหาบ้านโคกนั้นมันมา ทาง ๒๒ ก.ม. เข้าไปในวัดอีก ๑ ก.ม. เป็น ๒๓ ก.ม.

ก็เหมือนกับว่าเทวดาบันดลบันดาลนะ แปลกอยู่หลายอย่าง เราไม่เอามาพูดมากละ เอาแต่ว่าเทพบันดลบันดาลเทพเนรมิตแค่นี้ ก็พอแล้วแหละ

เรื่องเหล่านี้เคยมีมาดั้งเดิม ไม่ใช่มีมาเมื่อวานนี้หรือวานขึ้นนี้

(หลวงตาสอนเด็ก หน้า ๙๔-๙๘)

❖ หลวงปู่มั่นเสียงกังวาน/ตาไก่ป่า ❖

พ่อแม่ครูจารย์มั่นเสียงท่านกังวานมากนะ พูดดัง เสียงก็รู้สึกวาไฟเราะด้วย น้ำเสียงของท่านก็ไฟเราะด้วย ยิ่งเวลากลางคืน ท่านเทศน์ ฟังแล้วเสียงเหมือนฟ้าดินถล่ม ตึกิเลสให้พระหมุนตัว ๆ ๆ ท่านถอดออกมาจากหัวใจท่านโดยแท้ ๆ ร้อยเปอร์เซ็นต์ ๆ เวลาท่านแสดงนี้ฟังเพลิน ลืมเรื่องเวลาเวลา

เวลาท่านเทศน์จบลงแล้วยังเสียดายยังอยากฟังต่อไปอีก เสียงกังวาน พูดนี้กังวาน รูปร่างท่านก็ไม่ใหญ่โตอะไร แต่อำนาจธรรมของท่านละสีใหญ่โตมาก

ท่านเทศน์แต่ละครั้ง ๓ - ๔ ชั่วโมง ครั้นต่อมาก็ค่อยลดลง ๆ มาอยู่แค่ ๒ ชั่วโมง จากนั้นมาก็ไม่เทศน์เลย

พูดถึงเรื่องพ่อแม่ครูอาจารย์ พูดเท่าไรมันไม่อึดไม่พอนะ มันพูดด้วยความภูมิใจ พูดด้วยความรัก ความเคารพเลื่อมใส ทุกอย่างอยู่ในนั้นหมดเลย ชีวิตจิตใจ เราอยู่กับท่านหมด ยกบุญ ยกคุณขึ้นเทิดบนศีรษะ

นัยตาของท่านดีมากนะ ต้องขอภัยจะเป็นการเหยียบย่ำ มันก็ไม่ใช่ เราเอาเป็น ข้อเทียบเฉย ๆ ตาท่านเป็นตาไก่ป่า ตาดี ตาไก่ป่า รวดเร็ว เสียงกังวาน เสียงท่านพร้อม ตาพร้อมทุกอย่าง

(๓ กรกฎาคม ๒๕๓๕ และ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๗)

❖ วัดของหลวงปู่มั่น ❖

ปกติพระท่านอยู่ของท่านสงบเงียบ เฉพาะวัดพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นนี่ ญาติโยมไปยุ่งไม่ได้นะ ท่านไม่ให้ไปยุ่งเลย มีแต่พระล้วน ๆ ใครมาท่านก็ขนานเอาหลังทิศ หลงแดนไป

ท่านไล่แตก ฮือ ๆ เลยว่า “มาอะไร นี่มันวัดพระ ไม่ใช่ วัดโยมนะ อย่ามายุ่งนะ เอาละนะ ไป!”

นั่นล่ะ ท่านรักษาความสงบเหมือนรักษาท่านบ่น้ำให้ใส สะอาดตลอดเวลา ใครผู้ต้องการอรรถธรรม เข้าไปอาบดื่มใช้สอย ได้เต็มหัวใจกลับบ้าน ไม่ใช่ไปแล้ว โอ้! เป็นอย่างนี้ โอ้! เป็นอย่างนั้น ก็เรื่องที่จะให้เป็นอย่างนั้นมันมีนี่ ได้กำชับกำชาระมัดระวังกัน

อยู่กับท่านมาตั้งแต่วันไปอยู่จนถึงวันมรณภาพ ท่านไม่ให้โยมไปยุ่งกับท่านได้ ไปก็ไม่เอาจริง ๆ ไม่ไปถึงแหละ ไปก็แบบผ้าพับไว้แหละเข้าไปหาท่าน นั่นละอำนาจ ของธรรมเห็นไหมละ ของผู้รักษาศาสนา รักษาดีอยู่อย่างนั้น ใครจะไปจู้จี้จ้านได้เมื่อไร

❖ หลวงปู่มั่นถ่ายทอดภาพ ❖

เราคุ้นสียของท่านอยู่แล้ว เพราะท่านไม่ยุ่งกับใครนี่ ท่านไปด้วยความจำเป็นจริง ๆ วันนี้เป็นวันเผาศพของหลวงปู่เสาร์ วันนั้นท่านจะออก เรากะไว้แล้ว เราก็ไปรอรับท่าน

พอเราไปถึงบ้านหนามกำ แถวนี่สามแยกหนามกำ นี่พระธาตุพนม นี่ไปอุบลฯ นี่มาทางอำเภอนาแก เรามาพักอยู่วัดป่าสามแยกนี้ เราถามโยมเขา ทราบว่าท่านมาเมื่อวานนี้

พองานศพหลวงปู่เสาร์เสร็จวันนี้ วันหลังนั้นท่านออกมาเลย ท่านไปพักวัดอ้อมแก้ว พอเราทราบเราก็ไปนิมนต์ท่านมา

“สถานที่นี้มันไม่สะดวกสบาย สู้สถานที่ที่ผมพักอยู่ไม่ได้ นั่นมันเป็นวัดป่า เหมาะสมดีเหลือเกิน” เรากราบเรียนท่าน

ท่านว่า “ฮือ! อย่างนั้นหรือ” ถ้างั้นก็ไปสิ

ดูเหมือนอยู่นั้นสองคืนเท่านั้นละมั้ง เดินมา ๆ ท่านเป็นไข้หวัดใหญ่มาจากอุบลฯ เดินมาจากพระธาตุพนม มานี้ก็ประมาณ สัปดาห์ ๗-๘ กิโล เห็นจะได้นะ จากวัดอ้อมแก้วนี่ พระธาตุพนมอยู่

ทางโน้น วัดอ้อมแก้วอยู่อีกทาง เป็นวัดท่านอาจารย์เสาร์เป็นผู้สร้าง
นะ

ออกจากนั้นมาก็มาพักบ้านฝางแดง ถ่ายรูปท่านั่งทำสมาธิที่วัด
ฝางแดงนี้ ที่มีต้นไม้ อยู่ข้างหลังท่าน ท่านอนุโลมให้ลูกศิษย์ของท่าน
พวกธุดงค์มาถ่ายรูป โยมทองอยู่ กับโยมตึกลูกชาย โยมศรีเพ็ง
ลูกสาว มาจ้ะหันท่าน แล้วก็มาขอถ่ายรูปกับท่าน ท่านอนุโลมให้
เพราะเป็นลูกศิษย์เก่า ท่านอนุโลมให้ทั้งทำสมาธิท่านั่ง

เพราะฉะนั้นเราถึงรู้ว่าท่านถ่ายรูปที่สุทธาวาสหนหนึ่ง ขึ้นนั่ง
บนธรรมาสน์แล้วก็ถ่ายที่นี้อีกหนหนึ่ง นอกนั้นไม่เห็นมีเลย

ใจเย็นสับทำให้เป็นลักมัทธอง
โทษทั้งปวงก็เลิกแล้ว ภาวนาไม่จนวน
ตายใจก็ไม่มีลักเกณฑล ความ
เพียรแล้ว ร่มเย็นใจระเรื่อใจ เม
ละทางก็สงบทุกสิ่ง สักว่านอน
คมก่อนทุกอันด้วยดี เลสขมดนิ
ราวไม่มัวหม่นลุ่มลุ่มเลย

พรรษาที่ ๑๐

(พ.ศ. ๒๕๔๖)

จำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านนามน
(วัดป่านาคนิมิตต์)
ตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

❖ ความเพียรกล้า ❖

จิตเราเริ่มสงบตั้งหลักได้มาจากบ้านนาสนวล แนใจแล้วแหละ
ว่าไม่เสื่อม...

วัดบ้านนามนเป็นวัดที่ระลึกในชีวิตและความเพียร
ไม่เคยลืม

เพราะตั้งแต่เราบวชมา การหักโหมทั้งร่างกายและจิตใจ
ไปพร้อม ๆ กัน ก็มีพรรษานั้นในชีวิตของเรา คือ พรรษาที่ ๑๐

ความเพียรและความหักโหมมันเริ่มมาตั้งแต่ยังไม่เข้าพรรษา เดือนเมษายน และพฤษภาคมนะ มาจากพระธาตุพนมกับพ่อแม่ **ครูจารย์มัน** ท่านไปเผาศพพ่อแม่ ครูจารย์เสาร์กลับมา ก็ไปรับ ท่านมาด้วยกัน ก็เข้ามาอยู่บ้านนามน จำพรรษาที่นั่น มันหมุนตัว ๆ เริ่มแต่โน้นแล้ว

สมาธิเริ่มแน่นไม่เสื่อมอีกมาแต่เดือนเมษายน แต่ไม่เกี่ยวกับสมาธิ แต่เป็น ปัญญาในเวลาจนตรอก มันเป็นปัญญาสายฟ้าแลบ สติปัญญากับกิเลสราวกับมัดคอติดกัน ไม่ใช่ปัญญาได้ยังไง เวลามัน จะตายมันจนตรอกจนมุมก็ต้องใช้ปัญญาสิ เวลารู้ขึ้นมามันก็รู้ด้วย ปัญญา

กลางวันไม่นอนเดินจงกรม หนักพลงไม่แตะเลยในสามเดือน ทั้งเลย พอออกพรรษาแล้วไปที่ไหน แต่ก่อนมันมีหนักพลงเต็มไปหมดนี้ เขาเอามาถวาก็ฉันไปอย่างนั้นเอง เลยฉันมาเรื่อย ๆ

(หลักของใจ หน้า ๓๔)

❖ หลวงปู่มั่นขอใส่บาตร ❖

ปีจำพรรษาบ้านนามน ท่านหุติตาดีท่านฉลาด จอมปราชญ์ ในสมัยปัจจุบัน ใครจะไปเก่งกว่าพ่อแม่ครูจารย์มันเล่า การสมาทาน รุดงค์ ท่านก็รู้ว่าเราไม่รับอาหารที่ตามมาทีหลัง

แต่บทเวลาท่านจะใส่บาตรเรา ท่านก็พูดเป็นเชิงว่า “**ขอใส่บาตรหน่อยท่านมหา นี่เป็นสมณบริโภค**” ท่านว่าอย่างนั้น นี่เป็นเครื่องบริโภคของสมณะขอนิมนต์รับเถอะ ก็หมายความว่าท่านเป็นผู้ใส่นั้นแล

บางครั้งตอนเช้ามีศรัทธามาจากทางจังหวัดหนองคาย และสกลนครทำอาหารถวาย บิณฑบาตเสร็จแล้วเขาก็ตามเข้ามาถวายพระในวัดนั้น เขาไม่ได้ไปตักใส่บาตรนอกวัด เราก็ไม่กล้ารับกลัวรุดงค์ขาด เดินผ่านหนีมาเลย สำหรับท่านก็รับให้เพราะสงสารเขา เท่าที่สังเกตดู

ความจริงท่านคงเห็นว่านี่มันเป็นพิธีแฝงอยู่กับรุดงค์ที่เราสมาทานนั้น ท่านจึงช่วยตัดเสียบ้างเพื่อให้เป็นข้อคิดหลายแง่หลาย तरह ไม่เป็นลักษณะเถรตรงไปอย่างเดียว ท่านจึงหาอุบายต่าง ๆ สอนเราทั้งทางอ้อมและทางตรง

แต่เพราะความเคารพเลื่อมใสท่าน ความรักท่าน ทั้ง ๆ ที่ไม่สบายใจก็ยอมรับ นี่แลที่ว่าหลักใจกับหลักปฏิบัติ

ต้องยอมรับว่าถูกในความจริงจังที่ปฏิบัตินี้ แต่มันก็ไม่ถูกสำหรับธรรมที่สูงและละเอียดกว่านั้น เล็งดูเราเล็งดูท่านมองเรา และมองท่านนั้นผิดกันอยู่มาก อย่างพ่อแม่ครูจารย์มันท่านมองอะไรท่านมองตลอดทั่วถึงและพอเหมาะพอสมทุกอย่างภายในใจ ไม่เหมือนพวกเราที่มองหน้าเดียวแ่งเดียวแบบโง่ ๆ ไม่มองด้วยปัญญาเหมือนท่าน เราจึงยอมรับตรงนั้น นี่พูดการปฏิบัติธรรมอยู่บ้านนามนกับพ่อแม่ครูจารย์มัน

❖ หลงป่า ❖

เดือนพฤศจิกายน กราบลาพ่อแม่ครูจารย์มัน ออกจากวัดบ้านนามนไปเที่ยวกรรมฐาน... พูดอย่างนี้เราก็งงไม่ลืม เราเคยพูดให้ลูกศิษย์ฟังที่เราหลงป่านะ โอ๊ย! มันก็บันดาลนี่นะ มาพิจารณาดู ถ้าธรรมดาแล้วตายจริง ๆ นี่นา จนเขาตกใจ หลงป่าเข้าไปในหุบเขา หุบเขาเล็ก ๆ เขาทำนาในที่ลุ่ม ส่วนที่สูงมากเขาก็ทำไร่ มี ๓-๔ ครอบครัวยุ้ยๆ อยู่

ขณะกำลังเดินขึ้นเขา พวกกันหลงทาง นี่มันก็น่าคิดอยู่นะ คือมันน่าจะตายจริง ๆ

เขาตกใจจริง ๆ ว่า “โฮ! มันหลงมาได้ยังไงนี่ ถ้าไม่เจอพวกผม นี่ยังไงท่าน ต้องตายทั้ง ๓ องค์” ว่าอย่างนี้เลยนะ

“แล้วทำไมจะตาย” เรารู้ว่า

“ก็มันมีแต่ภูเขาทั้งนั้น แลวนี้ไม่มีบ้านคนเลย นี่ท่านจะไป
ยังไง ขึ้นเขาวนหนึ่ง ก็จะได้ ๒ ลูก พอวันที่สอง มาก็ได้ลูกเดียว
ต่อมาก็ป็นป้ายโน้นนี้ ไปไม่ได้ก็อยู่แล้ว ภูเขาเมื่อกี้อีบลูก” เขาว่า
อย่างนั้นะ เขาพูดก็มีเหตุผลนี้

“นี่อย่างไรบูปับลงมานี้พอดี” เขาว่า แล้วเขาก็บอกภรรยา
ให้รีบเอา “เม่น” มาต้ม เรานึกว่าเขาจะฆ่าตัวเม่นให้เรากิน ก็เราไม่รู้
ที่แท้เม่นคือมัน ก็ภาษาภูไทเขาเรียกเม่น แต่เราไม่ได้คิดว่า “มัน”
นะสิ เรานึกว่าเขาจะฆ่า “ตัวเม่น” นะสิ

ก็เวลาเขามาฟันหัวเผือกหัวมันบูปับ ๗ เราก็ดูเรารู้้อยู่
เผือกมัน แต่มันไม่ใช่เม่น ถ้าเห็นเขาจูงเม่นออกมาจะมาฆ่า เราจะ
ห้ามทันที พระ ๓ องค์ที่ไปด้วยกัน มีลาว เมืองสว่างฯ ลาวเมืองอุบลฯ
ลาวเมืองอุดรฯ หลวงตาบัวนี่ลาวอุดรฯ

ตอนนั้นเราเป็นหัวหน้า ยังไม่ได้แยกกันไป ตามธรรมดา
จะแยกไปทางละองค์ พอหลงป่าแล้วก็เลยพูดกันว่า เอาลองดูสิ
วันนี้ว่า ใครภาวนาดีจะรู้ยังงัยต่อยังงัย ทิศทางของบ้านของเมือง
มันอยู่ตรงไหน ๗ แล้วให้รู้ จะรู้ทางภาวนาก็ได้ หรือรู้ทางฝัน
ก็แล้วแต่นะ วันนี้เอาทดลองดู จากนั้นต่างองค์ก็ต่างเข้าที่พัก
ของใครของมัน

พอตอนเช้าจวนสว่างก็ออกมาหากัน

องค์หนึ่งก็บอกว่า “บ้านอยู่ทางนี้ ชี้ทางทิศใต้ละ” “รู้ได้ยัง
ไงละ” “มีแต่ผู้หญิงไปนี่ หลั่งไหลไปนี่”

แล้วองค์นี้ละ “บ้านอยู่ทางนี้” “รู้ได้อย่างไรละ” “มีแต่
ผู้หญิงทั้งนั้นไปนี่” ว่าอย่างนั้น

เออ! ถ้าอย่างนั้นเราจะพูด “ทางนี้ไม่ใช่บ้านนะ มันเป็น
ทับนะ เมื่อคืนนี้โยมแม่มาหา มีเด็กผู้ชาย ๓-๔ คน โยมแม่
เป็นหัวหน้านำมา” จึงถามว่า

“โยมแม่มาจากไหนนี่ ถึงได้มาอยู่กลางป่ากลางเขา
อย่างนี้”

“อู๊ย! นี่แม่มาจากทับนี้ นันมองไปเห็นไฟอยู่นั่น” แล้วมอง
ไปก็เห็นจริง ๆ นะ “เด็กพวกนั้นก็มาขอขนาบบริวาร คนนั้นได้บาตร
คนนี้ได้กลด คนนี้ได้มุ้งแล้วก็สะพาย โยมแม่เป็นหัวหน้าพาไป
แล้วก็เดินไปตรงทับนั้นแหละ” นี่คอยดูนะวันนี้มันจะเป็น อย่างไร
เราว่า “ทับอยู่ทางด้านนี้ ส่วนบ้านต้องอยู่ทางนี้แน่ ๆ” เราบอก
อย่างนี้

จากนั้นก็ไป เดินทางไม่คดเคี้ยวตรงไปเลย ขึ้นตรง ขึ้นเขา
ก็ขึ้นเลย เพราะบ้านอยู่ตรงนี้ ก็แบบเดียวกัน ไม่ต้องคดต้องโค้ง
มันจะผิดจากความฝันมันบอก ชี้บอกว่า บ้านอยู่ตรงนี้ ก็ขึ้นเขาเลย
ขึ้นเรื่อย ๆ (หัวเราะ) จนกระทั่งสี่โมงเช้ากว่า ๆ ถึงไปถึง ชาวไร่ที่ว่านี่ละ
มันก็แปลกอยู่ ปีนเขาลงไป ลงไปในหุบ ลงไปเจอคนอยู่ในนั้นนั่นละ

เขาตกใจ ไปแล้วไปเจอผู้หญิงอย่างที่ว่าความฝันแม่บอกจริง ๆ นะ
ผู้หญิงดำข้าวด้วยมือนะ ครกอันหนึ่ง เขาตั้งไว้เนี่ย เขาดำด้วยมือปูปบ
ก็สาธกก็ตามนะ เขาจะไม่โดนกันเลย เขาชำนาญพอ

พอพวกเราเข้ามาเขาก็ตกใจ “ญาปัมาได้จังได้นี้ อยู่
ไผลิมาได้ ญาปัมาได้จังได้นี้ เมื่อคืนฝันเห็นญาปัมาเยี่ยม” (แปล...
หลวงปู่มาได้ยังไง ไม่มีใครมาแถวนี้ได้ เมื่อคืนนี้ก็ฝันเห็นหลวงปู่
มาเยี่ยม)

เมื่อคืนนี้มาพูดกันอยู่เนี่ย ฝันเห็นญาปัคือพระ ท่านมาเยี่ยม
เมื่อคืนนี้

เขาก็เลยรีบไปหาเรียกเด็ก ๆ มันไปเล่นอยู่นั้น เด็กผู้ชายมา
ก็รีบไปตามพ่อเค้า อยู่ตามไร่ ไปเรียกกันมา ที่นี้มาต่างคนต่างตกใจ
แหละ “มาได้ยังไง หลงมาได้ยังไงอย่างนี้ ถ้าไม่เจอนี้แล้ว
ตายแน่ ๆ ท่าน ไม่มีเหลือเลย” เขาว่าอย่างนี้

เขาก็ชี้แสดงเหตุผลให้เราทราบ แล้วเราก็บอกกับหมู่เพื่อน
ตั้งแต่นั้นว่าวันนี้ จะมีคนไปส่งพวกเรานะ ถ้าเห็นเด็กมาช่วย
ขนของ เราอย่าบอกเขานะ อย่าบอกให้เขา ตามส่งตามเสียเรา
ให้มันเป็นเองตามนิมิตความฝันนี้ มันจะเป็นอย่างไรก็ให้รู้ไป
พอเขาจัดเสร็จเรียบร้อยแล้ว เขาก็บอกว่า “พวกผมต้องไปส่ง
ถ้าไม่ไปส่งท่านต้องตาย วันนี้เพราะไม่มีทางออก” เขาก็พาเดินย้อน
กลับไปทางโน้น แล้วย้อนกลับไปอีกทางมันไม่มีทางไป เพราะว่าเรา
หลงเข้าอย่างลึก ๆ

เวลาจนตรอกมันน่าจะตาย แต่มันก็ไม่ตายทั้ง ๓ องค์ มันยังพอเป็นพอไป ไม่จนตรอก ใจต่างองค์ก็ต่างเปิด ไม่มีองค์ไหนสั่งสมอะไร สมบัติมีแต่บาตรกับจีวรเท่านั้น ไปเพื่อรรถเพื่อธรรมอย่างเดียว เงินสตางค์หนึ่งไม่เคยติดกระเป๋าดั้งแต่ไหนแต่ไรมา มีแต่เสียสละ

นี่พูดไม่ใช่ວວວนะ คือพูดให้เป็นคนดีอันหนึ่ง เราเองก็แปลกใจอยู่ เพราะฉะนั้นจึงว่าความดีทำเถอะ ไม่ไปไหนแหละ เราจะได้เห็นประจักษ์ในเวลา จนตรอกจนมุม

(วัดป่าบ้านตาด ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๓๕)

❖ ยาทิฎฐโรค ❖

...เวลาออกมาจากป่าจากเขา หอบปัญหามาจนจะก้าวไม่ออก พอมาราบเรียนพ่อแม่ครูจารย์มัน ท่านก็ใส่เปรี้ยว ๆ ความสงสัยพังทลายลงไปหมด ตัวเบาหวิว ๆ ถ้าตรงไหนยังไม่ลงกันก็ถูกกัน บรรดาครูบาอาจารย์ที่เป็นลูกศิษย์ของท่าน ไม่มีใครเป็นพระตัวขนตัวขี้ดื้อยิ่งกว่าเรา คือเราต้องการความจริง ท่านก็ทราบความจริงของเรา เพราะเราไม่ใช่เป็นคนหน้าด้านที่จะไปວວວติฐิມານะต่อท่าน ท่านก็ทราบ ท่านจึงแสดงให้เราฟัง

ผู้รู้แก้ปัญหามันติดกันกับผู้ไม่รู้มาก ก็เหมือนหมอเถื่อน กับหมอปริญญาแน่นแหละ ติดกันยังงี้ก็ดูเอาสิ หมอเถื่อนนั้นทุ้มกัน ทั้งหีบ ดีไม่ดีคนไข้ตาย หมอปริญญาเขา ไม่ใช่อย่างนั้น เขากลามาอาการ แล้วตรวจดูแล้ว เขาก็หยิบยามานิดเดียวเท่านั้น ใส่ปั๊บเลย ควรฉีด ก็ฉีด ควรให้รับประทานก็รับประทาน มันก็หายไปเลย มันติดกัน ไม่จำเป็น ต้องยกยามาทั้งหีบ

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมอันใดที่จำเป็นเหมาะสมกับปัญหาที่เกิดขึ้น เวลาของเรื่องนี้ ใส่เปรี้ยงเดียวเท่านั้น จบเลย

(คำถามคำตอบ หน้า ๑๘๓-๑๘๔)

❖ นิสัยหลักความ ❖

เราเดินจงกรมตั้งแต่ฉันจ้งหันเสร็จแล้วจนกระทั่งถึงเวลาบ้าย ปิดกวาดไม่ได้ รู้ว่าเหนื่อยอะไร เดินไปบางที่เดินจงกรมนี้ โน่น! เซซัดเข้าไปในป่าโน่น โครมคราม ในป่าโน่น เพราะจิตมันไม่ออก ตาก็มีดมัวไปหมด มีแต่ซาก้าว ๆ ไป ก็เข้าไปโน่น แล้วออกมาอีก เอาอีกอยู่งั้น คำว่าน้ำท่าอะไร ๆ ไม่สนใจทั้งนั้น เมื่อถึงขั้นมัน ทะลุบอบกัน นี่ละปัญญาเป็นอย่างนั้น

ตอนกลางคืนก็เช่นกัน ผมจะเดินจงกรมให้หมู่เพื่อนเห็นไม่ได้ โน่นต้องเวลาตีสองตี ๔ หมู่ ๕ หมู่ล่วงไปแล้ว หมู่เพื่อนเฝ้าบหมด แล้วถึงจะลงเดินจงกรม

ทางจงกรมจนเป็นหลุมเป็นเหวใครจะไม่รู้ เดินจงกรม
ก็ชั่วโมงมันถึงจะเป็นขนาดนั้น อยู่ในป่าก็ดี อยู่ในวัดก็ดี มองดูก็รู้
แต่หากนิสัยเป็นอย่างนั้น

ทางภาษาอีสานเขาเรียกว่า “คนนิสัยหลักความ”

คือ การลัก ๆ ลอบ ๆ ทำสมาธิภาวนาอยู่คนเดียว

เราไม่สนใจที่จะทำความเพียรให้ใครต่อใครเห็นอย่าง
โจ่งแจ้ง

การนั่งสมาธิตลอดรุ่งนี้มันของเล่นเมื่อไร ใครเก่งลองดูสิ
จะได้รู้ว่านั่งแต่หัวค้ำ จนกระทั่งตลอดรุ่งเป็นเวลา ๑๓-๑๔ ชั่วโมง
เป็นอย่างไรบ้าง

บางวันนั่งจนกระทั่งถึงเวลาบิณฑบาตเพราะอยู่กับหมู่
กับเพื่อน ถ้าอยู่คนเดียวยังไม่ออกอีกนะ จะกี่ชั่วโมงไม่รู้แน่ แต่นี่
เกี่ยวกับครูกับอาจารย์

(หลักของใจ หน้า ๘๑ - ๘๒)

❖ ปญญาอบรมสมาธิ ❖

ตอนทุกขเวทนาหนัก ๆ คั้นไปคั้นมาเทียบเคียงเหตุผล ข้างหน้าข้างหลังรอบ พอรอบด้านแล้วมันก็ลงจิต นั่นแหละ! มันเห็นประจักษ์เวลาจิตพิจารณาทุกขเวทนา กายก็พิจารณาเห็นอย่างชัดเจน เนื้อหนังมังสา เป็นต้น เวทณาก็เห็นได้อย่าง ชัดเจน ว่ามีรูปลักษณะยังงี้ จิตเป็นยังงี้ สามอย่างนี้ชัดทุกอย่างแล้ว มันก็รวมตัวสงบ ปล่อยไปเลย ได้ความอัศจรรย์แล้ว

ปญญาอบรมสมาธิ คือปญญาตีตะล่อมเข้ามา ทุกขเวทนา กล้า ๆ จิตใจก็ฟุ้งซ่าน บังคับ คั้นด้วยเหตุด้วยผล จนกระทั่งจิต หาทาทางออกไม่ได้... เกิดความสงบ

ความสงบจิตที่เป็นสมาธิด้วยปญญานี้อาจหาญมากทีเดียว บางทีจิตมันฟุ้งซ่าน ก็เอากันตรงนั้นขณะนั้น ทั้ง ๆ ที่ทุกขเวทนาไม่มี เอาจนจิตหมอบ นี่ก็อาจหาญ

ความทุกข์อันนี้ไม่ยืดยาวอะไรนี่ ไม่เหมือนความทุกข์ในวัฏฏะ ที่หมุนเกิด หมุนตาย เวียนไปเวียนมา เกิดภพไหนชาติใดก็ต้อง หาบกองทุกข์ไปตามชั้นภูมิกำเนิด แห่งภพชาตินั้น ๆ เหมือนกัน เพราะเป็นวัฏฏะ วัฏฏะตัวนี้ไม่ทุกข์ได้หรือ นอกจาก อริยสัจเท่านั้น ทุกข์จะเข้าไปแฝงไม่ได้เลย นี่เราภพใดชาติใดก็ตาม ต้องมีทุกข์ อยู่ในภพนั้น ๆ แม้จะไม่มีมาก ก็มีควมมีทุกข์อยู่นั่นก็เหมือน กินข้าวผสมกับเกลือกับรำนั่นเอง จะไปเอิร์ดอรรอยที่ไหน ให้มี แต่ข้าวล้วน ๆ สิ อย่าให้มีเกลือมีร่าอยู่ในนั้น

❖ หลวงปู่มั่นแก้จิต ๓ วาระ ❖

จนกระทั่งจิตมันแน่วจริง ๆ ทีนี้ก็ค่อยเดินไปโดยสม่ำเสมอ เราไม่ทรมานมากนัก พ่อแม่ครูจารย์มันท่านเห็นว่าเราเป็นคน โลดโผน ท่านจึงจะสอนธรรมดาไม่ได้สอนเพียงแค่นี้ ๆ ไม่ให้มากเกินไปจะทำให้เราคนเชื่อ ๆ นี้อ่อนแอ

(วาระที่ ๑)... เรานั่งสมาธิตลอดรุ่งติดต่อกันหลายวัน จนกระทั่งกันพุงแตก น้ำเหลืองไหลเอิ้ม ท่านได้ให้อุบายว่า “กิเลสมันไม่ได้อยู่ที่กายนะ มันอยู่ที่ใจ เหมือนสารถีฝักม้า ถ้าม้า หายพศ การฝักหนักควรลดลง”

ท่านก็ยกเปรียบเทียบเหมือนกับม้า ม้าตัวมันคึกคะนอง ตัวมันผาดโผนโลดเต้นต้องทรมานมันอย่างหนัก นายสารถีต้อง ทรมานอย่างหนัก ไม่ควรให้กินหญ้า ไม่ให้กิน ดัดสันดานจนกว่า มันอ่อนกำลัง เมื่ออ่อนกำลังลงยอมรับการฝึกของเรา เราก็ผ่อน ให้มัน ให้กินหญ้ากินอะไรบ้าง ถ้าม้ามันเป็นการเป็นงานแล้ว เราก็ไม่ทรมานมันให้การรักษาการระมัดระวังการบำรุงมันไป เวลาต้องการจะใช้ประโยชน์อะไรก็ใช้มัน ฉันทิด

จิตเวลามันกำลังคึกคะนองผาดโผนโลดเต้นก็เอามันอย่าง หนักฉันทันเหมือนกัน

ท่านพูดกับเรา เหมือนว่าให้เอาไม้ทั้งท่อนโยนให้ตุ้ม ๆ ไปเรื่อยเอง ท่านจะไม่แจกแจง ให้ไปสีกบลบเหลี่ยมเจียรระไนเอง ท่านคิดอย่างนั้นกับเรา

(วาระที่ ๒).... เราติดสมาธิอยู่ถึง ๕ ปี จิตสงบแน่วไม่
หวั่นไหวดังภูผาหิน อยู่ที่ไหนสงบสบายหมด

เข้าไปหาท่าน ท่านถามว่า “เป็นยังไงท่านมหา จิตสงบ
ดีอยู่หรือ?”

เราก็บอก “สงบดีอยู่”

ท่านก็นิ่งไป สักเดียวท่านก็ถามขึ้นอีกว่า “เป็นยังไงจิตสงบ
ดีอยู่หรือ?”

พอถึงขั้นที่ท่านจะเอาแล้วคำว่า “ท่านจะนอนตายอยู่นั้น
หรือ สมาธิมันเหมือนเราก็ตอบว่า “สงบดีอยู่” คือไม่ทราบว่
ท่านจะเอาแง่ไหน หมูขึ้นเขียง มันถอดถอนกิเลสตัณหาที่ตรงไหน
สมาธิทั้งแท่งเป็นสมุทัยทั้งแท่ง ท่านรู้ไหม สุขในสมาธิเท่ากับเนื้อ
ติดฟัน เนื้อติดฟันเรามันเป็นสุขที่ไหน ท่านรู้ไหม ๆ ๆ” ท่าน
ขัดเข้าไปอย่างหนัก ไล่ออกจากติดสมาธิ

ทางเราก็งัดวิชาออกมาสู้ท่านว่า “ถ้าว่าสมาธิเป็นสมุทัย
ทั้งแท่ง แล้วสัมมาสมาธิจะให้เดินที่ไหนในมรรคแปด”

“สมาธิของพระพุทธเจ้า ไม่ได้เป็นเหมือนสมาธิแบบหมูขึ้น
เขียงอย่างท่านนี่นะ” พอท่านขัดเอา เราก็หมอบ

พอลงมาจากท่านแล้วก็มาตำหนิตัวเอง เราทำไมจึงไปขัด
กับท่านอย่างนี้ เรามาหาท่านเพื่อหวังเป็นครูเป็นอาจารย์ มอบกาย
ถวายตัวกับท่านแล้ว แล้วทำไมจึงต่อสู้กับท่านแบบนี้ละ ถ้าเราเก่ง

มาหาท่านทำไม ถ้าไม่เก่งไปเลียงท่านทำไม เรื่องพิธีฆาตมันไม่มี แต่มีสวดแทรกหาเหตุหาผล หลังจากนั้นสมาธิภาวนามาตลอดรุ่ง

....พอรุ่งเช้าวันหนึ่งได้โอกาสก็ขึ้นไปกราบเรียนท่าน ซึ่งตามปกติมีความกลัวท่านมาก แต่วันนั้นไม่ได้กลัวเลย อยากจะกราบเรียนเรื่องความจริงให้ท่านได้ทราบ ให้ท่านเห็นผลแห่งความจริงของเราว่าปฏิบัติมาอย่างไรจึงได้ปรากฏเช่นนี้ พูดขึ้นอย่างอาจหาญเลยทั้ง ๆ ที่เราไม่เคยพูดกับท่านอย่างนั้น พูดซิงซัง ตึงตังใส่เปรี้ยง ๆ

เวลาเราพูดท่านก็นิ่งฟัง พอเราพูดจบท่านก็พูดผางออกมาเลย เราก็หมอบฟังท่านว่า **“มันต้องอย่างนั้นสิ เอ้า! เกิดชาติหนึ่ง มันไม่ตายถึง ๕ หน ฟาดกันลงไปเลย เอ้า! ได้หลักใจแล้วที่นี้ ได้การแล้ว ได้การแล้ว”**

เราเหมือนหมาตัวโง่ ทั้งจะกัดจะเห่า พอวันคืนหนึ่งสองคืนก็นิ่งตลอดรุ่งอีก วัน ๒-๓ คืนเอาอีก จนกระทั่งจิตเกิดความอัศจรรย์

เรื่องความตายนี้หายหมดเวลามันรู้จริง ๆ แล้วแยกธาตุ แยกชั้นธาตุความเป็น ความตาย ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ สลายตัวลงไปแล้วก็เป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็น ไฟ ตามเดิม อากาศธาตุก็เป็น อากาศธาตุตามเดิม

(วาระที่ ๓)เราเพลินในการพิจารณาทางด้านปัญญา ทั้งวันทั้งคืนเกินตัว ไม่หลับไม่นอน ไม่พักไม่ผ่อน คิดดำหนิสมาธิ

ว่านอนตายอยู่เฉย ๆ ปัญญาต่างหาก สามารถแก้กิเลสได้
ท่านให้อุบายว่า “**บ้าหลงสังขาร**”

คือ การพิจารณาเพลینเกินตัว ไม่รู้จักประมาณ สมุทัย
แทรกเข้าในจุดนี้ ให้พักจิตเข้าสมาธิ เหมือนถอดเสื้อย่นนาม...

...พอเวลามันออกทางด้านปัญญา กลางคืนไม่ได้นอน
บางคืน ๒ คืน ๓ คืน มันไม่ยอมนอน กลางวันยังไม่ยอมนอนอีก

คิดว่า “เฮ้ย! ภูนี้จะตายละนะ มันยังงี้เนี่ย บทเวลาอยู่เข้า
ในสมาธิมันก็อยู่อย่างนั้น เวลาออกทางด้านปัญญาก็ออก อย่างนี้
ทำไงเนี่ย”

แล้วก็ขึ้นไปหาท่านอีก กราบเรียนท่านว่า “ที่พ่อแม่
ครูอาจารย์สอนให้ออกทางด้านปัญญา เวลานี้มันออกแล้วนะ
ถึงขนาดที่ว่าไม่ได้นอน ๒-๓ คืนแล้ว กลางวัน มันยังไม่นอนอีก”

“**นั่นละมันหลงสังขาร บ้าหลงสังขาร**” ท่านว่าเอาใหญ่เลย
คราวนี้หมอบเลยนะ ภูเห่าค่อยหมอบลง

แม้ระลึกถึงคำของท่านพูด “**มันหลงสังขาร**” นั้นอยู่เสมอ
แต่อำนาจแห่งการเพลิน ในการพิจารณานี้มีกำลังมากกว่า มันถึง
ไม่ยอมพักง่าย ๆ

จิตขั้นนั้นต้องบังคับเรื่องหลับเรื่องนอน ไม่บังคับไม่ได้ ที่
จะให้มันง่วงเหงาหาว นอนนี้ ผมยังระลึกไม่ได้เลยว่าไต่ง่วงเหงา
หาวนอนในเวลาสติปัญญาขั้นนี้ออกทำงาน ต้องได้บังคับให้มันหลับ

มันนอน เดินจงกรมจนกระทั่งฝ่าเท้านี้ออกกร้อน เหมือนไฟเผา ลน
เดินอยู่อย่างนั้นทั้งวัน ตั้งแต่ฉันเสร็จแล้วจนกระทั่งถึงเวลาปิดกวาด
มันลืมนอนไปหมดเวลาเวลาความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า หมุนอยู่บนเวที
“หัวใจนั่นเอง” คือ “เวที”

เวลามันเต็มที่เต็มฐานแล้วจะไปไม่รอด เพราะมันอ่อนไปหมด
สกนธ์กาย การทำงานด้วยปัญญา การคิดด้วยปัญญาเป็นอัตโนมัติ
ก็ตาม แต่ก็เป็นงานของจิตควรที่จะได้พัก เห็นว่ามันหนักเกินไปแล้ว
ก็บังคับให้บรริกรรมพุทโธถียบไม่ยอมให้ออก คือ ออกจะทำงาน
ไม่ใช่ออกฟุ้งซ่านรำคาญไปที่ไหน ๆ จนกระทั่งถึงสุดท้ายจิตก็ลง
แนว เจียบ เลย และปรากฏว่ากำลังวังชานี้ โอโห! เพิ่มขึ้นมา ทีนี้เลย
พูดไม่ถูกนะ

เมื่อใจมีกำลังในการพักสมาธิแล้ว พอถอนเท่านั้นละโดด
ผิงใส่งานไปเลย ทีนี้เหมือนกับว่าเราได้พักผ่อนนอนหลับแล้ว

(อริยสัจจริงอย่างนี้ หน้า ๗ และ หลักของใจ หน้า ๕๓)

❖ “อากาศดินะโยม” ❖

พ่อแม่ครูอาจารย์มั่นท่านเทศน์ออกมา ถอดมาจากหัวใจ
มันจึงไม่ลอย ๆ เหมือนเราจำมานะ ความจำออกมามันก็ลอย ๆ

ที่ท่านเทศน์สอนพระมันขบมันขัน ไอ้เรามันต้องอดหัวเราะ
ได้ถึง ๓ วันนะ

ไปที่ไหน ไปภาวณาที่ไหน ถ้าพวกญาติโยมเค้ามายาว
ปีนโตเป็นพวง ๆ ถือกันเป็นแถวมา “โอย! โยมที่นี้อากาศดินะ
ปลอดโปร่ง” ท่านพูดว่าอย่างนั้น

อ้อ! มันน่าฟังจริง ๆ นะ ท่านพูดเฉยนะ เพราะท่านพูด
สอนพระนี่ ไอ้เรามันจะตายสิ มันเฉยไม่ได้ มันอยู่ภายใน มันทั้งขบ
ทั้งขัน มันซึ่งถึงใจนะ

ถ้าที่ไหนไม่มีใครถวายอาหาร อาหารบกพร่องแล้ว ท่านก็
กล่าวว่า “ที่นี้อากาศที่บอยู่ไม่ได้โยม” ท่านพูดแล้วเฉยด้วยนะ

มันฟังลึกนะเรา อันนี้เราย่อ ๆ มาพูดเฉย ๆ เวลาท่านพูด
ท่านบรรยายไปเรื่อย ๆ ถ้าที่ไหนอากาศดีอย่างนั้น อะไร ๆ
ปลอดโปร่งไปหมด ส่วนนอนไม่รู้จักตื่นไม่พูดนะ

อย่างนั้นแหละกรรมฐานท่านสอนกัน ท่านสอนอย่างถึงใจ
ผู้ต้องการความจริง แล้วจะไม่มีใครสนใจเลยนะ เรื่องความเกรง
อกเกรงใจว่าหยาบไปหรือดูไปอย่างนี้ ผู้ต้องการความจริงแล้วท่าน
ไม่สนใจ

ท่านจะจ่ออยู่กับความจริง มันน่าฟังนะเวลาท่านพูด
โอ้! อยากให้บรรดาพี่น้อง ลูกหลานทั้งหลายฟังเทศน์ท่าน ออกมา
บพไหน ๆ นี่ หนัก ๆ ๆ ทั้งหนักทั้งแน่น ทั้งรสทั้งชาติ เพราะออกมา
จากความบริสุทธิ์ใจ

(สวนแสงธรรม ๙ กรกฎาคม ๒๕๓๒)

❖ ๘๐ ปี จะนิพพาน ❖

เวลาลงอุโบสถสังฆกรรมตอนบ่ายโมง เพราะพระมี
จำนวนมาก มาจากที่ต่าง ๆ ฉันจึงหันแล้วต่างองค์ต่างมา
พระ ๕๐-๖๐ ส่วนแถวที่ติดตามพระมาไม่นับ

พ่อแม่ครูจารย์มันท่านพูดเสมอเรื่องความตั้งอกตั้งใจว่า....

“..การอยู่ด้วยกันไม่ใช่เป็นของจีรังถาวร ธรรมเท่านั้น
เป็นสิ่งที่ควรยึดอย่างมั่นคงใจอย่างตายใจ ครูอาจารย์เป็นของ
ไม่แน่นอน อย่างนอนใจว่าได้มาอยู่กับครูกับอาจารย์ แล้วว่าท่าน
จะอยู่กับเราไปตลอด

ใครจะเข้มแข็ง ความพากความเพียรอะไรก็ให้เข้มแข็ง
มีความรู้ความเป็นอะไรภายในจิตใจ ให้มาถามมาเล่าให้ฟัง
ภิกษุเฒ่า! จะแก้ให้เวลาภิกษุเฒ่าตายแล้วยากนะ ใครจะแก้
เรื่องจิตใจทางด้านจิตตภาวนา นี่อีกไม่นานนะ ไม่เลย ๘๐ นะ
พากันมานอนใจอยู่ได้หรือ”

ท่านรู้ล่วงหน้าไว้หมดแล้ว ท่านนับข้อมือให้ดู นี่เวลานี้
อายุก็เท่านั้นแล้ว และนับไปเท่านั้น ๆ พอถึงจุด ๘๐ ก็นี่มันนาน
อะไร ท่านพูดเปิดใจ ลูกศิษย์ลูกหาใครจะไปว่าท่านไอ้ฮวด พระเณร
ก็ไม่มีกิเลสเครื่องไอ้ฮวดภายในใจ ก็มีแต่สลดสังเวชเท่านั้น

(รากแก้วศาสนา)

พ่อแม่ครูอาจารย์
ชาวประเวศ คติธรรม ปฏิปทา (ฉบับสมบูรณ์)

พรรษาที่ ๑๑

(พ.ศ. ๒๕๘๗)

จำพรรษาที่เสนาสนะป่าอย่างบ้านท่าบ่อสงคราม
ตำบลท่าบ่อสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

❖ “ความรักของนกเขียน” ❖

ใครมีความจำเป็น หวังความช่วยเหลือจากกัน มนุษย์อยู่ด้วยกันก็หวังพึ่งกัน มนุษย์อยู่ด้วยกัน พึ่งกันไม่ได้ย่อมไม่มีความหมาย สู้สัตว์ไม่ได้ สัตว์เขายังช่วยกัน

สมัยที่เราท่องเที่ยวภาวนาอยู่ทางอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

ตอนนั้นตามท้องทุ่งมีนกกระเรียนและนกเขียนลงหากินเป็นฝูง ๆ

มีนกเขียน ๒ ตัวกำลังหากินอยู่ ตัวผู้ถูกนายพรานยิงพอตัวผู้ถูกยิงตัวเมียบินร่อนขึ้นไปข้างบน ร่อนดูหัวตัวเองถูกปืน

กำลังตื่นทรนทรายตายอยู่ต่อหน้า มันเสียใจมาก จึงฆ่าตัวตายตามโดยบินดิ้งหัวปักลงพื้นดินคอหักตายทันที ตายลงตรงซากศพผู้มันนั่นเอง แม้สัตว์เขายังรักกันเขายังช่วยกันถึงขั้นสละชีวิตยอมตายด้วยกัน

นายพรานนั้นนั้นก็ดีใจที่ได้นกเอาไปกินทั้งสองตัว มันดีใจจะได้ไปตกนรก นกสองตัวเมื่อนั้นเขาตายด้วยความเสียใจสุดขีดถึงชีวิตสละได้เลย ตัวนายพรานนี้ก็ดีใจ สุดขีดว่ายิ่งนัตเดียวได้นก ๒ ตัว ป่านนี้ไอ้คนที่ฆ่าไปจมอยู่ในนรกนั้นแหละ

❖ บาปบุญนรกสวรรค์ ❖

ผู้ทำความชั่วนี้มีแต่ต่ำลงอย่างเดียว หาความสุขความสบายไม่ได้เลย มีทุกข์ประเภทต่าง ๆ กรรมประเภทต่าง ๆ กันด้วยแล้วแต่ผู้ทำกรรมนั้นชอบทำกรรมอะไรมาก ผลก็แสดงอันนั้นมากโลกถึงจมนั้นมากมายกายกอง ๑๐๐ คนจะเอาคนหนึ่งไป สวรรค์นี้ทั้งยากด้วย นอกนั้นจมนรก ๆ ๙๙ คนจมนรก ท่านเทียบไว้ชนโคกับเขาโค ถ้าเทียบว่าร้อยต่อหนึ่งก็ได้ คือหนึ่งยังมากไป

ถ้าเราเทียบชนโคกับเขาโค โคตัวหนึ่งมี ๒ เขา เขา ๒ เขานี้เท่ากับคนผู้จะไปสวรรค์ ส่วนชนเต็มตัวนั้น หมายถึง คนที่เหลือทั้งหมดนั้น พวกนี้ไปลงนรก

ในเรื่องนี้พระอานนท์เถระทูลถามพระพุทธเจ้าว่า “ผู้จะไปสวรรค์ไปนรกนี้มีจำนวนมากน้อยเพียงไร”

“อ๊วย! อย่าถาม อานนท์ มันน่าอ่อนใจมาก” อ่อนใจที่จะแนะนำสั่งสอนสัตว์โลก เพราะความตำหนานี้มันดั่งมันดุดอยู่ตลอดเวลา หลับตื่นลืมตา มันดุดอยู่ตลอดไม่มีเวลาอ่อนตัวเป็นอัตโนมัติ

เพราะอำนาจของกิเลสมันรุนแรงเหมือนคลื่นในมหาสมุทรทะเล คลื่นมันใหญ่ขนาดไหนมหาสมุทรทะเล เราเอาฝ่ามือไปกั้นคลื่นมหาสมุทรทะเลไม่ให้มันตั้งคลื่นไม่ได้ นี่อำนาจของธรรมเพียงฝ่ามือเดียว ฝ่ามือขาดสะบั้น ดีไม่ดีนี่ละธรรมชาติขาดสะบั้น ๆ เพราะอำนาจของกิเลสรุนแรงมากกว่า

(หลักมัชฌิมาสายทางร่มเย็น เล่ม ๓ หน้า ๑๑๕-๑๑๘)

❖ สอนเศรษฐีบ้านนอก ❖

ที่อำเภอศรีสงคราม มีเศรษฐีสองฟัวเมีย อายุราว ๕๐ ปี เงินทองข้าวของในสมัยนั้นเขาเรียกว่า “ค้าเงินหมื่น” คนถ้าลงมีเงินหมื่นแล้วรำลือกัน เงินล้านสมัยนี้ สู้ไม่ได้ สองฟัวเมียเขามีเงินเป็นหมื่น ๆ เวลาจะทำบุญให้ทานก็ไม่อยากทำ ฟัวไปซื้อของไปจ่ายตลาด ถือตะกร้าเปล่าไปฉันทิด ก็ถือตะกร้าเปล่ากลับมาฉันทันนั้น คือซื้อไม่ลง ตระหนี่ถี่เหนียว จะซื้ออะไรมากินซื้อไม่ลง ซื้อไม่ได้ ความตระหนี่ไม่ยอมให้ซื้อ

แต่มีดีอันหนึ่งพอกลับมาแล้ว เมียถามว่า “ทำไมไม่ซื้อของ...มา”

“โธ้ย! ช้อยซื้อไม่ลง เจ้าไปซื้อซะไป” จึงให้เมียไปซื้อแทน พอเมียไปซื้อ ซื้อมาเท่าไรไม่เคยถามนะ ราคาเท่าไร อันนั้นราคาเท่าไร ๆ กินได้สบาย คือเจ้าของไม่เชื่อตัวเอง นี่ข้อหนึ่งที่เป็นคติอันดี

แล้วอีกข้อหนึ่ง วันนั้นผอญเราเดินกรรมฐานไปทางนั้น เขานิมนต์เราเป็นองค์เทศน์ เราก็เทศน์ให้ฟัง เทศน์ไปโดนเอาใจดำแกลงใจไม่รู้ณะ จากนั้นแกล้งไปทำงานทำการอะไรไม่พูดทั้งวัน นั่งก็ขริม เดินก็ขริม ทำอะไรก็ขริมไปหมด เคร่งขริมตลอดเวลา ผิดสังเกต หมู่เพื่อนจึงถามว่า “อ้าวเป็นยังงี้เพื่อน แต่ก่อนก็เห็นรื่นเริงบันเทิง วันนี้ทำไมถึงเจียบ ๆ ตลอด เป็นอะไรได้รับความทุกข์ ความทรมานอะไรบ้าง ถึงเป็นอย่างนี้”

“อ้อ! เรื่องความทุกข์ก็ถูกหรือความสุขก็ไม่น่าจะผิด” แกว่า

“อ้าว! มันเป็นอย่างงี้ว่าให้ฟังบ้างสิ” เพื่อนถาม

“เพื่อน... ก็เมื่อเข้านี้เราไปในงานเขา เขาทำบุญบ้าน ท่านมหาบัวเป็นองค์เทศน์ ท่านเทศน์ถึงเรื่องความตระหนี่ถี่เหนียว แล้วพูดถึงเรื่องความเสียสละ ความตระหนี่ถี่เหนียวมันมากองอยู่กับเราหมด ท่านก็เทศน์ว่าตายไปไม่ได้อะไร เราก็พิจารณาดูตายเราจะเอาอะไรไป เราก็ไม่ได้อะไร ตรงนี้ละเคราะห์โคก เงินทองข้าวของมีมากมีน้อย เท่าไรก็ไม่ใช่ประโยชน์

ลูกก็ไม่มี อยู่กันผัวเมียสองเฒ่าเท่านั้นแหละ เลยเกิดความ
เศร้าโศกเหงาหงอย แล้วพลิกใจ แต่นี้ต่อไปจะไม่เป็นคนประเภทนี้อีก
จะเป็นนักทำบุญให้ทาน หมดก็หมด เป็นก็เป็น ตายก็ตาย ตระหนี่
เราก็เคยตระหนี่มาแล้ว ความสุขก็ไม่เห็นมีเท่าไร ก็เหมือนโลก ๆ
เขาดี ๆ นี่เอง ดีไม่ดีทุกซีกกว่าเขาอีก เพราะเรามีสมบัติมากด้วย
เราตระหนี่ถี่เหนียวมากต้องหึงหวงมาก เป็นทุกซีกกว่าโลกเขามาก
คราวนี้จะต้องแบ่งให้กิน ให้ทาน ให้สมำเสมออย่างที่ท่านว่า”

ตั้งแต่นั้นมาแกเปลี่ยนไปเป็นคนละคน เมียจะไปจ่ายตลาด
ก็ไป ผัวไปจ่ายตลาดจ่ายได้สบายเลย ทำไมแกพลิกได้ขนาดนั้น
แล้วการทำบุญให้ทานนี่จนเป็นหัวหน้าเขาเลย มีงานอะไร ๆ เขาต้อง
มาซื้อเชิญแก

หลายปีผ่านไป เราไปงานศพของหลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม
ที่วัดอรุณญวิเวก บ้านข่า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เราก็นึกว่าแกตายไป ๕ ทวีปแล้วนะ แกเข้ามาหา ได้บวชเป็นพระ
เข้ามาราบทุกถามว่า “ท่านมหา... ท่านจำผมได้ไหม?”

แกมาเล่าให้ฟังต่อไปว่า “ผมได้เป็นผู้เป็นคนมาก็เพราะ
ท่านมหา อยู่ไหนก็ตามผมกราบท่านไม่ลืมเลย ผมไม่นึกว่า
ผมจะได้พบท่านมหาอีก วันนี้ยังมาพบกันจนได้ บุญผมมี ท่านมหา
เป็นคนลากผมขึ้นจากนรก ผมเป็นผู้เป็นคนมาทุกวันนี้เพราะ
ท่านมหาเทศน์อยู่ที่บ้าน ผมเป็นผู้เป็นคนมาตั้งแต่บัดนั้น

เวลานี้ผมขึ้นบานหรรษาภายในจิตใจ การทำบุญให้ทาน ผมก็ไม่อดไม้อั้น ทานเสียเต็มที่แล้วก็มาบวช เสียสละไปหมดเลย ความตระหนี่ถี่เหนียวก็เคยตระหนี่ ความเสียสละก็เคยเสียสละ เสียสละจนบวช ผมนี้เต็มภูมิ เต็มภูมิทั้งสอง”

พอเล่าเสร็จ แก่เห็นบุญเห็นคุณ กราบแล้วกราบเล่า
นี่เป็นคติได้เป็นอย่างดีขอให้พี่น้องทั้งหลายจำเอาไว้

(หลักธรรม-หลักความจริง หน้า ๖๑-๖๓)

❖ สอนพยานาค ❖

พระหลวงตาท่านได้กล่าวถึงท่านพระอาจารย์มั่น สมัยที่พัก
อยู่จังหวัดนครพนม ไว้ที่น่าสนใจมากกว่า....

พ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านเล่าให้ฟังเองว่า “สมัยที่ท่านพัก
อยู่บ้านสามผง จังหวัดนครพนม พอตกลงกลางคืนตอนสามทุ่ม
ขณะที่ท่านกำลังเทศน์สอนพระเป็นจำนวน ๓๐-๔๐ รูป ท่านเทศน์
ไปจิตส่งไปเห็นพยานาคอยู่เต็มฝั่งแม่น้ำสงคราม เขาพาบริษัท
บริวารแห่มาขึ้นอยู่แน่นฝั่งเป็นทิวแถว เขาพากันมาเพื่อมาฟัง
เทศน์ท่าน เขาฟังเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงามมาก เพราะใจ
ขององค์ท่านไม่ได้เหมือนใจพวกเรา จำไปหมด มองไปไหนเห็น
หมด”

พอพูดอย่างนี้ก็มิวันหนึ่ง... ท่านอาจารย์ฝั้น อาจาโร ซึ่งเป็นลูกศิษย์ผู้ใหญ่ขององค์ท่านเข้ามาราบเยี่ยม ตามธรรมดาครูบาอาจารย์องค์ไหนก็ตามซึ่งเป็นลูกศิษย์ผู้ใหญ่ของท่านมาราบเยี่ยม เราจะไม่ละสายตาท่าท่านปฏิสนธารตอรับทั้งภายนอกภายในกันอย่างไบบ้าง เราจะจับให้ได้ทุกองค์ทีเดียว เพราะลูกศิษย์ผู้ใหญ่ของท่านมีเยอะ อย่างท่านอาจารย์ฝั้นลงมาเป็นลำดับ ท่านอาจารย์อ่อนใครต่อใครที่มา

ท่านอาจารย์ฝั้นท่านมีความรู้แปลก ๆ ต่าง ๆ พอท่านขึ้นไปกราบพ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านทั้งพูดทั้งยิ้ม พอกราบลงท่านก็กล่าวว่า

“เออ! หอมอะไรแปลก ๆ แต่ไม่ใช่รูป” ท่านพูดแล้วก็อมยิ้ม

“เออ! ใช่แล้ว” พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านตอบสั้น ๆ เท่านั้น

เราก็จับเอาคำพูดนั้นไว้ **“ที่ว่าใช่แล้ว มันใช่อะไรหนอ?”** เราก็สงสัยอยู่นานวัน วันหลังพอได้โอกาสดี ๆ เราจึงไปกราบเรียนถามท่านว่า **“ที่พ่อแม่ครูจารย์พูดกับ ท่านอาจารย์ฝั้น ตอนที่ท่านอาจารย์ฝั้นขึ้นมาราบแล้วยิ้ม ๆ แล้วบอกว่ามันหอมอะไรน้ำ แปลก ๆ แต่ไม่ใช่รูป แล้วพ่อแม่ครูจารย์ตอบว่า เออ! ใช่แล้ว มันหมายความว่าอย่างไร?”**

“โห... พวกรุกขเทพมาฟังเทศน์เต็มหมดเลย คำที่ว่าหอมอะไรที่ไม่ใช่รูปนั้น ท่านฝั้นท่านพูดถึงเรื่องรุกขเทพต่างหาก”

ความหมายของท่านก็คือว่า ท่านอาจารย์ผู้มานี้ พวก
รุกขเทพทั้งหลายมารอเป็นทิวแถวเต็มไปด้วยหมด เวลาท่านทั้งสอง
สนทนาธรรมกัน พวกรุกขเทพทั้งหลายก็ได้โอกาสฟังธรรม
ไปพร้อมด้วย

(เชื่อนอุปสรณ์ จังหวัดขอนแก่น วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๑)

❖ นิमितครั้งที่ ๕ โยมพ่อตาย ❖

ปีนั้นพรรษา ๑๑ จำพรรษาที่อำเภอสรีสงคราม ตอนนั้น
เป็นตอนที่เรากำลังออกแรงประกอบความเพียร ทำกระต๊อบ
หลังเล็ก ๆ สำหรับฉัน ๓ องค์ ส่วนที่พักนั้นเอาหญ้ามาทำแคร่
สูงจากพื้นเท่านั้น

จิตวิญญูณก็แปลกอยู่ จิตวิญญูณมันถึงกัน มันแปลก
อยู่นะ เวลาประมาณ ตี ๓ ถึงตี ๔ นั่งภาวนาอยู่ แล้วปรากฏเห็นภาพ
โยมอาनोंพ่อเอาจดหมายมายื่นให้ ในขณะที่ภาวนา พอยื่นให้ปั๊บ
เรายังไม่ได้อ่านจดหมาย ความรู้มันก็รับกันทันทีว่า “พ่อเสียแล้ว”

พอออกจากที่ภาวนามาเล่าให้เพื่อนฝูงที่อยู่ด้วยกัน ๓ องค์
ฟังว่า “วันนี้วันที่เท่าไรหมู่เพื่อนจดจำไว้นะ เมื่อคืนนี้ตอนผมนั่ง
ภาวนาอยู่นั้น เห็นภาพนิมิตเข้ามา เห็นโยมอาनोंพ่อเอาจดหมาย
มายื่นให้ พอยื่นปั๊บทางนี้รู้รับกันทันทีว่าพ่อเสียแล้ว”

จากนั้นจึงจดวันที่ไว้ หลังจากนั้น ๗ วัน จดหมายก็ส่งมาถึง
เขียนบอกว่า “พ่อตายแล้ว” พ่อตายในเวลาเดียวกันเลยกับที่เรานั่ง
ภาวนาอยู่ ที่ ๔ พอดิตรงกับ วันและเวลาที่จดไว้

เราเสียตายที่พ่อเสีย ไม่ได้สอนพ่อเหมือนสอนแม่ แม่นี้
สอนเต็มเม็ดเต็มหน่วย

(วัดป่าบ้านตาด ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๐ และ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๐)

❖ จำน้องสาวไม่ได้ ❖

ตอนนั้นเรากำลังเที่ยวกรรมฐานอยู่ จึงกลับบ้านมาทำบุญ
อุทิศให้โยมพ่อ แล้วนางจันตินี้แต่ก่อนตัวมันเท่ากำป็น เราจำไม่ได้
เรามาจากอุดรฯ เดินสวนทางกับมันละซี แต่ก่อนรถไม่มีนะ ใช้เดิน
เขาผ่านทางมาเห็นเรา เขานั่งไหว่นั่งกราบ

“เฮ้! เด็กที่ไหนดูลักษณะเข้าที แสดงว่าจะเข้าใจในศีล
ในธรรมพอประมาณ”

เราก็เลยถามว่า “มาจากไหน?” “มาจากบ้านตาด”

“แล้วจะไปไหน?” “จะไปอุดรฯ”

“อยู่บ้านไหน?” เราถามซ้ำอีกที “อยู่บ้านตาด” เขาเคอะ ๆ
เงิน ๆ นะพอถูกถามว่าอยู่บ้านไหน ถามไปถามมาเราก็เลยถามว่า
“เป็นใคร?” เขาเลยหัวเราะ เราไม่รู้ว่าเขาเป็นน้องเรา เราถามอย่าง
นั้นเขายิ้มๆ แล้วก็หัวเราะ

“หือ มึงหัวเราะหาอะไร บอกมาซิ”

“อ๊วย ไม่ทราบจะบอกว่ายังไง” ก็ถามจุดได้คำตอบ พี่กับน้องถามกันไม่รู้กัน เราไม่รู้เขา ตัวเขาเท่ากำปั้นเวลาเราบวช เวลามาเจอเขาเขาเป็นสาวแล้ว อายุได้ ๑๖-๑๗ ละมั้ง ถามไปถามมา “แล้วเป็นใครล่ะ” เขาก็ยิงหัวเราะ เขาไม่กล้าตอบ เราก็กุญแจเอาชนะ “อีจันดีหรือ?” ตอบว่า “ใช่แล้ว”

“โอ๊ย อีผีบ้า กูไม่รู้ว่าเป็นมึง มึงเชื่อหรือว่าเป็นน้องกุนะ ถ้ามึงเชื่อว่าเป็นน้องกู กুবวชเมื่อไรมึงรู้ไหม?”

มันว่า “ไม่รู้ แล้วมึงว่าเป็นน้องกูได้ยังไง?”

“ก็พอกับแม่พูดอยู่ตลอด”

เราบวช ดูอายุเขาจะ ๔ ขวบมั้งยังเป็นเด็ก เขาว่าไม่ทราบก็ถูกต้อง

อย่างนั้นละพี่กับน้องไม่รู้กัน ก็บวชแล้วไม่เคยเข้าไปเกี่ยวข้องกับบ้าน พอบวช แล้วไปเลย พี่ ๆ น้อง ๆ อะไรไม่เคยสนใจนะ เหมือนทั่วไปในโลกนี้ ไม่มีไกลมีไกล บ้านน้อง ๆ ไม่เคยเข้าไปเหยียบเลยนะ เหมือนกันหมด

(วัดป่าบ้านตาด ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗)

พรรษาที่ ๑๒-๑๕

(พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๙๑)

จำพรรษาที่วัดบ้านหนองผือ
ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

❖ ข้อวัตรปฏิบัติ ณ วัดหนองผือ ❖

พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านพักอยู่ที่วัดหนองผือด้วยความผาสุก
พระธาตุองค์ที่ไป อาศัยร่มเงาท่านก็ปรากฏว่าได้กำลังจิตใจกันมาก
แม้จะมีจำนวน ๒๐-๓๐ องค์ ในพรรษาต่างก็ตั้งใจปฏิบัติต่อหน้าที่
ของตน ๆ ไม่มีเรื่องราวให้ท่านหนักใจ มีความสามัคคีกลมกลืน
กันดีมาราวกับอวัยวะเดียวกัน

ยามเช้าเมื่อฉันจ้งหันเสร็จแล้ว ต่างองค์ต่างก็เข้าหาทาง
จงกรมในปากกว้าง ๆ ติดกับวัด ทำความเพียรเจริญจงกรมนั่งสมาธิ
ตามอริยาสัย

จนบ่าย ๔ โมงเย็นถึงเวลาปิดกวาดลานวัด ต่างก็ทยอยกันออกมาจากที่ ทำความเพียรของตน ๆ พร้อมกันปิดกวาดลานวัดเสร็จแล้วจึงขนน้ำขึ้นใส่ตุ่มใส่ไห น้ำฉันทน้ำล้างเท้าล้างบาตรและสรองน้ำ หลังจากนั้นต่างก็เข้าหาทางจงกรมทำความเพียร ตามเคย ถ้าไม่มีการประชุมอบรมก็ทำความเพียรต่อไปตามอัธยาศัยจนกว่าจะถึงเวลาพักผ่อน ปกติ ๗ วันท่านจัดให้มีการประชุมครั้งหนึ่ง หากมีผู้ประสงค์จะศึกษาธรรม เป็นพิเศษหรือถามปัญหาธรรมกับท่านก็ไม่ต้องรอนจนถึงวันประชุม สามารถหาโอกาสที่ท่านว่าง เช่น ตอนหลังจ้งหัน ตอนบ่าย ๆ ตอนราว ๕ โมง หรือกลางคืนราว ๒ ทุ่มก็ได้

เวลาท่านสนทนาหรือแก้ปัญหารธรรมกัน รู้สึกน่าฟังมาก เป็นปัญหาเกี่ยวกับ ธรรมภายในบ้าง เกี่ยวกับสิ่งภายนอก เช่น พวกกายทิพย์บ้าง ฟังแล้วทำให้เพลิดเพลิน อยู่ภายใน ไม่อยากให้จบสิ้นลงง่าย ๆ ทั้งเป็นคติทั้งเป็นอุบายแก้ไขในขณะนั้น เพราะผู้มาศึกษากับท่านมีภูมิธรรมภายในเหลื่อมล้ำต่ำสูงต่างกันเป็นราย ๆ ไป และมีความรู้แปลก ๆ ตามจริตนิสัยมาเล่าถวายท่าน จึงทำให้เกิดความรื่นเริงใจไปกับปัญหารธรรมนั้น ๆ ไม่มีสิ้นสุด

เวลามีโอกาส ท่านก็เล่านิทานที่เป็นคติให้ฟังบ้าง เล่าเรื่องความเป็นมาของท่าน ในชาติปัจจุบันแต่สมัยเป็นฆราวาสจนได้บวชเป็นเณรเป็นพระให้ฟังบ้าง บางเรื่องก็น่าขบขันน่าหัวเราะ บาง

เรื่องก็น่าสงสารท่าน และน่าอัศจรรย์เรื่องของท่าน ซึ่งมีมากมายหลายเรื่อง

ฉะนั้นการอยู่กับครูบาอาจารย์นาน ๆ จึงทำให้จริตนิสัยของผู้ไปศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางดีตามท่านวันละเล็กละน้อยทั้งภายนอกภายใน จนกลมกลืนกับนิสัยท่านตามควรแก่ฐานะของตน ทั้งมีความปลอดภัยมาก มีทางเจริญมากกว่าทางเสื่อมเสีย ธรรมค่อยซึมซาบเข้าสู่ใจโดยลำดับ เพราะการเห็นการได้ยินได้ฟังอยู่เสมอ ความสำรวมระวังอันเป็นทางส่งเสริมสติปัญญาให้มีความกล้ามากกว่าปกติ เพราะความเกรงกลัวท่านเป็นสาเหตุไม่ให้อ่อนใจ ต้องระวังกายระวังใจอยู่รอบด้าน

(ประวัติท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ หน้า ๒๖๓)

❖ ความเปลี่ยนแปลงของหมู่เพื่อน ❖

เวลามาอยู่วัดบ้านหนองผือ เราก็สมათานธุดงค์วัตรอย่างเดิม อยู่ที่ไหนก็ตาม เรื่องธุดงค์วัตรนี้เราจะต้องเอาหัวชนอย่างไม่ถอยเลย ยืนกระต่ายขาเดียวไม่ยอมให้ขาด บิณฑบาตมาแล้วก็รีบจัดทันทีที่จะเอาอะไรก็เอาเสียนิด ๆ หน่อย ๆ เพราะการฉันไม่เคยฉันให้อิ่ม โดยกำหนดให้ตัวเองว่าเอาเพียงเท่านั้น ๆ สักหกสิบเปอร์เซ็นต์หรือเจ็ดสิบเปอร์เซ็นต์

เราเองก็เหมือนเป็นผู้ใหญ่คนหนึ่งอย่างลับ ๆ ทั้งที่ไม่แสดงตัว ทั้งนี้เกี่ยวกับการคอยสอดส่องดูแลความสงบเรียบร้อยของหมู่คณะภายในวัด พรரசาก็ไม่มาก สิบกว่าพรรษาเท่านั้น แต่รู้สึกว่พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่่านเมตตาไว้ใจในการช่วยดูแลพระเถรอย่างลับ ๆ เช่นกัน

เวลาเข้าพรรษาก็ต่างองค์ต่างสมาทานธุดงค์กันทั้งวัด ครั้นสมาทานแล้วไม่กี่วันมันก็ล้มนไป ๆ นี่ก็สื่อแสดงให้เห้นความจริงจังหรือความล้มนเหลวของหมู่คณะ

เมื่อได้เห้นอาการของหมู่เพื่อนเป็นเช่นนั้น ทำให้เกิดความอดทนระอาใจไป หลายแง่หลายทางเกี่ยวกับหมู่คณะ จิตใจยิ่งพิตปลุกใจตัวเองให้แข็งขัน และย้อนมาถามตัวเองบ้างว่ “...ไ้เราจะไม่ล้มนไม่เหลวไปละหรือ? เมื่อเหตุการณ์รอบข้างเป็นไปอย่างนี้”

ก็ได้รับคำตอบอย่างมั่นใจว่ “จะเอาอะไรมาให้ล้มนให้เหลวไหลล่นะ ก็ตัวใครตัวมัน” ประกอบกับนิสัยเราเป็นอย่างนี้มาดั้งเดิมอยู่แล้ว ทำอะไรต้องจริงทั้งนั้น ทำเล่นไม่เป็น เราจะล้มนไม่ได้ นอกจากตายเสียเท่านั้น

ฉะนั้น ความเปลี่ยนแปลงของหมู่เพื่อน จึงเป็นราวกะว่แสดงพระธรรมเทศนา กัณฑ์หนึ่งให้เราฟังอย่างถึงใจ

ธุดงค์ทั้ง ๑๓ ข้อนี้ ผู้ที่เห้นคุณค่ามีน้อย ทั้ง ๆ ที่ธุดงค์ทั้ง ๑๓ ข้อ เป็นเครื่องชำระกิเลสของพระเราทั้งนั้น

ผู้ที่จะพลีชีพ พลีดวงใจ เพื่อบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก็ปฏิบัติตามธรรมที่พระพุทธองค์ทรงสอนไว้

ส่วนผู้จะพลีชีพพลีดวงใจเพื่อบูชากิเลสวัณณ์ ก็ปฏิบัติตามความเห็นของกิเลสไป

(เข้าสู่แดนนิพพาน หน้า ๑๗-๒๐)

❖ ฉนในบาตรไม่ใช่ชอน ❖

การฉนนี้ มี ๒ ประเภท ๑) ฉนด้วยอำนาจของตัณหาที่มี ๒) ฉนด้วยอำนาจแห่งความหิวของธาตุของขันธ พอเยี้ยวไป ประทัง ๆ ไปวันหนึ่ง ๆ ดังที่ ปฏิสงขา โยนิโส ท่านแสดงไว้นั้นก็มี

การฉนในบาตรนี้เป็นกิจสำคัญอยู่มาก ไม่มีภาชนะใด ที่เหมาะสมยิ่งกว่าบาตร สำหรับใส่อาหาร จะเป็นถ้วยชามนามกร อะไรก็แล้วแต่เถอะ เป็นภาชนะทองคำมาก็ไม่เหมาะสมยิ่งกว่าบาตร มีบาตรใบเดียวเท่านั้น มีอะไรก็รวมลงที่นั่น พระพุทธเจ้าก็ทรงดำเนินเป็นตัวอย่างอันแนบแน่นมาก่อนแล้ว

บางคนคิดว่าอาหารที่รวมลงไปแล้วจะทำให้ท้องเสีย ดังที่ส่วนมากกว่ากันซึ่งเคยได้ยินมาแล้ว ท้องมีก็พุงมีก็ไส้ มีก็ภาชนะ สำหรับใส่อาหารแยกประเภทต่าง ๆ นี่หวาน นี่คาว นี่แกงเผ็ด

ความจริงในขณะที่อาหารรวมในบาตรก็เป็นเทศนาอย่างดี ก่อนฉนก็พิจารณา ในขณะที่ฉนก็กำหนดพิจารณาปัจจุภวขณะ

โดยความแตกต่างแห่งอาหาร ย่อมได้อุบายแปลก ๆ ขึ้นมาจากอาหารผสมนั้น เพราะไม่ได้ฉันเพื่อความรื่นเริงบันเทิง ไม่ได้ฉันเพื่อความสวยงาม เพื่อความฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม เพื่อความคึกคะนองอะไร ฉันพอยังอัตภาพให้เป็นไปเพื่อได้ประพาสพรหมจรรย์ชำระกิเลสอาสวะ ซึ่งเป็นตัวพิษกรงรังฝังจมลึกอยู่ภายในใจนี้ให้เตียนโล่งออกจากใจ ด้วยพิจารณาโดยแยบคาย ซึ่งอาศัยธุดงค์วัตรเหล่านี้เป็นเครื่องมือต่างหาก

พระเราเมื่อฉันมาก ๆ ทำให้ธาตุขันธ์มีกำลังมากขึ้น แต่จิตใจลึมน้ำลึมน้ำตัวชี้เกี้ยวภาวณา ไม่เป็นทำเป็นทางอะไรเลย มีแต่อาหารพอกพูนธาตุขันธ์สกนธ์กาย ไม่ได้พอกพูนจิตใจด้วยอรรถด้วยธรรมใจหากเคยมีธรรมมาบ้างก็นับวันเหี่ยวแห้งแฟบลงไป ถ้ายังไม่มีธรรม เช่น สมาธิธรรมเป็นต้น ก็ยิ่งไปใหญ่ ไม่มีจุดหมายเอาเลย ธุดงค์จึงต้องห้ามความโลเลในอาหาร เพื่อให้ใจมีทางเดินโดยอรรถโดยธรรม กิเลสจะได้ไม่ต้องพอกพูนมากมาย ภายจะได้เบา ใจจะได้สงบเบาในเวลาประกอบความเพียร และสงบได้ง่ายกว่าเวลาที่พุงกำลังบรรจุอาหารเสียเต็มปรี นี่มันน่าอัปยศขายหน้าพระกรรมฐานจะตายไป ที่เอาท้องมาอวดโลกแทนที่จะนำธรรมมาอวดเขา

พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านก็รู้ว่าเราไปธุดงค์ด้วยความตั้งใจอย่างเต็มที่เต็มฐาน ไปทรมานอยู่ตามป่าตามเขาลูกไหน ๆ ท่านก็รู้แล้วท่านทำไมพูดขึ้นมาว่า “ท่านมหา! ไปนานนัก ไปหลายวันแล้ว มัวไปซดซ่ายซดซวอยู่ที่ไหนนา ไม่เห็นมา”

ทั้ง ๆ ที่ท่านก็รู้ว่าเราตั้งใจขนาดไหน เราไม่เคยแตะซ้อนเลย ท่านก็รู้ แต่ทำไมท่านพูดอย่างนั้น ก็คือท่านสอนหมู่สอนคณะ ในวงศันั้นนั่นเอง เวลาเรากลับมา พระก็เล่าให้เราฟัง

ท่านว่า “พระกรรมฐาน ฉันทชอบดูแล้วมันขวางตา ขวางใจ สะดุดใจทันที เหมือนพระเจ้าชู้ ขุนนาง การฉันทเพื่อ ความเห็นภัย จะหาอะไรมาเป็นความสะดวกสบายมา โก้เก๋ อย่างนั้น มันขัดกันกับความเห็นภัยในการฉันท”

(เข้าสู่แดนนิพพาน หน้า ๒๒ และ เข้าสู่แดนอวภาคของจิตของธรรม หน้า ๓๕)

❖ สูดยอดแห่งความเคารพ ❖

ในห้องนอนใดที่พ่อแม่ครูจารย์มั่นอุกนิมนต์ไปพัก ถ้ามี หนังสือธรรมะอยู่ต่ำกว่าท่าน ท่านจะไม่ยอมนอนในห้องนั้นเลย ท่านจะยกหนังสือนั้นไว้ให้สูงกว่าศีรษะท่านเสมอ ท่านจึงยอมนอน

ยกตัวอย่างที่ท่านมาพักวัดป่าสาละวันเป็นต้น ในห้องนั้นมีหนังสือธรรมะอยู่ ท่านไม่ยอมนอน ให้ชนหนังสือขึ้นไว้ที่สูงหมด แหละ! ลงเคารพจะต้องถึงใจทุกอย่าง เพราะธรรมถึงใจ

ความเคารพ ไม่ว่าจะฝ่ายสมมุติ ไม่ว่าจะอะไร ท่านเคารพ อย่างถึงใจ ถึงเรียกว่า สูดยอด กราบพระพุทธรูปก็สนิท ไม่มีใคร ที่จะกราบสวयงามแนบสนิทยิ่งกว่าพ่อแม่ครูจารย์มั่นในสมัย ปัจจุบันนี้ เห็นประจักษ์ด้วยตาด้วยใจเราเอง ความเคารพในอรรถ

ในธรรมก็เช่นเดียวกัน แม้แต่รูปพระกัจจายนะที่อยู่ในชองยาสูบ พอท่านได้มา “โอโห! พระกัจจายนะเป็นสาวกของพระพุทธเจ้านี้” ท่านรีบทยาออก เอารูปเหน็บไว้เหนือที่หัวนอนท่าน ท่านกราบ “นี่องค์พระสาวก” มีความหมายแค่ไหน พระกัจจายนะ จะมาทำเป็นเล่นอย่างนี้ได้หรือ แน่ะ! ฟังดูสิ

(ธรรมชุดเตรียมพร้อม หน้า ๙๕)

❖ รุดงค์หลงทางถูกหลอก ❖

เราไปเที่ยวรุดงค์ธรรมฐาน เราหลงทางหลงป่าไปเจอไร่ข้าวที่ คนเขาไปทำนาทำไร่อยู่บนเขา เขาบอกว่าซื้อทิตส่าย ลูกชายซื้อหอม อยู่บ้านนาขาม บ้านนาขามอยู่ไกล เราก็เลยไม่ลื้ม

แล้วเราจึงถามเขาว่า “บ้านหนองสะโนไปอีกไกลไหมโยม?”

เขาชี้มือบอกว่า “โอ้ย! จะไกลอะไร นี่ นี่ อยู่ปากเขาลูกนี้ เขาลูกเล็ก ๆ นี่ อยู่ ใกล้ ๆ แค่นี้”

“ถ้าอาตมาเดินไปจะถึงคำขนาดไหน?” เราถาม

เขาบอกว่า “อย่างมากตีโปง ต่ำโปง เวลาโพล์เพลจวนมืด ก็ถึงแล้ว” (ตีโปง ลักษณะคล้ายระฆัง แต่ทำด้วยไม้ ใช้ตีเวลา ประมาณ ๕-๖ โมงเย็น)

เราก็ไป ที่ไหนได้เกือบตาย ๓-๔ ทุ่มจึงถึงบ้านนั้น

ที่เขาโกหกเรา เพราะเขากลัวว่าเราจะไปอาศัยกินข้าวกับเขา
เขาขนข้าวไปพอดิ กิน ๓-๔ วัน พอกินหมดเขาก็กลับลงมาเอาอีก

สาเหตุที่รู้ว่าเขาโกหก เพราะหลังจากนั้น ๒-๓ วันให้หลัง
โยมคนหนึ่งไปจากบ้านนามน ที่พ่อแม่ครูจารย์มั่นจำพรรษาอยู่
ไปถึงที่นั่น (ที่เขาโกหกเรา) เขาก็บอกว่า “ไปนี้ **ดูรอยพระ**
ไปทางนี้หน่อยนะ เมื่อวานนี้ได้โกหกพระให้ไปทางนี้ จ้างมัน
ก็ไป **ไม่ถึง** นอนชมอยู่กลางป่าละวันนี้”

เราไม่ได้นอนกลางป่าเหมือนเขาคิดละซี เดินกลางป่า
เหมือนเขาขาดไปเลยนะ สมมุติว่าเดินสะดุดอย่างนี้ ไม่เผลอขาด
เขาก็ต้องขาดเพราะความรวดเร็วแห่งการเดิน บุกลงไปปากกลางคืน
นี้เราโดนเขาหลอก

อันนี้ก็แปลกอยู่นะ มันน่าคิดอยู่มากนะ เรื่องกรรมบันดล
บันดาลนะ คนที่โกหกเรา

อีก ๓ ปีต่อมา... เราก็เที่ยวรุดงค์ย้อนกลับมาทางเดิมนั้นอีก
ไปก็พอดิมีโยมบ้านนาขามเขาเข้ามาพักอยู่ที่บ้านหนองสำน แกมา
ส่งบาตรเรา แกก็บอกว่าแกอยู่บ้านนาขาม เราก็เลยถามถึงโยมชื่อ
ทิดสาย ลูกชายชื่อหอม เป็นอย่างไรบ้าง?

“โอย!! ผู้เฒ่าตายได้ ๓ ปีแล้ว” ว่าจั้น

“เป็นอะไรตาย” “ลงท้องตายแบบปัจจุบัน”

คำนวณเวลาพอดิกับที่เราจากตรงนั้นไป ๓ ปีพอดิ

“โอ! น่าเสียดายนะ โยมคนนี่แกลเป็นอุปัฏฐากอาตมานะ”
เราก็ออย่างนั้น

อุปัฏฐากอะไรล่ะ อุปัฏฐากโกหกนะสิ
นี่...ก็บันดลบันดาลนำคิดอยู่มาก ถ้าจะคิดถึงเรื่องแบบนี้
มีอยู่หลายเรื่อง ไม่ใช่พูดอวดตัวนะ พูดถึงเรื่องบุญกรรม มีประจำ
โลกประจำสงสารประจำสัตว์ทุกประเภท เราหมายความว่าอย่างนั้น

(วัดป่าบ้านตาด ๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๙)

❖ แรงกรรม “เอาชีราดทางเดินหลวงปู่มัน” ❖

พูดถึงเรื่องกรรมบันดลบันดาล ตัวอย่างเช่นพ่อแม่
ครูจารย์มัน ท่านไปบิณฑบาตเดินผ่านทุ่งนาไป เจ้าของเขา
ไม่ต้องการให้ท่านเหยียบผ่านคันนาไป เขาว่าทำคันนาเขาเสียหาย
เขาก็เอาซีไปราดตามคันนาไว้ ไม่ให้ท่านเดินผ่านมาบิณฑบาตที่นั่น
เขาโกรธเคียดให้ท่าน สำหรับท่านเฉยอยู่ ท่านไม่สนใจล่ะ

แล้วสุดท้ายในที่สุดคนพวกนี้ก็เลยกลายเป็นคนบ้ากัน
ทั้งครอบครัว มันข้างเป็นไปต่าง ๆ นานา ไม่เป็นบ้าก็เป็นไข้ ที่เป็น
หมดทั้งครอบครัวเพราะพวกนี้ก็พลอยยินดี ในเรื่องนี้ไปด้วย
แต่คนที่ลงมือทำเป็นพ่อ

พอพ่อแม่ครูจารย์มันออกมาบิณฑบาต ท่านจึงเหยียบซี
ที่เขาเทราดไว้เประเปื้อนเท้าไปหมด

เมื่อเป็นดังนั้นพวกคนที่อยู่ในครอบครัวเดียวกันคงจะ
ดีใจพลอยยินดีไปด้วย คือสมรู้ร่วมคิดเป็นใจ แล้วกรรมส่งผล
ให้เป็นบ้า ผู้เฒ่าหัวหน้าครอบครัวก็เป็นบ้า แล้วลูกเฒ่าเกิดมา
เป็นบ้าก็มี เป็นใบ้ก็มี คนดี ๆ หาไม่ค่อยมีในบ้านนั้น เป็นกันอยู่
อย่างนั้น จนชาวบ้านเขาสื่อกันว่าเป็นเพราะทำกับท่าน

ตั้งแต่นั้นมาไม่มีจะกิน ยากจน คนเขาชี้หน้าด่าทอกันหมด
ทั้งหมู่บ้าน เพราะใคร ๆ เขาก็รู้กันทั้งหมู่บ้านว่า “ทำกรรมอันน่า
ทุเรศกับท่านอย่างนั้น”

เวลากรรมมันให้ผล มันเป็นให้โลกเขาเห็นทั้งบ้านทั้งเมือง
เหมือนกัน

นี่แหละที่เรียกว่า “กรรมตามทัน”

(วัดป่าบ้านตาด ๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๗)

❖ นักรบธรรม ❖

เราเข้าป่าไปอยู่คนเดียว หมู่เพื่อนก็ไม่มีแต่ก่อนเพราะเรา
ไม่สนใจกับใคร

อยากกินก็กิน ไม่อยากกินก็ไม่กิน ก็วันก็ช่าง เอ้า! ตายก็ตาย
จนหนังหุ้ม กระดุก จนกระทั่งกลับออกมาจากป่า หมู่เพื่อนพากัน
ตกตะลึง

แม้แต่พ่อแม่ครูจารย์นั้น เห็นเรามาจากภูเขาตัวเหลือง
เป็นขมื่น ยังตกตะลึงจนท่านอุทานว่า “โฮ้! ทำไมเป็นอย่างนี้
โฮ้! ทำไมเป็นอย่างนี้”

พอว่าอย่างนั้นท่านก็แก้ปูป “มันต้องอย่างนี้สิ จึงจะ
เรียกว่า ‘นักรบ’ ”

ท่านกลัวเราจะอ่อนแอร้องไห้แง ๆ เพราะเรามันเป็นเหมือนกับ
ลูกตัวแดง ๆ มันคอยแต่จะอดจะอั้น

พูดถึงสมัยไปรุดงค์ น้ำท่าก็ไม่มี ไปคนเดียว เจอวัดไหน
ก็เข้าไปซักผ้า เสร็จแล้วก็ออกมา ธรรมเนียมนี้ไปไหนถูกไล่ตลอด
พวกเจ้าคณะนี่ละที่ไล่กรรมฐาน แต่เราไม่เคยโดนเลย เอาคำว่า
“มหา” ออกหน้า อย่างดีก็เฉียด ๆ ดู ถ้ากล้าเข้ามาชีว่า อย่างนั้นเลย
ลองได้ขึ้นเวทีแล้วต้องเอาให้ตกเวที จะเอาธรรมวินัยข้อไหนละ
มาไล่

(คำถามคำตอบ หน้า ๑๕๒-๑๕๓. และ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑)

❖ นางเทพธิดาถวายอาหารทิพย์ ❖

คราวหนึ่งเราอยู่ในป่าลึกเพียงรูปเดียว แรงความเพียรภาวนาอดอาหารเป็นเวลาหลายวัน ร่างกายซูบซีดผอมเหลือง เรียวแรง หดหายเหลือแต่ใจอันเด่นดวง มีพลังมหาศาลข้างใน แต่พลังกายข้างนอกเหน้อยล้าเต็มที แต่จิตใจข้างในหมุนเป็นธรรมจักรตลอดวันคืน

ขณะที่เดินจงกรมอยู่นั้น มีเทพธิดาตนหนึ่ง มานั่งกราบไหว้เฝ้าอยู่โดยตลอด ด้วยความเป็นห่วงเป็นใย นางบอกว่า ...“นางเคยเป็นแม่ของเราในอดีตชาติ เกี่ยวข้องกันมานาน บัดนี้ได้มาเจอกัน ดีใจเป็นอย่างยิ่ง เห็นเราซูบผอมซีดเซียวก็อยากมาถวายอาหารทิพย์... ขอให้เราเห็นแก่ความที่เคยเป็นแม่เป็นลูกโปรดเมตตารับอาหารทิพย์ด้วยเถิด”

เราตอบว่า “...เวลานี้เป็นเวลาวิกาลโภชน... พระรับภัตตาหารไม่ได้”

“พระคุณเจ้า! อาหารนี้ไม่มีสี ไม่มีรสเป็นอาหารวิเศษ ไม่ต้องกินด้วยปาก เพียงไล่ไปตามร่างกาย การได้นั้นก็ไม่ต้องถูกเนื้อต้องตัว...ก็ถือว่าได้ดื่มด่ำรสของทิพย์แล้ว” นางเทพธิดากล่าวสาธยาย

“แม้ถึงกระนั้นก็ตาม พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่าเจตนาอันแหละเป็นตัวกรรมคือ การกระทำ...แม้เป็นอาหารทิพย์ก็ไม่ถูก

**ต้องตามพระธรรมวินัย ถึงไม่มีใครเห็นเราก็ดูอยู่แกล้ง... ใจนี้แหละ
เป็นตัวพาสร้างเวรสร้างกรรม มิใช่อวัยวะอื่นใด”**

เมื่อเราพูดจบจึงเดินจงกรมต่อไป ท่ามกลางความเงียบ
ในไพรสนต์ นางเทพธิดาก็นั่งเฝ้าอยู่อย่างนั้น ไม่ยอมหายหน้า
ไปไหน เพ่งมองเราด้วยความห่วงใยและภูมิใจที่มีพระสงฆ์สาวก
ของพระผู้มีพระภาคเจ้าปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเพื่อความพ้นทุกข์
แล้วนางจึงกล่าวต่อไปว่า “**พระคุณเจ้า! พรุ่งนี้เข้าฉันจะนำอาหาร
ทิพย์มาถวายใหม่”**

พอรุ่งเช้านางเทพธิดาได้มานั่งอยู่หน้ากุฏิหลังน้อยมุง
ด้วยหญ้า กิริยาแหม่มซ้อยงดงาม หาสตรีใดในโลกเหมือนหรือเพียง
เทียบก็ไม่มี สตรีที่ว่าสวยที่สุดในโลกเมื่อเทียบกับนางแล้วก็เหมือน
ลิงค่างเพียงตัวหนึ่งเท่านั้น....น่าขำจริง ๆ โลกมนุษย์เอ๋ย...

เมื่อเราเห็นดังนั้นจึงกล่าวกะนางว่า “**เทพธิดา!....การที่เธอ
มานั่งอยู่หน้ากุฏิเราเพียงลำพังตั้งแต่เช้าเช่นนี้ ใครมาเห็นเข้า
เดี๋ยวจะเข้าใจผิดเอาได้ว่าพระอยู่กับผู้หญิง สองต่อสอง ข้อครหา
ต่าง ๆ อาจเกิดขึ้นได้”**

นางตอบว่า “**ท่าน.. ไม่ต้องเป็นห่วงในเรื่องนี้ ไม่มีใคร
สามารถจะเห็นฉันได้.. นอกจากท่านเท่านั้น นี่เป็นเทพเนรมิต
เพื่อมาถวายอาหารทิพย์แก่ท่านได้ง่ายขึ้น”**

เราจึงบอกว่า “**ถวาย ก็ถวายมาสิ..**”

นางบอกให้เรานั่งนิ่ง ๆ ครูหนึ่ง การถวายอาหารทิพย์ เป็นอันจบลง ร่างกายของเราพลันกระปรี้กระเปร่า เหมือนปลา ชาติแล้วพลันได้น้ำ เหมือนคนหิวกระหายมานานวันพลันมาเจอบ่อน้ำอันใสสะอาด ร่างกายสดชื่น ผิวพรรณที่ซีดเซียวกลับผุดผ่อง หายเมื่อยหายหิว ปฏิบัติภาวนาต่อไปได้อีกหลายวันโดยไม่ต้องมีอาหารตกท้อง... อยู่เย็นสบายคลายความทุกข์กังวลเรื่องการกิน

(ธรรมะทะเลโลก หน้า ๗๖)

❖ สัลเลขธรรม ๑๐ ประการ ❖

พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านถือหลัก “สัลเลขธรรม” เป็นเครื่องดำเนินขัดเกลาชักฟอกกิเลส

อุปปีจฉตา ใครจะไปมกน้อยยิ่งกว่าพ่อแม่ครูจารย์มั่นของเรา คิดดูตั้งแต่หนุ่มน้อยจนกระทั่งเฒ่าแก่ ท่านมีสมบัติอะไรติดเนื้อติดตอค์ของท่านไม่ปรากฏ

ไปที่ไหนท่านไปอย่างง่ายดาย มีเฉพาะบริวาร ๘ เท่านั้น

ไม่มีคำว่า “พระรุ้งพระรัง” มีสมบัตินั้นมีสมบัตินี้ไม่ปรากฏ มีเท่าไรก็แจกจ่ายไปหมด ๆ ที่อยู่ก็เป็นกระต๊อบกระแต้บอยู่อย่างนั้น ไม่หรรษา อย่างกุฎิที่ท่านพักอยู่บ้านหนองผือนาในนี้ ก็ว่ากุฎิพอประมาณ

เรื่องที่ว่าอยู่ในที่วิเวกหรือ วิเวกตา อสังสัคคณิกา นี่ก็ไม่เคยปรากฏว่าใครไปยุ่งท่านได้ แม้แต่ประชาชนญาติโยมไปหาช่วงกาลช่วงเวลานี้ ท่านยังไม่อยากจะต้อนรับด้วยซ้ำ กับพระกับเณรเหล่านี้เหมือนกัน ให้ไปหาภาวนา มีแต่ไล่ไปภาวนาอย่ามายุ่งกันในเวลาไม่ควรยุ่ง เพราะฉะนั้นเวลาพระเณรขึ้นไปหาท่านจึงไปเพียงไม่กี่องค์ในเวลาหนึ่ง ๆ ซึ่งควรจะขึ้นไปหาท่าน นี่ก็เรียกว่า อสังสัคคณิกา

วิเวกตา มีแต่ความสงบทั้งวันทั้งคืน ยืน เดิน นั่ง นอน ไม่มีอะไรมายุ่งมาเกี่ยว

วิริยารัมภ การแนะนำสั่งสอนเพื่อความ پاکความเพียรนี้ท่านเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ไม่ได้พูดเรื่องอื่นนอกจากความเพียรองค์ท่านเองถึงเวลาท่านก็ลงเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาตามกำหนดกฎเกณฑ์ตามเวล่ำเวลาไม่เคลื่อนคลาดเลย

ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติหลุดพ้นใครเป็นผู้ทรงไว้ ก็ท่านทั้งนั้นเป็นผู้ทรงไว้ นี่รวมแล้วก็ป็นสัลเลขธรรม ๑๐ ประการเป็นแนวทางที่สมบูรณ์เต็มที่แล้ว ดังที่ท่านกล่าวว่า สมาธิ ปัญญา ก็เป็นแต่ละข้อ ๆ ของสัลเลขธรรม แล้วก็ วิมุตติ และ วิมุตติญาณทัสสนะ ก็เป็น ๑๐ สุตยอตแห่งธรรมแล้ว

(สังวรธรรม หน้า ๑๐๙-๑๑๕)

❖ ยายกั้ง...อุบาสิกาผู้มีญาณวิเศษ ❖

ในหมู่บ้านหนองผือซึ่งมีบ้าน ๗๐ หลังคาเรือนนั้น มีอุบาสิกา แก่นุงขาวหม่นขาว คนหนึ่งที่สำคัญมากชื่อ “ยายกั้ง” อายุราว ๘๐ ปี เป็นนักภาวนาที่ท่านเมตตาแก่เป็นพิเศษ แยกพยายามตะเกียกตะกาย ออกไปศึกษาธรรมกับท่านเสมอ แก่ใช้ไม้เท้าเป็นเครื่องพยุงออกไป หาพ่อแม่ครูจารย์มัน กว่าที่จะถึงวัดต้องพักเหนื่อยระหว่างทางถึง ๓-๔ ครั้ง ทั้งเหนื่อยทั้งหอบน่าสงสารมาก

บางทีพ่อแม่ครูอาจารย์มันก็ทำท่าดูเอาบ้างว่า “โยมจะออกมาทำไม มันเหนื่อยไม่รู้หรือ แม้แต่เด็กเขายังรู้จักเหนื่อย แต่โยม แก่จนอายุ ๘๐-๙๐ ปีแล้วทำไมไม่รู้จักเหนื่อยเมื่อยล้า มาให้ลำบาก ทำไม?”

แก่เรียนตอบท่านอย่างอาจหาญตามนิสัยที่ตรงไปตรงมา ของเก่าว่า “ก็มันอยากมา มันก็มาซิ”

จากนั้นท่านก็ถามเกี่ยวกับจิตตภาวนาและอธิบายธรรม ให้ฟัง นอกจากแกภาวนาดี มีหลักเกณฑ์ทางจิตแล้ว แก่ยังมี ปรจิตตวิชา คือสามารถรู้พื้นเพดีชั่วแห่งจิตคนอื่นได้ด้วย และมี นิสัยชอบรู้อะไรแปลก ๆ ภายนอกด้วย เวลาแก่มารับการอบรม กับท่าน แก่เล่าความรู้แปลก ๆ ถวายท่านด้วยความอาจหาญมาก ท่านทั้งขบขันทั้งหัวเราะ ทั้งเมตตาว่ายายแก่นี้อาจหาญจริง ไม่กลัวใคร

แม้พระเณรจะนั่งฟังอยู่เวลานั้นร่วมครึ่งร้อย แกพูดของแกอย่างสบาย ไม่สนใจว่าใครจะคิดอะไร ที่น่าฟังมากก็ตอนที่แกทนายใจท่านอย่างอาภัพมาก ไม่กลัวท่านจะว่าจะดะไรบ้างเลย

แกทนายว่า “จิตหลวงพ่อพ้นไปนานแล้ว ฉันทราบจิตหลวงพ่omanานแล้ว จิตหลวงพ่อไม่มีใครเสมอทั้งในวัดนี้หรือที่อื่น ๆ จิตหลวงพ่อประเสริฐเลิศโลกแล้ว หลวงพ่อ จะภาวนาไปเพื่ออะไรอีก ฉันดูจิตหลวงพ่อสว่างไสวครอบคลุมโลกไปหมดแล้วอะไรมาผ่านหลวงพ่อก็ทราบหมด ไม่มีอะไรปิดบังจิตหลวงพ่อได้เลย แต่จิตฉันมันยังไม่ประเสริฐ อย่างจิตหลวงพ่อ จึงต้องออกมาเรียนถามเพื่อหลวงพ่อได้ชี้แจงทางเดินให้ถึงความประเสริฐอย่างหลวงพ่อด้วย” ดังนี้

ท่านตอบแกทั้งหัวเราะว่า “ภาวนาไปจนวันตายไม่มีถอยใครถอยผู้นั้นมิใช่ศิษย์ ตถาคต” ดังนี้ซึ่งเป็นอุบายสั่งสอนไปในตัว

พ่อแม่ครูจารย์มั่นกับยายกั้งสนทนากัน เท่าที่ฟังดูแล้วรู้สึกน่าฟังอย่างเพลินใจ เพราะเป็นปัญหาที่รู้เห็นขึ้นจากการภาวนาล้วน ๆ เกี่ยวกับบอริยสังทางภายในบ้าง เกี่ยวกับพวกเทพพรหมภายนอกบ้าง ทั้งภายในและภายนอก

เมื่อยายกั้งเล่าถวายจบลง ถ้าท่านเห็นด้วยท่านก็ส่งเสริมเพื่อเป็นกำลังใจในการพิจารณาธรรมส่วนนั้นให้มากยิ่งขึ้น ถ้าตอนใดที่ท่านไม่เห็นด้วย ก็อธิบายวิธีแก้ไข และสั่งสอนให้ละวิธีนั้นไม่ให้ทำต่อไป

ยายก็มาเล่าถวายถึงการล่วงรู้จิตของท่านและพระเณรในวัด
รู้สึกน่าฟังมาก พระเณร ทั้งแสดงอาการหวาด ๆ บ้าง แสดงอาการ
อยากฟังแก่เล่าบ้าง

แก่เล่าว่า “นับแต่จิตท่านอาจารย์ลงมาถึงจิตเณร
ความสว่างไสวลดหลั่นกันลงมา เป็นลำดับลำดา เหมือนดาวใหญ่
กับหมู่ดาวเล็ก ๆ ที่อยู่ด้วยกันฉะนั้น รู้สึกน่าดูและน่าชมเชยมาก
ที่มองดูจิตพระเณรมีความสว่างไสวและสง่าผ่าเผย ไม่เป็นจิตที่
อับเฉาเฝ้าทุกข์ที่กลุ้มรุมดวงใจ แม้เป็นจิตพระหนุ่มและสามเณร
น้อย ๆ ก็ยังน่าปิติ ยินดีและน่าเคารพนับถือตามภูมิของแต่ละองค์
ที่อุตส่าห์พยายามชำระขัดเกลาได้ตามฐานะของตน ๆ”

บางครั้งแกมาเล่าถวายท่านเรื่องแกขึ้นไปพรหมโลกว่า “เห็น
แต่พระจำนวนมากมายในพรหมโลก ไม่เห็นมีฆราวาสสลับสับปน
กันอยู่บ้างเลย ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น?”

ท่านตอบว่า “เพราะที่พรหมโลกโดยมากมีแต่พระที่
ท่านบำเพ็ญจิตสำเร็จธรรม ขึ้นอนาคามีผลแล้ว ส่วนฆราวาส
มีจำนวนน้อยมากที่บำเพ็ญตนจนได้สำเร็จธรรมขึ้นอนาคามีผล
แล้วไปเกิดและอยู่ในพรหมโลกชั้นใดชั้นหนึ่ง

ฉะนั้นโยมจึงเห็นแต่พระไม่เห็นฆราวาสสลับสับปนอยู่เลย อีก
ประการหนึ่ง ถ้าโยมสงสัยทำไมจึงไม่ถามท่านบ้าง เสียเวลาขึ้นไป
ถึงแล้ว มาถามอาตมาทำไม?”

แกหัวเราะแล้วเรียนท่านว่า “**ลืมนเรียนถามพระท่าน เวลา
ลงมาแล้วจึงระลึกได้ก็มาเรียนถามท่าน ต่อไปถ้าไม่ลืมน เวลาขึ้นไป
อีกก็จะเรียนถามพระท่าน**”

แล้วแกจึงเรียนถามท่านต่อไปอีกว่า “**เมื่อคืนนี้ ใครกัน มอง
ตรงไหนก็มีแต่หน้าเต็มไปหมด?**” ท่านก็ตอบให้ด้วยความเมตตาว่า
“**อ้อ! นั้นมันท้าวมหาพรหม เขามานมัสการเรา**”

ท่านอาจารย์ตอบปัญหาายทั้งมีความหมายเป็นสองนัย
นัยหนึ่งตอบตามความจริง นัยสองตอบเป็นเชิงแก้ความสงสัย
ของยายกั้งที่ถาม

ต่อมาท่านห้ามไม่ให้แกออกรู้สิ่งภายนอกมากไป เสียเวลา
พิจารณาธรรมภายใน ซึ่งเป็นทางมรรคทางผลโดยตรง ยายกั้ง
ก็ปฏิบัติตามท่าน

ท่านชมเชยยายกั้งให้พระฟังเหมือนกันว่า “**แกมีภูมิธรรม
สูงที่นำอนุโมทนา พวกพระเรามีหลายองค์ที่ไม่อาจรู้ได้เหมือน
ยายกั้ง**”

คงเป็นด้วยเหตุเหล่านี้กระมังที่ทำให้ท่านพักอยู่วัดหนองผือ
นานกว่าที่อื่น ๆ คือ วัดหนองผือเป็นศูนย์กลางของคณะปฏิบัติ
ทั้งหลาย ทั้งที่เกี่ยวอยู่ในที่ต่าง ๆ แลบนั่น ทั้งที่พักอยู่ตาม
สำนักต่าง ๆ ที่ไปมาหาสู่ท่านได้อย่างสะดวกสบาย ทั้งทำเลบำเพ็ญ
สมณธรรมมีมาก หาเลือกได้ตามชอบใจ เพราะมีทั้งป่าธรรมดา
มีทั้งภูเข มีทั้งถ้ำ ซึ่งเหมาะแก่ผู้แสวงหาที่บำเพ็ญอยู่มาก

พ่อแม่ครูจารย์มั่นพักอยู่วัดหนองผือ ๕ พรรษา เฉพาะองค์ท่านเองพักอยู่กับที่ ไม่ค่อยได้ไปเที่ยววิเวกทางไหนเหมือนเมื่อก่อน เพราะอายุท่านราว ๗๕ ปีเข้าไปแล้ว สุขภาพก็นับวันทรุดลง เพียงพักอยู่เป็นร่มเงาของบรรดาศิษย์ที่กำลังแสวงหาธรรมได้อาศัยความร่มเย็นก็เป็นทีภาคภูมิใจแล้ว

ท่านพักอยู่ที่นี่ เหตุการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับภูติผีเทวดาไม่ค่อยมีมาก มีมาหาท่าน ก็เป็นบางสมัย ไม่ค่อยมีบ่อยนักเหมือนท่านพักอยู่เชียงใหม่ แต่ท่านทำประโยชน์แก่พระเณรและประชาชนได้มากกว่าที่อื่น ๆ ในเขตจังหวัดสกลนคร

ที่วัดหนองผือโดยมากเป็นป่าดงพงลึกใช้ป่าชุกชุมมาก พระเณรไปกราบเยี่ยมท่าน ท่านต้องสั่งให้รีบออกถ้าจวนเข้าหน้าฝน ถ้าหน้าแล้งก็อยู่ได้นานหน่อย ผู้ป่วยต้องใช้ความอดทน เพราะยาแก้ไข้ไม่มีใช้กันเลยในวัดนั้น เนื่องจากยาหายากไม่เหมือนสมัยทุกวันนี้

(ประวัติท่านพระอาจารย์มั่น หน้า ๒๕๕

และวัดบ้านตาด ๓ มิถุนายน ๒๕๕๑)

❖ ท่านพ่อลี มานมัสการหลวงปู่มัน ❖

ในระหว่างที่พ่อแม่ครูจารย์มันพักอยู่ที่วัดหนองผือ มีลูกศิษย์รุ่นเก่า ๆ มาคารวะท่านเสมอ.....ท่านพ่อลีก็เป็นศิษย์รุ่นใหญ่ของท่านผู้หนึ่งมาตั้งแต่เริ่มแรกโน้น ทั้งพ่อแม่ครูจารย์มันและท่านพ่อลีเองก็เคยไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ เท่าที่ได้สังเกตในเวลาท่านไปกราบนมัสการพ่อแม่ครูจารย์มันที่วัดป่าหนองผือนั้น รู้สึกว่าท่านแสดงออกปฏิกิริยาเต็มไปด้วยความเมตตาอย่างมากมายเห็นได้อย่างเด่นชัด

คราวที่ท่านพ่อลีมากราบเยี่ยมท่าน ท่านเป็นผู้สั่งเราเองว่า “ให้ไปจัดในป่าลึก ๆ นอกบริเวณรั้ววัด ให้ท่านพ่อลีได้พักสบาย ๆ เพราะสงัดดีกว่าที่อื่น ๆ

หลังจากนั้นท่านยังตามไปดูสถานที่พักนั้นอีกด้วย นี่! ก็เป็นเหตุให้ประทับใจไม่ลืม และการให้อโวาสังสอนใน ๒-๓ คินที่ท่านพ่อลีพักอยู่นั้น รู้สึกว่าประทับใจอย่างมากมายทีเดียว เพราะท่านพ่อลีเป็นศิษย์ที่ท่านเมตตาไว้วางใจ นาน ๆ จะได้กราบนมัสการท่านครั้งหนึ่งและได้สนทนาธรรมกัน ท่านจึงได้สนทนากันอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย เต็มอรรถเต็มธรรมทุกขั้นตอน ซึ่งยากที่จะหาฟังได้ในเวลาอื่น ๆ

เราได้พบท่านพ่อลีครั้งแรกมาจนกระทั่งถึงบัดนี้ ท่านมีนิสัยเด็ดเดี่ยวอาจหาญชาญชัยมากในการประพฤติปฏิบัติ เพราะ

ท่านผู้ดีหายาก พระที่ดีหายาก ศาสดาคือ พระพุทธเจ้ายิ่งเป็นผู้ที่หายาก ตั้งกับตั้งกลับ ก็ไม่ได้ปรากฏแก่โลกแม้พระองค์เดียว ท่านผู้สิ้นกิเลสที่เรียกว่า สงฆ์... สรรณ... คจฉามิ ซึ่งเป็นที่ฝากเป็นฝากตายของชาวพุทธ หรือเหล่าสัตว์ทั้งหลายก็เป็นสิ่งที่หายาก เพราะไม่มีในที่ทั่วไปเหมือนสิ่งทั้งหลาย

(วัดอโศการาม ๒๖ เมษายน ๒๕๓๒)

❖ ลาหลวงปู่มั่นออกธุดงค์ ❖

คัดจากหนังสือประวัติหลวงปู่หล้า เขมปัตโต วัดภูจ้อก้อ จังหวัดมุกดาหาร ตอนหนึ่งว่า..

พอตกถึงเดือนพฤศจิกายน ๒๔๘๙พระอาจารย์มหาบัว ก็ดำริจะออกวิเวก โครงการขององค์ท่านจะไม่ไปไกล เพราะจะได้ฟังข่าวสุขทุกข์ของหลวงปู่ใหญ่ทุกประการ จะได้เป็นผู้กลับเข้ากลีบออกอยู่ ไม่ไปแบบเตลิดเปิดเปิง และหวังจะได้ธรรมะพิเศษ มาศึกษาราบเรียนเพิ่มเติม เพราะอายุพรรษาก็มากเข้า ๑๕ พรรษาแล้ว และก็อาลัยหลวงปู่ เกรงผู้อยู่ข้างหลังจะปฏิบัติในสำนักบกพร่อง ทำให้หลวงปู่ไม่สะดวกธรรมะ ทุก ๆ กรณี

แต่ลงท้ายก็เลยตกลงใจไป ฝ่ายข้าพเจ้า (หลวงปู่หล้า) ก็นึกอยากจะไปกับองค์ท่านด้วย หลวงปู่ก็รู้จักแล้ว และหลวงปู่ได้เทศน์

อยู่บ่อย ๆ ว่า “ใครออกวิเวกปีนี้ กลับมาเมื่อถูกถามไม่ได้ความ
ในด้านภาวนา จะไม่ให้อยู่จำพรรษาด้วย”

ต่อไปในอนาคต ถ้าไปวิเวกจริง ถามก็ต้องได้ความแต่ไม่น้อย
ก็ต้องมาก แต่ไปวิ่งวนเสียเป็นส่วนมาก เพราะไปเที่ยวเล่นตามสำนัก
เฉย ๆ

การไปวิเวกในสมัยนั้น ไปในดงในป่า ในโคกในดอน ในภูเขา
ได้ทั้งนั้น เพราะไม่มีสิ่งที่สงสัยกันในการเมือง ขอแต่กล้าหาญ
ไม่กลัวเสือสัตว์ป่านานาชนิดเท่านั้น การไปองค์เดียวเป็นชั้นที่หนึ่ง
ไป ๒ องค์เป็นชั้นที่สอง ไป ๓ องค์เป็นชั้นที่สาม ไปมากกว่านั้นอยู่
วัดดีกว่า เพราะถือกันว่าน่ายายไม่สะดวกได้

มีปัญหาว่า “พระอาจารย์มหาบัวนั้น หลวงปู่มั่นก็เกรงว่า
จะไปเที่ยวเล่นดอกหรือ จึงปรารภอย่างนั้น?” แก้วว่า “ปรารภเพื่อ
พวกอื่นบุคคลอื่นต่างหาก เพราะปีนั้นจะออกวิเวกหลายพวกอยู่”

ครั้นล่วงเวลามาอีก ๒-๓ วัน ท่านอาจารย์มหาบัวขึ้นไป
กราบเรียนหลวงปู่มั่นว่า “เกล้าฯ นึกจะไปเที่ยววิเวกจะเป็น
ประการใด และการงานที่จะใช้เกล้าพาหมู่นั้นยังมีอะไรอยู่
บ้างหนอ เกล้าฯจะพาหมู์ทำเสร็จแล้วจึงจะไป ถ้ามีงานจำเป็นอยู่
เกล้าฯจะรออยู่ก่อน”

หลวงปู่มั่นท่านตอบว่า “จิวรกาลเราก็เสร็จแล้ว ฟืนเราก็
บริบูรณ์แล้ว แต่บูรณะกุฏิซ่อมแซมหลังคาและเอาฟืน ถึงเดือน
กุมภาพันธ์จึงพากันจัดทำ วาระนี้จะไปก็ไปได้”

พระอาจารย์มหาบัวกราบเรียนท่านว่า “ถ้าจะไปวันไหน
และทิศทางใดหนอจึงจะวิเวกพอควร”

หลวงปู่มั่นตอบว่า “ถ้าสะดวกใจตน จะไปวันไหนก็ได้
ไปทางทิศตะวันออกก็มีที่วิเวกดีพอควรอยู่นะ”

แล้วพระอาจารย์มหาบัวก็กราบลาภักฎิของตน แต่ไม่ถึง
วันจะไป เป็นเพียงไปกราบศึกษาให้หลวงปู่มีสิทธิ์ ถึงวันจะไปจริง
ท่านจึงจะไปกราบลาใหม่

ข้าพเจ้า (หลวงปู่หล้า) ได้สำเหนียกว่า “ลูกศิษย์ที่มีครู
ไปลาอาจารย์เพื่อเที่ยวแสวงหาวิเวกเป็นธรรมดาซึ่ง เป็นเชิงปริกาษา
ให้เกียรติอาจารย์ ให้ความเป็นใหญ่ไว้เสมอด้วยเคารพ ไม่ตัดสิน
เอาแต่ตัวตามอัตโนมัตติ เป็นเยี่ยงอย่างอันดีของฝ่ายปฏิบัติ ไม่ข้าม
ไม่เกินไม่อวดดีอะไร

อาจารย์ก็นักปราชญ์ ลูกศิษย์ก็บัณฑิต สมัยปัจจุบันนี้หา
ได้ยากแท้ ๆ หนอ เพราะโดยมากลูกศิษย์ตกลงเอาเองหมดแล้ว
เป็นเพียงมาลาไปเฉย ๆ บางรายกรุ่นให้อาจารย์อย่างไม้อายุเวลาไป
ไม่มาลาซ้ำอีก กลายเป็นปฏิบัติแบบเปรตแบบผีไปอีก นึก ๆ แล้ว
ก็น่าสังเวชมาก

หลวงปู่มั่นมรณกรรมไป ๓๐ ปีกว่าเท่านั้น ฝ่ายปฏิบัติ
ทุกวันนี้ห่างไกลกัน ขนาดไหนหนอ ไม่ต้องกล่าวไปใยในครั้งพุทธกาล
เพียงเท่านั้นก็ห่างไกลกันขนาดนี้ แต่ธรรมวินัยนั้นอันเก่าอยู่ ผู้ปฏิบัติ
เลือนลางต่างหาก แต่ก็ เป็นเรื่องอจินไตย ถ้าพิจารณาไปก็ฟังชาน
กล่าวไว้พอได้เทียบเคียงบ้าง”

❖ พระตายเป็นอุบัติในพรหมโลก ❖

ระยะที่พ่อแม่ครูอาจารย์มั่นพักอยู่วัดหนองผือ ปี ๒๔๙๘ มีพระตายในวัด ๒ องค์ ตายบ้านนาในอีก ๑ องค์ องค์แรกอายุราว กลางคน

ท่านองค์นี้ (พระอาจารย์เนียม) บวชเพื่อปฏิบัติโดยเฉพาะ และปฏิบัติอยู่กับท่านแบบเช้า ๆ ออก ๆ เรื่อยมาแต่สมัยท่าน อยู่เชียงใหม่ และติดตามท่านจากเชียงใหม่ มาอุดรฯ สกลนคร แล้วมามรณภาพที่วัดหนองผือ (แรม ๗ ค่ำ พฤษภาคม ๒๔๙๙)

ทางด้านจิตตภาวนาท่านดีมากทางสมาธิ

ส่วนทางปัญญากำลังเร่งรัดโดยมีท่านเป็นผู้คอยให้นัย เสมอมา

ท่านมีนิสัยเคร่งครัดเด็ดเดี่ยวมาก เทศน์ก็เก่งและจับใจ เพราะมาก ทั้งที่ไม่ได้หนังสือสักตัว เทศน์มีปฏิภาณไหวพริบ ปัญญาฉลาด สามารถยกข้อเปรียบเทียบมาสาธกให้ผู้ฟังเข้าใจ ได้ง่าย ๆ แต่น่าเสียดายที่ท่านป่วยเป็นวัณโรคกระเสาะกระแสะมานาน

ท่านถึงกาลมรณะที่วัดหนองผือ ตอนเช้าเวลาประมาณ เจ็ดโมงเช้า ด้วยท่าทางอันสงบสมเป็นนักปฏิบัติทางจิตมานานจริง ๆ เห็นอาการท่านในขณะที่จวนตัวและสิ้นลมแล้ว เกิดความเชื่อเลื่อมใส ในท่าน และในอุบายวิธีของจิตที่ได้รับการฝึกอบรมมาเท่าที่ควร

ก่อนจะมาถึงวาระสุดท้าย ซึ่งเป็นขณะที่ต้องช่วยตัวเองโดยเฉพาะ ไม่มีใครแม้รักสนิทอย่างแยกไม่ออกจะเข้าไปเกี่ยวข้องได้ จิตจะมีทางด้านทานสู่กับสิ่งเป็นภัยแก่ตน ได้อย่างเต็มกำลังฝีมือที่มีอยู่ และแยกตัวออกได้โดยปลอดภัย

เพราะวาระสุดท้ายเป็นข้าศึกศัตรูต่อตนเองอย่างสำคัญ ใครมีอุบายหรือฉลาดเฉลียวมาว่าเพียงไร ก็ต้องมาเผชิญกับเหตุการณ์ อันนี้จนได้ ผู้ช่วยตัวเองได้ก็ดีไป ผู้ช่วยตัวเองไม่ได้ก็จมไป และจมอยู่ในความไม่เป็นท่าของตนโดยไม่มีใครช่วยได้

ขณะท่านองค์นั้นจะสิ้นลม พ่อแม่ครูอาจารย์มันและพระสงฆ์ ซึ่งกำลังจะออกบิณฑบาตได้พากันแวะเข้าไปปลงธรรมสังเวชที่กำลังแสดงอยู่อย่างเต็มตา

พอท่านสิ้นลมแล้วชั่วขณะหนึ่ง ซึ่งเป็นขณะที่พ่อแม่ครูอาจารย์มันกำลังยืนรำพึงอยู่อย่างสงบ ท่านได้พูดออกมาด้วยท่าทางเคร่งขรึมว่า.....

“...ไม่น่าวิตกกับเธอหรอก เธอขึ้นไปปฏิบัติที่อาภัสสราพรหมโลกชั้น ๖ เรียบร้อยแล้ว”

นับว่าหมดปัญหาไปสำหรับท่านในครั้งนี้ แต่เสียดย่อยุ่หน่อยหนึ่ง ถ้าท่านมีชีวิตแรงยึดเวลาเร่งวิปัสสนาให้มากยิ่งขึ้นบ้าง ก็มีหวังได้ขึ้นพรหมโลก ๕ ชั้น ชั้นใดชั้นหนึ่งแล้ว τελิดถึงที่สุดเลย ไม่ต้องกลับมาเวียนในวัฏวนนี้อีก

ที่เป็นปัญหายู่มากเวลานี้คือ พวกเราไม่ทราบว่าจะ ใครจะเตรียมไปขึ้นไหนกันแน่บ้าง จะไปขึ้นตรงจวน เปรต ผี นรก อเวจี หรือชั้นมนุษย์ เทวบุตร เทวธิดา อินทร์ พรหม หรือนิพพานชั้นใดกันแน่

ฉะนั้นเพื่อความแน่ใจงดูเข็มทิศ คือใจของตน ๆ ให้ดีว่าเบนหน้าไปทางใดมาก เป็นทางดีหรือชั่ว ควรพิจารณาด้วยดีแต่บัดนี้ ตายแล้วไม่มีทางแก้ไขได้อีก ใคร ๆ ก็ทราบกันทั่วโลกว่าความตายคือแดนสุดวิสัย ทำอะไรต่อไปอีกไม่ได้ ดังนี้

❖ หลวงปู่มั่นรู้ล่วงหน้าว่าพระจะตายอีก ❖

ท่านอาจารย์สอ สุมังคโล พรราชา ๙ องค์ที่ ๒ เป็นไข้ป่า ท่านเป็นพระชาวอุบลฯ นับแต่เริ่มป่วยรวมเวลาประมาณ ๑ เดือน ก่อนท่านจะมรณภาพ มีพระองค์หนึ่งท่านพิจารณาเห็นเหตุการณ์ของท่านผู้ป่วยอย่างไรไม่ทราบ

วันนั้นตอนเย็น ท่านขึ้นไปกราบพ่อแม่ครูจารย์มั่นและสนทนาธรรมกันในแต่ละต่าง ๆ จนเรื่องวุ่นมาถึงท่านผู้ป่วย

พระองค์นั้นได้โอกาสจึงกราบเรียนเหตุการณ์ที่ตนปรากฏถวายท่านว่า

“คืนนี้ไม่ทราบจิตเป็นอะไรไป กำลังพิจารณาธรรมอยู่ดี ๆ พอสงบลงไปปรากฏว่า เห็นท่านอาจารย์ (มั่น) ไปยืนอยู่หน้า

กองพินที่ใครก็ไม่ทราบเตรียมขนมากองไว้ว่า ให้เฝ้า ท่าน...
ตรงนี้เอง ตรงนี้เหมาะกว่าที่อื่น ๆ” ดังนี้ทำไมจึงปรากฏอย่างนั้น
ก็ไม่ทราบ หรือผู้ป่วยจะไปไม่รอดจริงหรือ แต่ดูอาการก็ไม่เห็น
รุนแรงนัก ที่ควรจะเป็นได้อย่างที่ปรากฏนั้น”

พอพระองค์นั้นกราบเรียนจบลง ท่านก็พูดขึ้นทันทีว่า
“ผมพิจารณาทราบมานานแล้วอย่างไรก็ไม่ไปไม่รอด แต่เธอไม่
เสียที แม้จะไปไม่รอดสำหรับความตาย เหตุการณ์แสดงบอกเกี่ยว
กับจิตใจของเธอสวยงามมาก สுகติเป็นที่ไปของเธอแน่ แต่ใคร ๆ
อย่าไปพูดเรื่องนี้ให้เธอฟังเด็ดขาด เมื่อเธอทราบเรื่องนี้จะเสียใจ
แล้วจะทรุดทั้งกายและเสียทั้งใจ สุกติที่เธอควรจะได้อยู่แล้ว
จะพลาดไปได้ เพราะความเสียใจเป็นเครื่องทำลาย”

พออยู่ต่อมาไม่กี่วัน พระที่ป่วยก็เกิดบุปบขึ้นในทันทีทันใด
ตอนก่อนคืน พอ ๓ นาฬิกากว่า ๆ ก็สิ้นลมไปด้วยความสงบ จึงทำให้
คิดเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่าพออะไรผ่านท่านคงพิจารณาไป
เรื่อย ๆ ในทุกเรื่อง เมื่อทราบเหตุการณ์ชัดเจนแล้ว ก็ปล่อยไว้ตาม
สภาพของสิ่งนั้น ๆ

(ประวัติท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ หน้า ๒๖๑)

❖ เป็นไฉ้มาลาเรีย ❖

มีคนมาถามเราว่า “หลวงตาเคยเป็นไฉ้มาลาเรียไหม?”

“โธ่! เป็นมาไม่รู้เป็นกี่ครั้ง ผมบนศีรษะโกนให้โล้นแล้วยังไม่แล้ว มันยังร่วงอีก ไฉ้มาลาเรียนี้มันร้อน ปากนี้เปื่อยหมด”

กลางวันวันหนึ่ง เราเป็นไฉ้มาลาเรีย วันนั้นปรากฏว่าไฉ้เริ่มหนักแต่เช้า เราก็ก็นอนไปบิณฑบาตและไม่ฉันท้งหันด้วย ต่อสู้กับทุกขเวทนาด้วยการพิจารณา แต่ป่วย ๓ โมง ไฉ้จึงสร้าง ปรากฏว่ากำลังเรียวแรงอ่อนเพลียมาก จึงเพ่งจิตให้อยู่กับจุดใดจุดหนึ่งของทุกขเวทนาที่กำลังกำเริบหนัก โดยไม่คิดทดสอบแยกแยะเวทนาด้วยปัญญาแต่อย่างใด พอตีเวลานั้นเป็นเวลาที่เราแม่ครูจารย์มันท่านพิจารณาธรรมบางประการ เห็นเรากำลังปฏิบัติอยู่เช่นนั้น

พอป่วย ๔ โมง เข้าไปหาท่าน ท่านก็ตั้งปัญหาถามขึ้นในทันทีว่า

“ทำไมจึงพิจารณาอย่างนั้นเล่า? การเพ่งจิตจ้องอยู่ไม่ใช่ปัญญาพิจารณาแยกแยะ กาย เวทนา จิต ให้รู้เรื่องของกันและกัน ท่านจะทราบความจริงของกาย ของเวทนา ของจิตได้อย่างไร? แบบท่านเพ่งจ้องอยู่นั้นมันเป็นแบบฤๅษี แบบหมากัดกัน ไม่ใช่แบบพระผู้ต้องการทราบความจริงในธรรมทั้งหลายมีเวทนาเป็นต้น

ต่อไปอย่าทำอย่างนั้น มันผิดทางที่จะให้รู้ให้เห็นความจริงทั้งหลายที่มีอยู่ ในกาย ในเวทนา ในจิต ตอนกลางวันผมได้พิจารณาดูท่านแล้วว่า ไม่ใช่สติปัญญา คลีคลายดูกาย ดูเวทนา ดูจิตบ้างเลย พอเป็นทางให้สงบและถอดถอนทุกขเวทนาในเวลานั้น เพื่อใช้จะได้สงบลง” ดังนี้

นี่คือพ่อแม่ครูจารย์มั่น พระอรหันต์ยุคปัจจุบัน ท่านสามารถออกรู้เรื่องราว ต่าง ๆ ได้โดยตลอด

(สวนแสงธรรม ๕ ตุลาคม ๒๕๓๑)

❖ ดุจดั่งยาเทวดา ❖

เรามีนิสัยวาสนาอย่างหนึ่งเหมือนกันคือ ไม่ค่อยได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับโรงพยาบาล ถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ ไม่ไป ยิ่งเวลาออกปฏิบัติอยู่นั้น ยิ่งไม่สนใจเลยกับหมอ ยาก็ไม่เคยติดยามแม้มืดเดียว อยู่แบบหมูแบบกวาง ฯลฯ

เวลามันจะป่วยมันไปหาโรคมาจากไหน ทำไมเป็นได้ ธรรมแก่ตัวเองแก้อย่างนั้น เวลามันจะหายมันไปหาโอสถมาจากไหน เกิดที่ไหนมันก็ตายที่นั่นแหละ

เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยใครเอายามาให้ เราบอก “อย่ามายุง”

ทีนี้ หลายครั้งหลายหนท่านเห็น ท่านก็มาเองละสิ คึกคัก เข้าไปถึงตัวเราเลยนะ เรานอนใช้อยู่นะ

**“นี่! นี่! ได้ยามาแล้วนะท่านมหานะ นี่! ได้ยาตีวิเศษมาให้
พอฉันปู้บจะหายทันที เอ้า! เอ้า! ฉัน”** ท่านว่าอย่างนั้นเลย มือยื่น
ให้พร้อมเลย

ตกลงเราก็ต้องฉัน ถ้าเป็นเรื่องพ่อแม่ครูอาจารย์มันนี่เราไม่
เคยปฏิเสธเลย

ท่านพูดเลยว่า **“ยานี้สำคัญมาก ยาตินะ ฉันแล้วหาย
หาย หาย จะหายก่อน ฉันด้วยซ้ำนะ”** ท่านเสกสรรยาของท่าน

แล้วท่านก็ยื่นเข้ามาให้เลย **“เอา... เอา... เอาให้มันหาย
เดี๋ยวนี้เลย”**

นี่ถ้าว่าเด็ดจริง ๆ ท่านก็เป็นอย่างนั้นนะพ่อแม่ครูจารย์มัน
เพราะท่านทราบว่ นิสสัยเราเป็นอย่างนั้น เวลาเด็ดเราก็ออมรับ
เพราะเรามั่นจริงจัง ท่านจึงเอามาเอง ฉัน แล้วก็ไม่ได้หาย เราก็ไม่สนใจ
ว่าหายหรือไม่หาย จิตกับธรรมไม่ได้นอกเหนือจากกันไป มันพัวพัน
กันอยู่อย่างนี้ มันไม่ได้ไปยุ่งกับยา นี่พูดถึงพ่อแม่ครูจารย์มันท่าน
ปฏิบัติต่อเรา ท่านเอาอย่างนั้น กับองค์อื่น ๆ ก็ไม่เห็นท่านทำ

(สวนแสงธรรม ๑๐ เมษายน ๒๕๔๒)

❖ หลวงปู่มั่นเอาผ้าห่มมาให้ ❖

อย่างผ้านี้ก็เหมือนกัน ผ้าห่มกันหนาว เพราะท่านรู้ว่า เราไม่ห่มผ้าห่ม เรื่องก็รู้ ถึงท่าน เราก็ไม่ได้บอกว่าเราไม่มีผ้าห่ม เพราะเราไม่เอา ผ้ามีเท่าไรเราก็ไม่สนใจ นอกการปฏิบัติตนเองให้เคร่งครัด และสุดท้ายท่านก็เอาผ้าห่มท่านมาให้เรา ถ้าเอาผ้าห่มผืนใหม่ ๆ มาให้เรา ก็กลัวเราไม่ห่ม ท่านเอาผ้าของท่านที่ห่มแล้วแหละมาบังสุกุลให้เรา เพื่อเราจะได้ห่ม ท่านคิดหมดเลยนะ อู้ย! ท่านทำดีนะ ผ้าพับมาเรียบร้อย เอาดอกไม้เอาเทียนมาวางไว้ ไปวางไว้บนที่นอนของเราเลยนะ กุฏิหลังเดียว ๆ ท่านขึ้นไปเอง เอาไปวางไว้

เราขึ้นไป พิจารณาดู “อู้ย! มันผ้าพ่อแม่ครูจารย์ ผ้าที่ท่านครองอยู่ทุกวันท่านห่มอยู่ทุกวัน” เราดูเรารู้แล้ว มีเทียนวางอยู่อย่างเรียบร้อยเป็นบังสุกุล ท่านทำเอง เวลาพับผ้าท่านดูแล้วก็เอาไว้ แล้วก็ดูรอยเท้าท่านมาจากทางกุฏิ ด้อม ๆ ขึ้นมานี้ก็ กลับไปตามดูรอยรองเท้าท่าน ท่านคงสงสารเรามาก เห็นว่าเราไม่ใช้ผ้าห่ม ก็คือความเดือดขาดของเราเองไม่ใช่อะไรนะ ผ้าห่มมีแต่เราไม่เอา ท่านก็รู้ ท่านเอามาบังสุกุลเราก็ห่มใช้

(สวนแสงธรรม ๑๐ เมษายน ๒๕๔๒)

❖ ถวายเปลือกน่อง ❖

อีกเรื่องหนึ่ง ที่มันสลักลึกลงอยู่ในใจ ท่านพูดถึงเรื่องเปลือกน่อง คือเปลือกน่องทุบตีย่นเข้ามา มาเผ่อกทำเป็นอาสนะนั่งได้เป็นอย่างดี

“แต่ก่อนเคยใช้เปลือกน่อง ทุกวันนี้ไม่ค่อยได้ใช้ ไม่มีต้นน่อง” ท่านว่าอย่างนั้นนะ ชื่อต้นไม้ ชื่อ “น่อง” เป็นต้นไม้เปลือกหนา ๆ เวลาเราต้องการจะเอามาปูนี้ เรา ไปตีย่น ๆ ๆ เข้ารอบต้นทุก ๆ ด้าน แล้วเผ่อกมา มันก็อ่อนนุ่ม ๆ อยู่ในตัวของมันเอง เอามาตากแห้งเรียบร้อย แล้วก็เอามานั่งทำเป็นอาสนะ

พอท่านพูดถึงเรื่องเปลือกน่องว่า “แต่ก่อนใช้เปลือกน่องอยู่เป็นประจำ แกวลึ้นนี้ ไม่มีเปลือกน่องเลยไม่ได้ใช้เปลือกน่อง”

เราก็กราบเรียนท่านทันทีว่า “มี”

ท่านถามว่า “จะมีอยู่ที่ไหน”

“อยู่ทางโน้น มี กระผมไปเที่ยวถ้ำนั้น ๆ จังหวัดสกลนคร มี มีเยอะ” กราบ เรียนท่านอย่างนั้น

“กระผมจะไปหามาถวายให้” ท่านนิ่ง ๆ

แล้วจากนั้นมา อีก ๒-๓ วัน ก็กราบเรียนท่านถึงเรื่องที่จะไปเอาเปลือกน่องจะต้องค้างคืน จากหนองผือเดินทางไปไม่มีรถยนต์เดินไป

พอตกลงกันเรียบร้อยแล้วตอนค่านั้น ก็กราบเรียนท่านว่า
“วันพรุ่งนี้กระผมจะได้ออกเดินทางแต่เช้า ไปฉันทจันทน์ที่
อำเภอพรรณานิคม ๖ จะไม่ได้มาเกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ กับพระกับเณร
กับข้อวัตรปฏิบัติต่าง ๆ”

ทีนี้ก่อนที่จะออกเดินทางหนุมันชุม ถ้าสิ่งของไม่เก็บให้ดี ๆ
ไม่ได้ หนุมันเข้าไปกตัญญูไปทำลายหมด บริหารเราก็ไม่มีมากนี่นะ
มีเล็ก ๆ น้อย ๆ เราก็จัดเอาของเล็ก ๆ น้อย ๆ มาใส่ถุงย่ามเอาไว้
เสร็จเรียบร้อยแล้วเราก็วางพียงหมอนไว้ที่นั่นแหละ

แล้วก็สั่งกับพระเอาไว้ว่า “เวลาผมออกไปแล้วนั้นให้พากัน
ไปเอาย่ามที่ผมเอาของใส่ไว้ข้างในนั้น ให้เอาไปเก็บไว้ดี ๆ นะ
ไม่เช่นนั้นหนุมันจะกัด” เราสั่งพระไว้เรียบร้อยแล้ว พระก็ทราบแล้ว

ทีนี้เราก็ก่อเดินทางแต่เช้า

พอท่าน (หลวงปู่มั่น) ฉันทจันทน์เสร็จแล้ววันนั้น ท่านก็
ถามพระ

“อี! ท่านมหาไปแล้วหรือ?”

“ไปแต่เช้าแล้วขอรับ” พระตอบ

นึกว่าองค์ท่านจะไม่มีอะไรนะ พอฉันเสร็จแล้วลุกจากที่นั่ง
ไปกุฏิเรา ตรงขึ้นข้างบนเลย ขึ้นไป ไปคว้าเอาย่ามที่เราเอาวางไว้
ข้างหมอน สะพายย่ามเราลงมานะ พระก็รู้มไปหาท่าน ท่านกำลังเอา
ย่ามเราไปกุฏิท่านนะ แปลกมากอยู่ รู้สึกท่านเมตตามาก เราพิจารณา
เพราะไม่เห็นท่านทำกับองค์ใดๆ อย่างนี้

ที่นี้พ่อท่านเดินลงมาจากกุฏิเรา พระก็รู้มเพื่อจะไปเอาย่าม
กับท่าน

“อย่ามายุ่ง” ท่านว่าอย่างนั้นะ

ท่านก็เดินเรื่อย ๆ พระก็เดินตามไป พอไปถึงกุฏิท่านแล้ว
ท่านก็เอาย่ามของเราวางข้าง ๆ ท่าน แล้วพระก็รู้มตามไปกราบท่าน
จากนั้นก็เอาแล้วนะที่นี้

“นี่ท่านมหาไปทำประโยชน์รู้กันไหมนี้ แล้วของที่ท่าน
วางไว้นั้น ทำไมทิ้งไว้อย่างนั้น ไม่เห็นใครไปดูแลเก็บสิ่งของ ๆ ท่าน
มันยังงัยกัน” ท่านว่าอย่างนั้น

พระก็เลยกราบเรียนว่า “ก่อนที่ท่านจะไป ท่านได้สั่งพวก
กระผมเรียบร้อยแล้วว่า ท่านได้จัดย่ามวางไว้ข้างหมอน ให้ไป
เก็บไว้ด้วย หนูมันจะกั๊ด พวกกระผมฉันทันเสร็จเรียบร้อย
จึงจะไปเอามาเก็บ แต่พ่อแม่ครูจารย์ไปเอามาเสียก่อน” ท่านก็
เลยนั้น

พอคุยกันพอสมควรแล้วพระก็คลานขึ้นมาเอาย่าม ท่าน
ก็ไม่ว่าอะไร รู้สึกว่าท่านจ้องมากนะสำหรับเรา เหมือนเรดาร์
จับตลอดเลย ความเคลื่อนไหวของเราไปไหนมาไหนจับตลอด

(สวนแสงธรรม ๑๐ เมษายน ๒๕๔๒)

❖ เมตตาสุดขีด ❖

ตอนเช้าก็เหมือนกัน พอออกมาจากห้องแต่ก่อนเรานั้นแหละ จะเข้าถึงท่านก่อนเพื่อน เข้าไปในห้องท่าน พอท่านเปิดประตู บริหารอะไร ๆ เรานั้นแหละจะเป็นผู้ชวนออกมาให้พระให้เณร

ครั้งพอนานมา ๆ ท่านก็ปรารภว่า “เออ! พระที่มี อายุพรรษามากแล้วไม่ควรที่จะมาเกี่ยวข้องกับข้อวัตรปฏิบัติ สำหรับเรามากนัก เพียงมาอยู่ห่าง ๆ ปลอ่ยให้พระเณรเหล่านี้ มาทำข้อวัตรปฏิบัติ ต่อไปจะไม่มีนิสัยติดหัวมันล่ะ ถ้าไม่ให้ มันทำบ้าง” ท่านปรารภว่าอย่างนั้น

ตั้งแต่นั้นมาเราก็ออยู่ห่าง ๆ เป็นแต่เพียงว่าบอกกับพระ ว่า องค์ไหนที่เอาบริหารขึ้นใด ๆ ของท่านลงมาอย่าให้ก้าวก่ายกัน เราเป็นแต่เพียงอยู่ห่าง ๆ บางทีก็นั่งอยู่ข้างนอกห้องในกุฏิท่าน คอยดูพระเณรเอาบริหารท่านลงไป บางทีเราก็ก็นั่ง แต่เราจะมายืน อยู่ใต้ถุนกุฏิคอยดูพระเณรเอาของลงมา

ถ้าท่านไม่เห็นเราประมาณสัก ๒ วันหรือ ๓ วัน ท่านจะถาม พระว่า

“นี่! ท่านมหามายัย ตอนเช้าท่านมหามายัย?”

“มา ท่านอยู่ข้างล่าง” พระตอบ

ท่านจะนิ่งเลย นี่เหมือนกับเรด้าร์จับอยู่นะนั่น

ทีนี้เวลาเราจะกราบลาท่านไปที่ไหนรู้สึกว่ “ท่านจะ
ไม่อยากให้ไป แต่ท่านก็เห็นใจ ในเรื่องความพากเพียรของเรา
ท่านคิดถึงเรื่องพระเรื่องเณร ส่วนมากท่านคิดถึงเรื่องนี้ เพราะ
เวลาเราอยู่พระเณรเรียบหมด เวลาเราออกไปแล้วพระเณรอาจ
จะระเะระกะ ขว้างหูขว้างตาให้ท่าน หน้าใจก็ได้”

ทีนี้พอถึงเวลาจะไปแล้ว เช่น ปรีกกัันอย่างวันนี้ เวันอีก
วันสองวัน ทีนี้เวลาจะไปลาจริง ๆ ครองผ้าขึ้นไปแหละ พอขึ้นไป
ท่านมองเห็น

“หิ! ท่านมหาจะไปไหน จะไม่ไปละมั้ง จะอยู่ด้วยกันนี้
ละมั้ง” สะเทือนใจแล้วนะ

ทีนี้ ทั้ง ๆ ที่ท่านรู้แล้วว่าเราจะลา ก็ตกลงกันแล้วเรียบร้อย
แล้ว ท่านยังใส่ปัญหานะเราก็กักเลยเชียว นี่ถ้าหากว่าท่านไม่มี
เงื่อนไข ครองผ้าขึ้นมาแล้วก็ตาม เราจะไม่ลาท่านเรากลับเลย
ทีนี้ท่านก็สงสารอยู่ท่านมีเงื่อนไข พอนั่งคุยกันเรื่องนั้นเรื่องนี้แล้ว

“หิ! อยากจะไปเที่ยวเธอ”ท่านว่า

“ก็คิดว่าอยากจะไปวิเวกภาวนาชั่วระยะกาล” เราเรียน
ท่านว่าอย่างนั้น ท่านนิ่งแล้วให้เหตุผลนะ นั่งอยู่สักครูแล้วว่า

“ถ้าอยู่ก็ได้กำลังใจ	ไปก็ได้กำลังใจ	อยู่ดีกว่า
ถ้าอยู่ก็ได้กำลังใจ	ไปไม่ได้กำลังใจ	อยู่ดีกว่า
ถ้าอยู่ไม่ได้กำลังใจ	ไปได้กำลังใจ	ไปดีกว่า
ถ้าทิ้งไปทั้งอยู่	ไม่ได้กำลังใจ	ให้อยู่ดีกว่า”

คำพูดของท่านแยกออกมาละเอียดยมาก “เออ! ไป” ท่านว่า
พอเราไปสัก ๖-๗ วันมั้ง “เออ! ท่านมหาไปอยู่ยังงينا”
ถามถึงเรื่องนะ คือท่านพูดเรื่องอะไรเกี่ยวกับเรา พระเถระจะเป็น
ผู้เล่าเรื่องให้เราฟังหมดนั่นแหละ สำหรับท่านเองเถยนะท่าน เรา
ก็จับไว้ลึก ๆ ท่านถามถึงเรายังงิเราทราบแล้วเราก้เจียบ คือเป็น
อย่างนั้นตลอดมาพ่อแม่ครูจารย์มัน

เพราะฉะนั้นถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ เราก้ไม่อยากจะไปจากท่าน
เพราะรู้สึกว่าคุณเมตตาทุกทั้งที่อนุญาตให้ไป แต่ต้องถามถึง
เรื่องว่า

“หิ! ท่านมหาไม่เห็นมานะ หลายวันแล้ว”

บางทีธรรมะท่านขึ้นภายในใจ “เออ! วันนี้บาลีผุดขึ้นแล้ว
ท่านมหายาจะให้ท่านมหาแปลให้ฟังนะ” ท่านว่าอย่างนั้น

รอท่านมหายาก่อนแล้วค่อยพูด พอเรามาท่านก็ว่า

**“นี่บาลีขึ้นแล้วนะ ยกบาลีขึ้นปึง ปึง เอ้า! แปล ใครเป็น
มหา”**

เราก้ขอนิมนต์พ่อแม่ครูจารย์โปรดเมตตาไปเลย ท่านก็
ผางทันทีเลย ก็ท่านรู้หมดแล้วนี้ท่านหาอุบายที่จะก้าวเดินธรรม
ของท่านต่างหากโดยเอาเราเป็นพื้นฐาน เพราะธรรมะภายในใจท่าน
มักจะเกิดเป็นบาลี บาลีเป็นภาษามคร ความเข้าใจขึ้น พร้อมกันเลย
บาลีขึ้นยังงิความเข้าใจไม่ต้องแปล คือขึ้นพร้อมกัน ความเข้าใจ
ปรากฏขึ้นพร้อมกัน

นี่เราพูดเรื่อง “พ่อแม่ครูจารย์มั่นเมตตา ท่านเมตตาเรา
สุดขีด” เราปฏิบัติต่อท่านมั่นเข้ากันได้เรียกว่าทุกกระเปียดก็ไม่ผิด
เราเป็นปุถุชนก็ตาม แต่ความเทิดทูนเคารพเลื่อมใสที่มีต่อท่านนั้น
มันเต็มหัวใจ

(สวนแสงธรรม ๑๐ เมษายน ๒๕๔๒)

❖ เทียบกรรมฐาน “เสื่อกินควาย” ❖

เราออกเทียบกรรมฐานไม่เคยเว้นแต่ละปี พอออกพรรษาแล้ว
ก็ออกไปเที่ยวอยู่ ตามป่าเสียก่อน ระยะเวลาเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์
ไม่ต้องแสวงหาที่มุงที่บัง อยู่ตามเชิงเขาเพราะอากาศมันยังไม่ร้อน
เที่ยวอยู่ตามร่มไม้

ถ้าเข้าหน้าร้อน เดือนมีนาคมจะก้าวถึงเดือนเมษายนขึ้นเขา
ขึ้นถ้ำ ในถ้ำอากาศเย็น

บางทีเสื่อมากัดควายอยู่ข้าง ๆ มุ้งก็มีเสียงควายร้องเอ๊กอ๊าก ๆ
เราก็กึ่งผาง ออกไปจากมุ้ง ดูว่ามันมาทำอะไรกันอยู่ เสียงเรา
ดังลั่นขึ้น มันก็เลยเงียบไป ลำน้ำอุ่นทางที่จะต่อเข้าไปหนองผือ
เป็นดง ฟังเสียงควายร้องข้าง ๆ ริมลำน้ำอุ่น เสื่อก็อยู่ทางนี้ ควาย
ก็หากินอยู่ทางนี้ บ้านเขาอยู่ทางนั้น แล้วเราอยู่ฝั่งนี้ คือนั่งกัน
ใกล้บ้าน

กลางคืนพอฟนกระหน่ำลงมา เสือโคร่งเข้ามากัดควาย
เราก็ร้องเวกเวกขึ้น

ทีนี้ลูกควายมันวิ่งเข้าในบ้าน แม่มันถูกเสือกัด แล้วก็
ตะเกียกตะกายลงไปริมอุณ ไ้เสือตัวนี้ก็ไม่กล้าจะตามลงไป

เจ้าของเขาเห็นท่าไม่ดี อ้าว! ลูกควายตัวนี้มันมาอย่างไร
ไม่ใช่เสือกัดแม่มันหรือ เขาเลยรีบออกมา ออกมาก็พอดีมาเห็นเสือ
กัดอยู่ข้างนอกนี้ เขาก็เลยมาก่อไฟให้มัน ป้องกันไม่ให้เสือมากัด
ซ้ำอีก เพราะถ้าไม่มีไฟเสือมันอาจมา ถ้ามีไฟก็แสดงถึงเครื่องหมาย
ของคน มันก็ไม่มา

เราอยู่ลำน้ำอุณฝั่งนี้ เสืออยู่ฝั่งนั้น เขาก่อไฟไว้ฝั่งนั้น เราไป
พักอยู่บนยอดอุณจริง ๆ อยู่ภูเขานั่น แม่น้ำอุณไหลออกไป

เราไปอยู่ภูเขาราก็ได้อาศัยน้ำทางน้ำอุณ พอบ่ายสามโมง
ลงมาจากภูเขา มีกระบอกไม้ไผ่กับกาน้ำ กระบอกไม้ไผ่ใส่น้ำเขาเรียก
"บั้งทิง"

กาน้ำก็กาไม่ใหญ่ แล้วกระบอกไม้ไผ่ก็ปล้องเดียว สะพาย
กระบอกน้ำ พอขึ้นไปถึงบนเขาก็ไปอาบเหงื่อเจ้าของนั่นแหละ
ลงมาก็ไปอาบน้ำ ขึ้นไปก็อาบเหงื่อวันละหน ที่ไปอยู่นั้น เพราะทำเล
ภูวนาดี แต่น้ำสำคัญมากไปอยู่ที่ไหนก็ตามถ้าขาดน้ำอยู่ไม่ได้นะ
สถานทำเลถึงจะดีขนาดไหนก็ตาม ถ้าไม่มีน้ำอยู่ไม่ได้ ตอนบ่ายลง
ไปอาบน้ำแล้วสะพายกระบอกน้ำกับกาพอดีกับวันหนึ่งๆ

ไปอยู่ในที่เช่นนั้น จะว่าได้ขมนิสัยวาสนาบ้างก็น่าจะได้ขม
ทุกข์ลำบากลำบากอยู่ในป่าในเขาไม่มีผู้มีคน แทนที่จะมีความ
ว่าเหวักกังวลเกี่ยวกับหมู่กับเพื่อนเจิบเลยนะ มีแต่สังกัดกับธรรมๆ
นี่เราไปอยู่คนเดียว สังกดอยู่ด้วยธรรมด้วยอารมณ์ของธรรม ไม่มี
อารมณ์ของโลกมาเจือปนเลย มีแต่อารมณ์ของธรรม

กลางคืนเวลานั้นเจิบจริง ๆ อยู่บนหลังเขาสูง ๆ อากาศ
ละเอียดมาก ร่างกายของเรานั้นอยู่ที่ละเอียด อากาศก็ละเอียด
เหมือนกับว่าคลานเข้ามา มันซึมเข้ามาหาเรา

เวลาภาวนาเจิบ ๆ เริ่มเข้าที่ภาวนา ได้ยินเสียงหัวใจทำงาน
ตุบตบ ๆ ๆ ได้ยินชัดมาก พอจิตเริ่มเข้าที่ หัวใจทำงานก็หายเจิบไป
จากนั้นหาย แล้วกายก็หายเจิบไปเลย ยังเหลือแต่ความเว้งว่างหมด
ร่างกายนี้จะหายไปตาม ๆ กัน คือจิตมันหมด กังวลสิ่งเหล่านี้
มีแต่ความละเอียดของจิต ความละเอียดของจิตหาจุดหาหมาย
ไม่ได้ ร่างกายเป็นส่วนหยาบพอจิตเข้าสู่ตัวเองโดยเฉพาะแล้ว
ร่างกายหายเจิบ จิตก็เข้าละเอียดสุดขีด ไม่เกี่ยวกับเรื่องร่างกาย

นั่งภาวนากลางคืนหนาว ๆ เข้าสมาธิได้แล้วความหนาว
ไม่มีความหมาย ความหนาวหายหมด จนกระทั่งจิตมันได้เวลา
ของมันเคลื่อนไหวออกมา พอเคลื่อนไหว ออกมามันก็รับสิ่งภายนอก
ดินฟ้าอากาศ เริ่มหนาวอีก พอเริ่มหนาวแล้วจะนอน หนาวมันก็หนาว
ของมัน เราก็เริ่มนอน นอนไม่หลับ สู้หนาวไม่ได้ แล้วกลับมา นั่งอีก

พอเข้าไปนั้นอีกก็หายเจ็บเลย แล้วทั้งคืนมันจะตายคนเรา มันไม่ได้
เดินมีแต่นั่ง

กลางวันต้องกำหนดเวล่ำเวลาเหมือนมีโปรแกรมเขียว
กลางวันเดินจงกรมมาก ๆ

ประการหนึ่งคือว่าเราไม่มีผ้าห่ม มีเพียงจีวร สังฆาฏิ
สังฆาฏิก็จับครึ่ง จีวรก็พับครึ่งห่ม แล้วก็ผ้าอาบนํ้าผืนหนึ่งสำหรับ
เช็ดบาตร มีเพียงเท่านั้น

จะว่าขวนขวายน้อยหรือไม่ขวนขวายน้อยก็มีเท่านั้น อย่าง
เป็นของเหลือเพื่อขึ้นไป ก็มุ้ง กาน้ำ กลด มุ้งกับกลดเวลากางออก
แล้วก็เป็นอย่างเดียวกัน บาตร สังฆาฏิ อะไรๆ ใส่ในบาตร ไม่ขีดไฟ
ใส่ในบาตรมีเท่านั้น เสร็จแล้วพอดีสะพายเลย

(วัดป่าบ้านตาด ๒๕ มกราคม ๒๕๕๑)

❖ หลวงปู่มั่นพันหลุดแย่งกัน ❖

วันหนึ่งท่านเนตร (พระอาจารย์เนตร กนตสีโล) นั่งอยู่ติด
ทางบันได ส่วนเราก็นั่งอยู่ติดกับพ่อแม่ครูจารย์มั่น สนทนากัน

สักประเดี๋ยวพ่อแม่ครูจารย์มั่นพูดขึ้นว่า

“โอ้! พันเราหลุด พันหลุดหายตอนอาบนํ้า”

“หลุดหายที่ห้องนํ้าเหรอ”

“เออ! ก็ที่ห้องนํ้านั้นแหละ” ท่านว่าอย่างนั้น

พอว่าอย่างนั้น เราก็ลุกปั๊บ ท่านเนตรก็ลุกปั๊บเลย ท่านอยู่ใกล้ห้องน้ำกว่าเรา ท่านจึงลงได้เร็วกว่า เราอยู่ด้านข้างใน กว่าจะออกมาท่านเนตรไปก่อนแล้ว

พอไปถึงห้องน้ำ เราก็จับหลังท่านสไล้มลง ตาก็ล่อกแล่ง สาดส่องมองหา แต่ท่านเนตรก็พบพื้นก่อนเรานะ พอคูตี ๆ กลายเป็นพื้นลอง (ปลอม) อู้ย! นี่กว่าพื้นจริง หมดท่าเลย (หัวเราะ)

เออ! บาปมันสู้บุญไม่ได้นะ เรามันไม่เชื่อสัจย์สุจริตนี้ พ่อแม่ครูจารย์มันท่านก็อยู่ยุคคิดว่า “พวกบ้าสองตัวนี้มันทำอะไรกัน”

(สวนแสงธรรม ๒๓ ธันวาคม ๒๕๓๕)

❖ พระอรหันต์ก็ฝันได้ ❖

เรื่องความฝันนี้ก็เป็นเรื่องของธาตุของชั้น ทำไมพระอรหันต์จะฝันไม่ได้ ชั้น ๕ เป็นสิ่งที่กระดุกกระดิกได้เหมือนตัว ๆ ไป

ท่านบรรลุมรรคผลนิพพาน ท่านสังหารชั้น ๕ นี่ให้ฉิบหายไปแล้วหรือ ชั้น ๕ นี่จึงติดดินไม่ได้ การติดดินได้ก็ฝันได้ละสิ ชั้นเป็นชั้น ทำไมจะฝันไม่ได้

พูดตัวอย่างให้เห็นชัด ๆ ก็อย่างพ่อแม่ครูจารย์มัน วันนั้นท่านไม่ค่อยสบาย แล้วท่านนอนหลับ ท่านละเมอไป เราเดินจงกรมอยู่ข้าง ๆ นั้น เราก็ปั๊บปั๊บ แต่ท่านเรวนะ เพราะท่านคงได้ยินเสียงเราเดินฉับฉับ ๆ เข้าไป

“ใคร” ท่านว่าจั้น

เราก็ก๊ราบเรียนท่านว่า “ผมมหา ได้ยินเสียงพ่อแม่ครูจารย์
ดังผิตปกติ” เรา ว่าจั้น

“อ้อ! ฝั้นละสิ ฝั้นเมื่อกี้ี้ ฝั้นเรื่องเกี่ยวกับหมา ดุหมา
ไล่หมา” ท่านว่า

ที่ว่าถ้าสำเร็จธรรมชั้นสูงสุด คืออรหัตตภูมิแล้ว ถ้าไม่ได้บวช
จะตายภายใน ๗ วันนี้ก็เหมือนกัน ทำให้คิดเหมือนกันนะ วิสุทธิธรรม
หรือวิสุทธิจิตนี้เป็นเพชรฆาต ฆ่าชั้น ๕ เชี่ยวหรือ?

อันนี้ไม่ใช่เป็นเพชรฆาตนี่นะ สิ่งใดที่ควรไม่ควรพระอรหันต์
ท่านจะรู้ของท่านเอง ถึงขั้นนี้แล้วจะไม่มีใครมาบอกก็ตาม ท่าน
จะรู้วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องชั้นของท่าน เหตุใดจะต้องไปตาย
ภายใน ๗ วัน

(ความลึกลับซับซ้อนของจิตวิญญาณ หน้า ๑๖๓-๑๖๔)

❖ เรื่อง “หมู หมู” กับหลวงปู่มั่น ❖

บางทีพ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านพูดมีตลกขบขัน อยู่กับท่านมัน
หากหัวเราะไม่ได้ เราตายบางทีกลั้นหัวเราะไม่อยู่ มันอดหัวเราะ
ไม่ได้นะ มันทำไมเป็นอย่างนั้น ท่าน พูดแปลก ๆ หากเป็นคดีด้วย
ขบขันด้วยอยู่ในตัวนี้แหละ

วันหนึ่งเรามันคือสิ หมูตัวขนาดกระโถน แต่มันอ้วน ๆ
มันเดินไปขุดดินขึ้นมาริมถนนจนเป็นร่อง มันก็เอาจมูกมันขุด
หญ้าแห้วหมูกินเพลิน

ท่านก็เดินบิณฑบาตไปทางนั้น พุดไปพลาถมองหางตาแย้ม
มาหาเรา

“นี่เห็นไหม หมูเขาไม่มีจอบมีเสียม เขายังขุดได้เห็นไหม
เขาไม่ยอมตาย เขาขุดกินหญ้าแห้วหมู เห็นไหม พระเราจะไปโง่
อะไรนักหนา ปัญญามีขุดลงไปสิ” ท่านว่าอย่างนั้น อุบายของท่าน
ออกอย่างนั้น

อันนี้พอท่านผ่านไปแล้ว เราก็ไปเจอหมูตัวถัดกันไป มันกำลัง
เอาจมูกขุดดินกินหญ้าแห้วหมู เราไม่ได้ตั้งเจตนาอะไรนะ เราเดิน
ไปนั้น เวลามันขุดอยู่นี้มันจะทำยังไง เราจึงสอดเท้าเข้าไปใต้ท้อง
มันตีนกระโดดหนีตกลงร่อง ตกไปแล้วมันไม่แล้วยังหงายท้องขาชี้ฟ้า

ท่านมองมา “มันเป็นอะไร มันเป็นอะไร ๆ”

เราไม่ทราบว่าจะพูดยังไง มันขบขันนี้สิเรื่องมันขบขันนะ
“ว่าแต่พระไม่มีปัญญา บทเวลาหมูตัวมีปัญญาก็ตกไปงี้ หงายท้อง”
มันอดหัวเราะไม่ได้

ทีนี้ถึงเวลาให้พรท่านเป็นองค์ยะธาตัพพี ส่วนเราเป็นคนรับ
สัตพี ฯลฯ พอถึง คำว่า สัตพี ฯลฯ เรารับไม่ได้เราก็นิ่ง กลั้นหัวเราะ

จะรับได้อย่างไรมันคอยจะพุ่งออกมาอยู่นี่ (หัวเราะ) เราก็เลยรับไม่ได้นี่นะ ท่านก็สัพพัตถ์คนเดียว หมู่เพื่อนก็เลยรับทางโน้น เราก็เลยสัพพัตถ์ไม่ได้เลยละ

ทีนี้พอพ้นหมู่บ้านแล้วท่านก็ว่า

“ทำไมขึ้นยะลาฯ ให้ สัพพัตถ์ ไม่เห็นรับ”

“ผมอยากจะหัวเราะ มันฆ่าจะตาย”

“หิ! เท่านั้นงี้ก็อยากหัว (หัวเราะ)” ท่านว่า มันขบขันนะ เพราะท่านพูดท่านไม่มีอะไรนี่นะ โอ้เรามันเป็นบ้านี้ อุดหัวเราะไม่ได้

ที่เราทำหมู่มัธยัสถ์อะไรนะ เราทำด้วยความรักหมู่มากหาก เราไม่ได้ทำด้วยความแกล้งท่านอะไร แม้นเม็ดทรายหนึ่งก็ไม่มี แต่นี้เราพูดสนุกเฉย ๆ ทำไมมันถึงฉลาดนักหมู่นี้ล่ะ เหมือนลักษณะอย่างนั้น แต่ความจริงเราไม่มีเจตนาอย่างนั้น คือมันอ้วน มันน่ารักนี่

นั่นล่ะ เรื่องมันเป็นอย่างนั้น ขบขันจะตาย ท่านมีอุปมาแปลก ๆ ที่เราไม่เคยคิดเคยคาดนะ ไปเจออะไรนี้จะออกมาปั๊บ ๆ เป็นคติทั้งนั้น

นี่เป็นนิสัยของพ่อแม่ครูจารย์มั่น สมกับท่านเป็นครูเป็นอาจารย์

คำที่ว่า “ศาสดา” ไม่ใช่ขึ้นบนธรรมาสน์นั่งเทศน์แล้วถึงจะว่าศาสดานะ บทอากัปกิริยาทุกอย่าง ความเคลื่อนไหวไปมาขององค์ศาสดานั้นแหละ คือครูเอกนะ เป็นคติจับมาเป็นคติได้หมดเลย ไม่จำเป็นจะต้องตั้งหน้าตั้งตาเทศน์ ให้การอบรมสั่งสอนถึงจะว่าเป็นศาสดา ความเคลื่อนไหวไปมาขององค์ศาสดานั้นล่ะ คือครูของโลกตลอด ยึดได้หมด เป็นคติ

อันนี้พ่อแม่ครูจารย์มันก็เหมือนกัน เคลื่อนไหวอะไรออกไป มีแต่เป็นคติ พุดออกมาแยบ ๆ หนึ่งก็มีคติเตือนใจ

บางทีเวลาท่านเปิดเต๋มที่ ท่านบอกว่า “ถ้าจะสมมุติเอาบริเวณที่เขาล้อมรั้วของวัดนี้ มันกว้างขนาดไหน คนเต็มทั่วโลกนี้ สู้จิตวิญญานในบริเวณวัดนี้เท่านั้น ไม่ได้” ท่านว่า

คือท่านยกเอาคน เฉพาะคนหมดทั้งโลกนี้ไม่รวมสัตว์นะ ก็ยังสู้จิตวิญญานในวงวัดนี้ไม่ได้ ท่านว่าอย่างนี้นั่น ลึกกลับมาแต่ไหน ลึกกลับสำหรับสายตาคน แต่ไม่ลึกกลับสำหรับความจริงต่อความจริง ความจริงต่อความจริงคืออะไร คือธรรมชาติที่รู้ก็รู้ตามความจริง

(สวนแสงธรรม ๕ ธันวาคม ๒๕๓๑ และ ๑๑ มีนาคม ๒๕๒๙)

พรรษาที่ ๑๖

(พ.ศ. ๒๔๙๒)

จำพรรษาที่วัดบ้านหนองผือ
ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

❖ หลวงปู่มั่นป่วยครั้งสุดท้าย ❖

พ่อแม่ครูอาจารย์มั่นอายุย่างเข้า ๘๐ ปี ท่านก็เริ่มป่วย ท่านเคยป่วยเคยไข้มาไม่รู้กี่ครั้งกี่หน เป็นไข้มาลาเรียเป็นไข้อะไรหนัก ๆ ท่านไม่เคยพูดถึงเรื่องเป็นเรื่องตายเลย ท่านป่วยวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๔ ปี ๒๔๙๒

แต่พอเป็นคราวนี้เพียงเริ่มเป็นเท่านั้นไม่ได้มากอะไรเลย

เราก็เพิ่งกลับมาจากไปเที่ยวภาวนาอยู่ที่อำเภอวาริชภูมิ มาถึงท่านตอนค่ำ ท่านก็บอกว่า “ผมเริ่มป่วยมาตั้งแต่วันขึ้นนี้จะการป่วยครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย ไม่หาย ยากจากเทวดาชั้นพรหม ไหน ๆ ก็มาเถอะ ไม่มียาขนานใดในโลกนี้ จะมาแก้ให้หายไข้

จึงเป็นไข้สุดท้ายแต่ไม่ตายง่ายนะ เป็นโรคทรมาณ เขาเรียกว่า “โรคคนแก่” อย่าไปหาหยูกหายามาใส่รักษา มันเป็นไปตามสภาพของขั้นธนีแหละ เอามารักษา ก็เหมือนกับใส่ปุ๋ยแล้วรดน้ำไม้ที่ตายยืนต้น จะให้มันผลิดอกออกใบออกผลเป็นไปไม่ได้ รอแต่เวลาของมันเหลืออยู่ที่จะล้มลงจมแผ่นดินเท่านั้น นี่ก็อยู่แต่มันยังไม่ล้มเท่านั้นเองจะให้หายด้วยยาไม่หายนะ นี่เพียงเริ่มเป็นเท่านั้น”

แล้วท่านก็ย่ำว่า “อย่างเข้า ๘๐ ไม่เลย ๘๐ หนา โรคนี้เป็นไข้วาระสุดท้าย จะไม่หายจนกระทั่งตาย จะตายด้วยป่วยคราวนี้แหละ แต่ไม่ตายง่าย เป็นโรคทรมาณ” ก็เป็นจริงทุกอย่างที่ท่านพูด ตั้งแต่เดือน ๔ ถึงเดือน ๑๒ ฟังสิ ๗-๘ เดือน ท่านเริ่มป่วยไปเรื่อย ๆ เหมือนกับค่อยซึมเข้าไป ๆ สุดท้ายก็เป็นอย่างว่านั่น นั่นละความรู้ของท่าน ละเอียดลออผิดกันใหม่กับความรู้ของพวกเรา

นี่แหละความสามารถลาตรู้ของจิต จะมาวัดมาเหวี่ยงมาเทียบเคียงกันไม่ได้

เรื่องจิตเป็นของพิสดารมากทีเดียว อย่างภูมิของพระพุทธเจ้า กับภูมิของสาวกนี้ แม้จะเป็นจิตที่บริสุทธิ์ด้วยกันก็ตามแต่ภูมิความรู้ที่ละเอียดสุขุมคัมภีรภาพกว้างขวางลึกซึ้ง ไม่มีภูมิใดเกินภูมิของพระพุทธเจ้า แม้ความบริสุทธิ์จะเสมอกันก็ตาม นี่เป็นอย่างนั้น

(รากแก้วของศาสนา)

❖ ไปหาของดี ๆ มาเพื่อถวายหลวงปู่มัน ❖

หลวงปู่มันท่านจับด้วยเรดาร์ตาสว่าง เราจับด้วยเรมีดของเรา เอาหัวชนไปเลย เราก็จับท่านเต็มกำลังของเราเหมือนกัน แต่สุดท้าย ผลเราหน้าผากแตกทุกที หงายทุกทีสู้ท่านไม่ได้ คนตาบอดกับคน ตาดีต่างกันอย่างนั้น

เพราะฉะนั้นบางเวลาจึงหาอุบายลาท่านมาอุดรฯ ไม่มีอุบาย ไม่ได้ ต้องมีอุบายเต็มตัว ช้อแก้ตัวมาเต็มตัวเลย หาอุบายมาจังหวัด อุดรฯ แต่ละครั้งนี้ ความจริงตั้งใจมาหาเอาของไปถวายท่าน จึง ต้องหาอุบายที่จะทำให้ท่านยอมอนุญาต พอท่านอนุญาตแล้ว เวลา จะไปก็ต้องมีอุบาย พยายามจะไม่ให้ท่านจับได้ ทำที่ไปหาแก่นขนุน มาย้อมผ้าบ้าง อะไรที่จำเป็นที่จะไม่ถูกท่านตีหน้าผากเอา

ถึงอุดรฯแล้วสั่งโยมให้เขาไปหาแก้วานของในตลาด อันไหน ที่เห็นท่านชอบฉนั้น สั่งเลย ๆ จัดใส่แข่ง ๆ จนเต็มที่แล้ว แล้วจึง หาเอาแก่นขนุนใส่ไปด้วยเพื่อเป็นข้อแก้ตัว แก่นขนุนนี้หละ คือ แก่นแก้ตัว เวลาจำเป็นท่านซักถามจะเอานี้เป็นข้อแก้ตัว สิ่งของ พร้อมมูลแล้วจึงขึ้นรถกลับ

พอขากลับมาถึงอำเภอพรรณนานิคม จังหวัดสกลนครแล้ว ทางรถไปต่อไม่ได้ก็เอาเกวียนเขามาบรรทุกของที่เตรียมเอาไปถวาย ท่านเต็มล้อทีเดียวนะ

พอกลับถึงวัดบ้านหนองผือ ต้องทำแบบหลบ ๆ ซ่อน ๆ ลูกลี้ลูกกลนตลอด ให้เณรมาชนทันที ๆ ๆ เก็บเข้าไปซ่อนไว้หมด ไม่ให้มีพิรุณ ไม่ให้ท่านเห็น ไม่ให้ล้อเกวียนเข้าไปลิกนะ กลัวท่านจะมองเห็น ต้องจอดไว้ข้างนอกแล้วก็ขนออกไปเก็บไว้ในกระต๊อบเก็บไว้ที่ไหนดี ๆ เณรเพิ่งนี่แหละ (พระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต ถ้ำกลองเพล) เป็นผู้ที่ย่อยปฏิบัติกับเรา แล้วก็คอยดูท่าน

พอเรียบร้อยแล้วจึงไปหาท่าน พอท่านทราบที่เรามาแล้ว ตอนเช้าท่านเดินบิณฑบาตออกมานี้ตาท่านสาย ๆ รอยล้อรอยเกวียนเราเอาไม้กวาดไปกวาดไว้หมดนะ ไม่ให้เห็น เราก็ว่าเรารอบคอบดี แต่ไม่พ้นตาท่านจับจนได้ไปเห็นรอยล้อยู่ นั่น กวาดไม่หมด จึงถามว่า “นี่รอยเกวียนมาจากไหน” ท่านก็เข้าไปเลย

เอาอีกละ กูตายที่นี่ “**อ้อ! มาจากทางอำเภอพรรณฯ เห็นแก่นขนุนดี ๆ ก็เลย เอาแก่นขนุนมา**” กราบเรียนท่าน ท่านก็เลยนิ่งเลยนะ นี่เห็นไหมท่านจับได้แล้วนั้น

อยู่ ๆ ต่อมาสักพัก ท่านปิดกวาด มองโน้นมองนี้ กวาดนั้น กวาดนี้ เดินไป ตรงดิ่งเปิดกุฏิที่เราเก็บของที่ขนมาจนได้ “**โถ! อะไรเต็มอยู่ในนี้**” ท่านก็ถาม

อู๊ย! เราจะตาย เราหาซื้อแก้ตัว

เรื่องอาหารการฉันนี่อะไรที่ถูกรับธาตุกับขันธของท่าน ก็เราเป็นผู้ปฏิบัติอยู่ตลอด ท่านชอบฉันอะไรบ้างเราสังเกตอยู่ตลอด

อันไหนที่ท่านเมตตาฉัน เห็นว่าถูกกับธาตุกับขันธท่าน เราจะไปหาสิ่งนั้นมาเป็นแข่ง ๆ ต้องเอามาอย่างเต็มเหนี่ยว

ถ้าได้โอกาสลาท่านไปเที่ยวกรรมฐานทางไหน ในป่าในเขา มีอะไรที่ถูกกับธาตุกับขันธท่านก็ไปหาเอามาอีก ก็ไม่ได้นึกว่าท่านจะรู้ บทเวลาท่านใส่ฉัน โอ้ย ใส่ฉันหงายหมาเลย ไม่ได้หงายธรรมดา ไม่มีท่าต่อสู้ สู้ท่านไม่ได้ว่างั้นเถอะ เปรี้ยวทีเดียวหงายเลย

(วัดป่าบ้านตาด ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๓)

❖ ตัดครองแทนหมู่เพื่อน ❖

ตอนจะฉัน ท่านเอาตอนที่ปิดประตูตีหมาเพื่อมันจะได้ขี้ทะเล็กออก เรานั่งอยู่ที่นี่ ก็ท่านนั่งอยู่นั้น กำลังจะฉัน ท่านพูดเปรย ๆ ขึ้นว่า....

“...พระเรานี่ แต่ละองค์ ๆ นิสัยไม่เหมือนกัน องค์หนึ่งเด่นทางหนึ่ง ๆ

ท่านกงมาก็เด่นทางผ้า มาที่ไรต้องได้ผ้ามาเป็นไม้ ๆ ทั้ง ๆ ที่ผ้าหายากนะ สมัยนั้นสงครามโลกผ้าหายาก ท่านหามาแต่ไหน ก็ไม่รู้แหละ

อาจารย์สีลา บ้าบว อากาศอำนวย นี่เก่งทางมิดโกนทอง มาที่ไรเป็นกำ ๆ เป็นมัด ๆ มาเลย แจกพระเถรได้ทั่วทั้งวัด

องค์นั้นเก่งทางนั้น ๆ เราก็ฟังไปอย่างนั้นแหละ องค์นั้นเด่นทางนั้น ๆ เราก็มีแต่เพลินฟัง ทั้งอ้าปากค้าง...

พอท่านชมองค์นั้นองค์นี้หมดแล้ว ก็หันมาหาเราขึ้นเลย ว่า “นี่ ! ตัวยุงที่สุด คือ ตัวนี้ นี่ยุงที่สุด ไปที่ไหนอะไรแหลกไปเลยอะไร ๆ ที่ไหนมันไปยุงเอาหมด อะไรอยู่ที่ไหนมันไปเห็นหมดไปยุงหมด”

“กุตตาย” เราอุทานในใจ เอาแล้วที่นี้ จะสู้ท่านได้อย่างไร เรามัวแต่ฟังท่านเพลิน เวลาท่านจะฟาดเรา เราไม่ได้ดู ท่านใส่เอาอย่างถนัด เราก็หมอบ ก็มันเป็นความจริง นึกว่าท่านจะไม่รู้เห็นไหมละ อย่างนั้นแล้วเวลาท่านตี

เรื่องพระเณรก็เหมือนกัน เราเรียกว่ารับแทนหมู่เพื่อนในวัด เต็ดตุก็อยู่กับเราแต่เวลาจำเป็นเราตัดคอเข้ารอง ๆ ใครผิดที่ไหนเราก็หาอุบายสอดเข้าไป หาอุบายเข้าไปได้ ไม่ได้แต่งขึ้นนะ มันหากมีเงื่อนไขพอเข้าถึงได้เราก็ไป อันนั้นผิดอย่างนั้นผิดอย่างนี้เราก็บอกว่าเรื่องราวมันเกี่ยวกับเรื่องกรรม เราสั่งให้หมู่เพื่อนทำอย่างนั้น ๆ เราก็ว่าไปพอมายังเรา เราเป็นคนผิดแล้วท่านก็นิ่งเสีย นิ่งหนหนึ่ง นิ่งสองหน นิ่งหลายหนต่อหลายหน พระเณรไม่ใช่บ่อยองค์นี้ เดี่ยวองค์นั้นผิดอย่างนั้น องค์นี้ผิดอย่างนี้ มีแต่เราเป็นผู้ไปตัดคอรอง

ครั้นนาน ๆ เข้าก็เอาตอนฉันจ้งหันนั้นละ ตอนเจียบ ๆ
บทเวลาจะขึ้นท่านกล่าวว่า....

“พระเถรผิตท้ายวัดหัววัดกิมหาบัวผิต พระเถรหุหนวก
ตาบอดผิตกิมหาบัวผิต เป็นใบ้เป็นบอผิตกิมหาบัวผิต มหาบัวผิต
ทั่วทั้งวัด

พระเถรหุหนวกตาบอดเป็นบ้าเป็นบอมาจากไหน เข้ามา
ในเขตวัดนี้ มีแต่ผู้ถูกทั้งหมด มหาบัวผิตคนเดียวเหอ! มหาองค์นี้
มันโง่ถึงขนาดนั้นเชียวนะหรือ”

ท่านรู้แล้วว่าเราตัดครองหมู่เพื่อน เราก็อบเสีย อย่าง
นั้นละเห็นไหม ท่านจับได้หมด เวลาพระเถรจะเป็นจะตายเราก็ก
ตัดครอง แต่เวลาออกมาแล้วก็สอน อย่างน้อยก็สอน มากกว่านั้น
จับบิตเอาเลย ทำไมทำอย่างนั้น ๆ จ้เอาเลย ก็เราเป็นคนรอง
ออกมาแล้ว นั้นละไม่ได้นึกว่าท่านจะรู้จะจับได้ เห็นไหมละ
จับได้หมดเลย อย่างนี้ซิ เราถึงได้เทิดทูน

พ่อแม่ครูจารย์มั่นนี้ ท่านตามดูจริง ๆ จับทั้งส่วนหยาบ
ส่วนละเอียด จับหมดเลย เพราะฉะนั้นเราถึงเทิดทูนสุดยอด อะไร
ก็ตามท่านเห็นหมด เราพยายามทำแบบไหน ท่านเห็นหมด แต่ท่าน
ก็พอที่จะคิดบ้างว่า “นี่มันก็ต้องใช้ปัญญาเต็มภูมิมั่นนั้นแหละ
แต่ปัญหานี้มันเป็นปัญญาทางอ้อม”

เพราะฉะนั้นเรื่องอะไรที่เกี่ยวกับพ่อแม่ครูจารย์มั่นนี้ลงใจ
ทันที ๆ เราสุดกำลัง ความสามารถของเราที่จะพิจารณา
สังเกตสังกาท่าน ไม่ว่าหลักธรรมหลักวินัย ไม่มีเคลื่อนคลาดเลย
ที่เราเทิดทูนสุดยอดก็คือเรื่องความฉลาดแหลมคมของท่าน
การปฏิบัตินี้ตรงแนวตามตำรับตำรา พระวินัยข้อไหน ๆ ตรงไหน
ท่านเก็บหอมรอมริบ เรียบหมด ไม่มีเรียราดสาดกระจาย พรรณนา
ไม่หมดเรื่อง “เรดาร์ท่านจับเรา” นี่ ท่านจับจริง ๆ ไม่ใช่ธรรมดา

(วัดป่าบ้านตาด ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๓)

❖ ไม้กวาดด้ามหนึ่ง ❖

ท่านดัดนิสัยเราคนหนึ่ง เราก็ไม่ลืม เรื่อง “ไม้กวาด
ด้ามหนึ่ง” ที่เราคิดว่าใช้ไม่ได้แล้วจึงทิ้งเข้าไปในป่า วันต่อมา
เราไปเดินจงกรมอยู่ในป่า ถึงเวลาปัดกวาดเราออกมาแล้วเอื้อมมือ
ไปหยิบไม้กวาดที่สอได้ไฉ่ถุนกุฎี แล้วไปเห็นไม้กวาดด้ามที่เรา
ทิ้งในป่ามาเหน็บอยู่ที่นั่น “อ้าว! ไม้กวาดนี้มันมาได้ยังไง” เราจับ
เอาไม้กวาดออกมาดู

“อ้อ! ไม้กวาดนี้เป็นไม้กวาดที่เราทิ้งไปเมื่อวันก่อน
ใครหนอ? เอามาเหน็บไว้ที่นี่ คงเป็นพ่อแม่ครูจารย์แหละ
ท่านสอนเรา” เห็นดังนั้น เราก็หมอบเลย

ตั้งแต่นั้นมาไม่ว่าจะถ้าพอซ่อมได้ ยังไงเราจะซ่อม
เต็มเหนี่ยวเลยนะ นี่แสดงว่า มันพอใช้ได้อยู่เอาไปทิ้งทำไม
ท่านเทศน์สอนเรา

ตั้งแต่นั้นมา “ไม่ว่าจะตามนั้น” ก็เป็นอาจารย์เอกทีเดียว
ไม่ว่าจะนี่ต้องซ่อมให้เรียบร้อย จนใช้ไม่ได้แล้วถึงจะทิ้ง ถ้าทั้งครั้ง
ที่สองนี้ ท่านน่าจะเอามาตีหน้าผากเรา ครั้งนี้ยังไม่ตี อย่างนั้นละ
ท่านสอนเรา อุบายท่าน เราก็ปฏิบัติตามนั้นเลย

(วัดป่าบ้านตาด ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๓)

❖ kilanpunrakhlwangpuman ❖

เวลาพ่อแม่ครูจารย์มัน ท่านป่วยหนักเข้าเท่าไร เราปฏิบัติ
ต่อท่านเหมือนว่า เรานอนอยู่ข้างเดียวเท่านั้นนะ รีบตื่นไปดูแลทุกอย่าง
ก็รู้สึกว่าคุณเมตตาเรามาก

ท่านจวนเข้าไปเท่าไร (หมายถึงอาหารหนักขึ้น) เรายัง
ติดแนบตลอด หนีไปไหนไม่ได้ คอยดูแลคอยสังเกตคอยเตือนพระเณร
ให้ปฏิบัติต่อท่าน ให้เป็นความสงบร่มเย็น เฉพาะท่านไม่ให้มีอะไร
มากระทบกระเทือน เราต้องเอาอย่างหนักทีเดียว

เราเคยคิดเกี่ยวกับท่าน เวลาท่านป่วย เอาท่านมาบ้านภู
อำเภอพรณานิคม แล้วอยู่นั้น ตอนดึก ๆ ไม่มีใคร มีแต่เราอยู่กับ
ท่าน พระเณรก็อยู่ข้างนอก ผู้หลักก็มี ผู้ไปพักก็มี

แต่สำหรับเรานั้นอยู่ในมุ้งเป็นประจำ สมมุติว่าท่านหลับ ทั้งคืนเราก็ก็นอนทั้งคืนเลย คือเราไม่ยอมให้ใครเข้าไปเกี่ยวข้องกับท่าน ขนาดนั้นนะความหวงของเรานะ หวงพ่อแม่ครูจารย์มัน หวงขนาดนั้นนะ มันหากเป็นในหัวใจนิสัยสันดานเรานี้แหละ คือ หวงท่านไม่ยอมให้ใครไปแตะต้องท่านเลย คือกลัวเขาจะไปจับพิรุณท่าน ท่านไม่ดีอย่างนั้น จะไปตำหนิท่านอย่างนั้นอย่างนี้ คือเรามันเห็ดทูน ท่านสุดหัวใจแล้ว ยิ่งถ่ายหนักถ่ายเบาด้วยแล้วเราจะไม่ยอมให้ใครเข้าไปยุ่งเลย เราจะทำหน้าที่คนเดียวหมด

แต่ก่อนมันไม่มีกระดาษ ไม่มีถุงพลาสติก เราก็เอามือเรานี้กอบโกยอุจจาระใส่กระโถนเสร็จเรียบร้อยแล้วเราถึงจะยื่นออกไป ผู้ที่คอยรับอยู่ข้างนอกเต็มอยู่แล้วนะ แต่ไม่มีใครกล้าเข้ามาเพราะเราไม่ให้เข้า

เวลาเจียบ ๆ ท่านนอนมีลักษณะเหมือนควมูควาง เสียงร้อง อี้ ๆ อี้ ๆ เราก็ฟัง

ที่นี้มันก็วิตกขึ้นมา แต่ความวิตกนี้ระวังนะ ไม่ใช่ปล่อยให้มันวิตกให้มันคิดขึ้นมาโดยอิสระ คือมีเครื่องระงับกันอยู่ที่นี่ คอยมีสิ่งที่คอยตกคอยตีกันอยู่นะ

พอมันปรุงขึ้นมาว่า “ขณะที่ท่านแสดงลักษณะอย่างนี้นั้น ท่านจะเพลอบ้างหรือ ไม่นะ” เเท่านั้นละนะ

มันเหมือนกับว่ามีอันหนึ่งมาตบตีกันเลย ถ้าอยู่ในมือ ก็เรียกว่าหลุดมือไปเลยนะ ตกทันทีเลย ไม่คิดต่อไปอีก แต่ก็ไม่มี ณะความคิดที่แย้บออกมา

ท่านไม่แสดงมากนักะ พอนิด ๆ ๆ เท่านั้นนะ ตามธรรมดา ของชั้นธัมมิกก็แสดงเต็มตัวของมันละ ธรรมดาของคนทั่ว ๆ ไป แต่นั่นท่านพอจะจับได้ท่านก็ระจับของท่านไป

(สวนแสงธรรม ๑๑ มีนาคม ๒๕๒๙)

❖ หลวงปู่มั่นป่วยเป็นวัณโรค ❖

วัณโรคนี้สมัยนั้นโรคอันนี้แก้ไม่ตก ใครเป็นแล้วต้องตาย เท่านั้น พ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านป่วยเป็นวัณโรค

แต่เดชะบุญอันหนึ่ง ที่มันก็คิดคาดไม่ถูกเหมือนกัน เพราะ วัณโรคนี้ ใครเป็นเข้าไปแล้วมันก็ต้องติดวัณโรค เราอยู่กับท่าน คลอเคลียกันอยู่เหมือนพ่อกับลูก

พอตกตอนเย็นเขาจะเอาสำลีนั้นมาวางไว้ใส่กะละมัง ท่าน จะไอ ไอแล้วขากเสลดไม่ออก เราก็ต้องช่วยเอาสำลีนี้น้อมมือกว้าน ช่วยท่านกว้านอยู่ตลอด หนาวเท่าไรยิ่งไอ

คำว่า “วัณโรค” ก็รู้อยู่ แต่เราก็ไม่เคยไปสนใจกับวัณโรค มีแต่สนใจกับท่าน อย่างเดียว

ใครก็บอกว่า “โอย! เวลาคลุกคลีกับท่านมาก ๆ จะทำให้เป็น
วัณโรค”

“จะเป็นอะไรวะ” เราไม่สนใจนะ

จนกระทั่งทุกวันนี้เรายูมาปกติดีไม่มีอะไร

(สวนแสงธรรม ๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๔)

❖ หัวใจแทบสลาย หลวงปู่มั่นมรณภาพ ❖

ในคืนนั้นท่านมรณภาพ เวลานั้นเกิดความโกลาหล
อลหม่านแบบไม่มีใครช่วยใครได้อย่างลึกกลับในสมาคมมหาวิปโยค
พลัดพรากในยามดึกสงัด ต่างองค์ต่างงุ่มง่ามลุ่มคล้ำไปตามความ
เชื่อข้า ลืมสติสติง มิได้กำหนดทิศทางมืดแจ้งอะไรเลย เพราะ
อำนาจความเสียใจไร้ขึ้นดีที่เกิดจากความพลัดพรากแห่งดวงประทีป
ที่เคยให้ ความสว่างไสวมาประจำชีวิตจิตใจได้ดับวูบสิ้นสุดลง
ปราศจากความอบอุ่น ชุ่มเย็น เหมือนก่อนมา

บางท่านเป็นลม รวจะสลบล้มลงสิ้นใจไปพร้อมกับขณะท่าน
สิ้นลม เหมือนอะไร ๆ ก็สิ้นสุดไปตามท่านเสียสิ้น

ราวกับทุกสิ่งได้ขาดสะบั้นหั่นแหลกเป็นจุนวิจุนไปเสียสิ้น

ราวกับโลกธาตุนี้ไม่มีอะไรเป็นสาระพอเป็นที่เกาะของจิต
ผู้กำลังกระหายที่พึงได้อาศัยเกาะพอได้หายใจแม้เพียงวินาทีหนึ่ง
เลย

ปรากฏแต่ท่านองค์เดียวเป็นชีวิตจิตใจเพื่อฝากอรรถ
ฝากธรรม และฝากเป็นฝากตายทุกขณะลมหายใจเอาเลย

ส่วนพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์สาวก ใจก็ไม่ปรากฏว่าประมาท หากแต่ท่านอยู่ลึกตามความรู้สึกในขณะนั้น ไม่สามารถอาจเอื้อมรื้อฟื้นขึ้นมาเป็นที่พึ่ง และเป็นสักขีพยานได้อย่างใจหวัง เหมือนท่านซึ่งอยู่ตื้น ๆ ทั้งเห็น ๆ และชิมซาบถึงจิตใจอยู่ทุกขณะที่ท่านอบรมชี้แจงข้ออรรถข้อธรรมในเวลาสงสยเรียนถามท่าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาชนิดใดที่ท่านไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง พอท่านเมตตาอนุเคราะห์ชี้แจงให้ท่านนั้น เป็นตกไปในทันทีทันใด มิได้เผลอลนหัวใจอยู่ต่อไปนานเลย

นี่เป็นจุดที่สลักลึกลงในหัวใจทำให้เกิดความกระเทือนใจมาก เวลาท่านพลัดพรากไป นั่งรำพึงแบบคนตายที่ยังหายใจอยู่ ในชีวิตพระเพียงมีครั้งนี่ในชีวิต

ตาชำเลื่องไปเห็นองค์ท่านที่นอนปราศจากลมหายใจและความรู้สึกใด ๆ ด้วยความสงบที่ไร น้ำตาร่วงพรู น้ำตาร่วงพรูอย่างไม่เป็นท่าทุกที ทางภายในลมสะอึก สะอื้นในหัวอกหนุนให้เกิดความตึบตันขึ้นมาปิดคอหอย แทบจะไปเสียในขณะนั้น

มีสติระลึกขึ้นมาชั่วขณะว่า เราจะไม่ขาดใจตายไปกับท่าน
เดี๋ยวนี้เชียวหรือ?

พยายามพร่ำสอนตนว่า ท่านตายไปด้วยความหมดหวัง
หมดอาลัยอันเป็นเรื่องของกิเลสโดยสิ้นเชิง แต่เราตายไปด้วย
ความหวังความอาลัยจะเป็นข้าศึกต่อตัวเอง ความอาลัยเสียตาย
และความตายของเราไม่เกิดประโยชน์อะไรแก่เราและแก่ท่าน

เวลาท่านมีชีวิตอยู่ก็ได้สั่งสอนให้เราคิดถึงท่านและตาย
กับท่านแบบนี้ แบบนี้เป็นแบบที่แฝงอยู่กับโลกที่เขาใช้กันตลอดมา

พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ว่า ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม
ผู้นั้นชื่อว่าบูชาตถาคต ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเราตถาคต

ฉะนั้น ความคิดถึงแบบนี้จึงยังไม่เข้ากับธรรมเหล่านี้ได้สนิท
สิ่งที่จะเข้ากันได้สนิท คือการปฏิบัติตนตามคำสอนที่ท่านสอนไว้แล้ว
อย่างใดด้วยความถูกต้องแม่นยำ นั่นเป็นความคิดถึงท่านโดยถูกต้อง

แม้จะตายเพราะการฝึกหัดมานตนตามหลักธรรม ก็ชื่อว่า
ตายอย่างถูกต้อง ควรคิดและปฏิบัติตนตามแบบนี้ จะสมกับที่เรา
มาศึกษากับท่านเพื่อเหตุเพื่อผล

จึงพอได้สติตั้ง คติน้อมเอาธรรมมายับยั้ง ชโลมใจที่
กำลังถูกรสุมพัดผันทั้งดวง และพอมีชีวิตรอดมาได้ ไม่จมลงแบบ
ไม่เป็นท่าเสียแต่ครั้งนั้น

(ประวัติท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ หน้า ๒๘๗-๒๘๘)

❖ อาลัยอาวรณ์สลดสังเวชสุดประมาณ ❖

เมื่อการมรณภาพของพ่อแม่ครูจารย์นั้นผ่านไป เข้าไปกราบเท้าท่านนั่งรำพึงรำพันปลงความสลดสังเวชน้ำตาไหลนองอยู่ปลายเท้าท่านเกือบ ๒ ชั่วโมง พร้อมทั้งพิจารณาธรรมในใจตนกับโอวาทที่ท่านให้ความเมตตาอุทิศสำหรับสั่งสอนเรามาเป็นเวลา ๘ ปีที่อาศัยอยู่กับท่าน

การอยู่เป็นเวลานานถึงเพียงนี้ แม้คู่สามีภรรยาซึ่งเป็นที่รักยิ่งหรือลูก ๆ ผู้เป็นที่รักของพ่อแม่อยู่ด้วยกัน ก็จะต้องมีข้อข้องใจต่อกันเป็นบางกาล

แต่ท่านกับศิษย์ที่มาพึ่งร่มเงาของท่านเป็นเวลานานถึงเพียงนี้ไม่เคยมีเรื่องใด ๆ เกิดขึ้น ยิ่งอยู่นานก็ยิ่งเป็นที่เคารพรักและเลื่อมใสหาประมาณมิได้ ท่านก็ได้จากเราและหมู่เพื่อนผู้หวังดีทั้งหลายไปเสียแล้วในวันนั้น

อนิจจา วต สงขาร่า เรือนร่างของท่านนอนสงบนิ่งอยู่ด้วยอาการอันน่าเลื่อมใส และอาลัยยิ่งกว่าชีวิตจิตใจ ซึ่งสามารถสละแทนได้ด้วยความรักในท่าน

เรือนร่างของเรานั่งสงบกาย แต่ใจหวั่นไหวอยู่ด้วยความหมดหวังและหมดที่พึ่ง ต่อท่านผู้จะให้ความร่มเย็นต่อไป

ทั้งสองเรือนร่างนี้รวมลงในหลักธรรม คือ อนิจจา อันเดียวกัน ต่างก็เดินตามหลักธรรม คือ

**อุปปชิตวา นิรุชฌนติ เกิดแล้วต้องตาย จะให้เป็นอื่นไป
ไม่ได้**

ส่วนท่านเดินแยกทางสมมุติทั้งหลายไปตามหลักธรรมบพว่า
เตสํ วุปสโม สุโข ท่านตายในชาติที่นอนสงบ ให้ศิษย์ทั้งหลาย
ปลงสังเวชชั่วขณะเท่านั้น ต่อไปท่านจะไม่มาเป็นบ่อแห่งน้ำตา
ของลูกศิษย์เหมือนสมมุติทั่ว ๆ ไป เพราะจิตของท่านที่ขาดจาก
ภพชาติเช่นเดียวกับหินที่หักขาดจากกันคนละชิ้น จะต่อให้ติดกัน
สนิทอีกไม่ได้ฉะนั้น

ได้นั่งรำพึงรำพันอยู่ด้วยความหมดหวัง

บัดนี้เราจะไปปลดเปลื้องปัญหาในใจกับใคร และใครจะ
มารับปลดเปลื้องปัญหาของเราให้สิ้นซากไปได้เหมือนอย่างพ่อแม่
ครูจารย์มันไม่มีแล้ว

เป็นกับตายก็มีเราคนเดียวเท่านั้น

เราจึงกลายเป็นสัตว์ป่าเพราะหมดยารักษาโรคภายใน

เมื่อนั่งอาลัยอาวรณ์ถึงท่านด้วยความเคารพรักและเลื่อมใส
พร้อมทั้งหมดความหวังในท่าน ก็ได้อุบายต่าง ๆ ขึ้นมาในขณะนั้นว่า
วิธีการสั่งสอนของท่านเวลามีชีวิตอยู่ ท่านสั่งสอนอย่างไรต้องจับ
เงื่อนไขนั้นแลมาเป็นครูสอน

และท่านพระอาจารย์มันเคยย้าว่า “อย่างไรอย่าหนีจาก
รากฐาน คือผู้รู้ภายในใจ เมื่อจิตมีความรู้แปลก ๆ ซึ่งจะเกิด

**ความเสียหาย ถ้าเราไม่สามารถพิจารณาความรู้ ประเภทนั้นได้
ให้ย้อนจิตเข้าสู่ภายในเสีย อย่างไรก็ไม่เสียหาย”** ท่านสอนอย่างนี้
ก็จับเอาเงื่อนนั้นไว้ แล้วนำไปปฏิบัติต่อตนเองจนเต็มความสามารถ
ความจะเป็นผู้ใหญ่ย่อมเป็นมาจากผู้น้อย อย่างเราเห็นกัน
อยู่ทุกท่าน และต่างจะได้ผ่านไปเช่นเดียวกัน

ความยากลำบากมีอยู่ด้วยกันทุกคนทั้งผู้ใหญ่ผู้น้อย ต้อง
ผ่านทางสายนี้ด้วยกัน จะต้องผ่านทางลำบาก ซึ่งเป็นทางเดินเพื่อ
ความเจริญก้าวหน้าทั้งทางโลกทางธรรม ใคร ๆ ไม่เคยเป็นเศรษฐี
มาด้วยความเกียจคร้านนอนอยู่เฉย ๆ ต้องเป็นขึ้นเพราะความขยัน
ซึ่งจะต้องยึดความลำบากเป็นเส้นทางเดิน เพราะความลำบากเพื่อผล
ที่มุ่งหวังโดยถูกต้อง เป็นทางเดินของคนฉลาดและมั่งคั่งเดินกัน
เป็นประจำ

แม้ทางธรรมก็ควรทราบว่าการลำบากเป็นทางเดินของ
นักปราชญ์ทุกชั้น มีพระพุทธเจ้าเป็นต้น

ในบทธรรมก็มีรับรองไว้ว่า **ทุกขสสถานนตฺร สุขํ** คนมีสุข
เพราะยึดความลำบากเป็นทางเดิน ทางทุกข์ก็มีบทธรรมอ้างไว้ว่า
สุขสสถานนตฺร ทุกขํ จนมิทุกข์เพราะยึดสุขเป็นทางเดิน ผู้มีความ
ขยันหมั่นเพียรไม่ถือลำบากเป็นอุปสรรค ผีก็หัดคิดค้นในสภาวะธรรม
ซึ่งมีอยู่รอบตัวไม่หยุดยั้ง ผู้นั้นก็จะเป็นคนประเภทที่ ๓ เรียกว่า
ประเภทที่ไม่ขอเกิดในโลกนี้อีกแล้ว จะกลายเป็นคนประเภท

เตลี วุปลโม สุโข ความระงับดับเชื้อแห่งความเป็นสังขาร
ทุกประเภท เป็นความสุขปราศจากสารสิ่งก่อกวน และเป็น
ความสุขที่สมหวังโดยแท้จริง

ฉะนั้นขอให้ท่านนักปฏิบัติทุกท่านจงตระหนักใจในคนทั้ง
๓ ประเภทนี้ แล้วเลือกเฟ้นเอาเองว่า คนประเภทไหนที่เป็นประเภท
ที่เยี่ยมอยู่ในตัวของเรา ณ บัดนี้ เพราะเราทำได้ด้วยกันทุกคน
โดยไม่ต้องกลัวตาย เพราะความพากเพียรเพื่อพ้นทุกข์ไปตาม
พระพุทธเจ้า ไม่ใช่เพชฌฆาตจะรอฆ่าหรือตัดศีรษะผู้พากเพียร
ในทางดี

จงเป็นผู้อาจหาญต่อการปลดเปลื้องตนจากเครื่องผูกพัน
เพราะเกิดกับตายท่านบอกว่าเป็นกองทุกข์โดยตรง

(แว่นดวงใจ หน้า ๓๓๖-๓๓๘)

❖ “ของกลาง” หลวงตาโดนว่าแผ่ปลา ❖

เมื่อได้อารธนาศพพ่อแม่ครูจารย์มั่นไว้ที่วัดป่าสุทธาวาส
แล้ว เราก็หนีไปหาภาวนาอยู่ตามป่าตามเขา มีพระติดตามองค์หนึ่ง
ตามธรรมดาเราไปคนเดียว แล้วพระองค์นั้นไล่อย่างไคร่ไม่กลับเลย
ติดตามไปจนได้ เราก็ไล่ไปอยู่นั้น ไม่ให้เห็นกันเลย อยู่คนละทิศ
เราก็อยู่ทางนี้ พระองค์นั้นอยู่ทางโน้น

พอดีอันนี้เป็นเชื่อนลำน้ำอันนี้ละ นี่มันอยู่ข้าง ๆ ที่เราพักนั้น
ก็เหมาะดี ภาษาอีสานเรียกว่าไม้บง ไม้ไผ่บง อู้ย! ร่มเย็น เราก็ดิน
จกรมตรงนี้สบาย

ทีนี้เขาก็มาทอดแหตรงที่มันเป็นคั้งน้ำ

เราเห็นเขาทอดแหเสียงอีกทีก็ครึกโครม เราก็เลยหนีไปอยู่
ในป่าลึก ๆ เราไปเดินจกรมอยู่โน้น จนกระทั่งมืดเราถึงมา

อันนี้เรื่องถึงบทนั้นนะ ไฉ่เณรนั้น จำชื่อมันได้จนกระทั่งบัดนี้
ชื่อ “**เณรแปลง**” มาจากบ้านหนองโดก เณรแปลงมันมีผ้าเช็ดตัว
ผืนหนึ่ง มันอยากเข้าไปวัดป่าหนองบัว ก็เดินผ่านป่าของเราที่พัก
อยู่นั่นไป

เวลาไปนั้นเณรแปลงมันไปเปลอย่างไรมิทราบ ผ้าที่
พาดบ่ามานี้ตกหล่นลงข้างทางที่ชาวบ้านเขาขึ้นมาจากห้วยอุ้น
ขากลับมาเณรไม่เห็นผ้าจึงพูดให้พระฟังว่า

“โธ้ย! ผ้าผมหาย” พูดกับพระองค์ที่มากับเราฟัง

ทีนี้พวกที่เขาตกปลาเสร็จแล้วก็ขึ้นมา เห็นผ้านี้ตกอยู่

ผู้เห็นทีแรกนั้นไม่ได้ว่าแผ่ปลาละ บอกครูบาวัดนี้ผ้าผัดก
จึงเอาผ้าไปพาดไว้ พอผู้มาทีหลังเห็นจึงนึกว่าเป็นสัญลักษณ์ว่า
พระแผ่ปลา (ขอบิณฑบาตปลา) เขาจึงร้อยปลาเป็นพวงแล้วก็แขวน
ไว้ข้าง ๆ ร้านเราที่เราพัก ไฉ่เราไม่รู้เรื่อง เราอยู่ในป่าโน้น

นี่สิ! ที่ว่าเหตุผลมันถูกมัดไข่ม่มละ มันหากเป็นของตนเอง
อย่างนี้แหละ ที่นี้พอตอนเช้าเราออกบิณฑบาตกลับมา ชาวบ้านเขา
มาคอยอยู่แล้ว เขาก็รื้อยปลามา นี่เป็นครูบาคณะที่ไปแผ่ปลา
เขาเมื่อวานไข่ม่ม

“โยม! ทำไมว่าอย่างงั้น” เราก็ว่าอย่างงี้

“ก็เห็นเอาผ้าเหลืองผืนหนึ่งพาดไว้นั้น เขาก็รื้อยปลาแล้วก็
แขวนไว้ตรงจุดเดียวกันนั้น”

“แล้วกัน ยังไงกันนี้ ไหนไปเรียกพระองค์นั้นมาดูสิ”

ก็เรียกพระอีกองค์นั้นมา มากี่มาถาม “ท่านรีเปลา ไปแผ่ปลา
เขาเมื่อวานนี้” เราว่าอย่างงั้นนะ

“อี แผ่ตอนไหน อ้าว! ไม่ได้แผ่” พระองค์นั้นก็ง้ออีกเหมือน
กันนั้นแหละ

“ไม่แผ่จะเป็นใคร มันก็มีเรา ๒ คนเท่านั้นในป่านี้อยู่ ต้องจับเรา
๒ คนเท่านั้น”

นี่เห็นไหมเหตุผลของกลางมันมัดแล้วไข่ม่มละ มันก็มีเรา
๒ คนนี้ พระที่ไหนจะมาอยู่ที่นี้ เรา ๒ คนเท่านั้นจะติดคุกติดตะราง
แล้วก็ชักพระองค์นั้น พระองค์นั้นก็หน้าเสียหมด พองไปงมาเลย
ระลึกได้

“อ้อ! เมื่อวานนี้เณรแปลงมันมานี่บอกผ้าหาย ผ้าหาย
ไม่ทราบหายตรงไหน ถ้างั้นอาจจะไข่ม่มมาดูผ้าดีกว่า เอาผ้ามาดู”

พอเริ่มหัวเราะกันได้บ้างละที่นี้ละ เพราะมันมีช่องออกได้
แล้วนี่

ให้ตามไปหาเณรแปลงบ้านหนองโคกนะ ให้โยมนี้นี้ไป
ไปถามว่า “ผ้านี้เป็นผ้าของเณรแปลงจริงไหม” พอเณรเห็น
เณรก็หัวเราะแย้ก ๆ

“โอ๊ย! ไข่แล้ว ผ้าของผมเอง” (หัวเราะ)

“โอ๊ย! ผ้านรก ผ้าวเเจ้ ผ้าเทวทัต มันไปทำลายเราอยู่ในป่า
เอาเผาไฟนะผ้านี้ มันไม่ได้เป็นมงคลแล้วผ้านี้” เราก็บอกอย่างนั้น

นั่น! เห็นไหม นั่นเรายกตัวอย่างพูดถึงว่า “ของกลาง”
ใช้ไหม นี่แหละคนติดคุกติดตะรางจึงไม่ใช่คนชั่วทุกคนนะ มันมี
โดยบังเอิญนะของกลาง บางทีเขาหาเรื่องราวไรสักมี ดี ๆ อยู่ติดคุก
ได้คนเรา เราจะไปว่าคนติดคุกติดตะรางจะเป็นคนชั่วทั้งหมด ไม่นะ
ไม่ได้เป็นทั้งหมดนะ

จบลงเท่านั้นแหละเรื่อง “นิทานของกลาง” เป็นอย่างนั้น
มันขบขันดี

พวกที่ไม่มีเจตนาที่มีนะในเรือนจำ ไม่ใช่เป็นคนผิดทุกคนนะ
คนไม่ผิดไปติดคุกยังมีอยู่เยอะนะ ไม่ใช่เล่นนะ แล้วแต่เรื่องมัน
จะพาดพิงเกี่ยวข้องไปยังไง ๆ สมกับเหตุกับผลตลอดถึงหลักฐาน
พยานของกลางอะไร ถึงเจ้าของไม่มีก็ตาม มันก็เป็นไปได้

(วัดป่าบ้านตาด ๑ มีนาคม ๒๕๒๙)

❖ ถูกตำหนิว่า “ไม่ช่วยงานศพหลวงปู่มัน” ❖

ในระยะเวลาที่ท่านพ่อแม่ครูจารย์มันป่วย มรณภาพ จนกระทั่ง ถวายเพลิงศพท่านนั้น เราจะไม่มีความเลย จิตมันหมุนเป็นธรรมจักร อยู่กับใครไม่ได้

ศพท่านเอาไว้ที่วัดป่าสุทธาวาส เรามากราบปั๊บ ๆ แล้วไปเลย เข้าไปอยู่ในป่าเขาคนเดียวทางภูพาน จิตเวลามันก้าวของมัน ก้าวไม่มีวันมีคืน ชัดเข้าไปจนสติปัญญาเป็นอัตโนมัติแล้ว หมุนตัว ๆ จากนั้นก็เข้ามาหาสติ-มหาปัญญายิ่งหมุน ยิ่งละเอียดยิ่งซึมซาบ ที่ชัดเจนก็คือว่าอยู่กับใครไม่ได้ในเวลาเช่นนั้น ต้องอยู่คนเดียวกับ อารมณ์แห่งธรรมกับกิเลสพัดกันอยู่บนหัวใจท่านนั้น ใครมายังไม่ได้

มางานถวายเพลิงศพพ่อแม่ครูจารย์มัน มาอยู่ได้เพียง ๔ วัน พอเผาศพท่านเสร็จแล้วเปิดเลย จนครูบาอาจารย์บางองค์ก็ว่า เอาเหมือนกันนะ แต่เราไม่สนใจ เพราะท่านไม่รู้เรื่องของเรา

ท่านว่า “ท่านมหาบัว เวลาท่านอาจารย์มันมีชีวิตอยู่ เหมือนเงาเทียมตัว พอท่านมรณภาพไปแล้วหายเงียบไปเลย ไม่มามองดูครูบาอาจารย์เลย” ท่านว่าอย่างนั้นก็มี อันนั้นก็ภูมิจิตของท่านเป็นอย่างนั้น บอกภูมิแล้วนั้น มันบ่งบอกแล้วว่าผู้ตำหนิเรา อย่างนั้นมีภูมิจิตใจเป็นยังงี้ มันบอกในตัว

พอเผาศพท่านได้ ๔ วันขึ้นเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ ลงจากนั้นก็เปิดลงอำเภอบ้านฝือ เข้าศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

(วัดป่าบ้านตาด ๖ มิถุนายน ๒๕๔๘)

❖ ขอขมาหลวงปู่มั่น ❖

ที่เราไปคิดเกี่ยวกับเรื่องท่านว่า “เฮ้! ท่านมีลักษณะ
อื้อ ๆ อย่างนี้ท่านจะเปลอบ้างไหมนา” จนกระทั่งเรื่องผ่านไป
ท่านปรินิพพานไปแล้ว เรื่องของเราจึงมาเป็นทีหลัง เราก็กราบ
ขอขมาโทษท่านเลย

อันนี้เราแน่ใจร้อยเปอร์เซ็นต์ว่า เราหลุดไปเลยไม่มีอะไรเหลือ
เพราะเรารู้ที่อยู่ในใจของเราอย่างที่ท่านว่าไว้ว่า “หือ ๆ
พวกนี้มาเพื่อปฏิบัติเพื่อเป็นพระหรือเพื่อเป็น.....”

มาปฏิบัติเพื่อพระนิพพาน มันชิงชังภายในใจนะ
เวลาเรื่องของเราผ่านไป (หมายถึงสิ้นกิเลส)

ทีหลังจึงมายอมเลยทันที “โอ้โห! ทำไมคิดผิดเอามากมาย
คาดพ่อแม่ครูอาจารย์ โห! คนมีกิเลสไปคาดคนสิ้นกิเลสมันคาดกัน
ได้อย่างนี้เชียวนะเธอ”

เข้าไปกราบขอขมาโทษอริฐของท่าน อันนี้ปรากฏว่าโล่งไปเลย
ทันทีไม่ปรากฏว่ามีอะไรตกค้าง จิตของท่านสิ้นกิเลสแล้ว จะให้ท่าน
มาเป็นอะไรได้อีก

(รากแก้วของศาสนา)

❖ สามเณรระลึกชาติ ❖

ในงานศพของพ่อแม่ครูจารย์มั่น ที่วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร เราได้พบกับเณรองค์หนึ่งอยู่บ้านน้ำก่ำ อำเภอพระธาตุพนม เณรนี้ระลึกชาติย้อนหลังได้ แต่ส่วนมากเณรไม่อยากเล่าเรื่องระลึกชาติได้ เพราะเล่าที่ไรเป็นไขทุกที จึงเซ็ดหلاب เราบอกว่าให้เล่ามาให้หมด คราวนี้ไม่เป็นไขแน่นอน แล้วเณรก็ไม่เป็นไขจริง ๆ

เณรเล่าเรื่องในอดีตชาติไว้ว่า.....

ในอดีตชาติชื่อว่า “บัว” อยู่บ้านโคกเกาะ พอโตเป็นหนุ่มแล้วไปพึ่งเทศน์ แล้วเกิดความเลื่อมใสในท่านอาจารย์ทอง ฮอร์โก ท่านไปเผยแผ่ธรรมทางเมืองอุบลฯ จึงเข้ามาขอบวชกับท่าน ตามท่านมาอยู่บ้านสามผง พอตีมาเป็นไข้ป่าตายที่บ้านสามผง ปีนั้นพระตาย ๓ องค์

พอตายแล้วแบกกลดสะพายบาตรดูเขาเผาศพตัวเอง คนเป็นร้อย ๆ เต็มอยู่นั้น เขาไม่สนใจกับพระบัวสักคนเดียวเลย

จากนั้นได้ไปศาลาใหญ่หลังหนึ่ง ศาลาหลังนั้นเจ้าหน้าที่พวกยมบาลเต็มอยู่ที่นั่น มีหัวหน้า ๒ คน หัวหน้าน่ากลัวมาก สมุดบัญชีมีเป็น ๒ กอง กองหนึ่งเล็ก กองหนึ่งใหญ่

กองใหญ่เป็นบัญชีสำหรับคนทำความชั่ว

กองเล็กนี้สำหรับบัญชีคนทำความดี

พอเรียกชื่อปั๊บต้องมาถึงปั๊บเลย อำนาจแห่งกรรมบีบบังคับ
ขนาดนั้น มีคนโทษประเพณี

ในที่สุดยังเหลือแต่ยายคนหนึ่งเป็นเหมือนคนวัดแต่งตัว
เหมือนคนไปวัดถือศีล ถือธรรม ยมบาลเขาเรียกคุณแม่นะ

นอกนั้นเขาเรียกนายนั้นนายนี้

เขาพูดว่า “คุณแม่จะไปสวรรค์ชั้นไหนก็ได้ เปลื้องผ้านี้
ออกลงไปตรงนี้ แล้วรถทิพย์จะมารับ เครื่องประดับประดาตกแต่ง
เขาจัดเอามาพร้อมรถเลย แล้วก็ขึ้นรถทิพย์เหาะปลิวไปเหมือน
สำลี มีสิ่งามอร่ามตา”

ยังเหลือพระบวอยู่คนเดียวจึงถามยมบาลว่า “แล้วอาตมาเล่า
จะให้ไปทางไหน ทำไมไม่เห็นเรียกถามเหมือนคนอื่น”

“ท่านครับ ถ้าท่านตั้งใจจะไปเกิดเมืองมนุษย์ก็ให้กลับหลัง
ย้อนไปทางนี้

ถ้าจะไปสวรรค์ ก็ให้ลงไปตรงนี้ แล้วรถทิพย์จะมารับเอง”

“อาตมาไม่ไปแหละ อาตมาหิวน้ำ จะไปหาน้ำก่อน”

พระบวตอบ

จากนั้นพระบวจึงลงมา จนถึงบ้านน้ำก่ำ ขอบินชบาตฉั่นน้ำ
กับเขา

เขาบอกว่า “ให้ไปรออยู่บ้านหลังนั้นนะ เขาจะไปตักน้ำให้”

หมายถึง บ้านหลังที่พระบวจะมาเกิดใหม่นั้นแหละ

พอไปที่นั่นรู้สึกเคลิ้ม แล้วหลับไปเลย เลยยังไม่ทันได้ฉันทน้ำ
พอตื่นขึ้นมาที่ไหนได้ เกิดแล้ว

ต่อมาได้มาบวชเป็นสามเณร

แก่ระลึกชาติของแก่ได้ตลอดนะ ระลึกชาติย้อนหลัง ๆ ได้
ตลอดเลย เราก็กเล่าเรื่องทั้งหมดให้พระอาจารย์ทองฟัง เพราะท่าน
มาในงานศพหลวงปู่ฉันเหมือนกัน ท่านถึงกับตกตะลึงนะ ท่านตกใจ
กล่าวว่า “นี่ใช่แล้ว พระบัว ไส้ผีเก่งนะ พระองค์นี้ แต่ไม่เห็นไล่ผี
เจ้าของได้” ท่านพูดเราก็ไม่ลืม

คำว่า ระลึกชาติได้นี้กับพระพุทธเจ้าระลึกชาติได้มัน
ต่างกันนะ พวกนี้สลับสไล พวกนี้ตาย การระลึกชาตินั้นระลึกชาตินี้
รู้นั้นรู้นี้ มันอาจเคลื่อนคลาดเพราะคน กระเสือกกระสน กระวน
กระวาย ไม่ได้เหมือนพระญาณหยั่งทราบของพระพุทธเจ้าที่
ระลึกชาติย้อนหลัง เช่น บุปเพนิวาसानุสสติญาณ ระลึกชาติ
ย้อนหลังได้ เฉพาะชาติของพระองค์นี้มีก็ภพก็ชาติทรงทราบได้
ตลอดทั่วถึง ตลอดถึงภพชาติของสรรพสัตว์ทั้งหลายรู้ได้หมด
ด้วยพระญาณหยั่งทราบ ไม่ได้ด้วยการสลับสไลเหมือนอย่างโลก
ทั้งหลายเขาเป็นกัน คนนั้นตายฟื้นกลับคืนมา แล้วระลึกชาติได้
อย่างนั้นอย่างนี้ แล้วมาฮือฮากันเป็นบ้าไป

(หลักธรรม-หลักความจริง หน้า ๑๓๘-๑๔๐)

❖ กรรมบันดาล ❖

พอพ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านมรณภาพลง เราก็ดีดผิงเลย เข้ากับใครไม่ได้นะ เข้าในป่าในเขาอยู่คนเดียว ๆ ไม่เอาใครไปด้วย ใครไปด้วยไม่ได้เลย ขนาดนั้นถึงเวลามันเป็น เวลาอยู่คนเดียวไม่ได้ ก็มี คืออยู่คนเดียวมันก็เหมือนกับสัตว์ตัวหนึ่งอยู่ในป่า นั่นแล

คิดดูสิ ไปบิณฑบาตที่ไหนหมู่บ้านใหญ่ ๆ ไม่อยู่ไปหาอยู่บ้าน ๔-๕ หลังคาเรือน ถ้ายังบ้านไหนไปแล้วเขารุมมาหา บ้านเช่นนี้ไม่ได้ เรืองแน่ เพราะเขาจะมายุงหาเวลาภาวนาไม่ได้

ไปบิณฑบาตก็ทำความเพียรตลอด ยุ่งกับใครเมื่อไร ทั้งไป ทั้งกลับมีแต่เรื่อง ความเพียรเหมือนกับเดินจงกรม มันเป็นอยู่ในหลักธรรมชาติของมันเอง เวลามันหมุนของมัน เห็นชัด ๆ อยู่ใน หัวใจว่าอยู่กับใครไม่ได้

ขโมยหนี ถ้าพอไปกลางวันได้ก็ไป พอไปกลางคืนได้ก็ไป กลางคืน ก็งานของเราเป็นอยู่อย่างนี้มีเวลาว่างเมื่อไร อยู่อย่างนี้ ตลอด แล้วจะไปอ้าปากพูดคุยกับคนนั้น อ้าปากพูดคุยกับคนนี้ได้ยังไง งานเต็มมืออยู่ นี่ นั่นถึงวาระมันเป็นในหัวใจรู้เอง

....สมัยที่เราพักอยู่อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร มันเป็นกรรมบันดาล อย่างไรไม่ทราบ..

สัตว์กับพระนี่ รู้เข้าใจกันมากทีเดียว ผ้าสีเหลืองหม่นของ พระไปไหนไม่เป็นภัยต่อใคร ๆ เราไปอยู่ในป่าในเขาก็มีพวกสัตว์นี้

เข้ามาอยู่ด้วย คือว่ามันอยู่ข้างนอกมันกลัวนายพราน กลัวพวกสัตว์ด้วยกันเช่นเสือร้ายมาเอาไปกินบ้าง คนฆ่าบ้าง ถ้ามาแอบอยู่กับพระย่อมปลอดภัย ไม่ค่อยเป็นอะไร

เราไปพักคนเดียวในป่าเป็นที่ดังลุ่ม ๆ พวกเนื้อ พวกอีเก้ง พวกหมู พวกเสือ พวกหมี เต็มอยู่ในนั้น

เห็นว่าที่นั่นมันส่งดี ห่างจากหมู่บ้านกิโลกว่า ๆ ไม่ไกลนัก บางบ้านก็ ๒ กิโลเมตรกับเขาพอได้อาศัย

ขณะนั้นมีพวกนายพรานมาหาล่าเนื้อ เขาตาหน้ากระดาน ล้อมโอบป่าเข้ามานายพรานดักอยู่ข้างหน้า ด้านกลางเป็นบริเวณสัตว์อยู่ แล้วพวกนี้ไล่ตาหน้าเข้าไป เคาะไม้เคาะอะไรไป ร้องโหวกเหวก ๆ ไป เพื่อไล่ล่าเนื้อให้ไปรวมอยู่ในจุดเดียว

เราก็ออยู่ที่ป่านั้น ล้อมเข้ามาจนกระทั่งถึงที่พักเรา มันทำให้เราสลดสังเวชเหลือประมาณ เราก็ดู เพียงคิดในใจว่า “เอ! บ้านนี้เมืองนี้ มันเป็นอย่างนี้นะ คนเราก็ต้องมีความละเอียดแก่ใจเกรงกลัวต่อบาป จะมาหาล่าสัตว์บริเวณพระอยู่ได้ยังไง โอ้! ชาวบ้านนี้ ช่างหยาบหนาเสียจริง ๆ”

บ้านเราเมืองเรามีศาสนา ถ้าเป็นคนไม่รู้เรื่อง เราก็จะบอกนี่มันรู้เรื่องแล้ว มันแก้งแง ๆ เราก็ก็นั่นใจ

พวกนายพรานเขามีข้อตกลงกัน คือ ใครไปตรงไหนให้ไปตรงนั้น ไปที่อื่นไม่ได้ เวลาล่าเนื้อ เขามีกติกาอยู่ ๒ อย่าง

๑) นายพรานยังไม่ถูกเขาเขียนนายพราน

๒) ถ้าลูกน้องไล่ไปไม่ตรงตามจุดที่เขาทำเครื่องหมาย
ต้องถูกเขียน

เพราะฉะนั้นพวกสัตว์และพวกพราน มันจึงมาถึงที่ที่เรา
พักอยู่

ไอนายพรานคนหนึ่ง เดินจ็อกแจ็ก ๆ ๆ มายืนอยู่ข้างหน้า
มันโกรธที่พวกเนื้อตื้นหนิจึงตะโกนชี้หน้าด่าเป็นภาษาอีสานว่า
"พระท่ากีนหัวมึง! มึงมาอยู่ตายหยังบ่อนี้! กูจะเอาปืนยิงหัวมึง
มึงบู้จักบ่อนไล่เนื้อคนหรือ?" (แปล..ไอ้พระท่า...มึงมาอยู่ทำไม
ตรงนี้ ตรงที่กูจะมალ่าเนื้อ กูจะเอาปืนยิงหัวมึง)

มันด่าว่าแล้ว มันก็ไป มันไม่ยิงหัวเราหรอก มันด่าว่าเฉย ๆ
แต่กริยามันอูจาด เราก้เฉย พวกลูกน้องได้ยินมันพูดอย่างนั้น ก็ยืน
ฟังหน้าแข็ง เพราะมีบางคน ที่เขาเคารพพระ เป็นแต่เพียงนายสั่ง
ให้ไปอย่างไร ก็ไปอย่างนั้น หลีกไม่ได้เขาจะเขียน

สักประเดี๋ยว..ผู้เฒ่าซึ่งเป็นโยมอุปฐากที่ดูแลเราก็เข้ามา
แกจึงไปขานาบทพวกนั้น พูดเสียงดังเหมือนกันว่า "พวกท่ากีนหัวสุ
ครันสุทิวสิตาย สู้เป็นหยังบ่อาจวอยู่คอกกูมาฆ่ากิน สุม่าไล่
อิหยัง ไล่เนื้อพระวัดพระวา ครุพานี้ กูตัวเป็นผู้เอามา เอาเพิ่น
มานี้" (พวกท่านนี้...ถ้าพวกมึงหิวเนื้อจนจะตาย ทำไมไม่ไปเอาวัว
ที่อยู่เ็นคอกของกูมาฆ่ากิน ทำไมจึงมาไล่ฆ่าสัตว์ที่อยู่ในวัด
พระรูปนี้ กูเป็นคนไปนิมนต์ท่านมา"

พวกพรานฟังแกด่าว่าแล้วก็เฉย บ่ปาก (ไม่พูดอะไร)

ต่อมาอีกไม่นานนัก ประมาณเกือบ ๆ อาทิตย์....ไฟได้ลุกลามไหม้บ้านและ ยุงข้าวของนายพรานคนที่ดำเราจนเกลี้ยงหมดทั้ง ๆ ที่ตัวเขานอนอยู่บ้านในเวลากลางวันแสง ๆ ใหม้ก็ไหม้เฉพาะบ้านและยุงข้าวของแกหลังเดียวเท่านั้น

แล้วหลวงก็ปรับสินไหมอีกในฐานะละเมิด คือดูแลยุงข้าวไม่ได้

ต่อจากนั้นอีก...พอตกเดือนพฤษภาคม แกไปทอดแหไปได้ปลามาแล้ว เดินไปเก็บใบมะขามอ่อนมาต้มใส่ปลา จึงป็นขึ้นต้นมะขาม ขณะป็นพลาดตกลงมาโดน เสาคอนรั้วปลายแหลม ๆ เสียบตุตทะเลลุ ตายคาที่

พวกชาวบ้านมาเห็นดังนั้น ก็ร้องเรียกบอกข่าวกันทั้งบ้านทั้งเมืองว่า “มันจะตายกันทั้งบ้าน ไอ้พวกที่ไปหาไล่เนื้อชูงิพระ” จึงกลัวกันจนจะเป็นบ้าไปเลย

นี่มันเป็นสิ่งน่าคิดน่าพิจารณา

เราพูดตามเรื่องความจริงมันเป็นอย่างนั้น

เรื่องศาสนานี้สำคัญอยู่นะ เป็นเรื่องลึก ๆ ลับ ๆ อยู่

ผ้าเหลืองนี้ จึงมีอำนาจอยู่ลึก ๆ นะ....เพราะธรรมเหนือวิทยาศาสตร์

เรื่องบุญเรื่องกรรมเหนือทุกสิ่งทุกอย่าง

(หลักหลงใจ หน้า ๙๑-๙๒ และ วัดป่าบ้านตาด ๑ ตุลาคม ๒๕๓๘)

❖ พิจารณากายทะเล ❖

...ตอนที่เรากำลังพิจารณาอสุภะ สำคัญมากจริง ๆ พิจารณาอสุภะ
นี้มันคล่องแคล่วแกล้งกล้า มองดูอะไรทะเลไปหมด ไม่ว่าจะหญิง
จะชายจะหนุ่มจะสาวขนาดไหน พุดตามความจริงที่จิตมันกล้าหาญ
คือ ไม่ต้องให้มีผู้หญิงเฒ่า ๆ แก่ ๆ ละ ให้มีแต่หญิงสาว ๆ เต็มอยู่
ในชุมชนนั้น เราสามารถจะเดินบุกเข้าไปในที่นั้นได้โดยไม่ให้มีราคะ
ตัณหาอันใดแสดงขึ้นมาได้เลย

...มองดูคนมีแต่หนังห่อกระดูก มีแต่เนื้อแต่หนังแดงโร่ไปหมด
มันเห็นความสวยความงามที่ไหน เพราะอำนาจของอสุภะมันแรง

...มองดูรูปไหนมันก็เป็นแบบนั้นหมด แล้วมันจะเอาความ
สวยงามมาจากไหน พอให้กำหนดยินดี

เพราะฉะนั้นมันจึงกล้าเดินบุก แต่ความกล้านี้ก็ไม่ถูกกับจุด
ที่จิตอึดตัวในชั้นกาม ราคะ จึงได้ตำหนิตัวเองเมื่อจิตผ่านไปแล้ว

ความกล้านี้มันก็บ้าอันหนึ่ง แต่ก็ถูกในการดำเนิน เพราะต้อง
ดำเนินอย่างนั้น เหมือนการตำหนิอาหารในเวลาอิ่มแล้วนั้นแล
จะผิดหรือถูกก็เข้าในทำนองนี้

การพิจารณาอสุภะอสุภัง “กามราคะ” พิจารณาไปจน
กระทั่งว่าราคะนี้ไม่ปรากฏเลย ค่อย ๆ หมดไป และหมดไปเอา
เฉย ๆ ไม่ได้บอกเหตุบอกผล บอกกาลบอกเวลา บอกสถานที่
จึงต้องมาวินิจฉัยกันอีก คือจิตมันไม่ยอมรับ

ทีนี้ก็หาอุบายพลิกใหม่ว่า “ราคะนี้มันสิ้นไปจนไม่มีอะไร เหลือนั้น มันสิ้นในขณะใด ด้วยอุบายใด ทำไมไม่แสดงบอกให้ชัดเจน”

จึงพิจารณาพลิกอสุภะที่มีแต่ร่างกระดูกนั้นออก เอาหนัง หุ้มห่อให้สวยให้งาม นี่เราบังคับนะ ไม่งั้นมันทะลุไปทางอสุภะทันที เพราะมันขำนาญนี่

จึงบังคับให้หนังหุ้มกระดูกให้สวยให้งาม แล้วนำเข้ามาติดแนบกับตัวเอง นี่! วิธีการพิจารณาของเรา เดินจงกรมก็ให้ ความสวยความงามรูปติดแนบกับตัวไปมาอยู่ อย่างนั้น เอ้า! มันจะกินเวลานานสักเท่าไร หากกิเลสมันยังมีอยู่ มันจะต้องแสดงขึ้นมา หากกิเลสไม่มี ก็ให้รู้ว่าไม่มี

(เข้าสู่แดนอวกาศจิตของธรรม หน้า ๖๕-๖๖)

❖ จับมหาโจรภายใน ❖

เอาวิธีการนี้มาปฏิบัติได้ ๔ วันเต็ม ๆ ที่มันไม่แสดง ความกำหนดยินดีขึ้นมาเลย ทั้ง ๆ ที่รูปนี้สวยงามที่สุด มันก็ไม่แสดง มันคอยแต่จะหยิ่งเข้าหนังห่อกระดูก แต่เราบังคับไว้ให้จิตอยู่ที่ ผิวนางนี้

พอถึงคืนที่ ๔ น้ำตาร่วงออกมา จิตบอกว่า ยอมแล้ว ไม่เอา คือ มันไม่ยินดีนะ มันบอกว่ายอมแล้ว ด้านทดสอบก็ว่า ยอมอะไร

ถ้ายอมว่าสิ้น (กิเลส) ก็ให้รู้ว่าสิ้นสิ ยอมอย่างนี้ไม่เอา ยอมชนิดนี้มีเล่ห์เหลี่ยมเราไม่เอา กำหนดไป กำหนดทุกแง่ทุกมุม แง่ไหนมุมใดที่มันจะเกิดความกำหนดยินดี เพื่อจะรู้ว่าความกำหนดยินดีนี้มันจะขึ้นขณะใดเราจะจับเอาตัวแสดงออกมาเป็นเครื่องพิจารณา ถอดถอนต่อไป

พอสัก ๓-๔ ทุ่ม ล่วงไปแล้ว เป็นลักษณะเหมือนจะกำหนดในรูปสวय ๆ งาม ๆ ที่เรากำหนดติดแนบกับตัวเป็นประจำในระยะนั้น สติตามทัน เพราะสติมีอยู่ตลอดเวลา กำหนดเสริมขึ้นเรื่อย ๆ นั้น! มันมีลักษณะยุบยับเห็นไหม จับเจ้าตัวโจรหลบซ่อนได้ แล้วที่นี้มันสิ้นยังงี้ ถ้าสิ้นทำไมจึงต้องเป็นอย่างนี้ กำหนดขึ้น ๆ คือ คำว่ายุบยับ นั้นเป็นแต่เพียงอาการของจิตแสดงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ไม่ได้ทำอวัยวะให้ไหวนะ มันเป็นอยู่ภายในจิต

ที่นี่ต้องปฏิบัติด้วยอุบายใหม่โดยวิธีสับเปลี่ยนกัน ทั้งนี้เพราะทางไม่เคยเดินสิ่งไม่เคยรู้ จึงลำบากต่อการปฏิบัติอยู่มาก พอเรากำหนดเป็นกองกระตุกไปทางอสุภะนี้

สุภะมันดับพริบเดียวนะ มันดับเร็วที่สุดเพราะความชำนาญทางอสุภะมาแล้ว

จากนั้นต้องกำหนดสุภะความสวยงามขึ้นมาแทนที่สับเปลี่ยนกันอยู่นั้น ต้องทดสอบเป็นเวลานานด้วยวิธีต่าง ๆ จนเป็นที่แน่ใจ จึงจะตัดสินใจลงทางใดทางหนึ่งได้

ในวาระสุดท้าย เวลาจะได้เห็นความจริง จิตกำหนดอสุภะไว้ให้ตั้งอยู่คงที่อย่างนั้น ไม่ให้เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างหนึ่งอย่างใด จะเป็นหนังห่อกระดูก หรือว่าหนังออกหมด เหลือแต่กองกระดูกก็ให้มันอยู่ตรงหน้านั้น แล้วจิตเพ่งดูด้วยความมีสติจดจ่อ อยากรู้ อยากเห็นความจริงจากอสุภะนั้นว่า มันจะเคลื่อนหรือเปลี่ยนตัวไปไหนมาไหน คือ เพ่งยังงั้นมันก็อยู่อย่างนั้นละ เพราะความชำนาญของจิตไม่ให้ทำลาย มันก็ไม่ทำ ถ้ากำหนดทำลาย มันก็ทำลายให้พังทลายไปในทันทีนะ เพราะความเร็วของปัญญา แต่เราไม่ให้ทำลาย ให้ตั้งอยู่ตรงหน้านั้น เพื่อการฝึกซ้อมทดสอบกัน หาความจริงอันเป็นที่แน่ใจ

(เข้าสู่แดนอวกาศของจิตของธรรม หน้า ๖๖)

❖ จิตสว่างไสว ❖

พอกำหนดจิตเข้าไป ๆ อสุภะที่ตั้งอยู่ตรงหน้านั้นมันถูกจิตกลืนเข้ามา ๆ เข้ามา ๆ หากจิตนี้

สุดท้ายจึงรู้เห็นว่า “เป็นจิตเสียเองที่เป็นตัวสุภะและอสุภะ”

จิตก็ปล่อยวางทันที

นี่! มันเป็นเรื่องของจิตต่างหากไปวาดภาพหลอกให้ตื่นเงาตัวเอง

อันนั้นเขา ไม่ใช่ราคะ ไม่ใช่โทสะ ไม่ใช่โมหะ

ตัวจิตนี้ต่างหาก เป็นตัวราคะ โทสะ โมหะ

พอจิตรู้เรื่องนี้ชัดเจนแล้ว จิตก็ถอนตัวจากอันนั้นมาสู่ภายใน พอจิตแยกออกไป มันก็รู้ว่า ตัวนี้ออกไปแสดงต่างหาก ภาพอสุภะนั้นมันจึงมาปรากฏอยู่ภายในจิตโดยเฉพาะ

กำหนดพิจารณาอยู่ภายในจิต ความกำหนดแบบโลก ๆ หายไปหมดสิ้นแล้ว ต่อจากนั้นมาก็เป็นภาพปรากฏอยู่ภายใน จิตก็กำหนดอยู่ภายในนั้น

พอกำหนดอยู่ภายใน มันก็ทราบชัดอีกว่า ภาพภายในนี้ก็เกิดจากจิต พอกำหนดขึ้นมาเป็นภาพมันก็ดับไป เหมือนไฟแลบนั่นเอง จะขยายให้เป็นสุภะ อสุภะ อะไรไม่ได้ เพราะความรวดเร็วของความเกิดดับ เมื่อเข้าใจตัวนี้ชัดแล้ว จึงไม่มีปัญหาอะไร มันเข้าใจทันทีและปล่อยวางภายนอกโดยสิ้นเชิง

หลังจากภาพภายในดับไปหมดแล้ว **จิตก็ว่าง** ว่างไปหมด ว่างตลอดเวลา ไม่มีอะไรเข้าผ่านในจิตเลย กำหนดดูอะไรก็ว่างหมด มองดูต้นไม้ภูเขาตึกกรามบ้านช่องก็เห็นเป็นเพียงราง ๆ เป็นเงา ๆ แต่ส่วนใหญ่คือจิตนี้มันทะลุไปหมด ถึงกับอุทานในใจ ว่า **“โอโฮ! จิตนี้ว่างถึงขนาดนี้เชียวนา”**

ถึงมันจะว่างอย่างนั้น มันก็ปรุงภาพเป็นเครื่องฝึกซ้อมอยู่เหมือนกัน เราจะปรุงภาพใด ก็แล้วแต่ ล้วนเป็นเครื่องฝึกซ้อมจิตใจ ให้มีความชำชองเข้าไป พอปรุงขึ้นยับ มันก็ว่างพร้อม ๆ ไปหมด

ตอนที่จิตว่างเต็มที่ ความรู้อันนี้จะเด่นเต็มที่ รูป เวทนา
สัญญา สังขาร วิญญาณ มันรู้รอบหมดแล้ว

มันปล่อยของมันหมด ไม่มีอะไรเหลือ เหลือแต่ความรู้
อันเดียวมีความปฏิพัทธ์ มันมีความสัมผัสสัมพันธ์อ้อยอิ่งอยู่
อย่างละเอียด สุขุมมาก

ยากจะอธิบายให้ตรงกับความจริงได้ มันมีความติดติดอยู่กับ
ความรู้อันนี้อย่างเดียว พออาการใด ๆ เกิดขึ้นปั๊บ มันก็ดับพร้อม

สติปัญญาขั้นนี้ในครั้งพุทธกาลท่านเรียกว่า “มหาสติ
มหาปัญญา”

แต่สมัยเราทุกวันนี้ไม่อาจเอื้อมพูด เราพูดเพียงว่า
“สติปัญญาอัตโนมติ” ก็พอตัวแล้วกับที่เราใช้อยู่ ไม่จำเป็นจะต้อง
ให้ชื่อให้นามสูงยิ่งไปกว่านั้น มันก็ไม่พ้นจากความจริงซึ่งเป็นอยู่
นี้เลย จิตดวงนี้ถึงได้เด่น ความเด่นอันนี้มันทำให้สว่างไปหมด

...ตอนนั้นจิตของเรามันสว่างไสว คนเป็นบ้าอัจฉริยะตัวเอง
ร่างกายเรามองดูมันเห็นพอเป็นราง ๆ เป็นเงา ๆ เพราะความรู้ทะลุ
ไปหมด สว่างไปหมดเลย ก็อัจฉริยะละสิ เราถึงว่าอัจฉริยะบ้า

วันนั้นเป็นวันจะฉันจังหัน หลังจากอดอาหารมาได้ ๓ วัน
พรรษา ๑๖

เป็นวันเดือน ๓ ข้างแรม ไม่ได้บิณฑบาต ท่านอาจารย์กงมา
จิรปุณฺโณ ท่านอนุญาตให้ชาวบ้านมาใส่บาตรภายในวัดทุก ๆ วันพระ

...พอได้อรุณแล้วเราก็กออกจากกุฏิไปเดินจงกรมทางด้านทิศตะวันตก จนกระทั่งถึงเวลาบิณฑบาต ได้รำพึงขึ้นมาว่า

“...เอ! จิตนี้ทำไมอัศจรรย์นักหนานะ มันสว่างไสวเอามาก”

นี่ถ้าพ่อแม่ครูจารย์ยังอยู่จิตอวิชชาดวงสว่างไสว มันจะพังทลายขาดสะบั้นลงไป ตั้งแต่ระยะนั้นอย่างแน่นอน

นี่ก็เพราะอุบายเราไม่ทัน มีหนายังติดยึดมันเข้าเสียอีก

(เข้าสู่แดนอวกาศของจิตของธรรม หน้า ๖๘-๖๙

และ เข้าสู่แดนนิพพาน หน้า ๑๕๖)

❖ ปญหาธรรมเกิด ❖

ขณะรำพึงถึงความอัศจรรย์ของจิตอยู่นั้น ขณะจิตหนึ่งผุดขึ้นมาอย่างไม่คาดไม่ฝันว่า...

...ถ้ามีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้อยู่ที่ไหน นั่นแล คือ ตัวภพ

ข้อความเพียงเท่านี้ เรางงเป็นไก่ตาแตก แทนที่จะได้อุบายจากอุบายนั้น กลับไม่ได้ ซ้ำยังเพิ่มความสงสัยเข้าไปอีก

นี่ถ้าเป็นท่านผู้รู้ผู้ฉลาด ท่านก็ว่า **ธรรมเกิด** แต่เรามันโง่งจึงไม่อาจคิดขึ้นได้

“เอ! จุดที่ไหน ต่อมที่ไหน”

ก็มองเห็นชัด ๆ อยู่แล้ว เพราะจุดสว่างมันเห็นเป็นดวงอยู่ในจิต สว่างจ้าอยู่ภายในจิตนี้ พุดง่าย ๆ ก็เหมือนตะเกียงเจ้าพายุ มันสว่างจากไส้ตะเกียง ไส้มันคือที่ จุดที่สว่าง มันก็เห็นอยู่แล้ว

จุดแห่งความสว่างมันก็เห็นได้อย่างชัด ๆ แต่มันไม่จี๋เข้า
ตรงนี้ กลับลูปกลับไปที่ไหน ตามประสาทความโง่นั้นแล อุบายผุด
ขึ้นมาขนาดนั้นแล้วน่าจะยึดได้ มันยังยึดไม่ได้

จึงไม่ได้ประโยชน์จากอุบายที่ผุดขึ้นบอกในเวลานั้น ปล่อย
ให้เวลาผ่านไปเปล่า ๆ เป็นเวลา ๓ เดือนกว่า ยังปลงวางกันไม่ได้
ก็แบกปัญหานี้จรดงค์ในป่าในเขาเพียงคนเดียวทางอำเภอบ้านฝือ
จังหวัดอุดรธานี และต่อไปยังอำเภอบำบอ จังหวัดหนองคาย

(เข้าสู่แดนนิพพาน หน้า ๑๕๖-๑๕๗)

❖ ป่วยหนักครั้งแรก ❖

อันนี้ยังทำให้คิดย้อนหลังไปถึงคราวป่วยอยู่บ้านกระโหม
โพนทอง ระหว่างอำเภอบ้านฝือกับอำเภอบำบอ จังหวัดหนองคาย
แนวเขตแดนติดต่อกัน มีแม่น้ำทอน กางกันไว้

ป่วยอันนี้เขาเรียก “ไข้เจ็บขัดในหัวอก” ทำให้สงสัยเหมือน
กันว่าถ้าไม่มีเชื้อ (โรค) ทำไมคนป่วยจึงดาราตาชกันไปหมด เหมือน
อหิวาต์เหมือนโรคฝีดาษ วันหนึ่ง ๆ เป็นกัน เท่าไร ๆ ตายกันเท่าไร ๆ
วันละ ๓ คน

เราไปพักอยู่ในป่า เขาก็ไปนิมนต์มา กุสลามาติกา บังสุกุล
ให้คนตาย เพราะแถวนั้นไม่มีพระ วัน ๆ มีแต่ กุสลามาติกา อุทิศ
ส่วนบุญให้คนตายไม่หยุดไม่หย่อน เราจึงไม่ได้หนีจากป่าช้า

...และสุดท้าย โรคภัยที่คร่าชีวิตคนมากมายนั้น ก็มาเกิดขึ้นกับตัวเราเอง

...แต่ธรรมของเรานี้มันก็แข็งแกร่งเหมือนกัน

คือ เมื่อเป็นมันเหมือนกับเหล็กหลาวทิ่มแทงเข้าไปในหัวใจ หายใจแรงไม่ได้ มันขัดมันเจ็บในหัวใจ แน่นในหัวใจ พอเราหายใจแรง ๆ เป็นเหมือนหอก เหมือนหลาวทิ่มเข้าไปข้างใน

ทราบทันทีว่า “อ้อ! โรคอย่างนี้เอง ที่เขาเรียกว่า “โรคเจ็บหัวใจ” ที่เขาเป็นกัน ก็บอกเขาว่า “อาตมาขอตัว อาตมาได้เป็นโรคอย่างนั้นแล้ว ต้องหลบตัวมาที่ปักป่าไผ่ กอไผ่ที่เชิงภูเขา”

ในระยะนั้นจิตก็ละเอียดมากทีเดียว เรื่องร่างกายนี้เป็นอันว่าปล่อยวางกันไปหมดแล้วไม่มีอะไรเหลือ เหลือแต่นามธรรม ความคิดความปรุงที่พัดเหวี่ยงกันอยู่ตรงนั้น จิตก็รู้สึกละเอียดมาก ผ่องใสมาก กล้าหาญมาก

ทีนี้เมื่อโรคเจ็บขัดหัวใจนี้ได้ปรากฏขึ้นก็ชักจะรวนเร คิดว่า “เออ! เรานี้จะตายเสียแล้วหรอนี้ ไปเวลานี้เรายังไม่ยอมไป(ตาย) เพราะในหัวใจนี้ยังรู้ยังชัด ๆ ว่าถึงจะละเอียดขนาดไหนก็ตาม จิตนี้ยังไม่ได้เป็นอิสระ ยังมีอะไรอยู่ในจิตของเรา หากว่าตายเวลานี้เราก็น่าจะไปเกิดในที่นั้น ๆ (หมายถึงไปเกิดในชั้นพรหม)”

นี่แหละที่ทำให้วิตกวิจารณ์ว่า ยังไม่ยอมตาย เพราะจิตยังจะค้างอยู่ในชั้นใดชั้นหนึ่ง

(ความลึกลับซับซ้อนจิตวิญญาณ หน้า ๓๑๙)

❖ ธรรมโอสถแก้โรคร้าย ❖

ครั้นเมื่อเป็นเช่นนั้น...จึงค้นเรื่องทุกข์เวทนาที่มันอยู่ในหัวใจนี้
เอากันหม่นอยู่ในหัวใจนี้เลย โรคเป็นยังไง เกิดขึ้นจากอะไร เสีย
แหว่งอะไร เวทนาเป็นหอกเป็นหลาวเมื่อไร มันก็เป็นทุกข์ธรรมดา ๆ
ทุกข์นี้ ก็เป็นสภาพอันหนึ่ง ท่านว่าเป็นของจริง ทุกข์... อริยสัจ...
ค้นกันไปค้นกันมาไม่ถอยเลย เป็นกับตายไม่ได้สนใจ สนใจแต่
ให้รู้ความจริงในวันนี้ ทุกขเวทนามันมากเท่าไรมันแหว่งในหัวอก
สติปัญญายิ่งหม่นตัว ๆ สู้ไม่ถอย จากหัวค้ำจนกระทั่งถึง ๖ ทุ่มกว่า
เห็นประจักษ์ จิตรอบด้วยปัญญา ทุกขเวทนาถอนออกจากหัวใจ
ถอนออก ๆ กำหนดตามกัน ๆ ถอนออกจนโล่งหมดเลย หายเงิบ
ไม่มีอะไรเหลือ โล่งหมดในหัวอกนี้

สุดท้ายก็เหมือนกับร่างกายไม่มี ว่างไปหมดเลย พักดูความ
อัศจรรย์ของจิต

เมื่อทุกข์เวทนาดับไปหมดแล้ว มีแต่ความว่างของร่างกาย
จากนั้นก็มีความว่างของจิต กายหายเงิบ

เมื่อจิตมันพอตัวได้กำลังแล้วก็ยิบแย็บ ๆ ถอยออกมา ๆ
จิตก็ยังว่าง ร่างกายแม้จะมีอยู่ก็ตาม แต่ไม่มีเจ็บมีปวดมีเสียแหว่งใน
หัวอกอย่างที่เคยเป็นมาเลย

ทีนี้แน่ใจว่าไม่ตาย โรคนี้หายไม่ยากอะไรเลย แก้กัณด้วย
อริยสัจ

พอหลังจากนั้นแล้วก็ลงเดินจงกรม เอาตะเกียงโປ้ะเล็ก ๆ
จุดไว้ข้างนอกมุ้ง

เดินก็ตัวปลิวไปเลย หายเจียบไม่มีอะไรเหลือ

ทุกขสัจนี้เป็นเหมือนหินลับปญฺญานะ ถ้าเราพิจารณาแบบ
พระพุทธเจ้าสอน แบบอริยสัจเป็นของจริง ๆ เรื่องทุกขเวทนานี้เป็น
หินลับปญฺญาให้คมกล้า

จากนั้นก็ลงเดินจงกรมและสุดท้ายวันนั้นไม่ลงนอนนะ
ตลอดรุ่ง

พอใกล้สว่าง โยมก็นั้นปุบปับเข้ามาหา

“เฮ้า! โยมมาทำไมล่ะ”

“ผมนอนอยู่ข้างกอไผ่”

“เฮ้า! นอนทำไม ก็บอกให้ไปตั้งแต่เมื่อคืนนี้”

“ผมไม่ไป ผมกลัวท่านจะตาย ผมคอยแอบอยู่ตรงนี้ ผมก็
ไม่ได้นอนเหมือนกัน ไฟของท่านสว่างตลอดรุ่ง เห็นท่านมา
เดินจงกรม ผมก็ตีใจบ้าง” ว้างั้น

เราจึงลำบากในการประพฤติปฏิบัติ แต่มันได้สิ่งที่อัศจรรย์
ในเวลาจนตรอกจนมุมทุกครั้งเชียวนะ

(ความลึกซึ้งซับซ้อนของจิตวิญญาน หน้า ๓๒๐-๓๒๑)

❖ เจ้าคุณธรรมเจดีย์ไปรุดงค์ด้วย ❖

ที่แรกท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ท่านไปด้วย เราก็จำเป็นให้ท่านไปด้วย แต่เวลาอยู่ด้วยกัน เราก็คอยหลีกเลี่ยงท่านอยู่เรื่อย เพราะกลัวขาดการสืบทอดทางความเพียร ไม่ค่อยมาสนทนาธรรมกับท่านบ่อยนัก ท่านจึงได้ใส่ปัญหาเราว่า “เธอเอ๊ย! เรากลับไปแล้วเธอก็จะสบายหรือ เธออยู่เพราะเรา” ท่านว่าอย่างนั้น

คือว่าเรามันไม่สะดวกจะอยู่ด้วยใคร ๆ เวลานั้น ท่านก็มีเรื่องจะพูดจะคุยอะไรกับเราอยู่เรื่อย ส่วนเรามันขาดความเพียรไม่อยากให้เสียเวลา เวลาพูดคุยกับท่านมันก็จะชักไปบ้างในทางความเพียร พอออกจากท่านไปมันติดฝัง ๆ

จากนั้นจึงกลับมาที่วัดดอยธรรมเจดีย์ จังหวัดสกลนคร อีกครั้งหนึ่ง

(เข้าสู่แดนนิพพาน หน้า ๑๕๓)

❖ ตีปัญหาธรรมแตก ❖

เดือน ๖ ปี ๒๔๙๓ ได้ย้อนกลับคืนมาวัดดอยธรรมเจดีย์...

....ที่นี้ถึงเวลามันจะรู้ ก็พิจารณาจิตอันเดียว ไม่ได้กว้างขวางอะไร เพราะสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นส่วนหยาบ มันรู้หมด รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสทั่วโลกธาตุ มันรู้หมด เข้าใจหมด และปล่อยวางหมดแล้ว มันไม่สนใจพิจารณา แม้แต่รูป เวทนา สัญญา สังขาร

วิญญาน ยังไม่ยอมสนใจพิจารณาเลย มันสนใจอยู่เฉพาะความรู้
ที่เด่นดวง กับเวทนาส่วนละเอียดภายในจิตเท่านั้น

สติปัญญาสัมผัสสัมพันธ์อยู่กับอันนี้ พิจารณาไปพิจารณามา
แต่ก็พึงทราบว่า **จุดที่ว่ามันยังเป็นสมมุติ มันจะสง่าผ่าเผย
ขนาดไหนก็สง่าผ่าเผยอยู่ในวงสมมุติ จะสว่างกระจ่างแจ้ง
ขนาดไหน ก็สว่างกระจ่างแจ้งอยู่ในวงสมมุติ เพราะอวิชชายังมี
อยู่ในนั้น**

อวิชชานั้นแล คือ **ตัวสมมุติ** จุดแห่งความเด่นดวงนั้น ก็แสดง
อาการลุ่ม ๆ ดอน ๆ ตามขั้นแห่งความละเอียดของจิตให้เราเห็น
จนได้

บางทีก็มีลักษณะเศร้าหมองบ้าง ผ่องใสบ้าง ทุกข์บ้างสุขบ้าง
ตามขั้นละเอียดของจิตภูมินี้ให้ปรากฏพอจับพิรุณได้อยู่ นั่นแล

สติปัญญาขั้นนี้เป็นองค์กรรักษาจิตดวงนี้อย่างเข้มงวด
กวดขัน แทนที่มันจะจ่อกระบอกปืนคือสติปัญญาเข้ามาที่นี้
มันไม่จ่อ มันส่งไปที่อวิชชาลอบไปโน้น จึงบอกว่าอวิชชา
นี้แหลมคมมาก ไม่มีอะไรแหลมคมมากยิ่งกว่าอวิชชาซึ่งเป็นจุด
สุดท้าย

ความโลภมันก็หยาบ ๆ พอเข้าใจและเห็นโทษได้ง่าย โลกยัง
พอใจกับความโลภ คิดดูสิ

ความโกรธก็หยาบ ๆ โลกยังพอใจกับความโกรธ

ความหลง ความรัก ความชัง ความเกลียดความโกรธอะไร
เป็นของหยาบ ๆ พอเข้าใจและเห็นโทษได้ง่าย โลกยังพอใจกัน

อันนี้ไม่ใช่สิ่งเหล่านั้น มันเลยมาหมด ปล่อยมาได้หมด
แต่ทำไมมันยังมาติด ความสว่างไสว ความอัศจรรย์อันนี้

เมื่อมันมีอยู่ภายในนี้ มันจะแสดงความอับเฉาขึ้นมานิด ๆ
แสดงความทุกข์ขึ้นมานิด ๆ ซึ่งเป็นความเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน
ไม่คงเส้นคงวา ให้จับได้ด้วยสติปัญญา ที่จดจ่อต่อเนื่องกันอยู่
ตลอดเวลา ไม่ลดละความพยายามอยากรู้ยากเห็นความเป็นต่าง ๆ
ของจิตดวงนี้

สุดท้ายก็หนีไม่พ้น ต้องรู้กันจนได้ว่าจิตดวงนี้ไม่เป็นที่แน่ใจ
ตายใจได้ จึงเกิดความรำพึงขึ้นมาว่า “จิตดวงเดียวนี้ทำไมจึงเป็น
ไปได้หลายอย่างนั้นกะ เดี่ยวเป็นความเศร้าหมอง เดี่ยวเป็นความ
ผ่องใส เดี่ยวเป็นสุข เดี่ยวเป็นทุกข์ ไม่คงที่ติงามอยู่ได้ตลอดไป
ทำไมจิตละเอียดถึงขนาดนี้แล้วจึงยังแสดงอาการต่าง ๆ อยู่ได้”

พอสติปัญญาเริ่มหันความสนใจเข้ามาพิจารณาจิตดวง
นี้ ความรู้ชนิดหนึ่งที่ไม่คาดไม่ฝันก็ผุดขึ้นมาภายในใจว่า “ความ
เศร้าหมองก็ดี ความผ่องใสก็ดี ความสุขก็ดี ความทุกข์ก็ดี เหล่านี้
เป็นสมมุติทั้งสิ้น และเป็นอนัตตาทั้งมวล”

(เข้าสู่दनอวकाของจิตของธรรม หน้า ๖๙-๗๐)

❖ วิมุตติญาณทัสสนะ ❖

คือเวลานั้นมันเข้าวงนี้แล้ว เข้าพิจารณากันแล้ว ธรรมก็สอน ขึ้นภายในอย่างนั้น บอกเป็นเงื่อนไข สอนขึ้นมาในนี้ เป็นเองนะ

“คำว่าสุขก็ดี คำว่าทุกข์ก็ดี คำว่าเศร้าหมองก็ดี คำว่า ผ่องใสก็ดี ธรรมเหล่านี้ เป็นอนัตตานะ”

ลักษณะเป็นเหมือนกับว่า ๒ เงื่อน อัตตากับอนัตตา เป็นลักษณะ ๒ เงื่อน ธรรมเหล่านี้เป็นสมมุติเป็นอนัตตา จากนั้น มันมันไปเลย เป็นลักษณะอย่างนั้นนะ ถ้าเป็นมะพร้าวก็ ๒ หน่อ มันคว่าไปเลยเป็นลักษณะอย่างนั้น

เมื่อสติปัญญาหยั่งทราบจิตที่ถูกอวิชชาครอบงำอยู่นั้นว่า
“เป็นสมมุติที่ควรปล่อยวางโดยถ่ายเดียว ไม่ควรยึดถือเอาไว้”

หลังจากความรู้ที่ผุดขึ้นบอกเตือนสติปัญญาผู้ทำหน้าที่
ตรวจตราอยู่ขณะนั้นผ่านไปครู่เดียว

จิตและสติปัญญาเป็นราวกับว่าต่างวางตัวเป็นอุเบกขามัชฌิยส์
ไม่กระเพื่อมตัวในการทำหน้าที่ใด ๆ ในขณะนั้น

จิตเป็นกลาง ๆ ไม่จดจ่อกับอะไร ไม่เผลอส่งใจไปไหน

ปัญญาก็ไม่ทำงาน สติก็รู้อยู่ธรรมดาของตนไม่จดจ่อกับสิ่งใด
ขณะจิต สติ ปัญญา ทั้งสามเป็นอุเบกขามัชฌิยส์นั้นแล

เป็นขณะที่โลกธาตุภายในจิต อันมีอวิชชาเป็นผู้เรื่อง
อำนาจ ได้กระเทือนและขาดสะบั้นบรรลัยลงจากบัลลังก์คือใจ
กลายเป็นวิสุทธิจิตขึ้นมาแทนที่

ในขณะที่เดียวกันกับอวิชาชาตสะบันหันแหลกแตกกระจาย
หายซากลงไปด้วยอำนาจสติปัญญาที่เกรียงไกร

ขณะที่ฟ้าดินถล่มโลกธาตุหวั่นไหว (โลกธาตุภายใน) แสดง
มหัศจรรย์ขั้นสุดท้ายปลายแดน ระหว่างสมมุติกับวิมุตติ ตัดสินความ
บนศาลสถิตยุติธรรม โดยวิมุตติญาณทัสสนะเป็นผู้ตัดสินคู่ความ
โดยฝ่ายมัชฌิมาปฏิปทา มรรคอรียสัจเป็นฝ่ายชนะโดยสิ้นเชิง

ฝ่ายสมุทัยอรียสัจเป็นฝ่ายแพ้นอกแบบหามลงเปล ไม่มีทาง
พ้นตัวตลอดอนันตกาล สิ้นสุดลงแล้ว

เจ้าตัวเกิดความอัศจรรย์ล้นโลก อุทานออกมาว่า “โอโฮ! ๑
อัศจรรย์จริงหนอ ๑ แต่ก่อนธรรมนี้อยู่ที่ไหน ๑ มาบัดนี้ธรรมแท้
ธรรมอัศจรรย์เกินคาด (เกินโลก) มาเป็นอยู่ที่จิต และเป็นอันหนึ่ง
อันเดียวกันกับจิตได้อย่างไรและแต่ก่อนพระพุทธเจ้า พระสงฆ์
สาวกอยู่ที่ไหน มาบัดนี้องค์สารถีที่แสนอัศจรรย์มาเป็นอันหนึ่ง
อันเดียวกับจิตดวงนี้ได้อย่างไร โอโฮ! ธรรมแท้ พุทธะแท้ สังขะแท้
เป็นอย่างนี้หรือ ไม่อยู่กับความคาดหมายต้นเดาใด ๑ ทั้งสิ้น
แต่เป็นความจริงล้วน ๑ อยู่กับความจริงล้วน ๑ อย่างเดียว”

(รากแก้วของศาสนา หน้า ๔๕๑-๔๕๒

และ เข้าสู่แดนอวกาศของจิตของธรรม หน้า ๗๐-๗๑)

❖ รื้อถอนภพชาติ ❖ ๕ ทุ่มแรม ๑๔ คำ เดือน ๖ ❖

นี่พูดอย่างถึงใจ ที่เราทำอย่างถึงใจ เอาเป็นเอาตายเข้าว่า ในขณะที่บำเพ็ญอยู่นั้น ไม่เคยคิดว่าตนจะได้มาเป็นครูเป็นอาจารย์ สอนหมู่เพื่อน ไม่ว่าฆราวาสและพระเถรดังที่เป็นมานี้เลย เพราะนิสัยของเราเป็นคนมีนิสัยวาทสนาน้อย มีความสนใจใฝ่ต่อการประพฤติปฏิบัติหรือฝึกฝนธรรมานตนอย่างเดียวเท่านั้น ไม่เคยสนใจกับผู้อื่นผู้ใดในขณะที่ประพฤติปฏิบัติตนอยู่

เพราะฉะนั้น เราจึงไม่ได้เทศน์สอนคนในเวลาเราปฏิบัติอยู่ มีแต่ซุลมุนวุ่นวาย หรือเข้าตะลุมบอนกับกิเลส ไม่สนใจกับอะไรในโลกสงสารอยู่ถึง ๙ ปี ตั้งแต่พรรษา ๗ ที่เราออกปฏิบัติที่แรกจนกระทั่งถึงพรรษาที่ ๑๖ ออกพรรษาแล้วถึงเดือน ๖ แรมดับ คือ แรม ๑๔ คำ (๑๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓) เอ้า! พูดให้เต็มภูมิไว้เต็มเปานี้เสีย

คืนวันดับนั้นถึงได้ตัดสินใจกันลงได้ด้วยความประจักษ์ใจ หายสงสัยทุกสิ่งทุกอย่างเรื่องภพเรื่องชาติ เรื่องความเกิด แก่ เจ็บ ตาย เรื่องกิเลสตัณหาอาสวะทุกประเภทได้ขาดกระเด็นออกไปจากใจในคืนวันนั้น ใจได้เปิดเผยโลกธาตุให้เห็นอย่างชัดเจน เกิดความสดสังเวช น้ำตาาร่วงตลอดคืน

ในคืนนั้นไม่ได้หลับได้นอนเลยเพราะสดสังเวชความเป็นมาของตน สดสังเวช เรื่องความ เกิด แก่ เจ็บ ตาย เพราะอำนาจ

แห่งกิเลสมันวางเชื้อแห่งกองทุกข์ฝังใจไว้ ไปเกิดในภพนั้นชาตินี้ มีแต่แบกกongทุกข์หามกองทุกข์ ไม่มีเวลาปล่อยวาง จนกระทั่ง ถึงตายไปแล้วก็แบกอีก ๆ

คำว่า แบก ก็คือ ใจ เข้าสู่ภพใดชาติใด จะมีสุขมากน้อย ทุกข์ต้องเจ็บไปอยู่นั่นแล จึงได้เห็นโทษ เกิดความสลดสังเวช แล้วก็มาเห็นคุณค่าแห่งจิตใจซึ่งแต่ก่อนไม่เคยคิด ว่าจิตใจจะมีคุณค่า มหัศจรรย์ถึงขนาดนั้น

การไม่นอนในคืนนั้นเพราะความเห็นโทษอย่างถึงใจ และความเห็นคุณอย่างถึงจิตถึงธรรม

(เข้าสู่แดนนิพพาน หน้า ๕๓-๕๔)

❖ หมิ่นโลกธาตุห้วนไหว ❖

อญญจ ทสสทสสี โลกธาตุ หมิ่นโลกธาตุ สงกมปิ สมปกมปิ สมปเวริ มีความสะเทือนสะท้านทั่วถึงกันหมดเลยในหมิ่นโลกธาตุนี้ อำนาจานุภาพความสว่างไสวของเทวดาทั้งหลายทั้งแดนโลกธาตุนี้ ไม่มีอานุภาพของเทวดาตนใดจะเสมอเหมือนอานุภาพแห่งธรรม ของพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วกระจำงแจ้งขึ้นมาในเวลานั้น

แต่เมื่อธรรมนั้นกระจำงขึ้นมากภายในใจเรา ซึ่งเป็นธรรม ประเภทเดียวกัน รู้อย่างเดียวกัน เห็นอย่างเดียวกันแล้วจะไป ทูลถามผู้ใด

แม้พระพุทธเจ้าประทับอยู่ข้างหน้า พุดแล้ว สาธุ! ไม่
กราบทูลหรือไม่ทูลถามท่านให้เสียเวลา เพราะคำว่า **สนธิฎฐโก**
ที่รู้เองเห็นเองนั้น เป็นธรรมที่ประกาศด้วยความเลิกละ
สุดยอดแล้ว

นี่เราก็ก็นั่งแล้วประจักษ์ใจประหนึ่งว่า **แดนโลกธาตุนี้**
ไหวไปหมด

ในขณะที่กิเลสตัวกด่วงจิตใจมาตั้งกับตั้งกัลป์ ตัวพาให้
เกิดให้ตาย เพียงเราคนเดียวนี้ การเกิดตายของเรา หากว่าเอา
ประเทศไทยเป็นป่าช้าแล้วนะ

ร่างกายของหลวงตาบัว เพียงคนเดียวนี้ ไม่มีที่ใดที่จะเก็บ
จะวางศพของตัวเอง มากไหม พิจารณาสิ!

เพราะมันเกิดมันตายมันเกิดมันตายมา ไม่มีเงื่อนไข
เงื่อนไข

จนกระทั่งคืนวันนั้น เป็นวันตัดสินขาดสะบั้นไประหว่างป่าช้า
คือความเกิดตาย กับใจของเราที่บริสุทธิ์หลุดพ้นแล้วจากความเกิด
ตาย ใจกระจ่างแจ้งขนาดนั้นแล้ว โลกธาตุจะไม่ไหวได้อย่างไร
กิเลสมันหนักขนาดไหน ฟังซิ

หลังจากนั้นแล้วความสว่างจำครอบโลกธาตุกลับปรากฏขึ้น
ในใจดวงเดียวที่เคยมีบอดมากี่กัปก็กลับ นี่แหละความสว่างกระจ่าง
แจ้งขึ้นมา โดยไม่ต้องไปทูลถามพระพุทเจ้าเลยเพราะหายสงสัยทุก
อย่าง นี่เรียกว่า “จิตมีความสว่าง กระจ่างแจ้ง ครอบโลกธาตุแล้ว”

(วัดป่าสาละวัน ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๒)

❖ ญาณสัมบันโนภิกขุอุทาน ❖

ความอัศจรรย์ ถึงขนาดน้ำตาร่วงหล่น ถึงขนาดได้ออก
อุทานว่า....

“โอโฮ ! โอโฮ! หารธรรมที่ไหน หาที่ไหน ธรรมอยู่ที่ไหน
ธรรมอยู่ที่ไหน เราหาธรรมแบกกถ สัพพยาบาตรขึ้นเขาลูกนั้น
ลูกนี้ เราก็กว่าแสวงหาธรรม ธรรมอยู่ที่ไหน ธรรมอยู่ที่นี้เอง
เราได้เห็นแล้วว่าที่นี่ เราก็กมีวาสนาอยู่บ้างพอประมาณนะ เราไม่เคย
คิดเคยคาดที่เราจะรู้จะเห็น

พระพุทเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ มาเป็นอันหนึ่งอัน
เดียวกัน เป็นธรรมทั้งแท่งแล้วกระจายเป็นธรรมครอบโลกธาตุ
เหมือนว่าแม่น้ำครอบมหาสมุทรทะเลหลวง คือเป็นมหาวิมุตติ
มหานิพพาน

แม้นิพพานเราก็เคยคิดเคยคาด เห็นจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้
ทีนี้เป็นยังไง เรื่องนิพพานกับธรรมชาติเหล่านี้ เข้ากันได้ยังไง
หรือไม่”

หายสงสัยในทันที ธรรมชาติที่เป็นอยู่ภายในใจเรานี้กับคำว่า
“นิพพาน”

คำพูดว่า “นิพพาน” นั้น รู้สึกว่าหายามากนะ
ธรรมชาติที่เป็นอยู่ในจิตนี้คาดคิดไม่ได้เลย แต่ก็ต้องเอาชื่อ
ว่านิพพานมาใส่

แต่ถ้าว่า “ธรรมธาตุ” เข้ากันได้สนิทหมด ถึงกับน้ำตาาร่วง
ร่วง ๒ อย่าง

๑) ร่วงด้วยความสลดสังเวทภาพชาติแห่งความเป็นมา
ของตนหนึ่ง

๒) ร่วงเพราะความอัศจรรย์ในพระพุทธเจ้า พระสาวก
ทั้งหลายที่ท่านหลุดพ้นไปแล้ว ท่านก็เคยเป็นมาอย่างนี้หนึ่ง

เกิดสลดสังเวชในหนหลังที่เคยคาดอวิชชาว่า เป็นเหมือน
เสือโคร่งเสือดาว เหมือนยักษ์ เหมือนผี แต่เวลาพิจารณาเข้าไปเจอ
อวิชชาจริง ๆ แล้ว กลับเป็นนางงามจักรวาล เป็นเพชร เป็นพลอย
เป็นสิ่งที่อัศจรรย์มีค่ามากโดยไม่รู้สีกตัว

(อบรมพระ เข้าพรรษา ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๒)

❖ ย้อนดูปฏิปทา ❖

เบื้องต้นที่เป็นทั้งนี้เพราะจิตยังไม่ได้คิดในแง่ต่าง ๆ ให้กว้างขวางออกไปถึงปฏิปทา เครื่องดำเนิน จึงได้ย้อนกลับมาพิจารณาทบทวนกันอีก

ทั้งฝ่ายเหตุคือปฏิปทา ทั้งฝ่ายผลที่ปรากฏในปัจจุบัน

ถ้าธรรมชาตินี้เป็นสิ่งที่สูญวิสัยที่คนอื่น ๆ จะรู้ได้แล้ว เราทำไม่ถึงรู้ได้

เราก็เป็นคน ๆ หนึ่งเหมือนกับมนุษย์ทั่ว ๆ ไป เรารู้ได้เพราะเหตุใด ก็ย้อนเข้ามาหาปฏิปทา พิจารณากระจายออกไปจนได้ความชัดเจนยอมรับว่า “ถ้ามีปฏิปทา คือ ข้อปฏิบัติแล้ว ก็จะต้องได้รู้อย่างนี้”

ท่านผู้ใดบำเพ็ญข้อวัตรปฏิบัติให้สมบูรณ์เต็มภูมิดังที่พระพุทธเจ้าได้สั่งสอนไว้แล้ว ธรรมชาตินี้ไม่ต้องมีใครมาบอก จะรู้เอง เห็นเอง เพราะอำนาจแห่งมัชฌิมาปฏิปทาเป็นเครื่องบุกเบิกทำลายสิ่งที่รกรุงรังพัวพันอยู่ภายในใจจะแตกกระจายออกไปหมด เหลือแต่ธรรมล้วน ๆ จิตล้วน ๆ ที่เป็นจิตบริสุทธิ์ จากนั้นจะเอาอะไรมาเป็นภัยต่อจิตใจ

แม้สังขารร่างกายจะมีความทุกข์ความลำบากแค่ไหน ก็สักแต่ว่าสังขารร่างกายเป็นทุกข์เท่านั้น ไม่สามารถที่จะทับถมจิตใจให้บอบช้ำให้ขุ่นมัวได้เลย เพราะธรรมชาตินั้นไม่ใช่สมมุติ

ขันธทั้งหมดนี้เป็นสมมุติล้วน ๆ ธรรมชาตินั้นเป็นวิมุตติ หลุดพ้นจากสิ่งก่ดขี่ทั้งหลายซึ่งเป็นตัวสมมุติแล้ว แล้วจะเกิดความเดือดร้อนได้อย่างไร เป็นก็เป็น ตายก็ตาย เรื่องของขันธสลายลงไป ตามสภาพของมันที่ประชุมกันเท่านั้น

(เข้าสู่แดนนิพพาน หน้า ๕๕)

❖ สยบโรคฝีดาษ ❖

หลักใจก็คือหลักธรรม ออกมาจากหลักธรรมมาเป็นหลักใจ แล้วปฏิบัติตามนั้น ความร่มเย็นเป็นสุขก็มี บ้านน้อยเมืองใหญ่ ถ้าที่ไหนมีศีลธรรม ที่นั้นสงบร่มเย็นดี

พูดอันนี้ก็ทำให้ระลึกถึงปีที่คนเป็นโรคฝีดาษ ฝีดาษนี้ได้เกิดขึ้น บ้านใหญ่ ๆ หลังคาเป็นร้อย ๆ บ้านแตกสาแหรกขาด หันเข้าไปอยู่ในป่า

คนหนีตายนี้ไปอยู่ได้หมดทุกแห่ง ไม่ว่าพุ่มไม้ ไม่ว่าที่ไหน ๆ หาทิหลบที่ซ่อนตัวได้ยิ่งกว่าสัตว์ เวลาคนกลัวตายนี้ กลัวมากกว่าสัตว์ แตกบ้านแตกเมือง หมู่บ้านเดียว ตายวันละ ๑๔-๑๕-๑๖ ศพ

เราเดินธุดงค์เที่ยวผ่านไปหมู่บ้านนั้น กับโยม ๒ คน คนเขาบอกว่า “จะไปหมู่บ้านนั้นทำไม ที่นั่น มีแต่ป่าช้าฝังตาย”

เราก็กว่า “ตัวเรานี้แหละ เป็นป่าช้าคนเป็น ถ้าไปจะเป็นอะไร?”

เราผ่านเข้าไปตรงนั้น เห็นเขาตาย น่าสยดสยองกันทั้งบ้านทั้งเมือง

โยม ๒ คนที่ไปด้วยเกิดความกลัว เราจึงว่า “ไป! เราไม่พากลัวไม่ต้องกลัว ความตายมันอยู่กับเรา ไม่ได้อยู่กับที่นั่นที่นี้แหละ ถ้าเรายังมีลมหายใจ แสดงว่าไม่ตาย เดินไปเลย ผ่านไปตรงนี้เลย”

มองดู ๒ ฟากทาง บ้านเรือนเป็นร้อย ๆ หลังคาไร้ผู้คน แดกหนีเข้าไปอยู่ตามป่าตามพุ่มไม้ ตามที่ไหน ๆ ตามกอไผ่กอผา ที่ไหนหลบซ่อนได้ไปอยู่หมด

นี่ละมันถึงได้มองเห็นชัดเจน เห็นจริง ๆ ประจักษ์ตา เขาก่อไฟเอาไว้ผู้ที่นอนตาย ผ้ากองไฟก็มี ผู้ร้องครางอยู่ตามกองฟืน กองไฟก็มี เราปลุกกระห่มไว้หลังเล็ก ๆ ไปอยู่กับบ้านน้อย ๙ หลังคาเรือน เขาก็พากันแตกไปหาเรา

นี่ก็แปลกอยู่ณะธรรมของพระพุทธเจ้า เห็นประจักษ์ ไม่ใช่โอวธรรม ไม่ใช่รอดตัวเอง เอาความจริงมาพูด นี่เราเห็นด้วยตา ไปก็ผ่านไปได้อย่างสบายไม่เป็นอะไรเลย

เราก็ก็นั่งวัดตอนเช้ากำลังจะฉันจังหัน พวกเขารุมเข้ามาถามว่า “เป็นยังไงท่าน ท่านสบายดีอยู่หรือ?”

**“จะเป็นอะไร ไปหาอะไรมาให้เรากิน เรากำลังหิวข้าว
อย่ามาถามเรื่องความเป็นความตาย”** เรารู้ว่าอย่างนี้

จากนั้นพวกนั้นก็รู้มเข้ามา นี่ก็เป็นภาระหนักอยู่ รุมกัน
เข้ามาอยู่เต็มบ้านน้อย อยู่ตามร่มไม้ แต่ก็เดชะนะไม่เป็นอะไร
แม้สักคนเดียว ผู้ที่วิ่งเข้ามาก็หายจากโรคฝีดาษ มันดลบันดาล
อะไรนะ ธรรมของพระพุทธเจ้า

ใครเป็นแล้วเขาห้ามไม่ให้เข้าเป็นอันขาดเลย นี่มันยังรอด
เข้ามาได้ มาอยู่นั้นก็จะทำยังไง ให้อยู่นั้นแหละจะเป็นอะไรไป
เราบอก ทำกระต๊อบให้เขาอยู่เสีย ไม่ให้ออกมาเที่ยว ก็เดชะนะ
ไม่เป็นอะไรเลย ๒ คนนี้หายไม่ตาย แล้วพวกนั้นก็ไม่เป็นอะไร

ทีนี้ตอนจะจากเขาไปละสิ โอ้ย! น่าทุเรศจริง ๆ นะ ถึงเวลา
เราจะเข้าป่าไปทางภูสิงห์ ภูว้าว ไปเที่ยวป่าทางโน้นแหละ

เราไปคนเดียว ถึงเวลาจะไปร้องห่มร้องไห้เหมือนเด็กน้อยว่า
“จะมีที่พึ่งที่ไหนท่านจากไปแล้วก็หมดที่พึ่งเสียแล้ว”

**“ไม่หมดที่พึ่งทางใจ เอาพุทธโธไว้นะ ให้จับพุทธโธไว้
มีองค์ศาสดาอยู่ในหัวใจ แล้วไม่เป็นไร ไม่ต้องกลัว นี่เราไป
เราก็ก๊กับพุทธโธ ก็ให้อยู่กับพุทธโธนะ”** เราก็บอกอย่างนี้

...เดือนมิถุนายน บทเวลาเราย้อนกลับมา เราถามว่า
“เป็นยังไงทางนี้”

เขาบอกว่า “สบายดีอยู่ ไม่เป็นอะไร” ตั้งแต่นั้นมา สบาย
หายหมด บ้านน้อย ไม่เป็นไรสักคนเดียว

นี่แหละท่านทั้งหลาย อำนาจแห่งธรรมของพระพุทธเจ้า
ไม่ใช่ของเล่น ๆ ดับทุกข์เชิงญได้อย่างแท้จริง

(หลักธรรม-หลักความจริง หน้า ๒๑๐-๒๑๑)

ธรรมะพุทธกาล พ้นบ่วงแล้ว เพื่อ
เรอบุญธรรม ไม่เพื่ออะไรแต่
ตามหัดเมือง ตระกูลพี่น้อง พี่
อันเป็นเรื่องของโลก เพื่อความ
รู้แจ้งในธรรม ละบุญในธรรม ด้วย
ความเพียรจง ๆ มีกรรมพินาศ
หลักพระปฐมปิณฺฑิต

พรรษาที่ ๑๗

(พ.ศ. ๒๕๔๓)

จำพรรษาที่วัดบ้านหนองผือ (วัดป่าภูกิริยัตตติรवास)

ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

❖ ย้อนกลับหนองผือ ❖

...เดือนเมษายน ปี ๒๕๔๓ ไปอยู่ในป่าในเขาที่อำเภอท่าบ่อ
จังหวัดหนองคาย พอหลังจากนั้นก็กลับมาทางจังหวัดสกลนคร
ขึ้นไปวัดดอยธรรมเจดีย์นั้น มันก็เดือน ๖ แล้ว

जबกิจฟ้าดินถล่มในคืนแรม ๑๔ ค่ำ ตรงกับวันที่ ๑๕
พฤษภาคม ๒๕๔๓ พอเช้าวันหลังแรม ๑๕ ค่ำ วันที่ ๑๖ จึงลง
จากภูเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ มายังวัดป่าสุทธาวาส

ท่านอาจารย์มหาทองสุขท่านเอาพัดมาใส่ให้เลย ท่านถามว่า

“เป็นยังไง เรียนหนังสือมาแทบล้มแทบตาย ได้เคยเห็นพัดมหาใหม่ละ”

คือเราไม่เคยสนใจกับสิ่งเหล่านี้

เรียนท่านว่า **“อู๊ย! กระผมไม่เคยสนใจกับมัน”**

พอว่านั่นท่านก็บู๊บบิ้ววิ่งเข้าไปเอาพัดในห้องท่านมาตั้งก๊ก

“มหาบัว มาถ่ายรูป มหาทั้งคนไม่มีพัตยศติดข้างมันมืออย่างหรือ เรียนมาแทบเป็นแทบตาย”

ท่านว่าของท่านเอง แล้วกุลิกุจจัดการของท่านเอง

“เอ้า! นั่งตรงนี้ นั่งให้เราถ่ายรูป ตั้งพัตยศไว้ข้างหลัง”

เราก็เฉย ทำตามท่าน นั่นละพัตยศท่านอาจารย์มหาทองสุขเอามาให้เราถ่ายรูป

หลังจากได้พักวัดสุทธาวาสกับพระอาจารย์มหาทองสุขได้ ๒ คืน เรากับท่านเพ็ง (พระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต) ตั้งใจจะไปจำพรรษาที่ถ้ำอำเภอวาริชภูมิ บ้านนาเชือก หุงเชือกจึงเดินทางไปที่นั่น ท่านเพ็งนี้เองคือผู้ที่เราบอกเป็นคนแรกเมื่อเราพ้นจากสมมุติทั้งปวงแล้ว

เผชิญผู้เฒ่าทิดผาน คนบ้านหนองกุ้ง แกเคยไปหาเราที่วัดบ้านหนองผือบ่อย ๆ ทราบว่าเรามาแกจึงขึ้นไปหาเราที่ภูเขา

อำเภวาริชภูมิ ก็ไปเล่าสภาพของวัดป่าหนองผือ ให้ฟังว่า “โอ้ย! น่าสลดสังเวช คุณภาพหนองผือเหมือนบ้านร้างวัดร้าง แต่ก่อนพระเณรเหลืออร่าม ๆ เต็มวัดตลอด มีหลวงปู่มั่นเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร ประชาชนญาติโยมยิ้มแย้มแจ่มใส ทำบุญใส่บาตรเหมือนแดนสวรรค์อยู่ในบ้านหนองผือ พอท่านหลวงปู่มั่นล่วงไปแล้ว เวลานี้เหมือนวัดร้าง ชบเซาหมดเลย ยังเหลืออยู่แต่พระหลวงตา ๒-๓ องค์”

ฟังแล้วเราสะอึกใจอย่างแรง ไม่ถามไม่ตอบเลย พอแกพูดอย่างนั้น แกก็เล่าธรรมดา แกไม่รู้ว่าเราเอาจริงเอาจัง ไปสะอึกเราอย่างไรบ้าง พอแกไปแล้ว ก็พิจารณาเต็มเม็ดเต็มหน่วยถึงบุญถึงคุณของบ้านหนองผือ เวลานี้จะกลายเป็นวัดร้าง ยังไงกันนี้

พอตอนเช้าตื่นขึ้น ฉันเสร็จแล้ว ตัดสินใจบอกท่านพี่ว่า “ไป กลับหนองผือ”

“อ้าว กลับไปยังงัยอีก” ท่านพี่นิสสัยอย่างนั้น

“ท่าน ไม่ได้ยินหรือ? เมื่อวานนี้เฒ่าทิดผานมาเล่าให้ฟังนั่นนะ”

“เขายังงัยบ้าง”

“เราเล่าให้ฟังเหตุผล ท่านก็เข้าใจทันทีเพราะนั่งอยู่ด้วยกันในถ้ำ”

นี่ละเหตุที่ตัดสินใจกลับไป จวนเข้าพรรษา

พอไปถึงหนองผือตรงกับเดือน ๘ ขึ้น ๘ ค่ำ มีแต่พระแก่ ๆ
๒ - ๓ องค์จริง ๆ จากนั้น ๑๕ ค่ำ ก็ประชุมเข้าพรรษา พอเห็นเรา
เข้าไป เรื่องก็กระจายออกไปข้างนอก พระเณรจึงพากันหลั่งไหล
เข้าไป

ปีนั้นจำพรรษาร่วม ๓๐ รูป ไล่เลยกับปีพ่อแม่ครูจารย์อยู่
๓๕ - ๓๖ รูป พระเณรแน่นหนามั่นคง ดูเหมือน ๒๘ หรือ ๒๙ องค์
นั้นละถึงกลับมา สนองคุณชาวบ้านหนองผือ

(วัดป่าบ้านตาด ๖ มิถุนายน ๒๕๔๘ และ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๖)

❖ พ่อตายพ่อยัง ❖

...พอเรากลับมาจำพรรษาที่หนองผือ “ยายกั้ง” คนนี้
สำคัญนะ ภาวนาดี แกก็เข้ามาหาเราพร้อมกับหลานชื่อ “ตาพูด”
แต่ไม่คุยอะไรกับเรามากเหมือนกับที่เคยคุยกับพ่อแม่ครูจารย์มัน
ยายกั้งกระซิบหลานว่า

“ไอ้พูด! กูจะบอกมึง มึงอย่าพูดให้ใครฟังนะ นี่มึงรู้ไหมว่า
พ่อตายพ่อยังนะ นี่ท่านมหาบัว มาจำพรรษาที่นี่แล้ว องค์นี้กับ
ญาติท่านมันเป็นอันเดียวกันนะ ให้มึงรู้เสียตั้งแต่นี้ ต่อไปให้มึงรู้
ให้มึงอุปถัมภ์อุปฐากท่านให้ดีเหมือนหลวงปู่มัน คุณธรรม
อันเดียวกันเลย”

ไอ้หลานก็มากระซิบเราอีก เราถึงขบขันจะตาย แกกระซิบหลานมึงอย่าบอกใครนะ ไม่บอกใครแต่ไปบอกหลวงตาบ๊วเสียเอง

ยายกั้งแก่งทางจิตใจ สมัยพ่อแม่ครูจารย์มันยังอยู่ แกจะไปหาท่านในตอนเช้า ตอนพระกำลังฉัน แกไปนั่งอยู่ข้างล่าง พอพระฉันเสร็จแล้ว แกก็ขึ้นไปที่โรงฉันไปคุยธรรมะกับพ่อแม่ครูจารย์มัน

พวกพระทั้งหลายพากันรีบล้างบาตร แล้วค่อยมาแอบฟังคำพูดของแก อยู่ทางด้านหลังหอฉัน แกพูดอาญาตามหลักความจริงไม่สะทกสะท้าน

เวลาพวกทวยเทพทั้งหลายมาราบพ่อแม่ครูจารย์ที่หนองผือหลังไหลมา เขามาทิศทางพระไม่อยู่นะ พวกทวยเทพทั้งหลายเขาเคารพพระมาก คือเขาจะมาทางด้านไม่มีพระ ถ้าพระมากทางด้านไหน เขาจะไม่มาทางด้านนั้น เขาไม่มาสู่มี่สู่มี่ห้านะ พ่อแม่ครูจารย์บอกกับโยมยายกั้งพูดเข้ากันได้

ท่านบอกว่า “ทางด้านนี้พวกเทพมา ใครอย่าไปทำสู่มี่สู่มี่ห้าแถวนั้นนะ นอน ก็เหมือนกันหลับครอก ๆ แครก ๆ ให้พวกเทพเขามาปลงธรรมสังเวชไม่ได้นะ ให้รักษามารยาท” พ่อแม่ครูจารย์มันท่านพูดก่อน แล้วโยมยายกั้งนี่แกมาพูดแบบเดียวกัน

แกรู้จักคนอื่น แกเห็นจริง ๆ รู้จริง ๆ ใครสะอาดผ่องใสขนาดไหนแกเห็น เวลาแกมาเล่านี้ คือแกนิสยตรงไปตรงมา พูดไม่กลัวใครเหมือนขวานผ่าซาก ร้อย่างไรพูดอย่างนั้น แกเป็นคนตรงไปตรงมา พวกพระก็สนุกฟัง

เก่งไหมละยายกั้ง เก่งมากนะ นี่ได้ทราบว่ **อัฐิของแกเป็นพระธาตุ** เราเชื่อว่านั่นเลย ยายกั้งนี้เราเชื่อแล้วแหละ

เพราะตอนนั้นแกเดินจงกรมนี้เอาไม้เท้าเดินอยู่บนกุฏิ หมายถึงความเพียรหมั่นอยู่ภายใน ต้องเปลี่ยนอิริยาบถให้แกนั่งอยู่นานไม่ไหว ต้องเดิน เพราะอันนี้หมั่นอยู่ตลอด เราไม่ลืม

(วัดป่าบ้านตาด ๖ มิถุนายน ๒๕๔๘ และ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐)

❖ ป่วยหนักครั้งที่ ๒ “ตาย ๙๙%” ❖

ขณะที่ย้อนกลับมาจำพรรษาที่หนองผือ ป่วยหนักปางตาย คือ มีคนนำยามาขาย ยาขวดแบบนั้นเราก็ไม่เคยเห็นมาก่อน คนขายเขาว่าเขาอยู่กรมการแพทย์ โรงพยาบาลนครพนม บอกจนกระทั่งห้อง ๗ นี่ละเวลาเป็นเหตุแล้วมันไม่ลืมนะ

วันที่เขามา เราก็ปิดกวาดไปถึงศาลา พอดีเขาก็มาถึงนั้น เราปิดกวาดพอดีเสร็จเรียบร้อย แล้วก็เอาไม้กวาดไปวางไว้แล้วก็เลยขึ้นไปศาลา พอขึ้นไปเห็นเขาเปิดหีบออกมา กระเป๋าของเขานั้นละมียาหลายประเภท แต่ยาขวดนั้นมองไปปั้มนั้นสะท้อนใจทันทีทันใด

“โอย! ยาขวดนี้ฉันไม่ได้นะ ใครฉันตายนะ” เราว่าฉันจะรู้สึกเสียมารยาท เขาหน้าซีด แห้งไปหมดละ ที่เราไปว่าเขาอย่างนั้น จากนั้นแล้วเราค่อยพลิกใหม่ “ยาขวดนี้เป็นยาแก้อะไร”

เราถาม

“ยาถ่ายไม่เป็นอะไรละครับ พวกผมมียาห้าม” พวกขายยา
มันกล่อมคนแก่

เราจึงฉันท กิฉัตรธรรมา พระองค์ละซื่อน ๆ ๆ พระท่าน
ถ่ายธรรมา พอถึงสองทุ่มเขาเอายาห้ามมาห้าม พระท่านก็หาย
ไอ้เราก็ฉันทเท่ากันกับเขา เวลายาห้ามมา มันไม่ยอมหายซี ถ่ายเสีย
จนตั้งแต่นั้นจนกระทั่งถึงแปดโมงเช้า

...เรานั่งอยู่เชียงส้วม ถ่ายท้อง ๒๕ หน เกิดอาเจียน
อย่างรุนแรง ๒ หน ความแรงของมันทำให้เศษอาหารพุ่งจากนี้
ไปติดฝาโถ้น ร่างกายอ่อนลงทันที มันจะตายอย่างเห็นได้ชัด
อ่อนลง ๆ อย่างรวดเร็ว แล้วความรับผิดชอบของร่างกายส่วน
ต่าง ๆ ที่อยู่ในตัวของเรา ข้างล่างก็ขึ้นมา ข้างบนก็ลงไป ลงไป
ตรงกลาง

ความรับผิดชอบของจิตที่ชานออกไปตามร่างกายส่วน
ต่าง ๆ นี่หดตัวเข้ามาอย่างรวดเร็วทีเดียว ตายไป ๙๙% เหลือเพียง
เปอร์เซ็นต์เดียว แต่มันแปลกอยู่นะที่ไม่ล้ม

จากนั้นมาก็ปล่อยเลยหมด ร่างกายก็เป็นเหมือนท่อนไม้
ท่อนฟืน ประสาทส่วนต่าง ๆ ดับหมด เป็นเหมือนท่อนไม้ไปหมด

เวทนาของกายที่มันเป็นอย่างสาหัสนั้น ก็พลันดับวูบ ไม่มี
อะไรเหลือ

พอกายหมดความหมาย ทุกขเวทนาก็หมดความหมาย
ยังเหลือแต่ความรู้อันเดียวเท่านั้น ความรู้นั้น เราก็ดูไม่ถูกนะ
คือตอนที่มันผ่องใส เรารู้ว่ามันผ่องใส แต่ก่อนรู้กันทุกระยะ ๆ
แต่ตอนนั้นคำว่า “ผ่องใส” หรือ “เศร้าหมอง” มันไม่มี

พอมันมี “สักแต่ว่ารู้” เท่านั้น สังขารมันยังใช้ได้อยู่นะ
ความปรุงของจิตยังใช้ได้อยู่ ทั้ง ๆ ที่ตา หู จมูก ลิ้น กายทุกส่วน มัน
หมดความหมายกลายเป็นท่อนไม้ ท่อนฟืนไปหมดแล้ว แต่ทำไม
สังขารนี้อยู่ในวงชั้นธัมมันปรุงได้ เห็นได้อย่างชัดเจนว่ามันปรุงได้
แต่ความปรุงอันนี้หรือมันเกี่ยวกับจิต เพราะปรุงออกมามันก็
ออกมาจากจิต สัญญาก็ออกมาจากจิต

ตอนมันหมดเข้ามาแล้วเรียบร้อยหมดทุกสิ่งทุกอย่าง เหมือน
ยังเหลือเปอร์เซ็นต์เดียว เรียกว่าเก้าสิบเก้าเปอร์เซ็นต์ ก้าวเข้ามา
ถึงเก้าสิบเก้าเปอร์เซ็นต์ พอหนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์ ก็ติดพับออกเลย
ประโยชน์หลังประโยชน์สุดท้ายก็จิตเคลื่อนออก แต่นี้ยังไม่เคลื่อน
แต่มันปรุงได้ทั้ง ๆ ที่มีแต่ความรู้ที่สักแต่ว่ารู้

แล้วมีอันหนึ่งปรุงถามขึ้นมาว่า “หือ! จะไปเดี๋ยวนี้เชียว
หรือ?”

มันปรุงตอบว่า “เอ้า! ไปก็ไป”

พอกำหนดจิตลงเหมือนกับว่าจะเสริมให้มันไป (ตาย) จะช่วย
ให้มันไปเลย “เอ้า! จะไปก็ไป” มันก็ตั้งท่าไป ตั้งหน้าไป แต่แล้วมัน

กลับไปสนับสนุนกัน พอจ่อจิตเข้าไป ตั้งท่าจะไปจ่ออยู่กับผู้รู้เท่านั้น
ความรับผิดชอบของจิตนี้ชานออกไปอีก แทนที่มันจะไปกลับไม่ไป
ทางนี้ก็ขึ้นมา ทางนั้นก็ลงไปข้างล่าง ลงไปทั่วสรรพางค์ ออกทั่ว
สรรพางค์ร่างกายอย่างรวดเร็วเลย

“หือ! ไม่ไปหรือ ไม่ไปก็อยู่ซิ” ว่างั้น

มันไม่เห็นเสียตายหึงหวงอะไรเลย เอ! มันก็คิดได้นี้นะ
มันแปลกอยู่นะ สังขารนี้มันปรุงได้

พอความรู้นี้มันชานออกไปทั่วสรรพางค์ร่างกายแล้ว ตาก็
เริ่มรู้ว่ามันฝ้าฟาง หูก็เริ่มรู้เริ่มได้ยินเสียง พอความรับผิดชอบ
มันออกไปสู่อวัยวะส่วนต่าง ๆ ประสาทส่วนต่าง ๆ มันก็รับทราบ
ของมัน

นี่ก็ทำให้คิดเหมือนกันว่า “คนเราถ้ามีสติดี ๆ จะทราบ
เวลาตาย”

คนเวลาจะตายจริง ๆ เวทนาจะดับหมด เวทนาไม่มีเหลือ
จิตถึงจะเคลื่อนตัวออก

(๒ กรกฎาคม ๒๕๔๘ และ หลักของใจ หน้า ๑๐๙)

❖ สมมุติ-วิมุตติ ❖

ความรู้ล้วน ๆ นี้ เราพูดไม่ได้ว่าเป็นจุดอยู่ ณ ที่ใด ในร่างกาย
เรา

ทำไมจึงเรียกว่า จิตเป็นสมมุติ กับ จิตเป็นวิมุตติเล่า
มันกลายเป็นจิตสองดวงอย่างนั้นหรือ ไม่ใช่อย่างนั้น จิตดวงเดียว
นั้นแหละที่มีสมมุติ คือกิเลสอาสวะครอบอยู่นั้น เป็นจิตลักษณะหนึ่ง
แต่เมื่อได้ถูกชำระด้วยปัญญาจนจิตลักษณะนั้นแตกกระจายไปหมด
แล้ว

ส่วนจิตแท้ ธรรมแท้ ที่ทนต่อการพิสูจน์ไม่ได้สลายไปด้วย
สลายไปแต่สิ่งที่เป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ที่แทรกอยู่ในจิตเท่านั้น
เพราะกิเลสอาสวะ แม้จะละเอียดเพียงใดก็ตาม มันก็เป็น อนิจจัง
ทุกขัง อนัตตา และเป็นสมมุติอยู่โดยดี

เมื่อสิ่งนี้สลายไป จิตแท้เหนือสมมุติจึงปรากฏตัวอย่างเต็มที่
ที่เรียกว่า วิมุตติจิต

สิ่งนี้แลท่านเรียกว่า จิตบริสุทธิ์ ขาดจากความสืบทอดเกี่ยว
เนื่องใด ๆ ทั้งสิ้น เหลือแต่ความรู้ล้วน ๆ ที่บริสุทธิ์สุดส่วนอย่างเดียว
ความรู้ล้วน ๆ นี้ เราพูดไม่ได้ว่าเป็นจุดอยู่ ณ ที่ใดในร่างกายเรา
แต่ก่อนเป็นจุดเด่น รู้เห็นได้อย่างชัดเจน

สมาธิ เราก็อธิบายว่าอยู่ในท่ามกลางอก ความรู้เด่นอยู่ตรงนั้น
ความสงบ เด่นอยู่ที่ตรงนั้น ความสว่าง ความผ่องใสของจิต เด่นอยู่

ที่ตรงนั้นอย่างชัดเจน โดยไม่ต้องไปถามใคร บรรดาท่านผู้มีจิตสงบ
เป็นฐานแห่งสมาธิแล้วจะปรากฏชัดเจนว่า จิตผู้รู้ เต้นอยู่ในท่ามกลาง
อกนี้จริง ๆ ทั้งสิ้น ไม่มีการถกเถียงกันว่าอยู่มั่นสมอง เป็นต้น ดังที่ผู้ไม่
เคยรู้เห็นทางด้านสมาธิภาวนาพูดกันหรือถกเถียงกันเสมอในที่ทั่วไป

เวลาจิตนี้กลายเป็นจิตที่บริสุทธิ์แล้ว จิตนั้นหายไป จึงพูดไม่
ได้ว่า จิตอยู่เบื้องบน เบื้องล่าง หรืออยู่สถานที่ใด เพราะเป็นความรู้
ที่บริสุทธิ์ด้วย เป็นความรู้ที่ละเอียดสุขุมเหนือสมมุติใด ๆ ด้วย

แม้เช่นนั้นก็ยังแยกเป็นสมมุติมาพูดว่า ละเอียดสุด ซึ่งไม่ตรง
ต่อความจริงนักเลย

คำว่า ละเอียดสุด มันต้องเป็นสมมุติอันหนึ่ง

จึงพูดไม่ได้ว่าอยู่สูงอยู่ต่ำ มีจุดมีต่ออยู่ที่ไหน ไม่มีเลย
มีแต่ความรู้เท่านั้นไม่มีอะไรเข้าไปแทรกซึม แม้จะอยู่ในธาตุในชั้น
ซึ่งเคยคละเคล้ากันมาก่อนก็ไม่ใช่เช่นนั้นอีกแล้ว กลับเป็นคน
ละโลกไปแล้ว

ทราบได้อย่างชัดเจน ชั้นก็เป็นชั้น จิตก็เป็นจิต กายก็
เป็นกาย เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ที่มีอยู่ภายในร่างกายนี้
ก็เป็นชั้นแต่ละอย่าง ๆ

ส่วนเวทนาในจิตนั้นไม่มี นับแต่จิตได้หลุดพ้นกิเลสทั้งหมด
ไปแล้ว

(ธรรมชุดเตรียมพร้อม หน้า ๒๐๑-๒๐๒)

❖ ความบริสุทธิ์ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน ❖

บรรดาพระอรหันต์ชีณาสพทั้งหลาย นับตั้งแต่พระพุทธเจ้า
ลงมาเสมอกันด้วย ความบริสุทธิ์ ดังที่ท่านพระอาจารย์มันแสดงเรื่อง
นิมิตว่า “พระพุทธเจ้าในครั้งพุทธกาล ท่านเคารพกันอย่างไร?”

ปรากฏในนิมิตบอกว่า “บรรดาพระสงฆ์สาวกทั้งหลาย
หลังไหลมา พระพุทธเจ้าก็เสด็จมา ใครมาถึงก่อน นั่งก่อนเป็นลำดับ ๆ
ตามที่มาถึงก่อนถึงทีหลัง ไม่ได้คำนึง ถึงอาวุโสกัน พระพุทธเจ้า
เสด็จมาทีหลัง ก็ประทับอยู่ทางท้ายสงฆ์โน้น”

ท่านพระอาจารย์มันเกิดปริวิตกขึ้นมาว่า “เพราะเหตุไร
จึงเป็นอย่างนั้น? ความเคารพกันครั้งพุทธกาลเป็นอย่างนี้หรือ?”

ก็รู้ขึ้นมาทันทีว่า “นี่คือ “วิสุทธิธรรม” เสมอกันอย่างนี้
ไม่ว่าใครมาก่อนมาหลัง นั่งตามลำดับที่มา คือ เป็นความเสมอภาค
ไม่ว่าผู้น้อยผู้ใหญ่ อาวุโส ภัันเต เพราะความบริสุทธิ์เสมอกัน”

ท่านพระอาจารย์มันปริวิตกว่า “ถ้าเคารพตามสมมุติแล้ว
ความเคารพกันของท่านเป็นอย่างไรหนอ?”

“ท่านพริกพริบเดียวเท่านั้น พระพุทธเจ้าประทับอยู่ตรง
หน้าแล้ว บรรดาสาวกเรียงตามลำดับลำดับ นี่คือการเคารพกัน
โดยทางสมมุติ ความเคารพในทางสมมุติเป็นอย่างนี้ นี่ตาม อาวุโส
ภัันเต อย่างนี้ ท่านแยก ทั้งวิมุตติ ทั้งสมมุติ ให้เห็นอย่างชัดเจน”

การเคารพกัน ก็ไม่มีอะไรจะนับนวลยิ่งกว่าท่านผู้สิ้นกิเลส
เคารพกัน ไม่เป็นพิธีรีตอง ไม่เป็นอะไร ๆ เลห์ ๆ เหลี่ยม ๆ เหมือน
กับคนที่มิกิเลสทำต่อกัน ท่านเคารพกันอย่างถึงใจ เคารพคุณธรรม
เคารพความจริง การเคารพความจริงด้วยความจริงภายในใจนี้
ท่านจึงทำได้สนิท

ส่วนปุถุชนจำพวก “คนตะ” เวลาแสดงออกทางมารยาทนั้น
ดูสวยงาม แต่งามในลักษณะตกแต่ง ไม่ใช่ตัวจริงออกมาจากของจริง
คือธรรมแท้ แต่ภายในมันแข็งทื่อไม่เหมาะสมกับอาการภายนอก
ที่อ่อนโยนในการแสดงออก

ฉะนั้นโลกจึงลุ่ม ๆ ดอน ๆ สูง ๆ ต่ำ ๆ ไม่สม่ำเสมอเหมือน
กับความจริง ที่เป็นออกมาจากความจริงแท้

พ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านเคยเทศน์ในท่ามกลางสานุศิษย์
บ่อยครั้งว่า

“ธรรมของพระพุทธเจ้าแม้จะเป็นของจริง
แต่เมื่อสิ่งสถิตอยู่กับปุถุชน ธรรมนั้นก็กลายเป็นธรรมปลอม
ครั้นสิ่งสถิตอยู่กับพระอริยเจ้า จึงเป็นของจริงตามส่วน
แห่งธรรมและภูมิของผู้บรรลุ”

คนที่รู้จักธรรมพอง ๆ ปลา ๆ กับคนที่ไม่รู้จักธรรมเสียเลย
คนเหล่านี้จะไม่สามารถรู้ธรรมว่าเป็นของจริงหรือของปลอมได้เลย

แต่คนที่รู้จักธรรมแท้ พร้อมทั้งที่เกิดขึ้นแห่งธรรมและที่
ดับแห่งธรรม โดยความรอบคอบด้วยปัญญาและพร้อมทั้งความไม่
ถือนั่นในธรรม

ผู้นี้เองจะสามารถรู้จักธรรมที่แท้จริงหรือธรรมปลอม ในเมื่อ
ธรรมสิ่งสถิตอยู่กับบุคคลนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน

(ธรรมชุดเตรียมพร้อม หน้า ๓๔๗-๓๔๘ และ

ธรรมคู่แข่งขัน ธรรมสามัคคี หน้า ๔๐, ๑๓ มกราคม ๒๕๐๑)

พระพช./เจ้า สอนเทศน์ไว้
สวดมนต์ เภ ก็รับสอนเทศน์ไว้
มีหลักธรรมก่อน ต่อแล้วสอนเทศน์
ตาม อ่อนแอ ท้อแท้ เป็นคนอ่อนแอ
นิเวศ สอนให้เข้มาทำลาภีจิ จะกลายเป็น
เป็นคนดี ๆ

พรรษาที่ ๑๘-๒๑

(พ.ศ. ๒๔๙๔-๒๔๙๗)

จำพรรษาที่วัดห้วยทราย
อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

❖ กรรณฐานยุคห้วยทราย ❖

ออกจากหนองผือแล้วเราก็ไปห้วยทราย อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร หมู่เพื่อนก็ติดตามไปด้วยตั้งมากมาย ไปอยู่ที่นั่นถึง ๔ ปี พระเณรก็มากอยู่อย่างนั้นละ อยู่ตามบ้านเล็กบ้านน้อยเหมือนกัน สำนักเราจริง ๆ อยู่ประมาณ ๑๐ กว่าองค์ ไม่มากนัก (รากแก้วของศาสนา หน้า ๑๕๙)

จากหนังสือ “หลวงปู่ศรี มหาวิโร พระผู้มากล้นด้วยบุญบารมี” ตอนหนึ่งว่า....

“...ท่านอาจารย์มหาบัว ท่านอยู่ในวัยหนุ่ม ร่างกายแข็งแรง
ปราดเปรียว ทำความเพียรเป็นแบบอย่างในทุกอิริยาบถเป็นที่พึ่งอัน
มั่นคงของพระเถระเหมือนอย่างที่ท่านพระอาจารย์มั่นสังลา ก่อนปี
ที่ท่านจะนิพพานว่า

“เมื่อเราตายให้หมู่เพื่อนพึ่งมหาบัว”

ท่านเข้มงวดกวดขันกับพระเถระที่ไปปฏิบัติกับท่านมาก
ยามค่ำคืน ท่านจะเดินตรวจพระเถระในวัดโดยไม่ใช้ไฟฉาย ตรวจ
ดูว่า รูปไหนทำความเพียรเจริญสมาธิภาวนา รูปไหนไม่ทำความเพียร
แผดเผากิเลส ถ้ามองเห็นจุดไฟอยู่ท่านจะไม่เดินเข้าไป ถ้ารูปใด
ดับไฟท่านจะเดินเข้าไปได้ทุนกุฏิเงียบ ๆ แล้วฟังเสียงว่า นอนหรือ
ว่าปฏิบัติสมาธิภาวนา เพราะถ้านอนหลับเสียงหายใจจะดังแรง
แผ่วออกมา เพราะบรรยากาศยามค่ำคืน เงียบสงัด

ในสมัยนั้นสมณะสันโดษมาก กระโถนใช้กระบอกล้างไม้
เสนาสนะกุฏิกันด้วย ใบตองและฟาง แม้กุฏิท่านอาจารย์มหาบัวเอง
ก็ยังเป็นฟากมุงด้วยหญ้าคา ประตูหน้าต่างทำเป็นวงฝาแถบทอง
ผลักไปมา หรือเวีกออกแล้วก็ค้ำเอา

ข้อปฏิบัติที่ท่านถือเคร่งในยุคนั้นคือ ปฏิบัติอย่างหยาบ ๆ
ห้ามนอนก่อน ๔ ทุ่ม ถ้าใครนอนก่อน ๔ ทุ่ม ต้องตื่นขึ้นมา
ทำความเพียรก่อนตี ๔ ถ้าผิดจากนี้ ได้ตักเตือนถึงสามครั้ง ถ้าทำ
ไม่ได้ท่านจะไล่หนีจากวัดทันที

พระกรรมฐานยุคห้วยทรายโดยท่านอาจารย์มหาบัวเป็นผู้นำ
ปฏิบัติตลอดแบบมาจากท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ยุคหนอง
ผือทุกอย่าง ท่านดีและเช่นพระเถรโดยมิเห็นแก่หน้า พากเพียร
เป็นอย่างมาก วันคืนที่ผ่านไปล้วนแต่ประกอบจิตตภาวนา ใน
อิริยาบถทั้ง ๔ ยืน เดิน นั่ง นอน ประกอบความพากเพียรด้วยสติ
ปัญญาตลอด

มองไปทางด้านใดเห็นพระเถรต่างเร่งความเพียร เหมือนว่า
จะสิ้นกิเลสกันไปหมดทุกคน กิริยาแห่งความขี้เกียจขี้คร้านไม่มี
ให้เห็น ทุกรูปทุกนามต่างก็เร่งความเพียรเหมือนจะสิ้นกิเลสในวันนี้
หรือพรุ่งนี้

เรื่องอาหารการขบฉัน ชาวบ้านเขามีอะไรเขาก็ถวายตามมี
ตามเกิด อย่างเช่น กบ เขียดเพียงตัวเดียว แบ่งใส่บาตรพระเถรได้
ถึง ๔ รูป มะเขือลูกเดียวเขาจะแบ่งใส่บาตรพระเถรได้ถึง ๔ รูป

ในยามแห้งแล้ง น้ำในบ่อก็เหือดแห้ง ต้องเดินไปตักถึง
๓ กิโลเมตร

น้ำปานะก็ได้อาศัยแก่นไม้ รากไม้ ตามธรรมชาติ ให้เถร
นำมาต้มให้ฉ่ำ นาน ๆ ทีจะมีน้ำอ้อยสักก้อนหนึ่ง

❖ โปรดแม่ชีแก้ว ❖

จากหนังสือ “พระธุดงค์เจดีย์ เจดีย์แห่งพระอรหันต์”
ได้บันทึกไว้ว่า...

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ คุณแม่ชีแก้ว เสี่ยงล้ม นั่งภาวนาได้เกิด
นิมิตเห็นว่ามีเดือนตกลงมาที่วัดป่าบ้านห้วยทราย จากนั้นดวงดาว
ที่ล้อมรอบก็ตกลงมาด้วย คุณแม่ชีแก้วก็พยากรณ์ว่า จะมีครูบา
อาจารย์องค์สำคัญและพระสงฆ์ไม่ต่ำกว่า ๑๐ รูปมาที่ บ้านห้วยทราย
ต่อมาไม่นานหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมปนฺโน ได้เดินทาง
ธุดงค์นำคณะพระธุดงค์ ได้แก่ หลวงปู่สิงห์ทอง หลวงปู่เพียร
หลวงปู่บุญเพ็ง เป็นต้น ก็ได้เดินทางมาที่บ้านห้วยทรายจริง ๆ ดั่งนิมิต
ของท่าน ทำให้ท่านเกิดความปีติยินดีเป็นอย่างมาก เพราะจะได้
พบพระอาจารย์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบมาเป็นครูบาอาจารย์สั่งสอน
ท่าน ดังที่หลวงปู่มั่นได้บอกไว้ ในเวลานั้นนับได้ว่าเป็นมงคลกาล
อีกสมัยหนึ่งของชาวบ้านห้วยทราย

หลวงตามหาบัว ญาณสมปนฺโน สามารถสอนการสยบจิต
และพลิกจิตคุณแม่ชีแก้วได้ที่ถ้ำนกแอ่น หัวเขاب้านห้วยทราย
อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหารในบทธรรม ที่ว่า

...ห้ามส่งจิตออกรู้ข้างนอก ให้ย้อนจิตเข้ามาพิจารณา
ข้างใน

...ตอนแรกคุณแม่ไม่ยอมทำตาม หลวงตาก็ก็ก่ไล่ตะเพิดลงจากภูเขาทุกครั้ง

...ในที่สุดคุณแม่ได้คิดว่า “...เราเคารพนับถือท่านเป็นครูบาอาจารย์แล้ว ทำไมเราจะไม่เชื่อท่าน นั้นแสดงว่าเราใช้ไม่ได้”

จากนั้นต่อมา.. คุณแม่ทำความเพียรภาวนาอย่างหนัก ไม่ยอมส่งจิตออกจู้ข้างนอก เดินจงกรมตลอดคืน จนรู้สึกเหนื่อยจึงได้นั่งพักที่แคร่ใต้ต้นพะยอมแล้วเอนตัวลงนอน คิดว่าจะพักสักครู่แล้วจึงจะไปนั่งข้าว ก็รู้สึกว่ามีเสียงกริ่ง ๆ เหมือนฟ้าผ่าแคร่ ที่นอนอยู่หกลงและมีเสียงผุดขึ้นมาว่า “ชีณา ชาติ สิ้นชาติแล้ว”

คุณแม่ชีแก้วน้ำตาไหลพรากด้วยความตื่นตันใจ ถึงคราวประหารกิเลสในวันศุกร์ แรม ๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ตรงกับวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๔๙๕ ขณะนั้นคุณแม่ชีแก้ว มีอายุ ๕๑ ปี

ในเรื่องนี้เองหลวงตามหาบัวได้เล่าหลายครั้งหลายหนว่า “ผู้เฒ่าแม่แก้วอัธฐิเป็นพระธาตุแล้ว ผู้เฒ่านี้ถ้าพูดตามหลักความจริงก็ผ่าน (สิ้นกิเลส) มาหลายปีแล้วนี่นะ ถ้าจำไม่ผิดเราว่าตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๕ โนน นานเท่าไร”

❖ ธุดงค์จันทบุรี ❖

เราขโมยหนีจากหมู่เพื่อนจากห้วยทรายมุกดาหารมาจันทบุรี พ.ศ. ๒๔๙๕ มา หลบภาวนาอยู่ที่วัดป่าคลองกุ้ง เมื่อเรามาถึงแล้ว ก็บอกท่านอาจารย์เฟื่อง (โชติโก) ว่าผมไม่ไปฉันที่โน่นที่ไหน ๆ ขออย่าให้ผมเกี่ยวข้องกับอะไรต่าง ๆ ส่วนเรื่องการนิมนต์ ออกไปฉันที่นั่น ที่นี้ตามงานต่าง ๆ ขออย่าให้ผมเกี่ยวข้องกับเลย ผมมาพักผ่อนภาวนาสบาย ๆ ของผมต่างหาก

ในตอนนั้นพระวัดป่าคลองกุ้งก็ไม่มาก วัดยังเป็นป่าเป็นดง ส่วนในเรื่องการบิณฑบาต ก็บิณฑบาตกับชาวสวนที่อยู่ในถิ่นแถวนั้น ไม่ได้เข้าไปบิณฑบาตในเมือง อาจารย์เฟื่องท่านก็พาเราไปบิณฑบาตตามบ้านชาวสวน ส่วนพวกพระเข้าไปบิณฑบาต ในเมือง

เรากับอาจารย์เฟื่องเคยอยู่ด้วยกันที่วัดป่าหนองผือ สกลนคร อาจารย์เจียะ กับเราก็เคยอยู่ด้วยกันที่วัดบ้านโคกนามน สกลนคร จำพรรษาด้วยกันที่นั่น ก็เลยคุ้นกันมาตั้งแต่อยู่ร่วมสมัยหลวงปู่มน โนน

เพราะฉะนั้นเราถึงมาหลบซ่อนตัวอยู่ทางจันทบุรีนี้ เพราะเราทราบแล้วว่าอาจารย์เจียะ (จุนโท) กับอาจารย์เฟื่อง (โชติโก) อยู่ที่นั่นคุ้นกับท่านมานานมาก

เราจากหมู่เพื่อนมาหลบอยู่จันทบุรี เนื่องจากหมู่เพื่อนรุมตั้งแต่พ่อแม่ครูจารย์มั่น มรณภาพลง รุมมากจนกระทั่งไปไม่ได้

ว่านั่นเถอะ เราจึงได้เกี่ยวกับหมู่เพื่อนตั้งแต่ บัดนั้นเป็นต้นมา คือ ตั้งแต่ปีหลวงปู่่มั่นมรณภาพ ๒๔๙๒ ถวายเพลิงท่านปี ๒๔๙๓ เดือนกุมภาพันธ์ หมู่เพื่อนวิ่งตามเราไปไหนตามเกาะอยู่ตลอด พออยู่จันทบุรีพอสมควรแล้ว จึงย้อนกลับห้วยทราย มุกดาหาร ตามเดิม

(จันทบุรี ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๑)

❖ สubinนิมิตครั้งที่ ๕ “สร่งน้ำพระพุทธรูปทองคำ” ❖

ที่นี่ไปอยู่ทางห้วยทราย อันนี้ก็อีกอันหนึ่งที่เป็นนิมิตอัศจรรย์ แต่เกี่ยวกับเรื่องการสั่งสอนประชาชนต่างหากไม่เกี่ยวกับเราโดยเฉพาะ

นิมิตว่า “เราได้เหาะขึ้นไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ ซึ่งประทับอยู่บนพระแท่นอันกว้างขวาง จากนั้น พระพุทธเจ้าทั้งหลายได้กลายเป็นพระพุทธรูปทองคำ เหลืองอร่ามเทอองค์จริง ได้สร่งน้ำพระพุทธเจ้าเหล่านั้นด้วยน้ำอบ น้ำหอม

เมื่อเหาะลงมาเห็นมีประชาชนแน่นขนัดไปหมด จึงได้เหาะ ประพรมน้ำมนต์ ให้ประชาชนเหล่านั้น น้ำมนต์ได้พุ่งแตกกระจาย กระเซ็นกระสายออกจากปลายนิ้ว มือและฝ่ามือไปอย่างรวดเร็ว โดยทั่วถึงทุก ๆ คน

ขณะหาะได้มองลงมาเห็นโยมแม่รออยู่ข้างล่าง โยมแม่ถามว่า

“ลูก...จะไปแล้วหรือ จะไม่กลับหรือ”

เราก็ตอบว่า “เมื่อเสร็จธุระนี้จะกลับ แม่รออยู่นี้แหละ”

พอประพรมน้ำมนต์ให้ประชาชนเสร็จแล้วก็หาะลงมาเห็นโยมแม่ปู่เสื่อรอไว้ เราก็อหาะลงไปหน้าบ้านลงไปนั่งสอนธรรม โยมแม่

จากหนังสือ มหัทธจรรย์มหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ ได้บันทึกไว้ว่า...แม้กาลเวลาผ่านไปช้านาน นิमितต่าง ๆ ของหลวงตาได้ถูกบันทึกไว้ในหนังสือเล่มแล้วเล่มเล่าของท่าน โดยที่ทุกคนไม่ทราบความหมายของนิมิตนั้น

มาบัดนี้มีใช้เรื่องบังเอิญ แต่เป็นเรื่องจริงที่น่าจะเป็นเครื่องส่องแสงให้เห็นถึงการที่ท่านจะได้มาช่วยยกชาติบ้านเมืองให้พ้นจากหล่มลึก คือกิเลสตัณหา ความทะยานอยากและความจน เป็นนิमितกระตุ้นเตือนถึงความเป็นผู้นำพาพี่น้องชาวไทยทั้งหลายชนทองคำเข้าสู่พระคลังหลวง ยกพระพุทธเจ้าเป็นใหญ่ โสรจสรจคุณงามความดีเข้าสู่จิตใจประชาราษฎร์ สอนเขาให้ละทางแห่งความเลื่อม เพียรพยายาม เพิ่มพูนแนวทางแห่งความเจริญ สร้างผืนแผ่นดินให้เป็นแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง

นิมิตว่า พระพุทธรูปเจ้าทั้งหลายกลายเป็นพระพุทธรูปทองคำ
นั้น หมายถึง ท่านเอาพระพุทธรูปศาสนาทางสว่างให้ประชาชน
คนไทยได้สร้างมหาทานอันยิ่งใหญ่ เป็นประวัติศาสตร์ชาติไทย
ซึ่งไม่เคยมีใครทำมาก่อน

นิมิตว่า ประพรมน้ำมนต์ให้ประชาชนนั้น ก็คือ สายธารแห่ง
ความกรุณามหาทาน อันยิ่งใหญ่ได้หลั่งรินทั่วแผ่นดินไทย เป็นประดุจ
น้ำมนต์อันศักดิ์สิทธิ์หล่อเลี้ยงกายจิตของคนทั้งชาติ ได้อาบดื่มกิน
ไปสิ้นกาลนานฯ

(หลวงตามหาบัว มหัทธรรยัมहाบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ หน้า ๔๔)

❖ ต้องบวชโยมมารดา ❖

นิมิตแปลกตึน่ะ นิมิตอันนี้มีแปลกแต่ต้องได้ชม ถ้าลง
นิมิตได้แสดงให้เห็นชัด ๆ อย่างนั้น มันไม่ค่อยผิดค่อยพลาดเท่าไร
ผมมาพิจารณาดูเรื่องเกี่ยวกับโยมแม่ ภาวนาอยู่นิมิตปรากฏ
เกี่ยวกับโยมแม่ ถ้าเราไม่ได้เอาโยมแม่บวชจะไม่ได้ณะมันเกี่ยวกัน
อย่างไรจะต้องให้โยมแม่บวช แล้วจะต้องเป็นอย่างนั้น ๆ ตามนิมิต
ตามความเป็นในสิ่งนี้ ต้องเป็นอย่างนั้น ๆ ไม่สงสัย แล้วเป็นจริง ๆ
ตามนั้น เราจึงไม่มีอะไรคิด เพราะเป็นไปตามที่คิดไว้แล้ว มันก็ได้
ตั้งสำนักนี้ว่ายังไง แต่ก่อนผมไม่มีสำนักนี้ ตามนิสัยเราอยู่ที่ไหนเรา
ก็อยู่ของเรา ไปของเราสบาย ออกพรรษาแล้วหายเจ็บ ๆ ไปอย่าง
สบายหายห่วงเหมือนนกมีแต่ปีกกับหางเท่านั้น

อันนี้มาเอาโยมแม่บวชจะต้องเป็นอย่างนั้น ๆ แล้วก็เป็นอย่างว่าจริง ๆ พระรุพระรัง เราไม่มีทางแก้ไข เพราะพิจารณาทราบไว้แล้วตั้งแต่โน้น เอามือเขียนจะเอาตินลบได้ยังไง ถ้าไม่เอาโยมแม่บวชขึ้นเห็นจะไม่แล้วกันได้ แต่โยมแม่ก็บวชได้อย่างง่ายดายโยมแม่ก็ยิ้มเอาเลย เนอะ! มันก็เป็นไปตามนั้น

(อริยสังขารอย่างนี้ หน้า ๒๔๗)

❖ หลวงตากับหนู ❖

ตอนนั้นเราอยู่ห้วยทราย เราจะพูดเรื่องหนู เราก็ตัวเท่าหนู ตัวหนึ่งมันก็ทำให้ แปลกใจเหมือนกัน มันเป็นอย่างไร หรือว่าแมวนี่มันมีเหตุพิศดารพิศในหอนั้นอาหมอนแขวนไว้ ที่แขวนก็เพราะกลัวหนูจะกัดมันเอง ถึงเอาเชือกมาผูกหมอนนี้แขวนเอาไว้ ก็หนูนี้แหละขึ้นไปกัดเชือกขาดตกลงมา แล้วหนูอีกนั้นแหละเป็นผู้ขยำหมอนแหลกหมด เราไปเห็นเข้า จึงพูดว่า

“แมวมันไปไหน ดงนี้ไม่มีแมวเหรอ ทำไมหนูถึงได้พิลึกนักหนา หนูมันมาทำลายศาสนาแหลกหมดแล้วนี่เห็นไหมในห้องนี้นะ” เราว่าจั้น

พอดีตอน ๕ โมงเย็นมันแปลกอยู่นะ เณรไปบอกว่า

“ที่ครูอาจารย์ถามหาแมว เรียกหาแมวเมื่อเช้านี้ มันมาจริง ๆ แล้วนะ”

“มันมาอยู่ไหนล่ะ” “มันมาอยู่ใต้ห้องเก็บหมอนนั้นแล้ว”

ณเรตอบ

เราถาม “เอ๊ะ! ทำไม มันมาได้ยังไง”

“ก็ไม่ทราบ แมวตัวใหญ่มาก”

ณเรว่าขึ้น “มันอยู่ไหนล่ะ”

“มันหมอบอยู่ใต้ห้องนั้นละ อยู่ที่พื้น”

ณเรว่ามันอยู่พื้นแต่ความจริงมันอยู่ใต้ห้องที่หนูกัดหมอน
นั้นแหละ

“อยู่ตรงไหนนะ เราจะไปดูหน่อย” เราจึงเดินไปดู

ไปดู มันอยู่นั้นจริง ๆ ต่าง ๆ สีกระต่ายบ้าง สีขาวบ้าง

ส่วนพระท่านมาเฝ้าดูอยู่เต็มไปหมดแล้ว แมวเหล่านั้นมันไม่เคยมีมา ไม่เคย เห็นมาก่อนเลย แล้วก็มีมาบันดลบันดาลเอาวันนั้น
อันนี้เราก็ไม่ได้พูดว่าเราศักดิ์สิทธิ์ นะ เราพูดถึงเรื่องแมวมันมีหุทิพย์
ตาทิพย์ ต่างหากนะ

เราจึงบอกแมวพูดกับแมวว่า “มึงอย่าไปหากัดหนูนะ กูเรียก
พวกมึงมาเฉย ๆ”

แล้วแมวทั้งหลายเหล่านั้นก็มาแทบทุกวัน พอ ๕ โมงเย็นมา
แล้วเดินฉากโน้น ฉากนี้ ตรวจตราปราบชู่หนู

ทีนี้พอตกกลางคืนนี้เขาจะทำท่าฉลาดมากนะ เขาจะ
ร้องเสียงดัง อ้าว ๆ ๆ อยู่ รอบวัด ตั้งแต่นั้นมาหนูเหมือนมันตาย
หมดนะ เจียบเลย นี่มันก็แปลก (หลวงตาสอนเด็ก หน้า ๘๕-๑๐๖)

ศาสนาพุทธนั้น มันก็มี
แต่ชื่อ แต่ทำบุญ ฟังน่ะกัน ,
ความจริงตามเวลาธรรมไม่ตอบ
ว่าถูกใจหรือไม่ใจผู้ปฏิบัติศาสนา
เขา ถูกใจ ศาสนา ก็เพราะเขา
ผู้ปฏิบัติศาสนาปฏิบัติไม่ได้ถูกตาม
หลัก ศาสนาธรรม

พรรษาที่ ๒๒

(พ.ศ. ๒๕๔๘)

จำพรรษาที่วัดใกล้สถานีทดลองการเกษตร
(ปัจจุบันวัดซากใหญ่)
หมู่ ๑๑ ตำบลพลิว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

❖ หลวงปู่เจี๊ยะนิมนต์ ❖

ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ออกจากห้วยทราย ก็มาบวชโยมแม่ที่บ้านตาด
แล้วต่อไปยังวัดยางระหงษ์ สมัยนั้นยังเป็นป่าเป็นดง รถเข้าได้เป็น
บางเวลา หน้าแล้งรถจืดเข้าไปได้บ้าง

ที่จะได้ลงมาจันทบุรีก็เพราะเป็นห่วงโยมแม่ ถ้าโยมแม่บวช
แล้วอยู่บ้านตาดจะเป็นสัญญาอารมณกับลูกกับหลาน อยู่ในบ้านใกล้
บ้านไม่เหมาะ ก็พาหลบหนีมาจันทบุรีนี้แหละ

เข้าไปอยู่วัดยางระหงษ์ พักอยู่วัดยางระหงษ์ประมาณ ๓ เดือน

ออกจากยางระหงษ์ อาจารย์เจี๊ยะ (จุนโท) ก็มานิมนต์เรา
ว่า

“พี่สาวเจี๊ล้วย คุณรัตน ชื่อที่ไว้ ๒๖ ไร่ ๓ งาน ๕๓ ตารางวา
เป็นจำนวนเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท อยากถวายเป็นวัดกรรมฐาน
ก็มองเห็นท่านอาจารย์พอดิ เวลานี้ท่านอาจารย์กำลังเที่ยวรุดงค์
มา ยังไม่ได้ตั้งรกรากฐานที่ไหน มาขอนิมนต์ให้ไปที่วัด ไกล
สถานีทดลองฯ”

เราจึงได้พาโยมแม่ไปจำพรรษาที่นั่น อาจารย์เจี๊ยะเป็นผู้มี
บุญคุณต่อเรามาก เราไม่เคยลืมนะ ฝังลึกมาก เรายังไม่เหมือนใคร
ถ้าฝังอะไรต้องฝังลึกมาก

พอนิมนต์เราไปที่วัดใกล้สถานีทดลองฯ เราไม่ได้ทำงานอะไร
เราไม่ได้เกี่ยวข้อง เป็นสัญญาอารมณกับการก่อสร้าง ท่านทำเอง
ทั้งหมด โยมนั้นเอากุฏิหลังนั้น โยมนี้อีกกุฏิหลังนี้ ท่านชี้ทีเดียวเลย
คนที่ไปอยู่ที่สถานีทดลอง ย้ายมาจากทางหนองบัว ซึ่งเป็นญาติ ๆ
ของท่านทั้งนั้น จะเป็นญาติหรือไม่ก็ตาม ท่านก็คุ้นกับเขาอยู่แล้ว
สั่งยังงี้ก็ได้หมด เรื่องสิ่งปลูกสร้างอะไร ๆ ไม่มีปัญหาเลยได้คนละ
๑ หลังเลย เราก็ก็นั่งอยู่จำพรรษาที่นั่น นั่นละท่านมีคุณต่อเรามากนะ

(๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๑)

❖ นิमितครั้งที่ ๖ “ทางไม่สะดวก” ❖

เรื่องลึกลับเรื่องแปลก ๆ ที่แต่ละครั้งละคราวที่แสดงนี้นาน ๆ จะแสดงที่เรื่องแปลก ๆ เช่นอย่างผมอยู่สถานี่ทดลองฯ จะไปจังหวัดตราด ผมตัดสินใจปั๊บบีบในเดี๋ยวนั้นจะไป

กลางคืนนิमितไม่ดีแต่มีความจำเป็นที่จะต้องไปตราด ก็เลยเล่าให้หมู่เพื่อนฟัง เรียกพระมาบอก วันนี้ผมจำเป็นที่จะต้องไปจังหวัดตราดด้วยความจำเป็น แล้วให้คอยฟังเสียงของผมด้วยนะ นิमितผมไม่ดีนะเมื่อคืน แต่ไม่มีการเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่เป็นอันตรายต่อชีวิต แต่เกี่ยวกับเรื่องเวล่ำเวลามีความคลาดเคลื่อนได้ เมื่อคืนนิमितแสดงอย่างนั้น

แล้วก็ออกเดินทาง แต่ก่อนรถไม่ค่อยมี พอไปถึงหน้าสถานีรถประจำทางจึงถามเขาว่า “รถเทียนชัยออกไปหรือยัง?” “อ้อ! รถเทียนชัยยังไม่ไป” เขาวางั้น

พอเขาว่า “รถเทียนชัย” มันสะดุดจิตปั๊บบีบเหมือนในนิมิตควรไปรถเทียนชัยหรือไม่ มันขวางตันทีเลยนะ

สักเดี๋ยวกก็ได้ยินเสียงรถบิ่ง ๆ มา ไปดูสิรถคันไหนมา เขาก็วิ่งปั๊บบีบออกไปดู รถกำลังวิ่งมานี้ “รถ ร.ส.พ. ๆ มา” เขาวางั้น

“เอ้า! ขึ้นคันนี้ ๆ ถ้าไม่ได้ขึ้นคันนี้ไม่ได้ไป” เราว่าอย่างนี้นะ

พอไปแล้วก็คงฝนตกทั้งคืนไปถึงจังหวัดตราด พอเลยอำเภอขลุ่ยไปเท่านั้นแหละ โอ้โห! ฝนตกหนักจนกระเป๋ารถมันต้องได้เดินนำหน้ารถ น้ำฝนมันท่วมสูง กระเป๋ารถคอยทำมือโบกนำทางไป

เป็นย่าน ๆ ก็ต้องเป็นอย่างนั้นไปตั้ง ๓ ย่าน ๔ ย่าน พยายามบุกขึ้นเนินไปจนได้ เราจึงลงที่นั่น ไปค้างอยู่คืนเดียว พอกลับมาวันหลังน้ำฝนมันมากยิ่งกว่าอะไร... รถก็มาได้แค่ ๑๒ กิโลเมตร

เราก็ลงมาเปลี่ยนผ้าอาบน้ำแล้วเอาผ้าจีวรพันคอ ลูยนํ้าลึก ๓-๔ แห่ง บางแห่งก็ได้นั่งเรือ บางแห่งไม่มีเรือ ก็ลุยไปพอขึ้นมาถึงที่เนินนั้น เห็นแต่ใบไม้ลาดอยู่ตามนั้น แล้วก็เห็นรถบัสเทียบชายเครื่องพังอยู่นั้นไปไม่ได้ เห็นคนเอากิ่งไม้มาถักกันดารดาษ ฝนพรำทั้งคืน เปียกแฉะไปหมด มีรถคันเดียวทั้งวันนั้นรถอื่นไม่มีสักคันเดียว ไปดูเห็นคนตากฝนกัน คิดว่า “ถ้าเราารถคันนี้มันเป็นอย่างนี้เอง” นี่ละมันถึงได้ขวางในจิต มันไม่ยอมจะขึ้นรถคันนี้ ก็คนมาก็อยุ่ทั้งหมด ไม่ทราบว่าจะกลับคืนไปนั้นหรือไปไหนก็ไม่รู้กลับคืนไปเขาสมิงหรือไปไหนก็ไม่รู้ เราก็ไม่ได้ถามเขา มองดูตามข้างทางใบไม้ปูเกลื่อนไปหมดเลย มีแต่ขี้ตมขี้โคลนเต็มไปหมดเพราะฝนพรำทั้งคืนนี้ แล้วทำไมคนจะไม่แยละ พอตื่นเช้ามาก็ออกจากนั้นแล้วก็มาค้างที่วัดขลุง

เรื่องนิมิตนี้ นอกจากมันสำคัญจริง ๆ เราถึงจะยึดเอามาพิจารณา ถ้าธรรมดา ๆ ที่มันเป็นในจิตนิต ๑ ก็ไม่เป็นไร เท่าที่เด่นมากก็คือเกี่ยวกับเรื่องคนจะมาทำบุญทำทานนี้รู้สึกเด่นมันมาผ่าน จิตใจของคน กระแสของจิตมันเป็นเหมือนคลื่นอากาศอย่างไร ไม่รู้นะ เหมือนคลื่นวิทยุออกอากาศ นี่เป็นไปตามนิสัยของคน

...กระแสนี้แรงไม่ใช่เล่น ถ้าพุ่งแรงไปแรง ถ้าพุ่งเบาไปเบา
แผ่ซ่านชุ่มเย็นไปหมด พอพูดอย่างนี้ก็ให้นึกถึง “โยมทองแดง
อยู่จันทบุรี” กระแสนี้ของแกแรงมาก แกเคารพเราสุดหัวใจ

ที่นี้มีพระองค์หนึ่งขอบคุย เราไม่ระบุชื่อ เป็นคู่แข่งของเรา
ไปบ้านโยมทองแดง ไปคุยโม้อวด แล้วบอกแกว่า “เอ้า! โยม
มานั่งภาวนากัน” พระองค์นั้นพูดเสร็จก็นั่งภาวนาทันที โยมทองแดง
แกก็นั่งจิบหมากที่จะเอามาถวายเราในตอนเช้า แกคิดว่า “พระ
อาจารย์องค์นี้ พูดคำไหนมีแต่ขวางอาจารย์ของเรา อวดเก่งกับ
อาจารย์ของเราตลอดเป็นยังงี้ ท่านเก่งจริง ๆ หรือ เราจะดัดนิสัย
อาจารย์องค์นี้สักหน่อย”

พอแกคิดอย่างนั้นแล้วก็พุ่งกระแสนี้ในขณะที่มือกำลัง
จิบหมาก พุ่งเอาธาตุไฟเผาพระองค์นั้น จนกระโดดตกลงมาจาก
ที่นั่งภาวนา ร้องเสียงดังว่า “โยมทองแดงทำไมกำหนดไฟเผาอาตมา”
“เผายังไง นี่ผมกำลังนั่งจิบหมากอยู่”

โยมทองแดงแกถือเราเป็นอาจารย์ เคารพเรามากที่สุด
ขบขันดีเหลือเกิน พระองค์นั้นมันมาคุยเหยียบเรา ลูกศิษย์เรา
ขัดเสียก่อน

(อริยสัจจริงอย่างนี้ หน้า ๑๕๐-๑๕๓ และ

วัดป่าบ้านตาด ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๐)

❖ นิमितครั้งที่ ๗ “หลวงปู่มั่นพาไปบิณฑบาต” ❖

เป็นปีที่สร้างวัดที่สถานียทคลองฯ สามแยกพลีไปทางอำเภอ
แหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี วันนั้นฝนตกหนัก พระออกไปบิณฑบาต
มีหลายสาย

โอ้เราเป็นผู้ใหญ่มักจะเอาเปรียบผู้น้อยละ มันเป็นธรรมดา
แล้วผู้น้อยก็ชอบจะให้เราเอาเปรียบเสียด้วยนะ

พระก็เรียนว่า “ท่านอาจารย์ท่านไปบิณฑบาตสายใกล้ ๆ
นี้สะดวกดี” ผู้น้อยก็อยากให้ผู้ใหญ่เอาเปรียบ ผู้ใหญ่อย่างเราก็อว
“เออ! เรามั่นผู้ใหญ่เราไม่สะดวก เราไม่เหมือนผู้น้อย มันไม่คล่องตัว
เราไปสายใกล้ ๆ นี้ดีกว่า”

ทีนี้พอไปบิณฑบาต เราไปสายใกล้สถานีย ทพระไปหลายสาย
เฉพาะอย่างยิ่ง แถวคลอง วันนั้นฝนตกหนัก ได้กั้นร่มไป ทางผ่าน
มันมีคลอง ไข่ม้วนพาดข้ามไปแล้วก็ได้ข้าม ฝนตกมาก ๆ ลื่น พอสิ้น
พระที่ไปบิณฑบาตก็ตกลงคลองเลย ลงมันไม่ใช่ลงธรรมดา ลงแต่
ไม่ล้นนะ ตกลงในน้ำยังกั้นร่มอยู่ ข้างกับน้ำ โอ๊ย! มันเต็มไปหมด
เลยนะ คือน้ำเต็มบาตรข้าวไม่ทราบไปไหน แฉกกันเลย (หัวเราะ)

ทีนี้ตอนขากลับมาจากบิณฑบาตแล้ว พระท่านมาเล่าเรื่องนี้
ให้เราฟัง องค์กรนั้นว่าอย่างนั้น องค์กรนี้ว่าอย่างนี้ เรื่องเกี่ยวกับน้ำ เรื่อง
ตกคลอง คือบิณฑบาตตกลงไป น้ำก็เข้าบาตรหมดเลย วันนี้ไม่ได้
อะไรเลย ได้แต่บาตรเปล่า ๆ มา ถ้าจะเอาน้ำกับข้าวมา ก็ไม่ทราบ
จะเอามาอะไร ท่านพูดก็มีเหตุผลทั้ง ๆ ที่เสียตายอยู่

“สงสารญาติโยมเขาก็สงสาร แต่มั่นกินไม่ได้จะทำยังไง”
ท่านว่า นั่น! ฟังสิ ท่านพุทธมีธรรม แล้วเราจะจับเอาทุกระยะเลยนะ เพราะเราสอนคนให้มีความเฉลียวฉลาด ให้มีความเป็นธรรม ตรงไหนแเง้ไหนผิดธรรม แง้ไหนถูกธรรม แง้ไหนออกนอกกลุ่มนอกทาง มากน้อยเพียงไรจะตามติดตามตลอด

พอพระณอร์ท่านว่าอย่างนั้นแล้ว เราก็คิด เอ! เรานี้หัวหนา เอาไรต์เอาเปรียบหมู่เพื่อนมากไป หมู่เพื่อนเล่าธรรมดาเรารู้เจตนา เรารู้ เล่าทั้งหัวเราะ

ทีนี้ก็เลยคิดตกลงใจนะ ต่อไปนี้เราจะไปสายอื่น ไปสายนั้น บ้างสายนี้บ้างไม่เอาเปรียบหมู่เพื่อนมากเกินไป สายใกล้สายไกลสาย ไหนไปทุกสายละทีนี้ คิดตกลงใจใจนะแต่ไม่ได้พูดให้ใครฟัง

พอตกเวลากลางคืนจึงฝันว่า พ่อแม่ครูจารย์มัน เดิน บิณฑบาตมา เรากียืนอยู่ธรรมดา ท่านมาชวนว่า “ไป... ท่านมหา จะพาไปบิณฑบาต” ลักษณะขู่ ๆ

“เอ! อย่างไรวันนี้เราจะมีชีวิตอย่างไรแน่ ๆ”

อย่างนี้ลูกศิษย์กับอาจารย์มันเป็นอย่างนี้แหละนะ ถ้าเห็น อาการของอาจารย์อย่างนั้น ต้องมองเจ้าของมันจะผิดตรงไหน แน่ ๆ เลยอันนี้ เหมือนอย่างพระณอร์ท่านกลั้วเรา มันกลั้วแบบเดียวกัน นี่แหละ (หัวเราะ) ไม่ได้กลั้วแบบอื่นนะ ใจทั้งรัก ทั้งสนิท ทั้งกลั้ว มันเป็นอย่างนั้นแหละ

จากนั้นก็รีบครองผ้า แต่ครองผ้าในความฝันมันไม่ได้ยากนะ
มันปุปปัป ๆ เสร็จเรียบร้อยเลย

พอเราเดินไปตามหลัง ท่านพูดขึ้นว่า

“ไอ้ผู้ที่เขามาหะ เขาหาแทบล้มแทบตายนะ ผู้ที่เขาจะหา
มาให้ท่านได้แต่ละทัพพีแต่ละห่อนี้ แต่ละหมกละห่อนี้เขาแทบล้ม
แทบตายนะ หลังสู้ฟ้าหน้าสู้แดดสู้ฝน ไอ้เราถึงเวลาก็ด้อม ๆ ไป
เอามากินเฉย ๆ ก็ว่าลำบาก

มันจะทรงศาสนาไปได้อย่างไรมีแต่พระชีเกียจ พระถ้า
จะเห็นตั้งแต่ความลำบาก ไม่มองเห็นอรรถเห็นธรรม ไม่คิดเห็น
อรรถเห็นธรรมเลยนี้ ทรงศาสนาไปไม่ได้แล้ว ยิ่งจะมีแต่พระชีเกียจ
อ่อนแอด้วยแล้วศาสนาจะไปได้เลย”

พอได้ไม้จากพ่อแม่ครูจารย์มันมาตีหัวเราแล้ว เราก็ก็นำมัน
แหละไปตีหัวหมู่เพื่อน พอตื่นเช้าขึ้นมา เราก็ก่อนพระว่า

**“นี่เขามาแทบล้มแทบตาย กว่าจะมาให้ท่านแต่ละครั้ง
ละหน นี่เดินด้อม ๆ ไปบิณฑบาตตกคลองเท่านั้น ตกคลองมัน
ก็ความเชื่อของคนต่างหาก ไม่ได้เป็นเพราะอะไรนี่นะ นั่นละความ
ไม่สำรวมมันเป็นอย่างนั้น ความเชื่อ ๆ ซ่า ๆ มันเป็นอย่างนั้น”**
ตีไปเรื่อย ๆ เลย

ที่ท่านว่าโปรดสัตว์ ๆ เขาได้เห็นครูเดียวขณะเดียว เขาก็มี
ผลมากมีอานิสงส์มาก ได้ยินได้ฟังนิดหนึ่ง ๆ เขาก็มีผลมากมีอานิสงส์
มาก และเขาได้ให้ท่านนิดหนึ่งก็ตาม มีผล มีอานิสงส์มากที่สุดเลย
อะไรให้ท่านก็ดี ความเคารพทุกสิ่งทุกอย่างก็ดี อะไรที่จะเกินให้ท่าน
และเคารพพระพุทธเจ้า พระสาวกทั้งหลายไม่มีในโลกนี้นั้น

❖ อยู่จนทบฐิตานพ่อลีเมตตา ❖

จะพูดเรื่องขบขันให้พี่น้องทางจันทบุรีได้ฟังบ้าง ตอนนั้น
เราพักอยู่ที่วัดสถานีทดลองฯ บรรดาลูกศิษย์ญาติโยมทางจันทบุรีนี้
พอวันเสาร์กับอาทิตย์ไปกราบฟังเทศน์ของเราแล้ว เขาไปคุยให้ท่าน
พ่อลีฟัง ตอนนั้นท่านพักอยู่วัดป่าคลองกุ้ง

**“ท่านพ่อ! ท่านพ่อ! เวลานี้ได้พระดีมาแล้วนะ ได้พระดี
เทศน์เก่งน้ำไหลไฟสว่างไปเลย อยู่ที่สถานีทดลองฯ”** เขาไปเล่า
ให้ท่านพ่อลีฟัง เขาไม่รู้ว่าท่านพ่อลิกับเรา สนิทกันมาตั้งแต่เมื่อไหร่

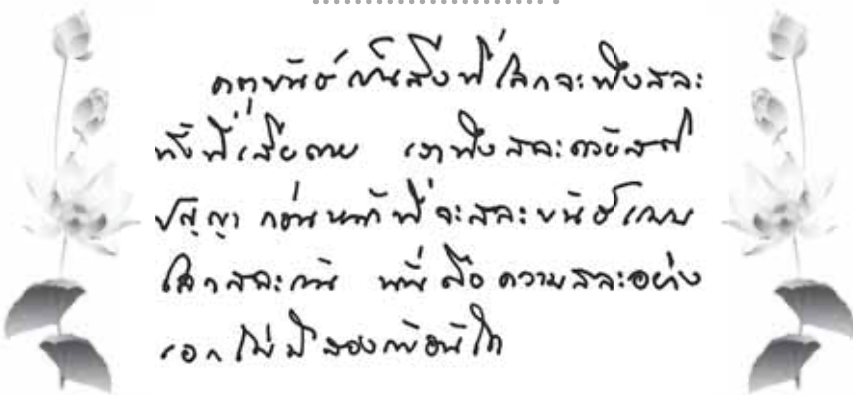
เขามาคุยให้ท่านฟังว่า “มาจากอุดรฯ ชื่ออาจารย์มหาบัว เทศน์เก่งมาก”

ท่านก็เลยตอบว่า “มันต้องอย่างนั้นสิ (หัวเราะ) มันต้องอย่างนั้นสิ” เราขบขันจะตาย เรากับท่านเคยสนิทสนมกันมานานแล้ว ตอนท่านไปพักหนองผือกราบเยี่ยมหลวงปู่มั่น ตอนนั้นเราอยู่หนองผือ หลวงปู่มั่นเมตตาท่านมากกับท่านอาจารย์ฝั้นก็เป็นแบบคล้ายคลึงกัน

ท่านพ่อสินี่เสียท่านได้ตมมาก เพราะฉะนั้นพ่อแม่ครูจารย์มันท่านถึงเมตตามาก

ออกจากวัดสถานี่ทดลองฯ แหลมสิงห์ ก็เดินทางมาเขาน้อยสามผาน ที่เขาน้อยสามผานนี้แต่ก่อนยังไม่เป็นวัด

(จันทบุรี ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๑)

พรรษาที่ ๒๓ เป็นต้นมา

(พ.ศ. ๒๕๔๙)

จำพรรษาที่วัดป่าบ้านตาด
ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

❖ ดินแดนอริยธรรม ❖

หนังสือ “หลวงตามหาบัว มหัศจรรย์มหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่”
ได้บันทึกไว้ว่า.....

วัดป่าบ้านตาด ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
ภายในขอบเขต แห่งชั้นทสี่มาอารามที่มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า
“วัดเกษรศีลคุณ” หลวงตามหาบัวได้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘
สาเหตุเพื่อโปรดและสนองคุณมารดาผู้ให้กำเนิดสำนักวัดป่าบ้านตาด
คือ มหาวิทยาลัยสงฆ์ชั้นเอกของพระพุทธศาสนาในทางภาคปฏิบัติ
ยุคปัจจุบัน

เป็นสำนักแห่งการเรียนรู้วัตรปฏิบัติขั้นเลิศ
 ตั้งแต่ขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นสูงสุดแห่งสมณะและ
 วิปัสสนา

โดยอาศัยพระมหาเถระผู้ทรงคุณธรรม คือ พ่อแม่ครูจารย์
 หลวงตามหาบัว ญาณสมปนโน เป็นผู้อบรมสั่งสอน..

ท่านสอนธรรมจากใจ..อาศัยตำราทางใจที่ท่านรู้เห็นบรรลุ
 เป็นหลัก...และสอนโดยไม่สะทกสะท้านในสามแดนโลกธาตุ

ท่านจึงเป็นผู้ชำนาญทั้งทางภาคปริยัติ ปฏิบัติ และ
 ปฏิเวธ

เป็นครูเหนือครูที่หาไม่มีในโลกปัจจุบัน

สำนักแห่งนี้จึงมีทั้งพระไทยพระฝรั่ง...ผู้ที่อาศัยศึกษา
 ปฏิบัติอยู่สำนักนี้ได้ นั้นแสดงให้เห็นว่า ถูกคัดสรรสั่งสอนมาเป็น
 อย่างดี...

เพราะผ่านหฤทัย..ดาหิพย์..สอดส่องดูแล

และการอบรมสั่งสอนแบบถึงพริกถึงขิง ถึงแก่นแท้

อาจารย์ผู้สอนคือหลวงตาพร้อมที่จะขับไล่ศิษย์ผู้ไม่เอาถ่าน
 ออกจากสำนักตั้งแต่ก้าวเท้าเข้าไปก้าวแรกเหยียบยังไม่ทันถึงพื้นดิน

สำนักแห่งนี้จึงจ้อธรรม....แต่ไม่จ้อโลก... ผู้มีกิเลสหนา
 จึงเข้าไปไม่ถึง.... เจาะผ่านเข้าไปไม่ได้... ถึงเพียงประตูนอกเขตวัด
 ก็ถูกขับไล่ให้กลับเสียแล้ว

ผู้อยู่ในสำนักแห่งนี้มีสิทธิ์มองแค่เพียงดาวเดือน มองราวป่า
มีกำแพงล้อมรอบ มองหนทางเดินบิณฑบาต จะเที่ยวเหม่อมอง
เตร็ดเตร่ไปที่ไหนตามอำเภอใจไม่ได้... แม้เพียงเศษของหนังสือพิมพ์
ที่เขาทิ้งไว้เป็นขยะก็หยิบมาอ่านไม่ได้

ผู้อยู่กับท่านถึงยังไม่หลุดพ้น.... แต่ต้องเป็นผู้เพียรพยายาม
ปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้น

สำนักแห่งนี้จึงสอนปุณฺณจนกลายเป็นพระอรหันต์...
เห็นผลเป็นที่ประจักษ์... และเป็นสำนักหนึ่งเดียวบนโลกยุค
ปัจจุบันนี้ที่ผู้สอนหลุดพ้น... ผู้ฟังได้หลุดพ้นตาม.... เป็นหลักฐาน
พยานปรากฏให้ค้นคว้าทางธรรมได้

ดังที่พระหลวงตาได้กล่าวยกย่องพระอาจารย์ลี กุสธโร
ศิษย์รูปหนึ่งของท่านว่า

"ธรรมลี องค์กรนี้คือ มหาเศรษฐีธรรมเจียบ ๆ"

บวชแล้วติดตามเราเหมือนปลิงติดขา สลัดไม่ออก ไปไหน
ติดตลอดเลย แต่ผลของแกก็ได้เป็นมหาเศรษฐีธรรมเจียบ ๆ มีธรรม
แต่ใครก็ไม่รู้ณะ เราเปิดให้เฉย ๆ ธรรมดาเราไม่เปิด ไปไหนติดตาม
ตลอดเลย จนกระทั่งทุกวันนี้ไปไหนก็ติดไปด้วย ถ้าเราไม่เปิดให้
ก็ไม่มีใครรู้เลย เราได้เปิดออกเสียบ้าง" (๘ มกราคม ๒๕๕๒)

กว่าครึ่งศตวรรษแล้วไม่มีสำนักใดสามารถสอนสานุศิษย์
ทั้งพระและฆราวาสได้ มากมายอย่างนี้

การสอนนั้นไม่ได้มีตารางสอนเหมือนมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั่วไป แต่ท่านสอนให้มีสติทุกการเคลื่อนไหว ทุกลมหายใจเข้าออก ตามแบบปฏิปทาพระอัฐงค์กรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

หลวงตาท่านเป็นครูชั้นเลิศแม้เพียงศิษย์คิดนอกกลุ่มนอกทาง ท่านก็ทราบและกำราบชูปราโมในทันที ไม่ปล่อยให้อีกเลศตัวใดมา ล้วงล้ำพระธรรมวินัย ในขอบเขตชั้นทสึมาวัดป่าบ้านตาดได้ ดังในวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๙ หลวงตาได้กล่าวตักเตือน เขตอุบาสิกายภายในวัดว่า “ผู้ปฏิบัติธรรมเลอะเทอะ ผู้ปกครองไม่เลอะเทอะ นี่นะ คุณแต่คนอื่นไม่ดูหัวใจตนเอง มันก็มาสร้างความเลอะเทอะ ละชิ! ให้อภัยกัน อย่างนิทานกาเลในวงปฏิบัติ ขัดกับธรรมอย่างมาก อย่างนำมาใช้นะ”

หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ท่านจึงเป็นองค์เดียว ในคณะศิษย์กรรมฐานของ **ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** ที่ยึดถือ และคงรูปแบบการปฏิบัติ และปฏิปทาของท่านพระอาจารย์มั่นไว้ ได้ครบสมบูรณ์ที่สุด

ฉะนั้นในปัจจุบันนี้องค์ท่านจึงเกิดมาเพื่อ **“เป็นแบบฉบับ”** **“เป็นต้นแบบ”** และ **“เป็นพระปรมาจารย์”** ของพระกรรมฐาน โดยแท้

ทุกท่วงท่ากิริยาการแสดงออก แนวคิดความเห็นสติปัญญา
อันแหลมคม จึงเป็นต้นแบบถ่ายทอดให้ชาวโลกได้ยึดถือปฏิบัติ
ตามองค์ท่านเสมอมา

ปฏิบัติทอย่างนี้ จึงเป็นปฏิปทาสงเคราะห์โลกด้วยความ
เมตตาสุดส่วน

มิใช่เฉพาะเรื่องวัตรปฏิบัติ การช่วยชาติ และการสงเคราะห์
โลกเท่านั้น แต่ทุก ๆ เรื่องที่ท่านทำเป็นแบบอย่างเสมอ มีเหตุมีผล
เป็นเครื่องประกอบ เป็นตัวอย่าง ให้ลูกศิษย์ได้สำนึก กำจัดกิเลส
ตัวแข็งกล้าหน้าด้านในหัวใจให้มีกำลังอ่อนลง หายไปจากหัวใจ
ในที่สุด

ความเมตตาของท่านที่มีต่อโลก...จึงไม่รู้จบ...ไม่มีประมาณ

ความเจียม ความสงบ และสมณะ คือ บรรยากาศของ
วัดป่าบ้านตาด ที่มีพระสงฆ์มาจำพรรษาอยู่กว่า ๕๐ รูป ต่าง
ผลัดเวรกันมาดูแลทำความสะอาด พระรูปใดที่ไม่มีหน้าที่ หลังจาก
ฉันเช้าเสร็จแล้ว จะไปปฏิบัติธรรมอยู่ในกุฏิที่ปลูกอย่างเรียบง่าย
ในป่าห่างกันพอประมาณ

กุฏิของพระเณรเป็นกุฏิแบบเรียบง่าย พอแก่การบังแดด
ลม ฝน สูงจากพื้นดิน ประมาณ ๑ เมตร เพื่อกันการรบกวนจาก
สัตว์เลื้อยคลาน ฯลฯ และความชื้นจากดิน ขนาดกว้างยาวเพียงพอ
แก่การอยู่เพียงรูปเดียว ฝาผนังใช้ผ้าจีวรเก่ากางกัน

ทุกกฎจะมีทางจงกรมอย่างน้อย ๑ เส้น ยาวประมาณ ๒๕ ก้าว อยู่ใต้ร่มไม้ดูร่มเย็น เป็นลานธรรมเพื่อปราบกิเลส ตัวชี้เกียจขี้คร้าน **อานิสงส์ของการเดินจงกรมคือ ทนต่อการเดินทางไกล ทนต่อการบำเพ็ญเพียร มีอาพาธน้อย ย่อยอาหารได้ดี ทำสมาธิได้นาน**

กฎแต่ละหลังห่างกันพอประมาณ มีเทือกป่าเป็นม่านกัน ประหนึ่งว่าอยู่ท่ามกลางป่าเพียงลำพังเดียวดาย เพื่อให้สัปปายะเหมาะแก่การบำเพ็ญสมณะธรรม...พบอริยะธรรม

กิจวัตรประจำวันของพระสงฆ์ที่นี่ คือ ยามเช้าเวลาประมาณ ตีสี่ ทำวัตรสวดมนต์ที่กุฏิ แล้วต่อด้วยการทำสมาธิก่อนออกบิณฑบาต พระภิกษุสามเณรขัดถูปิดกวาดศาลา และบริเวณรอบๆ ส่วนพระที่อุปฐากภหลวงตา ก็คอยดูแลความสะดวกเรียบร้อยในทางนั้น มิให้ขาดตกบกพร่อง

ในเวลาบ่ายโมง พระเณรทั้งหมดมารวมฉันน้ำปานะ บ่ายสามโมงเย็น ทำข้อวัตรปิดกวาดเสนาสนะ ขัดถูกุฏิศาลา บริเวณวัดหน้าวัด ทำความสะอาดห้องน้ำห้องส้วมอย่างพร้อมเพรียงกัน และกิจวัตรประจำวันที่สำคัญยิ่งในตอนหัวค่ำจนถึงห้าทุ่ม คือการฟังอบรมภาคปฏิบัติที่ห้องคหหลวงตาแสดงและการนั่งสมาธิภาวนา เดินจงกรมสร้างสติปัญญา มีความเพียรกล้า หาทางแผดเผากิเลส ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามที่หลวงตาสั่งสอน เพื่อดับไปคือความรุ่มร้อน กระวนกระวายภายในจิตใจให้เหือดแห้งไป

หลวงตาจะสอนพระเณรอยู่เสมอว่า “จงเป็นผู้มีความ
เรียบง่าย สะอาดทั้งภายนอกและภายใน ให้เป็นผู้มีก้น้อยสันโดษ
ยินดีตามมีตามได้ ไม่เสาะแสวงหา ไม่คลุกคลี ประารภความเพียร
แผดเผากิเลส รักษาศีลให้บริสุทธิ์อย่าให้ติเตียนตนเองได้ในเรื่อง
ศีล เร่งสมาธิปัญญาอย่าช้า ตลาดแห่งมรรคผลนิพพานคือวิมุตติ
หลุดพ้น รออยู่ไม่ไกล”

“เขตฆราวาส” ที่เข้ามาปฏิบัติธรรม จะแยกบริเวณกัน
ระหว่างหญิงและชาย ทุกชีวิตที่นี่มีแต่ความสงบสุข แม้แต่สรรพสัตว์
ทั้งหลายในวัดก็ได้อาศัยใบบุญของหลวงตา อยู่อย่างมีความสุข
ไม่ว่าจะเป็นไก่ สุนัข นก กระรอก กระแต ลิง กระเจิง กระต่าย ฯลฯ
ต่างมีอาหารกินอย่างอุดมสมบูรณ์ เพราะต้นไม้ต่างๆ ที่ออกดอก
ออกผล หลวงตาห้ามเก็บเอามารับประทาน ไม่ว่าจะเป็นขนุน
มะเฟือง มะไฟ น้ำนมราชสีห์ กล้วย ฯลฯ ต้องปล่อยให้สุกคาต้น
เพื่อจะได้เป็นอาหารของสัตว์ทั้งหลาย

เสียงเจื้อยแจ้วของไก่ นกยูง และสัตว์อื่น ๆ จึงมีให้ได้ยิน
อยู่ตลอดเวลา ท่ามกลางธรรมชาติที่ร่มเย็น ทุกชีวิตต่างมาพึ่งใบบุญ
ของหลวงตา

องค์ท่านไม่ได้ให้เฉพาะภายในวัดนี้เท่านั้น หากยังแผ่แผ่
เมตตาไปทุกหย่อมหญ้าที่เดือดร้อนทั่วประเทศ ไม่มีภาคไหนที่ท่าน
ไม่ได้ช่วย ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาล โรงเรียน เรือนจำ หน่วยงาน
ราชการ สถานที่เลี้ยงเด็กกำพร้า ฯลฯ

อีกทั้งองค์พระหลวงตายังได้ตั้ง “โครงการรักษาป่าต้นน้ำลำธารน้ำหนาว เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” โดยองค์ท่านได้ซื้อที่ดินเป็นจำนวนหมื่นไร่ ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ นอกจากนี้แล้วด้วยเมตตาขององค์ท่านยังได้เผื่อแผ่ไปยังต่างประเทศอีกด้วย นี่คือน้ำใจขององค์ท่านให้ความอนุเคราะห์ทั้งนั้นๆ

ปฏิปทาของหลวงตามหาบัวนั้นเป็นที่เลื่อมใสแก่ผู้พบเห็น เพราะธรรมท่านออกมาจากใจ ไม่ใช่การเสแสร้งแก่งแย่ง ความไม่ยึดติดในทุกสรรพสิ่ง และเป็นคณาจารย์อารมณ์ดี ต้อนรับคนทุกระดับชั้น ทำให้ผู้ที่เข้าหาศรัทธาทุกคน

ที่สำคัญคือ ท่านเน้นการแสดงธรรมเป็นชีวิตจิตใจ ทุกครั้งที่บรรดาลูกศิษย์มาเยี่ยมเยือน เป็นต้องได้ข้อคิดสะกิดใจกลับไปใช้ในชีวิตเสมอ ๆ

แม้ยามอาพาธโรคร้ายรุมเร้า ก็ยังข่มความเจ็บปวดแสดงธรรมอยู่เป็นนิตย์ เพราะทั้งชีวิตท่านปวารณาตัวไว้ว่า “จะใช้ธรรมชี้ทางสว่างไสวให้สาธุชนไปจนกว่าจะละสังขาร”

ธรรมะของหลวงตามหาบัวที่ใช้สอนญาติโยมนั้น “เปรียบเสมือนแกงหม้อใหญ่” รสชาติปานกลาง เป็นคำพูดที่ฟังง่าย เข้าใจง่ายและไม่สลับซับซ้อนชวนให้ปวดหัว

ส่วนธรรมที่แสดงต่อพระสงฆ์ด้วยกัน “เปรียบเสมือนแกงหม้อจิ๋ว” รสชาติเผ็ดร้อน เป็นธรรมค่อนข้างสูง แต่ก็ไมยากต่อการแปลความหมาย

ทุกถ้อยคำฟังแล้วจับจิตจับใจ บ่งบอกถึงความเป็นพระผู้รู้
แจ้งเห็นจริงในธรรมะคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึง
ไม่ใช่เรื่องแปลกที่สานุศิษย์ของท่านจะมีครอบครัวไปทั่ว ทั้งใน
ประเทศและต่างประเทศ

เพราะไม่ว่าจะเป็นคนระดับไหน ท่านก็ไม่เคยเลือกที่รัก
มักที่ชัง ใครสนใจธรรมะจากท่าน วัดป่าบ้านตาดยินดีต้อนรับ อย่า
สักแต่ว่ามนุษย์ชี้เหม็นที่เห็นหน้ากันอยู่นี้เลย แม้กระทั่งท้าวสั๊กกะ
เทวราช ก็ยังมาขอความเมตตาจากองค์หลวงตาเช่นกัน ดังที่หลวงตา
ได้เล่าให้บรรดาลูกศิษย์ฟังว่า “ฟันซี่หนึ่งของท่านกำลังโยกคลอน
จะหลุด พอตกกลางคืนท่านฝันว่าท้าวสั๊กกะเทวราชพร้อมทั้ง
บริวาร มาขอฟันซี่นั้นกับท่าน เพื่อนำไปให้ทวยเทพทั้งหลายได้
สักการบูชา ท่านก็ได้อนุญาตให้ รุ่งขึ้นมาฟันซี่นั้น ได้หายไปแล้ว”
นับว่าเป็นความโชคดีของท้าวสั๊กกะเทวราชที่ได้ไป

(๗ พฤษภาคม ๒๕๕๐)

โดยหลักธรรมชาติแล้วพระปากระฆังท่านจะไม่มาอยู่
วุ่นวายกับใครหรือผู้ใดถึงเรื่องการบ้านการเมืองถ้าเป็นธรรม มี
ความปกติดีอยู่ ปล่อยให้เป็นที่หน้าทีของรัฐบาลผู้บริหารประเทศ
ส่วนท่านภาวนาอยู่ในป่าลึกๆ เป็นความสะดวกสบายที่สุด

พระป่าท่านนิยมชมชื่นรื่นรมย์แต่ในป่า เหมือนเสือ
ปรารถนาป่า ปลาปรารถน่าน้ำ แต่ถ้าถึงคราวจำเป็นก็มีเหตุการณ์

**ไม่ดิงามเกี่ยวกับประเทศชาติ ท่านจะนั่งนอนใจไม่ได้ เพราะ
ชีวิตนทรียคือชีวิตของมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายมีความหมาย
เมื่อรู้ว่าเขามีทุกข์จำต้องโปรด ให้เขาหายสร้างทุกข์**

พระของพระพุทธเจ้าทุกหมู่เหล่าล้วนถูกฝึกให้เป็นพระ
นักเสียสละ เป็นนักต่อสู้ผู้มีเมตตา ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย
เมื่อยล้า จงรักภักดีต่อพระธรรมวินัย พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์
ครูบาอาจารย์ แบบอย่างใดเป็นจารีตที่บูรพาจารย์อบรมสั่งสอนมา
ท่านจะยกบูชาไว้เยี่ยงชีวิตเลยทีเดียว ท่านจึงมีตาไว้วู้ หูไว้วัง ใจเอา
ไว้วัดคิด ในพระธรรมที่ครูบาอาจารย์อบรมสั่งสอน ไม่เคยห่างหน่าย
เสื่อมคลาย ท่านจึงมีความสัมผัสสัมพันธ์สัมผัสครสมานสามัคคี
ด้วยความมีพระธรรมวินัยอันเดียวกัน

❖ ความเป็นมาของวัดป่าบ้านตาด ❖

หลวงตาได้เล่าเรื่องความเป็นมาของวัดป่าบ้านตาดไว้ว่า....

...ที่แรกเรามาพักอยู่นอกบ้านทางนั้น เขาจึงนิมนต์ให้มาพัก
ที่ตรงนี้ มีสองเจ้าภาพถวายที่ดิน จึงกลายเป็นวัด ขึ้นมา แล้วก็สงบ
สงัดดี เป็นเอกเทศ (๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๐)

ประจวบกับโยมมารดาบวชชีเมื่อมีอายุครบ ๖๐ ปีพอดี
ส่วนโยมบิดานั้นได้สิ้นชีวิตไปก่อนหน้านี้แล้วตอนอายุ ๕๕ ปี จากนั้น
เราจึงได้พาโยมมารดาไปจำพรรษาด้วยที่จังหวัดจันทบุรีเป็นเวลา

๑ พระราชมารดาได้ล้มป่วยลงด้วย โรคอัมพาต จึงหวนกลับ
พามารักษาตัวที่บ้านตาด

โรคของโยมแม่ถูกกับยาหมอที่อยู่บ้านจั่น ซึ่งไม่ห่างจาก
บ้านตาด เรามาพัก และรักษาโรคของโยมแม่พร้อม ๆ กัน ที่นี้พอ
นาน ๆ ไปก็เลยกลายเป็นสร้างวัดป่าบ้านตาดขึ้นมา เรื่องมันเป็น
อย่างนั้น

โยมแม่ได้จากไปเมื่ออายุย่างเข้า ๙๓ ปี วันที่ ๓๐ พฤษภาคม
พ.ศ. ๒๕๒๕ ซึ่งวันนี้เราจะทำ “บุญเปิดโลกธาตุ” ระลึกถึงท่าน
ทุก ๆ ปี

“...วัดป่าบ้านตาด เดิมมีเนื้อที่ ๑๖๓ ไร่ ๒ งานที่มีกำแพงกัน
แล้วนอกกำแพง ก็พอ ๆ กัน รวมแล้วปัจจุบัน ๓๐๐ กว่าเกือบจะ
ถึง ๔๐๐ ไร่ ที่วัดกว้างขวางก็ดี ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เพราะ
วัดนี้เป็นวัดของแผ่นดิน ทำประโยชน์ก็เพื่อแผ่นดิน

ตั้งแต่สร้างวัดเราก็กทำประโยชน์เรื่อยมา ถนนหนทางทำตั้งแต่
บ้านดงเค็งเข้ามาถึงบ้านตาดให้ลูกศิษย์ลูกหาช่วยกันทำเรื่อยมา

ถนนจากหมู่บ้านเข้ามาถึงวัดนี้ก็เหมือนกัน นี่เราทำเอง ขอ
ชาวบ้าน ขอลูกเต้า หลานเหลน นำทางมา แหวกทางมา ขอมารเรื่อย
มาเรื่อย แล้วก็ขึ้นค่าสินน้ำใจเขา เราไม่ขอเอาเฉย ๆ เราให้ค่าสินน้ำใจ
ตอบแทน ค่าตอบแทนเราก็ไม่ให้ต่ำ ให้สูงไว้เสมอ ๆ ๆ

เพราะฉะนั้นสองฝั่งทางนี้มันจะมีหลักฝังอยู่ นี่เราก็กจ่ายเงิน
เขาไปหมดแล้ว

สระน้ำหน้าวัดนี้ก็เหมือนกัน เราก็ให้ทำเพื่อชาวบ้าน
ทางสายหน้าวัดนี้แต่ก่อนมันเป็นดงนะ มันไม่มีบ้าน นี่เราขอ
เอาไว้อีก่อนเลย

หลวงตาบิณฑบาตไม่ได้บิณฑบาตแต่ข้าวอย่างเดียวนะ
แม้กระทั่งถนนหนทางก็ขอบิณฑบาต ขอบิณฑบาตได้หมด เขาก็ว่า
อ๋อ! หลวงตาขออะไรได้หมดแหละ และเขาก็ให้หมดจริง ๆ นะ
ถนนหนทางมันจึงกว้าง

เกี่ยวกับเรื่องน้ำเรื่องท่า เราชวนขวายเป็นชาวบ้านนะ อันไหน
ที่จะเป็นไปได้อะไรก็ช่วยไปเรื่อย ๆ เราขอเขา เขาให้เราด้วยน้ำใจ
เราก็ต้องมีน้ำใจให้แก่เขา

❖ จำฝังใจผู้เฒ่าสี ❖

ทำถนนเข้ามานี้ สร้างวัดนี้ พ.ศ. ๒๔๙๘ เดือนพฤศจิกายน
เดินบุกไปตามคันนาไม่มีถนนหนทาง

ปี ๒๕๐๒ ผู้เฒ่าสีเจ้าของนาสองแปลงก็ให้ที่ดินทำถนน ทำ
จากสะพานหน้าวัดเข้ามา ให้เงินเท่าไรก็ไม่ยอมเอา

ผู้เฒ่าสีแกลบอกว่า “เงินไม่เอา จะเอาบุญนี้ ตัดทางเข้ามา
เลย” เราจะทำอะไรให้ แกก็ไม่เอา ให้เป็นล้าน ๆ ก็ไม่เอา จะเอา
บุญเท่านั้น

คำพูดของผู้เฒ่าเรายังไม่ลืมหืมตาสักมากนะ แกบอกว่ “**จะไต่ไปทำไมคันทา พระตคันทา มันไม่เหมือนเด็กน้อยตนะ รีบไปทำถนนเข้าลี พระตคันทามันมีบาปด้วยหละ**” แกพูดน่าหัวเราะนะ

พอเวลาผู้เฒ่าแก่มากเข้าจริง ๆ เราก็บอกว่า “ให้ตายใจหลับตาให้สบายหายห่วงนะ หลานจะเผาศพให้เอง” ผู้เฒ่านี้เป็นน้องแม่ มามีเมียอยู่ทางนี้

เพราะฉะนั้นนาสองแปลงนี้จึงมีคุณค่ามาก ลึกซึ้งมากภายในหัวใจและในวัดนี้ เพราะคุณธรรมเป็นของลึกซึ้งมาก เงินล้านสู้ไม่ได้

อันนี้เป็นน้ำใจ น้ำเงินกับน้ำใจต่างกัน น้ำใจนี้ลึกซึ้งมาก

วัดป่าบ้านตาดนี้ ตั้งแต่สร้างวัดมาแต่ก่อนไม่รับพระมาก อย่างมากแค่ ๑๘ องค์ เราก็ดไม่เคยสนใจกับการก่อการสร้างอะไรทั้งนั้น สร้างเฉพาะที่จำเป็นที่อยู่ กุฏิก็เป็นร้านเล็ก ๆ มาจนกระทั่งทุกวันนี้ ทำโก้ว ๆ ไว้ ๒-๓ หลังนี้ อดแขก นอกนั้นมีแต่กระต๊อบเรื่อยมาจนกระทั่งทุกวันนี้

สำหรับวัดนี้เราให้เป็นวัดภาวนาล้วน ๆ คงเส้นคงวาหนาแน่นด้วยข้อวัตรปฏิบัติ หลักธรรมวินัย มิให้เคลื่อนคลาด พระจะมาน้อยปฏิบัติเป็นแบบเดียวกันหมด คลาดเคลื่อนไม่ได้ อย่างน้อยเดือน มากกว่านั้นดู เลยจากตุ๊กซ์บออก

พระณรมีมาก ต่างชาติก็เยอะ เราก็แบ่งรับเอา แบ่งประเทศ
ละหนึ่งองค์สององค์ ไม่ให้มากกว่านั้น เพื่อพระไทยเราซึ่งเต็ม
หัวเมืองไทย ทุกภาคมาอยู่นี้หมด ให้ได้ประโยชน์ทั่วถึงกัน”

**ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับวัด เปิดประตูวัดไว้แต่
กลางวัน พอค่ำเข้ามาก็ปิดประตู รถจอดข้างนอก ถ้าจำเป็น
ที่ควรจะเข้ามาข้างในก็ให้เข้ามา**

**ถ้าไม่มีกฎเกณฑ์เหตุผลบังคับเอาไว้เลอะเทอะไปหมด
มนุษย์เลอะเทอะไม่เหมือนสัตว์ทั้งหลายเลอะเทอะนะ ทำความ
เสียหายได้มาก**

**ส่วนสัตว์เขาเลอะเทอะ โดดลงไปเล่นน้ำในบึงในคลอง
ขึ้นมาก็สลัดขนปื้อะแล้วก็ไปสบายเขา คนเราเลอะเทอะไม่เป็น
อย่างนั้นมันเปื้อนอยู่ในหัวใจ**

(๒๐ เมษายน ๒๕๓๖ และ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๐)

❖ พระเจ้าแผ่นดินเสด็จมาสนทนาธรรม ❖

ในตอนเช้าของวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๒ หลวงตาได้สั่งกำชับพระเถระในวัดว่า “วันนี้ จะมีบุคคลสำคัญเข้ามา พวกท่านทั้งหลายจงพากันทำความสะอาดวัดวาอารามให้เรียบร้อย อย่าให้บกพร่อง”

พระทั้งหลายเมื่อได้ฟังดังนั้นก็ไม่ได้เอะใจอะไร ต่างก็ทำข้อวัตรปฏิบัติไปตามปกติ

...ในบ่ายวันนั้นนั่นเอง ชาวนาคนหนึ่ง เดินสะพายแห เพื่อออกไปทอดแหหาปลามาเป็นอาหาร มีรถยนต์คันงามคันหนึ่งวิ่งบึ่งมาจอดเทียบ แล้วเรียกถามด้วยเสียงอันนุ่มนวลว่า “ลุง ๆ ทางที่จะไปวัดหลวงตาบัวไปทางไหน”

“ไปทางนี้..เด้อ..” เขากล่าวห้วน ๆ แบบสำนวนชาวบ้าน พร้อมทั้งชี้มือและแหงนหน้าดูผู้ที่ถามไถ่

เมื่อเขาเพ่งมองดูใบหน้าบุคคลที่ถามทางอย่างพินิจพิจารณา ภาพแห่งบุคคล ผู้สง่างามใหญ่โตเต็มฟ้าในสมองเริ่มปรากฏในห้วงนึก เขาเริ่มเข่าอ่อนและทรุดตัวนั่งลงกับพื้น พร้อมกับพนมมือขึ้นเหนือเศียรเกล้า กล่าวถ้อยคำแสดงความปลาบปลื้มใจเป็นล้นพ้น ล้นเกล้าล้นกระหม่อม ที่ครั้งหนึ่งในชีวิตได้สัมผัสสมมุติเทพ ด้วยตาเนื้อ ใกล้ ๆ เพียงแค่เอื้อมถึง

“โอ! ในหลวง...สาธุเดื่อในหลวง...สาธุ...สาธุ ทางไปวัด
ป่าบ้านตาดของหลวงตา ตรงไปทางนี้” เขาอุทานเสียงดัง น้ำตา
คลอเบาด้วยความตื่นตันใจ อยากหยุดห้วงเวลานั้นเอาไว้

หลังจากนั้นพระองค์ท่านจึงเสด็จไปที่วัดป่าบ้านตาด
เพื่อกราบนมัสการองค์หลวงตา เมื่อถามไถ่สนทนากันทราบว่า
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จมากับพระบรมวงศานุวงศ์
จากพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์เป็นการส่วนพระองค์ ไม่ได้บอก
แม้กระทั่งทหารใกล้ชิด ทหารทั้งหลายต่างสับสนเป็นการโกลาหล
ว่า เมื่อเวลาบ่ายโมง พระองค์ท่านทรงขับรถออกจากพระตำหนัก
ไม่รู้ว่าเสด็จไป ณ ที่ใด ถ้าบอกข่าวการเสด็จมาล่วงหน้า กลัวเป็นการ
เอิกเกริกרבกวน ต้องการเสด็จมาเป็นการส่วนพระองค์

หลวงตาจึงให้โอวาทว่า “มหาบพิตร! พระองค์เป็นถึง
พระเจ้าอยู่หัว เป็นเจ้าชีวิตของชนทั้งชาติ หากพระองค์เสด็จ
มาโดยลำพัง มีอันตรายอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น จะเป็นความ
เสียหายแก่ชาติบ้านเมืองอย่างใหญ่หลวง ถ้าพระองค์เป็นอะไร
ขึ้นมา คนทั้งชาติจะไม่เหยียบหลวงตาบัวมิดแผ่นดินละหรือ?”

“กลัวจะเป็นการรบกวนองค์หลวงตา” พระองค์กล่าวพร้อม
พนมพระหัตถ์ด้วยความศรัทธาเลื่อมใส

“รบกวน ไม่รบกวนจะเป็นอะไร แผ่นดินนี้เป็นของพระองค์
พระองค์พึงมาได้ทุกเมื่อ”

ท้องค้หลวงตาเป็นห่วงมากเช่นนั้น เพราะในสมัยนั้น คอมมิวนิสต์มีอยู่ทั่วไป หลังจากนั้นอีกไม่นานเสียงรถทหารตำรวจ ที่สืบทราบว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จมาวัดป่าบ้านตาด จึงติดตามมาอารักขาเป็นทิวแถว ชาวบ้านบางคนไม่รู้เรื่อง เห็นรถทหารตำรวจวิ่งมาเป็นทางยาว บางคนวิ่งหนีเข้าบ้านนึกว่าเกิดศึกสงคราม

(หลวงตามหาบัว มหัทศจรยมหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ หน้า ๒๖)

❖ นิमितครั้งที่ ๘ “อิงได้ก็ไม่ได้” ❖

เรื่องนิมิตนี้แปลก ๆ มันเป็นหลายครั้งหลายหน ถ้านิมิต ชนิดอย่างชัด ๆ จริง ๆ แล้วไม่ค่อยผิด หลายครั้งหลายหนที่เรา เคยเป็น

อย่างคราวมาอยู่ที่วัดป่าบ้านตาด ที่แรกก็เหมือนกัน คือนวันนั้น แหม! นิมิต แสดงออกมานี้ จนกระทั่งเราไม่กล้าจะพูดอะไรให้ฟังเลย ทำไมนิมิตจึงเป็นอย่างนี้

นิมิตปรากฏว่า **มีกำแพงรอบ เราไปอยู่ตรงกลาง ไม่มีทางออกเลย นายพรานมือแม่นปืนมาขอยิงเราต่อหน้า หันปากกระบอกปืนจ่อมาหาเรา ห่างกันไม่ถึงวา เราก้เปิดผ้าออก เหลือแต่เพียงผ้าอังสะแล้วพูดว่า “เฮ้อ! ยิงเลย”**

พอเขายัง ยิ่งยังงี้ก็ไม่เห็นถูก ดังเปรี้ยง! เปรี้ยง! อยู่เฉย ๆ
จนกระทั่งลูกกระสุนดินดำหมด พอกระสุนหมดแล้วยอมเข้ามา
หมอบกราบ ขอกราบท่านหน้อย หมดความสามารถแล้ว มีเท่านี้
แหละความสามารถ พอกราบแล้วเขาลุกหนีไป

พวกท่านสิ่งทงใครต่อใครรู้มเข้ามาหาเรา เป็นอย่างไร
ไม่เป็นผุยผงไปหมดแล้วหรือท่านอาจารย์ เสี่ยงปิ่นนี้ดังลั่น
เข้ามาจับผ้าอังสะของเราดูก็ไม่เห็นมีรอยขาดอะไร แล้วนี่ท่าน
อาจารย์ดีด้วยอะไร “ดีด้วยพุทโธ” เราว่าอย่างนี้นะ ในนิมิต
มันบอก

พอตื่นเข้าขึ้นมาเนี่ย เอ! มันเรื่องอะไรกันนา ถึงได้ฝันนัด
ชัดเจนจริง ๆ แต่ไม่บอบซ้ำ หาทางหลีกเลี่ยงไม่ได้หากไม่บอบซ้ำ นี่เป็น
เรื่องอะไรนา คือบอกความหมาย มันไม่มีอันหนึ่ง คือเรื่องมาแสดง
นิมิตจะแสดงความหมายไปนั้นไปนี้ก็ไม่มี เราจะมาตีความหมายว่า
อย่างไร นิมิตเป็นอย่างนี้

พอตอนบ่าย ๓ โมงพวกตลาดก็มาสิ เอาจดหมายจากท่าน
เจ้าคุณธรรมเจดีย์พระอุปชฌายะ มามอบให้ แล้วมีเด็กผู้หญิงสาว
คนหนึ่งมาด้วย มาขอฝากเด็กคนนี้เป็นชีในสำนักนี้ อ้อ! อันนี้
เอง คือไม่มีทางไปได้เลย จดหมายของท่านเจ้าคุณมาหาเราแล้วก็
พวกตลาดเป็นพวกเจ้าหน้าเจ้าตากันทั้งนั้นละมา มันก็เหมือนเรื่อง
ราวในนิมิตพอมาแล้วเราก็อ้างเหตุผลให้ฟังตามเรื่องตามราว

ให้ไปกราบเรียนท่าน “เราไม่รับ”

เราหาอุบายพูดอย่างเหมาะสมกับเหตุผลที่เขาจะยอมรับ เขาก็ยินดีตกลง

เราบอกว่า “*เท่าที่มีอยู่นี้ก็ด้วยความจำเป็นเกี่ยวกับโยมแม่ เราไม่ได้สร้างวัด เพื่อจะสั่งสมแม่ชีแม่ขาวที่ไหนมากมาย มีแต่คนแก่ ๆ อยู่ด้วยกันที่ติดมาด้วยกันแล้ว ถึงเวลาจำเป็นเรา รับเท่านี้ คนอื่นเราไม่รับ ขอให้ไปกราบเรียนท่านว่า เรารับด้วยความจำเป็นเกี่ยวกับโยมแม่ ให้โยมแม่มีหมู่เพื่อนอยู่ด้วยเฉย ๆ เราไม่ตั้งใจว่าจะ สั่งสมแม่ชีแม่ขาวให้มากมายอะไร*” เราก็บอกอย่างนั้น

เขาก็เลยไปกราบเรียนท่านเจ้าคุณฯ วันหลังเราก็ตามไปอีก ท่านก็บอก

“เออ! บัว ข้อยรู้ความประสงค์ของเจ้าแล้ว เราก็ไม่ติดใจอะไร แล้วละบัว อุบายของเจ้าพูดก็ดี ไม่เห็นมีอะไรขัดข้อง เราไม่ขัดข้อง เจ้าเมื่อมีความจำเป็นแล้วเราก็เห็นใจ” ท่านว่าอย่างนั้น

นี่ก็ไม่บอบซ้ำ ท่านก็ไม่บอบซ้ำ พวกตลาดก็ยอมรับเหตุผล เรา ไม่มีใครโกรธ ใครเคียดอะไรให้เรา

นี่ที่ว่ามันไม่บอบซ้ำ คือยิ่งขนาดนี้ไม่บอบซ้ำ อ้อ! เรื่องนี้หล่อเข้ากันปึ่บเลย

(อริยสังขารจริงอย่างนี้ หน้า ๑๔๗-๑๕๐)

❖ สนองคุณพระอุปัชฌาย์ ❖

ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์เป็นอุปัชฌาย์ของเรา พุดตรง ๆ
พุดตามอรรถตามธรรม ไม่ดูถูกเหยียดหยาม ไม่เย่อหยิ่งจองหอง
ท่านบอกว่า ท่านลงเราสุดขีดเลย

ถ้าอยู่กันสองต่อสองท่านจะซักถามแหลก บางทีนั่งมองดูหน้า
กันเฉย ๆ ดูหน้า จ้องแล้วก็ว่า

“...บัว ๆ เราพึ่งเทศน์มาทั่วประเทศไทย พึ่งมาแล้วไม่มี
ใครเทศน์เหมือนเธอ เธอเทศน์ไล่ตรงไหน ขาดสะบัน ขาดสะบัน
ไม่มีอี้อ ๆ อา ๆ

ถ้าไม่มีการตอบปัญหานั้นวันละ การเทศน์เป็นที่หนึ่ง
แต่ถ้ามีการตอบปัญหาการเทศน์ของเธอเป็นที่สอง

การตอบปัญหาเร็วมากที่สุดปั๊บ ๆ เลย แหม! เรานี้อยาก
ถามทั้งวัน แต่ไม่มีปัญหาจะมาถามบัว ๆ เวลามีคนมาถาม
ปัญหาเธอนะ เธอได้คิดไว้ไหม” ท่านพุดขบขันนะ อันนี้อันหนึ่ง

ท่านเจ้าคุณอุปัชฌาย์เรื่องทางกรรมฐานท่านเก่งมากนะ
ท่านพึ่งเราตอบปัญหามากต่อมากแล้ว ท่านหาอุบายให้เขา
ถามปัญหา เวลาเขาถามมาปั๊บเ้าบัวตอบ ท่านจะแอบฟัง ท่านว่า
อย่างนั้น

ท่านถามไม่ถอยคุยไม่ถอย เราจะตายหลังจะหักนั่งสนทนา
กับท่าน ด้วยความพอใจของท่าน นั่นนะ ท่านเอาจริง ๆ สนใจ
ภาคปฏิบัติสนใจมากทีเดียว

ท่านเป็นธรรมทั้งแท่งเลยนะเจ้าคุณอุปัชฌาย์เรา เพราะท่าน
เป็นลูกศิษย์หลวงปู่ มั่น มาตั้งแต่อายุ ๑๒ ปี

พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านบอกว่า “นี่เณรจุม ดูมันหูกาง ๆ
ลักษณะมันจะเป็นผู้ใหญ่ได้เอาไปเรียนหนังสือเสีย ให้มันได้มา
เป็นผู้ใหญ่ให้ความร่มเย็นแก่ผู้น้อย

แล้วท่านก็ไปฝากที่วัดเทพศิรินทร์ กว่าจะเป็นมหาจุม
สอบเท่าไรก็ตก ตกเท่าไรก็สอบ จนเขาเรียกท่านว่า “มหาจุม
หนังสือเน่า”

พอได้มาเป็นเจ้าคณะมณฑลก็อยู่ให้ความร่มเย็นแก่หมู่คณะ
มาโดยตลอด เป็นอย่างพ่อแม่ครูจารย์มั่นว่าไว้จริง ๆ

มีหนหนึ่ง ท่านเทศน์อยู่ศาลาวัดโพธิสมภรณ์ เราก็ไปนั่งฟัง
อยู่นั้น ท่านเทศน์เอง พอเทศน์ไปถึงนิพพานเป็นอนัตตาเราสะดุดใจ
กึกเลย พอลงจากธรรมาสน์เราจะเดินตามท่านไป พอดีท่านก็ชวนว่า
“ไปบัวไปด้วยกัน”

ไปก็ขัดกันเลยระหว่างพ่อกับลูก “ต้องขอประทานโอกาส
พระเดชพระคุณทำไม พระเดชพระคุณจึงเทศน์ว่านิพพาน
เป็นอนัตตา เพราะนิพพานบังคับไม่ได้ นิพพานไม่ใช่ผู้ต้องหา
อนัตตาอย่างไร อนัตตาเป็นทางเดินของพระนิพพานต่างหาก
จะมาเรียกพระนิพพานว่าเป็นอนัตตาได้อย่างไร?

อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เป็นทางก้าวเดินเพื่อพระนิพพาน
นิพพานจะมาเป็น อนัตตาอย่างไร ถ้านิพพานเป็นอนัตตา นิพพาน
ก็เป็นไตรลักษณ์ละซิ

ถ้าอันนี้ยังไม่สมบูรณ์ยังไม่ถึงพระนิพพาน อันนี้สมบูรณ์
แบบแล้วสลัดปุ๊บะถึง นิพพานเลย” ท่านนิ่งเลยนะ

นี่ละอุปัชฌาย์กับลูกศิษย์สนทนากัน เราก็ได้คิดว่า เพราะ
มันผิดมาก มันต้องเอาอย่างเด็ด ท่านนิ่งเงียบ

คือมันผิดต่อความจริงอย่างมากมายนะ เพราะฉะนั้นถึงเปิด
ออกทันที อย่าให้ปรากฏขึ้นมาธรรมประเภทนี้ ความหมายว่า
อย่างนั้นเข้าใจไหม คือนิพพานเป็นอนัตตา มันฟังไม่ได้

ประการสำคัญระหว่างเรากับอุปัชฌาย์นี้ท่านก็คงจะเป็นที่
ระลึกว่า “เราเป็นลูกกตัญญู”

ท่านนิมนต์เราไปในงานไหนก็ตามเกี่ยวกับท่านเจ้าคุณ
อุปัชฌาย์เราจะมอบถวายท่านหมดเลย เรียกว่าทุกครั้ง จนกระทั่ง
ท่านค้านมา “อ้าว! เธอเอามาให้แต่เราแล้ว เธอจะไปเอาอะไร

ถวายให้ท่านตลอด เราไม่เคยแตะ เทศน์ที่ไหน ๆ ไม่ว่าปัจจัย
เงินทองข้าวของอะไรมอบถวายหมด เราไม่เอาแม้บาทหนึ่ง คือเรา
ตอบแทนคุณท่าน

ถึงอย่างนั้นก็ไม่เท่าคุณของท่านที่เป็นพ่อของเรา เราเป็นพระ
ทั้งองค์ได้เพราะท่านเป็นอุปัชฌาย์ นั่นหลักใหญ่อยู่ตรงนั้นนะ

(สวนแสงธรรม ๒๒ เมษายน ๒๕๕๐)

❖ โดนด่าว่า “บักหั่วโล้น” ❖

ถ้าเป็นงานสำคัญท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ท่านจะมารับเอง มาเอาเราไปเทศน์ เราก็ไปพักวัดโพธิสมภรณ์ แล้วตอนเช้าก็ ออกบิณฑบาต ห้าแยก เราก็เดินไปตามทางฟุตบอล แล้วก็มิโยมคนหนึ่ง ตัวเตี้ย ๆ หัวล้าน ๆ มันเดินสวนทางมาแล้วก็หยุดกึก มันก็มา จับสายสะพายบาตรของเราไว้

มันก็แหงนหน้าขึ้นดูเราแล้วพูดว่า “**บักหั่วโล้นมึงบิณฑบาต ได้อีหยังบ่**” มันว่าบักหั่วโล้นมึงบิณฑบาตได้อะไรบ้าง

เราฟังแล้วก็ยิ้ม ๆ แล้วก็ไป มันก็ยังหันหน้ามาอีก ช้ายัง พูดว่า “**เอ๊ะ! บักหั่วโล้นนี่ ด่าว่ามันยังซื่อ ๆ อยู่ (เฉย ๆ อยู่)**” เราก็เฉยอีก ตกลงมันก็ได้แต่ลมปากมันไป เราก็เฉยไม่ว่าอะไร เพราะเรื่องเหล่านี้เราเคยได้ยินมาแล้วในโลกสงสาร

ถึงเขาไม่ว่าให้เรา เราว่าเราเองก็ยังได้นี้นา “**หั่วโล้น**” ใช้หมอย่างมันหัวล้านถึงไม่ว่ามันล้าน มันก็ล้านอยู่แล้วใช้หม มันก็ล้าน อยู่แล้ว (หัวเราะ)

พอเล่าให้โยมแม่ฟัง นี่เขาด่าว่าให้อย่างนี้

“**ว้าย! แม่เลี้ยงมาจนปานนี้ ตั้งแต่ลูกบวชมาแมยังไม่เคยได้ ว่าลูกปานนี้เลย**”

“**โอย! นี่มันแม่ เค้าไม่ใช่แม่นี่นะ**” เราก็อีกแก้ใหม่เสีย

“**โอย! น้าโมโห**” แม่เพิ่นโมโห เพิ่นคันเขี้ยว เพิ่นอยากไล่

กัดเค้า เค้าไปฮอดทรีปไหนดบู้จัก เพิ่นคันเขียว เพิ่นอยากไล่กัดลม
กัดแล้งเค้า

“โอ้ย! แม่นี้เป็นบ้าอะไร ก้อยากฟังก็จิงเล่าให้ฟัง” เราว่า

“โอ้ย! มันน่าโมโหแท้ ๆ โว้ย!” แม่บ่นว่าพื้มพำ

นี่ละ เราพูดถึงเรื่องว่าคำดุด่า **เอสรมโม สนนตโน** เหล่านี้
เป็นของเก่าของดั้งเดิมมีมาตั้งแต่กาลไหน ๆ พระพุทธเจ้าท่านไม่
ถือสีถือสา ถ้าไปถือเอามา ต้องเอามาเป็นคติเครื่องเตือนใจ ท่านว่า
อย่าไปถือเพื่อความเสียหายแก่ตนไม่สมควรแก่เราผู้หาผลประโยชน์
ใครจะตำหนิกก็ตาม จะชมก็ตาม ให้ยึดมาเป็นประโยชน์ให้ได้
นั่นชื่อว่า “**คนฉลาด**”

(วัดป่าบ้านตาด ๒๕๓๕)

❖ โยมแม่ชมเชยว่าเขียนหนังสือเก่ง ❖

ย้อนกล่าวถึงเรื่องโยมแม่... **คุณหญิงสงศรี**หนึ่ง **คุณเพา**พงา
หนึ่ง เวลาได้อยู่ที่วัดป่าบ้านตาด แล้วตอนบ่าย ๔ โมงจะผลัดกัน
มาอ่าน “**หนังสือประวัติหลวงปู่มั่น**” ให้โยมแม่ฟังทุกวัน อ่านวัน
ละชั่วโมง หรือ ๔๐ กว่านาทีทุกวัน ๆ จนกระทั่งจบ

เราเข้าครัวออกครัวก็อย่างที่เร้าอยู่ที่นี่ เข้าออกอยู่อย่างนั้น
พอไปที่ศาลา วันนั้นไปธุระกับพระ ไม่ใช่ไปโดยลำพัง เราดูนั่นดูนี้
อันนั้นไปด้วยมีกิจธุระ พอเห็นเราเข้าไปโยมแม่บ่บับบามาเลย

ตอนนั้นไม่มีใคร ศาลาหลังเล็ก ๆ แม่มาก็มานั่งพักกลางแจ้งพื้นดิน พักบน
คือพากไม้ไผ่สับไม้ไผ่ เราก้ขึ้นไปนั่งนั้น

พอเรานั่งปั๊บบแม่ว่า “ให้แม่ชมเชยสักหน่อยนะ”

“ชมเชยอะไรกัน? ที่ตอนเป็นเด็กเป็นเล็กทั้งดูทั้งด่า
ทั้งเขียนทั้งตี เวลาโตมา แล้วมาชมเชยหาอะไร” เราว่าอย่างนี้
ແຍ່ แม่กับลูกແຍ່กัน

ทางแม็ก้ตอบดิ้นะ “โอ๊ย! เวลาเป็นเด็กก็เป็นอย่างหนึ่ง
มันน่าเขียนน่าตีก้เขียนตีเอาบ้างແะละ ทีนี้เวลาโตมาแล้วก้เป็น
อีกอย่างหนึ่ง

แม่ชมเชยสักหน่อย เวลาแต่งหนังสือทำไมถึงได้เลิกละ
ทยดย้อยเอานักหนา แต่งหนังสือประวัติท่านอาจารย์มันนี่อ่าน
จบแล้ว แม่ซาบซึ้งมาก น้ำตาาร่วงเกี่ยวกับหลวงปู่มันด้วย แล้วก้
เกี่ยวกับผู้แต่งสำนวนนี้ ทำไมถึงแต่งดิบแต่งดี”

เราบอกว่า “ก็หลวงปู่มันท่านเป็นพระองค์เลิกละก้แต่ง
เลิกละตามเรื่องของท่านทุกกิตทุกกิต ผู้แต่งไม่ได้เลิอะไรนะ”

“โอ๊ย! หลวงปู่มันเลิเลอก้รู้ว่าเลิเลอ ผู้แต่งนี่ก็แปลก ๆ
อยู่นะ ไม่มีอะไร ๆ แต่งคืออย่างนี้ไม่ได้ แม่จึงขอชม” ว่าอย่างนั้นนะ
แล้วแม็ก้พูดว่า “เหมือนไม่ได้เกิดกับหัวอกเราเลยลูกคนนี้
แต่งหนังสือจนแม่น้ำตาาร่วง”

จากนั้นเราก็ถามแม่บ้างว่า “แล้วเป็นยังไงที่ขอเงินไปซื้อหนังสือมา เรียนมาแล้ว มาแต่งหนังสือให้โยมแม่อ่าน แล้วเป็นยังไง มันคุ้มค่าไหม”

“คุ้มมหาคุ้มลูกเอ๊ย...” แม่ว่าอย่างนั้น

เพราะตามธรรมดาพ่อกับแม่ไม่เคยชมลูก นิสัยพ่อแม่นี้ กตตลอด การขมนี่ไม่เคย เราพูดถึงเรื่องหนังสือ เรื่องเอาจริงเอาจัง เงินของโยมพ่อโยมแม่ส่งไปไม่ยอมที่จะไปซื้อนั่นซื้อนี่มาใช้พิเศษของเจ้าของ ไม่เอานะ ต้องเพื่อหนังสือ ๆ เท่านั้น เราจริงจังมาก

เราเขียนหนังสือ “ธรรมคู่แข่งขัน” เล่มแรก จากนั้นก็ “ประวัติหลวงปู่มั่น” “ปฏิปทาพระรุดงคกรรมฐานสายหลวงปู่มั่น” “ประวัติหลวงปู่ขาวย่อ ๆ” “ปัญญาอบรมสมาธิ”

นี่ละมหาพุทธเพื่อนกัน แกอยู่วัดดอกงา จังหวัดขอนแก่น ได้หนังสือชื่อว่า “ปัญญาอบรมสมาธิ” ถามว่าใครเขียน พอว่า “มหาบัวเขียน”

“เหอ! มหาบัวเก่งกว่าศาสดาไปไหน เหอ ๆ ไหนมาอ่านดูซิ มันก็ประมาณเทศกัณฑ์ใหญ่ๆ” พออ่านจบ “เออ! เข้าท่าดีนะ”

แน่ะ! เห็นไหมละ “ปัญญาอบรมสมาธิ” ตามตำรามีแต่สมาธิอบรมปัญญา แต่เราเขียนนี้เป็น “ปัญญาอบรมสมาธิ” เมื่อจิตหาความสงบไม่ได้ก็ใช้ปัญญาหมุนตัว ๆ มันเลยกลายเป็นจิตกลับมาสงบด้วยอำนาจของปัญญา เขาไม่ได้ปฏิบัติ อันนี้ปฏิบัติ

ผลออกมาจากการปฏิบัติมันก็ไม่ผิดละซี ปริยัติเราก็เรียน ปฏิบัติเราก็ได้ออกปฏิบัติ เรียกว่าครบ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ปริยัติได้แก่ การศึกษาเล่าเรียน ปฏิบัติได้แก่การศึกษาเล่าเรียนแล้วนำไปปฏิบัติ ปฏิเวธผลแห่งการปฏิบัติมาเป็นปฏิเวธเรียกว่าความรู้แจ้ง ความรู้แจ้งแทงทะลุ

(วัดป่าบ้านตาด ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ และ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑)

❖ สอนโยมแม่จนวาระสุดท้าย ❖

โยมแม่เรียกเราว่า “มหา” ครั้นต่อมาค่อยเลื่อนขั้นขึ้นจนกระทั่งวาระสุดท้าย เรียกว่า “อาจารย์” โยมแม่ลงเราจริง ๆ นะ

โยมแม่ฟังเทศน์ได้กำลังใจตอนที่โยมเพาพงมาอยู่วัดบ้านตาดเป็นเวลา ๓ เดือน กว่าเรื่องที่เราจะไปเล่าเรื่องนั้นเรื่องนี้ให้โยมแม่ฟังในฐานะแม่กับลูกไม่เคย ถ้าไปก็ไปอย่างว่าหละ ไปคร้วมีแขกคนไปนั่งเทศน์ให้แล้วเกี่ยวกับแขกคนไปด้วยกันเสีย การปฏิบัติของเราเป็นอย่างไร ๆ ตั้งแต่ออกจากบ้านกระทั่งเป็นอาจารย์สอนโยมแม่นี้ก็ ไม่เคยเล่าให้ฟังนะ พูดตั้งแต่หลักความเป็นจริงอย่างไร ๆ เทศน์ให้ฟังหมดเลยละ

โยมแม่พูดเปิดอกให้กับเราว่า... “วันไหนไม่มีแขกคนมาอาจารย์ว่าง ก็ขอนิมนต์มาเทศน์อบรมสอนแม่บ้างนะ เวลาฟังเทศน์อาจารย์นี้ไม่มีเคลื่อนคลาด ฟังกันที่ไหนได้เหตุผลเลย ไม่ต้อง

บังคับ พอเสียงธรรมเริ่ม สดึกก็เริ่มจับจิตเกี่ยวโยงกันโดยลำดับ ความรู้
กล่อมลง ๆ ธรรมเทศนากล่อมใจแน่วลง สงบแน่ว ๆ ๆ ถ้าแม่
ทำโดยลำพังตนเองจนหลังจะหักมันก็ไม่ได้เรื่อง ถ้าได้ฟังเทศน์
อาจารย์ไม่ต้องบังคับ”

ที่โยมแม่พูดก็ถูกต้องคือเสียงเทศน์เสียงธรรมกับความรู้
มันรับกัน เกี่ยวเนื่องกันโดยลำดับ ที่นี้ความรู้มันก็ไม่สายส่ายไปรับ
ที่ไหนได้ มันรับแต่เสียงธรรมอย่างเดียว ติดต่อสืบเนื่องๆ แล้วลง

หลังจากนั้นแล้วก็บอกว่า “แม่นี้ฟังเทศน์ใครมันก็ไม่เหมือน
เทศน์อาจารย์นะ ฟังมามากยอมรับ”

นานเข้าก็บอกว่า “แม่นี้หูสูงแล้วนะ คือถ้าไม่ใช่เทศน์
อาจารย์จิตมันไม่ลงนะจิตถ้าเป็นเทศน์อาจารย์แล้วจิตมันลง
ได้ง่าย ตอนนี้อย่าเป็นคนหูสูงแล้วนะ”

ทางเราก็กะแหย่แม่ไปว่า “ระวังนะหูสูง เดี่ยวมันจะเป็น
หูหมา”

ทางนั้นก็แะตัวขึ้นมาทันทีว่า “มันจะเป็นหูหมาได้อย่างไร
นี่มันหูคน”

เราก็อ๋ว่า “มันก็เป็นตรงที่มันสูง ๆ นั่นแหละ”

บางที่เราพูดถึงธรรมะขั้นสูง ๆ เอาจนเต็มเหนี่ยวตามสาย
ทางแห่งธรรม บางทีมันก็เกี่ยวข้องกันกับตัวเอง ถึงกาลเวลาที่จะดับ
จะเป็นจะไป หรือจะเป็นจะตายอะไร มันก็ว่าของมันไปตามเรื่อง
ด้วยหลักความเป็นจริงของธรรม

โยมแม่ได้ฟังดังนั้นก็ร้องไห้เลยเชียวว่า “อ้อ! แม่ไม่อยากจะยินเลยอย่างนั้น คือมันเหมือนเป็นรูปเป็นภาพว่าลูกตาย”

เราก็กูตสวนทันทึว่า “ไม่อยากจะยินก็ต้องได้ยิน มันจะเป็นจะตายด้วยกันทุกคน อย่าไปห่วงไหวภายนอกชิ เรื่องความเป็นความตายเป็นหินลับปญญา ให้พินิจพิจารณา ให้มันคล่องแคล่วในเรื่องความตายแล้วจะไม่กลัวตาย ที่พูดนี้ไม่ได้พูดด้วยความกลัวความกลัวตายอะไรเลย พูดตามหลักความจริง แม่จะมาเสียใจทำไม” เรา ก็พูดอย่างนั้น

โยมแม่ลงจริง ๆ บางทีเราพูดถึงธรรมะชั้นสูง ๆ เอาจนเต็มเหนี่ยวโยมแม่มีนิสัยใจนักบุญอยู่แล้ว ไม่เคยลดละเรื่องวัดเรื่องวาไปฟังเทศน์ทุกวันพระเป็นประจำ เอาถึงไหนถึงกันมาตลอดตั้งแต่เรายังไม่บวช เวลาเราบวชแล้วยิ่งหนาแน่นเข้ามา ๆ จนกระทั่งได้ออกบวช มีความแน่อนหนามั่นคงมากในใจตลอดมา

การอบรมจิตใจจึงเป็นของสำคัญมาก ถ้าไม่อบรม ตายไปไม่มีหลักมีเกณฑ์ ให้จำให้ตืคำนี้ จิตใจว่าวุ่นวุ่นมัวตลอดเวลาไม่มีที่เกาะ เกาะตรงไหนมีแต่เรื่องของกิเลส ซึ่งเป็นเรื่องพินเรื่องไฟไปเสีย หาความสุขตั้งแต่วันเกิดจนกระทั่งวันตายไม่เจอ ถ้าไม่หาด้วยธรรม ถ้ามีธรรมหาเท่าไรก็ค่อยเจอไป ๆ

ตอนวาระสุดท้ายเราไปยืนอยู่หน้ากุฏิ กุฏิหลังเล็ก ๆ มีแต่ลูกหลานเฝ้าอยู่เต็มไปหมด โยมแม่ร่างกายอ่อนลง ๆ ๆ เราตั้งใจ

ไปถามจริง ๆ บอกตรง ๆ เลยว่า “เป็นอย่างไรละโยมแม่ ดูอาการ
แม่นี้จะอยู่ได้ไม่นาน จิตใจแม่เป็นอย่างไร?”

แม่พูดขึ้นทันทีเลยว่า “จิตใจแม่ดี จิตใจแม่สง่าผ่าเผยใส
ตลอดเวลา ไม่วิตกวิจารณ์กับความเป็นความตายเลย”

หลังจากนั้นมาได้สองวันหรือสามวัน แม่ตื่นเช้าขึ้นมาบอก
ลูก ๆ ว่า “เออ! แม่จะไม่พ้นวันนี้ แม่คงจะไปวันนี้แหละ”

ตอนเช้าวันนั้นพอเวลา ๘ โมง ๔๕ นาที โยมแม่ก็เสีย ไปอย่าง
สงบเงียบเลย

นี่แหละจิตเมื่อได้รับการอบรมจิตจะมีหลักยึด คือธรรม
เป็นหลักยึดแล้วจะไม่ว่าวุ่นวุ่นมัวกับสิ่งของเงินทองยศฐาบรรดาศักดิ์
สิ่งใดก็ตามที่เคยพัวพันกันมาด้วยความดีอกดีใจว่าเจ้าของมีสิ่งนั้น
สิ่งนี้ เวลาธรรมเข้าสู่ใจพลังของธรรมหรือคุณค่าของธรรมนี้จะ
ครอบหมดๆ

สิ่งเหล่านั้นจะจางไป ๆ ๆ จิตเลยเข้ามาสู่ธรรม

เมื่อเข้ามาสู่ธรรมแล้วก็หนึ่กกันอยู่นี้ เย็นสบาย อะไรจะ
ขาดจะเหลืออะไรจะหมดไปสิ้นไปไม่สนใจ อันนี้ไม่หมด สง่างาม
อยู่ภายในใจ นี่ละเรียกว่า ใจเป็นธรรม ใจมีธรรมเป็นที่เกาะ
สบายอย่างนั้น

เราไม่วิตกวิจารณ์สำหรับโยมแม่เสียไปแล้วบอกโยมแม่
ชัดเจนว่า “โยมแม่ไม่ต้องวิตกวิจารณ์การเป็นการตาย ป่าช้า

เผาศพโยมแม่อยู่หน้าศาลานะ ลูกเป็นเจ้าของภาพทั้งหมด เป็นเจ้าของ
ศพโยมแม่ ลูกจะจัดการทั้งหมดเลย”

พอโยมแม่เสียแล้วเอาไปเผาที่หน้าศาลา อัฐิของโยมแม่
ลูกเขาจะแบ่งไปไหนก็ไม่ทราบ หากว่าเหลือบ้างไปฝังที่ต้นโพธิ์
บริเวณกลางวัด

(สวนแสงธรรม ๑๓ เมษายน ๒๕๔๙ และ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๐)

❖ ไม่สนับสนุนการสร้างวัตถุมงคล ❖

ศาสนธรรมเป็นสิ่งที่มีความหมายยิ่งกว่าวัตถุเครื่องก่อสร้าง
ให้กังวลวนวาย เราคำนึงถึงเรื่องนั้นต่างหากนะ “กุฏิ” หลังที่
สร้างขึ้นนี้เขาส่งเงินมา เขาเห็นเราอยู่กระต๊อบ สูงแค่นี้ พื้นก็สับ
ไม้ไผ่เป็นฟากปู สร้างด้วยฟางมุงด้วยหญ้า เราอยู่นั้นพักไป ๓ หลัง
หลังที่ ๔ ถึงได้ปลูกหลังนี้ขึ้นมา เพราะปลวกกินต้นเสาล้มลง

คนมาก ๆ ที่ศาลาเขามาต่อว่าเรา ยังร้องให้อีกด้วย บอก
ว่าครูบาอาจารย์ชื่อเสียงโด่งดังทั่วประเทศไทย มาดูกุฏิแล้วหลัง
เท่ากำปั้น จะอยู่ได้อย่างไร

เราก็อ้าปากว่า “เฮ้! ตั้งแต่อยู่ในท้องของแม่นี้เป็นยังไง ท้อง
ของแม่กับกุฏิหลังนี้จะใหญ่กว่ากัน กุฏิหลังนี้ ยืนได้ เดินได้
นั่งได้ นอนได้อย่างสะดวกสบาย ไปมาได้ ในท้องแม่ไปไหนได้ไหม
คับแคบยิ่งกว่านี้ยังอยู่ได้ตั้ง ๙ เดือน ๑๐ เดือน อันนี้ขนาดนี้แล้ว
ทำไมจะอยู่ไม่ได้ ถ้าต้องการกว้าง ๆ ก็ไปอยู่ทุ่งอยู่หรายนั่นสิ”

เขาไม่ยอมสิ กลับไปเขาส่งเงินมา ที่นี้เราไม่ได้มีข้อสงสัย หรือมีข้อแม้อะไรเอาไว้ จะส่งกลับคืนก็เหมือนประทัดกัน นี่เลยได้ฟันปลูกันนะ เรื่องเป็นอย่างนั้น ใครไม่ทราบก็ให้ทราบเสีย

จากนั้นเราก็ส่งเลยเถียว ใครจะส่งสิ่งของเงินทองมาให้ เกี่ยวกับการก่อสร้างในวัดป่าบ้านตาดนี้แล้ว ต้องให้เราทราบเสียก่อน ถ้าส่งมาสู่่มสี่สู่่มห้าก่อนหน้าอย่างนั้นไม่ได้ ถ้ายังไม่ได้ตกลงกันแล้ว ส่งมาเท่าไรก็ไม่สำเร็จ ต้องบอกอย่างนั้นเลย

“ศาลา” นี่เขาก็อยากจะมาทำใหม่ให้เราที่ไม่เอา ตีเพดานให้เราที่ไม่ให้ตี นันนี่มันเหมาะแล้ว พอตีแล้ว โก้हरुไปอะไรเรื่องโลก ๆ ให้โก้हरुอยู่ภายในหัวใจสิ ใสสว่างกระจ่างแจ้งอยู่ภายในใจนั้น! ของอัครจริยอยู่ตรงนั้นต่างหาก ไม่ได้อยู่กับหินกับทรายกับอิฐกับปูนกับเหล็กหลาอะไรนี้ อยู่กับธรรมต่างหาก ธรรมกลมกลืนกับใจแล้ว ใจกับธรรมต่างหากประเสริฐหรรษา ทำพออยู่ได้พอไปตื่นอะไรกับโลกเขา โลกก็รู้แล้วว่าโลก ถ้าโลกกับธรรมเป็นอันเดียวกันจะมาแยกพูดทำไมว่าโลกว่าธรรม มันไม่เหมือนกันนะสิ วัดกับบ้านจะให้เหมือนกันได้อย่างไร เราไม่อยากให้ขัดธรรม ขอให้ธรรมเจริญรุ่งเรือง อยู่ไหนอยู่ได้ทั้งนั้น

“รถยนต์” จะเอากี่คันถ้าจะเอาสำหรับวัดนี้ เอามาทำไม รถเต็มแผ่นดิน จะขึ้นคันไหน ลูกศิษย์คนไหนเขาพร้อมเสมอ อยากให้ขึ้นรถเขา เรามีเหตุมีผลทุกอย่างที่ห้ามอะไร พระหามาอะไร

ไม่ใช่ฆราวาส อันนี้เป็นเรื่องของโลกเขาใช้กัน พระเป็นเพียงอาศัยความสะดวกไปกับเขาเท่านั้น จะมาเป็นเนื้อเป็นหนังเป็นตัวของตัวเองเป็นเจ้าของรถของราขึ้นมามันก็เหมือนโลกเขาอะสิ

“ไฟฟ้า” เขาจะเอาเข้ามาวัด เราก็ห้ามมานานแล้ว ตั้งแต่โรงไฟฟ้าอยู่โน้นอุดรฯ เขาจะขอเอาเข้ามานั่นก็เกือบ ๒๐ ปีแล้วแหละ ถ้าอนุญาตก็เข้ามาก่อนบ้านนานเท่าไรแล้ว เราก็ไม่เอาเหตุผลต้นปลายของมันที่จะมีส่วนเสียกับเอาไฟเข้าวัดมีอะไรบ้างเราคิดหมดแล้ว

“โทรศัพท์” ก็จะมาติดขึ้นอีก ตั้งแต่ไม่มีไฟฟ้า ก็ยังมีโทรศัพท์มาขอ ๒ ครั้ง ผู้ว่าฯ ยังมาติดต่อเราจะขอตั้งโทรศัพท์ที่วัด เพื่อการติดต่อสะดวก

เราก็ให้เหตุผลไปว่า “ก็อุดรฯ กับวัดนี้ไม่เห็นไกลกัน มีเหตุผลอะไรมีความจำเป็นอะไร รถวิ่งไปหาครูเดียวก็ได้ ไม่เห็นจะต้องก่อความยุ่งยากให้วัดให้วุ่นตลอดเวลาไป เพราะการมีโทรศัพท์” เราว่าอย่างนี้

“ศาลาใหญ่” บริเวณหน้าวัด เขามาขอไม่รู้กี่ครั้งก็หนักราวนี้ **“บริษัทกระติ่งแดง”** กับ **“เสี่ยกิมกาย”** ยกทัพมาขออีก เราพิจารณาเหตุผลเลยอนุญาตให้สร้างศาลาใหญ่ แต่ไม่ให้มีบุชัชนั้นชั้นนี้ เป็นห้องเป็นหับไม่ให้มี ให้โล่งไปหมดเลย เขากะความยาวมา ๕๕ เมตร ความกว้าง ๑๕ เมตร เราพิจารณาเหตุผลเรียบร้อยแล้ว

เราก็อนุญาตให้เลย เวลาเราอนุญาตพลาดเสีย ๖๐ เมตร กว้าง ๓๐ เมตร เขายังพอใจใหญ่เลยนะ ขนาดนั้นมันถึงพอคน เพราะสถานที่นั้นเป็นสถานที่จะรวมงาน งานแต่ละครั้งคนจะนั่งได้หมด

(รากแก้วของศาสนา และ วัดป่าบ้าตาด ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓)

❖ พระบ้าน พระป่า ก็คือ พระ ❖

คำว่า “พระ” แล้วเป็นความเสมอภาค เป็นลูกศิษย์ตถาคตด้วยกันทั้งนั้น จึงไม่ขึ้นอยู่กับคำว่า “พระบ้าน พระป่า” อันนี้แยกออกไปพอให้เข้าใจตามความนิยมของโลกเฉย ๆ

เรื่องหลักธรรมหลักวินัยไม่มีส่วนใดมีน้ำหนักร่างกัน มีน้ำหนักเท่ากันในความเป็นพระ ด้วยเหตุนี้ทุก ๆ ท่านที่มาอบรมศึกษาจงตั้งใจตั้งใจให้ได้ ให้มีความขยันหมั่นเพียร พลิกจิตพลิกใจ พลิกความรู้สึกที่เคยเป็นมาในฆราวาสอันดั้งเดิมนั้นออกโดยลำดับ เพื่อให้เข้ากลมกลืนกับหลักธรรมหลักวินัยหลักความประพฤติอันเป็นเรื่องของพระโดยตรง ทั้งยังเกี่ยวข้องกับหมู่เพื่อนพระสงฆ์ด้วยกันอีกด้วยซึ่งเป็นเรื่องที่เราต้องพิจารณา สังเกตสอดรู้ให้รอบคอบ ในความคิดความเห็นความประพฤติของเรา เพื่อให้มีความกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียว ประหนึ่งอวัยวะเดียวกัน

พระเราอยู่ด้วยกันเป็นเหมือนอวัยวะเดียวกัน เมื่ออวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งขัดข้องขึ้นมา ก็เป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ภายใน

ร่างกายส่วนอื่น ๆ ไปด้วย ทั้ง ๆ ที่ส่วนเหล่านั้นไม่ได้วิกลจริตก็ทำให้
กระทบกระเทือนถึงกันได้

นี่การอยู่ร่วมกันก็เป็นเช่นนั้น รายใดก็ตามที่แสดงความ
ไม่เหมาะสมขึ้นมาโดย ทางกิริยามารยาท จะเป็นทางกายทางวาจา
ก็ตาม เป็นสิ่งที่ไม่สมควรอย่างยิ่ง เพราะเป็นเหตุที่จะให้กระทบ
กระเทือนถึงหมู่คณะที่อยู่ด้วยกันด้วยความร่มเย็นเป็นสุข ให้ได้
รับความเดือดร้อนวุ่นวาย หรืออย่างน้อยเป็นอารมณ์ขึงใจต่อกัน
ไม่ดีเลย จงพากันระวังให้มากไม่ด้อยกว่าการรักษาใจตัวคึกคะนอง
อยู่เป็นประจำ

(เข้าสู่แดนนิพพาน หน้า ๔๙)

❖ อุบัติฐานหลวงปู่ขาวอาพาธ ❖

วัดถ้ำกลองเพลในช่วงปี ๒๕๑๐ ที่ท่านหลวงปู่ขาวป่วยนั้น
จึงเป็นเหมือนมิงานในวัด แออัดไปด้วยผู้คนหญิง ชาย พระเณร
และฆราวาสที่มาจากที่ต่าง ๆ จนทางวัดไม่อาจรับรองได้ทั่วถึง
ทั้งที่พักหลับนอน อาหารการบริโภค ต่างให้ช่วยตัวเองบ้าง เราก็
มาอยู่กับท่านเป็นประจำ หลายวันจะกลับไปค้างวัดสักคืนสองคืน
ก็ต้องรีบกลับมา ทั้งนี้เพราะเป็นห่วงท่านมาก และเพื่อความสงบ
เรียบร้อยในด้านอื่น ๆ แต่ก็เดชะบารมีของหลวงปู่ท่านคุ้มครอง
รักษา สถานการณ์ทุกด้านสงบเรียบร้อยดี สำหรับอาการของท่าน

เมื่อขบฉันอะไรไม่ได้ ธาตุชั้นธัญก็ยิ่งทรุดลงอย่างเห็นได้ชัดในสายตา
ทั่ว ๆ ไป เมื่อเรียนถามถึงความเป็นอยู่และการจากไป ท่านให้เหตุผล
อย่างจับใจไพเราะมากกว่า

“...จะมีอะไรในธาตุชั้นธัญนี้ จะไปเมื่อไรก็ได้วิตกวิจารณ์
อาลัยเสียดาย เพราะก็เห็นแต่ ดิน น้ำ ลม ไฟ อันเป็นส่วนผสม
ของธาตุรวมตัวกันอยู่เท่านั้น ถ้าผู้รู้คือ ใจไปปราศเสียเมื่อไร
เมื่อนั้นมันก็จะกระจายลงไปสู่ธาตุเดิมของตนทันที ไม่รอฟังเสียง
ใคร ๆ ทั้งสิ้น

ผมเองก็ครองชั้นธัญนี้แบกชั้นธัญนี้มาร่วมเข้า ปีนี้แล้ว ก็ไม่เห็น
ได้สิ่งพึงใจ สนองตอบจากชั้นธัญนี้ ที่เด่น ๆ ก็มีแต่ทุกข์เท่านั้น
ทั้งทุกข์ย่อยทุกข์ใหญ่แสดงอยู่ตลอดเวลาที่ได้ ไม่เคยเห็น
ความสงบสุขของชั้นธัญปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนบ้างเลย เวลา
ปกติไม่เจ็บไข้ได้ป่วยก็แสดงทุกข์ประจำชั้นธัญขึ้นมาอยู่นั่นแล เช่น
เจ็บนั้นปวดนี้ ตามอวัยวะน้อยใหญ่ ไม่เห็นแสดงความสุขให้เห็น
ที่วากันว่าสุข ๆ นั่นก็เสกสรรเอาเฉย ๆ ด้วยความติดปากติดใจ
ในสุขต่างหาก ความจริงแล้วร่างกายส่วนต่าง ๆ ไม่เคยแสดง
ความสุขอย่างเด่นชัดให้เห็นเหมือนแสดงความสุขให้แบกหาม
ซึ่งแต่ละครั้งแทบสลบไสลและตายได้ถ้าทุกข์นั้นไม่หยุดการ
แสดงตัว ใคร ๆ อย่าไปหลงลมหลงแล้งในชั้นธัญ ว่าจะเอาสุข
มาแจกแบ่งพอให้ดีใจบ้าง นอกจากทุกข์รื้อยแปดคณนา ไม่จบสิ้น
เท่านั้นที่มันมาทิ่มให้แบกให้หามเรื่อยมา”

พูดจบประโยคแล้วท่านยิ้มนิด ๆ ราวกับท่านยิ้มเยาะกิเลส
วิบากของกิเลสคือ ชันธ์ ที่ท่านกำลังครองอยู่

“จะให้ผมแบกกongฟืนกองไฟไปหาอะไรโดยเข้าใจว่า
ชันธ์นี้จะเอาของอัศจรรย์มาหยิบยื่นให้ ผมไม่สงสัยในชันธ์ทั้งที่
กำลังครองตัวอยู่และสลายจากกันไป ผมเป็นผม ชันธ์เป็นชันธ์
จะให้คว้ายึดมาบวกกันหาอะไร การปล่อยชันธ์โดยสิ้นเชิงเท่านั้น
อนาลโย จึงสมบูรณ์แบบ”

ท่านตอบอย่างน่าฟัง และฝังใจไม่มีวันลืมว่า

“ชันธ์เป็นชันธ์ โรคเป็นโรค กิเลสเป็นกิเลส ธรรมเป็น
ธรรม มันคนละอย่างหยูกยาควรแก่การรักษาโรคปราบโรค
ธรรมควรแก่การแก้กิเลสปราบกิเลส จะนำมาปราบโรคบางชนิด
มันไม่เหมาะสมกัน โรคที่ควรจะหายด้วยธรรมก็มี ที่ไม่อาจ
หายได้ด้วยธรรมก็มี ผู้ปฏิบัติควรทำความเข้าใจเอาไว้ อย่าให้
ความรู้ ความเชื่อ การกระทำ เลยเกิดแห่งธรรม คือความพอดี
การแสดงวันนี้เราแสดงเป็นธรรมล้วน ๆ เพื่อความรื่นเริงในธรรม
ทั้งหลายและเพื่อถอดถอนกิเลสในขณะฟัง มิได้เกี่ยวกับชันธ์
จะหาย โรคจะพินาศดังที่เข้าใจนั้น ชันธ์จะหายหรือจะตายไม่สำคัญ
แต่สำคัญที่ให้กิเลสตายจากใจเพราะธรรมที่แสดงนี้เฝ้ามลลนา
นั้นเป็นความเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับพวกเรา นักปฏิบัติธรรม
ดังนั้นจงพากันพิจารณาไตร่ตรองด้วยปัญญาในธรรมที่กล่าวมา

**จะเป็นกำลังใจและส่งเสริมอุปนิสัยปัญญาถอดถอนกิเลสภายใน
ออกได้เป็นวรรคเป็นตอน”**

ด้วยความเคารพในองค์ท่านหลวงปู่ชาวย่างยิ่ง เมื่อท่าน
ดับขันธเข้าสู่นิพพาน เราจึงได้เขียนประวัติองค์ท่าน “อนาลโย
เพชรน้ำหนึ่งผู้ไม่มีอาลัย” ไว้เป็นประโยชน์ในพระบวรพุทธศาสนา
สืบต่อไป

(ประวัติหลวงปู่ชาว อนาลโย หน้า ๗๐-๗๑)

❖ สนทนาธรรมกับหลวงปู่ชอบ จานสโม ❖

เราไปสนทนาธรรมกับหลวงปู่ชอบ (จานสโม) ท่านเล่าว่า
“เทวดามาเยี่ยมฟังธรรมท่านแต่ละครั้งมีจำนวนมากบ้างน้อยบ้าง
แต่ไม่มากเหมือนที่มาเยี่ยมฟังธรรมท่านพระอาจารย์มั่น บางครั้งมา
ในราว ๕๐-๖๐ บางครั้งราว ๑๐๐-๒๐๐ บางครั้งราว ๕๐๐-๖๐๐
บางครั้งก็เป็นพัน ๆ แต่ห่าง ๆ มา เครื่องนุ่งห่มของเทวดาทั้ง
เบื้องบน เบื้องล่างที่มา ในบางครั้งมีสีขาวล้วนบ้าง สีแดงล้วนบ้าง
เป็นแบบเดียวกันหมดไม่ก้ำวก่ายกัน ทุกคนและทุกครั้งที่มาไม่มี
เครื่องประดับตกแต่งใด ๆ ทั้งสิ้น เวลาเข้ามาหาพระผู้ทรงศีล
ทรงธรรม เป็นที่เคารพมากเทวดาถือกัน หัวหน้าประกาศห้ามไม่
ให้ใส่เครื่องประดับตกแต่งเข้าไปหาพระ ให้นุ่งห่มแบบเรียบ ๆ
เหมือนพุทธมามกะชาวพุทธ มีกิริยามารยาทสวยงามมาก ดิตตาจิตใจ

เห็นแล้วไม่จิตไม่จาง มนุษย์เรานำยึดเอาแบบอย่างของเขามาใช้
เมื่อเวลาเข้าไปหาพระหาสงฆ์ในวัดหรือที่ใดก็ตามจะน่าดู ไม่อุจาด
บาดตาบาดใจเกินไป เห็นแล้วทุเรศ ปลงไม่ตก กลัวตกรรณมากกว่า

แต่ใครละจะสามารถนำเรื่องของเทวบุตรเทวดามาเล่ามา
สั่งสอนมนุษย์ให้เชื่อถือ และยอมรับปฏิบัติตามได้บ้าง ใครจะกล้า
ยอมรับทำหน้าที่นี้เล่า เพียงได้ยินใครเล่าเรื่องเทวดาเปรตผีให้ฟังบ้าง
ไม่ทราบว่าจะเล่าเล่นเล่าจริงก็จะถูกหัวเราะเยาะเย้ย ขึ้นอาภุภะเปียบ
ของเมืองเทพเมืองผีมาใช้ในเมืองมนุษย์เขาก็จะหาว่าบ้าไม่มีสติ
โรงพยาบาลปากคลองสานก็จะไม่ยอมรับเป็นคนไข้ แล้วจะไม่ตาย
ทั้งเปล่า ๆ ทั้งที่บ้ายังติดตัวไปด้วยละหรือ

ท่านพูดแล้วหัวเราะกันไปพักหนึ่ง เราก็ปากอยู่ไม่เป็นสุข
จึงเรียนท่านเล่นบ้างจริงบ้างเป็นการหยิ่งเสียงดูว่า “เช่นเมืองไทย
เราการแต่งเนื้อแต่งตัวเวลานี้ก็กำลังจะกลายเป็นเมืองนอกไปหมด
แล้ว ทั้งหญิงชาย ทั้งหนุ่มสาวเฒ่าแก่ เพราะคนไทยเราสั่งสอนง่าย
ไม่เป็นคนหัวแข็งดื้อรั้นเหมือนคนเมืองอื่น ๆ ยิ่งการแต่งเนื้อแต่งตัว
ด้วยแล้วคนไทยยิ่งชอบและถอดแบบของใคร ๆ มาปฏิบัติได้อย่าง
ถูกต้องแม่นยำหรือยิ่งกว่าครูเสียอีก ทั้งจำอะไรที่แปลกหูแปลกตา
ได้อย่างอัศจรรย์ ยิ่งการแต่งกายแบบเมืองเทพซึ่งใคร ๆ ไม่เคย
ไปเห็น แม้พวกนักท่องเที่ยวนักวาทศิลป์ไม่มีหวังจะได้เจอได้ชมการ
แต่งกายของพวกเทพ พอจะนำมาอวดโลกได้เลยด้วยแล้ว ถ้า

มนุษย์ได้รับการแนะแนวทางบ้างแล้ว เข้าใจว่าจะมีผู้สนใจไม่น้อย เพราะเป็นแบบของคนชั้นสูง”

พอจบประโยคต่างคนต่างหัวเราะกันพักใหญ่ แล้วท่านว่าให้เรารู้ว่า “คำพูดของท่านมักพิสดารเกินไป ถ้าขึ้นทำตามท่าน ผมต้องไม่ได้อยู่ในเมืองไทยแน่ จะต้องถูกเนรเทศไปอยู่กับพวกเปรตพวกผี โดยไม่ต้องสงสัย เพราะเขาจะหาว่าผมเป็นเพื่อนกับพวกนั้น แล้วจะขับไล่ให้ไปอยู่กับพวกเปรตพวกผีนั้นแน่นอน”

บรรดาเทวดาหลายพวกที่มาเยี่ยมท่านในวาระต่าง ๆ กันนั้น มีความคิดเห็นรักชอบธรรมต่าง ๆ กัน บางพวกชอบรับศีลก่อนฟังธรรม บางพวกขอฟังธรรมเลยทีเดียว บางพวกชอบธรรมสังโยชน์เบื้องต้น บางพวกชอบฟังสังโยชน์เบื้องต้น บางพวกชอบฟังธัมมจักกัปปวัตตนสูตร บางพวกชอบฟังกรณียเมตตสูตร บางพวกชอบฟังสังคหธรรม บางพวกชอบฟังเมตตภาพรหมวิหาร บางพวกชอบฟังสูตรที่เราไม่เคยได้ยินได้ฟังมาก่อนเลยก็มี เราสนใจต้องบอกกับเขาว่าไม่เคยรู้ไม่เคยเรียนมา เขาก็ขอฟังสูตรอื่น ๆ ที่เขาชอบต่อไป

กลางคืนก็ได้ยินเสียงท่านสวดมนต์และเจริญกรรมบทเมตตา เขามีความซาบซึ้งในธรรมที่ท่านสวดมาก ไม่อยากให้จบลงง่าย ๆ

การสวดมนต์ก็เพียงนึกอยู่ในใจ มิได้สวดเสียงดังพอจะได้ยินถึงใครๆ แต่เวลาเทวดามาเยี่ยม เขาขอให้สวดมนต์สูตรนั้น ๆ ให้มากกว่าสูตรอื่น ๆ เขาเป็นสุขใจและชอบฟังมากกว่าสูตรอื่น ๆ

ขณะท่านสวดมนต์เขาสงใจฟังอย่างเพลิดเพลิน ดังนี้

ท่านถามเขาว่า “ทราบได้อย่างไรว่าอาตมาสวดมนต์สูตรนั้น ๆ”

เขาตอบท่านทันทีว่า “เสียงสวดมนต์ของพระคุณท่าน สะเทือนไปทั่วพิภพ จะไม่ได้ยินอย่างไรได้ ธรรมเป็นของละเอียดอ่อนอยู่แล้ว เมื่อยกขึ้นประกาศด้วยการสวดหรือสังวรียาย ก็ต้องดังกังวานไปทั่วพิภพ ให้รู้ทั่วถึงกันทั่วโลกธาตุ”

(ชีวประวัติ พระคุณเจ้าหลวงปู่ชอบ ฐานสโม ฉบับปรับปรุง ๒๕๓๕)

❖ เผยแผ่ธรรมต่างแดน ❖

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ หลวงตามหาบัว ได้รับนิมนต์ไปอธิบายธรรม และตอบปัญหาธรรมให้แก่พุทธศาสนิกชาวอังกฤษ ที่อัมมปทีปวิหาร ณ แอมสเตท ลอนดอน ประเทศอังกฤษ โดยพระภิกษุปัญญาวัทโธ (Peter John MORGAN) เป็นผู้นำหน้าที่เชื่อมสัมพันธ์ไมตรี ระหว่าง พุทธศาสนิกชาวอังกฤษกับชาวไทย ในการเดินทางไปครั้งนั้น มีผู้ร่วมไปปฏิบัติภารกิจอันสำคัญยิ่งนี้ ๕ ท่าน คือ หลวงตามหาบัว พระภิกษุปัญญาวัทโธ พระภิกษุอภิเฏธ ศาสตราจารย์นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์ และ ม.ร.ว. เสริมศรี เกษมศรี

นักศึกษา ประชาชน ข้าราชการ และนักธุรกิจ ในประเทศ อังกฤษ มีความสนใจในพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก ได้มีการตั้ง

กลุ่มพุทธศาสนิกชน ตั้งศูนย์พุทธศาสนิกชนกระจายอยู่หลายแห่ง
รวมทั้งในบริเวณเมืองมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์

ตลอดเวลาที่หลวงตาพำนักอยู่เพื่ออบรมสั่งสอน พุทธศาสนิก
ชาวไทยและชาวอังกฤษ ในกรุงลอนดอนต่างก็มาเข้ารับฟังธรรม
จากหลวงตา รวมทั้งให้การอุปฐากในทุก ๆ เรื่องเป็นอย่างดี
หลวงตาจะอธิบายธรรมให้ฟัง หลังจากนั้นก็จะตอบปัญหาที่มี
ผู้ซักถามในประเด็นต่าง ๆ มากมาย ไม่สามารถนำมากล่าวได้ทั้งหมด
หลวงตาได้แสดงธรรมมีข้อความบางตอนว่า

“อัตตา-อนัตตา” เป็นธรรมคู่กันตลอดจนสุดสายสมมุติ
กระทั่งจิตพ้นกิเลสแล้ว เป็นจิตเป็นบุคลพิเศษไปแล้ว อัตตาและ
อนัตตาก็หายไปเอง ไม่ต้องถูกขับไล่ไล่ส่งใด ๆ ทั้งสิ้น มีเฉพาะความ
บริสุทธิ์ของจิตล้วน ๆ เป็นเอกจิต เอกธรรม ไม่มีสองกับสิ่งใดอีกแล้ว

คำว่า **“อนัตตา”** เป็นธรรมไตรลักษณ์ ผู้ประสงค์ความบริสุทธิ์
วิมุตติ พระนิพพาน จำต้องพิจารณา อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา จนรู้แจ้ง
เห็นจริงในไตรลักษณ์นี้แล้ว จึงชื่อว่าจิตหลุดพ้นแล้วด้วยดี เพราะ
พระนิพพานมิใช่อนัตตา จะบังคับให้มาอยู่กับอนัตตา ซึ่งเป็น
ไตรลักษณ์ และเป็นทางเดินเพื่อพระนิพพานได้อย่างไร”

วิธีการนั้นจะใช้เรียกอัตตาหรืออนัตตาก็ตาม ในระยะต้น ๆ
ให้ยึดอัตตาไว้ก่อน ต่อไปค่อยถอนความยึดถืออัตตาลงเป็นลำดับ ๆ
จนถอนได้เด็ดขาด เพราะจิตเป็นตัวของตัวเองด้วยหลักธรรมชาติ

อย่างสมบูรณ์แล้ว แต่มีใช้เป็นต้นแบบอัตราดังกล่าวมา นี่เป็นสมมุติ
แต่นั้น เป็นวิมุตติ จึงผิดกัน (อนัตตา)

(กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ๑๖ และ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๓)

❖ หมอดูทายที่เขาวงพระจันทร์ ❖

เขานิมนต์แถมขอร้องเราไปที่เขาวงพระจันทร์ เจ้าของ
ห้างขายยาเศรษฐกิจใหญ่ในกรุงเทพฯ เราก็ไม่เคยไปเหยียบบ้านเขาเลย
เพราะเราคบคนไม่ได้คบเพื่อเงิน คบ เพื่อธรรม ถ้าเป็นแบบโลก ๆ
อู๊ย! ได้โยมอุปฐากใหญ่โต ห้างขายยาใหญ่ เราไม่เคยสนใจแหละ
เรื่องอุปถัมภ์อุปฐาก เราไม่เคยมีในใจนอกจากธรรม

เขาพาไป มีแต่คนแก่ ๆ ผู้หญิงอายุ ๕๐-๖๐ ผู้ชายมีแต่
เพียงคนขับรถคนเดียว ฉันทิ้งแล้วไปถึงนั่นตั้ง ๓ ทุ่มกว่าแล้ว
จากกรุงเทพฯ ไป ไปถึงก็มีด เขาจัดที่พักให้เราพักที่วัดชายเขา
ววงพระจันทร์

พอตื่นเช้าเขาก็จัดอาหารมาให้ฉัน เราก็หาอุบายถามว่าใคร
บ้างจะขึ้นเขาในวันนี้ คนนั้นก็ว่า “ฉันก็จะขึ้น” คนนี้ก็ว่า “ฉันก็
จะขึ้น” มีแต่คนจะขึ้นทั้งหมด โอ๊ยตาย! ไปกับพวกนี้ ๕ ชั่วโมง
ก็ไม่ถึง เขาก็อ้อนถามเรา “แล้วท่านล่ะขึ้นไหม”

“โอ๊ย! ต้องดูเหตุการณ์เสียก่อน เหตุการณ์ควรขึ้นก็ขึ้น
ไม่ควรขึ้นก็ไม่ขึ้น” เราว่าอย่างนี้

ในที่สุดพอมีโอกาสราก็ขึ้นไปคนเดียว ๑ ชั่วโมงถึงสถานที่เลย
ทหารไปชั่วโมงสิบห้านาทีเป็นอย่างเร็ว ประชาชนต้อง ๒ ชั่วโมง
๓ ชั่วโมง พอไปถึงคนที่ดูแลรักษารอยพระพุทธรูปออกมาต้อนรับ
จัดหาน้ำร้อนน้ำชามาถวาย แต่ตาเขาจ้องมองเราจนผิดปกติ
เราดูเขาเขาไม่รู้นะ แต่เขาดูเรารู้ชัดเจน มารยาทการดูมันต่างกัน
เรามองดูก็รู้ว่าเขาดูเรา หากว่าเป็นคนเป็นอย่างแบบโลกก็แสดงว่า
มีพิรุณต่อกันแต่เราไม่สนใจ

เขากล่าว “อาจารย์มากับใคร?”

“ที่มาตรงนี้ มาคนเดียว” เรากล่าว

“แล้วมีใครมาด้วยไหม?”

“มี อยู่กันข้างล่างโน้นเขาจะขึ้นกันมาที่หลัง”

เขาจ้องมองดูแต่เรา เพิ่งมองอยู่อย่างนั้น เราฉึ้นน้ำร้อน
น้ำชาให้เขานิด ๆ หน่อย ๆ แล้วเขาจ้อง พอเสร็จแล้วเขากล่าวว่า
“ขอดูลายมือ”

เราก็ตอบ “อ้อ! ที่เขาจ้องดูเราหมายถึง จะขอดูลายมือ
นี่เอง”

ที่ไม่ลืมคำพูดของเขา ก็คือว่าประโยคคำพูดที่สำคัญก็คือ

๑) ท่านอาจารย์นี้มีเท่าไรหมด ไม่มีการสั่งสม ถ้าเป็นน้ำ
ในคลองก็ไม่มีแอ่งเก็บน้ำไหลเตลิดเปิดเปิงหมดจึงไม่มี แต่ไม่จน

๒) ปากเป็นพุทระ ตามหลักของเขาคือวาตะคำพูด
สำคัญมาก

๓) ท่านอาจารย์ไม่ใช่พระธรรมดา

เราก็ก่แปลกใจ เราไม่เคยถามนะ มีแต่เรื่องเขาพูดเองแล้ว เรา
เฉยไม่สนใจถาม จำได้ ๓ ประโยค

(ตลาดมรรคผลนิพพาน ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๑)

❖ โรคหัวใจกำเริบ ❖

ในปี ๒๕๐๖ โรคหัวใจกำเริบ จากนั้นมาเรื่อยก็ไม่เป็นท่า
ตะเกียกตะกายเทศน์ หยุดมา ๓ หรือ ๔ ปีไม่เทศน์เลย แม้แต่แขกก็
รับไม่ได้นะ อย่างว่าแต่ไม่เทศน์เลย รับแขกก็รับไม่ได้

เริ่มเป็นวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๐๖ เป็นตอนกำลังเทศน์ในงาน
เผาศพท่านอาจารย์กงมา จิรปุณโณ เจ้าอาวาสวัดดอยธรรมเจดีย์
คนเป็นหมื่น ๆ พระเป็นพัน ๆ

คือตามธรรมดา ๆ เทศน์ธรรมดา ๆ มันก็ไม่เร็วนะ เป็น
ธรรมดาไป ถ้าเทศน์ทั่ว ๆ ไปนี้มันก็เป็นธรรมดาทั่ว ๆ ไป ไม่ค่อยเร่ง
ไม่ค่อยเร็วละ

พอเทศน์ถึงขั้นสมาธิ... เรื่องสมาธิเรื่องปัญญานี้เร็ว เริ่มต้น
สมาธิก็เริ่มเร็วแล้ว แล้วขั้นของสมาธิที่ขั้นที่ภูมิไปตามความละเอียด

ของสมาธิก็เร็วไปเรื่อย ๆ และยิ่งเข้าขั้นปัญญาและปัญญาอัตโนมัติ
ด้วยแล้วยิ่งไปใหญ่เลย หมุนตัว ๆ

เวลามันเป็นอย่างนั้นมันหมุนสิ นี่เราไม่เคยเป็น มันอะไร
พูดไม่ถูกนะ เหมือนกับเราจะสลบอยู่บนธรรมมาสน์ กึกเลย ทำไม
เป็นอย่างนี้ แต่สติรู้ตลอดเวลา ไม่ได้เคยเผลอ รู้อยู่ทุกขณะที่มันเป็น
กำลังเทศน์แรง ๆ ๆ ๆ หยุดกึกเลย เอ! นี่เราเป็น อะไรนะ เพราะเรา
ไม่เคยเป็น นั่นเป็นครั้งแรกที่อยู่บนธรรมมาสน์วัดดอยธรรมเจดีย์

จนกระทั่งรู้สึก รู้สึกชัดเจนว่า “อ้อ! นี่แหละที่เขาเรียกว่า
เป็นโรคหัวใจ เป็นอย่างนี้ อย่างนี้เอง” คือมันตัวสั่นหมด

พอค่อยเบาเรื่องภายในนี้ แล้วออกมาทางส่วนร่างกายนี้
ตัวมันสั่นหมดเลย เอวัง ก็ไม่มี อะไรก็ไม่มี ลงธรรมมาสน์กราบมับ ๆ
หนึเลย คนก็มีแต่ตาคิดแปดด้านเลย ไม่ทราบที่เราลงธรรมมาสน์
เมื่อใด เราไม่ได้เกี่ยวกับใครนี้ ลงธรรมมาสน์แล้วไปเลย คนจะตาย
จะอยู่ได้ยังไง

ตั้งแต่บัดนั้นมาก็รู้ว่า “อ้อ! โรคหัวใจมันเป็นอย่างนี้ ๆ รู้มา
โดยลำดับ ๆ”

(สวนแสงธรรม ๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๑)

❖ แม้อาพาธหนัก หญิงไม่ควรถูกต้องพระ ❖

...แม้เราจะพยายามรักษาตัวเองด้วยหลบหลีกเลี่ยง แต่
ความที่โรคสุกงอมเต็มทีจึงแสดงอาการขึ้นมา

ปลายปี ๒๕๒๗ ปรากฏว่าโรคหัวใจผสมกับโรคหอบที่เกิดขึ้น
ปัจจุบันทันด่วน ได้กำเริบอย่างรุนแรง ทำให้เราต้องฝืนไม่ยอมนอน
ติดต่อกันถึง ๓ คืน เนื่องจากโรคหอบนี้มักเกิดขึ้นในเวลากลางคืน

หากตกใจหรือกำเริบขึ้นขณะนอนหลับนั้นย่อมแก้ไขไม่ทัน
หมอจีนที่ลูกศิษย์นำมารักษาได้ถวายยาถูกกับโรค โรคหอบที่เกิดขึ้น
อย่างกะทันหันจึงสงบลงอย่างเด็ดขาด และไม่ปรากฏว่าได้แสดง
อาการขึ้นอีกในภายหลัง

หมอเขารู้เรื่องอรรถเรื่องธรรมที่ไหน เขาไม่รู้เรื่อง เขาก็รู้วิชา
ของหมอ ปฏิบัติตามเรื่องของหมอล้วน ๆ ตามหลักวิชาเขาเรียน
ที่นี้พระทั้งองค์ไปมอบตัวเป็นซุงให้เขาเลย แล้วแต่เขาจะถลุง
แบบไหน ๆ เราไม่เป็นตัวของเราเลย

พอพูดอย่างนี้เราก็นอนไปถึงโรงพยาบาลอุดรฯ เราเอาพระ
ไปผ่าตัดที่โรงพยาบาลอุดรฯ พอผ่าตัดแล้วพวกหมอผู้อำนวยการ
สั่งให้หมอผู้หญิงเข้ามาพะรุงพะรังกับพระ เข้ามาฉีดยา เราพูด
อย่างเด็ดเลย

“อย่ามายุ่งเลยนะ ไม่มีเลยหรือผู้ที่ปฏิบัติให้ได้รับความสะดวกตามหลักธรรมหลักวินัย จึงต้องเอาผู้หญิงเข้ามาฉีดยายุ่งเหยิงอย่าทำ ไม่ให้ทำ” ว่าอย่างนี้เลย

“ก็ท่านอย่ามาเคร่งครัดในเวลาป่วยนี้ไม่ได้ ท่านอย่ามาเคร่งครัดในเวลานี้” ผู้อำนวยการเสียด้วยนะ พูดอย่างนี้

“เราเคร่งครัดมาตั้งแต่ยังไม่ได้เข้าโรงพยาบาลแล้ว

**เราไม่ได้มาสังหารธรรมวินัยนี้นะ เรามาเข้าโรงพยาบาล
เรามาแก้โรคต่างหากถ้าไม่สมควรที่จะรักษาเราก็เอากลับได้
ที่ไหนมีป่าช้าทั้งนั้นแหละ”** เรว่าอย่างจี้

(รากแก้วของศาสนา หน้า ๑๕๐ และ สอนแสงธรรม ๑๐ เมษายน ๒๕๔๒)

สวนแสงธรรม

(พ.ศ. ๒๕๒๗)

พุทธมณฑล สาย ๓ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ

❖ สร้างสวนแสงธรรม ❖

เนื่องจากองค์พระหลวงตาต้องเดินทางอุดรฯ-กรุงเทพฯ บ่อยครั้ง เพื่อเข้ามารับการรักษาโรคหัวใจที่เป็นมานานตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ และโรคหัวใจมากำเริบหนัก ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ และยังมีโรคหอบแทรกซ้อน สุขภาพท่านไม่ค่อยแข็งแรง การเทศน์ก็มีน้อย ทางคณะแพทย์ต้องการให้ท่านพักผ่อนมาก ๆ จึงมีผู้มีจิตศรัทธา ถวายที่ดิน เพื่อเป็นสำนักสงฆ์ หลวงตาจะได้มาพำนักรักษาตัว ในคราวอาพาธ และโปรดญาติโยม ในเขตภาคกลางเพื่อทำบุญและ ฟังธรรม สถานที่แห่งนี้จึงได้ชื่อว่า “สวนแสงธรรม”

“สวนแสงธรรม” ตั้งอยู่พุทธมณฑล สาย ๓ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ แต่เดิมเป็นทุ่งนา มีสระบัวอยู่ด้านหน้า สองฝั่งทางเข้า

เป็นป่าสน รอบ ๆ จะมีคลองน้ำและสวนกล้วยไม้ เป็นป่าที่สัตว์
นานาชนิดมาอาศัยอยู่ มีเนื้อที่ประมาณ ๑๒ ไร่ โดย น.อ. สกล
รसानนท์ และ พ.ญ. อุไรวัฒน์ สุนทรลักษณ์ เป็นผู้ถวายในปี ๒๕๒๗
โดยแรกเริ่มสร้างศาลา ๑ หลัง และกุฏิพระ ๔ หลัง มีสระน้ำ ๒ สระ
หลวงตาให้สร้างขึ้นอย่างเหมาะสมกับสภาพป่า เพื่อเป็นที่พักของ
พระกรรมฐาน

ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา สวนแสงธรรมจึงเป็นที่พำนักในยาม
หลวงตาเดินทางมาโปรดลูกศิษย์ชาวกรุงเทพฯ เป็นแหล่งเสนาธรรม
ตลอดจนเปิดโครงการช่วยชาติ และเป็นสถานที่ประวัติศาสตร์ที่
เกี่ยวข้องกับองค์พระหลวงตาในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการ
สงเคราะห์โลก มอบทองคำเข้าสู่คลังหลวง ทอดผ้าป่าช่วยชาติ และ
เป็นศูนย์รวมจิตใจชาวพุทธที่สนใจในการปฏิบัติกรรมฐาน

(หนังสืองานพระราชทานเพลิงศพ น.อ. สกล รसानนท์)

ปฐมเหตุในการช่วยชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๐)

❖ ประเทศไทยถูกโจมตีทางเศรษฐกิจ ❖

ปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ ประเทศไทยถูกโจมตีทางเศรษฐกิจ การเงินอย่างรุนแรงที่สุด เงินทุนสำรองของประเทศไทย ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยรับผิดชอบอยู่ มีทุนสำรองอยู่ ๓๙,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงเหลือเพียง ๗,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

แผ่นดินไทยประสบความคับขัน ชีวิตของคนไทยถูกบีบคั้นทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ความล่มสลายคืบคลานเข้าสู่ครวัเรื้อรอนอย่างน่าหวาดวิตก มีโครงการรับบริจาคไทยช่วยไทย และอีกหลาย ๆ โครงการเพื่อช่วยชาติ แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ

จิตใจของประชาชนชาติที่พึง ไฟที่ลุกท่วมหัวใจของชาวไทย เริ่มแพร่ขยายลูกกลมออกจากหัวอกเป็นไฟที่ลุกท่วมแผ่นดินไทย ในไม่ช้า หากไม่ตัดไฟเสียแต่ต้นลม จักต้องถึงความพินาศโดยเร็ว พลันเป็นแน่

ปลายปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ เหตุการณ์บ้านเมืองระส่ำ
ผู้คนระงมไปด้วยทุกข์ หลวงตามหาบัว ญาณสมปนฺโน ซึ่งมีวัตร
ปฏิบัติอันเป็นแบบอย่างในทางสงบ ยากที่จะมีพระรูปใดทัดเทียม
มีเพียงปัจจัย เครื่องอาศัยของบรรพชิตเท่านั้น ไม่เคยเกี่ยวข้องกับ
คลุกคลีกับใคร อยู่แต่ในป่าในเขาเพียงลำพัง ปราศจากความเพียร
ยินดีในรสแห่งวิเวก ตั้งแต่วันอุปสมบทมาตราบจนเฒ่าชรา
เป็นพ่อแม่ครูอาจารย์สายพระปาครมฐาน

ขณะนั้นสังขารชราอาพาธด้วยโรคมะเร็งลำไส้ขั้นสุดท้าย
ถ่ายวันละ ๑๐ กว่าครั้ง จนถึงต้องเกาะราวระเบียงกุฏิ พยุงสังขาร
ด้วยกำลังเรี่ยวแรงที่เหลืออยู่เพียงน้อยนิด ไม่ยอมให้สังขาร
เป็นภาระแก่ผู้ใด อาศัยเพียงใจที่มีพละนาภาพและธรรมสุขวิหาร
เท่านั้น

ส่วนทางด้านร่างกาย ต้องบอบซ้ำ เหนื่อยล้า อ่อนเพลีย
หมดเรี่ยวแรง ในบางครั้ง ก็สุดที่จะต้านทานยับยั้งขนาบค้ำ
สังขารอนิจจัง ให้คงทนอยู่ได้

ยาวิเศษใดก็ไม่สามารถยับยั้งขั้นที่ชำระรูปร่างโรยนั้นได้
หลวงตาฯ ได้สั่งให้คณะศิษย์ สร้างเมรุขึ้นไว้ที่หน้าวัด เพื่อที่จะ
ใช้จัดการกับสังขารอันผุพังของท่านอย่างเรียบง่าย แต่ในที่สุด
องค์พระหลวงตาได้หายขาดจากโรคมะเร็งลำไส้ราวปาฏิหาริย์ โดย
องค์ท่านได้กล่าวไว้ว่า... “คงดวงชะตาของชาติไทยเรากำลังจะขึ้น

ตอนนั้นเราจะไป(ตาย) ดูเหมือนจะไปในช่วงเวลาชนพรุหรณันนั้น ด้วยโรคมะเร็งลำไส้ แล้วได้ยาหมอเต็ง รักษาเราไม่ล้มนะ”

เราตัดสินใจว่า “หากพระพุทธศาสนาและหลักธรรมที่เราได้บรรลุมรรคผล จะสามารถกู้ชีวิตจิตใจประชาราษฎร์ กู้ชาติ กู้แผ่นดิน ให้กลับคืนสู่ความร่มเย็นเป็นสุข เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธศาสนาให้เจริญสืบไป จะขอฉันทารักษาธาตุชั้นนี้เพียงอีกครั้งเดียว ถ้าไม่สามารถรักษาธาตุชั้นนี้ไว้ได้ ก็จะปล่อยวางให้เป็นไปตามกรรมของโลกต่อไป ถ้าถูกก็ถูก ไม่ถูกก็ปล่อยหาย เราไม่เอา”

ยาหมอเต็งมาใส่ปั๊บหยุดปั๊บเลย เทิดตัวขึ้น นั่นละถึงได้ช่วยชาติมาจนกระทั่งทุกวันนี้ ยานี้เป็นยาอัศจรรย์ เราเองก็รู้สึกว่าเป็นง ะ ในจิตเหมือนกัน เป็นโรคมะเร็งในลำไส้ หมอเขาบอกว่าไม่หาย

มันพลิกได้อย่างไรก็ไม่รู้ ได้ยาเทวดามา นับว่าหมอจีนชาวไต้หวันคนนี้มีบุญคุณต่อชาติไทยมากเหมือนกัน จากนั้นแล้วเป็นปกติเรื่อยมา นี่ก็แปลกอยู่เหมือนกัน

❖ นิमितครั้งที่ ๙ “ช่วยชาติไทย” ❖

ต้นปี พุทธศักราช ๒๕๔๑ ก่อนที่จะเริ่มโครงการช่วยชาติ
พระเดชพระคุณ หลวงตามหาบัวท่านเล่านิมิตถึงชาติไทยให้พระ
ลูกศิษย์ฟังว่า...

“...ปกติทุก ๆ คีนเราเข้าสมาธิภาวนาเพื่อเป็นวิหารธรรม
แผ่เมตตาจิตแก่สรรพสัตว์ทั้งมวล อำนาจของจิตนี้แผ่ไปไพศาลไม่มี
ประมาณ ทะลุแผ่นดินแผ่นฟ้าได้หมด ไม่มีอะไรขวางกั้นจิตอิสระ
บริสุทธิได้ในสามแดนโลกธาตุนี้

แต่คีนนั้นจิตนี้ก็ประหวัดถึงประเทศชาติบ้านเมืองที่อาศัยเกิด
อยู่มาเป็นเวลานาน กำลังวิกฤติด้วยหนี้สินเป็นแสนล้าน เกิดความ
ห่วยโลก ห่วยสงสาร ย่นเข้ามาถึงจุดเมืองไทยติดหนี้ติดสินเมืองนอก
เมืองไทยจะจม

ในนิมิตภวานั้นปรากฏว่า **ประเทศชาติบ้านเมืองมีดครีมี**
ประหนึ่งว่า อั้งหัตถ์แห่งพญามารที่กางเล็บไว้รอบปฐพีมณฑลไทย
คอยแต่ที่จะบีบรัดผู้อยู่ภายใต้ให้ตายได้ในเร็วพลัน

ใช้จิตดวงอ่อนนิมิตพิจารณาแผ่เมตตาไปทางใด มีแต่ความ
มืดดำปกคลุมหุ้มห่อ ประหนึ่งว่าจะหมดหวังในแสงสว่าง ทั้ง ๆ ที่
ก่อนหน้านี้ไม่เคยมีอะไรขวางกั้นทางเดินแห่งจิตที่มีเมตตาครอบ
โลกธาตุนี้ได้เลย พิจารณาแผ่เมตตาครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ ครั้งที่ ๓
พญามารตัวมีดบอดจ้องจะทำลายสรรพสัตว์บนพื้นโลก ก็หายอม
รับเมตตาและอรรถธรรมอันนั้นไม่

กำหนดจิตพิจารณาหาใครหรือผู้ใด ที่จะมาช่วยแบ่งเบาภาระและจุดประกาย ให้แสงสว่างแก่ประเทศชาติที่ดำมืดครึ้มนั้น ก็ไม่เห็นมี ประหนึ่งว่า “หมดหวังแล้วหนอ!

ชาติบ้านเมืองคราวนี้ ถึงคราวที่จะสูญสลายสิ้นชาติ และพระพุทธศาสนาที่ให้ความร่มเย็นแก่โลกมาเป็นเวลานาน มองไปช่องทางใดก็มีแต่ความมืดมิดปิดตา

เมื่อไม่เห็นมีผู้ใดที่พอจะช่วยให้ได้แล้ว จึงกำหนดจิตย้อนเข้ามาภายในตน... ปรากฏว่าเห็นเป็นแสงสว่างเพียงหึ่งห้อย”

จึงกำหนดจิตเข้าไปตามลำแสงอันน้อยนิดนั้น ลำแสงนั้น รู่เล็กคับแคบตีบตันก็จริง แต่เมื่อกำหนดตามลำแสงนั้นออกไป จนสุดทางแห่งความมืดที่อึ้งหัดถ์แห่งมารปกคลุม ปรากฏว่าแสงสว่างจ้า โส่ง โปรง สดใสเบิกบาน เป็นที่น่าอัศจรรย์ใจ”

หลวงตาท่านเล่าว่า “แสงเพียงหึ่งห้อยนั้น คือตัวท่านเอง”

ท่านให้อุบายว่า งานช่วยชาติของท่านคราวนี้จะมีอยู่ ๒ ทาง คือ

๑. จะเป็นทางบุญนำหมู่มหาชนเพิ่มพูนแนวทางไปสู่ สวรรค์ พรหมโลก พระนิพพาน

๒. จะเป็นทางบาปไปนรกสำหรับผู้ที่ไม่เห็นด้วย ไม่อนุโมทนา แต่คิดจ้องที่จะทำลาย ลบหลู่ดูหมิ่นเหยียดหยามทำลาย สกัดกันแนวทางเพิ่มพูนความดี

เบื้องต้นที่พิจารณาประเทศไทย แล้วต้องเข้ามาช่วยชาติไทย
เราก็ไม่เคยคาดคิดว่าจะได้แบกหามโลกประเทศไทยทั้งชาติ มันก็
คงเป็นนิสสัยวาสนา พื้นเพมันก็บอกมาแต่ต้น เราพิจารณาย้อนแล้ว
พื้นเพต้นกับปลายมันก็ตรงกัน

ต้นกับปลายมันตรงกันคืออะไร ?

คือ การเสียสละการสงเคราะห์โลกด้วยความเมตตา นี่
เป็นพื้นฐานมาโดยตลอด ไม่มีอะไรติดเนื้อติดตัวตลอดมา มีเท่าไร
ก็ทุ่มออก ๆ เป็นพื้นเพนิสัยมาเรื่อย ๆ

แต่มีความปริวิตกเกิดขึ้นว่า “หากเราตายเวลานี้ทำยังไ
ชาติไทยของเรา”

ถึงกับร้องไห้ออกว่า “ถ้าหลวงตาบ๊วยังไม่ตาย เมืองเรายัง
จมไม่ได้ นี่คือการกำลังใจของเรา มันจะพยายามแหวกว่ายเอาให้ได้
ส่วนร่างกายไม่ต้องพูดถึงเลย มันหมดสภาพแล้ว ที่อยู่ได้ก็เพราะ
กำลังใจอย่างเดียวเท่านั้น ไม่งั้นหลวงตาตายแล้วในปี ๒๕๔๑
พอดีเลย”

❖ “นกต่อ” เหตุเริ่มต้นช่วยชาติ ❖

เมื่อพระหลวงตาท่านได้นิมิตที่กล่าวไว้ในเบื้องต้นเป็น
เครื่องยืนยันเช่นนั้นแล้ว จึงมีความดำริที่จะช่วยชาติบ้านเมืองที่
ประชาราษฎร์กำลังตกทุกข์ได้ยากไว้ แต่ท่านต้องการ พยานหลักฐาน

และผู้ริเริ่มที่เกิดขึ้นเอง เพราะอริยประเพณีของพระพุทธเจ้า
เมื่อไม่มีเหตุ จะไม่คิดทำอะไรขึ้นเองโดยปราศจากผลทางปัญญา

หลังจากนั้นมาไม่นานนักคุณสันติ วัฒนลี ได้นำเงินดอลลาร์
สหรัฐมาบริจาคเป็นคนแรก

คุณสันติได้เล่าเรื่องนี้ให้เราฟังว่า “เริ่มแรกทีเดียวผมฝันว่า
บ้านเมืองมีแต่ผู้คนขาดศีลขาดธรรม เพลิดเพลินอยู่กับสิ่งต่าง ๆ
ในฝันนั้นผมกับน้องชาย เปื้อน่ายความเลวร้ายของผู้คน น้องชาย
เกิดความไม่พอใจ จึงไปตั้งระเบิดกดชนวนเอาไว้แล้ว พวกกันหนี
ผมบอกผู้คนที่หนี เขาก็ไม่หนีพากันเล่นไฟ สนุกสนานหัวเราะกันอยู่
ผมก็หนีไป ไปอยู่ข้างกำแพงวัด ได้ยินเสียงระเบิดดังตูม! ก็คิดว่า
จะเป็นอย่างไรบ้าง ขณะนั้นรู้สึกตัวว่าอยู่บนที่สูง มองลงมาเห็น
บ้านเรือนพังพินาศไปหมด มีแต่เศษอิฐเศษปูนแต่มีบ้านบางหลัง
ที่คงอยู่และตึกอีก ๒ ตึก คือตึกของโรงพยาบาลจุฬาฯ คือ ตึก ภ.ป.ร.
และตึก ส.ก. ไม่ได้รับอันตราย”

หลังจากนั้นมาผมก็ไปกราบไหว้ครูอาจารย์ต่าง ๆ และหลวง
ตาที่วัดป่าบ้านตาด ได้ยินท่านพูดว่า “บ้านเมืองเป็นหนี้ ถ้ามีเงิน
๑ ล้านบาท จะนำเอาเงินมาช่วยชาติ”

จึงคิดอยู่ในใจว่า “ถ้าเรามีเงินจะนำมาถวายท่าน”

พอดีหลังจากนั้นมาผมได้ลาภมา ๑ ก้อน ได้เงินบาท
และเงินดอลลาร์ จึงตั้งสัจจะว่า “ทุก ๆ ดอลลาร์จะกราบถวายหลวงตา

ทั้งหมด รวบรวมได้ ๒,๓๕๐ ดอลลาร์ อัตราแลกเปลี่ยนในขณะนั้น
๕๖ บาทเท่ากับ ๑ ดอลลาร์สหรัฐ”

เมื่อวันที่ ๒๗-๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๑ ผมได้มีโอกาส
ไปกราบหลวงตาที่กุฏิอีกครั้งหนึ่ง ได้พกดอลลาร์ที่เตรียมไว้ถวาย
ไปด้วย แต่ก็คิดว่า ถ้าจะถวายตอนนี้ ก็รู้เฉพาะในกลุ่มเรา จึงอดใจ
ไว้รอเข้าไปกราบถวายท่านที่ศาลาในตอนเช้า เพื่อที่คนอื่น จะได้ร่วม
บุญกับเราด้วย

รุ่งขึ้นก็ถวายที่ศาลาหลังท่านฉันเสร็จ ก่อนถวายก็บอกคุณ
บรียง คุณบรียงบอกว่าคิดอะไรแปลก ๆ ทำไมถึงเอาดอลลาร์
มาถวาย ผมก็ว่าไม่ผิดนะ เพราะถ้าเอาเงินดอลลาร์แลกเป็นเงินไทย
แล้วใช้หนี้ ก็ต้องแลกกลับเป็นเงินดอลลาร์อีกอยู่ดี ซึ่งจะสูญเสีย
เงินในการแลกกลับไปกลับมาอีก

หลังจากนั้นจึงกราบถวายท่าน พอกราบเรียนถวายท่าน
ท่านก็ว่า “เท่าไรนะ”

อีกสักครู່ท่านก็บอกว่า “เราได้นกต่อแล้ว”

ในวันนั้นปรากฏว่ามีคนร่วมทำบุญด้วยอีก ๑๕๐ ดอลลาร์
จึงรวบรวมได้ ๒,๕๐๐ ดอลลาร์ อัจฉรย์มากทำไมจึงมีคนพก
ดอลลาร์มาวัดป่า

❖ “เราได้พยานแล้ว” ❖

หลวงตาได้กล่าวว่า “เราได้ตัวพยานแล้ว เราได้ต้นเหตุแล้ว” ถ้าหากว่าเหตุอันนี้ยังไม่มีก็ยังไม่แสดงนะ ถ้าหากว่าไม่มีเลยอาจจะไม่แสดง มีแต่ร่องแห้งึก ๆ หลวงตาบ๊วหมดทำไม่มีเครื่องต่อสู๊ นี่ได้เงิน ๒,๕๐๐ ดอลลาร์มาเป็นเครื่องมือแล้ว เอ้า! ฟัดเลยขอบคุณมาก ๆ นะ เป็นประวัติศาสตร์อันหนึ่งเหมือนกัน เป็นการสร้างมหากุศล

จากนั้นจึงนำเหตุอันนี้ขึ้นประกาศร้อง ออกสนามรบ นี่เป็นต้นเหตุแห่งการสร้าง มหากุศลแก่ชาติไทยของเรา ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา เพราะเงิน ๒,๕๐๐ ดอลลาร์นี้ เป็นต้นเหตุ

คุณสันติเล่าต่อไปอีกว่า “**ที่กราบถวายท่านเป็นปฐมฤกษ์ เพราะท่านเป็นพระที่ มีเมตตามาก ท่านทำสิ่งใดทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่มีตกหล่น ร่วงไหลแน่ ก่อนที่จะถวายก็ได้ติดตามดูท่านมาตลอด ท่านเป็นผู้ที่บริสุทธิ์จริง ๆ**”

นี่เองเป็นมูลเหตุเริ่มต้นแห่งมหาทานมหาบริจาคอันยิ่งใหญ่ ที่ธงชาติไทยปลิวไสว มหาชนร่วมกันบริจาคมากมาย มีทั้งเงินบาทไทย เงินดอลลาร์ และเงินต่างประเทศสกุลต่าง ๆ ขณะนั้นประชาชนหลายคนมีความประสงค์ที่จะถวายทองคำ แต่หลวงตายังไม่รับ

ต่อจากนั้นมาอีกระยะหนึ่ง หลวงตาจึงรับบริจาคทองคำ
เข้าคลังหลวง การรับบริจาคตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงทุกวันนี้ หลวงตา
ท่านจะมีอุบายอันชาญฉลาดละเอียดลออ ในการรับไม่ให้เป็นการ
แบกภาระหนักสำหรับผู้บริจาค

❖ เปิดตัวในบุญประทายข้าวเปลือก ❖

วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ “บุญประทายข้าวเปลือก”
เป็นงานบุญประเพณีปฏิบัติของชาวอีสาน ด้วยการที่ผู้ใจบุญนำ
ข้าวเปลือกไปถวายวัด แล้วทางวัดนำไปสี ทั้งข้าวเหนียวและข้าวเจ้า
เป็นข้าวสาร เก็บไว้แจกจ่ายแก่ผู้ยากไร้ต่อไป บุญข้าวเปลือก เป็น
งานบุญ ๑ ใน ๒ งานที่หลวงตาอนุญาตให้จัดขึ้น ณ วัดป่าบ้านตาด
ทุกปี ในปีนี้ มีประชาชนมาร่วมทำบุญประมาณ ๓๐,๐๐๐ คน
หลวงตาได้ถือโอกาสประกาศท่ามกลาง พุทธศาสนิกชนว่า

“เรารู้สึกสะท้อนใจมาก เมื่อทราบว่าประเทศไทยเป็น
หนี้เขาอยู่แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ นี่ก็เท่ากับนิวเคลียร์นิวตรอน
นั่นเอง

คนทั้ง ๖๒ ล้านคน เป็นสัตว์ไปหมด เขามาเป็นเจ้าของ
เป็นเจ้าของอำนาจ ครองบ้านครองเมืองของเรา ด้วยการยึดสิ่งนั้น
ยึดสิ่งนี้ สารระสำคัญซึ่งเป็นหัวใจของชาติไทยเรา เขาเป็น
เจ้าของหมด เรามีแต่ลมหายใจ มันมีความหมายอะไร

ในชีวิตเราจะไม่ยอมเห็นชาติล่มจมในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ พวกเราต้องช่วยกัน วันนี้เป็นวันดี เป็นวันบุญข้าวเปลือก เราจึงขอรับบริจาค ดอลลาร์เพื่อช่วยชาติ เงินที่ได้รับบริจาค่นี้เราจะเก็บรักษาไว้ก่อน

เมื่อเห็นว่ามีรัฐบาลที่ดีและไว้วางใจได้ ก็จะมอบให้ต่อไป...

เราจึงตายไม่ได้ พวกเราต้องดูแลรักษาหลวงตาบัว หลวงตาบัวจะได้ช่วยชาติ..."

นี่เป็นคำพูดที่สื่อถึงความรู้สึกรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จนไม่อาจนิ่งดูตาย แม้องค์พระหลวงตาจะอยู่ในสถานภาพของเพศบรรพชิตก็ตาม

เมื่อท่านพูดจบลงเสียง “สารุ” ของพุทธศาสนิกชน ดังกึกก้องไปทั่วบริเวณวัด ด้วยความชื่นใจ จากนั้นการบริจาคก็เริ่มต้นขึ้นโดยอัตโนมัติ ไม่มีการนัดแนะ ผู้มีจิตศรัทธาคึกักเงินดอลลาร์, เงินปอนด์, เงินไทย และเงินสกุลต่าง ๆ ถวายกันเป็นแถวยาวเหยียด

❖ ประสพอุบัติเหตุ ❖

วันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ เวลา ๑๑.๐๐ น.

...หลวงตาประสพอุบัติเหตุ คนขับรถตู้หักพวงมาลัยหลบรถจักรยานยนต์ที่ขับสวนทางมาจนเสียหลัก ตกถนนสายสว่างแดนดิน-เจริญศิลป์-วานรนิวาส เขตอำเภอเจริญศิลป์

จังหวัดสกลนคร รถไม่ถึงกับพลิกคว่ำแต่ตกลงไปกระแทกบริเวณที่วางท่อข้างทางอย่างแรง จนทำให้ยางแตกเกือบทุกเส้น องค์หลวงพ่อซึ่งนอนอยู่บนเบาะรถแถวหน้า ได้กระแทกเข้ากับคอนโซลที่วางของหลังคนขับ จนเป็นเหตุให้ได้รับบาดเจ็บที่หัวไหล่ขวา กระดูกที่ต้นแขนช่วงต่อไหล่ร้าว แต่โชคดีที่ท่านลงไปกองอยู่บนสิ่งของคือกระสอบข้าวสารซึ่งจะนำไปแจกที่อำเภอบ้านแพง เท่ากับว่ากระสอบข้าวสารกลายเป็นเกราะป้องกันไม่让您ได้รับอันตรายมากกว่านี้

ทางคณะแพทย์โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี ทำการเข้าเฝือกอ่อนไว้ หลังจากนั้นหลวงพ่อได้ขอกลับไปรักษาตัวต่อที่วัด โดยมีคณะแพทย์เฝ้าดูแลอย่างใกล้ชิด และมีเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนกว่า ๒๐๐ นายมารักษาความปลอดภัย ส่วนพระติดตามที่นั่งบริเวณด้านเบาะหลัง กระดูกข้อต่อสันหลังเคลื่อน

❖ ฟ้าหญิงนำพานดอกไม้ถวายเยี่ยม ❖

วันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ เวลา ๑๕.๐๐ น. นายวิชัย ทักษณเศรษฐ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี เป็นผู้แทนสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ปัจจุบัน สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี นำพุ่มพานดอกบัว

ถวายเยี่ยมอาการหลวงตามหาบัวที่วัดป่าบ้านตาด และมีบรรดา
ศิษยานุศิษย์ที่ทราบข่าวต่างเดินทางตั้งใจมา เยี่ยมอาการเป็น
จำนวนมากกว่า ๒,๐๐๐ คน แต่ทางเจ้าหน้าที่ไม่อนุญาตให้เยี่ยม
เพราะต้องการให้หลวงตา พักผ่อนให้เต็มที่ พร้อมทั้งได้เขียน
ข้อความติดไว้ตรงทางขึ้นศาลาการเปรียญว่า “หลวงตาอาพาธ
พักผ่อน ๑ สัปดาห์”

หลวงตามหาบัวได้กล่าวด้วยว่า “การเกิดอุบัติเหตุครั้งนี้
คิดว่าเป็นกรรมของทุกคน ไม่ว่าจะเป็นกรรมของคนขี่รถ
จักรยานยนต์ กรรมของคนขับรถหรือแม้แต่ตัวเองก็ไม่เว้น
จะไปโทษอะไรใครไม่ได้ ทุกคนมีกรรมร่วมกันจึงต้องช่วยเหลือกัน
สำหรับอาการบาดเจ็บของอาตมาไม่มากนัก หมอก็กินยาแล้ว
แล้วไม่น่าเป็นห่วง

เมื่อคืนที่ผ่านมาเฝือกที่ใส่ไว้มันกดดันทำให้เจ็บมาก
จึงต้องให้หมอถอดออก ก็ไม่มีอาการเจ็บแล้ว หมอบอกว่าไม่มี
อะไรหนักใจ อีกไม่นานก็ไปปรับบาตร และเทศนาได้เหมือนเดิมแล้ว
ขอบอกผ่านญาติโยมทุกคนด้วยว่า ไม่ต้องเป็นห่วง ไม่ต้องเดินทาง
มาเยี่ยมหรอก เดี่ยวจะตายเพราะคนแห่มาเยี่ยมมากกว่า”

นี่! คือธรรมที่เมตตาสอนศิษย์ทั้งหลายตามสถานการณ์
แม้ในยามอาพาธเช่นนี้ จะมีให้ศิษย์หรือผู้รู้จักเคารพรักษาท่านได้
อย่างไร

❖ จะตายหลายครั้งแต่ไม่ตาย ❖

วันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ เวลา ๙.๓๐ น. เจ้าคุณพระราชเมธากร เจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี (ธรรมยุต) พร้อมด้วยคณะเดินทางมาเยี่ยมอาการอาพาธของหลวงตามหาบัวที่กุฏิ ซึ่งมีหมอจีนกำลังประคบไหล่ด้วยยาสมุนไพร “ยาตั้ง” มองเห็นไหล่ขวาของหลวงตามีรอยช้ำเป็นบริเวณกว้าง แต่หลวงตายังมีอาการปกติ และได้เทศน์โปรดท่านเจ้าคุณพระราชเมธากร ในขณะที่นอนรักษาไหล่อยู่ว่า

“นี่ท่านเจ้าคุณ ผมเป็นมาแล้วครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๓ แต่ละคร้งหนักทั้งนั้น

ครั้งแรกป่วยเป็นไข้เจ็บขัดในหัวอก ชาวบ้านตายวันละ ๗-๘ คน เป็นโรคติดต่อ เป็นหนักที่บ้านกระโหม่โพนทอง อำเภอบ้านผือ ติดต่อกับอำเภอบ่อวิน มีแม่น้ำทอน เป็นเขตแดน... ต้นปี ๒๔๙๓ นี้ก็จะตายแล้ว แต่ก็ยังไม่ตาย

ครั้งที่สอง เป็นโรคท้องร่วงถ่ายติดต่อกัน ๒๕ ครั้ง อาเจียนอย่างรุนแรง ๒ วัน ร่างกายตายไปแล้ว ๙๙% เหลือเพียง ๑% ก็นี้ก็จะตายแน่ แต่ก็อยู่รอดมาได้

พอครั้งที่สาม คือครั้งนี้ ก็ไม่เห็นมันเป็นอะไร มันเป็นเรื่องของกรรมของท่านเจ้าคุณ” หลวงตาอธิบาย ก่อนที่จะกล่าวต่อไปว่า...

“เรากำลังจะรับบริจาคดอลลาร์ช่วยชาติก็มาเป็นอย่างนี้
ขณะนี้ได้รับเงินบริจาค ๒ แสนดอลลาร์เศษแล้ว เพราะมีการป่าว
ประชาสัมพันธ์ไปทางทีวี หนังสือพิมพ์ คิดว่าคงจะได้เพิ่มขึ้นอีก
ในเร็ว ๆ นี้ รวมทั้งเงินไทยด้วย ได้มาเท่าไรก็ออกไปช่วยในสิ่ง
ที่เดือดร้อนกันหมด โรงพยาบาลนาทม กิ่งอำเภอนาทม จังหวัด
นครพนม ไม่มียา เพราะไม่มีงบประมาณ แม้แต่เงินเดือนหมอ
พยาบาล เจ้าหน้าที่ก็ไม่ได้รับมา ๒-๓ เดือนแล้ว เราต้องนำเงินที่
ได้รับบริจาคไปแจกจ่ายให้ เราทำเพื่อโลกถ้วน ๆ เจ็บป่วยคราวนี้
คงไม่นานแล้วนะท่านเจ้าคุณฯ คิดว่าสิ้นเดือนนี้คงหาย เหลืออีก
กี่วันนะ”

ท่านเจ้าคุณฯ จึงตอบว่า “อีก ๑๓ วันครับ หลวงตา”

หลวงตาจึงกล่าวต่อไปว่า “เออ! นั่นแหละ มันคงหาย
ตอนนั้น”

ลูกศิษย์ได้ช่วยกันรักษาแบบพื้นเมืองคือ “ย่าง” และ
“ตั้งยา” สมุนไพรร่วมกับหมอชาวจีน ที่มีความชำนาญในด้านการ
รักษา

❖ เปิดโครงการช่วยชาติ ❖

วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๑ เวลา ๑๕.๐๐ น. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จเป็นการส่วนพระองค์ไปยังสวนแสงธรรม เป็นประธานเปิด “โครงการช่วยชาติ โดยหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน”

ในวันเปิดโครงการช่วยชาตินั้น สังฆารมณ์ขารุดของหลวงตาฯ อยู่ในสภาพที่เพิ่งทุเลาจากอาพาธด้วยอุบัติเหตุทางรถยนต์ ผอมจนกระดูกและเส้นเอ็นปูดโปน แขนขาที่กระดูกแตก ถูกสะพานไผ่ด้วยผ้า หัวไหล่ขวาที่บวมเป่ง สีดำคล้ำ ท่านได้เริ่มโครงการช่วยชาติฯ ในสภาพของสังฆารมณ์เช่นนี้

ต่อมาวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๑ เวลา ๑๙.๓๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนิน เป็นการส่วนพระองค์ไป ณ สวนแสงธรรม เพื่อทรงกราบนมัสการหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน พร้อมกับถวายดอลลาร์และจตุปัจจัยไทยทานเข้า “โครงการช่วยชาติ โดยหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน” ยังความปลาบปลื้มปีติแก่เหล่าศิษยานุศิษย์หลวงตามหาบัวเป็นล้นพ้น

ต่อมาโครงการผ้าป่าช่วยชาตินี้นอกจากจะรับบริจาคในรูปของเงินดอลลาร์ เงินสกุลต่างประเทศ เงินบาทไทยแล้ว ยังเพิ่ม

รับบริจาคทองคำด้วย เพราะหลวงตา พิจารณาว่า **ความมั่นคงของ
ประเทศอยู่ที่ทองคำเป็นหลัก**

หลวงตากล่าวว่า ท่านเป็นผู้ถือบัญชีและรับผิดชอบทั้งหมด
แต่เพียงผู้เดียว ดังนั้นขอให้วางใจได้ว่าเงินบริจาคเหล่านี้ปลอดภัย
ทุกบาททุกสตางค์

หลวงตาได้ให้โอวาทว่า “เรามีพ่อ มีแม่ มีพี่ มีน้อง พี่เบิ้ม
ของเราก็มี ท่านยังอุตส่าห์มาเป็นประธาน เป็นมಹามงคลกแก่เรา
ทุก ๆ ครั้งไป เราบอูนมาก เรามีพ่อมีแม่ ในการดำเนินงาน
ช่วยชาติของเราสมบุญพูนผลด้วยผู้นำ

พวกเราทั้งหลายไม่ใช่ลูกกำพร้า ไม่มีพ่อไม่มีแม่ มีแต่ลูก
เต้าหยอมแหยมทำกันไปอย่างนั้น เรามีหลักมีเกณฑ์

กษัตริย์ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย พ่อแม่ของชาติไทยทั้งชาติ
เราจะต้องปฏิบัติให้เต็มเม็ดเต็มหน่วย สมกับเรามีพ่อมีแม่ คือ
วงศ์กษัตริย์ของเราเป็นพ่อเป็นแม่ของเรา ให้ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติ
แล้วเราจะได้มีแผ่นดินอยู่ต่อไป

ถ้าหากว่าไม่มีอะไรเข้าสู่คลังหลวง คลังหลวงล้มตุมลงเท่านั้น
ชาติไทยตุมไปพร้อมกัน ไม่มีเหลือ เงินใครกระเป๋ไหนไปด้วยกันหมด
ไม่มีกระเป๋ไหนจะตกค้างอยู่ได้ด้วยความร่มเย็นเป็นสุข เนื่อความ
ลุ่มจุมของชาติไทยนี้ไปได้เลยนะ

เพราะฉะนั้นขอให้ภาคภูมิใจ ในการดำเนินของตน เพื่อ
สนองคุณของพระพุทธเจ้า พระมหากษัตริย์ ให้เต็มภูมิของเรานะ
ให้กตัญญูต่อชาติบ้านเมือง ผู้มีอุปการะต่อเราเมื่อน้อย พระพุทธเจ้า
ยังไม่ให้ลืมนบุญคุณ นี่ชาติทั้งชาติมีคุณต่อชีวิตจิตเราหาประมาณ
ไม่ได้ พวกเราจะไม่กตัญญูรู้คุณ ชาติที่เกิดขึ้นอยู่เชียวหรือ?

❖ สายกรรมในชาติปางก่อน ❖

หลวงตามหาบัวได้เทศนาธรรมไว้ในวันที่ ๒๗ กันยายน
พ.ศ. ๒๕๔๑ เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี
ทรงร่วมฟังพระธรรมเทศนาพร้อมกับพระกรรมฐาน สายพระ
อาจารย์มั่น มีดังนี้

“พวกเราชาวไทยทั้งหลาย ต่างก็เป็นสายบุญสายกรรมที่
เคยร่วมสร้างสมอบรม คุณงามความดี มีความเกี่ยวโยงกัน เคยเป็น
พี่น้อง เป็นสายวงศ์ญาติ เป็นครูเป็นอาจารย์ เป็นลูกศิษย์ลูกหากันมา
แต่อดีตกาล จึงต่างมีบุญร่วมสร้างบารมีมหาทานอันยิ่งใหญ่ด้วยกัน

เราจึงแน่ใจว่า สายบุญสายกรรมของพวกเราทั้งหลายนี้
ต้องมีความเกี่ยวโยงกันมาตั้งแต่อดีตชาติ ไม่อย่างนั้นรวมกันเข้า
ไม่ได้ ลงใจต่อกันไม่ได้ เชื้อถือกันไม่ได้ บริจาคไม่ได้ ผู้นำเองก็ไม่
ลงใจ ที่จะปลงใจเป็นผู้นำของพี่น้องทั้งหลายได้ นี่ทั้งสองฝ่าย
ต่างท่านต่างมีความลงใจบริจาค หมดไปมากน้อยไม่สำคัญ สำคัญ

ที่บริจาควัสดุด้วยความเชื่อถ้อย ด้วยความไว้วางใจ เพื่อความปลอดภัย
แก่ชาติของเรา จึงเป็นบุญกรรม ของพี่น้องทั้งหลาย ตลอดถึงผู้นำ
คือหลวงตานี้ด้วย ว่าจะเป็นธรรมที่เกี่ยวข้องกัน ในบุพเพชาติปางก่อน
ซึ่งเคยได้สั่งสมอบรมคุณงามความดี และได้สร้างบารมีมาด้วยกัน
จึงได้เป็นญาติพี่น้อง เป็นครูเป็นอาจารย์กันมาตลอดเวลานี้ หาก
ไม่เป็นอย่างนั้นแล้ว จะเป็นไปไม่ได้

เรียกว่าทั้งสองฝ่าย คือฝ่ายหลวงตาบัว ซึ่งเป็นผู้นำก็พร้อม
แล้ว

พี่น้องทั้งหลายก็พร้อมแล้วในการบริจาค และบริจาค
มาตลอด

ผลแห่งการบริจาคของทั้งสองฝ่ายนี้ จะเป็นเครื่องอุดหนุน
เป็นเครื่องค้ำชูประเทศไทยของเรา ให้มีความแน่นหนามั่นคงขึ้น
โดยลำดับ

ขอให้พี่น้องทั้งหลายมีความภาคภูมิใจในบุพเพเวทนา คือ
ที่เราเคยสร้างคุณความดีมาตลอด เราก็ได้พบความดีมาเรื่อย ๆ เวลานี้
เราก็ได้พบความดีที่จะได้ช่วยชาติบ้าน เมืองของเรา ด้วยการบริจาค
ทานให้เป็นมหากุศลเพราะกุศลอันนี้หาได้ยาก

❖ ชะตากรรม ๓ อย่าง ❖

หลวงตาได้กล่าวต่อไปอีกว่า...

ชะตาของเมืองไทยมีเราเป็นผู้นำ ดวงชะตานี้มันมีอยู่ ๓ จุด

จุดที่ ๑ **ชะตาของประเทศไทย**

จุดที่ ๒ **ชะตาของหลวงตาบัว** คือต้องตาย แต่กลับไม่ตาย
หมอโรงพยาบาล มาเอ็กซ์เรย์ที่วัดป่าบ้านตาดว่า เป็นโรคมะเร็งลำไส้
ขั้นสุดท้าย เพื่อความแน่ใจจึงไปตรวจที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์
ขอนแก่น ทางโรงพยาบาลศรีนครินทร์ก็ยืนยันเช่นเดียวกัน หลังจากนั้น
นั้นได้เดินทางไปตรวจที่โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพฯ คณะหมอ
ก็ยืนยันเช่นเดียวกันว่า อีกไม่นานจะต้องตายให้เตรียมตัวไว้อย่างช้า
ต้องตายก่อนเข้าพรรษาปี ๒๕๔๐

จุดที่ ๓ **ชะตาของลูกศิษย์ทั้งหลายที่จะได้ร่วมกันทำ
ประโยชน์ใหญ่ให้แก่ชาติ และพระศาสนา**

เมื่อท่านพูดถึงชะตากรรม ๓ อย่างนั้นแล้วท่านก็ย้ำว่า
ดวงชะตา ๓ อย่างนี้ รวมกันแล้วจะช่วยยกเมืองไทยขึ้นได้

หลวงตาเป็นผู้นำให้ทำตามที่คุณนำบอกทุกอย่าง หลวงตาเด็ด
ลูกศิษย์ต้องเด็ด พร้อมใจกันเสียสละ แม้คอขาดก็ต้องยอม
ดวงชะตายังพอมีพอเป็นไปได้อยู่ต้องสำเร็จ สำเร็จด้วยคุณธรรม
ข้อไหนลูกศิษย์คนไหนถามขึ้น ท่านตอบพร้อมด้วยเสียงหัวเราะว่า

“ด้วยธรรมะข้อสู้ไม่ถอย สู้ไม่หยุดไม่ถอยเดี่ยวชนะเอง”
ท่านย่า ฉะนั้นหลวงตามหาบัวท่านจึงเทศนาธรรม ปลุกใจชาวพุทธ
ให้ลุกขึ้นสู้ไว้ว่า

**“บรรพบุรุษรักษาชาติจนกระทั่งเลือดทาแผ่นดิน ก็เคยมี
มาแล้ว**

**เราทั้งหลายควรถือเป็นคติ คน ๖๒ ล้านคนต้องช่วยกัน
รักษาล้างหลวงฯ”**

❖ **ต้นเหตุนำทองคำเข้าคลังหลวง** ❖

หลวงตาได้กล่าวต่อไปอีกว่า...

ต้นเหตุเกิดขึ้นวันที่เราไปมอบดอลลาร์และทองคำที่แรก
ที่ธนาคารชาติ พอเสร็จแล้วหัวหน้าใหญ่มานิมนต์เราเข้าไปดูทองคำ
เขาบอกเองว่าทองคำนี้มีผู้ได้มาเห็นมาชม มีสองท่านด้วยกัน
สมเด็จพระเทพฯ กับหลวงตา ว่าอย่างนั้น ทองคำแท่งละ
๑๒ กิโลกรัม

ดูทองคำละเอียดลออดูจนหมดเลยก็ออกไปคุยกันสอง
ต่อสอง ไม่ให้ใครทราบ ทองคำของเราที่เกี่ยวกับประเทศอื่นๆ ซึ่ง
มีการซื้อขายต้องมีการติดหนี้ติดสิน ทองคำย่อมเป็นเครื่องประกัน
เมืองไทยเราจะมีเท่าไร เมืองไทยทั้งประเทศนั้นนะ มีน้อยมากจน
ใจหายนุ่น เราสงวนมากนะ สงวนชาติไทยของเรา สมบัติกลางนี้

เราไม่ตะ เรามีแต่ชนเข้า ๆ เราสงวนชาติไทยของเรา เหล่านี้เป็นเครื่องประดับประดาให้เมืองไทยเราเป็นเมืองศักดิ์ศรีดงาม

เราได้พยายามที่สุดแล้วสำหรับชาติไทยของเรา อะไรที่จะเป็นประโยชน์ต่อชาติ เราชวนชววยเสาะแสวงหามาเพิ่มเข้าไปมันไม่ได้ง่าย ๆ นะ ผู้ให้ ผู้รับก็ลงใจด้วยความบริสุทธิ์ใจ รับด้วยความบริสุทธิ์ใจและความเมตตาเพื่อชาติของเรา เพราะอย่างนั้นจึงไม่มีรู้ไหลแตกซึมไปไหนเลย ตกมือเราแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างเข้าด้วยความบริสุทธิ์พุทธแท้ ๆ

(วัดป่าบ้านตาด ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๑)

❖ ศิษย์นำตาลอ ❖

วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓ หลวงตามหาบัวได้ประกาศทำพินัยกรรม มอบสมบัติเข้าพระคลังหลวงเพื่อช่วยชาติ ระหว่างเทศนา ณ ศาลาสวนแสงธรรม ท่ามกลางความตกระลึงของญาติโยมที่นั่งฟัง หลวงตามหาบัวยังปักหลักสู้ไม่ถอยเพื่อให้ “เงินผ้าป่าช่วยชาติ” ถูกนำไปใช้สมตามเจตนารมณ์อย่างถูกต้องที่สุด ซึ่งล่าสุดถึงกับทำพินัยกรรม มอบสมบัติทั้งหมดเข้าพระคลังหลวงแล้ว โดยท่านได้ประกาศว่า.....

“ขอยืนยันว่าเงินทั้งหมดเราจะซื้อทองเข้าคลัง ไม่ให้เป็นของคนอื่น และไม่ให้แยกจากกันซักสตางค์เดียว หลวงตา

จะเผาผีตัวเองด้วยไฟ ไม่ใช่ด้วยเงิน คนเรานั้นแม้มีชื่อเสียง
แต่วาระสุดท้ายคือความตายมาถึงทุกคน

สมมุติที่จะมาเกิดมาตายกองกันอยู่ที่นี่ไม่มีแล้ว ในอัฐภาพ
นี้เป็นอัฐภาพสุดท้ายของเรา ใครจะหาว่าเราโกหกมดเท็จโอ้อวด
ก็ให้ว่าไป แต่ระวังบาปจะกินหัวนะ นี่ปฏิบัติมา แทบเป็นแทบตาย
จึงได้ธรรมเหล่านี้มา เมื่อได้มามากน้อยก็ได้พูดให้บรรดาพี่น้อง
ทั้งหลายฟังให้มีแก้ไขต่างหาก เราไม่ได้พูดเพื่อความโอ้อวด ให้มี
แก้ไขจุดส่ำให้พยายามกัน ความดีนี้ไม่ขาดทุน คนมีคนจนทำบุญได้
บุญด้วยกันหมด

คนเราฐานะสูงต่ำกันไม่เป็นอะไร แต่ถ้ามีฐานะสูงไว้เพื่อโกง
หรือรีดไถเขามา เป็นพวกที่สร้างภัยเผาหัวของตัวเอง พวกนี้จะล่มจม
มากที่สุด เมืองไทยเราเรียกพวกนี้ว่าพวกสกปรก พวกทำลายชาติ
จะเป็นใครก็ตาม ถ้าทำชั่วมาก ๆ พอตายไปแล้ว พระยังมาสวด
ไม่ทัน คนดีมีมากไม่แพ้ คนชั่วคนสองคนทำให้บ้านเมืองเดือดร้อน
ไปหมด เดียวก็ไปขโมยปล้นคนนั้นคนนี่จนชาวบ้านนอนไม่หลับ
ต้องคอยระวังอันตรายต่อสมบัติชาติ ขอร้องว่าอย่าสมัครใจเป็นคนชั่ว
เพราะตัวเองจะนอนไม่หลับ ต้องระวังอยู่ตลอด กลัวเขาจะจับได้
หลวงตาบัว ช่วยชาติเต็มความสามารถแล้ว อะไรที่มาทำลายผู้
ไม่ถอยเพื่อปิดเป่าให้สิ้นซาก”

(๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๑)

❖ ฟ้าหญิงขอเป็นลูกบุญธรรม ❖

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ได้ประทานให้สัมภาษณ์กับนิตยสารฉบับหนึ่ง ถึงหลวงตามหาบัว ซึ่งเป็นทั้งพระอาจารย์และบิดาบุญธรรม ในโอกาสที่พระหลวงตาได้รับนิมนต์มาฉันเข้าที่พระตำหนักใหม่ จิตรลดาว่า

“หวังอะไรก็คงไม่หวังมาก แต่ก็ได้อยู่แล้ว เพราะว่า หลวงตามหาบัวจะมาฉันเข้าที่บ้าน นิมนต์ท่านไว้ อันนี้เป็น ความปลาบปลื้มที่สุด เพราะหลวงตาอุตส่าห์รับเป็นศิษย์เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ เมื่อปีที่แล้วท่านก็รับเป็นบุตรบุญธรรม เป็นความ ซาบซึ้งมากแล้ว”

“มีเวลาก่อนนอนที่ไม่ขาด คือสวดมนต์แล้วนั่งสมาธิ ภาวนา ไม่ได้นั่งยาว ๆ เป็น ชั่วโมง ๆ คือ มี ๑๐ นาที ก็นั่ง ๑๐ นาที มี ๒๐ นาที ก็นั่ง ๒๐ นาที แล้วแต่จะเป็นไปได้ แต่ทำ เป็นประจำ”

❖ ฟ้าหญิงฟังเทศน์จิตรวม ❖

หลวงตาได้กล่าวชมการปฏิบัติธรรมของเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ว่า....

“เทศน์กรุงสยามอันดับหนึ่งก็ที่สนามหลวง งานใหญ่ที่สุดมาครบหมดเลย

ชาติ ก็นายกฯ พร้อมคณะรัฐมนตรี

ศาสนา ก็พระเป็นพັນฯ เน้นหมดสนามหลวง

พระมหากษัตริย์ ก็ฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมา

เรียกว่า **ครบชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์**

ใช้เวลาเทศน์ตั้ง ๑ ชั่วโมง ๒๓ นาที ฟ้าหญิงฯ ท่านฟังเทศน์เรา ๒๐ กว่าครั้ง เวลาเขาจัดให้ที่ประทับท่านก็ประทับ พอเราขึ้นธรรมาสน์ ท่านก็นั่งทำสมาธิฟังทุกครั้ง

“ฟ้าหญิงฯ ท่านภาวนาเก่งนะ ท่านสนใจภาวนาจริงจัง ท่านไปประทับที่ปทุมธานี ท่านก็ทำที่ไว้สำหรับภาวนา อยู่ที่ไหนท่านก็มีที่ภาวนาของท่านโดยเฉพาะ ๆ เอาเทปของเราไปฟัง ฟังทั้งเทปทั่ว ๆ ไป เช่น แกงหม้อใหญ่ เทปเทศน์เฉพาะสอนพระวัดป่าบ้านตาดมีแต่ธรรมะเฉพาะที่ฟัง ๆ เป็นแกงหม้อจิ๋ว ท่านก็ฟัง

ครั้งเวลาท่านพูดนำฟังนะ เราถามว่า

“เป็นยังงี้ละ เทศน์สอนฆราวาสกับเทศน์สอนพระต่างกันไหม”

“ต่างกันมาก แต่รู้สึกชอบเทศน์สอนพระมากกว่า”
ท่านตรัสอย่างนั้น

อย่างที่เทศน์สนามหลวงในวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๔ นั้น
พอเทศน์จบลงแล้ว เราเลยถามท่านดู “เป็นยังงัยละฟังเทศน์”

ท่านออกอุทานขึ้นทันทีเลยว่า “โห้โฮ ท่านพ่อเทศน์
ถอดออกมาจากจิตใจจริง ๆ ฟังแล้วกายเบาหวิวเลยเชียว
แทบไม่มีกาย”

ท่านพูดอย่างนั้น หมายถึงว่า จิตรวมแล้ว จิตสงบเข้ามา
สู่ธรรม ธรรมกล่อมจิตก็หมุนอยู่กับธรรม มันเลยไม่ส่งกระแส
ออกไปข้างนอก แล้วก็ไมเจ็บนั้นปวดนี้ ท่านว่า “กายเบาหวิว
แทบไม่มีกาย” เท่านั้น เราเข้าใจทันที เพราะเราเคยมาแล้ว

...ฟ้าหญิงฯ ท่านเสด็จมาพักค้างที่วัดป่าบ้านตาด ท่านเสด็จ
มาบ่อย

มาที่แรกเอาของมาพะรุงพะรังเอามาถวาย เราก็ว่า

“เอามาทำอะไร ลูกมาเยี่ยมพ่อมาแต่ตัวจะเป็นอะไร?”

ตั้งแต่นั้นจึงไม่เอาอะไรมา ไม่ให้เอาอะไรมา เดินเข้ามา
ลูกไปหาพ่อ พ่อไปหาลูก เหมือนกัน เราไม่ได้พูดธรรมดา ดุด้วย

ท่านภาวนาตินะ สนใจภาวนาดี ท่านนิมนต์เราไปตำหนัก
ที่ปทุมธานี เราไปให้หนึ่งหรือสองหน บริเวณท่าเลภาวนาดี
ท่านเสด็จมาบ่อยแหละมาที่นี่

...ฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ท่านถวายตัวเป็นลูกบุญธรรม เวลาเรา
พูดกับท่านเราก็ พูดแบบพ่อกับลูกเลย ท่านพูดกับเราก็แบบเดียวกัน
แบบพ่อกับลูก ท่านลงใจเต็มที่ กับเรา เทศน์ในงานต่าง ๆ ท่านเสด็จ
มาท่านก็ไปฟังด้วย เฉพาะอยู่ในศาลาได้ฟังทุกเช้าที่ท่านเสด็จมา

(เชื่อนอุบลรัตน์ ๘ มกราคม ๒๕๕๑, วัดป่าบ้านตาด ๑๒ ตุลาคม

และ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๐)

❖ คลังหลวง ❖

คัดค้านการรวมบัญชี “สุขชาติกลืนเงินในคลังหลวง”
ของรัฐบาล และต่อต้าน พ.ร.บ.สงฆ์ฉบับ “หนังตะลุง” อันมีที่มา
ไม่ชอบธรรม

พระบรมศาสดาตรัสว่า “เมื่อโคนายฝูงกำลังข้ามน้ำ
ถ้าโคนายฝูงนำดี โคทั้งหลายก็จะปลอดภัยขึ้นสู่ท่าที่ถูกต้อง
ไม่ถูกน้ำพัด แต่ถ้าโคนายฝูงนำไม่ดี โคทั้งหลายย่อมเดือดร้อน
ได้รับอันตรายฉับใด

ในหมู่มนุษย์ก็ฉับนั้น ผู้ใดถูกแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าคณะ
ถ้าเขาตั้งอยู่ในธรรมซื่อสัตย์สุจริต ประชาชนผู้เดินตามก็จะตั้ง
อยู่ในธรรม และซื่อสัตย์สุจริตด้วยรัฐจะมีความสุข ถ้าผู้เป็นใหญ่
ประพฤติธรรม”

หลวงตาท่านย้าว่า... หัวหน้าเป็นผู้ที่มีความสำคัญมาก หัวหน้าสัตว์ หัวหน้าคน หัวหน้าฝูง ความพึงเป็นพึ่งตาย ความพ้นฟู ความล่มจม อยู่กับหัวหน้าเป็นผู้พาดำเนิน ถ้าดำเนินผิดพลาดก็จมได้เลย หัวหน้าจมเพียงคนเดียว บริษัทบริวารจมไปด้วยกันหมด หัวหน้าพาขึ้นไพล่ขึ้นเพียงคนเดียว บริษัทบริวารขึ้นได้หมด

ทุกข์ทางกายแก้ด้วยวัตถุเงินทองหยูกยาอาหาร ทุกข์ทางใจแก้ด้วยพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

หลวงตาได้นำธรรมที่รู้เห็นออกเมตตา เทศนาดับทุกข์ทางกายและทางใจไปพร้อมกัน ธรรมนั้นเป็นเหมือนน้ำดับไฟดับไฟในใจที่กำลังเราร้อนของประชาชนทั้งประเทศ ท่านสอนให้ทุก ๆ คนรู้จักดับทุกข์แห่งตนด้วยวิถีทางแห่งธรรม

หลวงตาท่านได้อุปมาในเรื่องนี้ เป็นภาษาชาวบ้านที่เข้าใจง่ายว่า เหมือนหนามทิ่มแทงเข้าที่เท้า ควรจะรีบถอนหนามออกเสียเร็วไว ไม่ควรไปถามหาตระกูลหนาม หรือ หาต้นตอหนามว่าหนามนี้มาจากต้นไม้ใด

พระศาสดาตรัสว่า

“สังสารวัฏนี้โพลงอยู่ด้วยเพลิงทุกข์นานาประการไหม้ให้ร้อนอยู่ทั่ว สัตว์ทั้งหลายดิ้นทุรนทุรายอยู่ในกองทุกข์แห่งสังสารวัฏนี้ ใครเล่าจะเป็นผู้ดับ ถ้าทุกคนไม่ช่วยกันดับทุกข์แห่งตน

คำว่า “คลังหลวง” เป็นศัพท์ที่หลวงตาใช้เรียกขึ้นเองตามความเข้าใจ จนต้องทำให้ ศาสนิกชนไปค้นหาคำว่า “คลังหลวง” และไปค้นหาต้นตอสินทรัพย์ที่อยู่ในคลังหลวง ว่ามีความเป็นมาอย่างไร จนถึงขั้นอัศจรรย์ใจ ถึงความรู้พิเศษที่ท่านสามารถทราบได้

❖ พ.ร.บ.สงฆ์ หลวงตาบัวออกสนามเอง ❖

หลวงตาพูดที่สวนแสงธรรมว่า “ได้ทราบข่าวว่าจะมาตั้งพระราชบัญญัติปกครองพระปกครองศาสนาอีก หลวงตาบัวรักศาสนาอยู่เต็มเหนี่ยว นี่ยังเกี่ยวข้องกับชาติบ้านเมืองซึ่งไม่ใช่เรื่องของศาสนาเลย เรายังอุตส่าห์ออกไปช่วยเหลือเต็มกำลัง มิหนำซ้ำยังจะมาโจมตีศาสนาอีกให้เป็นมูตรเป็นคูไปด้วยกัน คราวนี้คราวจะยิ่งใหญ่ที่สุด โลกธาตุคือเมืองไทยเราจะถล่มคราวนี้ หลวงตาบัวจะออกสนามเอง บอกอย่างนี้เลย ให้ถอยไม่มีถอย

อะไรที่จะมาทำลายนี้ทำไม่ได้ เรายักษาสุดหัวใจเราแล้วรักษาธรรมนั้นะ ยังจะมาทำลายเหอ โผล่ออกมาจากมูตรจากคุณจะมาตั้งพระราชบัญญัติปกครองทองคำทั้งแท่งมีอย่างเหอ นักโทษมาปกครองคนดีทั้งประเทศมีอย่างไหม

พระสงฆ์ท่านมีความเสียหายตรงไหน จึงต้องมาตั้งพระราชบัญญัติปกครองท่าน ท่านเสียหายที่ตรงไหน ถ้าจะควบคุมนี้ไปควบคุมพวกคณะวราชการที่มันสกปรกโสมนั่นซิ ก่อนที่จะมา

ทำราชการงานเมืองมีเงินก็บาท เอามาตั้งเป็นข้าราชการ แล้วมีเงินก็บาท เวลาเกษียณอายุไปแล้วมีเงินก็บาท ไปตรวจตราเหล่านั้นเสียก่อน พงไหนดมันมีแต่พุงชี้ทั้งนั้น พุงสะอาดสะอาดอันมีอยู่ที่ไหน แล้วจะมาปกครองพระ จะมาชะล้างพระ มาบีบบังคับพระได้ยังไง พระท่านไม่มีความผิด ท่านมีหลักธรรม หลักวินัย หลักใจที่ได้ประพฤติปฏิบัติตามแนวทางของพระพุทธเจ้า”

❖ สังฆสามัคคีครั้งที่ ๑ ❖

เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕ เวลา ๑๓.๐๐ น. คณะสงฆ์ทั้ง ๒ นิกาย ร่วมสังฆสามัคคีที่วัดโศการาม ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ มีพระสงฆ์จากวัดต่าง ๆ ทั่วทุกภาคของประเทศ โดยเฉพาะทางภาคอีสาน สายพระธรรมวิสุทธิมงคล หรือหลวงตามหาบัว ญาณสมปนโน จำนวน กว่า ๗,๕๐๐ รูป เดินทางด้วยรถโดยสารกว่า ๑๐๐ คันมาร่วมประชุมสงฆ์เพื่อโจทก์ อภิกรณ์และประกาศลงนาคกรรมผู้ที่เสนอร่าง พ.ร.บ. คณะสงฆ์ฉบับใหม่ อันมีที่มาไม่ชอบด้วยพระธรรมวินัย

พ.ร.บ.คณะสงฆ์ ซึ่งแต่ละมาตราทำความเสียหายให้เกิดขึ้นแก่พระพุทธศาสนา จนถึงขั้นสร้างความแตกแยกในหมู่คณะสงฆ์และพุทธบริษัท ขอให้ที่ประชุมโปรดพิจารณาว่า การกระทำเช่นนั้นขัดหรือผิดต่อพระธรรมวินัยหรือไม่อย่างไร และดำเนินการให้เป็น

ไปตามพระธรรมวินัย ที่ประชุมมีมติโจทก์อธิกรณ์ อันเป็นไปตาม
หลักพระธรรมวินัย โดยถือหลักพระพุทธพจน์ที่ตรัสกับพระอานนท์
ว่า....

โย โว อานนท มยา ธมโม จ วินโย จ
เทสิโต ปญฺจโต โส โว มมจฺจเยน สตถา.

อานนท์! ธรรมและวินัยใดที่เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้ว
แก่เธอทั้งหลาย โดยกาลล่วงไปแห่งเรา ธรรมและวินัยนั้นแล
ย่อมเป็นศาสดาของเธอทั้งหลายฯ

❖ สังฆสามัคคีครั้งที่ ๒ ❖

วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๖ เวลา ๑๓.๓๐ น. ณ วิหารสุทธิ
ธรรมรังสี วัดอโศการาม พระสงฆ์ทั้งฝ่ายธรรมยุตและมหานิกาย
ร่วมสังฆสามัคคี ส่วนใหญ่เป็นพระสายวิปัสสนา หรือพระป่า
ประมาณ ๑๐,๐๐๐ กว่ารูป นำโดยหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน
เจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับ
ร่าง พ.ร.บ.สงฆ์ที่จะมีการนำเข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีในเร็ว ๆ นี้
โดยในการประชุมได้ชี้แจงเกี่ยวกับเหตุผลในการคัดค้าน พ.ร.บ.สงฆ์
ให้รัฐบาลยกเลิกการพิจารณาใด ๆ ทั้งสิ้นเกี่ยวกับ พ.ร.บ.สงฆ์ที่
เสนอต่อนายกรัฐมนตรี เพราะเป็น พ.ร.บ.ที่เป็นโมฆะ เนื่องจาก
มีเนื้อหาสืบทอดเจตนารมณ์ของกลุ่มเผด็จการที่ไม่หวังดีต่อชาติ

และพระพุทธศาสนา สนับสนุนการรื้อถอนพระราชอำนาจของ พระมหากษัตริย์ ยึดพระราชอำนาจของ สมเด็จพระสังฆราช ขัดต่อจารีตประเพณีของคณะสงฆ์ ขัดพระธรรมวินัย ฝ่าฝืน และขัดต่อพระพุทธเจตนารมณ์ และหากนำร่าง พ.ร.บ.สงฆ์เข้าสู่ กระบวนการพิจารณาของ คณะรัฐมนตรีเพื่อจะให้มีผลบังคับใช้ โดยไม่รับฟังมติของคณะสงฆ์ไทย ที่ประชุมมีมติ ๕ ประเด็น คือ

๑. ประการแรก ขอให้ยกเลิกการพิจารณาร่าง พ.ร.บ. คณะสงฆ์ไม่ว่าวิธีใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะเป็นร่างที่โมฆะขัดต่อพระ ธรรมวินัย เป็นเผด็จการไม่หวังดีต่อชาติ รื้อถอนพระราชอำนาจของ พระมหากษัตริย์ และสมเด็จพระสังฆราช

๒. หากกระทำขัดต่อข้อ ๑. โดยเสนอให้รัฐสภาพิจารณา ตราเป็นกฎหมาย โดยไม่ฟังมติคณะสงฆ์ไทย ที่ประชุมคณะสงฆ์ไทย จะสละชีวิตเพื่อรักษาพระธรรมวินัย

๓. ที่ประชุมไม่เห็นด้วยกับการตรากฎหมายขึ้นมาปกครอง คณะสงฆ์ เพราะวิถีชีวิตของพระมีพระธรรมวินัยเป็นธรรมนูญอยู่แล้ว

๔. ผลักดันให้มีการดำเนินคดีกับบุคคลที่สนับสนุนร่าง พ.ร.บ.คณะสงฆ์และเคลื่อนไหวกำจัดหลวงตามหาบัวให้ถึงที่สุด

๕. ให้ตัวแทนคณะสงฆ์นำมติที่ประชุมไปดำเนินการ โดยนำ กราบทูลสมเด็จพระสังฆราช นายกรัฐมนตรี ทราบและปฏิบัติตาม มตินี้

ที่ประชุมมีมติจะสละชีวิต เพื่อรักษาพระธรรมวินัย โดยที่ประชุมได้เปล่งเสียง สาธุการตอบรับ ๓ ครั้ง พร้อมกันนั้น พระสงฆ์และประชาชนที่มาร่วมประชุมได้ร่วม ลงชื่อเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังมีการนำรายชื่อพระสงฆ์และประชาชนที่คัดค้าน พ.ร.บ.คณะสงฆ์ จำนวน ๑,๐๓๗,๐๐๐ รายชื่อมาแสดง

หลวงตามหาบัว ได้กล่าวในตอนท้ายการประชุมว่า “วันนี้ วันมงคลที่พระสงฆ์มาร่วมชุมนุมกันทำในสิ่งที่ดีงาม เราจะเอา ชีวิตของเราบูชาพระพุทธศาสนาประกอบทั้งชาติบ้านเมือง ทั้งหมด เนื้อหาใน พ.ร.บ.สงฆ์ ทุกอย่างเข้ากับพระธรรมวินัย ไม่ได้เลย เป็นมหาภัยต่อชาติศาสนาแล้ว ๆ เรายอมไม่ได้ จะยอม สละชีวิตเพื่อรักษาพระธรรมวินัย”

เราก็ได้เห็นกำลังใจของพระที่มีต่อพุทธศาสนานะ ไม่ได้ไปหา บังคับบัญชาอะไร อะไรละ เป็นไปตามอัธยาศัยของท่าน ท่านก็บอก กล่าวกันไปตามธรรมดา มาเต็มหมดเลยทุกภาค ตะวันออก อีสาน ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ก็มี เรียกว่าหมดทุกภาค ฉะนั้นถึงต้อง เทศน์ให้ฟังเรื่องการปฏิบัติกรรมฐาน

นับว่าเป็นประวัติการณ์ของพระกรรมฐานที่มีจำนวนมาก ปริยัติก็มีเพียงเล็กน้อย ไม่มากนัก ทั้ง ๆ ที่ปริยัติก็เต็มประเทศไทย เวลาออกมาแสดงน้ำใจต่อพระพุทธศาสนา และประชาชนเรา นี้ เลยกลับเป็นพระกรรมฐานออกแนวหน้าทั้งหมดเลย นี่มันแปลก

อยู่นะ มันอดคิดไม่ได้นะ อะไร ๆ มีอะไรปั๊บ มันจะคิดทันที เห็นพระ
เต็มวัด พิถีพิถันจริง ๆ นะ มองไปทางไหนพระเต็มแน่นไปหมดเลย พระ
เป็นหมื่นขึ้นไป รถมากหาที่จอดไม่ได้ มีทุกประเภท วัดอโศการาม
เป็นทะเลรถ หาทางเดินไม่ได้”

พระพุทธเจ้าถือสำคัญมากเรื่องรวมความสามัคคี ความสงวน
ส่วนใหญ่ เช่น อย่างกิจของสงฆ์ งานของสงฆ์ถือเป็นความสำคัญมาก
มีวินัยบังคับเลย เช่น สมบัติของสงฆ์นี้ ของสงฆ์ประเภทไหนบ้าง นั้น!
ท่านแจกออกตามพระวินัยของสงฆ์อย่างเบาอย่างหนัก เคลื่อนที่ได้
เคลื่อนที่ไม่ได้ ท่านบอก เคลื่อนที่ได้เรารู้กันแล้ว พวกเตียง
พวกตั้ง พวกอะไรสมบัติที่ยกไปมาได้เป็นของสงฆ์ อันที่เคลื่อนที่
ไม่ได้ เช่น เขาถวายที่เป็นวัดเป็นวา กัลปนาสงฆ์ เป็นอสังหาริมทรัพย์
เคลื่อนที่ไม่ได้ ท่านให้มีวินัย รักษาไว้ตามนั้น ๆ

ท่านบอกไว้หมดละเอียดลออ ไม่มีบกพร่อง พระวินัย
พระพุทธเจ้าสมบูรณ์แบบทุกอย่างเลย การปกครองสงฆ์ก็เหมือนกัน
เป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาส เจ้าอาวาสที่จะปกครองด้วยความเป็น
ธรรมๆ แล้วสิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้นในท่ามกลางของวัด หรือ สถานที่ที่
วัดตั้งอยู่นั้น หัวหน้าเป็นผู้จัดแจงจัดทำให้สม่ำเสมอ

นั่น! พระวินัยท่านสมบูรณ์แบบ

นี่ที่พวกเปรตพวกผี มันเอาเข้าศึกษาคัดรู้มาเหยียบหัว
พระพุทธเจ้า

เพราะฉะนั้นมันถึงได้ยืนยันกับเราละสิ คำว่า “เรา” ก็คือ พระสงฆ์ทั่วประเทศไทย มาขอร้องให้เราเป็นหัวหน้า เพื่อจะ ด้านทานรักษาสัมบัติอันมีคุณค่า คือหลักศาสนาไว้ด้วยดีตามเดิม จะไม่ให้ใครมาแตะต้อง”

❖ ไม่มีหลวงตา ไม่มีวันนี้ ❖

นสพ.โพสต์ทูเดย์ วันศุกร์ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๖

แถลงด้วยความเชื่อมั่นไปแล้ว เมื่อคืนวันพฤหัสบดีที่ผ่านมา การคืนหนี้กองทุน การเงินระหว่างประเทศ ไอ เอ็ม เอฟ ล่วงหน้า ๑ ปี ปลดแอกจากโชตรวนที่เคย ผูกมัดมาตั้งแต่วิกฤตเศรษฐกิจ เมื่อปี ๒๕๔๐ หลังการคืนหนี้เสร็จสิ้นไปแล้ว เศรษฐกิจไทยยังคง แสดงความแข็งแกร่ง ด้วยการที่มีทุนสำรองของประเทศสะสม เกินพอ จะทะลุ ๔ หมื่นล้านดอลลาร์ในสิ้นปี

ขณะที่ยอดหนี้ต่างประเทศก็ลดฮวบฮาบ เหลือแค่ ๕.๔ หมื่นล้านดอลลาร์ เมื่อนำทุนสำรองไปบวกกับเงินฝากของแบงก์ พาณิชย์ต่างประเทศ หักออกจากยอดหนี้สินทั้งหมด หนี้สินของ ประเทศเหลือแค่ ๑-๒ พันล้านดอลลาร์เท่านั้น

พูดก็พูดเถอะ ที่ได้ภาคภูมิใจกันในวันนี้ เห็นที่ต้องระลึกถึง หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน แห่งวัดป่าบ้านตาด ที่กล้าพูด ได้เลย ถ้าไม่มีหลวงตาก็ไม่มีวันนี้

ลองย้อนกลับไปดูก็ได้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๓ รัฐบาลในขณะนั้นวางแผนจะใช้หนี้ ไอ เอ็ม เอฟ ล่วงหน้ามาแล้วครึ่งหนึ่ง ขณะนั้นทุนสำรองเรามีอยู่ ๓๑,๐๔๑ ล้านดอลลาร์ แต่แยกเป็นบัญชีฝ่ายการธนาคารที่เป็นสิทธิขาดจะเอาไปใช้อะไรก็ได้ เพียง ๕,๘๑๒ ล้านดอลลาร์ที่เหลืออีก ๒๕,๕๘๙ ล้านดอลลาร์ อยู่ในบัญชีฝ่ายออกบัตร ที่ใครจะเอาไปใช้ไม่ได้ด้วยเหตุที่มีกฎหมายเฉพาะได้แก่ พ.ร.บ. เงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๕ ล็อกอยู่ ห้ามเอาไปมั่วซั่ว

นี่แหละ คือที่มาของคำว่า การรวมบัญชี ที่จะมีการออกกฎหมายให้ยุบรวมเงิน บัญชีฝ่ายออกบัตรเข้ากับบัญชีฝ่ายการธนาคาร แล้วเอาไปใช้หนี้ ไอ เอ็ม เอฟ ขณะนั้นหนี้ ไอ เอ็ม เอฟ มีอยู่ ๑๒,๕๘๖ ล้านดอลลาร์ ถ้าเอาเงินไปใช้จริงทุนสำรองจะเหลือ ๑๙,๖๓๒ ล้านดอลลาร์

ถ้ามองแค่นี้ก็เหมือนกับมีทุนสำรองเพียงพอ แต่ทว่า มันคือมหันตภัยร้ายแรงของชาติ ด้วยเหตุที่ขณะนั้นเรามีหนี้สินต่างประเทศถึง ๘๗,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ เป็นหนี้ระยะสั้นถึง ๒๒,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ มากกว่าทุนสำรองที่เหลืออยู่เสียอีก สิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นตามมา เป็นความเสี่ยงที่ต่างชาติจะขาดความเชื่อถือในเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของไทย จนถึงขั้นเร่งเรียกหนี้คืน เพราะมองเห็นแล้วว่า ทุนสำรองเหลือน้อย ไม่พอเพียงแม้กระทั่งจะใช้หนี้ระยะสั้น เห็นกันได้ชัดว่าเศรษฐกิจจะล่มสลายอีกครั้ง ที่เกิดขึ้น

ให้พบกับตาแล้ว อาร์เจนตินาเจอวิกฤตเศรษฐกิจรอบ ๒ เนื่องจาก
ทุนสำรองเงินตราเหลือแค่ ๒๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ ขณะที่ยอดหนี้
ต่างประเทศมีถึง ๘๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ ทำให้ต่างชาติถอนเงินทุน
ออกจนเจ๊ง สภาพเช่นนี้ถ้าไทยยุบรวมบัญชี เอาไปใช้หนี้ไอ เอ็ม เอฟ
ตั้งแต่รัฐบาลก่อน ก็ต้องวัดดวงเสี่ยงกันว่า จะเดินตามกันลงเหว
หรือเปล่า

เดชะบุญที่ได้หลวงตามหาบัวขัดขวางไม่ยอมให้รวมบัญชี
โดยใช้เหตุที่ท่านได้ ระดมศรัทธาชาวไทยทั้งชาติ ทำโครงการ
ช่วยชาติโดยหลวงตามหาบัวฯ นำทองคำ เงินบริจาคส่งเข้าคลังหลวง
หรือบัญชีฝ่ายออกบัตรนั่นเอง หลวงตามหาบัวจึงให้ชาวไทยที่ส่งเงิน
เข้าคลังหลวงใช้สิทธิยับยั้งจนสำเร็จ

ทั้งหมดถือเป็นประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นจริงในแผ่นดินไทย
ต้องบันทึกให้รู้กัน โดยเฉพาะผู้เข้าไปรู้เห็นอยู่ในสถานการณ์
เหล่านี้ ถึงขั้นพูดได้ว่าเป็นเรื่องที่เต็มไปด้วยปรากฏการณ์อัศจรรย์
พูดไปคงไม่มีใครเชื่อ เข้าข่าย “ปัจจัยตั้ง” หรือรู้ได้เฉพาะตน
เฉพาะหมู่พวกคงไม่ผิดนัก แต่เหตุการณ์นี้เอง ทำให้เชื่อมั่น
เต็มหัวใจ เมืองไทยร่มเย็นด้วย ๒ สถาบันหลัก นั่นคือ สถาบัน
พระมหากษัตริย์ กับสถาบันศาสนาที่มีพระอริยะผู้ทรงคุณวิเศษ
อยู่มากมายในแผ่นดิน

❖ โอวาทของหลวงตาในพิธีปิดโครงการช่วยชาติ ❖

วันนี้เป็นวันมหามงคลของพี่น้องชาวไทยทั่วประเทศ โดยมีสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ได้เสด็จมาเป็นประธานในงานนี้ จึงรู้สึกว่าเป็นมงคลอันสูงสุด

ในวันนี้เป็นวันที่ได้มอบทองคำและดอลลาร์ ที่พี่น้องทั้งหลายทั้งประเทศได้อุตสาหะพยายามชวนชวนหามาด้วยความรักชาติความเสียสละด้วยความพร้อมเพรียงกันเป็นต้นมา ตั้งแต่วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๑ จนกระทั่งถึงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๗ นี้ปรากฏผลแห่งความรักชาติ ความเสียสละด้วยความพร้อมเพรียงกัน

ขอท่านทั้งหลายจงรับคำชี้แจง หรือโอวาทธรรมของพระพุทธเจ้าซึ่งแทรกมาในนี้นำไปปฏิบัติ ระลึกถึงตนเองและรักตนเอง คือรักชาติรักศาสนาด้วยความเป็นผู้ ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ระลึกถึงธรรมติดแนบอยู่กับใจเสมอ ความชั่วทั้งหลายจะไม่มีโอกาสเข้ามาสร้างความได้อย่างง่ายดาย เพราะธรรมของพระพุทธเจ้าเคยปราบความชั่วช้าลามก อันเป็นภัยต่อสัตว์โลกมาเป็นประจำ นานแสนนานก็กัปก็กลับ

เฉพาะปัจจุบันนี้ก็คือพระพุทธเจ้าสมณโคดมของเรา ได้ทรงปราบมารตัวมหากยอย่างยิ่งในพระองค์เองจนเรียบราบลงไปแล้ว ได้นำธรรมะนั้นมาสั่งสอนสัตว์โลกตลอดมา จนกระทั่ง ๒๕๐๐ กว่าปี ไม่ได้จืดจางยังสด ๆ ร้อน ๆ คือธรรมอันเป็นมหามงคลแก่โลก

จึงขอให้พี่น้องชาวพุทธทั้งหลายที่นับถือกราบไหว้
พระพุทธเจ้าเป็นขวัญตาขวัญใจตลอดมา ตั้งแต่ปู่ ย่า ตา ยาย
ได้นำไปประพฤติปฏิบัติ วันคืนปีเดือนล่วงไป จิตใจกับธรรมอย่าให้
ห่างเหินจากกัน

วันนี้หลวงตาจะไม่พูดอะไรมากนักเพราะได้พูดมาเป็นเวลา
๕ ปีแล้ว ขอความเห็นใจจากพี่น้องทั้งหลายเพื่อชาติไทยและศาสนา
ไทยของเรา ให้ต่างท่านต่างได้อุ้มชู ขึ้นมาด้วยการประพฤติปฏิบัติ
ตัวเป็นคนดี นี่เป็นความมุ่งหมายของชาติไทยด้วย เป็นความ
มุ่งหมายขององค์ศาสนา

ขอความสวัสดิ์จึงมีแก่บรรดาพี่น้องทั้งหลายโดยทั่วกันเทอญ ฯ

❖ วัตถุมงคลแห่งชาติ ❖

ณ เวลานี้ คงเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า “หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เป็นผู้นำโครงการช่วยชาติ ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ด้วยความเด็ดเดี่ยวเข้มแข็ง อดทนถึงขั้นสละชีวิต บวกด้วยแรงกายแรงใจของชนทั้งชาติ ดังมโนปณิธานของท่าน ที่ว่า...

“เราเกิดมาแบบโลกเขาเกิดกัน แต่เราจะตายแบบธรรมครองใจ”

“เวลามีชีวิตอยู่นี้ เราจะทำความดีให้โลกทั้งหลายได้เป็นคนดี
ตัวอย่างอันดีงาม และทำด้วยความเมตตาสงสารต่อโลก

เพราะหลังจากที่เราตายไปแล้ว

เราจะไม่กลับมาเกิดในโลกอีกต่อไป ตลอดอนันตกาล”

หลวงตาจึงได้สร้าง “วัตถุมหามงคลชิ้นเอก คือ ทองคำ และดอลลาร์ปลุกเสก” เพื่อนำชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มอบสิริมงคลเข้าสู่คลังหลวง

“ปลุกเสก” คือ การทำให้ศักดิ์สิทธิ์วิเศษ ท่านทั้งหลาย คงจะเคยเห็นภาพที่หลวงตามอบทองคำและดอลลาร์เข้าสู่คลังหลวง พิธีการง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน แต่ดูขลังและศักดิ์สิทธิ์ คือ ก่อนมอบ หลวงตาจะนั่งทำสมาธินิ่งและนาน เพ่งกระแสดิจต ลงในบาตรน้ำมนต์

จากนั้นท่านจะนำน้ำมนต์ไปประพรมทองคำและดอลลาร์ ที่จะมอบเข้าสู่คลังหลวง อย่างตั้งอกตั้งใจ ตั้งท่าตั้งทางพิธีพิถัน เป็นกรณีพิเศษ

ด้วยพุทธานุภาพ อัมมานุภาพ สังฆานุภาพ ด้วยจิตที่บริสุทธิ์ สะอาด ด้วยคุณธรรมคุณงามความดีภายในที่สัมผัสสัมพันธ์ทั้งผู้ให้ และผู้รับ ทองคำและดอลลาร์ที่ศรัทธาบริจาคยกมือขึ้นจบบอชิตฐาน เหนือเศียรเกล้า พลังจิตแห่งมหาทานของมวลมหาชน นำมาหล่อหลอมเป็นหนึ่งเดียว ทองคำแห่งเหล่านี้ จึงเป็นของวิเศษสุด ที่จะประมาณได้

ด้วยพลังจิตอธิฐานที่หลวงตามะตตปาปลูกเสกให้ก่อนทุกครั้ง นั้นเป็นความหมายว่า ทองคำและเงินดอลลาร์ธรรมดา ได้กลายเป็นวัตถุมงคลอันศักดิ์สิทธิ์วิเศษขึ้นมาทันใด เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้น ด้วยบุญฤทธิ์ บุญญานุภาพของพระสุปฏิปันโนนี้เอง

สมบัติที่เกิดขึ้นด้วยบุญฤทธิ์นี้ ย่อมมีฤทธิ์ศักดิ์ดานุภาพ คำชาติบ้านเมืองไม่ให้ใครคดโกงทำร้ายทำลายได้ เป็นเกราะคุ้มกันภัยให้ชาติ ประหนึ่งจะเป็นเครื่องเตือนสติชาวไทยว่า ผู้ใดก็ตามที่คิดคดทรยศชาติ ผู้นั้นจะต้องเดือดร้อนนังนอนไม่เป็นสุข ความจัญไร บุคคลจัญไรจักต้องพินาศไป ด้วยความศักดิ์สิทธิ์ แห่งวัตถุมงคลวิเศษ ที่ไหลเวียนเหมือนเงาติดตามตัวหมู่มชน ทุกหมู่เหล่า

ท่านทั้งหลายโปรดอย่าลืมนะว่า พระผู้ปฏิบัติดีศักดิ์สิทธิ์วิเศษ ด้วยการเอาชนะกิเลสได้แล้วนั้น แม้เพียงหินก้อนเดียว ก็ยังเสกให้เป็นของขลังศักดิ์สิทธิ์วิเศษขึ้นมาได้ในพริบตา

นี่หลวงตาเป็นพระประภทใด เราท่านทั้งหลายก็รู้ ท่านตั้งจิตเจตนาแผ่เมตตาเต็มส่วน ทองคำดอลลาร์เหล่านี้ จะศักดิ์สิทธิ์วิเศษขึ้นมาเพียงไร เรียกได้เลยว่า นี่แหละ! คือ **มหาวัตถุมงคลคู่บ้านคู่เมือง สามารถปิดเป่าเสนียดจัญไรให้ชาติไทยได้ อย่างแท้จริง**

บัดนี้ทองคำแท่งน้ำหนัก ๑๑ ตันกว่า เงินดอลลาร์ ๑๐ กว่าล้านดอลลาร์ ได้มอบเข้าสู่ท้องพระคลังหลวงเป็นที่ประจักษ์ตาประจักษ์ใจแล้ว เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายอนุโมทนาสาธุการล้นโลกธาตุแล้ว คำพูดของหลวงตา ตั้งแต่เบื้องต้น จนสุดท้ายเป็นหนึ่งไม่มีสอง เทียงแท่นั่นอน เปรียบเหมือน เมื่อราตรีสิ้นไป พระอาทิตย์ขึ้นแน่ ฉะนั้น

ผู้ตื่นอยู่ย่อมทราบเหตุการณ์ด้วยปัญญาว่า “**นานาธรรมรัตนะได้หลังรินทั่วแผ่นดินไทย ดอกบัวคือดวงใจสาธุชน เบิกบานแล้วเพราะได้รับแสงสุริย์ คือ พระสัทธรรม**”

หลวงตาผู้มีภพสุดท้าย ท่านผ่านมาเพื่อดับทุกข์ร้อน สร้างมหาทานมหากุศล อย่างมหัศจรรย์ยิ่งใหญ่ว่าแล้วท่านก็จะผ่านไป ไม่อาลัย บ่ายหน้าไปไม่กลับมาเกิดอีก ตลอดอนันตกาล

ดังคำพูดขององค์พระหลวงตาที่กล่าวกับบรรดาลูกศิษย์ เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑ ว่า...

“เรากำลังจะอายุเต็ม ๙๕ วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๑ นี้แล้ว เวลานี้อ่อนมากนะ ไปไหนมาไหนอ่อน เดินโซซัดโซเซ

ไม่เหมือนแต่เก่าแล้ว เดี๋ยวนี้ก็อ่อนแล้ว มันหมดกำลังของมัน
แต่จิตใจไม่มีวัย ไม่อ่อน สง่าอยู่อย่างนั้นตลอดเวลา

“นิพพานเที่ยง” ก็คือ “จิตที่บริสุทธิ์ล้วน ๆ”

ชาตินี้เป็นชาติที่เราได้ช่วยชาติบ้านเมือง เราช่วยทุกแบบ
ทุกฉบับ เราไม่เอาไม้เท้าใดๆ แม้เข้ามาในวัดนี้ก็นำออกช่วยโลก
ให้หมด มีของมากน้อยเข้ามาในวัดนี้แจกไปหมด ไม่สั่งสมอะไร
อยู่ไปกินไปวันหนึ่งพอยังอัธยาศัยให้เป็นไปเพื่อได้ประกอบความ
พากเพียรเท่านั้นพอ

ด้วยความเมตตาอันไม่มีประมาณต่อสัตว์โลก หลวงตา ยัง
สงเคราะห์ต่อไปจนกว่าชีวิตจะหาไม่ แม้ชีวิตลี้มลายลงแล้ว ปัจจัย
ทั้งหมดที่มหาชนศรีธานนำมาถวายในงานศพในอนาคต มีพินัยกรรม
ให้ซื้อเป็นทองคำทั้งหมดเพื่อนำมาอบเข้าสู่พระคลังหลวง ให้เป็น
สมบัติของชาติ เป็นทุนของลูกหลานสืบไป

นี่ คือหนังสือ “พ่อแม่ครูอาจารย์” บอกเรื่องราวแห่ง “ชีวิต
พระอรหันต์” ที่ยังทรงธาตุขันธ์ให้สัตว์โลกได้ชื่นชมบารมี บาทวิถี
ที่ท้านก้าวอย่างผ่านไป ย่อมนำความสุข และแสงสว่างมาให้แก่
สัตว์โลกทั้งปวงฯ

พ่อแม่ครูอาจารย์
ชาวประเวศน์ คติธรรม ปฏิปทา (ฉบับสมบูรณ์)

หลวงตามหาบัว

❖ หลวงตาอาพาธ ❖

หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน คือ หนึ่งในอรหันต์แห่งยุคกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นองค์อรหันต์ที่เราเห็นได้ต่อหน้าต่อตา และนับเป็นบุญตาของชาวไทยที่มีพระอย่างท่านมาอุบัติในแผ่นดินสยามนี้

ท่านได้ให้ภาชิตธรรมเอาไว้ว่า “เราจะไม่มาเกิดอีกแล้ว เราบอกรตรง ๆ เลย จะเป็นวาระสุดท้ายของเราที่ตายกองกันในวัฏจักรนี้ ก็กบก็กลับมา เราเคยตายมาแล้ว ก็กบก็กลับก็ภพก็ชาติ คราวนี้เลิกกัน

เพราะฉะนั้นจึงอุ้มชาติไทยของเราเต็มสติกำลังความสามารถ

จากนั้นสุดวิสัยแล้วของธาตุขันธ์ที่นำมาใช้เพื่อประโยชน์แก่โลก”

วาตะธรรมที่ท่านแสดงข้างต้นจึงถือได้ว่าเราได้เห็นพระ
อรหันต์องค์เป็น ๆ ที่ท่านยังแสดงธรรมกิริยา นับว่าชาวพุทธชาวไทย
มีโชควาสนาเหลือล้น ที่เกิดมาเป็นคน ได้พบองค์อรหันต์ผู้ปฏิบัติดี
ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรง ปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์ต่อหน้า ต่อตา
สด ๆ ร้อน ๆ

นี่คือคุณงามความดีที่เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าเป็นคุณงาม
ความดีที่น่าประทับใจ ประทับใจอย่างยิ่งและหลงตานี้เองเป็นผู้
ที่นำสิ่งที่ติงามมาสู่ชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ ท่านไม่เคยหวั่น
องค์ท่านเอง แม้ในวัยชราท่านก็ยังออกแสดงธรรมสงเคราะห์โลก

ท่านกล่าวว่า “เรื่องตายนะ อย่ามาวิตกวิจารณ์กับเรานะ
บอกชัด ๆ เลย อย่ามาวิตกวิจารณ์กับหลวงตา กลัวหลวงตาบัว
จะเป็นอย่างโน้นอย่างนี้ ลงนรกหลุมไหน เราจะลงของเราเอง
ถ้ามันควรจะไปลงนรก เราจะลงของเราเอง มันควรจะไปไหน รู้อยู่
ในตัวของเราแล้ว

เพราะฉะนั้น เราถึงไม่สะทกสะท้าน เรียบอกตรง ๆ เลย
ไม่จั่น สอนทำไม สอนคน สอนหลอก ๆ หลอน ๆ ได้ยังไง ถอดออก
มาจากหัวใจ ถ้ามันจะรู้ที่หัวใจนี้ ถอดออกจากนี้สอน

เพราะฉะนั้น ถึงสอนให้มีธรรมภายในใจหนา มันถึงมี
หลักยึดนะ สิ่งภายนอกเอาเรื่องไม่ได้นะ เงินทองกองเท่าภูเขานี้ก็
จะเกิดประโยชน์อะไร เวลาจำเป็นมาแล้ว เกะไม่ได้ ยึดไม่ได้ พัง ๆ ๆ

ดีไม่ดี เป็นเปรตเฝ้ากองทรัพย์สมบัติอยู่นั่นอีก จะไปไหนมาไหน
ก็ไปไม่ได้แหละ นั่นมันเป็นภัยแก่ตัวเอง ถ้าไม่รอบคอบตัวเอง

เพราะฉะนั้นจึงให้สร้างความคิด อบรมจิตใจของเราให้มี
ความแน่นหนามั่นคง ให้มีหลักใจกับธรรมะ ธรรมะเป็นเกาะ
ที่สำคัญมากที่จะยึดเพื่อความแคล้วคลาดปลอดภัย ถ้าไม่มีธรรมะ
แล้ว กำหนดดูเจ้าของเวลาไหนก็เร็ว ๆ ช่อน ๆ โลเล โลกเลก
เวลาจะตาย ก็แบบเดียวกันนี้ หาความแน่นอนไม่ได้ มันก็ลี้ไป
เลยซี”

❖ ป่วยแต่กายจิตไม่ป่วย ❖

ท่านจึงเป็นบุคคลที่พิเศษและวิเศษที่ไม่เหมือนใคร ในขณะที่
ที่ป่วยไข้ไม่สบาย ท่านยังเทศนาทางญาณทิพย์ของท่านเป็นประจำ
ในเรื่องนี้หมู่พระที่เฝ้าอุปัฏฐากอย่างใกล้ชิดได้เล่าให้ฟังว่า...

องค์ท่านปรารภว่า “แม้เราป่วยใกล้จะตายอยู่แล้ว ก็ไม่ได้
พักได้ผ่อน ร่างกาย ไม่ไหว แต่ทางจิตทางใจนี้สิ ยังต้องไปแสดง
ธรรมโปรดเทวบุตรเทวดา”

บางครั้งท่านเล่าว่า ถอดจิตไปโปรดเทวดาทางเชิงใหม่

บางครั้งก็ไปโปรดเทวดาทางกรุงเทพมหานคร ทางวัด
มกุฏกษัตริยารามฯ ท่านไม่ได้พักได้ผ่อน แก่ใกล้จะตายอยู่แล้วก็
ไม่พักได้ผ่อน เคঁาขอร้อง เคঁาอ่อนวอน บางทีเราเดินทางไปโคราช

พวกเทพเค้ามารอต้อนรับ ไม่มองเคื่อก็ค่อน เค้ามารอต้อนรับเรา
เป็นจำนวนมาก

ท่านยังบอกอีกว่า จังหวัดนครราชสีมา เทวดาเยอะ ท่าน
จึงเดินทางมาที่นครราชสีมาบ่อย ๆ นอกจากโปรดมนุษย์แล้ว
อีกประการหนึ่งก็เพราะเทวดานุเทพนิมนต์ให้ท่านมาแสดงธรรม
การแสดงธรรมนั้นไม่ได้แสดงธรรมเป็นภาษาอย่างที่เราพูดใช้
จิตแสดง

เทวดาโคราชมีเป็นจำนวนมาก เมื่อท่านเดินทางมา เค้าจะมา
รอต้อนรับท่านตามรายทางก็มี กิริยามรรยาทงดงามเหมือนผ้าพับไว้
สูงต่ำตามภูมิชั้นวรรณะและวาสนาบารมีของแต่ละหมู่พวก

ถึงเวลาท่านลากลับอุดรฯ เขาแสดงอาลัย ไม่อยากให้ท่าน
ไปไหน อยากให้พักอยู่นาน ๆ เห็นท่านแล้วเขาชุ่มเย็นเป็นสุขปีติ
ในธรรม เขาวานานมากกว่าจะได้พบพระแบบนี้ ขอนิมนต์ท่านมา
โคราชบ่อย ๆ เมื่อท่านเดินทางกลับจากไปแสดงอาการโศกเศร้า
เสียใจเหมือนเด็กน้อยพลัดพรากจากพ่อแม่ร้องกะจองอแงยังงี้
ยังงั้น ท่านเล่าแบบ น่ารักน่าชัง

แม้กระทั่งท้าวสักกะผู้เป็นจอมเทพก็มาเช่นเดียวกัน เวลา
ท่านมานี้รัศมีธรรมของท่านแผ่ไป เขาก็เหมือนกับได้ของทิพย์ขึ้น
จิตชื่นใจทำให้อายุทิพย์ยืน องค์ท่านไม่ได้ช่วยเฉพาะมนุษย์เท่านั้น
แม้แต่เทวบุตรเทวดาท่านก็ยังช่วย เป็นความเมตตาไม่มีประมาณ

ครอบไปทั่วโลกธาตุ เรียกว่าช่วยหลายอย่างหลายประการทั้ง
เบื้องบน คือ เทพ อินทร์ พรหม เบื้องล่างคือ สัตว์นรก เปรต
สัตว์เดรัจฉาน อสุรกาย และทั้งท่ามกลางคือมนุษย์ทีเดียว

องค์ท่านเล่าว่าในขณะที่แสดงธรรมโปรดมนุษย์ จิตอันหนึ่ง
ก็แสดงธรรมให้เหล่ากายทิพย์ฟังไปพร้อมกัน หรือแม้ในขณะที่
กายท่านนอนอยู่กับที่ แต่ส่งกระแสจิตเป็นธรรมนิมิตไปแสดงธรรม
ณ แดนไกลโพ้น ในขณะที่ท่านเข้าพักนิตเดียว ท่านก็สามารถถอดจิต
ไปแสดงธรรมได้ง่ายเหมือนพลิกฝ่ามือ สอนพวกกายทิพย์ไม่ได้สอน
ยากเหมือนมนุษย์ ท่านย้ำว่า “มนุษย์ชี้เหมือนสอนยาก”

นี่คือความพิเศษ นี่คือความอัศจรรย์ที่น้อยนักจะมีผู้สามารถ
ทำได้

❖ บอกวันตายล่วงหน้า ❖

ในขณะที่หลวงตาอาพาธผู้เขียนได้มีโอกาสเข้ามาพักที่
วัดป่าบ้านตาด ได้มีโอกาสเข้าไปดูแลองค์ท่านในห้องปลอดเชื้อ
เหมือนกับสาธุศิษย์ทั้งหลาย และได้โอกาสพบครูบาอาจารย์
มากมายที่เป็นศิษยานุศิษย์ด้วยกัน ท่านเหล่านั้นได้เล่าเรื่องราวต่าง ๆ
ที่เป็นคติธรรมคำสอน ตลอดจนข้อปฏิบัติ ที่ได้ยินได้ฟังมาจากองค์
พระหลวงตา ถือได้ว่าเป็นโอวาทธรรมและเรื่องราวก่อนหลวงตา
เข้านิพพาน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระอาจารย์สุดใจ ทนตมโน รองเจ้า
อาวาสวัดป่าบ้านตาด (ปัจจุบันเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด) และ
ในนามตัวแทนคณะศิษยานุศิษย์ ได้พุดถึงองค์พระหลวงตาในยาม
อาพาธไว้น่าฟังมาก ดังนี้

ต้นปีพุทธศักราช ๒๕๕๓ หลวงตายังแข็งแรง ออก
เทศนาธรรม สงเคราะห์โลก ได้ตามปกติเป็นที่ชื่นอกชื่นใจ
ของสานุศิษย์และพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย

ในวันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จ
พระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จ
เป็นองค์ประธานรับมอบทองคำแท่ง น้ำหนัก ๔๕๐ กิโลกรัม
ตามโครงการผ้าป่าช่วยชาติจากหลวงตา เพื่อเข้าคลังหลวง รวมกับ
ของเดิมที่มอบไปแล้วเป็นทองคำทั้งสิ้น ๑๒,๐๘๗.๕๐ กิโลกรัม
และเงินดอลลาร์จำนวน ๑๐,๘๐๓,๖๐๐ เหรียญสหรัฐ

ในงานบุญประเพณีข้าวเปลือกเมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์
พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่วัดป่าบ้านตาด หลวงตายังแข็งแรงแสดงธรรมได้ตาม
ปกติ

เป็นประธานวางศิลาฤกษ์เจดีย์หลวงปู่เพียร วิริโย ที่
วัดป่าหนองกอง อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์
พ.ศ. ๒๕๕๓ รับผ้าป่าสงเคราะห์โลก วันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓
ที่วัดป่าพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา วันเปิดโลกธาตุ

ทำบุญระลึกถึงโยมมารดา วันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓
ที่วัดป่าบ้านตาด วันครบรอบอายุวัฒนะ ๙๗ ปี วันที่ ๑๒ สิงหาคม
พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่วัดป่าบ้านตาด วันงานบุญมหาหิงคารินสงเคราะห์โลก
วันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่วัดป่าบ้านตาด

นอกจากนั้นท่านยังเดินทางแทบทุกวันไปสงเคราะห์
โรงพยาบาล วัดสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร วัดภูผาดง หนองวัวซอ
อุดรธานี วัดเขาใหญ่เจริญธรรม อำเภอปากช่อง วัดแสงธรรม
อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เป็นประจำ องค์ท่านยังแสดง
พระธรรมเทศนา กิริยาเข้มแข็งสดใสเป็นปกติ

แต่มีถ้อยคำหนึ่งที่ท่านให้โอวาทที่วัดเขาใหญ่เจริญธรรม
ทำเอาประชาชน ศิษยานุศิษย์ น้ำตานองหน้าไปตาม ๆ กัน ท่าน
กล่าวว่า “เราคงจะอยู่ได้ไม่เกิน ๒ ปี” ถ้านับเป็นปี ถึงวันนี้ที่ท่าน
ละสังขารก็ ๒ ปีพอดี

❖ ธาตุขันธเริ่มอ่อนลง ❖

พระอาจารย์สุตใจ หนุตมโน ได้เล่าต่อไปอีกว่า....

“พอตกถึงเดือนพฤศจิกายน ธาตุขันธขององค์ท่านไม่ดี
เริ่มตั้งแต่วันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓ หลวงตามีอาการฉันท
ไม่ย่อย ท้องผูก อาเจียน แพทย์วินิจฉัยว่า เกิดจากเส้นเลือดไปเลี้ยง
กระเพาะอาหารไม่เพียงพอ มีเชื้อแบคทีเรียในลำไส้ มีน้ำในลำไส้

มากเกินไป แพทย์สั่งดื่มน้ำ อาหาร เพื่อให้กระเพาะอาหารและลำไส้ใหญ่ พักการทำงาน พร้อมให้อาหารเสริมวิตามินทางสายผ่านทางเส้นเลือดใหญ่”

“วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เป็นต้นมา ท่านไม่สามารถลงฉันทัตตอาหาร ที่ศาลาได้ตามปกติ คณะศิษยานุศิษย์ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ได้ถวายการดูแลรักษาด้วยการแพทย์แขนงต่าง ๆ ทั้งแพทย์แผนปัจจุบันและแพทย์ทางเลือกอย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด แต่ก็ยังไม่ดีขึ้น”

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓ หลวงตาท่านได้พูดธรรมะเป็นนัย ทำเอาพระที่อุปฐากสุดที่จะอดกลั้นน้ำตาไว้ได้ว่า...

“ผมอ่อนลงไปเรื่อย ๆ จะหนักไปข้างหน้า แต่ผมมีสติตลอด ไม่เพลอ ผมปล่อยวางทั้งหมด ใครจะสรรเสริญนินทาผมไม่สนใจ ถึงเวลาก็ติดผิงเลย

แต่ก่อนหมู่เพื่อนไม่ได้มาอยู่กับผมที่กุฏิ แต่คราวนี้ผมช่วยตัวเองไม่ได้ จะจับ จะยกอะไรให้ค่อย ๆ คนแก่ก็เหมือนเด็ก” โอวาทคราวนี้เป็นเครื่องเตือนบ่งบอก เร่งเร้าว่าท่านจะอยู่กับเรานานแค่ไหน คล้ายกับว่าใครมีปัญหาอะไรในทางธรรมก็ให้รีบมาถาม ท่านจะตอบทั้งหมดไม่ให้เหลือในกำมือของอาจารย์

วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๓ เวลา ๔ โมงเช้า หลวงตานั่งรถกอล์ฟไปเยี่ยมสถานีวิทย์เสียงธรรมเพื่อประชาชนในหมู่บ้านตาดและเยี่ยม

ชาวบ้านตาดด้วย ยังความปลาบปลื้มปิติยินดีให้กับชาวบ้านตาดเป็นอย่างยิ่ง ทุกคนต่างร้องตะโกนบอกข้ามบ้านว่า “หลวงตามา หลวงตามา” แล้วออกมาราบท่านเป็นจำนวนมาก ตามระยะทางออกมา ใ้หัวท่านเป็นทิวแถว ประหนึ่งจะเป็นเครื่องเตือนสติว่า “นี่คือการมาสังเคราะห์ญาติพี่น้องชาวบ้านตาดที่เคยใส่บาตรเลี้ยงดู การมาเยือนครั้งนี้เป็นการมาเยือนรำพึงธรรมครั้งสุดท้ายขององค์ท่าน หมู่บ้านที่เกิด แผ่นดินเคยอยู่ อยู่เคยนอน ถิ่นข้าวที่พ่อแม่ เคยป้อน พี่น้องร่วมอุทรเคยอยู่อาศัย”

นับเป็นครั้งแรกที่ท่านไปในลักษณะอย่างนี้ และที่สถานีวิฑูรย์เสียงธรรมเพื่อประชาชนมีรากไม้มะค่าท่อนใหญ่มาก พระคิดว่าจะผ่าแกะสลักทำรูปเหมือนขององค์ ท่านไว้กราบไว้หัวเป็นที่ระลึกของสถานี่

พอตกถึงตอนเย็น องค์ท่านมีรูปเหมือนขององค์ท่านขนาดหน้าตัก ๕ นิ้วที่โยม ถวายไว้ที่กุฏิ ท่านก็มีมอรูปเหมือนขององค์ท่านให้พระลูกศิษย์รูปที่แอบคิดจะแกะ สลักไม้เป็นรูปเหมือนท่านว่า

“เอารูปเหมือนนี้ไป เอาไปกราบไว้บูชาเป็นสิริมงคล”

พอท่านพูดจบลงทำเอาพระรูปนั้นชนลุกตกใจ กลัวท่านแทบลมใส่ หายใจแทบไม่ทัน เพราะไม่รู้ว่าท่านทราบได้อย่างไร เพราะเป็นความคิดเฉพาะไม่ได้บอกใคร การให้รูปเหมือนขององค์ท่านเองในลักษณะแบบนี้ องค์ท่านไม่เคยปฏิบัติมาก่อน

เหมือนเป็นเครื่องเตือนสติว่าท่านจะไม่อยู่แล้วก็ให้กราบไหว้รูปเหมือนองค์ท่าน ท่านจะอยู่หรือจากไปจงทำเหมือนท่านยังอยู่ อย่าได้จิตจางไปตามกาลเวลา จะทรงคุณค่าเหนือกาลเวลาแห่งความเป็นศิษย์และอาจารย์

หลังจากนั้นท่านก็เที่ยวเดินทางไปวัดป่าสุทธาวาส ไปกราบอัฐิธาตุของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ซึ่งเป็นอาจารย์ของท่านเป็นประจำ ในระยะหลังท่านไปแบบถี่ ๆ ซึ่งก่อนหน้านี้ท่านไม่ไป แต่ตกมาปี สองปีหลังนี้ท่านไปบ่อยมาก อันนี้ก็เป็นเครื่องหมายบ่งบอกในธรรมหลายประการเหมือนกัน เหมือนที่ท่านทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง ถ้าท่านล่วงไปแล้วศิษย์อย่าลืมครูบาอาจารย์ หมั่นแวะเวียนเข้ามากราบไหว้ ท่านพูดเสมอว่า “กราบพ่อแม่ครูอาจารย์มันครั้งใด ซึ่งใจ คิดถึง ไม่มีวันจิตจาง เหมือนกับท่านยังอยู่กับเรา”

ในวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เวลา ๐๕.๕๕ น. หลวงตาตื่นจากจำวัดมีอาการเข้มข้นเบิกบาน เหมือนไม่ได้ป่วยไม่ได้ใช้ถามพระที่ดูแลทันทีว่า “ตอนนี้เวลาเท่าไร”

“ตีห้า ห้าสิบห้านาที ครับ”

“เนี่ย...เราเพิ่งถอดจิตกลับจากไปเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่เมื่อตะกี้เนี่ย เทวดามาฟังธรรมกันเยอะมาก เยอะมาก ๆ เยอะจริง ๆ” ท่านยิ้มแล้วยิ้มเล่า

แล้วท่านก็กล่าวต่อไปอีกด้วยท่าทางสังวรว่า

“งานทางโลก งานทางธรรมเราก็สิ้นสุดแล้ว หมู่เพื่อน ภาวนาเป็นอย่างไร? เราหมดห่วงหวั่งกังวลแล้ว เรานี้แหละ “พระอรหันต์ร้อยเปอร์เซ็นต์” เนี่ย ๆ เป็น ๆ นั่งอยู่ตรงนี้ ผมบอกพวกท่านร้อยเปอร์เซ็นต์ ผมบอกพวกท่านเลย จบงานทางโลก ทั้งทางธรรม นั่งตัวเป็น ๆ อยู่เนี่ยดูเอา

พวกท่านจงดูจงทำให้ถึงใจ พระศาสดาสอนไว้ไม่ผิดเพี้ยน พวกท่านเชื่อผมไหม! ผมเป็นห่วงก็แต่หมู่เพื่อนเท่านั้น” ท่านทั้งปวงทั้งเอามือตบหน้าอกขององค์ท่าน แสดงท่าทางลีลาสง่างามอย่างถึงอกถึงใจซึ้งซึ้งถึงพริกถึงขิงทีเดียว

พระที่นั่งฟังอยู่ก็นึกในใจว่า “ผมถึงใจกับพ่อแม่ครูอาจารย์ มาตั้งนานแล้ว”

แล้วองค์ท่านก็ย้ำว่า “ให้หมู่เพื่อนหายสงสัยได้เลย”

แล้วองค์ท่านก็ตอกย้ำเหมือนตีตะปูแปดนิ้วไม่ให้ไม้หน้าสาม คือหน้า และหัวใจของพวกเราเคลื่อนที่ได้ดีกว่า “หมู่เพื่อน เห็นแต่ผมป่วย ๆ ผมบ่ได้อยู่บ่ได้เขา (ไม่ได้พักผ่อน) ป่วยแต่กายแต่ใจไม่ได้ป่วย เดี่ยวเขาก็มานิมนต์ไปโน่นไปนี่โดยตลอด จิตนี้ถอดเข้าออกง่าย พลิกพับเหมือนพลิกฝ่ามือ” องค์ท่านแบมือออกแสดงท่าทาง แล้วก็พลิกฝ่ามือให้ดูว่ามันง่ายนิดเดียว “พลิกจิตพับถอดจิตออกไปแสดงธรรมให้เขาฟังแป๊บเดียว ก็เข้าที่เดิม ไม่ได้ยากอะไร”

แล้วองค์ท่านก็สอนต่อไปอีกว่า “พระพุทธเจ้าท่านเป็น
นักรบ พระพุทธเจ้าสอนพุทธบริษัทให้เป็นนักรบเหมือนกัน วิธีการ
ที่พระท่านไปเที่ยวกรรมฐานในที่ต่างๆ ล้วนเป็นวิธีการของนักรบ
เท่านั้น ท่านไปตามป่าตามเขาลำเนาไพร อดอยากขาดแคลน
ไม่สนใจ ตั้งหน้าตั้งตาเข้าสู่แนวรบเพื่อฆ่ากิเลส ซึ่งเป็นตัวก่อความ
ทำลายหัวใจสัตว์ตลอดมา ไม่มีอะไรที่จะเป็นภัยนานาชนิด คือ
เป็นภัยเล็ก ภัยน้อย ภัยใหญ่ ภัยพิบัติ ภัยรอบด้าน ยิ่งไปกว่าที่
กิเลสมันสร้างขึ้นในสัตว์โลกนั่นเอง

ผู้ปฏิบัติซึ่งเป็นงานโดยตรงเพื่อถอดถอนกิเลส จึงพิจารณา
เต็มสติกำลังความสามารถให้สมกับที่มองเห็นว่า กิเลสเป็นภัย
ต่อตัวเองและสัตว์โลกมาแต่กาลไหน เพราะต่างคนต่างมีกัน
ต่างคนต่างนำออกมาจ่ายตลาดคือสังคมให้เดือดร้อนนอนนอกรางไป
ตาม ๆ กันทั่วดินแดนดังที่เป็นอยู่ในเวลานี้ เราและโลกจะหาความ
สงบร่มเย็นจากไหน การจ่ายตลาดกิเลส มันไม่เหมือนจ่ายตลาด
อาหารสดอาหารแห้งที่นำมารับประทาน เพื่อประโยชน์แก่ร่างกาย
นี้ การจ่ายกิเลสคือความโลภความโกรธความกลัวความงุ่นง่านด้วย
ราคะตัณหาตามืดบอดนี้ มันทำให้โลกและเราร้อนเป็นฟืนเป็นไฟไม่มี
เวลา สร้างซาบ่างเลย พระพุทธเจ้าจึงสอนให้เป็นนักรบ เพราะทรง
เห็นโทษและทรงดำเนินมาแล้ว ได้ผลอย่างไรก็ทรงนำวิธีการที่ถูกต้อง
 และได้ผลเป็นที่พอพระทัยมาแล้วนั้น มาทรงสอนสัตว์โลกคือพวกเรา

ที่กำลังกำด่ำกำขาวหาทางออกไม่ได้ คือเวลานี้ผู้ใด เชื่อฟังและปฏิบัติตามพระองค์ก็เป็นศิริมงคลและมีชัยชนะแก่ตนไปโดยลำดับไม่อัปยศทนทุกข์ทรมานไปนาน ผู้ไม่เชื่อฟังท่านยิ่งกว่าการเชื่อฟังกิเลสของตัวก็ช่วยไม่ได้ จะต้องปล่อยให้กิเลสเป็นผู้รับผิดชอบเอง ผลจะเป็นอย่างไรนั้นไม่มีใครกล้าเสี่ยง เช่นเดียวกับโจรผู้ร้ายจับเจ้าของทรัพย์ไปไม่มีใครกล้าเสี่ยงภัยแทนเขาได้

ฉะนั้นเราชาวพุทธจึงไม่ควรประมาทนอนใจ ในขณะที่ยังพอตะเกียกตะกายได้อยู่ พอไปเจอความจนตรอก ก็จะเจอคำว่า **“สายเสียแล้ว”** ซึ่งไม่ใช่ของดีเลย อย่าไปคิดอย่างนั้น พระพุทธเจ้ามาตรัสรู้แต่ละพระองค์ปรากฏว่าได้ทำประโยชน์แก่โลกมากมาย จนคนนับไม่ได้ ทรงสั่งสอนสัตว์โลกให้พ้นทุกข์ไปได้ไม่มีประมาณ

ขณะที่ยังทรงพระชนม์อยู่ก็มีจำนวนมากมายที่ได้รับแสงธรรมจากพระองค์ นอกจากนั้นพระโอวาทก็ยังเป็นแนวทางอันถูกต้องดีงามเรื่อยมาเพื่อบรรดาผู้ที่นับถือ ได้น้อมรับไว้และได้นำไปปฏิบัติตาม ดังที่เราทั้งหลายได้ปฏิบัติบำเพ็ญบุญเวลานี้

โปรดอย่าเข้าใจว่า พระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานไปนานแล้ว มรรค ผล นิพพาน หมดเขตหมดสมัยไปแล้ว นั้นเป็นความเข้าใจผิดซึ่งยังมีฝังอยู่ในใจแทบทุกคนโดยไม่ทราบว่าเป็นความคิดผิดและตัดทอนผลประโยชน์ของตัวอันจะพึงได้พึงถึง จากการประพฤติปฏิบัติ การปฏิบัติตามศาสนาที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ดีแล้วมาตั้งแต่เดิม

ถ้าคิดว่า พระพุทธเจ้าปรินิพพานไปนานแล้วนั้นเป็นไปตามกาลตามสมัยธรรมดา ก็ไม่มีความผิด และความเสียหายอะไร

แต่สำคัญที่ว่า พระพุทธเจ้าปรินิพพานไปนานแล้วเหมือนกับการรื้อถอนเอาศาสนาธรรมไปด้วยทั้งหมด ทั้งฝ่ายมรรค ฝ่ายผล ยังเหลือแต่ชื่อคัมภีร์ไบเบิล และตัวหนังสืออยู่นั้นไม่มีอะไรเหลืออยู่เลย

ความคิดในลักษณะนี้จึงเป็นความคิดที่ผิด ก่อนที่จะเสด็จปรินิพพาน พระองค์ก็ได้ประทานพระโอวาทไว้กับพระอานนท์

พระอานนท์ไปทูลถามท่านว่า “เมื่อพระองค์ปรินิพพานแล้ว นานเท่าใด มรรค ผล นิพพานจึงจะหมดเขตหมดสมัย”

พระพุทธองค์รับสั่งเสียบขาดเผ็ดร้อนว่า “อานนท์! ถ้ามเราทำไม โอวาททั้งหมดที่เราตถาคตสั่งสอนไว้แล้ว เพื่อมรรค ผล นิพพาน ทั้งนั้น เราไม่ได้เอามรรค ผล นิพพานของใครไปทั้งสิ้น นอกจากตัวของเราเองเท่านั้น ที่เราชำระบริสุทธิ์เรียบร้อยแล้ว อันเป็นสมบัติของเราเพียงเฉพาะเท่านั้น นอกนั้นไม่มีอะไรบกพร่อง หากผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ยังมีอยู่ พระอรหันต์ไม่สิ้นไปจากโลก อานนท์อย่าสงสัยเลย”

พระพุทธองค์ได้ตรัสอีกว่า “ธรรมวินัยนั้นแลเป็นครูเป็นอาจารย์แทนเราตถาคตเมื่อเราปรินิพพานไปแล้ว”

เพราะฉะนั้นการปรินิพพานจึงเป็นเรื่องของพระองค์โดยเฉพาะไม่เกี่ยวกับเรื่องมรรค ผล นิพพาน ที่พระองค์ทรงรู้ก่อนไปหมด ดังที่ส่วนมากเข้าใจกัน เช่น เข้าใจว่าศาสนาล่วงไปนานแล้วเวลานี้มรรค ผล นิพพาน หมดไปแล้ว ใครปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบเพียงใดก็ไม่มีหวังได้รับมรรค ผล นิพพาน เป็นเครื่องตอบสนองการคิดเช่นนั้น เป็นความเข้าใจผิด

ความจริงศาสนาไม่ล่วงไปไหน พระโอวาทก็ยังมีอยู่ทุกบททุกบาทโดยสมบูรณ์ ความบกพร่องก็คือการปฏิบัติตามเท่านั้นที่พาให้เป็นผู้บกพร่อง แม้จะสมบูรณ์ก็ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติตาม สำคัญกว่าสถานที่เวลา

การที่ศาสนธรรมจะบกพร่องเพราะการปรินิพพานของพระพุทธเจ้านั้นไม่ปรากฏ นอกจากพระโอวาทที่พระองค์ทรงประทานด้วยพระองค์เอง เมื่อปรินิพพานไปแล้วก็ยุติพุทธภาระในส่วนนั้น ผู้ที่ควรจะได้รับประโยชน์ในระยะที่พระองค์ยังทรงพระชนม์อยู่ก็เป็นอันว่าผ่านไป เพราะสุตวิสัยที่จะทรงแสดงได้เหมือนอย่างที่ยังทรงพระชนม์อยู่

แต่พระโอวาทที่ทรงสั่งสอนไว้แล้วเพื่อมรรค ผล นิพพานโดยตรงนั้น ไม่มีอะไรบกพร่องหรือขาดหายไปกับการปรินิพพานของพระองค์เลย ศาสนธรรมยังคงเส้นคงวาหนาแน่นเรื่อยมาตลอดปัจจุบันนี้

ถ้าเรายังปฏิบัติอยู่ถ้าเรายังมีความเห็นถูกต้องอยู่ ยังคิดว่าไม่หมดเขต หมดสมัย ยังประพาสปฏิบัติได้ โลกก็จะไม่ว่างจากพระอรหันต์”

บางวัน ในขณะที่องค์ท่านป่วยออกมาฉันไม่ได้แล้วพระที่ดูแลนำเอาอาหารไปถวายให้ท่านฉันที่กุฏิเวลาประมาณ ๗ โมงครึ่ง ท่านดูว่า “พระนี่ไม่มีธรรม ไม่มีวินัย นำอาหารมาให้ฉันตอนกลางคืน พระนี้มันบ้าไปแล้วหรือ เอาข้าวแลงมาให้ฉันกิน (เอา ข้าวเย็นมาให้ฉัน)”

พระกราบเรียนท่านว่า “ตอนนี้ ๗ โมงเช้า”

“โอ้...เราเป็นบ้าเอง เราจะแก้บ้าเรา มา ๆ เอามาฉัน”

วันนั้นท่านฉันข้าวได้มากกว่าทุก ๆ วัน พระบอกกิริยาของท่านในวันนั้นทั้ง น่ารักน่าเคารพและทั้งน่ากลัวตั้งตัวแทบไม่ทัน

ในเรื่องนี้มีข้อวินิจฉัยได้หลายนัย คือ ท่านสอนให้พระมีสติ ไม่ประมาทและรู้จักผิดเมื่อตัวเองทำผิด โดยที่องค์ท่านยกองค์ท่านเป็นเหตุ องค์ท่านเป็นผู้ตรงต่อเวลาเสมอ มีความจำเป็นเลิศ ท่านทำอะไรต้องดูเวลา แม้ในขณะที่อาพาธโรคร้ายรุนแรงท่านพูดไม่ได้แล้ว ทำอะไรพอใช้กิริยาภาษากายได้ จะตะแคงซ้ายขวา ปัสสาวะ อุจจาระ หรือลุก ท่านก็จะใช้นิ้วชี้บอกและมีกำหนดเวลาอย่างชัดเจน ยกตัวอย่างเช่น ในขณะที่ท่านอาพาธหนัก วันนั้นเป็นวันพระใหญ่ ท่านก็นิ้วชี้ไปที่เพดานข้างฝา พระก็มองตาม ก็คิดว่าท่านชี้ทำไม

บนข้างฝามีปฏิทินติดอยู่บอกวันว่าเป็นวันที่ ๓ ท่านก็ซื้ออย่างนั้น แล้วพระองค์หนึ่งก็พูดขึ้นว่าวันนี้เป็นวันที่ ๔ เป็นวันพระใหญ่ เมื่อเข้าใจกิริยาองค์ท่าน ก็ถึงบางอ้อ แล้วก็อดหัวเราะไม่ได้ แล้วพระรูปหนึ่งก็พูดขึ้นว่า สรุปลแล้วองค์ท่านป่วย หรือว่าพวกเราป่วยกันเนี่ย

ในวันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ท่านให้โอวาทสั้น ๆ ว่า

“ถูกต้องแล้ว พุทธบริษัทต้องเป็นห่วงกัน จึงจะต้องเป็นธรรม ศาสนาจะคงทนอยู่ได้ก็ด้วยพุทธบริษัท ๔”

ต้นเดือนธันวาคม ท่านยังอาพาธด้วยอาการเดิมอีก คณะแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ขอนแก่น และโรงพยาบาลศูนย์ อุดรธานี ร่วมกันถวายเป็นการรักษาที่ภูมิลำเนาในวัดป่าบ้านตาด เนื่องจากหลวงตาไม่ต้องการเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศิริราช ท่านบอกว่า

“ถ้าเราไปมันจะยุ่ง”

❖ ปลงอายุสังขาร ❖

ในวันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ท่านให้โอวาทเข้มข้นขึ้น ไปอีกว่า

“เราปล่อยวางหมดแล้ว ไม่มีสมมุติใด ๆ เหลืออยู่ในจิตใจ ชาตินี้เราพอใจ เราทำสุดกำลัง ของเราแล้ว”

คำเตือนสติพระเณรจากองค์ท่านเริ่มหนักขึ้น ประหนึ่ง
กองสังขารไถ่กล่าลเพพังเข้ามาแล้ว ให้ทุกท่านทุกรูปเตรียมใจ
ใครจะรับทำอะไร คิดอะไร ก็ให้รีบคิด รีบทำเสียตั้งแต่ตอนนี้
ตอนที่ท่านยังเป็นไปได้อยู่

วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ องค์ท่านมีไข้ หายใจ
ได้เร็ว ปอดมีเสียงดังผิดปกติ มีฝ้าขาวเล็กน้อยที่ปอดสองข้าง
แพทย์วินิจฉัยว่าเกิดจากภาวะปอดอักเสบ ติดเชื้อจึงฉวยการรักษา
โดยพ่นยาขยายหลอดลม ให้ยาต้านไวรัส ยาปฏิชีวนะทางเส้นเลือด

วันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ องค์ท่านมีอาการไอ
แห้ง ๆ บ่อยครั้ง มีไข้ต่ำ แพทย์ตรวจพบปอดอักเสบและติดเชื้อ
มีอาการอ่อนเพลีย งดฉันอาหาร เมื่อแพทย์ให้ยาปฏิชีวนะ ขยาย
หลอดลม ให้สารน้ำทางหลอดเลือด สารอาหาร อาการเหนื่อย
หอบลดลง สามารถลุกนั่ง หน้าตาสดใส สามารถนั่งรถกอล์ฟ
ออกจากกุฏิไปรอบๆ วัด

ตอนย่ำค่ำท่านได้ให้โอวาทธรรมกับพระผู้ดูแลก่อนไป
โรงพยาบาลศิริราช ประหนึ่งจะบอกเป็นนัยว่าใกล้ถึงกาลสุดท้าย
แห่งสังขารชั้นธและภพชาติของท่านแล้ว การไปศิริราชคราวนี้
เป็นการไปโปรดชาวกรุงเทพฯ ตลอดจนเทวบุตร เทวดา อินทร์พรหม
ยมยักษ์ นาค ครุฑ ครั้งสุดท้าย จะไม่ได้หอบ ภารา หเว ปัญจัก
ขันธา ธาตุชั้นธอันหนักอึ้งเกือบร้อยปีนี้กลับมากรุงเทพมหานคร

สถานอีกแล้ว ท่านให้อีวาทว่า “ในจิตใจไม่มีอะไร แต่สุขภาพของเราอ่อนลงเรื่อยๆ เหนื่อยและเพลีย ผู้มาศึกษากับผม มีหลักมีเกณฑ์ อยู่หลายองค์นะ...ผมเคยพูดให้ฟังไหม เรื่องตอนที่อยู่ห้วยทราย ระยะท้ายผมจะกว้างขวางมาก.. ผมมาเกิดเป็นชาติสุดท้าย ไม่มาเกิดอีก สมมุติในใจไม่เหลือ

ระยะนี้ไม่ต้องทำอะไร ให้ภาวนา ตั้งสติอยู่ตลอดเวลา ผมเห็นคุณค่าของสติมาก ผมลงใจในปฏิบัติพาพ่อแม่ครูอาจารย์นั้นมากที่สุด พูดอะไรตรงเป้งเลย

เราไอบาก จะเป็นปอดนะ เราจะอ่อนลงไปเรื่อย ๆ นะ ผมบอกตรง ๆ เลย ผมมาเกิดเป็นชาติสุดท้าย ไม่มาเกิดอีก”

❖ โปรดเวทดาและมนุษย์ทั้งหลาย ❖

ต่อมาวันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ คณะศิษยานุศิษย์ จักราบนิมนต์ท่านเข้ารับการรักษ ณ โรงพยาบาลศิริราช ในระหว่างการรักษา สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ และ ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เข้ากราบเยี่ยมอาการอาพาธ ด้วยความห่วงใย

ผลการตรวจร่างกายขึ้นต้นที่โรงพยาบาลศิริราชพบว่า

ความดันโลหิต ๑๓๗/๗๓ มม.ปรอท. ชีพจร ๗๖ ครั้ง/นาที ไม่สม่ำเสมอ อัตราการหายใจ ๒๒ ครั้ง/นาที อุณหภูมิ oxygen saturation **99% (oxygen cannula 2 L/min.)**

การตรวจร่างกายทั่วไป หลวงตาฯ สนทนาได้แต่เสียงเบา
ตอบคำถามได้ดี กล้ามเนื้ออ่อนแรงและสั่นเล็กน้อยเนื่องจากการขาด
สารอาหารนาน มือเท้าเย็น นิ้วหัวแม่มือเท้าซ้ายหลุดเนื่องจากการ
อักเสบและการขาดเลือดที่ผ่านมา

ระบบหัวใจ หัวใจเต้นไม่สม่ำเสมอ ไม่มีเสียงผิดปกติอื่นๆ

ระบบการหายใจ มีเสียงเสมหะในหลอดลมด้านขวามากกว่า
ด้านซ้าย มีเสียง ทึบที่ปอดด้านซ้ายล่าง

ระบบทางเดินอาหาร คลำไม่พบก้อนผิดปกติ ไม่พบ
กระเพาะอาหารโป่งพองไม่มีน้ำ ไม่มีลมคั่งในกระเพาะอาหาร
เนื่องจากมีสายสวนทางจุกกระบายน้ำและลมที่คั่งออกหมดแล้ว
น้ำที่ระบายออกเป็นสีเขียวเกิดจากมีน้ำดีปนอยู่

สรุปปัญหาของสุขภาพที่สำคัญในขณะนี้ตามลำดับ ได้แก่

๑. ภาวะขาดสารอาหารและสารน้ำ
๒. ภาวะทางเดินอาหารอุดตัน
๓. โรคปอดอักเสบติดเชื้อที่ปอดทั้งสองข้าง มีน้ำในโพรงเยื่อ
หุ้มปอดซ้ายปริมาณปานกลาง
๔. ภาวะหลอดเลือดแดงที่ขาส่วนปลายอุดตัน
๕. ภาวะหัวใจเต้นไม่เป็นจังหวะสม่ำเสมอ

ทั้งนี้ คณะแพทย์ได้วางแผนการรักษาหลวงตามหาบัวฯ
ตามอาการดังกล่าวข้างต้น และติดตามอาการอย่างใกล้ชิดต่อไป

วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ เวลา ๑๔.๓๐ น. อาการอาพาธของหลวงตา ขณะนี้อาการปอดอักเสบดีขึ้น มีการอุดตันทางเดินอาหาร ทำให้ฉันอาหารไม่ได้ คณะแพทย์มีแผนแก้ไขภาวะขาดสารอาหารและน้ำด้วยการให้สารอาหารและน้ำทางหลอดเลือด

วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ เวลา ๑๕.๓๐ น. อาการโดยทั่วไปดีขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อย คณะแพทย์ได้ใส่สายยางให้อาหารทางหลอดโลหิตแล้ว

วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ อาการอาพาธด้านต่าง ๆ ดีขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ สุขภาพโดยรวมดีขึ้น ใบน้อยลง เสมหะลดลง แต่ยังมีอาการเหนื่อย ไม่มีไข้ จำวัดได้ดี สามารถรับสารอาหารทางหลอดเลือดดำได้ทั้งหมด และแผลที่เท้าซ้ายดีขึ้น เวลา ๑๖.๑๕ น. ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ได้เสด็จเยี่ยมอาการอาพาธของหลวงตา ด้วยความห่วงใย

หลังจากนั้นสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จเยี่ยมอาการอาพาธของหลวงตา ด้วยความห่วงใย และถวายจตุปัจจัยเครื่องไทยธรรม

พระผู้ดูแลใกล้ชิดได้เล่าในเรื่องนี้ให้ฟังว่า ท้องค์พระหลวงตาท่านยอมรับนิมนต์เดินทางมารักษาอาการของท่านที่โรงพยาบาลศิริราชนั้น ไม่ใช่มาเพื่อรักษาองค์ท่านให้หายขาดจากโรคร้าย

แต่ประการใด ท่านมาเพื่อสงเคราะห์เทวบุตรเทวดาด้วย เพื่อโปรดลูกสาวบุญธรรมคือทูลกระหม่อมองค์เล็กด้วย และทูลกระหม่อมก็ได้ทำหน้าที่อย่างสูงสุดเป็นหัวหน้าคณะแพทย์ผู้ถวายเป็นการรักษาองค์พระหลวงตาด้วย และอีกหลายประการที่เราไม่อาจคาดเดาได้ เพราะเป็นสิ่งที่เหลือวิสัย

❖ คำสอนก่อนนิพพาน ❖

พระอาจารย์สุตใจ ทนตมโน ได้เล่าเรื่องราวในระยะนั้นให้ฟังว่า “ในวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เปิดศักราชใหม่ เวลาประมาณตีหนึ่งเศษ ๆ หลวงตาท่านนอน เราและหมู่พระอุปัชฌาย์ทั้งหลาย ได้นัดเส้นถวายเป็นหลวงตา ท่านรู้สึกรู้ตัวแล้ว เอนตัวมาทางเรา จับที่มือของเรา ท่านปรารภด้วยเสียงซัดถ้อยคำ ชึงขังว่า “มือของครูอาจารย์กับมือ ของลูกศิษย์ลูกหา ญาติมิตร เพื่อนฝูง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันใช้แทนกันได้ ไวใจกันได้ เชื้อใจกันได้ตายใจกันได้”

ในลักษณะคำปรารภของท่านหลวงตา เราคิดเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. ท่านให้สมัคสมานสามัคคีกัน
๒. ถ้าคนเรามีศีลสามัญตา มีศีลธรรมเสมอกัน มีจิตเสมอกันแล้ว ก็ย่อมเชื้อใจกัน ไวใจกัน ตายใจกันได้

หรืออีกนัยหนึ่ง มือนั้นเป็นเครื่องบ่งบอกถึงสิ่งทั้งหลายทั้งที่ดีและไม่ดี มือสะอาด มือสกปรก ในการทำงานแทบทุกอย่างก็ย่อมต้องใช้มือ จะดีกันก็ต้องจับมือ จะสั่งการก็ต้องใช้มือ แม้แต่พินัยกรรมก็ต้องใช้มือเซ็นต์ ดังคำที่ว่า ใจซื่อมือสะอาด เป็นที่ปรารถนาของคนที่ทั้งหลาย ท่านพูดเป็นนัยว่า ให้ศิษย์ทุกคนมีมือที่สะอาด จะเป็นที่เชิดหน้าชูตาของครูบาอาจารย์ พระพุทธศาสนา และชาติบ้านเมือง

ในทางธรรมท่านบอกว่า “รอยมือครูบาอาจารย์ อย่าลบ” หมายความว่า สิ่งดี ๆ ที่ท่านทำได้ ควรช่วยกันรักษา สนับสนุน จุนเจือ ยึดเป็นแนวปฏิบัติอย่าปสลิกแวง เป็นอื่น จงมอบใจให้พระ คือ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ อย่ามอบใจให้มาร คือ โลก โกรธ หลง จงเลือกอยู่ข้างพระ อย่าเลือกอยู่ข้างมาร รอยมือครูบาอาจารย์ เป็นรอยแห่งความสะอาดบริสุทธิ์ เราอย่าอวดดี อวดเด่น อวดแบ่งเอาเท้าไปลบ จะจมโดยไม่รู้ตัว จะชั่วแบบช่วยไม่ทัน เวลาท่านล่วงไปแล้วเราจงยกมือบูชากราบไหว้ รักษาแนวทางพระรัตนตรัยธรรมฐานที่ท่านวางรากฐานไว้เสมอ ให้เราเอามือประสานต่อ มือขวาทับมือซ้ายภาวนาฆ่ากิเลส จงปฏิบัติตามคำสั่งสอนท่านประหนึ่งว่า มือท่าน ครอบห้วเราอยู่ทุกวี่วัน อย่าให้มือกิเลสมาครอบห้วเราได้

ต่อมา..หลวงตาอยู่โรงพยาบาลศิริราชไม่กี่วัน ท่านก็ปรารภเร่งรัดจะกลับวัด ว่ากันว่าท่านไปกรุงเทพฯครั้งนี้ เพื่อโปรดเทวดา

และมนุษย์ทั้งหลาย และในที่สุด หลวงปู่ลี กุศลธโร ผู้เป็นทายาทธรรม
ขององค์ท่านก็สั่งให้พระผู้ดูแลนำหลวงตา กลับวัดตั้งเจตนารมณ์
ขององค์ท่าน

❖ กลับวัดป่าบ้านตาด...ถามหาปู่ลี ❖

วันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ สมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถ และศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ
เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กราบเยี่ยมอาการอาพาธ
หลวงตาด้วยความห่วงใย จากนั้นจึงได้ประสานกองทัพอากาศใช้
เครื่องบินซี ๑๓๐ ไปส่งท่านที่จังหวัดอุดรธานี

เมื่อขึ้นรถมาถึงวัดป่าบ้านตาด องค์ท่านได้สั่งคนรถคำแรก
ว่า “ธรรมลี... อยู่ที่ไหนเราจะไปนอนกับธรรมลี”

คำสั่งของท่านคราวนี้ เป็นเหมือนครั้งหนึ่งท่านเคยสั่งกับ
พระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร เป็นกติกากว่า ใครตายก่อนคนนั้น
ต้องมาเฝ้าและจัดงานศพ

คำสั่งขององค์ท่านในครั้งนี้ก็หมายความว่า การจัดการกับ
องค์ท่านทุกอย่าง ท่านไว้วางใจและมอบหมายให้กับหลวงปู่ลี กุศลธโร
เป็นเชิงบอกว่า ใครจะปฏิบัติอะไรกับองค์ท่าน เมื่อท่านพูดไม่ได้หรือ
ละชั้นธไปแล้วให้ถามหลวงปู่ลี กุศลธโร แทน

นี้หมายถึงการปฏิบัติตรงต่อองค์ท่าน

ส่วนทรัพย์สินอันเป็นทางโลกที่เกี่ยวข้องกับองค์ท่านด้วย
ข้อกฎหมายบ้านเมือง ท่านได้ทำพินัยกรรมไว้เรียบร้อยแล้ว

ดังนั้น เมื่อเป็นเจตนารมณ์ขององค์ท่านที่จะพักกับหลวงปู่สี
ทางคณะศิษย์ จึงได้จัดให้ท่านพำนักที่กุฏิบริเวณหน้าวัด ทางด้าน
ทิศตะวันออก ใกล้กับกุฏิปู่สี เป็นกุฏิที่หลวงปู่สีสร้างถวายองค์ท่าน
ไว้ก่อนหน้านี้ ท่านจึงพักรักษาอาการอาพาธที่ชั้นล่าง ใช้นานเป็น
แฉกั้น เรียบง่าย ตามแบบขององค์ท่านที่ไม่ชอบอะไรพะรุงพะรัง

❖ อายุ ๙๘ ปีก็พอแล้ว ❖

ในขณะที่องค์ท่านพักอยู่ที่กุฏิด้านนอก พระอาจารย์สุดใจ
ได้เล่าให้ฟังว่า...

“...ช่วงที่ท่านหลวงตามาอยู่วัดแล้ว เราและหมู่พระทั้งหลาย
ก็ได้อุปัฏฐากดูแลท่าน และมองสภาพของท่าน สงสารองค์ท่านมาก

องค์ท่านปรารภขึ้นว่า “เหล่าลูกศิษย์ก็ต้องการให้เรา
อยู่นาน ๆ เขาไม่คิดสงสาร เราบ้างเลยนะ” คำพูดนี้ทำเอา
หลายคนอึ้งไปเลย เพราะต่างใครต่างคนก็อยากให้ท่าน อยู่เป็นร้อย
เป็นพันปี แต่ไม่ดูคำดูดีสังขารของท่านที่ร่วงโรยไปตามหลักธรรมชาติ
เพราะชราภาพตามกาลเวลา

และแล้วท่านก็ถามพระลูกศิษย์ว่า “ตอนนี้ อายุเราเท่าไร
แล้ว” พระตอบ “เก้าสิบแปดปีแล้วครับ”

“เออ! ๙๘ ปีก็พอแล้ว” ท่านพูดเสียงออกมาล่ำคอเบา ๆ
แน่น ๆ

วันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นวันที่วิกฤตที่สุดอีก
วันหนึ่ง อาการขององค์ท่านในช่วงตีกราวตีสองหนักมากหายใจ
ไม่ออกเกือบจะเป็นวิปโยคของหมู่ลูกศิษย์ อาการปานประหนึ่ง
ท่านจะทิ้งธาตุขันธ์ลาโลกสงสารในวันนั้น แต่สุดท้ายท่านก็กลับมา
ได้เป็นที่อัศจรรย์ ว่ากันว่าถ้าเป็นทั่วไป ตายไปนานแล้ว แต่ดูเหมือน
ท่านจะดึงธาตุขันธ์ไว้อีก่อน เพื่อรอวันทิ้งขันธ์เพื่อความเหมาะสม
บางประการ

วันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เวลา ๐๘.๓๐ น. ศาสตราจารย์
ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี
ได้เสด็จเยี่ยมอาการอาพาธของหลวงตา ด้วยความห่วงใย ในขณะที่
ที่ฟ้าหญิงจะเสด็จเข้ามาผ้าห่มที่คลุมกายขององค์ท่านเป็นสีขาว
ท่านใช้กิริยาสั่งให้พระเฝ้าออก แล้วเปลี่ยนเป็นเหลืองหม่น ให้
เหมาะสมกับเครื่องแต่งสมณเพศ

ฟ้าหญิงฯได้กราบเรียนถามหลวงตาว่า “ท่านพอเหนื่อยมั๊ย?”

“เออ...เหนื่อย”

“ท่านพอ...ลูกเฝ้าหามาจากศิริราช อยากจะให้หมอตรวจ
ท่านพ่อน้อย”

“เออ...ได้”

เมื่อหลวงตาอนุญาตพระองค์ก็ให้หมอเข้ามาตรวจแล้วเสด็จออกไปข้างนอก เมื่อหมอตตรวจเสร็จแล้วพระองค์ก็จะเสด็จเข้ามาแล้วกราบเรียนขอไปที่ละเรื่อง

“ท่านพ่อ....หมอตตรวจแล้ว ปอดท่านพ่อน้ำเยอะ ลูกจะขอเจาะเอาน้ำออกจากปอดท่านพ่อ”

เมื่อหลวงตาอนุญาตให้หมอเจาะพระองค์ก็เสด็จออกไปข้างนอก เมื่อเสร็จแล้วพระองค์ก็จะรายงานหลวงตาและขออนุญาตเป็นเรื่อง ๆ ไป ซึ่งกิริยาที่งดงาม พระที่อยู่ในที่นั้นได้บอกผู้เขียนว่า เห็นแล้วน้ำตาจะไหล และก็อดปิติยินดีไม่ได้ที่องค์หลวงตา มีลูกสาวทางธรรมที่เป็นขัตติยนารียอดกตัญญูหาผู้เสมอเหมือนได้ยาก ทั้งคุณสมบัติ รูปสมบัติ และกิริยามรรยาทที่งามยิ่ง

ในขณะนั้นพระองค์มองเห็นส่วนแขนขององค์พระหลวงตาแดงเป็นจ้ำ ๆ ตรงที่เจาะให้น้ำเกลือ จึงกราบเรียนขอหลวงตาอีกว่า “ท่านพ่อ...ลูกจะขอเปลี่ยนสายให้น้ำเกลือที่แทงจากเส้นเลือดไปถึงหัวใจ”

จากนั้นพระองค์ก็กราบขอถวายยา หลวงตาก็ออนุญาตทุกประการ แล้วพระองค์จึงเสด็จกลับ

วันนั้นสีหน้าท่าทางขององค์พระหลวงตาดีขึ้นกว่าวันก่อน อาการอ่อนเพลียยังมีอยู่ เสียงพูดชัดเจนมากขึ้น ในช่วงเย็นของวันนั้น หลวงตาได้นั่งรถอู่ลออกไปโปรด ญาติโยมศิษยานุศิษย์ที่บริเวณหน้าวัดประมาณ ๕๐ นาที

❖ ถวายการรักษาอาพาธหนัก ❖

วันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ หลวงตานั่งรถกอล์ฟ จากกุฏิหน้าวัด เข้าไปดูความคืบหน้าการก่อสร้างห้องปลอดเชื้อ มีอาการสดใสมากกว่าทุกวัน สัญญาณชีพปกติ ไม่มีไข้ ปอดมีเสียง ผิดปกติ พบน้ำในช่องเยื่อหุ้มปอดซ้าย การทำงานของลำไส้ปกติ

วันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ แพทย์นิมนต์หลวงตา เข้าพักในห้องปลอดเชื้อ มีประชาชนมาร่วมสวดมนต์หน้าวัดป่า บ้านตาด และรอบพระบรมธาตุธรรมเจดีย์ วัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เพื่อเป็นพลังบุญถวายรักษาธาตุชั้น

ทางคณะสงฆ์และคณะแพทย์หารือได้ข้อตกลงย้ายองค์พระ หลวงตาจากกุฏิหน้าวัดเข้าพักที่กุฏิเดิมด้านใน ที่ต่อเติมเป็นห้อง ปลอดเชื้อ เย็นวันนั้นหลวงตาได้ให้อโวาท สั่งสอนพระที่อุปัชฌาว่า "พระพุทธเจ้ามีองค์เดียว ธรรมวินัยก็อันเดียวกัน ให้ตั้งใจภาวนา เอาให้ดีนะ"

วันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ หลวงตานั่งรถกอล์ฟออกจาก ห้องปลอดเชื้อ โปรดศรัทธาญาติโยมรอบศาลาการเปรียญ มีอาการ ใน้อยลง ยังให้สารอาหารน้ำเกลือ และยาปฏิชีวนะทางเส้นเลือด ในระยะนี้ลูกศิษย์ของท่านมาพักที่วัดป่าบ้านตาด ฝ่าอาการอาพาธ ของท่านเป็นจำนวนมาก

ในตอนกลางคืนของทุก ๆ วัน จะมีพระเณรที่เป็นสานุศิษย์ขององค์ท่านผลัดเปลี่ยนกันเข้าอุปัฏฐากอาพาธ ซึ่งองค์ท่านก็เปิดโอกาสให้ด้วยความเมตตา ซึ่งบางองค์ไม่เคยได้เข้าใกล้ก็จะเข้าใกล้ท่านได้ในช่วงระยะนี้ ในห้องปลอดเชื้อที่ท่านพักนั้น เป็นห้องปลอดเชื้อนอกเชื้อใน พระเณรที่จะเข้าไปต้องดูแลความสะอาดให้ดี และเข้าไปแล้วจิตใจก็ต้องนิ่งภาวนา ในอิริยาบถทั้ง ๔ ต้องสติให้ความเคารพอย่างสูงสุด ปรากฏว่าพระเณรที่เข้าไปในห้องท่านล้วนเป็นผู้มีสมบัติผู้ดี คือ มีธรรมวินัยประจำตัว ยิ่งท่านผู้เป็นกันตอายุพรรษามากเป็นลูกศิษย์ท่านมานานก็ยังสวยงาม แล้วองค์ท่านผู้นอนอยู่บนเตียงอาพาธไม่เคยปราศจากสติเลย ยิ่งดูยิ่งรู้ยิ่งมองเห็นองค์แห่งธรรมที่ซ่อนอยู่ในร่างกายอันบอบช้ำนั้นชัดยิ่งขึ้น กิริยาขององค์ท่านเหมือนพระสาวกผู้เป็นเลิศในครั้งพุทธกาล การปฏิบัติต่อองค์ท่านยังเป็นพระที่วัดป่าบ้านตาดหรือเคยอยู่กับองค์ท่านก็ยิ่งคล่องตัว องค์ท่านหอม เนื้อตัวสะอาดไม่มีกลิ่นเลย คืนวันนั้นตอนตีกราว ๆ ๕ ห่ม ท่านให้จับลูกนั่งแล้วท่านก็พูดว่า **"แกแล้วไม่ได้หน้าได้หลังอะไร"** คำพูดสั้นเครือ ร่างกายเหนียวอ่อน

เสียงท่านสั้นเครือท่านมองโน้นมองนี้ แสดงอาการแห่งคนชรา แต่ความจำแม่นมาก จนกระทั่งท่านพูดไม่ได้แล้ว หากพูดได้ความจำก็ไม่มีเสื่อมเลย ลักษณะท่านเหมือนกษัตริย์ เหมือนนักรบเป็นผู้แกร่งกล้า ไม่มีอ่อนแอ ซึ่งขัดตลอดทุกกาลเวลา

วันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่กุฏิหลวงตา เวลา ๑๑.๑๕ น.
ศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์
อัครราชกุมารี นำคณะแพทย์ประชุมร่วมคณะศิษย์ เรื่องถวายการ
ดูแลรักษาอาการอาพาธขององค์พระหลวงตา สรุปผลการประชุม
มีดังนี้

ศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณ
วลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงมีพระดำริแก่ที่ประชุมว่า “ดิฉันมา
กราบเยี่ยมท่านพ่อด้วยความห่วงใย ท่านเคยบอกดิฉันว่า ให้มี
ท่านพ่ออยู่ในใจก็พอแล้ว ดิฉันเป็นปุถุชนไม่ค่อยเข้าใจนัก แต่
ดิฉันก็มีความปรารถนาที่จะมีท่านพ่อ ที่มีองค์ท่านจริง ๆ ณ ที่นี้
ด้วย เพราะท่านพ่อมีคุณแก่ดิฉันมาก ดิฉันปรารถนาจะตอบแทน
พระคุณ และแสดงความกตัญญูกตเวทิต์ด้วยความรักและเทิดทูน
อย่างสูงสุด

ดิฉันเห็นว่า การรักษาทางการแพทย์แผนปัจจุบันและ
สมุนไพรโบราณ ไปด้วยกันได้ เพราะดิฉันก็ศึกษามาทั้ง ๒ แบบ
ตัวยาแพทย์แผนปัจจุบัน ก็สกัดมาจากสมุนไพร ซึ่งยาสมุนไพร
มาจากพืชหลาย ๆ ชนิดนำมาต้มรวมกัน สูตรตำรับหนึ่งมีสาร
ออกฤทธิ์ ประมาณ ๕๐ ประเภท แต่แพทย์แผนปัจจุบันจะนำมา
สกัดจนได้ยาชนิดเดียว นำมาศึกษาเข้าใจ ถึงคุณและโทษอย่างชัดเจน
ต่างกับยาสมุนไพรซึ่งมีสารออกฤทธิ์เป็นจำนวนมาก อาจเกิดผล

ข้างเคียงหลายประการ การให้ยาสมุนไพรให้เฉพาะทางปาก เพราะการให้ทางเส้นเลือดโดยตรง อาจเกิดอาการแพ้ได้ ซึ่งอาจจะแก้ไขไม่ทันหรือแก้ไขไม่ได้

สำหรับการรักษาท่านพ่อมีดังนี้

๑. สายยางทางจมูกลงสู่กระเพาะ จะใส่ในกรณีที่อาเจียนหรือแน่นท้องมาก

๒. การเจาะระบายน้ำทางปอด จะทำในกรณีที่เหนื่อยมาก

๓. การให้ยาปฏิชีวนะ จะให้เฉพาะกรณีที่มีหลักฐานชัดเจนว่ามีการติดเชื้อเท่านั้น

๔. การให้อัลบูมิน (Albumin) จะให้ในกรณีที่ค่าในเลือดต่ำกว่า ๒.๕ มก.

๕. การให้เลือด จะให้ในกรณีที่ซีดมาก โดยเป็นเลือดที่ได้รับบริจาคจากพระ ในระยะนี้ของดสารต่าง ๆ ที่ให้ทางปาก เพราะอาจเกิดอาเจียนและสำลักลงปอด และดิฉันขออนุญาตเยี่ยมอาการท่านพ่อทุกวันเสาร์-อาทิตย์ เพราะในวันธรรมดา ก็ไปดูแลพระเจ้าอยู่หัวฯ ซึ่งก็ยังประจวบ ดิฉันดูแลทั้ง ๒ ท่าน ซึ่งมีพระคุณแก่ดิฉันมาก

เพราะพระเจ้าอยู่หัวฯ เป็นพระบิดาให้กำเนิดทางร่างกาย
ท่านพ่อเป็นผู้ให้กำเนิดทางจิตใจ ให้แสงสว่างแก่ดิฉัน
ดิฉันไม่รบกวนอะไรมาก เพียงแต่กราบเยี่ยม

ดิฉันรัก ดิฉันจึงกราบเรียนขอความกรุณาต่อพระคุณเจ้า
ดั่งข้างต้น

พระอาจารย์สุตใจ ทนตมโน ได้ถวายพระพรว่า “เห็นด้วย”

พระอาจารย์วันชัย วิจิตโต ได้ถวายพระพรว่า “ที่พูดมา
ทั้งหมดดีมาก ๆ ราบรื่นดี ก็ได้มีการประชุมเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม
๒๕๕๔ เข้าใจกันดี การรักษาแผนปัจจุบันและยาสมุนไพรโบราณ
ไปด้วยกันได้ อะไรที่ดีเกิดประโยชน์ไม่มีโทษก็นำมาใช้ อาตมาใช้
ทั้งแผนปัจจุบันและสมุนไพรจีน ซึ่งก็ได้ทดลองกับตนเองมามาก
โดยเฉพาะสมุนไพรจีนก็เก่ง ส่วนเรื่องสารออกฤทธิ์ ๕๐ ประเภท
ของยาสมุนไพร ทางหมอจีนบอกว่ามีจุดประสงค์ก็เพื่อให้หักล้างพิษ
กันและกัน ตอนนี้พ่อแม่ครูอาจารย์ ก็มีอาการดีขึ้น เมื่อวานนั่งรถ
กอล์ฟออกมาได้ถึง ๒ ครั้ง

ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณ
วลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงพระดำรัสว่า “ก็ใช้ยาสมุนไพร เวลา
มีไข้เจ็บคอ ก็รับประทานฟ้าทะลายโจร หายเร็วกว่าแผนปัจจุบัน
ส่วนเรื่องหักล้างพิษกันและกัน ก็อาจเป็นได้”

พระอาจารย์วันชัย วิจิตโต ได้ถวายพระพรว่า “ยาที่นำ
มาถวายพ่อแม่ครูจารย์ต้องดีที่สุด ซึ่งก่อนจะแนะนำมาก็ได้ทดลอง
กับตนเอง ทุกคนก็เคารพเทิดทูนอย่างสูงสุดต้องการให้ท่านอยู่
กับเรานานที่สุด เพื่าวีจะทำได้

จากนั้นเวลาประมาณ ๑๒.๐๐ น.ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จ
พระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงเข้า
กราบเยี่ยมหลวงตา ทรงสอบถามอาการหลวงตาว่าเป็นอย่างไรบ้าง
"ท่านพ่อ เหนื่อยไหม" ท่านตอบว่า "เหนื่อย" จึง ทรงขออนุญาต
เจาะระบายน้ำออกจากช่องเยื่อหุ้มปอดด้านซ้าย เพื่อท่านจะได้
ไม่ต้องใช้สายออกซิเจน หลวงตาฯ อนุญาต คณะแพทย์จึงดำเนินการ
การใส่สายระบายน้ำ ออกจากช่องเยื่อหุ้มปอดแบบคาไว้ เพื่อจะ
ได้ไม่ต้องเจาะบ่อย ได้น้ำสีแดงจาง ๆ ประมาณ ๗๐๐ ซีซี อาการ
เหนื่อยหอบลดลง เมื่อแล้วเสร็จทรงกราบนมัสการลาหลวงตากลับ
ในเวลา ๑๓.๐๐ น.

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอฯ ทูลกระหม่อมองค์เล็ก นี่คือลูกสาว
ยอดกตัญญูอย่างแท้จริง ประชาชนพระณรประทับจิตประทับใจ
ในพระองค์ท่าน เราผู้เป็นพสกนิกรชาวไทยภาคภูมิใจที่มีพระบรม
วงศานุวงศ์ที่มีพระทัยงดงามเช่นนี้และพระองค์เป็นผู้มีบุญญาธิการ
เพราะมีพ่อบุญธรรมเป็นพระอรหันต์และก็มีพ่อทางโลกเป็น
พระเจ้าแผ่นดิน

❖ อานาจรธรรมหลวงตา ❖

พ่อแม่ครูบาอาจารย์หลวงตาของเราท่านมีอานุภาพมาก มีอานุภาพมากกว่าสิ่งอื่นใดในขณะนี้ท่านป่วยอยู่ที่กุฏิของท่าน ที่วัดป่าบ้านตาดนั้นก็ดี บางวันเหมือนป่วย บางวันไม่เหมือนป่วย กลางคืนลุกขึ้นมา นั่ง “ท่านไม่เหมือนคนป่วยเลย ไม่เหมือนคนแก่ คนเจ็บเลย นัยน์ตาของท่านนี่คมกริบ บาดไปได้ทั่ว เป็นตาของ มหาบุรุษ เป็นนัยน์ตาของผู้มีอำนาจ มองไปทางไหนเราอยู่ข้าง เติงนี้ต้องหมอบลงข้างเติงเลย โผล่แต่มีอจับแข็งจับขาท่านเอาไว้ ไม่อยากให้ท่านเห็นหน้า กลัวท่านเหมือนแมวกลัวราชสีห์พอท่าน นอนอยู่เราก็จับแข็งจับขานวดท่านไป พอจับท่านลุกนั่ง ท่านมอง มาทางไหนพระเณรต้องหลบหมอบลง มุดลงข้าง ๆ เติงท่าน และก็มือนี้คว้าขาท่านอยู่ขึ้นหละแต่หน้าไม่กล้ำมอกลัวท่าน พระเณรกลัวอำนาจของท่านมาก

นี่คือ “อานาจรธรรม” ขององค์ท่าน มีหลายอย่างหลาย ประการที่เป็นอำนาจลึกลับ

อย่างเช่นวันหนึ่งที่วัดป่าบ้านตาด มีแสงสว่างประหลาด เกิดที่กุฏิท่าน สว่างไปทั่วทั้งวัด คนวัดและในหมู่บ้านตาดนี้เห็น เป็นอัศจรรย์ จนถึงกับอุทาน “แสงอะไร สว่างนักหนา” พระอาจารย์ บางรูปหวังเก็บเป็นหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ลงทุนเอากล้อง ไปตั้ง ตั้งใจจะถ่ายรูปเทวบุตรเทวดาจอมเทพท้าวสักกะที่มา

กราบองค์ท่าน มาดูกันให้ จะจะ แต่ก็คว้าน้ำเหลวทุกที เพราะเทวดาก็ไม่โง่รู้ทันเสมอ ไม่ยอมมา วันไหนไม่ตั้ง กล้อง มาอีกแล้ว ทำเอาพระอาจารย์รูปนั้นพลาดการถ่ายทำเรื่องเทวดาอย่างน่าเสียดาย แสงนี้สว่างผิดปกติ พุ่งลงมาจากท้องฟ้าข้างแรม สว่างแต่ไม่มีเงาพระที่เดินอยู่ในวัด ญาติโยมที่เดินอยู่ในวัด แสงสว่างแบบแปลกประหลาดปรากฏตามซอกตามหลืบไหน แสงนี้ก็เข้าไปถึงหมดปกติแสงสว่างจะไปได้เฉพาะที่เท่านั้น แต่นี้ตามซอกหลืบไปได้ทั่วถึง ว่ากันว่าเป็นแสงที่เกิดจากเทวดาชั้นสูงมานมัสการกราบเยี่ยมองค์ท่าน

ไม่ว่าจะบนต้นไม้ใต้ต้นไม้ ข้างบนข้างล่าง ชายขวา สูงต่ำ แสงสว่างนี้ลอดไปได้ทุกแห่งทุกหน เป็นแสงสว่างกระจายไปได้ถ้วนทั่วเสมอภาค ภูมิภาคแถบนั้นเสมอกันไปด้วยแสงสว่างสัมผัสแล้วรู้สึกเย็น ไม่เหมือนแสงสว่างที่เป็นแสงไฟ ไม่เหมือนแสงสว่างที่จากพระอาทิตย์หรือพระจันทร์ แต่เป็นแสงสว่างที่สอดตลอดตามโตะตามเตี้ยซอกหลืบไหนก็ไปถึง ทำเอาประชาชนพระเถรตลกอกตลกใจกัน พร้อมทั้งอัศจรรย์ในบารมีขององค์ท่าน

บางทีแสงก็พุ่งขึ้นบนฟ้า บางทีแสงนี้ก็ไปตามพื้นดิน หลากหลายประการทีเดียว นี่คือนามภาพของเทวบุตร เทวดาท้าวสักกะเทวราชจอมเทพ เขามากราบขอพึ่งธรรม ขององค์ท่าน เพราะท่านเป็นผู้ที่เลิศประเสริฐเขาจึงมาขอพึ่งบุญบารมี แสง

ลักษณะนี้ พระเวรประจำศาลาบอกว่าเจอหลายครั้ง วันไหนถ้า
เทวดามาขอฟังธรรมท่านเร็ว ท่านจะให้พระที่นวดเส้นหยุดนวด
ท่านจะอยู่เพียงรูปเดียว วันที่มีลักษณะเช่นนี้จะมีแสงสว่างปรากฏ

❖ บังคมทัศนาศนา การเห็นครั้งสุดท้าย ❖

วันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ หลวงตานั่งรถกอล์ฟ
โปรดศิษยานุศิษย์ บริเวณรอบศาลาภายในวัด ท่านยังมีภาวะ
เลือดจางรุนแรง หมอได้ดูดน้ำจากเยื่อหุ้มปอดด้านซ้าย ๖๕๐ ซีซี
เมื่อเขียนมาถึงตอนนี้อากนำเรื่องการให้เลือดขององค์ท่านมา
เล่าให้ฟังเป็นคติธรรมสักเล็กน้อย ก็อย่างที่ว่าองค์ท่านเป็นธรรม
ทำอะไรต้องมีธรรมวินัย ประจำองค์เสมอไม่คลาดเคลื่อน องค์ท่าน
มีภาวะขาดเลือด ก่อนหน้านั้นหมอพยายามจะขอให้เลือดท่านก็นิ่ง
จนกระทั่งฟ้าหญิงฯ หลงระหม่อมองค์เล็กมาขอ โดยกราบเรียน
ท่านว่า “ขอถวายยาโอสธท่านพ่อ” องค์ท่านก็นิ่ง แล้วพระองค์
ตรัสว่าขอถวายเลือด เนื่องจากท่านพ่อมีเลือดน้อย และเลือดก็
เป็นเลือดจากพระบ้านตาด” “องค์ท่านตอบว่ามันต้องอย่างนั้นสิ
ไม่ใช่เอาเลือดใครมาให้เรา” อันนี้เป็นข้อหนึ่งที่ควรถือเป็นแบบ
อย่างทางวินัยได้

อีกข้อหนึ่ง ในยามท่านป่วยช่วยองค์เองไม่ได้ไม่ว่าจะ
ปัสสาวะ ถ่ายหนัก ถ่ายเบา หรือให้อาหารทางสายยาง หรือจับต้อง

อวัยวะส่วนลับขององค์ท่าน ท่านจะบอกทันทีว่า “จะทำอะไรกับเราต้องบอกเราก่อน ขอโอกาสเราก่อน พระมีธรรมวินัยคุ้มครองอย่ามาทำสุม่สี้สุม่ห่า มันผิดหลักพระวินัย”

วันนั้นหลวงตาออกมาโปรดญาติโยม ทุกคนดีใจ การออกมาแต่ละครั้งเป็นความประสงค์และคำสั่งขององค์ท่านเอง การออกมาจากกุฏิครั้งนี้ นับว่าเป็นวันสุดท้ายที่ท่านได้ออกมาแสดงกิริยาพระอริยะสงฆ์ให้ผู้คนได้พบเห็น “สมณานุญจะทัสสนัง” การเห็นสมณะผู้หมดจดจากกิเลส เป็นมงคลอย่างสูงสุด และเป็น “อเสขะบุคคล” คือผู้ที่ไม่ต้องศึกษาอะไรอีกต่อไป

การเห็นครั้งนี้เป็น “ปัจฉิมทัศน” เป็นการปรากฏเรือนร่างอย่างเป็นทางการครั้งสุดท้าย ด้วยความเมตตาขององค์ท่าน ครอบโลกธาตุ ศิษยานุศิษย์โดยเฉพาะฝ่าย ลูกหญิงที่ไม่มีโอกาสเข้าไปใกล้ท่านได้ ท่านเมตตาออกมาโปรดในวันนั้น เพื่อให้ได้เห็นท่าน ท่านมองรอบ ๆ บริเวณศาลากว่าครึ่งศตวรรษที่ท่านสร้างที่ท่านแสดงธรรมเทศนา โรงไฟ โกดังสงเคราะห์โลก ฯลฯ ทุกอย่างจะกลายเป็นอนุสรณ์ในไม่ช้า ซึ่งเดิมเป็นแผ่นดินแห่งนี้เป็นเพียงดินธรรมดา แต่วันนี้กลายเป็นแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองอันล้ำค่า ท่านได้สร้างอริยทรัพย์มหาศาลมอบไว้ให้ลูกหลานได้อาบดื่มกินใช้ไปชั่ววนาตาปี

นี่คือ “ปัจฉิมทัศนาศา” ของมหาบุรุษผู้รักษแผ่นดินซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กาลนี้เป็นกาลสุดท้ายแห่งการเห็นด้วยตา ฟังด้วยหู รู้ด้วยกายสัมผัส เรือนร่างที่แก่เฒ่าชราแบกมา ๙๘ ปี เหมือนเกวียนที่ชำรุดแล้วเก่าสุดที่จะซ่อมใช้ได้ดังเดิมไม่ได้แล้ว ท่านพิจารณาโดยรอบบริเวณใช้เวลาไม่นานนักก็กลับเข้าสู่กุฏิที่พำนัก ทิ้งรอยยิ้ม เสียงธรรมเทศนา ลีลาภริยาที่งดงามไว้เบื้องหลัง

วันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ เสด็จนำคณะแพทย์มาตรวจรักษา พบภาวะปอดอักเสบติดเชื้อดีขึ้น ภาวะเลือดจางดีขึ้น แผลที่เท้าซ้ายดีขึ้น แพทย์ให้สารอัลบูมิน สารเกลือแร่ และยาปฏิชีวนะทางหลอดเลือด ทำให้อาการดีขึ้น

วันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ เสด็จเยี่ยมอาการอาพาธหลังหลวงตามีอาการไข้ ไอเหนื่อยหอบ แพทย์คาดว่า เกิดภาวะแทรกซ้อน ดุน้ำออกจากปอดซ้าย ๕๐๐ ซีซี ดูดเสมหะ พ่นยาขยายหลอดลมให้ออกซิเจน ขณะที่มีข่าวลือว่า “หลวงตาละสังขารแล้ว” ท่ามกลางญาติโยมศิษย์ ททยอยเดินทางมาติดตามความคืบหน้าอาการอาพาธอย่างล้นหลาม แพทย์แถลงข่าว อาการอาพาธว่า หลวงตามีการไอเหนื่อยหอบ มีไข้ต่ำ อ่อนเพลีย ความดันลดลง คาดว่าติดเชื้อ

แทรกซ้อน สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ ทรงร่วมประชุมกับคณะสงฆ์ มีมติควรให้การรักษาแบบผสมผสาน ทั้งแพทย์แผนปัจจุบัน และแพทย์ทางเลือก เพื่อประคับประคอง ชาติพันธุ์ของหลวงตา ช่วงบ่ายมีรายงานอาการสัญญาณชีพหลวงตา เป็นปกติ หัวใจเต้น ๑๒๕ ครั้ง ความดันโลหิต ๑๐๓ ส่วน ๕๔ หายใจ ๒๑ ครั้ง

❖ หลวงตาใกล้ละสังขาร ❖

วันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ เสด็จเยี่ยมอาการหลวงตา ฝ่าอาการ อย่างใกล้ชิดร่วมกับคณะสงฆ์ แพทย์รายงานว่าฟังเสียงปอดด้านขวา ผิดปกติ เอ็กซเรย์ปอดพบชายปอดด้านขวาที่บ มีการอักเสบติดเชื้อ ในกระแสเลือด หลวงตาอนุญาตให้ใช้ยาปฏิชีวนะระงับอาการ ติดเชื้อ แต่เครือญาติทำจดหมายไม่ยินยอมให้คณะแพทย์ใช้ยา ปฏิชีวนะ แพทย์แถลงว่าพบมีไข้สูง ๓๙.๘ องศาเซลเซียส ความดันโลหิตลดต่ำลง พบปอดทั้งสองข้างติดเชื้อมากขึ้น และหัวใจเต้น ผิดบางจังหวะในบางครั้ง

เมื่อเห็นท่านอาการไม่ดี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณ วลัยลักษณ์ฯ คณะสงฆ์และประชาชนอีกเป็นจำนวนมากจึงกล่าวขอ ฆมาอาราธนาท่านให้อยู่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของลูกศิษย์ไปนาน ๆ

เวลา ๑๔.๐๐ น. หลวงตามีอาการชักวิกฤต มีความดันลดต่ำลงเรื่อย ๆ ออกซิเจนในเลือดลดลง คณะแพทย์ดูแลอาการอย่างใกล้ชิด และแถลงอาการทุก ๑ ชั่วโมง เวลา ๒๑.๔๕ น. ความดันโลหิตต่ำคงที่ ๗๖/๓๔ มิลลิเมตรปรอท ซีพจรอยู่ที่ ๑๐๐-๑๒๐ ครั้ง/นาที แพทย์ให้เครื่องช่วยหายใจ ระดับออกซิเจนเลือดคงที่ ๑๐๐ ขณะที่คณะสงฆ์ยังมีความหวังจากการใช้ยาทางเลือกช่วยฟอกธาตุซันซ์ หลวงปู่ลี กุศลธโร กล่าวว่า “หลวงตาเข้าฌานฟอกธาตุซันซ์ ให้เป็นไปตามอริยาศัยขององค์ท่าน อย่างรบกวน”

ขณะนั้นประชาชนพระเถระมากันเป็นจำนวนมากหลังไหลโถมถึงกันเข้า บ้างก็ร่ำไห้ บ้างก็นั่งสมาธิ บ้างก็ใจจดจ่ออยู่กับการจ้องมององค์ท่านผ่านห้องกระจก แม่เจ้าหน้าที่ให้ขยับไปไหนทุกคนไม่ยอมขยับอยากดูอยากรู้อยากเห็นเพราะต่างก็ถือว่าท่านเป็นพ่อแม่ของตนเช่นกัน พระเถระผู้ใหญ่ลูกศิษย์ขององค์ท่าน หลวงปู่บุญมี วัดนาคุณฯ หลวงปู่ลี วัดผาแดงฯ หลวงปู่อุ่น วัดป่าแก้วฯ เป็นต้น ซึ่งมาประจำอยู่ที่บ้านตาดก่อนแล้ว ต่างทยอยเข้ามาคารวะโดยลำดับ

คำสอนของหลวงตาทั้งเป็นส่วนคำพูดว่า สังขาร ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัวตน ทั้งส่วนที่มองเห็นด้วยตาเนื้อคือเรือนร่างขององค์ท่านเป็นประจักษ์พยานเป็นอย่างดี แต่ทั้งสองสิ่งนี้เป็นเรื่องภายนอก

แต่ธรรมชาติในหทัยของท่านไม่มีคำว่าเที่ยงหรือไม่เที่ยง ทุกข์หรือสุข เกิด หรือตาย เพราะธรรมชาตินั้นเหนือเกิดเหนือตาย ไม่มีการเวียนว่ายกันอีกต่อไป ท่านสอนว่า “สัตว์ตายกับคนตาย ไม่มีอะไรผิดแปลกกัน ปัญญาจะหยั่งทราบว่าเป็นภยเหมือนกันหมด ย้อนมาหาตัวของเราเอง เราตายก็เป็นภย ก่อนที่จะตายได้ รับความทุกข์มิใช่น้อย ถึงขนาดที่ทนไม่ไหวถึงต้องตาย คนเรา สัตว์ทั้งหลายก็ตี เหล่านี้เป็นสังขธรรม พิจารณาคลี่คลาย ให้เห็น อย่าคิดว่าใครวิเศษวิโสในโลกนี้ ไม่มีใครเหนือ มรณมพิ ทุกข์ นี้ ไปได้ ก่อนที่จะตาย ทุกข์ ทุกข์ ฟังสิ บิบบังคับจนกระทั่ง ทนไม่ไหว ตายไปด้วยกัน”

นั่งดูองค์ท่านที่นอนเตียงในห้องปลอดเชื้อแล้ว คำสอนของท่านก็หลั่งไหลในห้วงลึกไปด้วย พระเณรทุกองค์ก็คงคิดเหมือนกัน ก็ได้แต่คิดว่าสังขารทั้งหลายไม่เที่ยงเป็นทุกข์จริง ๆ ที่เป็นทุกข์ก็เราเป็นผู้ทุกข์ไม่ใช่องค์ท่าน ทุกข์เพราะรักเคารพ ในท่าน ไม่อยากให้ท่านเจ็บตาย แต่สังขารมีความเกิดและความดับเป็นธรรมดา ท่านสงบระงับแล้วโดยสิ้นเชิง ท่านงามทั้งเบื้องต้น ท่ามกลางและที่สุด แม้สังขารท่านจะเป็นแบบนี้ แต่ท่านสงบแล้ว ท่านถึงบรมสุขแล้ว

ฉะนั้น สังขารไม่เที่ยง แต่จิตท่านเที่ยง สังขารเป็นทุกข์ แต่จิตท่านถึงบรมสุข สังขารเป็นอนัตตา แต่จิตท่านเหนืออัตตา

**และอนัตตา องค์ท่านก็คือผู้ครองธรรม อันเที่ยงแท้ไม่แปรผัน
จิตใจของท่านเที่ยงแล้ว ท่านไม่มีอะไรที่จะต้องมายึดมั่นถือมั่น
อีกแล้ว**

มองดูสรีระร่างของท่านยามอาพาธใกล้ตายแต่กลับตรึง
กันข้ามหน้าอัครรรยน์นั้ก เพราะองค์ท่านงามยิ่งสุดที่จะพรรณนา
น้ำตาไหลซึมทุกที ซึมออกมาจากจิตข้างใน ทุกครั้งนั่งมองท่านแล้ว
นั่งมองดูเรา เรานี้ตัวกิเลส ตัวตัณหา ตัวภพ ตัวชาติ แต่ท่านไม่มี
อะไรที่จะเป็นกังวลห่วงใยอีกแล้ว ถึงที่สุดแห่งทุกซ์ ไม่มีอะไรที่จะ
ต้องมากังวลมุ่งหวังอะไรกับพวกเราอีกแล้ว ท่านเรียนจบหมดทุกสิ่ง
ทุกอย่างแล้ว หมดสิ้นกิเลส หมดสิ้นราคะ ตัณหา หมดสิ้นโลภ
สิ้นโกรธ สิ้นหลงแล้ว เรือนร่างของท่านแม้จะถูกเครื่องช่วยหายใจ
ช่วยอยู่ แต่จิตใจของท่านไม่ต้องให้ใครมาช่วย ไม่ต้องมาเป็นกังวล
ห่วงเกี่ยวข้องกับสิ่งพวกนี้้อีกแล้ว ท่านลอยตัวหลุดพ้นเข้าสู่แดนเหนือ
โลก เหนือโกรธ เหนือหลง เหนือทุกสิ่งทุกอย่าง เป็นบัวที่เหนือโคลน
ตมเรียบร้อยแล้ว

แม้พวกเราจะนั่งเฝ้าท่านอยู่ด้วยความเศร้าโศกสลดเสียใจ
แต่ท่านไม่มีเสียใจ ดีใจอะไรกับพวกเราอีกแล้ว สังขารของท่าน
กับสังขารของเราต่างกันราวฟ้ากับดิน พวกเราไม่เที่ยงทั้งอยู่
ไม่เที่ยงทั้งตาย แต่ท่านถึงจะอยู่หรือตายท่านก็เที่ยงแล้ว ในชีวิต
จิตใจของท่านเที่ยงหมดแล้ว รูปเรือนร่างที่นอนอยู่บนเตียงนั้น ก็

ถือว่าเป็นสิ่งที่เรา เห็นเป็นรูปธรรมนามธรรม ส่วนดวงจิตของท่าน
ถูกแยกทางเข้าสู่แดนแห่งบรมสุขอันถาวรมั่นคง เป็นธรรมชาติ
ธรรมจิติ เป็นอนันตกาล

ต่อมาเวลาราว ๐๒.๔๙ น.เป็นต้นไป อาการขององค์ท่าน
ไม่ดี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราช
กุมารี เสด็จที่ห้องปลอดเชื้อ ประทับนั่งนิ่ง ดูอย่างใกล้ชิด หลวงตา
มีอาการทรุดลง อยู่ในภาวะวิกฤต ระดับความดันโลหิต เริ่มต่ำลง
ตรวจพบสมองหยุดทำงาน เวลา ๐๓.๒๕ น. ตรวจพบม่านตาขยาย
ไม่มีปฏิกิริยาตอบสนองที่ฝ่ามือและ ฝ่าเท้า เวลา ๐๓.๔๐ น. ชีพจร
๕๔ ครั้งต่อนาที ความดันโลหิต ๓๘/๔๙ มิลลิเมตรปรอท ออกซิเจน
ในเลือด มีค่าเท่ากับศูนย์เวลา ๐๓.๕๐ น. ชีพจร ๔๙ ครั้งต่อนาที
ความดันโลหิต ๓๘/๑๖ มิลลิเมตรปรอท ออกซิเจนในเลือด
มีค่าเท่ากับศูนย์

❖ หลวงตานิพพาน ❖

ศาสตราจารย์นายแพทย์นิพนธ์ พวงวรินทร์ จัปชีพจร
หลวงตา ฟ้าหึงฯ ดุณาฬิกา นาฬิกาแห่งโลกสลายใกล้เข้ามาแล้ว
ลมหายใจและความดันมีค่าเป็นศูนย์ หลวงตาถอดจิตออกจากร่าง
จากนั้นเสียงหมอพูดขึ้นว่า “หลวงตาละสังขารแล้ว” เวลาตีสาม
ห้าสิบสามนาฬิกา ฟ้าหึงฯ น้ำตาหยดจากพระเนตร เสียงพระเณร

บอกต่อไป โดยรอบว่า “หลวงตานิพพานแล้ว” เสียงดังจากเมืองมนุษย์ไปถึงภพทั้งสาม จบชีวิตพระอรหันต์ที่โลกไม่อาจลืมหลายคนที่นั่งอยู่ที่นั่นน้ำตาไหล พระเณรบางรูปสุดที่จะอดกลั้นน้ำตาไว้ได้ ก้มหน้าลงสงบนิ่งแล้วน้ำตาหยดลงจีวรผืนบาง แม่ชีแม่ขาวมีน้ำตา เปื้อนหน้า พระเถระ ผู้มีอายุพรรษาน้ำตาตกในเหตุการณ์เจียบสังัด เจียบสนิท และทุกคนตั้งสติกันอยู่พักหนึ่ง พระเถระผู้ใหญ่ทั้งหมดก็อยู่ที่นั่นรวมอยู่ที่นั่น วินาทีที่ท่านดับประหนึ่งโลกดับ โลกาวินาศ

จากฉากม่านที่เปิดไว้ที่ให้ใครต่อใครได้เห็นสรีระร่างของท่านในยามสุดท้าย บัดนี้ถูกปิดแล้ว เพื่อถวายเป็นการดูแลสรีระร่างของท่านใหม่ เปลี่ยนผ้าใหม่ให้ท่าน เช็ดองค์ท่านด้วยน้ำอุ่นให้สะอาด รูปร่างท่านยังอ่อน ๆ อยู่ เสร็จแล้วก็ตกแต่งองค์ท่านในชุดครองสง่างามเหมือนพญาราชสีห์นอนหลับ

ทุกคนที่นั่งอยู่รอบนอก เจียบนิ่งสงบประหนึ่งว่าโลกนี้ไม่มีอะไรไหวติงทีเดียว ไม่มีใครพูดคุยกันดัง สายตาจ้องไปที่ห้องกระຈกที่หลวงตานิพพาน เสียงซุบซิบเรื่องเวลาท่านนิพพานบ้างก็ว่าดีสามห้าสิบสาม บ้างก็ว่าดีสามห้าสิบห้า (สรุป นาฬิกาคนละเรือน)

แม้คนจะมากมายรายรอบกุฏิองค์หลวงตา ก็ไม่มีใครพูดกันสักคำ ทุกคนมีแต่ นั่งนึกถึงองค์ท่าน ไม่นึกถึงสิ่งใดเลย ทุกคนพนมมือ ในจิตใจนึกถึงหลวงตาน้ำตาไหลทุก ๆ คน อยู่ในอาการ

ตกหวังค์หรือว่าการที่เรียกว่าตกใจ ทุกคนก็ทำใจแต่ก็ตกใจอยู่ดี
ประชาชนมากันมากมายเต็มไปหมดทั่วบริเวณ พระ เณร ตำรวจ
ทหาร อีกทั้งเทวบุตรเทวดาเต็มพื้นที่ เพื่ออารักขาขัตติยราชานใน
ทางธรรมเข้าสู่แดนนิพพาน

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัคร
ราชกุมารี พระองค์ประทับข้างเตียงหลวงตานิพพาน พระองค์
เป็นลูกหลวงตาและเป็นยิ่งกว่าลูกกว่าหลาน คอยดูแลตลอดเวลา
คอยทำทุกสิ่งทุกอย่าง คอยแนะนำ คอยพูด คอยเป็นกำลังใจ
ให้กับลูกศิษย์ พระองค์ทำเพื่อหลวงตาจริง ๆ

พระองค์ก็เป็นลูก พวกเราก็เป็นลูกเหมือนกัน

คราที่นั้นเป็นบรรยากาศที่เงียบสงบนิ่ง ทุกอย่างไม่ไหวติง
แม้แต่ต้นไม้ ใบไม้ ลม ก็ไม่ไหวติง ปานประหนึ่งว่าพวกเราไม่มีลม
หายใจ พวกเราอยู่กับอะไร อยู่แบบไม่มีลมหายใจแล้วหรือนี่

พ่อแม่ครูบาอาจารย์ท่านล่วงไปแล้ว พวกเราก็ตายแล้ว
เหมือนกันหรือนี่ พวกเราเหมือนคนตายไปแล้ว เหมือนคนไม่มีชีวิต
หรือนี่ พวกเราทำอะไร ทำไปเองโดยอัตโนมัติ ไม่ว่าจะเข็ดตัว ไม่ว่าจะ
จะเปลี่ยนผ้า ทุกคนที่อยู่ข้างนอก แม้จะมองไม่เห็นแต่ก็มองที่แสง
ไฟ ที่ม่าน ที่ประตู่ พยายามที่จะมองแม้จะมองไม่เห็นก็ตาม ไม่เคย
ละสายตาแม้แต่วินาทีเดียว ก็ยังมองจ้องอยู่ที่นั่น ประหนึ่งว่าอยาก
จะมองทะเลลูกระจก อยากจะมองทะเลลูผ่านให้ได้ สายตาอยากมอง

หรืออยากจะฟังเข้าไปดูว่าข้างในเป็นอย่างไงบ้างองค์หลวงตาเป็น
ยังไงบ้าง อยากจะฟัง อยากจะแหวก อยากจะทะลุกระຈก อยากจะ
ทะลุมันเข้าไปทุกๆ คน ทุกๆ องค์ทีเดียว ลมเจียบอากาศเย็นเฉียบ
ในใจก็เย็นเย็นชา ความคิดไหวหวั่นตลอด ถึง อาการตะลึงงัน
ความคิดได้หลังไหลไปตั้งสายน้ำ... เออ เราจะอยู่ยังไง เราจะฟังอะไร
เราจะอยู่แบบไหนต่อไป องค์ธรรมของเราได้ล่วงไปแล้ว และชีวิต
ที่เหลืออยู่เราจะฟังใคร และใครจะอบรมสั่งสอนเรา ใครจะ
ตักเตือนเรา และเราจะมาราบใครต่อไปนี้ และเราจะเห็นท่านได้
ยังงัยต่อไปนี้ รอยยิ้มที่ท่านมี กิริยาที่ท่านงาม ธรรมเทศนาที่จับใจ
จะหาฟังสดร้อน ๆ ได้จากใคร คิดวกไปวนมาอยู่แค่นี้ มันคิดไม่ออก
บอกไม่ถูก ทำอะไรไม่ได้ ไม่รู้ว่าจะทำยังไง มันสุดวิสัย สุดชีวิตสุดจิต
สุดใจจริง ๆ แล้ว

อีกไม่นาน.. มันถูกเปิดออกอีกครั้งหนึ่ง การเปิดคราวนี้
เป็นการเปิดที่ไม่มีวันที่ จะปิดได้อีกแล้ว เปิดโลกธาตุเข้าสู่แดนอวกาศ
ของจิตของธรรม คำสอนของหลวงตา ได้หลังเข้ามาสู่ในห้วงนี้
“ในโลกนี้ไม่มีอะไรเกิด ไม่มีอะไรตาย เป็นเพียงธรรมชาติแห่งธาตุ
อันหนึ่งเท่านั้น จงทำใจเป็นกลางปล่อยวางสิ่งทั้งปวง เป็นเรื่อง
ธรรมดา ธรรมชาติ”

มันเปิด นัยน์ตาทุกคนเปิดกว้าง มันดวงใจทุกคนเปิด
เมื่อได้เห็นท่านอีกครั้ง ครูบาอาจารย์ผู้ใหญ่ก็ให้สัญญาว่าขอมา

องค์ท่านก่อนจะเคลื่อนเข้าห้องที่เคยจำวัด พระอาจารย์อินทร์ถวาย ได้กล่าวนำขอขมาองค์พ่อแม่ครูบาอาจารย์ ด้วยกายวาจาใจของเรา ด้วยสิ่งที่เราเคยพลั้งพลาดต่อองค์ท่านก็กราบขอขมา

มหาเถร ปมาเทน, ทวารตตเยน กตัม,

สพพิ อปรารั ขมตุ โน ภนเต

ทุกท่านทุกคนขอขมาทั้งน้ำตาจากข้างใน ขอขมาทั้งความโศกเศร้า เราทุกคน แม้เป็นพระบางองค์นั่งอยู่ด้านข้างผู้เขียน ก็ร้องไห้สะอื้นเบา ๆ ท่านทั้งหลายก็ลองคิด ดูว่าน้ำตาของพระ น้ำตาของเจ้าฟ้าฯ น้ำตาของศิษยานุศิษย์ น้ำตาของคนทั้งประเทศ ที่ขาวกระจายออกไป ทุกคนตกใจและก็น้ำตาไหล น้ำตาข้างในของเราคือจิตใจก็ซึมซับ น้ำตาข้างนอกก็ออก น้ำตาข้างในก็ไหล น้ำตาตกใน สะเทือนอยู่ในหัวอกหัวใจทุกรูป ทุกนาม เป็นน้ำตาแห่งความลึกซึ้ง เป็นน้ำตาที่มีคุณค่า

ขอขมาท่านเสร็จแล้ว ก็เคลื่อนสรีระท่านไปยังห้องข้าง ๆ ซึ่งเป็นห้องจำวัด ประจำของท่าน พระอาจารย์ผู้ใกล้ชิดท่านรูปหนึ่ง ก็บอกว่าให้พระเณรที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป ให้ท่านอยู่ในห้องของท่านที่เคยอยู่ และนอนอยู่เหมือนท่าที่ท่านเคยจำวัด เหมือนท่าที่ท่านเคยอยู่ในห้องนอนของท่าน หมอนของท่านเคยอยู่ตรงไหนก็วางตรงนั้น พระรูปใดเป็นอุปัฏฐาก ก็อยู่ในห้องนั้น อยู่ในห้องนอนเล็ก ๆ ของท่านในห้องนั้นที่ เคลื่อนสรีระของท่านเข้าไปแล้วมี

พระอาจารย์สุลาน พระอาจารย์นพดล พระอาจารย์โสภา พระอาจารย์นิคม ผู้เขียนและก็มีพระที่อุปัฏฐากประจำ ๒ รูป จำชื่อไม่ได้ก็อยู่ในห้องนั้น ส่วนโยมมีคุณชายป๋ม คุณเหลียง โยมชู เท้าที่จำชื่อได้

สักพักฟ้าหญิงฯก็เสด็จเข้ามาทางด้านเท้าของท่าน พระองค์เข้ามาดูหลวงตาใกล้ ๆ แล้วก็ตรัสกับพระว่า “พระคุณเจ้ามีอะไรก็บอก ทางคณะสงฆ์มีประการใด ก็ให้บอกมา ทุกสิ่งทุกอย่างให้ทำตามองค์หลวงตาทั้งหมด” แล้วทางพระถวายพระพรว่า “ทุลกระหม่อมมีอะไรจะรับสั่งก็รับสั่งได้เลย” “ก็แล้วแต่ทางคณะสงฆ์” “ขอถวายพระพร ขอให้ทางทหารมาดูแลรอบ ๆ กุฏิหลวงตา ดูแลไม่ให้เกิดความโกลาหล” ฟ้าหญิงฯ ก็รับสั่งตามนั้น แล้วจึงเสด็จกลับกุฏิที่ประทับท่านเป็นเสมือนพี่สาวของพระที่อายุน้อยกว่า และเป็นเหมือนน้องสาวของพระที่อายุมากกว่า เป็นญาติธรรม ในวงศ์ของหลวงตา อย่างแท้จริง

เมื่อเสร็จพิธีการขององค์หลวงตาอยู่ในห้องท่านเรียบร้อยแล้ว จากนั้นพวกเราก็ กราบขมาหลวงตาอีกครั้ง และพระอาจารย์ผู้เป็นศิษย์ใกล้ชิดของท่านก็บอกว่า “เออห่มุ! ดูพ่อแม่ครูจารย์ให้ดี ๆ พวกเราเป็นลูกเป็นหลานของท่าน ทำเหมือนพ่อแม่ครูจารย์เคยอยู่ ท่านเคยนอนตรงนี้ ท่านเคยวางหมอนตรงนั้น เราทำเหมือนท่านอยู่ ทำประหนึ่งว่าท่านยังอยู่และให้ความเคารพท่านอุปถัมภ์อุปัฏฐากท่านเหมือนเดิมตัวพ่อแม่ครูจารย์ยังอุ่น ๆ

จากนั้นท่านก็ดึงสำลีที่อุดจมูกหลวงตาออกบ้าง เหลือไว้เพียง
นิดหน่อยและพูดต่อไปว่า ผมยังไม่คิดว่าท่านตาย เกิดท่าน
ถอดจิตกลับมาสำลีจะได้กระเด็นออกได้ หายใจได้ ผมยังไม่คิด
ว่าท่านตาย ท่านจะได้ฟื้นคืนมาได้พ่อแม่ครูจารย์ไม่เหมือน
คนธรรมดาอย่างพวกเรา อย่าไปตะแคงเนื้อต้องตัวท่านนะท่าน
เคยสั่งไว้ ถ้าท่านเป็นอะไรไป ต้องค่อย ๆ จับ ค่อย ๆ ทำ บางที
ถ้าพอกกลับมาได้ท่านอาจจะกลับมา ถ้าธาตุขันธ์ท่านยังพอ
เป็นไปได้ พวกเราอย่าประมาท” คำพูดของท่านเพียงแค่นี้ทำเอา
ผู้เขียนน้ำตาซึม เป็นคำพูดแสดงถึงความรักความผูกพัน และความ
ศรัทธาอย่างสูงสุด...หาที่สุดมิได้ (ขอแทรกในเรื่องความเคารพ
อีกนิดหนึ่ง...แม้ตอนหลังจากที่นิมนต์องค์หลวงตาเข้าโลงเรียบร้อยแล้ว
ท่านยังพูดอีกว่า ผมยังไม่คิดว่าท่านตาย ผมยังคิดว่าท่านจะกลับ
มาได้ ท่านเข้าฉนวนตักน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ เกิดเปิดโลงท่านลุกมา
จะว่าอย่างไร ผมเชื่อพ่อครูจารย์มาก.... แม้เอาหลวงตาเข้าโลงแล้ว
ท่านยังจะหาบุญเจมาลือค กลัวคนและพระเณรไปแอบเปิด เป็นการ
ไม่เคารพท่าน ท่านจึงหาพระมานั่งเฝ้านอนเฝ้า ...แม้ทำเมรุท่านก็
อาสาทำเอง เพื่อไม่ให้เกิดความต่างพร้อยใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะหลวง
ตาสั่งไว้ว่า ให้เอาคนที่เป็นลูกศิษย์เก่าเคยกักก้อนเกลือกินร่วมกับ
ท่านสมัยก่อนมาทำ”

จากนั้นท่านก็ให้พระเณรที่ไม่เกี่ยวข้องก็ให้ออกไปให้หมด
ญาติโยมก็ให้อยู่ข้างนอกไม่ให้มายุ่งเกี่ยวแล้วล็อกห้องปิดประตู
ดูแลสระสังฆารหลวงตาอย่างเคารพ

❖ มหาวิปโยค ❖

พระอรหันต์แก้วนิพพานแล้ว บรรดาลูกศิษย์ขององค์พ่อแม่
ครูจารย์หลวงตา ต่างเสียใจอย่างสุดซึ้ง ประชาชนพระเณรเรือนแสน
แห่สักการะศพแน่นวัด เจ้าภาพโรงทานผุดขึ้นเป็นดอกเห็ดเลี้ยยคน
ไม่อัดไม่อั้น แสดงถึงบารมีทานขององค์ท่าน น่าภูมิใจเหลือเกินที่
ชาวเราที่ได้เกิดมาเป็นลูกเป็นหลานเป็นลูกศิษย์ของหลวงตาได้
เกิดมาทันในยุคสมัยขององค์ท่านซึ่งเป็นยุคสมัยที่เพียบพร้อมทั้ง
ทางด้านวัตถุ ทั้งด้านการปฏิบัติธรรม ท่านมีจิตใจที่เหนือวัตถุ
ทุกสิ่งทุกอย่างที่วัดป่าบ้านตาดท่านทำให้เห็นแล้ว ทองคำมากมาย
ขนาดไหน บุญกุศลที่คนทำกับท่านมากองเท่าภูเขาเลากาท่านก็ไม่
ยึดไม่ติดในสิ่งเหล่านั้นแม้แต่น้อย

นี่คือพระอริยบุคคลที่เราเห็นในระดับสายตาที่มองเห็นได้
โดยไม่ต้องหลับตา วาดฝันว่า พระอรหันต์เป็นองค์อย่างไร หลัก
พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ พระองค์ทรงแสดงมีใครที่
ประพฤติดุปฏิบัติตามได้บรรลุผลบ้าง คำตอบก็มีในหนังสือ เล่มนี้แล้ว

การบริจาคทองคำ หรือเงินเพื่อซื้อทองคำเข้าสู่คลังหลวง ตามเจตนารมณ์ขององค์ท่านล้นหลาม ผู้บริจาคใช้เวลาเพียงนิดเดียว ก็เต็ม ข้าวทีวี วิหุญ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต SMS กระจายไปทั่วประเทศ ทั่วโลก หลวงปู่ลี กุศลธโร ทายาทธรรม และปัจฉาสมณะ ที่ติดตามองค์ท่านไปทุกหนแห่ง เป็นผู้รับบริจาคทองคำเงินสกุลต่าง ๆ สานต่อโครงการของท่านโดยไม่มีข้อต้องติ

ศาลาในของวัดป่าบ้านตาดถูกจัดเตรียมเพื่อถวายน้ำสรง สรีระสังขารขององค์ท่าน หลวงปู่ลี กุศลธโร เป็นผู้มาสั่งงานดูแลความเรียบร้อย ศาลาหลังนี้สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ กว่า ๕๐ ปี ที่ท่านใช้แสดงธรรมโปรดญาติโยม การจัดเตรียมทุกอย่างไม่หุรหราบุ่มเฟือย จัดแบบเรียบง่ายสมณะตามนิสัยขององค์ท่าน เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังช่วยเหลือเต็มที่ซึ่งการจัดงานประเภทแบบนี้ พระป่าของเราก็ไม่คุ้นนัก เพราะเป็นงานใหญ่เกี่ยวของกับทุกส่วนราชการ และพระราชวัง ถึงตอนนี้ขอเล่าแทรกเรื่องพระป่าซึ่งอยู่แต่ป่าไม่ค่อยคุ้นเคยเรื่องบ้านเมือง ท่านจึงเป็นพระแบบใส ๆ ชื่อ ๆ เรื่องมีอยู่ว่าขณะที่กำลังโกลาหลจัดเตรียมงานอยู่นั้น เจ้าหน้าที่ของวังบอกว่าต้องการโต๊ะวางเครื่องทองน้อยพระรูปหนึ่งได้ยินประกอบกับอารมณ์ที่กำลังโศกเศร้าปะปน ก็โผผางพูดสวนขึ้นทันทีว่า “หลวงตาช่วยชาติมาขนาดนี้ คิดเป็นรีเปลา่ จะมาจัดเครื่องทองน้อยถวาย มันสมเกียรติของท่านละหรือ ท่านช่วยชาติ

จนถึงเป็นถึงตายไม่มีใครในโลกเขาทำกันได้เทวดายังไม่มีปัญญาทำ
แล้วจะมาจัดเครื่องทองน้อย เอ้าะเจ๊าะ...กะจิตริตถวายท่านมันเข้า
กันกับท่านไม่ได้ ไม่เห็นด้วย” พุดแล้วก็โบกไม้โบกมือไม่ให้เขาจัด
“ของหลวงตาต้องจัดเครื่องทองใหญ่ ทองมโหฬารเป็นสิบสิบตันจึง
จะสมเกียรติ” เจ้าหน้าที่ของวังก็ทำสีหน้าง ๆ มองหน้ากัน ผู้เขียน
นั่งฟังอยู่ต้องช่วยอธิบายนานสองนานก็ยังไม่เข้าใจ ดูแล้ววางเฉย
ดีกว่า คงต้องอธิบายกันเป็นชาติ คิด ๆ ดูก็น่ารักเหมือนกันสมกับท่าน
เป็นผู้ไม่ยุ่งเกี่ยวกับโลกภายนอก เครื่องทองน้อยนี้ก็ไม่มียะไรมาก
เป็นเพียงเครื่องใช้ในพระราชพิธีเท่านั้น เข้าใจคนละเรื่อง แต่ก็ทำให้
บรรยาภาศวันนั้นเปลี่ยนไปบ้างเล็กน้อย

เช้าวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เวลา ๐๗.๒๐ น.
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี
ทรงบาตรพระ ๑๙ รูป ที่หน้าวัดป่าบ้านตาด เวลา ๑๐.๐๕ น.
เสด็จเป็นประธานฝ่ายฆราวาส พระอุดมญาณโมลีเป็นประธาน
ฝ่ายสงฆ์ นิมนต์เคลื่อนสรีระองค์หลวงตาจากกุฏิมายังศาลา
การเปรียญ โดยมีพระสงฆ์สายกรรมฐานอัญเชิญสรีระสังขารเคลื่อน
มาไว้บนศาลา ตลอดเส้นทาง มีพุทธศาสนิกชนเปล่งเสียงสาธุการ
ดังสนั่น จากนั้นนำสรีระหลวงตาวางบนเตียงไม้ ทำพิธีขอมา
อ่านพินัยกรรม และสรงน้ำสรีระสังขาร

เวลา ๑๘.๐๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จแทนพระองค์มายัง วัดป่าบ้านตาด ทรงเป็นประธานในพิธีถวายน้ำหลวงสร่ง สรีระสังขารหลวงตา และทรงวางพวงมาลาหลวง พวงมาลาของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และพวงมาลาส่นพระองค์ ในการนี้ทรงพระราชทานโกศโถ และทรงรับพระพิธีธรรมในพระบรมราชานุเคราะห์ ๗ วัน นอกนั้นยังได้ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ขององค์หลวงตา คือ ไม่มีการสวดอภิธรรม มีบังสุกุล และแสดงพระธรรมเทศนาตามสมควร

ท่านพระอาจารย์แบน ธนกาโร ได้มากราบคารวะสรีระสังขารกล่าวว่า “นี่เป็น การสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ เป็นการสูญเสียของโลกและวงศ์กรรมฐานที่ยิ่งใหญ่ที่สุด วงศ์ของพวกเราสูญเสียองค์ท่านต้องสั่นสะเทือน ขอให้พวกเราทุกคนยึดหลักของท่านเอาไว้ สัมผัสสามัคคี เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน”

แรงศรัทธาของมหาชนที่มีต่อองค์ท่านมหาศาลสุดที่จะคณานับ เพราะทุกคนเคารพรักท่านเหลือเกิน ท่านได้ประกาศธรรมที่ท่านรู้อย่างท่วงเทพและมนุษย์ทั้งหลายแล้ว ท่านไม่มีเกิดมีตายอีกแล้ว ท่านไม่มาเป็นบ่อน้ำตาให้ใครอีกแล้ว จบแล้วหนอ ชีวิตพระ

กู่ชาติบ้านเมือง กอบกู้วงศ์กรรมฐาน ผู้เป็นตำนานมหาบุรุษรักแผ่นดิน
 สุดสรรจะหาคำใดมาเอ่ย **วสุดี พรหมจริย** ท่านจบพรหมจรรย์แล้ว
ชีนา ชาติ สิ้นภพ สิ้นชาติแล้ว **กต กรรมิย์** จบเรื่องราว ไม่ต้องกลับ
 มาเรียนรู้อะไรอีกแล้ว **ตณฺหขโย** สิ้นตัณหา **อนาลโย** ไม่มีอาลัย
มพนิมมนโท สร้างจากความมืดมัวมาแล้ว **วิราโค** ปราศจากราคะ
นิโรโธ เป็นผู้ดับ **วิมุตติ** เป็นผู้หลุดพ้น **นิพพาน** เป็นผู้ถึงพระนิพพาน
 ไม่มีอะไรที่จะมาเกาะเกี่ยวท่านอีกแล้ว **อนงฺโคณ** ก็เลสเพียงเนิน
 ในหัวใจหัวใจของท่านไม่มีอีกแล้ว **อตฺถุปฺตติโต** ท่านเป็นผู้มี
 ความสามารถให้ปรากฏโดย สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
อาคมฺนโต ท่านเป็นผู้ได้สร้างบุญญาบารมีสั่งสม มาแต่ชาติปาง
 บรรพ์ **จิณฺณวลีโต** ท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องเป็นพิเศษ
คุณาติเรโกโต ท่านเป็นผู้มีความสามารถเหนือผู้อื่นเป็นพิเศษ
 มีบุญญฤทธิ์ รู้ใจผู้อื่น ระลึกชาติได้ เป็นผู้รู้เถรธรรมคือบวชมานาน
 เครื่องในศีล พหุสุต ทรงจำไว้มาก จำวินัยคล่องแคล่ว รักความรู้
 รักความจริง ยินดีในปัจจัยสี่เท่าที่มี มีกิริยามารยาท น่าเลื่อมใส
 เป็นผู้บรรลุปัญญาวิมุตติด้วยวิธีปฏิบัติแบบปัญญาอบรมสมาธิ กว่า
 จะถึงวันนี้ท่านต้องได้บำเพ็ญสะสมบารมียาวนานถึง ๑๐๐,๐๐๐ ปี
 จนถึงปัจจุบันชาติ

บัดนี้ท่านเปิดประตูสู่อนุภาติเสสนิพพานแล้ว... (พิธี
 พระราชทานเพลิงศพขององค์ท่าน “**พระราชนิ-เจ้าฟ้าหญิง**”
 ร่วมพิธีพระราชทานเพลิงสรีระสังขาร “**หลวงตามหาบัว**” ทรง

ทอดผ้าไตรพระราชทาน จุดไฟพระราชทานเพลิง นายกา พร้อมคณะ
รัฐมนตรี ข้าราชการ และประชาชนร่วมงานคับคั่ง

วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ ที่วัดเกษรศีลคุณ หรือ วัดป่าบ้านตาด
จ.อุดรธานี สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระ
พระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จ
ทอดผ้าไตรพระราชทาน ในงานพระราชทานเพลิงสรีระสังขาร
พระธรรมวิสุทธิมงคล หรือ หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน

จากนั้น สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จฯ
เสด็จลงจากเมรุ ทรงหยิบกระถางข้าวตอกดอกไม้จากเจ้าพนักงาน
พระราชพิธีวางข้างโกฐ ทรงหยิบธูปเทียน ดอกไม้จันทน์ จาก
เจ้าพนักงานพระราชพิธี ทรงจุดไฟที่ตำรวจวังชูถวาย พระราชทานเพลิง
ซึ่งมีพระเถระชั้นผู้ใหญ่จำนวน ๓๙ รูป พระภิกษุสงฆ์ สามเณร แม่ชี
นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี ข้าราชการ
ชั้นผู้ใหญ่ และประชาชนจากทั่วทุกสารทิศมาร่วมงานอย่างเนืองแน่น
นับล้านคน

ขณะถวายเพลิงเกิดเหตุการณ์อัศจรรย์หลายประการ ท้องฟ้า
เปลี่ยนสี เปลวเพลิงได้แสดงเปลวเป็นรูปหลวงตาอัมบาตร ผู้คน
สาธุการเสียงดังลั่น ขณะเก็บอัฐิธาตุขององค์ท่าน มีเหตุอัศจรรย์
อีกแบบบรรยายไม่ถูก ขณะเผาสรีระสังขารของท่านเท้าขององค์
ท่านอยู่ด้านศาลา แต่เมื่อเก็บอัฐิธาตุส่วนศีรษะกลับมาอยู่ด้านศาลา
ซึ่งมีพระพุทธรูปและรูปเหมือนพระบูรพาจารย์มีท่านพระอาจารย์

มัน ภูริทตฺโต เป็นต้น พวกพระที่เก็บอัฐิธาตุต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า ท่านกลับหัวมาทางนี้ได้อย่างไร นี่ก็เป็นเหตุการณ์อัศจรรย์เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น

ขณะเดียวกันในงานวันนั้น คณะศิษย์ปลาบปลื้มใจที่มีองค์หลวงปู่ลี กุสลธโร เป็นผู้นำพาคณะศิษย์ทั้งพระและฆราวาสถวายเพลิงสรีระองค์หลวงตาในงานพระราชทานเพลิง

พระบรมศาสดาตรัสว่า ผู้บรรลुพระนิพพาน...จะมีชีวิตอยู่ก็ไม่เดือดร้อน ถึงจะตายก็ไม่เศร้าโศก...เพราะมองเห็นที่หมายข้างหน้าแล้ว

...ความตายท่านก็ได้ขึ้นขอบหรือชิงชิง เรื่องชีวิตท่านก็ได้ตัดใจ ท่านทอดทิ้งร่างกายนี้ อย่างมีสติสัมปชัญญะ มีสติมั่น...ท่านรอท่าเวลาตายเหมือนคนรับจ้างทำงานแล้วเสร็จรอรับค่าจ้าง...เสร็จกิจพรหมจรรย์...รอไปอนุปาติเสสนิพพานเท่านั้น

ถ้าเป็นสมัยพุทธกาลองค์ท่านต้องได้รับยกย่องจากพระบรมศาสดาว่าเป็น “เอตทัคคะ” เป็นพระอรหันต์ผู้เลิศด้านใดด้านหนึ่งอย่างแน่นอน

พระอรหันต์ทุกองค์ ก็มีสภาวะเหมือนกับปุณฺณ คือมีชีวิตอยู่ได้ชั่วระยะเวลาหนึ่งก็ต้องตาย ต่างแต่ว่า การตายของปุณฺณนั้นเป็นปัจจัยให้เกิดใหม่อีกต่อไป แต่การตายของพระอรหันต์ไม่

เป็นเช่นนั้น การตายของพระอรหันต์ คือการดับสนิทของนามรูป ไม่มีเชื้อให้เกิดใหม่ ซึ่งเรียกว่า “พระนิพพาน” ความจริงส่วนประกอบของร่างกายนั้น ไม่ใช่ของสวยงาม แต่ของพระอรหันต์กลับปรากฏเป็นธาตุสวยงาม ที่เป็นเช่นนั้นองค์หลวงตาท่านให้ทัศนะว่า เกิดด้วยเหตุ ๒ ประการ คือ

๑. จิตที่บริสุทธิ์มีพลังจะพอกธาตุให้บริสุทธิ์ตามไปด้วย

๒. เกิดจากการอธิษฐานจิตของท่านก่อนดับขันธนิพพาน ขอให้ธาตุแตกหักเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยและสวยงามเพื่อประโยชน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

หลวงตาท่านเป็นผู้รู้แจ้งเห็นจริงในเรื่องนี้ ได้ให้ทัศนะและข้อควรคิดพิจารณาไว้ ว่า อัฐิกลายเป็นพระธาตุ มีข้ามีเร็วต่างกันด้วยองค์ประกอบดังนี้ คือ

๑. องค์ใดท่านปฏิบัติรู้ธรรมแบบชิปปาภิญา (รู้, บรรลุ ธรรมฉับพลัน) คือ รู้อย่างรวดเร็ว แล้วก็นิพพานไปเสีย อัฐิท่าน จะกลายเป็นพระธาตุขาว การที่ท่านนิพพานเร็วนี้เอง เป็นเหตุให้อัฐิ กลายเป็นพระธาตุขาว เพราะสาเหตุว่า จิตที่บริสุทธิ์มีเวลาพอกธาตุ ขันธน้อย

๒. องค์ใดบำเพ็ญตั้งแต่ ศีล สมาธิ ปัญญา รู้ธรรมเป็น อย่างเชื่องช้า สม่่าเสมอ ถ้าใจบริสุทธิ์แล้วครองขันธอยู่นาน อันนี้ พอท่านมรณภาพไป อัฐิของท่านจะกลายเป็น พระธาตุอย่างรวดเร็ว

การครองชั้นนานนี้เอง เป็นเหตุให้จิตที่บริสุทธิ์มีเวลาที่จะทำหน้าที่ในการชักฟอกธาตุชั้นยาวนาน

เพราะว่าจิตบริสุทธิ์นั้น เป็นฐานในการชักฟอกธาตุชั้นที่อยู่ในความรับผิดชอบของจิตโดยหลักธรรมชาติ เพราะฉะนั้น อริชฺฐของท่านกับอริชฺฐของคนทั่วไปจึงต่างกัน ต่างกันที่จิตบริสุทธิ์ชักฟอกธาตุชั้นให้เป็นธาตุชั้นที่บริสุทธิ์ไปตามส่วนของธาตุชั้นที่เป็นด้านวัตถุ

อริชฺฐที่กลายเป็นพระธาตุได้นั้น คืออริชฺฐของพระอรหันต์ เท่านั้น เวลาที่พระอรหันต์มีชีวิตอยู่จิตของท่านสง่างามจำครอบธาตุชั้นแล้วฟอกธาตุชั้นที่เป็นเรือนร่าง ของจิตที่บริสุทธิ์นั้น ฟอกมาโดยลำดับ กระแสของจิตที่บริสุทธิ์นี้กระจายออกทั่ว สรรพางค์ร่างกาย เรียกว่าฟอกธาตุชั้นที่เป็นส่วนหยาบเหมือนคนทั่วๆ ไปนี้ ให้กลายเป็นส่วนละเอียดเข้าไป ๆ

จิตบริสุทธิ์แล้ว ย่อมฟอกธาตุชั้นนี้เองโดยหลักธรรมชาติที่เด่นที่สุดก็คือ เวลาที่ท่านเข้าสมาบัติภาวนา ท่านมองดูธาตุชั้นของท่าน ถ้าพูดเทียบกับโลกนี้เรียกว่า “เป็นทองคำทั้งแท่งอยู่ข้างใน” เรื่องธรรมที่บริสุทธิ์ดูเรือนร่างของตัวเอง เป็นส่วนหยาบก็รู้ชัดๆ เป็นโดยลำดับ เวลาท่านมรณภาพไปแล้ว อริชฺฐจะไม่กลายเป็นพระธาตุได้อย่างไร ก็กระจำงอยู่ภายในตั้งแต่ท่านยังไม่ตายอยู่แล้ว ธาตุชั้นถูกชักฟอกเป็นธาตุชั้นที่ ละเอียดลออจนกลายเป็น

เป็นธาตุชั้นที่บริสุทธิ์ของพระอรหันต์ แต่สายตาของโลกก็เป็นธาตุชั้นที่ธรรมดาเหมือนเราๆ ท่านๆ แต่สายตาของธรรมซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบคือจิตที่ บริสุทธิ์ของท่านครองร่างอยู่ ท่านดูกระจ่างของท่านอยู่ตลอดเวลา ท่านเห็นของท่านเอง เป็นเหมือนทองคำทั้งแท่ง (๑๑ เมษายน ๒๕๔๘) เพราะเหตุอย่างนี้เอง เมื่อท่านมรณภาพลง ภายหลังจากการฌาปนกิจแล้วก็บังเกิดสิ่งที่น่าอัศจรรย์ต่างๆ ขึ้นมากมาย เมื่ออัฐิที่โดนไฟเผาแล้วก็ดี หรือแม้แต่เกสา (ผม) โลมา (ขน) นขา (เล็บ) ทันตา (ฟัน) ตโจ(หนัง) โลหิต (เลือด) ฯลฯ หรือแม้กระทั่งขานหมากที่โดนเขسه ไม่ว่าจะเก็บไว้ที่ใด ๆ ก็ตามจะค่อย ๆ แปรเปลี่ยนเป็นผลิคน้อยใหญ่มีสีสันต่าง ๆ คล้ายกววดคล้ายแก้ว เพิ่มหรือลดจำนวนลงได้เอง ตามบุญวาสนาของผู้ที่บูชาสักการะ หรือจะเรียกให้ถูกต้องว่า อัฐิของพระอริยสงฆ์เหล่านั้นได้เปลี่ยนเป็น “พระธาตุ” แล้ว

คำที่ว่า “พระอรหันต์ย่อมรู้ภูมิจิตภูมิธรรมของพระอรหันต์ด้วยกัน” การที่องค์ท่านสาธยายถึงเรื่องราวอัฐิกลายเป็นพระธาตุด้วยความชำนาญเพราะองค์ท่านก็เป็นผู้ชำนาญในการเข้าออกฌาณสมาบัติ ลูกศิษย์ขององค์ท่านหลายรูปที่ละสังขารไปแล้วอัฐิกลายเป็นพระธาตุ เช่น พระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร หลวงปู่หล้า เขมปัตโต หลวงปู่บัว สิริปุณฺโณ แม่ชีแก้ว เสียงล้ำ เป็นต้น อันนี้ก็เป็นข้อบ่งชี้หลายประการว่า องค์ท่านผู้เป็นปรมาจารย์

กรรมฐานใหญ่ ลีนกิเลสตั้งแต่ พุทธศักราช ๒๔๙๓ เวลา ๖๑ ปี ผ่านมาแล้ว ถือว่าครองธาตุขันธ์ ฟอกธาตุขันธ์มานาน เมื่อถวายเพลิงไปแล้ว อัฐิต้องกลายเป็นพระธาตุในเวลาไม่นานแน่นอน

นี่แหละ ท่านผู้เป็นพุทธบุตรทั้งหลาย! พระพุทธเจ้า และ พระอรหันตสาวกเป็น ที่อัศจรรย์อย่างหาที่สุดมิได้ ท่านเป็นผู้นำ จิตวิญญาณและชีวิตจิตใจของเราผู้ศรัทธาทั้งหลาย เหมือนโคน้ำ จำผุงว่าย ตัดกระแสน้ำคือกิเลสอันเชี่ยวกราด อันเป็นห้วงน้ำใหญ่ มีอันตรายมาก ข้ามขึ้นถึงฝั่งอันราบเรียบเป็นภูมิภาคน่ารื่นรมย์ เกษมสำราญ ไม่มีเวรภัยถึงเมือง “อุดมบุรี” และ “นิพพานนคร” โดยปลอดภัยๆ

❖ ประทับอยู่ในหัวใจไทยตลอดกาล ❖

“เราจะเกิดแบบโลกเขาเกิดกัน แต่เราจะปฏิบัติธรรมและ ตายแบบธรรมครองใจ” ลายมือขององค์ท่านที่ได้ลิขิตไว้ปกหลัง หนังสือเล่มนี้ บอกเรื่องราวชีวิตขององค์ท่านได้ ครบถ้วน

หลวงตามหาบัว มหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ เข้าสู่แดนอนุปาทิเสสนิพพานแล้ว ท่านได้สร้างประโยชน์อันยิ่งใหญ่ให้แก่โลกและ ลูกหลานไทย จนกระทั่งลมหายใจสุดท้าย แม้ลมหายใจสุดท้าย ผ่านไปแล้ว ท่านก็ยังสร้างประโยชน์ต่อไปได้อีก

ท่านเป็นมหาบุรุษอาชาไนย ผู้มีอนุศาสนีปาฏิหาริย์
มีจิตกล้าแกร่ง ตัดกิเลสตัณหาเหมือนคนหักก้านบัวไม่เหลือใย
พอกพูนทางแห่งสันติตามเบื้องบาทพระศาสดา ไม่ติดในลาภ
ยศ นินทา สรรเสริญ สุขทุกข์ ไม่ติดในบ่วงอันเป็นทิพย์และ
เป็นของมนุษย์ เสมือนลมไม่ติดตาข่าย ใบและดอกปทุมชาติ
ไม่ติดน้ำ กุมบังเหียนเป็นผู้นำ และทำให้ไม่รู้จบจนกระทั่งกายสลาย

ท่านได้เปิดดวงตาของมวลมนุษย์ผู้มีตบอด ให้มองเห็น
สังขารธรรม ดังคำที่ว่า

**"หงายของที่คว่ำ เปิดของที่ปิด บอกทางแก่คนหลงทาง
ส่องประทีปในที่มืด ให้ผู้มีนิยน์ตามองเห็น"**

ในทางธรรมท่านบริบูรณ์แล้ว ช่วงที่เหลือแห่งชีวิต
ท่านจึงพยายามรื้อขนสัตว์โลกที่มีตบอดออกจากห้วงโสมะสงสาร
เพื่อดำเนินตนให้พ้นถึงฝั่งแห่งบรมสุข

หลวงตาได้ปลดแอกอันตราย คือ กิเลสแล้ว ยังปลดแอก
อันตราย คือ หนี้สินของชาติกองมหิมา อันมาจากความอยู่ดีธรรม
ในแผ่นดิน ที่ค้าคอครดสีครอบงำจิตใจของชาวไทยให้ชอกช้ำระบม
บ่มหนอง เสมือนแอกคู่บนคอโค ตัวที่เดินไปสู่ทุ่งนา อันแว้งว้าง
เป็นพันธนาการอันใหญ่หลวง บัดนี้ท่านได้ช่วยชาวไทยปลดแอกแล้ว
จนลมหายใจสุดท้าย ปวงชนชาวไทยได้เป็นอยู่อย่างมั่นคง มีศักดิ์ศรี
ได้เสรีภาพทางกาย วาจาใจแจ่มใสเบิกบานอันหาขอบเขตมิได้

การสั่งสม พอกพูน ไพบูลย์ในบุญกุศลคุณงามความดีนี้ มีความหมายมากเท่าใด การเสียสละเป็นประโยชน์ใหญ่หลวงเพียงไหน ท่านสอนให้ใช้บุญกุศลคุณงามความดีเป็นประทีปส่องทาง ไม่ได้มีธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่ใช่การเรียกรายเข้ามาแล้ว จะช่วยประเทศชาติ แต่ท่านสอนให้ทุกคนรู้จักใช้มนานึกศีลธรรม อันมีความจงรักภักดีเป็นเครื่องดึงดูดถึงชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ มีเหตุผลเบื้องต้นคือจิตใจที่เหนือวัตถุ ไม่ตกเป็นทาสของกิเลส ตัณหานานัปการ แล้วท่านจึงนำมหาชนข้ามพ้นทางกันดาร ชูประทีปแห่งธรรมสร้างทางสว่างร่วมกัน

ท่านใช้จิตพิจารณาตรวจตราด้วยญาณจักขุอันวิสุทธิ ก็ยิ่งให้เกิดความเมตตา สงสาร ยิ่งท่านพิจารณาลึกเข้าไปในกันบึงของหัวใจคนและสัตว์ทั้งหลาย ก็ยิ่งทราบแน่ชัดว่า

"คนนี้เป็นอย่างนี้ สัตว์ตัวนั้นเป็นอย่างนั้น ชาติบ้านเมืองจะเป็นอย่างนั้น ๆ และคนนั้นจะทำให้ชาติบ้านเมืองพังพินาศ เพราะเหตุนั้น ๆ จึงต้องแก้ไขด้วยเหตุนี้ ๆ" เป็นต้น ก็ยิ่งก่อให้เกิดความสลตสังเวชจิต คิดเมตตาสงสารเป็นกำลัง หาทางช่วยเหลือสรรพสัตว์ที่กำลังจะวิ่งวุ่นเข้าสู่กองเพลิงด้วยความทะยานอยากอันไม่รู้จักพอ ท่านจึงใช้น้ำคือพระธรรมดับโดยฉับพลัน

เพราะเหตุนี้เอง ท่านพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนา

กรรมฐาน ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต จึงทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้าว่า “ท่านจะทำประโยชน์ใหญ่ให้กับ ประเทศชาติและ พระพุทธศาสนา”

หนังสือ “พ่อแม่ครูจารย์” เล่มนี้ ถูกสร้างขึ้นเพื่อจารึกเกียรติคุณขององค์ท่าน โดยมโนสำนึกของผู้เขียนเอง และอยากให้ผู้คนได้รับรู้ว่า องค์ท่านเป็นสังฆรัตนะที่บันดาลสุขให้แก่ประเทศชาติบ้านเมือง อยากให้ประวัติของท่านอยู่คู่บ้านเมือง เพราะครั้นผ่านห้วงเวลาอันมีค่านี้ไปแล้ว ทุกอย่างอาจลืมนเลือน ถึงท่านจะเป็นมนุษย์ผู้อัศจรรย์ก็ตาม

แต่ก็ด้วยคิดว่า บุญคุณท่านมหาศาล เหนือเคียรเหนือเกล้า เหนือสิ่งที่จะตอบแทนท่านได้ และไม่มีสิ่งใดที่จะตอบแทนท่านได้ จึงพยายามจัดทำถวายท่านด้วยหัวใจ เคยจัดทำหนังสือถวายท่านมาหลายเล่ม และเล่มนี้เป็นเล่มที่สรุปรวมเนื้อหาสาระของหนังสือที่ได้เคยเขียนไว้ในวาระต่างๆ ขององค์ท่าน ถ้าไม่ได้จัดทำถวายบูชาคุณคงนอนตายตาไม่หลับ เพราะชีวิตปฏิบัติ คำสอน และศีลธรรมขององค์ท่านเป็นสิ่งที่ประมาธค่ามิได้ และเป็นโอกาส ประกาศเกียรติคุณของท่านที่เด่นอยู่แล้วให้ปรากฏเด่นยิ่งขึ้น

นอกจากนั้น ยังจะอาจสามารถพลิกจิตของคนที่คิดให้ตรง หลงให้สำนึก นำตนไปในทางที่ถูกต้อง และเป็นการขอขมา

องค์ท่านไปในตัว ดังที่องค์ท่านได้กล่าวไว้ว่า “เราไม่คิดเอาบาปเอากรรมกับใคร คำพูดสอนหนักเบาแค่ไหนก็เพื่อตักเตือนที่มีอยู่ในตัวบุคคลนั้น ๆ ไม่ได้เกลียดชังใครเป็นการส่วนตัว ถ้าผู้ใดรับได้ก็เป็นประโยชน์แก่ตัวเขาเอง ที่ดูตัวว่ากล่าวอบรมตักเตือนสั่งสอนนั้น ก็ด้วยอำนาจแห่งความเมตตาสงสารไม่อยากจะให้เขาทำในสิ่งที่ไม่ดี”

หลวงตามหาบัว มหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ กุมบังเหียนเป็นผู้นำวงศ์พระกรรมฐานและเป็นผู้นำช่วยชาติอย่างอาจหาญชาญชัย เสียสละเกินมนุษย์ที่แข็งแรงและมั่งคั่งมโนปณิธานขององค์ท่านเหมือนเดิมไม่เคยเปลี่ยน ท่านปกครองธรรมเป็นตัวอย่างแก่ชาติบ้านเมือง ขอให้ชาวไทยทุกคนจงดำเนินตาม

นี่คือ “ชีวิตที่บริสุทธิ์บริบูรณ์” นี่คือ “ชีวิตพระอรหันต์” ที่ได้ฝากความทรงจำไว้สูงส่ง บำเพ็ญประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่นถึงพร้อม เป็นมหาบุรุษผู้ไม่ลืมหูลืมตา แผ่นดิน แม่นอยู่ในผ้าเหลือง ไม่ลืมหูลืมตาไว้ที่อยู่เบื้องหลัง แม้ทั้งสังขารแล้ว ก็ยังไม่ทิ้งพวกเราชาวไทย ให้นางศุภังคยัยซื้อทองคำเข้าสู่ท้องพระคลังหลวง เพื่อเป็นทุนสำรองของลูกหลานเหลนสืบต่อไป

ท่านเป็นผู้ให้ ไม่ได้เป็นผู้รับ ท่านเป็นผู้สร้าง ไม่ได้เป็นผู้ใช้ บางครั้งท่าน ให้..ให้ไม่รู้จบ....ให้แม้ชีวิต..จนกระทั่งผู้รับลืมหูลืมตา..เป็นบ้าเป็นบอไปก็มี

คุณงามความดีขององค์หลวงตานี้เอง เป็นแรงบันดาลใจ
ให้ผู้เขียนและคณะ สามารถสร้างผลงานขององค์ท่านแบบถวาย
หัวใจมอบให้ท่านมาโดยตลอด

ด้วยจิตสำนึกในพระคุณของท่านอย่างสูงสุด จึงสามารถ
ทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

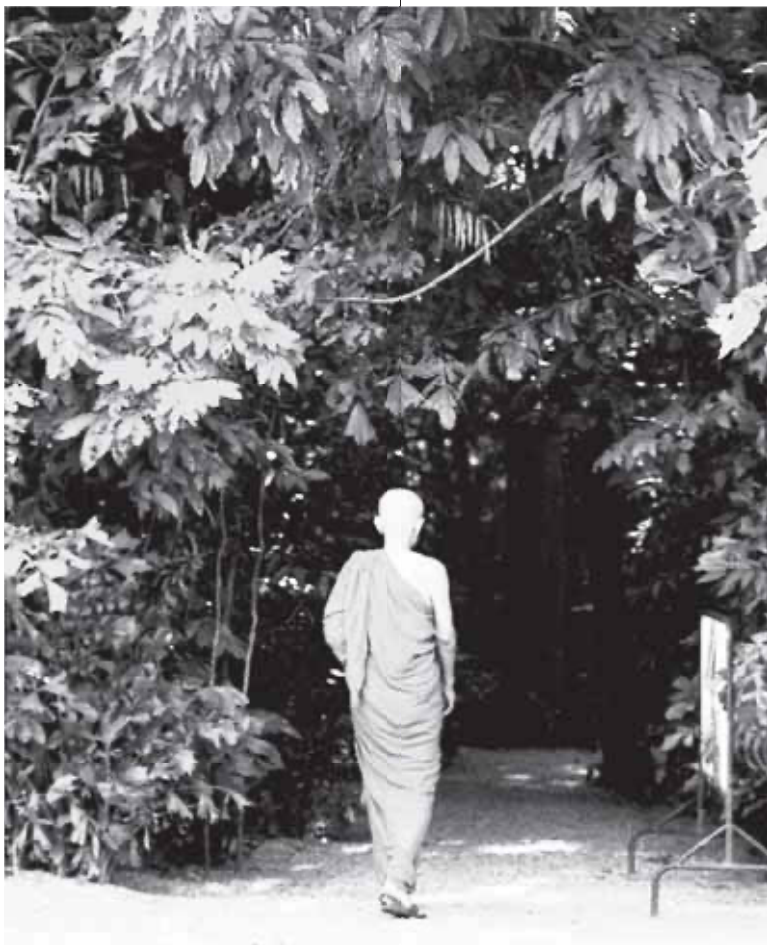
มหาบุรุษบุคคลแบบนี้ควรนั่งอยู่ในหัวใจประชาชน ควร
เป็นบุคคลของแผ่นดิน ท่านประทับรอยมือเอาไว้ในหัวใจของ
พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย เป็นแบบอย่างแห่งทาง ปฏิบัติสืบทอด
วงศ์กรรมฐานและพระพุทธศาสนาสืบต่อไป

ญาณสมุณนตฺเถรวตฺถุ นิฎฺฐิตํ

พ่อแม่ครูจารย์
เจ้าประวัต คติธรรม ปฏิปทา (ฉบับสมบูรณ์)

พ่อแม่ครูจารย์

ชีวประวัติ คติธรรม ปฏิปทา (ฉบับสมบูรณ์)

รายชื่อเพิ่มเติม

จำนวนเงิน ๗,๐๐๐.- บาท ประติญา พาโหมพร้อมครอบครัว • บุญทรัพย์ หนูจันทร์พร้อมครอบครัว-คำดี ปักขัยภูมิพร้อมครอบครัว-บัวลา แพงบุตรพร้อมครอบครัว-อุทัย แพงบุตรพร้อมครอบครัว-รุ่งพิทย์ แซ่ก้วยพร้อมครอบครัว-ปริญญาพงศ์ ผ่านแสนพร้อมครอบครัว-สกุลพิทย์ ชัยปรัชญาวงศ์พร้อมครอบครัว-จินตนา มูลลำพร้อมครอบครัว-ดอกกริ ผ่านแสนพร้อมครอบครัว

จำนวนเงิน ๒,๐๐๐.- บาท นายโสภาส นิธิวี วัฒนาธรา และคณะกัลยาณมิตร

จำนวนเงิน ๑,๐๐๐.- บาท นางสาวชาลิสา บุญเยี่ยม และครอบครัว • ครอบครัว ไชยรัช-ครอบครัว นอใหม่-ครอบครัว หอมจบก-ครอบครัว พงษ์สุวรรณ-ครอบครัว ตริยวลัยรัตน์-ครอบครัว นุชนาท • นายอิมเมศ สิริอินทพันธ์-นางสาวฐิตาภัสร์ สิริอินทพันธ์ พร้อมครอบครัว • นางปราณี ไชยจิตสร้อย • สุพันธ์-วิชัย และครอบครัว กันตวงค์และหลานตั่นนอก • ณัฏกิตติ์ ไตรยสุทธิ • พล.อ.ต. ชัยรัตน์ - สมบัติ คุณประเสริฐ • นาย คุณวุฒิ คำม่วง (๔๐๐.-)

จำนวนเงิน ๕๐๐.- บาท คุณอัยยธรณ์ พัฒนศิลป์ • นายคม ธรรมนิธิ และครอบครัว • คุณปัทมาพร-คุณสุทธิศักดิ์ ชินบุตร และครอบครัว • นางวรินทร์ สร้อยสวัสดิ์และครอบครัว • รต.ชูศักดิ์, ไม้จิตร, อลงกรณ์, วราภรณ์ อาชะวะบูล • นางสุภา พิมพิงห์ • นางจินตนาพันธ์ สวาทพิชิตบุรณ์ และครอบครัว • แม่เมลิ ตังกลาง บุญญาภา สันติ เหลาทองคำ เฉลิมเกียรติ-เรณู ทองพิมาย พร้อมครอบครัว (๔๕๐.-)

จำนวนเงิน ๔๐๐.- บาท สมาน-ลำพูน-จุฬาราม-จิรัฐภา จิตดอน • พ่อสุพจน์-แม่อำนวย-หลานภาภูมิ-หลานปิยนุช พูนนอก • ศักรินทร์ แสงสุโกโส • นางสุรัตน์-นายปิ่นบุษย์-น.ส.กัญญาภัก-น.ส.ศศิภาณูจน์ โชคตระกูล • สิริธร กัลลังงาม (๓๔๔.-)

จำนวนเงิน ๓๐๐.- บาท เจริญนคร-พิศมัย-ไอลิน-อ้อม ฐนาค • ชวินสรศักดิ์-มนต์อัปสร โรงจิ้งจอกนาพและครอบครัว • นางสัจจิรา รัตนวิชัย พร้อมครอบครัว • น.ส.พลอยพรม จันทราพันธ์ • รัชภัฏ โคโคปฤติ • นายพงษ์ศิริ วนศิริกุล และครอบครัว • นายอดิศักดิ์ ผลงาม • นายชวลลณัฏฐ์ สิงคเสลิตและครอบครัว • ลูกนากหางงและครอบครัว • วิรัช มะลิวัลย์ • อรทัย • แม่ชื่นพูน เพ็ญสินี สอนสนชูสิน และครอบครัว • คุณนุจรินท์ ภูมิคุ้มและครอบครัว • สมณพทา บุญแคนไพรพร้อมครอบครัว • นายรัชชาพงษ์-นายชุตินันต์-ศษ.พงศกร ตูบโสง • ขวัญเรือน-ณัฐนพิน บุญเชิด พร้อมครอบครัว • กิตติพงศ์ รัชกาวงศ์ • นายเสริม นามสิดา เปี้ยตนอก • คำพูล-อุทิศ ทาคำ • ทศพร-ราสา บรรจงปรุและครอบครัว • พรทิพย์ บุณยะธัญญ์ • คุณสุรินทร์พร ปาลสวัสดิ์ • นิติมา รุ่งงาม • สมหวัง โมกหอม • วิชัย-สำรวย-ศรวดี เข้าบ้านอ้วนและสาส์น ฝ่ายจะโปะ • ครอบครัวพลสวัสดิ์ และ เพชร-วาสนา พักศรีโส • พ่อประเสริฐ-แม่หนูแดง ไกรกระโทก • แม่ป๋องร สุขประเสริฐ • นายธีระวุฒิ ประดิษฐ์แทน พร้อมครอบครัว (๒๙๙.-) • นายอดุลย์ แซ่ลิ้ม (๒๙๙.-) • จันทุภาพร้อม ลูกหญิงลูกชาย (๒๒๙.-) • นายพิรวัสร์รัตนจันทร์ พร้อมครอบครัว (๒๑๙.-)

จำนวนเงิน ๒๐๐.- บาท นายณัฐวัชต์ ทัพย์สุภาวงศ์ • น.ส.วัชรานันท์ สุดดี • นายศรีรัตน์ แยมทอง • นาย ริชชินรงค์ รูปกรณ์ชัยเลิศ • บุขัติ ภิรมย์และครอบครัว • ยงยุทธ นิรมลสมบัติ • แม่รักมี ประดับวงศ์ พร้อมลูกหลาน • ดาวร เอื้อย อ่อนจันทร์ และครอบครัว • ธนิษฐา โคมะสุนเงิน • วิไลวรรณ ป้อมสุวรรณ • เดือนดวงระโทก • แม่เจริญ เจริญระโทก • คุณศุภรัตน์ ชลังกระโทก • น.ส.วรรณวิษา พอยศ-นายสมมติ สารวมจิต • นางปราณี ปิธิโรจ • บุญญาพร เสาวพันธ์และครอบครัว • สุทธเมธ มิตราสันเทียะ • ลำอาก-บัวคำ-พิศย์ คำสุนเงิน • ธนพร วงศพิณู และครอบครัว • นางทิวรัตน์ ขวัญใจ • ครอบครัววิจิตน์บัสสิอศรี • อำนาถ นางใหม่และครอบครัว • นางมณี-น.ส.กุลภานัน ทองเกษม-น.ส.ปริยาณูช อัปมะเย • น.ส.ปัทมาพร-นายสุทธิศักดิ์ ชินบุตร • ประดิษฐ์ เอี่ยมป้อ-สมหมาย เพ็ชรสูงเนิน • มพมาแสนดี อ้นพรชัย • ชนากร น้อยเพนทา-สายฝน เชิญพูน • ปองพล เหล็กดี • แม่ทองย้อย ชิงสันเทียะ -บุญเกิด แดงแย้ม • นางนวลลออเทียนกระโทกและครอบครัว, แม่แดง อุดมทรัพย์และบุตรหลาน • บัญชา ทองแก้วจันทร์-ดวงฤทัย ชิงสันเทียะ และลูก ๆ • ครอบครัว หนูพันธุ์, ครอบครัว ภูคำแสน • แม่ชีสมณฑา,สมเด็จพระติ,สุณา กองสันเทียะ,อดิสร วัชชตา • แม่ชินวิทา-แม่ชีจรัธัมมา • คุณอัญญาพร เนยสูงเนินและครอบครัว-คุณอ้อมฤทัย เลิศจันทักและครอบครัว • แม่ชีจินตมยา • คุณจันทน์เพ็ญ วิชัยดิษฐ์และครอบครัว • กรองทอง ดงกระโทก • ศรีสุรัตน์และครอบครัว พร้อมหลานภูวัน • คุณพันทิพา วิชเชษฐโพลย์ศรีและครอบครัว • ชวนเพลิน พรพรรณ วิฑิต วรรณธรรณ เดชพร • เพ็ญพักตร์ ลูกอินทร์ • นายวัชรวัตร-นางคณินนิตย์-น.ส.ณัฐชยา-น.ส.ภัทรณัฐ วีระสวัสดิ์ • นายสมศักดิ์-นางดอกไม้ ไกวัชชรา • แม่ชีสุปณณมา • นายพลศิลป์-ช.ณนัน ปัทมะทุม-น.ส.วิรัชชา วัชชตา • นายรัฐวิชัย พานิมพิ • จิตโสภี ทองเอา • สว่างฉาย-ช่อน มาโลสง พร้อมครอบครัว • นางวันนา-น.ส.วิจิตา เทียนสูงเนิน (๑๙๙.-) • นายกัณหา พอยศพร้อมครอบครัว (๑๙๙.-) • นางนันทพรพงศ์ โรงจิ้งจอก (๑๙๙.-) • สุธี ศรีลาวงษ์ (๑๑๑.-) • น.ส.จิตติมา ศรีแพมเล (๑๑๑.-) • นางนิตยา พนมพอมและครอบครัว (๑๐๙.-) • สุจิตรา สอนอ่อง และครอบครัว (๑๐๙.-)

จำนวนเงิน ๑๐๐.- บาท เจริญ ตลาดแก้ว • คุณศรีธัญญ์ มงคลรัตน์และครอบครัว • น.ส.ชนัญชิตา ฉัตรโสง-นายอวิรุทธิ์ วันนุประธรรม • พ่อพุทธ ลูกแม่มีแย้มแย้ม • ลูกหลานหลวงพ่อกุฎี วัดท่าซุง • น.ส.ลิณณภัค-น.ส.ปรีกัศกร พงศ์พิณพิช • น.ส.สุนันทา คำวิเศษและครอบครัว • จารุณิกา กระง่างพันธ์ • ทองเจือ หมากพญา • บุญเลิศ-อโยภา-จิรัฐ-ชนัญชิตา เทพโพสล • ศิริลักษณ์ ม่วงน้อย-อัญญลักษณ์-ชนะวงศ์ แนนพินาย • วีระวุฒิ มะณีจิฑิทร และน.ส.ณัฐพรเดชเดช • สมญา ประชัน • นางสาวสิริวรรณ อวยจินดา • ปรีศนา สมศักดิ์ • นายขวัญชัย เวฬุวนารักษ์ • นายสมชาย ลาสะอาด-น.ส.นภาพร กาวา • ผ่องศรี ทองพุ่ม • คุณไผ่ชิตา-น้องแสนดี บุญมากและครอบครัว • อิศพร คำมาตย์ • นางกัญญารัตน์ ชื่นแข็ง • นางเมธีวรรณ อภิวัฒน์ • พนายเปา-ตานีและครอบครัว • นายสัญญาพงศ์ บุญญาพิชิต • จ.ส.อ.เกรียงไกร-ด.ช.วีรชัยวุฒิ แสงเขียว-น.ส.ณัฏฐ์ปภาภัสร์ ทรงโฉม • นายชู นางสาวรุ่งะ พร้อมครอบครัว • อร่าม เจริญสุข-สมพร ทัพย์อาสน์ และครอบครัว • สอาด ดอกกระโทก-สุภา-อัญญา นันท์สำโรง • นายสมชาย ขานสันเทียะ • นางสาวสุเมธินี จุลแก้ว • นายอิมเมศ ธรรมสัมฤทธิ์ โชติและครอบครัว • ผอ.น้อย +อ.แดง และครอบครัว • แอน สุขพงษ์ไชย • ลำพันธ์ ส่งเสริม • รุ่งนาถ โสภณ-อุไรรัตน์ ชุ่มกลาง • นายอิมเมศ ธรรมสัมฤทธิ์โชติและครอบครัว • แม่ชีศุคตจิตตา • นางอัสพร อธิสุพงศ์และญาติธรรม • นางนกรณีย์ เกสจืออ • ณัฏพจน์ จันทรมาลย์ • อนุสรณ์ พิมพ์เสนและครอบครัว • อนิดา มุ่งเทยกลาง • สมพร เกิดในหล้า • แม่เอื้อน อากกระโทก • รำพึง ดงกระโทก • อนุญญา มาน้อย • นายอภิชาติ เจริญมา • เขตตะวัน พชรภรณ์ ณัฏกิตติ์ แก้วบุญ • วีระพันธ์ วารี • บัญชา เขตประชาพัฒน์ (๙๙.-) • บัว ดงกระโทก (๕๐.-) • นางสาวชนัญญา สุภาฤทัย (๒๐.-)

ទេវលោកអរោហេលីឯកលោកេតិកា
ព័ត៌មានៈ ឬត្តិបដិច្ចវារៈ ឯកោកោ
ចរណ៍ ០០០០

ឱ

